Büszkeség és felelősség

Várbarátok között a Várról

Milyen különleges feladatokat jelent olyan kerület vezetőjének lenni, amely világörökségi területet foglal magába, s amelynek jelentős része műemlék épületekből áll? - ez volt a témája a Várbarátok köre által szervezett klubestnek, melyet a Kapisztrán téren, a Polgármesteri Hivatal épületében tartottak június 11-én.

Tíz éve nyilvánította az Unesco a Várat a Világörökség részévé, tavaly pedig tovább bővült a kör a Hősök terével és az Andrássy úttal. A kitüntető cím a büszkeség mellett felelősséggel is jár: a műemlékek megóvása jelentős teher, felújításuk óriási összegeket emészt fel - hangsúlyozta előadásában dr. Nagy Gábor Tamás polgármester. - A Budai Vár a világörökség részeként egyúttal reklámvédjegy is külföld felé. Elengedhetetlenül fontos karbantartási, kezelési és továbbfejlesztési tervek készíttetése, amelyek 2-300 részletkérdésre, így többek között az idegenforgalom, az infrastruktúra, a közlekedés problémájára is megoldást adnak. A világörökség megőrzéséhez egységes szemléletre van szükség az itt lakók, az önkormányzat, a civil szervezetek és a szállodák részéről egyaránt.

A Várnegyed az ország kirakata, évente csaknem 8 millió turista keresi fel. A járművekkel szemben a gyalogos forgalom nagyobb aránya lenne kívánatos, mert a felszín alatt húzódó barlangrendszer már nem bírja a terhelést. Állandósultak a beszakadások, hamarosan katasztrofális állapotok alakulnak ki, ha nem tiltják ki a buszokat. Az autók néha a sorompó ellenére is behajtanak a Hiltonhoz. Hiába van külön parkolási rendszer az itt lakóknak, könnyen kijátszható. Hiányzik az ellenőrzés, a büntetés.

A felújításokról a polgármester elmondta, hogy a Halászbástya rekonstrukciója 6-7 milliárd forintba kerülne, a Mátyás templomé 5 milliárdba, s ez az összeg már az önkormányzat vagyonát veszélyeztetné. A fővárosi forrásmegosztásnál sajnos nem érvényesült a kerület speciális helyzete. Az ingatlanállomány nagy része az önkormányzat tulajdonában

A máltai lovagok utódai

Alexander Mensdorff-Pouilly: Segíteni kell az embereken

Hosszú utat tettek meg a máltai lovagok, amíg a jeruzsálemi latin negyedből elérkeztek Európába. 1530-ban telepedtek le Máltán, s utódaik ma már szinte az egész világon gyakorolják ősi hivatásukat, a betegek, szegények, elesettek istápolását. Az átlagos műveltségű ember tudja, hogy Szicíliától délre van egy 246 négyzetkilométer kiterjedésű, Málta nevű sziget, La Valetta fővárossal. Manapság főként idegenforgalomból él a köztársaság, amely korábban angol gyarmat volt. Az is köztudott, hogy létezik a Máltai Lovagrend, s legismertebb a Máltai Szeretetszolgálat. Sok szegény ember innen kapja az ingyen kosztot, ruhát, takarót, egészségügyi támogatást.

A félreértések tisztázása érdekében gróf Alexander Mensdorff-Pouillytól, a Szuverén Máltai Lovagrend budapesti nagykövetétől kértünk tájékoztatást, aki Fortuna utcai irodájában fogadta munkatársunkat.

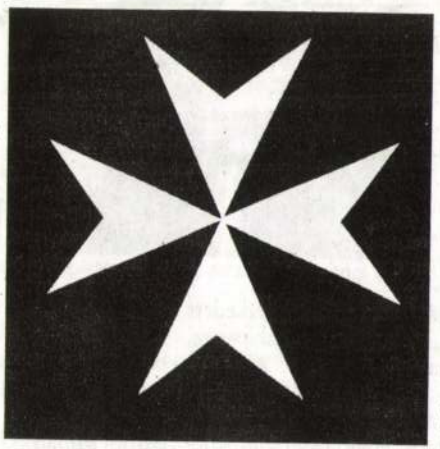

Megtudtuk: Budapesten a Máltai Köztársaságnak nem követsége, hanem konzulátusa működik, a XI. kerületben a Gyula utcában. Vízumért például oda kell fordulni, nem a Lovagrend nagykövetéhez. Ő munkatársaival a diplomáciai kapcsolatokat építi és tartja a magyar kormánnyal. Megítélése szerint eddig sikeresen. 1990 decemberében nevezték ki, azóta havonta átlagosan három alkalommal tartózkodik Magyarországon, elsősorban Budapesten. Vannak magyar kötődései, hiszen évtizedek óta Burgenlandban él, közel a magyar határhoz, felesége pedig tősgyökeres magyar asszony, Erdődy Ilona grófnő. Gyermekeik is hibátlanul beszélik nyelvünket. Sajnálkozva állapította meg, hogy ez neki nem nagyon sikerült, de úgy tűnik, túlzott a szerénység. Sok mindent megért és sok mindent el is tud mondani.

- A Máltai Szeretetszolgálat tulajdonképpen egy végrehajtó szervezet - magyarázta a nagykövet - összegyűjti és eljuttatja a rászorulókhoz azokat a dolgokat, amelyekre a legnagyobb szükség van.

A magyar kórházak számára működése alatt mintegy 8 millió dollár értékű orvosi műszert koldult össze saját szavai szerint, s ez egyre nehezebb, mert külföldi partnerei, ahonnan az adományok érkeznek, kénytelenek egyre inkább takarékoskodni. Ezért a még jól használható műszereket, berendezéseket saját hazájukban adják tovább a rászoruló egészségügyi intézményeknek. Megtudtuk azt is, hogy a Máltai Lovagrend diplomatái saját maguk finanszírozzák tevékenységüket, fizetést nem kapnak. A nonprofit működést, sajnos kevesen engedhetik meg maguknak.

A rendnek 1925-45 között már volt követsége Magyarországon, ám a második világégés oly sok más történelmi intézménnyel együtt elsodorta. A diplomáciai kapcsolatokat 1990-ben sikerült felélesztení, azóta képviseli a nagykövet a rendet hazánkban.

A magyarországi Szeretetszolgálat büdzséje évi mintegy 1 milliárd forint. A rend nemzetközi segélyszervei világszerte körülbelül 250 millió dollár értékű támogatással, illetve adományokkal segítik a rászorulókat 5 kontinensen. Hűek a régi hagyományokhoz, elsősorban az egészségügyi intézményeket támogatják, főként természetben, gyógyszerekkel, műszerekkel. A nagykövet hangsúlyozta, hogy mindig is ügyeltek arra, hogy ne legyen diszkrimináció, a török háborúk idején például ugyanúgy ápoltak kórházaikban sebesült török katonákat, mint európai arisztokratákat.

Bizonyára sokakat érdekel: hogyan lesz egy osztrák grófból a Máltai Lovagrend magyarországi nagykövete? Nos, Alexander Mensdorff-Pouilly úr erre is készségesen válaszolt. A rendnek 1948 óta tagja, ez náluk családi tradíció. A rend akkoriban Ausztriában nem volt túl aktív. 1956-ban viszont a magyar-osztrák határon bőven akadt tennivaló. Menekülteket segélyező szervezetet hoztak létre, élelmiszert és ruhát

Ströbl Alajos

Várnegyed

Konferencia Strobl Alajos emlékére

Aki régóta él a Várban, az sem gondolná, hogy nincs olyan apró utca, házfal, amelyhez ne fűződne külön történet. Naponta járva a Várnegyedben, nem számítottam rá, hogy tagja lehetek annak a lelkes kis csapatnak, amely a minap a Balta közben gyűlt össze.

Ez az aprócska ház - mint vár a Várban - kívülről alig látszik. Ha belép az ember a régi kovácsoltvas kapun, csodálatos látvány tárul a szeme elé. A négyszögletű udvart kerengő folyosó veszi körül az emeleten, ahol hamarosan megnyílik egy olyan emlékhely, amely mindenki számára lehetővé teszi Strobl Alajos szobrászművész hagyatékának megtekintését.

A rokonok, leszármazottak és a lelkes barátok nagy eseményre készülnek. A híres elődd, Strobl Alajos születésének 145. és halálának 75. évfordulója alkalmából nemzetközi konferenciát rendeznek szülőhelyén, Királylehotán, június végén.

Strobl Alajos 1856. június 21-én született. 1870-ben a bécsi Képzőművészeti Akadémiára járt, ahol megismerkedett Ferenc Józseffel. Az uralkodó meghívta Budapestre, és a Várbazárban műtermet nyittatott számára, ahová ő is eljárt megmintáztatni magát. A művész annyira szimpatikus volt a koronás főnek, hogy hamarosan megbízást kapott az épülő operaház szobrainak elkészítésére.

Ez a lehetőség megrendelések tömegét vonta maga után. Az ország legnépszerűbb szobrászaként többek között Liszt Ferencet és Arany Jánost is megmintázta. Kiemelkedő alkotásai közé tartozik a Szent István szobor. Érdekessége, hogy a szobrot körülvevő reliefeken a művész megmintázta a családtagokat, tanítványokat, a kor híres embereit is.(Az uralkodónak szánt apró fintorként pedig, a Szent Istvánnak hódoló alakban a bécsi polgármestert örökítette meg, aki köztudottan utálta a magyarokat.)

Ez után már megállíthatatlan volt a karrierje. 27 köztéri szobrot készített. Budapesten többek között a Margit szigeten, a Városligetben, a Széchenyi hegyen, a Bazilikában és a Kerepesi temetőben a Kossuth mauzóleum elkészítésére kapott megbízást. A vidéki városok közül csak néhányat említve, Egerben, Szegeden és Nagykőrösön is állnak szobrai. "Anyám" című világhírű alkotása 1900-ban Párizsban Grand Prix díjat nyert.

Strobl Alajos sokáig Budapesten, a híres Epreskertben lakott és alkotott. Innen kerültek át műtárgyai, bútorai a Várba, ahol özvegye élt haláláig. Ebből a lakásból kívánnak emlékhelyet kialakítani az utódok, a nemrég létrehozott Strobl Alajos Emlékhely Alapítvány segítségével. Strobl Alajos fia, Strobl Mihály "Gránit oroszlán" címmel írt könyvet apja érdekes, színes életéről, a kézirat már a nyomdában van, s remélhetően hamarosan az olvasók kezébe kerülhet a kötet.

Strobl Alajos az 1890-es években neogótikus kastélyt épített Királylehotán, ahol műtermet is berendezett. Lapzártánk után itt került sor, szlovák - magyar közös szervezésben az emlékünnepségre.

A helyi polgármester nyitotta meg az ünnepségsorozatot, majd helytörténész, krónikás, művészettörténész részvételével előadások, filmvetítések keretében mutatták be Strobl Alajos életét és munkásságát.

S. E.

Alpár Ignáczot mintázza Strobl Alajos egy korabeli felvételen

Budavári nyár

Hatodik alkalommal tapsolhat a közönség a Budavári Nyár című rendezvénysorozat eseményein a Hadtörténeti Múzeum udvarán. A színes kínálatban komolyzenei hangversenyek, jazzkoncertek, táncbemutatók és mesejátékok is szerepelnek. A szervezők szeretnék átcsalogatni a Várba látogatókat a Kapisztrán térre és környékére, ahol színvonalas műsorokkal és megfizethető vendéglátó helyekkel várják a nagyérdeműt.

A VI. Budavári nyár szezonját a Honvéd Együttes gálája nyitja meg június 26-án, a Hadtörténeti Múzeum udvarában. A nyitó esten lesz az ősbemutatója Demény Attila - énekhangra, cimbalomra és férfikarra komponált - Szerelmes ének című alkotásának. A programban szerepel Kiss Ferenc-Foltin Jolán A lagzi című táncjátéka. A lagzit a Honvéd Táncszínház előadásában láthatják az érdeklődők. A közreműködők között lesz Szvorák Katalin, valamint a Hegedős Együttes. Az augusztus 15-i zárásig minden szombat és vasárnap délelőtt a Meseudvar előadásaira várják a gyermekeket és a szülőket. Az ajánlatok között szerepel Az aranyhal meséje, Süsü, a sárkány, a Rigócsőr király, Mir Murr kalandjai, a Lúdas Matyi is.

A komolyzenei programok sorában az amerikai Worchester Ifjúsági Szimfonikus Zenekar július 1-jén, a Cambridge Egyetem Szimfonikus Zenekara július 8-án, és az angol Stoneleigh Ifjúsági zenekar augusztus 5-én hangversenyezik. Hispániából érkezik a La Orden de la Terraza Bandurin zenekar, Hollandiát képviseli a Dutch Wind együttes.

A spanyol zenészek játékát augusztus 2-án, a hollandok produkciójáét pedig 8-án hallgathatják meg az érdeklődők. A Budapest Klezmer Band július 17-étől, keddenként összesen öt este muzsikál a Budavári Nyári Esték.

Strobl Alajos

[illegible] innen ő felsége az épületben
művésztelepre hajtatott, melynek kapujában gróf Szapáry Gyula miniszterelnök, gr. Csáky Albin közoktatásügyi miniszter, Berzeviczy Albert államtitkár és Szalay Imre miniszteri tanácsos fogadták. A király a kerten átsétálva, először is a *szobrászati iskolába* ment, a melynek vezetőjét, Strobl Alajos szoborművészt, a miniszterelnök mutatta be ő felségének. A király élénk figyelemmel hallgatta Csáky gróf magyarázatát, hogy e csinos, izléses épület a Deák-szobor fölöslegéből épült. A király, Strobl kalauzolása mellett, előbb az előcsarnokot, majd a nagytermet tekintette meg, a hol Strobl most mintázza Toldyt, az Arany-szobor mellék alakját és Mátyás király kutját, a mely gr. Esterházy Miklós tatai várkertje számára készül. «A Mátyás-kutról már hallottam» — szólt a király. «Valóban szép és érdekes» jegyezte meg a mintára. E teremben feltünt neki Csáky miniszter domborművü márvány mellképe. «Kinek a számára készül?» — «Nőm számára, felség» — felelt a miniszter. Megnézte még ő felsége a Henneberg tábornok síremlékének modelljét. A mester kis műtermében Széchenyi, Császka püspök és Simor primás mellszobrai vonták magukra a király érdeklődését. «Ez itt Jászai Mari», mondta a művész, egy készülő mellszoborra mutatva. «Ez az?» szólt a király. Majd a szobrász-iskolába ment, hol a minta-rajziskolai növendékek javában dolgoztak. Strobl bemutatta segédjét, Holló Barnabás szobrászt, a ki az akadémia zárkövének domborművét készíti. Az érdekes relief tetszett ő felségének

Vas. Ujs. 1891. 193. l.
(A király látogatásai.)

KERESKEDELMI BANK

udapesti és környékbeli fiókhálózata.

Bankunk központja és fiókjai (a térképen fekete körben írt számokkal jelölve):

1. **Központi székház:** V, Ferencz József-tér 3-4.
2. **Alkotás-utca,** I, Alkotás-utca 29.
3. **Buda,** II, Fő-utca 4.
4. **Margit-körút,** II, Margit-körút 45-47.
5. **Széna-tér,** II, Széna-tér 7.
6. **Óbuda,** III, Flórián-tér 3.
7. **Szent Margitsziget,** Kirendeltség III, Szent Margitsziget.
8. **Belváros,** IV, Kossuth Lajos utca 22.
9. **Lipótváros,** V, Vilmos császár-út 74.
10. **Nádor-utca,** V, Nádor-utca 28.
11. **Tátra-utca,** V, Lipót-körút 10.
12. **Teréz-körút,** VI, Teréz-körút 40-42.
13. **Terézváros,** VI, Andrássy-út 21.
14. **Erzsébet-körút,** VII, Erzsébet-körút 26.
15. **Lövölde-tér,** VII, Lövölde-tér 7.
16. **Rákóczi-út,** VII, Rákóczi-út 84.
17. **Baross-utca,** VIII, Baross-utca 112.
18. **Józsefváros,** VIII, József-körút 53.
19. **Ferenc-körút,** IX, Ferenc-körút 13.
20. **Ferencváros,** IX, Vámház-körút 5.
21. **Horthy Miklós-út,** XI, Horthy Miklós-út 11-13.
22. **Rákospalota,** Rákospalota, Eötvös-utca 1.
23. **Ujpest,** Ujpest, István-út 21.

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BAN

BUDAPEST, V., GRÓF TISZA ISTVÁN-UTCA 2.

V., FERENCZ JÓZSEF-TÉR 3-4.

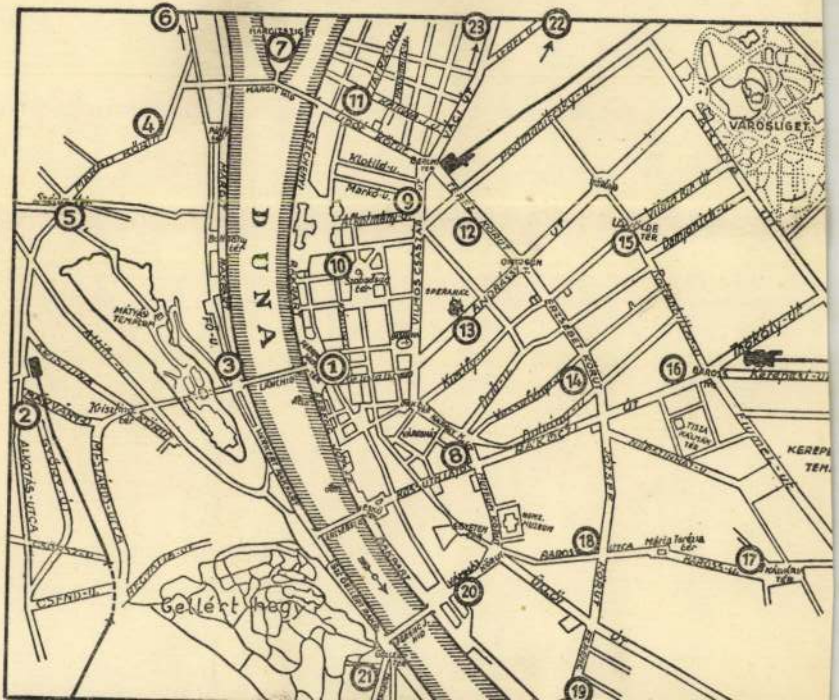

Strobl Alajos

L. STRÓBL ALAJOS: LIVIA

KMTárs. 1932. febr.-marc. kiáll

HORVÁTH JÓZSEF: KÉNYES KÉRDÉS

Strobl Alajos. Sz. L. képmása.

Művészek 1895/96. téli K.

Strobl Alajós

STROBL Alajos szobrai

NAGY ILDIKÓ

Társadalom és művészet: a historizmus szobrászai

Különlenyomat a Művészettörténeti Értesítő 1990/1—2 számából

TANULMÁNYOK

TÁRSADALOM ÉS MŰVÉSZET: A HISTORIZMUS SZOBRÁSZAI*

Az 1870-ben megalakult Fővárosi Közmunkák Tanácsa a „modern, szép és nagy Budapest" létrehozását tűzte ki célul,[1] és ezt meg is valósította. Budapest — minden nehézség és pénzügyi krach ellenére — egy negyedszázad alatt világváros lett: Sugárúttal, körutakkal, hidakkal, csatornahálózattal, vízvezetékkel, aszfaltozott járdákkal, közvilágítással, lóvasúttal, és 1896-ra — a kontinensen elsőként — földalatti villamosvasúttal. Budapest a 19. században — lakosságát tekintve — Európa legdinamikusabban fejlődő városa. Az 1800-ban még 54 ezer lakost számláló város 1900-ra 733 ezres nagyváros lett, növekedése 100 év alatt több mint ezerkétszáz százalékos volt.[2] Ezen belül a kiegyezéstől a századfordulóig a népesség közel megháromszorozódott. Ennek megfelelően szaporodtak a lakóházak és a középületek is. A hatalmas építkezések munkaalkalmat teremtenek a szobrászok számára is. Erélyes felszólalások hangzanak el a Parlamentben, hogyha már az Akadémia homlokzatán csak egy magyar művésztől van szobor (Izsó: Révai Miklós), akkor legalább az épülő Operaház szobraira írjanak ki pályázatot magyar művészek részére.[3] Az eredmény nem is marad el, a kedvező lehetőségek hazacsábítják a külföldön dolgozó művészeket is. A középületek — a Pesti Vigadó, az Operaház, a lipótvárosi Bazilika, az Országház, a Kúria, a királyi vár, a bankok, fürdők és pályaudvarok —, a magánpaloták, valamint a vidéki városok sokkal szerényebb, de néha mégis sok szobrot igénylő építkezései (pécsi székesegyház rekonstrukciója, pécsi Nemzeti Színház, stb.) a jól képzett kismesterek sokaságát foglalkoztatják. Az épülő Operaház (1876—84) szobrain kilenc művész dolgozik, az Országház (1885—1904) minden elképzelést felülmúló plasztikai díszítéséhez (253 szobor) közel harminc művészt foglalkoztatnak.[4] A kismesterek életműve jórészt ezekből az épületdíszítő szobrokból áll. Köllő Miklós rövid életében csak az Országházra tizenhat szobrot mintázott, de dolgozott a királyi palota, a Kúria, az Erzsébet- és Józsefvárosi templom, a Vajdahunyadvár, a János kórház épületszobrain is, mellettük készített síremlékeket, portrékat és emlékműveket vidéki városok részére. Kiss György csak a pécsi székesegyház részére közel harminc figurát és állatalakot készít, de a színházon is vannak szobrai. Bezerédi Gyula, Donáth Gyula, Senyei Károly, Szécsi Antal életművének jelentős részét alkotják az épületszobrok. De a nagy művészek is így kezdik pályájukat (pl. Stróbl Alajos Liszt és Erkel szobrait készíti az Operaház homlokzati fülkéibe), és később sem vetik meg az épületdíszítő megbízásokat. Az igazi feladat azonban az emlékmű-állítás, mely a historizmus „nagy egyéniség" kultuszának megfelelően — főleg a kilencvenes évektől — hihetetlen méreteket ölt.

Egy gazdagodó ország öntudatos polgárai állítanak emléket valódi vagy vélt nagyjaiknak, és bennük önmaguknak is, akik ezeket a nagyságokat megbecsülik és példájukat az utókorra hagyják. Valós nemzeti igény és presztizs-kérdés fonódik össze az emlékmű-állítás eddig soha nem tapasztalt divatjában. Minden kisváros, minden közösség akar valamilyen szobrot állíttatni, mert a városi vagy intézményi ranghoz ez már hozzátartozik. A bajai Tóth Kálmán szobrot (1894, Bezerédi) olyan külsőségek között leplezik le, mintha a nemzet legnagyobb költőjét ünnepelnék. Az ünneplés nemcsak Tóth Kálmán emlékének szól, aki a maga korában rendkívül népszerű volt, hanem a város önmagát is ünnepli, és az első emlékművet Baján. Az országos hírű költő a város szülötte volt, halála után (1881) azonnal elhatározzák, hogy emléktáblát állítanak és szobrot emelnek neki, valamint alapítványt létesítenek az irodalomból kiváló tanulók részére. Az emlékműre pályázatot írnak ki (Bezerédi, Donáth, Köllő, Mayer Ede vesz részt rajta), és a díjnyertes mű tetszik is a polgároknak. A szobron „komoly nyugalom" „a szemekből sugárzó élet és költészet" árad — méltatja a Képes Családi Lapok.[5] A szobor leleplezése óriási ünnep, zászlódísszel, vendégekkel — a Párizsban élő Türr István, Baja másik híres szülötte, lelkes üdvözletet küld —, az avatásra külön óda-pályázatot hirdetnek, és Tóth Kálmán-albumot adnak ki. A szobor egyszerűségét méltatják, azt, hogy „egyszerű, természetes, könnyed, mint azok a dalok, melyek Tóth Kálmán költészetét a nép ajkára vitték."[6]

Mind a meltatás, mind az avatási ceremónia — mely a korban általános, szinte illendő volt — ma már megmosolyogtató. Tóth Kálmán nem volt jó költő, a Petőfi-epigonok közé tartozott, Arany János különösen haragudott rá. Bezerédi szobra tisztességgel megcsinált, igencsak közepes munka, de ha ma — közel száz év után — Baján járunk, mégis meghatódva állunk meg előtte. Medgyessy Jelky Andrásán kívül máig ez a legjobb szobor a városban, mert hitele van, mert érezzük, hogy akik állíttatták, azok valóban akarták, és meg is becsülték.

A historizmus köztéri szobrai kevés kivétellel közakaratból és közadakozásból készülnek, mert a közösség ekkor már valóban áldoz a szobrászatra. A 60-as, 70-es években még lassan gyűlnek a pénzek a szoboralapokra. A Petőfi-szobor költségeinek egy részét még Reményi Ede „hegedülte össze" országjáró körútján hangversenytermektől pályaudvari várótermekig. A budapesti Deák-emlékműre azonban már annyi pénz gyűlt össze, hogy a fennmaradó összegből létesítették a szobrászati mesteriskolát az Epreskertben. Erzsébet királyné szobrára pedig négy hét alatt több mint egymillió korona gyűlt egybe, és az adományok folyvást érkeztek. Végül is törvényhatóságilag állították le a gyűjtést. Éppen a túl sok pénz — amit mindenképpen el kellett költeni — akadályozta meg, hogy a művészek elfogadható, kivitelezhető pályaterveket készítsenek. A századfordulóra pedig már a legkülönfélébb kis közösségek is mecénásokká válnak. Így pl. a svábhegyi nyaralótulajdonosok akarnak az elsők lenni, akik szobrot állíttatnak Jókainak (Jankovits Gyula készíti el 1906-ban). Greguss Ágost szobrára a Tudomány Egyetem diákjai kezdenek országos gyűjtést (Holló Barnabás, 1913). Semmelweis Ignác emlékének megörökítésére tizenöt éven át gyűjtenek itthon és külföldön a magyar orvosok, akik 1894-ben síremlékét, 1906-ban szobrát állíttatják fel (Stróbl Alajos). Veress Pálné szobrára 1903-ban indul meg a gyűjtés és az elkészült emlékművet (1906), mint az első budapesti „nőszobrot" méltatják. Kiss György lemond a honorárium egy

* A Soros-Alapítvány támogatásával készülő, a magyar szobrászat történetét feldolgozó munka második fejezete.

részéről, hogy műve carrarai márványból készülhessen, és mindenki büszke arra, hogy ez az első köztéri márványszobor a fővárosban. A budapesti Washington-szobrot az Amerikába vándorolt magyarok gyűjtéséből állították fel (Bezerédi Gyula, 1906), akik Clevelandben már szobrot emeltek Kossuth Lajosnak (Tóth András, 1902). Számos síremlék is készül baráti vagy közadakozásból. Izsó Miklós síremlékét 1890-ben avatják fel (Mátrai Lajos György szobrával) közadakozásból. Huszár Adolf síremlékének alapjához sokszorosítják a művésznek Rácz Pali cigányprímásról készített szobrát és azt árulják. A fiatalon elhunyt, tehetséges szobrász, Köllő Miklós síremlékét Zala György kezdeményezi, és Kiss György felajánlja, hogy ingyen megcsinálja.

Míg a korszak kezdetén nagy feltűnést keltett, ha egy művészetpártoló főúr szobrot rendelt, amit aztán közintézménynek ajándékozott — mint pl. Zichy Jenő *Vénusz és Ámor* életnagyságú szobrát Huszár Adolftól (1885) —, most már polgári testületek, sőt egyéni adományozók, szoborállíttatók is jelentkeznek. Czuczor Gergely egykori lakóházán, a Múzeum körúti ún. Brázay házon maga a tulajdonos — Brázay Kálmán nagykereskedő — helyeztet el domborműves emléktáblát a tudós-költő tiszteletére (Szécsi Antal, 1896). Cecén Bauer Antalné adományából Erzsébet királyné kap emlékművet — építésze Tőry Emil, szobrásza: Zala György (1903) —, mely a szecesszió és a historizmus sajátos keveréke lesz. A világi megrendelőkön kívül — bár kisebb mértékben — de változatlanul fontos mecénás marad az egyház is.

Bár az emlékműállításokban nem az esztétikai szempontok az elsődlegesek, sőt a szoborbizottságok és külön-

1. Kiss György (1852—1919)

2. Huszár Adolf (1842—1885)

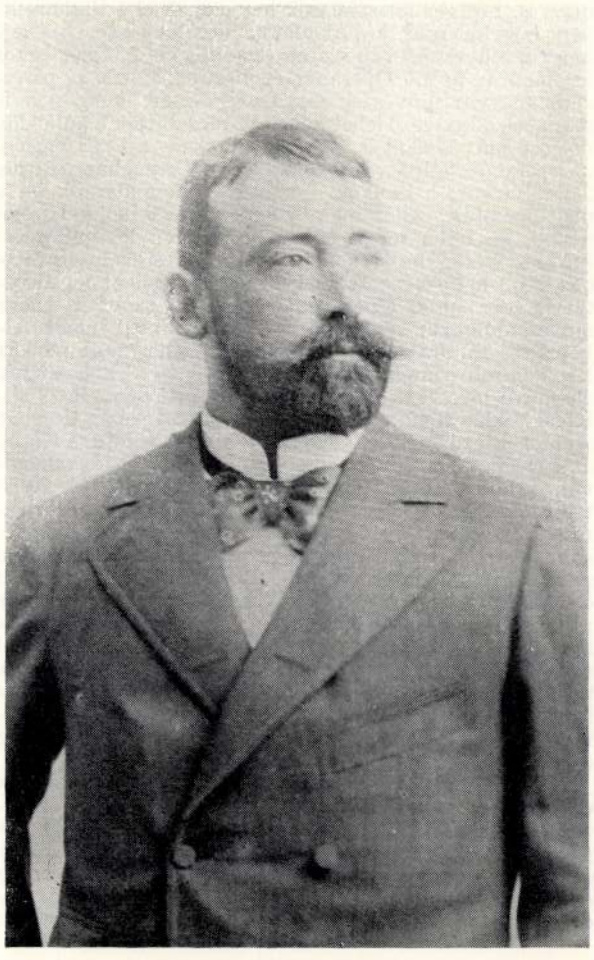

3. Bezerédi Gyula (1858—1925)

féle testületek meglehetősen konzervatív ízléssel szólnak bele a készülő művekbe, a szobrászat közüggyé válik. Az újságok közlik a pályázatokat, rajzokon bemutatják az egyes műveket, a Széchenyi-szobor készülése idején ismertetik a szoborkészítés technikáját. Minden igyekezet arra irányul, hogy legyen magyar szobrászat és szobrászi kultúra. Amikor Izsó halála után (1875) Huszár Adolf átveszi a Mintarajztanodában a szobrászképzést, nincs jelentkező a szakra. A növendékek nagy része a biztos megélhetést nyújtó rajztanári pályát választja. Számos hallgatót, így Zala Györgyöt is, Huszár csábít át a szobrászatra.[7]

Kik, és milyen felkészültségűek a korszak szobrászai? A kora-historizmus szobrásza, báró Vay Miklós nagymúltú főúri család fia, aki megteheti, hogy ingyen mintázza szobrait. A többiek azonban kevés kivétellel a szegénysorsú, iparos képzettségű gyerekek közül kerülnek ki. Sokan lecsúszott egzisztenciájú családból származnak, vagy félárvák. Hallatlan ambíció és feltörekvési vágy jellemzi őket, melyben egyaránt megtalálhatjuk a társadalmi felemelkedés igényét, a „szent"-nek tartott művészet naiv ideálképét és a haza szolgálatát, mint ábrándot és célt. Izsó kőfaragó, Huszár vasöntő, Kiss György csikósbojtár, Róna kereskedőségéd majd épületszobrásztanonc, Fadrusz lakatosinas. Ügyes kezűek, valaki felfedezi őket, támogatást kapnak, és hallatlan nélkülözések közepette, de keményen és szívósan követik művészi ambíciójukat. A félárva Jankovits Gyulát egy terézvárosi káplán, Reindl Román támogatja, és íratja be az Iparművészeti Iskolába. Jankovits ezután Münchenben fafaragást tanul, majd a bécsi Akadémiára kerül. Kiss

4. Köllő Miklós (1861—1900)

5. Senyei Károly (1854—1919)

Györgyöt Troll Ferenc pécsi püspök fedezi fel és küldi Grazba, majd a müncheni Akadémián tanul tovább. Holló Barnabást gróf Szirmay Alfréd támogatja, és szülőföldje, Gömör-megye, később is juttat neki megbízásokat. Izsó Miklós még a bécsi magyar technikusok Krajcáros Egyletének összegyűjtött filléreiből utazott Münchenbe, hogy az Akadémián tanulhasson, de Fadrusz János már a Pozsonyi Első Takarékpénztártól kap ösztöndíjat. A város egész pályáján segíti, még sikerei idején is, így pl. naphegyi műtermes villájának építésében. Halála után idős édesanyjáról a város gondoskodik. Rónát az állami és külföldi ösztöndíjakon kívül a szabadkőművesek is segítik. Vannak tragikus sorsok — mint Vay Miklósé, Köllő Miklósé vagy Holló Barnabásé, akik öngyilkosok lesznek —, de a tragédiák nem az elemi megélhetési gondokból fakadnak. A tanulóévek anyagi nehézségeivel mindenkinek meg kell küzdenie — még Zalának is —, de oly sok a megbízás, hogy munka mindenkinek jut. És vannak gyors és látványos karrierek is, mint Stróblé vagy Zaláé.

Huszár Adolfnak éppen ez a gyors karrier ártott meg. A teljes ismeretlenségből bukkant fel — majdnem dilettánsként — és 12 év alatt legalább hatvan szobrot készített, köztük a kor legnagyobb méretű és jelentőségű emlékműveit. A fizikai ereje még csak-csak megvolt ehhez, de a szellemi már nem. A felelősség összeroppantotta. Kétségei elől már az Eötvös-szobor idején is az alkoholba menekült, később pedig spiritiszta lett. Huszár, aki 43 évesen halt meg, a túlméretezett feladatvállalás áldozata. Az őt követő generáció azonban már megszerzi azokat a szakmai ismereteket, amelyek a feladatok teljesítéséhez kellenek.

Az iparos képzettségből a 80—90-es években még könnyű átkerülni a művész-kategóriába, mert a határ nem igazán éles. Elég eltölteni néhány évet valamelyik

6. Róna József (1861—1940)

külföldi akadémián. A társadalom azt akarja, hogy legyenek művészei, és minden kis eredményt is nagy ovációval fogad. Kiss György még teljesen kezdő, amikor az 1880-as karácsonyi kiállításon bemutatott *Árpád* című szobrát Rákosi Jenő megveszi. (Igaz, hogy állvánnyal együtt húsz forintért.) De Jankovits Gyula *Libatolvaját* (1891) már a király veszi meg — a budai Vár egyik lépcsőfordulójában helyezik el — jóllehet a szobrász ekkor még csak akadémiai növendék Bécsben. Az akadémiai évet záró munkák közül nem egy arat komoly sikert a hazai kiállításokon, foglalkozik velük a sajtó, esetleg múzeumba is kerülnek. Zalának már első kiállított művét *(Fél a baba,* 1882) megveszi Trefort Ágost a múzeum számára (1883; felállítva: 1936, Kőbánya) és Zala éppen befejezi tanulmányait Münchenben, amikor a *Mária és Magdolnára* 200 db 4 Ft-os aranyat kap díjként a műcsarnoki kiállításon (1884). A pályakezdő szobrászok mind kapnak valamilyen ösztöndíjat, és ha tanulmányaikat itthon is kezdték, Bécsben vagy Münchenben folytatják. Többen eltölthetnek egy-egy évet Olaszországban (Huszár, Kiss, Róna, Holló, Jankovits), és az idősebb nemzedék tagjai tanulmányaik mellett vagy után még évekig dolgoznak különféle külföldi műhelyekben, műtermekben. A tágan értelmezett képzési, felkészülési idejük így szokatlanul hosszú, hét és tizenhét év között van. Donáth Gyula ebből a tizenhétből öt és felet Gottfried Semper mellett tölt. A szobrászok szakmai felkészültsége alapos és sokoldalú, néhányuknak külföldön is vannak épületdíszítő műveik. Így pl. Bezerédi Gyula pályázaton nyeri el a prágai Rudolfinum Cellini-szobrára szóló megbízást, Donáth Gyula a bécsi Kunsthistorisches Museum homlokzatára készít két szobrot. A mesterséget tehát tudják, és a kor elsősorban ezt méltányolja.

A szobrászok elméleti felkészültsége, műveltsége azonban már sokkal kényesebb kérdés. Legtöbbjük alig járt iskolába. Huszár négy, Róna három elemit végzett, és bármilyen sokat utaztak, láttak, bármennyire igyekeztek is önműveléssel ellensúlyozni iskolázatlanságukat, az ismeretek rendszere és az absztrakt megismerés képessége hiányzik belőlük. Donáth filozófiai olvasmányaiból csak irodalmias spekuláció lesz a szobrain. De sokuknál az elemi ismeretanyag is hiányos. „Kiss Györgynek fogalma sem volt azokról a zenészekről, költőkről, történelmi alakokról, akiket így meglehetősen realisztikusan megmintázott."[8] — írja róla Gerő Ödön, de ekkor ez még nem tűnik fel. A kor jobban becsülte a szakmai felkészültséget, mint az egyéni invenciót. Művészet és mesterség megítélése ekkor még nehezen válik el, hiszen egy szobrászat és így szobrászi kultúra nélküli országban a véleményalkotás alapja az összehasonlítás.

Amikor 1866-ban a debreceni Emlékkert Társulat tagjai elbírálják Izsó Miklós Csokonai-szobrának kis mintáját, a bizottság olyanokból áll, akiknek „még szobrászati alkotást sem igen volt módjuk látni."[9] A következő évtizedek nagy pályázataira ez már természetesen nem érvényes. A tudós bírálók sokat utaztak, látták a nagy európai emlékműveket és elméletileg is foglalkoztak a szobrászat kérdéseivel. (Keleti Gusztáv akadémiai székfoglalóját tartja a Deák-szoborról 1878-ban.) A laikus bírálók mellett mindig vannak — külföldi vagy hazai — meghívott szobrászok, és ez a gyakorlat a kezdeti időkben be is válik. A bírálat alapja kezdetben az, hogy a hazai művészek tudják-e mindazt, amit a nagyobb szobrászati hagyományokkal bíró országok — elsősorban német és osztrák — művészei. És a 80-as évekre már tudják. A magyar művészek a bécsi neobarokk, a berlini és a müncheni akadémizmus mestereitől tanulnak, és az ő műveiktől nyernek ihletet, kapják meg a mércét. Tehát egy másodkézből átvett historizmust adaptálnak a hazai történeti témákhoz és az „életszerűség" követelményéhez. Csak a nagy mesterek utaznak rendszeresen Olaszországba, hogy a művészet „igazi forrásától" frissüljenek fel; Zala, Stróbl és valamelyest Róna művészetén érezhető a francia historizmus szobrászainak merészebb, fantáziagazdagabb komponálásmódja, nagyvonalúbb, vagy szenvedélyesebb formaadása. A kismesterek iskolázottsága — szakmailag bármilyen alapos is — lényegében fejlődésképtelen. Az előképektől elszakadó, önálló szobrászi gondolkodáshoz vagy bármilyen váltáshoz már nem

7. Donáth Gyula (1850—1909) és az általa készített bánhidai Turul-szobor

8. Huszár Adolf műterme 1880—82 táján

ad alapot. Hiszen a neobarokktól is vezetne út a szecesszsziós stilizáláshoz, ez a generáció azonban ezt nem ismeri fel, már csak azért sem, mert a magyar historizmus a neobarokknak inkább külsőségeit és nem a térszemléletét követi. Valamelyest más azoknak a francia iskolázottságú szobrászoknak a helyzete, akik a historizmus művészeinél valamivel fiatalabbak (Kallós Ede, Ligeti Miklós stb.), és munkásságuk már érintkezik a szecesszióval is. A festői hatásokra, lágyabb mintázásra törekvő francia szobrász-iskola az érzelmek kifejezésével a lélekrajz felé nyit utat. A korszak kismesterei fölött azonban nagyon hamar eljár az idő, a változó igényekhez nem tudnak alkalmazkodni. A konjunktúrát követő nehezebb időkben már alig hallunk róluk, és akik túlélik az első világháborút már kihullanak a művészeti köztudatból. Mesterségbeli tudásukat és sztereotíp motívumkészletüket legfeljebb az első világháborús emlékműveken válthatják aprópénzre. Jankovits Gyula, a Gellért-szobor alkotója, aki 1914-ig minden évben szerepel a kiállításokon, koldusszegényen hal meg 1932-ben.

Ez annál is szembetűnőbb, mert a historizmus korában gyökeresen megváltozik a művésznek nemcsak anyagi, hanem társadalmi helyzete is. Végleg kiválik az iparos rétegből, és az értelmiségen belül is kitüntetett helyet kap, még akkor is, ha művei alig emelkednek túl az iparos színvonalon. A kor a nagy, a híres embert tisztelte, és ebbe a művészkultusz adekvátan illeszkedett. A még kezdő, teljesen ismeretlen művészek is maximális bizalmat és megbecsülést élveznek. A pályakezdő Zalát József főherceg, Stróblt Hohenlohe herceg támogatja. A király mindkettejüket többször is meglátogatja, modellt ül nekik. Holló Barnabás még Stróbl növendék, amikor mestere ajánlására őt bízza meg Eötvös Loránd, hogy készítse el az Akadémia alapításának emléktábláját. A társadalmi emelkedés külsőségekben is megnyilvánul. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1881-ben határozza el, hogy megalapítja az Epreskertben a Képzőművészeti Akadémia festőiskoláját (a későbbi festő és szobrász mesteriskolát). A 80-as évek második felétől épül ki mellette az a művészkolónia, melynek műtermes villái is mutatják a művészek presztizsének emelkedését. Az épületek tökéletesen illeszkednek a környék jobb polgári középrétegének lakóvilláihoz, Huszár Adolf villája pedig szinte lemásolja a gróf Erdődy-palotát. A szobrászok közül elsőként Huszár, majd Szécsi, Donáth, Zala kap itt telket, a festők közül pedig Feszty Árpád, Konek Ida, Pállik Béla, Aggházy Gyula építtetik fel házaikat.[10] A közelben lakik Benczúr és Stróbl is, akiknek nagy műtermeik az Epreskertben vannak. Zala 1887-ben még egy építőmesterrel tervezteti meg műtermes villáját, amelyet Roskovics Ignác festővel oszt meg, de ezt tíz év után eladja. Új műterem-háza már a Városliget szomszédságában épül fel, az egykori István úton (ma Ajtósi Dürer sor 25.) és tervezője Lechner Ödön. „Az egész kontinensnek leghatalmasabb, legszebb műterme" — írja róla a Vasárnapi Újság cikkírója,[11] és ha ez nyilvánvaló túlzás is, a ház és berendezése páratlanul elegáns és értékes. Az új, a szecesszió szellemét is magukba olvasztó műtermes villák már itt, a Városligetet övező részen épülnek, így pl. Ligeti Miklósé (1905).

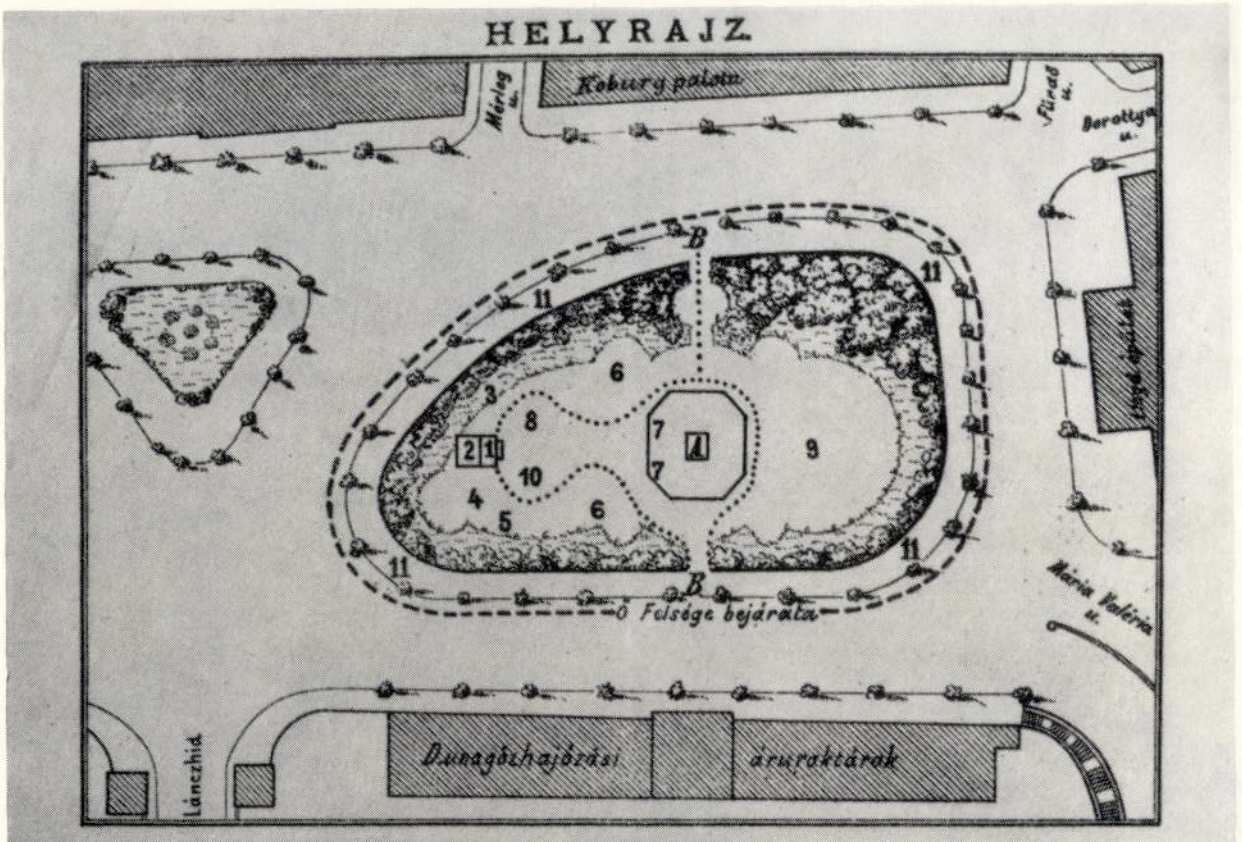

Magyarázat.

1. Ő Felsége.
2. Az uralkodó család tagjai az emelvényen.
3. Külföldi nagykövetek. Közös, osztrák és magyar miniszterek. Ország zászlósai. Állami számszék elnöke. Felső birószágok elnökei.
4. Főpapok.
5. Katonai méltóságok.
6. A törvényhozás tagjai (osztrák, magyar és horvát). Az akademia küldöttsége. Államtitkárok. Consulok.
7. Rokonok.
8. Fővárosi küldöttség.
9. Törvényhatóságok küldöttségei.
10. Szobor-bizottság.
11. A közönség köréből meghivottak.

A. A szobor.
B. Kapubejárók.

..... A rend fentartására felkért egyetemi ifjuság.

– – – – – – – – – – – Rendőrség.

Megjelenés: magyar díszben, esetleg salon öltözetben.

Jegyzet. A halvány rózsa-, lila-, sárga-, kék-, vörös-, világos barna és fehér szinü jegyekkel meghivottak, a vasrácsozattal körülkeritett szobor téren, a naranes szinü jegyekkel meghivottak pedig a rácsozaton kivül a rendőrség által fenntartott térségen foglalnak helyet.

9. A Deák-szobor leleplezési ünnepségének helyszinrajza (1887. szeptember 29.)

Az anyagi támogatás és társadalmi emelkedés mellé a hivatalos elismerések sora járul. Fadruszt (aki összesen hat osztályt végzett) tiszteletbeli bölcsészdoktorrá avatja a Kolozsvári Egyetem. Stróbl nemességet kap, Zala az MTA tiszteleti tagja. Zala hosszú élete során a következő fontosabb díjakat, kitüntetéseket és címeket kapja: Művészeti Nagydíj (1884); Állami Aranyérem (1887); a Képzőművészeti Társulat aranyérme (1899); a francia Becsületrend lovagkeresztje (1901); Ráth-díj (1907); a Képzőművészeti Társulat díja (1909); Ferenc József által alapított Képzőművészeti Díj (1916); kormányfőtanácsosi cím (1924); Corvin-lánc (1931); Greguss-díj (1934) — és ezekhez járulnak még a külföldi kiállításokon nyert díjak (Antwerpen, 1894; Párizs, 1900; Torino, 1902; St. Louis, 1904; Milánó, 1906 stb.). Mindenki kap díjat és kitüntetést: Fadrusz a Vaskoronarendet (1902), Róna a Ferenc József-rend tiszti keresztjét (1901); a kifejezetten díszítőszobrász Senyei Károly a Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapja (1906) — minden bizonnyal egyetlen emlékművére, a Köröndön állt Pálffy-szoborra.

A társadalom tehát méltányolja a művészt, mint „nagy embert", de szívesen veszi különcködő pózait is. „Az „ős-bohém" Donáth Gyula — aki a valóságban a józan Wagmüller és Semper tanítványa, de képzeletét „Don Quixote és Peer Gynt is biztatták"[12] — szinte legendássá válik, úgyhogy életéből ma már nem különíthetők el a valóságos és a kitalált események. Stróbl kápráztató különcségeiről egy ország mesél, de ezek a furcsaságok egyszerre voltak pózok és belülről átélt, ihletö élmények

10. Fadrusz János (1858—1903) 1896-ban (Kozics Ede felvétele, Pozsony)

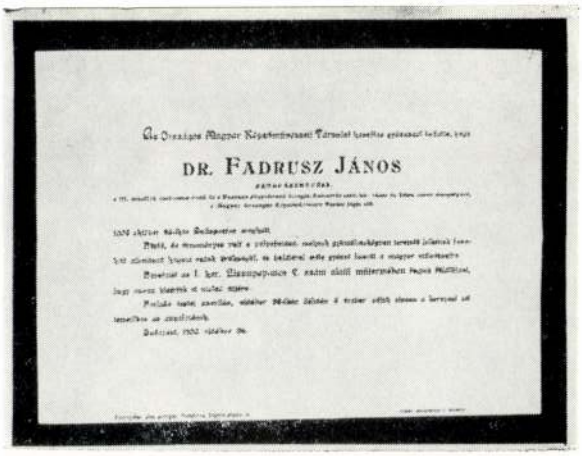
DR. FADRUSZ JÁNOS

11. Dr. Fadrusz János szobrászművész gyászjelentése

12. Fadrusz János a halottas ágyon

is számára. A kevésbé ismert Senyei Károly azonban mindenkinél meglepőbbet produkál. A barokk kastélyok sala terrenáit idéző műterme olyan bizarr, hogy szinte alig akarunk hinni a kortárs leírásnak:

„A nagy atelier sarkában, mesebeli sziklabarlang előtt, fehéren kacérkodik a Hiúság karcsu-vonalu aktja, odébb hatalmas márvány kandallót emelnek roskadozó, meggörnyedt óriások. Az ajtónál, a bejárat fölött pedig a szivárványszínek minden pompájával ragyognak a kagylókkal és csigákkal boritott falak és mennyezetek. Ez a csoda jóformán egyedül áll a maga nemében.

Az egyik fal közepén fehér női fej sápadtan emelkedik ki az aranyos háttérből. Hajába korallok, gyöngyházkagylók belefonva, homlokán egy smaragdzöld tengeri csiga, melynek fénye valósággal világosságot áraszt maga körül. A köralakú, aranyos mozaik-háttér szélén véres, sötétvörös korall-pettyek, ezek mellett az egész fal beborítva koromfekete, apró kagylócskákkal. Arany, vörös és fekete, ez a három szín ölelkezik itt tündéri csillogásban. A fekete felületet szeliden szakítja meg egy virágos guirland, a virágok szirmai, bibéi korallokból, csigákból összefonva. Az egyik virág kelyhét nagy, mesebeli szitakötő szürcsöli, karcsu teste orsó-alaku tengeri csiga, csápjai hosszú, rózsaszín korallok, szárnyai fénylő, lapos gyöngyházkagylók. Odébb tengeri szörnyek pökik a vizet medencébe. Fejük, mely a megszólalásig hűen tükrözi a petyhüdt szájú, lusta szemü viziállatok kifejezését, csupa kagylóból van összeróva. Husos szájuk sisakalaku csiga hasítéka, homlokuk vörös, szálkás hátu tengeri kagyló, szemük gyöngyházalapba beillesztett korállpont. Olyan

13. Zala György (1858—1937) Andrássy Gyula mellszobrával (Müllner János felvétele)

megilletődés fogott el, mikor ezeket a csodálatos, a legnagyobb raffinériával összeállított dolgokat láttam, mintha csak a tengeri király vizalatti palotájában járnék álmomban, révedezve, csodálkozva . . .''[13]

Bár az a kérdés is felmerül bennünk, hogy hogyan lehetett egyáltalán dolgozni ebben a műteremben, a legizgalmasabb mégis az, hogy milyen egyéniség lehetett ez a nagyon bravúros, zsúfolt, neobarokk kompozíciókat készítő díszítőszobrász, akinek épület- és kútfiguráin, ha kevésbé poétikusan is, de ugyanez a világ elevenedik meg? És bár források hiányában erre a kérdésre nem tudunk egyelőre válaszolni, azt kell mondanunk, hogy ez a bizarr műterem beleillik a historizmus korába.

,,A történeti szellemtudományok nagy teljesítményei, amelyek a múltat — a felvilágosodás után — másodszor is distanciálták, csak most [a 19. század második felében] csapódnak le egy kétarcú historizáló tudatban. A historizmus egyrészt a felvilágosodás folytatását és radikalizálását jelenti, amely — ahogy azt Nietzsche azonnal felismerte — még élesebben és még könyörtelenebbül határozta meg a modern identitások kialakulásának feltételeit; másrészt a historizmus azzal, hogy a történelmi hagyományokat ideális módon egyszerre bocsátja rendelkezésre, lehetővé teszi a kontinuitás nélküli, önmaga elől menekülő jelen számára, hogy kölcsönzött identitások jelmezébe öltözzék.''[14] A pózok és különcségek, maszkok és jelmezek, képtelen cselekedetek és bizarr díszletek mögött a személyiség válsága és identitás-keresése áll.

A teatralitás a korszak kulcsszava, az emberek belülről élik meg. Az életet és a művészetet egyaránt áthatja, annyira, hogy a határokat gyakran egybemossa. A művészetet — amely képes arra, hogy új identitást adjon — borzongatóan érdekes, vonzóan titokzatos légkör veszi körül. A művészetben részt venni — bármilyen formában is — izgalmas és ráadásul teljesen kockázatmentes dolog.

Szoborhoz modellt ülni nemcsak megtisztelő, hanem érdekes feladat is. A tőketerebesi *Andrássy-mauzóleum* (1893) sirató figurájának maga Andrássy Ilona a modellje (Zala György a szobrász), és szinte egy évszázadon át tartanak a viták, hogy kiről mintázta Stróbl Alajos Piroskát, az Arany János-szobor mellékalakját, gróf Széchenyi Alice-ről vagy dr. Hugonnay Vilma grófnőről? (Ugyanígy vitatott a másik mellékfigura, Toldi modellje is.) A leggyakrabban persze híres atléták, pl. Réthy Menotti, vagy színészek a szobrok modelljei, ők személyesítik meg az elvont fogalmakat vagy a művészet egyes ágait, így pl. a pesti Vigadóban: a *Népdal*t Füredi Mihály, a *Szavalat*ot Lendvay Márton, a *Fandangó tánc*ot Hegyi Aranka. Fadrusz János pedig Szentgyörgyi István színészt öltözteti parasztjelmezbe a zilahi *Wesselényi-szobor* mellékalakjához.

A legszembetűnőbb azonban az élőképek divatja. Iskolai ünnepélytől főúri estélyekig kedvelt szórakozás és látványosság. A Felvidéki Magyar Kultúregylet estélyén a Vigadó nagytermében (1895. március 30) mindenki ott van, ,,az arisztokrácia, az 'haute finance' és a művészvilág''; a Festetich, Andrássy, Széchenyi, Zichy, Szapáry, Károlyi, Odescalchi stb. családok, ,,a nemzeti kaszinó és a tisztelt ház''. A főbb életképek: A római követség Attila előtt; Szent István; Medici Lőrinc udvara; Sha-

14. Zala György az István úti műteremben Ferenc József portréjával

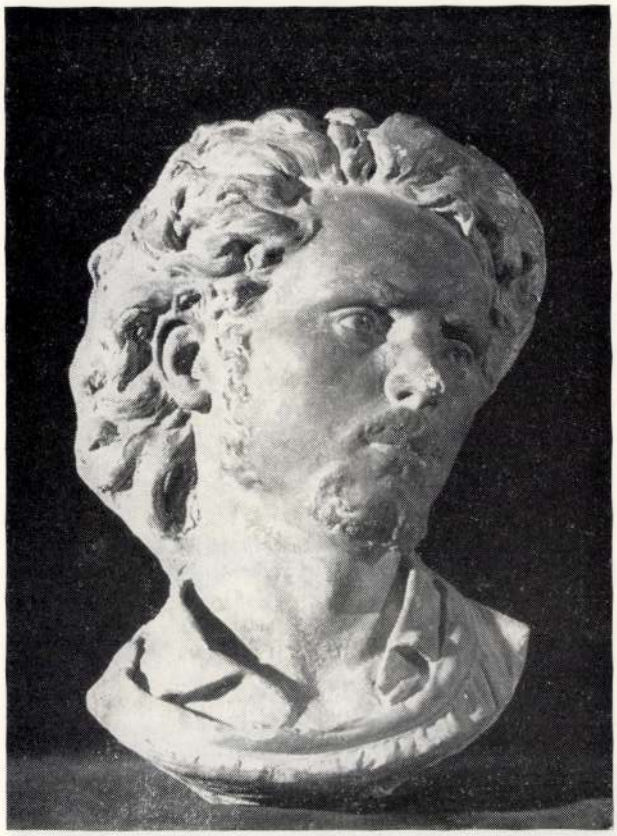

15. Stróbl Alajos (1856—1926): Fiatalkori önarckép. Gipsz, 42 cm., Magyar Nemzeti Galéria, ltsz.: 56.59-N

kespeare Erzsébet királynő előtt, valamint jelenetek Könyves Kálmán és Nagy Lajos korából. A magyarázó verseket Váradi Antal írta és Jászai Mari szavalta el, a résztvevők között ott találjuk Zala Györgyöt és Stróbl Alajost,[15] akik valószínűleg a rendezésben működtek közre. De az élőképeknek didaktikus céljuk is lehet. A Ferenc József Nevelőintézet diákjai 1900-ban élőképekkel ünneplik a „keresztény magyar királyság 900 éves fennállását." Az ünnepnek ki kell fejeznie „a nemzet hűségét a kereszténységhez és a királyhoz." „E cél elérésére legalkalmasabbnak látszott a magyar történet megfelelő korszakainak élőképekben való bemutatása, mert azok kidomborodó elevenségükkel, szinpompájukkal, a multnak a jelenbe való elővarázsolásával legmegfelelőbbeknek és leghatásosabbaknak igérkeztek."[16] Az élőképek egyes jelenetei: „Hunyadi János és Kapisztrán", „Mátyás király tudósai közt", „Vitam et sanguinem" — jól ismertek a korszak művészetéből, festmények, szobrok, domborművek jellegzetes témái.

Az élőképek divatja elválaszthatatlan a korszak képzőművészetétől, a hatás minden bizonnyal kölcsönös. Sopronban, 1891-ben, Széchenyi István születésének századik évfordulóján élőképben mutatják be Holló Barnabás domborművét, mely az Akadémia alapítását ábrázolja. Az élőképet maga a szobrász rendezi. Az élőképek, jelmezes rendezvények rendszeres velejárói a szoboravatási ünnepségeknek. A budapesti Petőfi-szobor leleplezése napján a színházban A falu rosszát játszották, előtte azonban élőképben bemutatták Petőfi apotheózisát. A pozsonyi Mária Terézia-szobor avatására Zichy Géza írta és Jászai Mari adta elő az élőképeket magyarázó prológokat. A pöstyéni Erzsébet királyné-szobor (1902, Jankovits) felavatása után este „díszmenetben Mátyás király vadász-felvonulását mutatták be a fürdővendégek közreműködésével. A menetet Pécsi Kálmán, a Vígszínház rendezője rendezte."[17] A Mátyás-emlékek (Kolozsvár, Buda) felállítása előtt (1900) a Műcsarnokban rendeznek fényes ünnepélyt. Kiállítják Stróbl Mátyás kútjának mintáját a szoborteremben, melyet erre az alkalomra vízmedencévé alakítanak át. A többi helyiséget lovagtermekké rendezik be, amelyekben jelmezes felvonulásokkal és élőképekkel mutatják be Mátyás király udvarának életét. Jókai írói jubileumának ünnepségei közt a regényeiből vett élőképek is szerepelnek és bált rendeznek Jókai hőseinek jelmezeiben. A kor emberei versengve azonosulnak a múlt vagy az irodalmi művek alakjaival. Fadrusz Lucifert játssza Az Ember Tragédiájának maga rendezte előadásán, és a művészek jelmezes ünnepélyén is a Démont személyesíti meg.

A szobrászok a legkülönfélébb rendezvényekhez terveznek díszítést, térkialakítást, felvonulásokat. Stróbl, Zala és Fadrusz egyaránt tagjai a millenniumi díszmenetet szervező bizottságnak. Zala tervezi a Vigadó díszítését az 1898-as Petőfi ünnepre, Róna pedig IV. Károly koronázásakor a templom környékének kialakítását rendezi meg. A szcenírozási hajlam a mindennapi élet része, melyben a természet is a művészetet idézi fel, vagy hátteret ad a nagy embert, nagy egyéniséget megörökítő műalkotásnak. „A parkban néhány csinos részlet, a házhoz közel a Stróbl pergola . . . itt egy angol festő barátom terve szerint ültetett s hangulatban Böcklinre emlékeztető facsoport: nyírfák, gömb eperfák, olajfák; alatta egy kis olajerdő, a melyet egy californiai cyprusoktól beárnyalt alé szel át s tovább thuják sötét árnyai és bignonia guirlandokkal kirajzolt Haemisciculus, ezelőtt Jászai Mari mellszobra Stróbltól s mint e részlet háttere egy régi bálvány és kőrisfa erdő . . ." — írja le Justh Zsigmond szenttornyai kertjét.[18] A szobrok elhelyezése, a megfelelő hely kiválasztása, kialakítása mindig nagy viták tárgya, és a kor nem riad vissza a fáradságtól és az anyagi áldozatoktól sem. A Gellért-szobor kedvéért megfaragják a hegyet és mesterséges vízesést alakítanak ki (1902). Csak a hegyoldal szabályozása 470 000 koronába került. Az Erzsébet királyné-szobor pályatervei pedig jól mutatják, hogy milyen hatalmas tájrendezési — építészeti — szobrászati látomások születnek meg, ha a pénzszűke nem fogja vissza a fantáziát.

A historizmus szcenírozó tehetsége az építészeti téralkotásban és térrendezésben, a belső terekben éppúgy, mint a városépítészetben valóban impozánsat alkotott. A szobrászatban azonban gyakran vezetett léptékvesztéshez és túlméretezettséghez. A színpadiasság, a jelenetszerűség egynézetűvé teszi a kompozíciót. A szabadon álló, egynézetű szobor téri helyzete azonban bizonytalanná válik, ezért mesterséges építészeti hátterekkel, kolonnáddal vagy legalábbis lépcsős, nagy talapzattal, mellékfigurákkal kell megtámogatni. De maga a jelenet is így lesz teljes. A „monumentum" ugyanis a historizmus évtizedei során egyre inkább életképpé alakul át.

Ha az eszményítésen kívül van még a kornak határozott követelménye, akkor az éppen ennek ellenkezője, az életszerűség. Ez pedig a cselekményességben és a részlethűségben jelentkezik. A kor mitikus rangra akarta emelni a történelmi hőst, helyette azonban zsánerfigurává tette. A jelen és a múlt, a valóság és a művészet csak a látványosság színpadán olvad egybe. A bizarr kellékek és pompás jelmezek nem leplezhetik, hogy mindez csak külsőség. Megélni a jelent lehet, a múltat csak eljátszani. A történelem így esik szét történetek — vagyis anekdoták — sorára. Miközben a szobrászat minden műfaja az „emlékszerűségre" törekszik, valójában minden műfaj zsánerszerű lesz. Mátyás királynak — akinek mint az utolsó nagy nemzeti uralkodónak, oly szívesen idézik fel alakját és korát az élőképek és felvonulások — Sajógömörben is emelnek szobrot. Holló Barnabás készíti, aki a nagy királyt fején babérkoszorúval, kezében kapával ábrázolja — utalván arra az anekdotára, mely szerint Mátyás kapálási versenyre hívta ki a megye rátarti urait. Rákóczit úgy mintázta meg Kiss György, amint Czinka Panna a fülébe húzza a nótáját, és a korszak talán legelegánsabb, legvisszafogottabb szobra, Fadrusz János Wenckheim-emlékműve is abban a pillanatban ábrázolja a híres lovast, (minisztert, miniszterelnököt, lótenyésztőt), amint „a kisbéri Gunnesbury apaménen ülve" éppen köszön. Az életszerűséget követeli meg Keleti Gusztáv[19]

és Ady Endre[20] egyaránt, melyet az előbbi az élénk arckifejezésében, az utóbbi a szokatlan és pillanatnyi mozdulatban lát. De ezt méltányolja Alexander Bernát is a kolozsvári Mátyás-emlékműben. „Ebben a szoborműben élet zúg, érzés lüktet, a múltnak élete ugyan, de annak oly megragadó jelenete, hogy a jelenben is szívünket heviti."[21] Ennél többre a historizmus szobrászata nem volt képes, de nem is lehetett képes.

A szakmai felkészültségen és társadalmi helyzeten túl, milyen emberek a korszak szobrászai, hogyan oldják fel a kor eszmei és művészi ellentmondásait, hogyan gondolkodnak azokról a feladatokról, amelyeket kapnak? Valószínű, hogy a legtöbbjük sehogyan sem, mert meg sem látja ezeket az ellentmondásokat, hiszen maga a politikai élet igyekszik minél jobban elfedni azokat. Pályájuk akkor kezd kibontakozni, amikor a Függetlenségi Párt fokozatosan kormánypárttá válik, amikor a függetlenségi eszmék már csak szólamok, és ők ezeket a szólamokat visszhangozzák műveikben. Nem is tehetnének mást, hiszen az emlékmű csakis a kor hivatalosan elfogadott eszmeiségének adhat alakot, de a művészek ezeket az eszméket el is fogadják. Annak a konzervatív, hazafias nemzeti szemléletnek az alapján állnak, mely az ellentétek kibékítését, az egykor kikényszerített kompromisszumokat tartja a „dicső múlt" fényes tetteinek. Ez a konzervativizmus megszabja művészetszemléletüket is. Róna József hallatlanul büszke arra, hogy Turinban megmintázhatta Kossuth Lajost, de ugyanolyan büszke arra is, hogy Ferenc József a jóindulatával tünteti ki, és hogy az általa készített Erzsébet királyné-szobor avatásán (Gödöllő, 1901) a király szeme könnybe lábadt. Nem érzi úgy, hogy a két dolog ne férne össze. Hosszú élete során (1861—1940) a művészet hatalmas fordulatait éli meg, de a legnagyobb szobrásznak mindvégig Dalou-t tartja. Hogy a kubistákat és a futuristákat egyszerűen őrülteknek minősíti, ezen nem csodálkozhatunk. De már Rodint sem képes méltányolni. „Nem olyan nagy, de nem is olyan kicsi, amint barátai és ellenségei feltüntetik. Mindenesetre művészi egyéniség . . . —" írja róla,[22] és ez az üres frázis a teljes értetlenséggel azonos. A *Gondolkodó*ról pedig lesújtó véleménnyel van.

A historizmus szobrászai az első világháború után már olyannak tűnnek, mint a különös kövületek. Egy gazdaságilag fellendülő, sokat ígérő periódusban kezdték pályájukat, mellyel minden szempontból azonosultak. A kételkedés — akár a politikai elvek, akár a művészi nézetek helyességében — fel sem merül bennük. Éppen ezért nem tudnak alkalmazkodni a művészet változásaihoz, mert az új irányzatok, és a modern életérzés, már nem az egyértelműségen, hanem az ambivalencián alapul. Mániákusan hajszolják az emlékmű-pályázatokat, és nemcsak anyagi okokból, hanem mert hisznek az emlékművek emberi és művészi szépségében, vágynak arra a próbatételre és dicsőségre, amit az emlékmű elkészítése jelent. Kudarcaikat nem a feladat megoldhatatlanságának vagy saját hibájuknak, hanem a zsűritagok tudatlanságának és elfogultságának tulajdonítják. Annál is inkább, mert a korszak igazán nagy, reprezentatív megbízásain három művész: Fadrusz János, Zala György és Stróbl Alajos osztozik. És ez bármennyire felháborította is a kortársakat, ma már azt kell mondanunk, hogy joggal osztozik. Ők hárman valóban kimagaslanak a magyar historizmus szobrászatából, és ami számunkra különösen érdekes, személyükben három olyan különböző művészi

16. Stróbl Alajos Morelli Margitot mintázza 1894—96 táján
(A művész, Morelli Margit, Morelli Gusztávné)

17. Stróbl Alajos műterme az Epreskertben
(balról jobbra: a művész, Gerster Lajos, Mogyoródy Adolf, Gerster Kálmán és egy ismeretlen)

magatartást fejeznek ki, amelyet a korszak egy igazi művészegyéniség számára megadott.

Fadrusz János (1858—1903) vívódó alkat. „Pozsonyi német vagyok, de magyar ember. Szenvedélyes hazafivá ám Bécsben lettem, az osztrákok között . . . Bécsben a nemzeti múlt éreztetése, a historizmus filozófiája fogadott, mely a francia forradalom gyermekének, a kozmopolitizmusnak eszméit, az egységet és egyenlőséget, az egy kulturközösségben élők számára követelte . . . E politikai nemzeti egység volt Bécs ideálja, a Gesammtmonarchie, az enyém is, — s ezért szakadtunk szét. Az én politikai nemzeti egységem — szülővárosomon át — a magyar nemzeti állam, az azokat szolgáló hősökkel, s egyszerre szembekerültem — ugyanazon politikai és filozófiai meggyőződések mellett — egész bécsi környezetemmel."[23] Fadrusz hazafi és demokrata — de egyszersmind királyhű. Bécset — vagyis mindazt, amit a város szimbolizál a magyar történelemben — gyűlöli, de az uralkodóházat tiszteli. Műveiben ezt az ellentmondást akarja feloldani, erre keres ideológiát.

Első nagy megbízását, a pozsonyi *Mária Terézia*-szobrot (1892—96) a „királyhűség és nemzeti érzés" jegyében készíti el. A szoborban a város önmagát, mint egykori koronázó-várost akarja megünnepelni, de Pozsonyban csak Habsburg királyokat koronáztak. Kézenfekvő tehát a „vitam et sanguinem"-jelenet, melyet Fadrusz úgy értelmez, hogy „az osztrák birodalom és az egész Mária Terézia korszak a magyarok páratlan lelkesedése és vitézsége nélkül egyszerűen nem is létezne."[24] Úgy érzi, hogy ezzel mindjárt ad egy oldalvágást osztrák kollégájának, Zumbuschnak is, aki a bécsi Mária Terézia-emlékmű domborművein alig szerepelteti a magyarokat, így hát az a szobor nem más, mint „egy történelmi hazugság". Fadrusz büszke arra, hogy ezt korrigálhatja, hogy életre hozhat „egy darab magyar történelmet ugy, ahogy volt." „. . . ugy fogtam föl, hogy az ellenség le van verve, a talaj tele az elmúlt csata maradványaival, a királynő egy magaslatra tart kísérőivel és a mágnás bemutat az országba: Ime itt állanak hű magyarjaid. Az a kuruc-pofáju közvitéz pedig harcrakészen a határ felé néz, a penge a kezében és Magyarország pajzsa a karján. A szobor szituációja pedig olyan lesz, hogy a mágnás csakugyan az ország közepe felé mutat, a közvitéz pedig az osztrák határ felé."[25]

Az eleve nagyon kétes esemény tehát jelképi rangra emelkedik, a jelenet megtestesít egy eszmét, és ez esztétikai minőséggé válik. Minden más csak járulékos elem, bár Fadrusz hosszan és lelkiismeretesen vesződik a részletekkel, így pl. a mágnás-alak ruhájához Festetich Tasziló küldi el egyik ősének ruháját, aki azt Mária Terézia udvarában viselte. A lópatkótól a mentegombig minden hiteles, csak éppen a szobor eszméje nem az. A művészettörténeti kutatás megtalálta a szobor kompozicionális előképeit is, J. E. Ridinger metszeteiben, illetve az azok nyomán készült két, 18. századi faragványban.[26] A szobor alapokmányát Thaly Kálmán írta, aki nagyon nagy hatással volt Fadruszra.[27]

Egy pályakezdő szobrásztól nem is várhatunk mást, mint hogy előképek nyomán indul el, és hogy gondolkodását a korszellem határozza meg. És ha ez ellentmondá-

sos, akkor a művészet azt nem tudja leplezni. Fadrusz érzi az ellentmondást, de csak olyan művet tud alkotni, amelynek az igazságában hisz. Ezért talál ki, vagy fogad el álideológiákat. Így pl. az *Erzsébet királyné szoborpályázat*on Erzsébetet egyszerűen beemeli az Árpád-házi szentek közé, vagyis a Habsburg-házat nemzeti dinasztiává avatja, ahogy ezt Herczeg Ferenc kitűnően meglátta.[28] Ezt a koncepciót Lyka Károly Beöthy Zsolt hatására, Gerő Ödön pedig Rákosi Jenő egyik írására vezeti vissza. Azt a családfát pedig, amely szerint Ferenc József az Árpád-házból származik, éppen a Fadrusz által mélyen tisztelt Thaly Kálmán készítette el.[29] Fadrusz, akár a többi szobrász, nem ideológus, szüksége van tehát egy kölcsönzött eszmei kiindulópontra. Ezt pedig az ő számára a nemzeti érzelmű, de aulikus, konzervatív historizálás adta meg.

De Fadrusz nemcsak eszmei ellentmondásokkal küszködik. Gondolkodásának mechanizmusa: a kapott feladathoz megtalálni a nemzeti eszmét, az eszméhez pedig az azt kifejező jelenetet — ellentétben áll magának a monumentumnak a lényegével is, hiszen a pillanatot akarja az eszmény rangjára emelni. Amikor megbízást kap a zilahi Wesselényi-emlékre, az első gondolata az, hogy nem ,,az árvizi hajóst", nem a szónokot, nem a nagyerejű férfit, hanem a ,,demokratát" akarja bemutatni, hiszen Fadrusz mindig is a közösségi eszményeket kereste meg az adott feladatban. Dehát a későhistorizmusban ehhez már nincsenek meg az egyértelmű és kifejező jelképek. Így hát Wesselényi, Zilah főterén egy színpadias jelenetben ,,leszáll" a nép közé, elébe megy a parasztok követének (1896—1902).

Bár Fadrusz gondolkodása és művészetszemlélete is mélységesen konzervatív volt, (pl. Rodin műveit kifejezetten ellenségesen fogadta), éppen a vívódása, igazságkeresése, emberi tisztessége — és nem utolsó sorban művészi tehetsége — révén gyakran felülemelkedett ezen. Erről nemcsak olyan kisebb feladatok tanúskodnak, mint

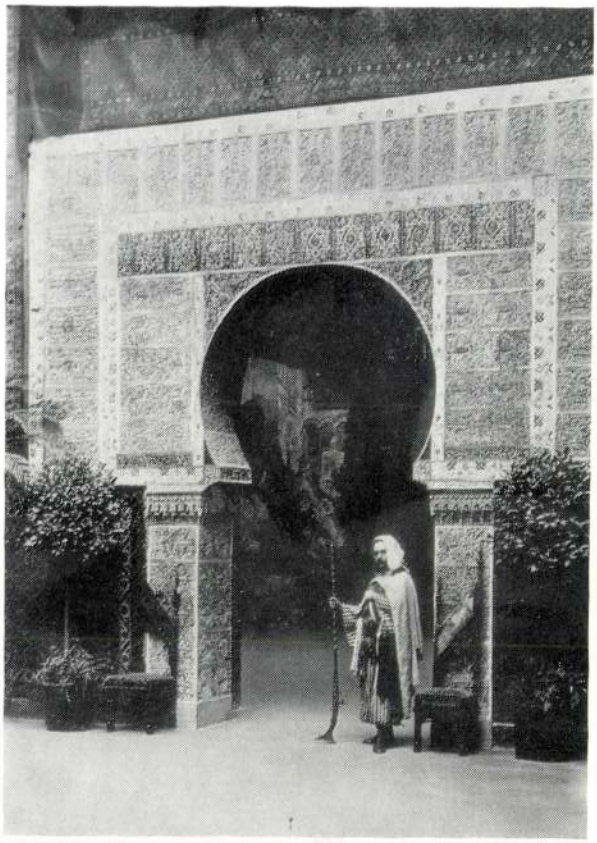

19. A műcsarnoki művészestély díszletei, 1897

18. A műcsarnoki művészestély díszletei, 1897

a korai *Laforest-portré* (1888), vagy később a *Wenckheim-szobor* (1901) és *portré* (1901), hanem éppen élete főműve, a kolozsvári *Mátyás király-emlékmű* (1894—1902). Feladat és eszme szerencsés találkozása feledteti a jelenetszerűséget. Fadrusz a ,,nemzeti nagy király" eszméjével érzelmileg maradéktalanul azonosulhatott, sőt, mindig erre a feladatra vágyott. Az erő és a nagyság kifejezése plasztikai tisztasággal párosul, nem engedi, hogy a részletek felülkerekedjenek a mű egységén. A főalak tiszta körvonalaival, összefogott felületeivel sikerült megadnia azt a monumentalitást, amely nemcsak a reneszánsz uralkodót, hanem a reneszánsz művészet nagy lovasszobrait is felidézi bennünk.

Utolsó műve a szegedi Tisza Lajos-emlékmű (1899—1904), lényegesen megoldatlanabb, de éppen ebben a problematikus voltában érdekes és tünetszerű. Tisza Lajosban nem a politikust, hanem a ,,munka" emberét akarta megörökíteni, akinek Szeged újjáépülése köszönhető. A ,,jelenet"-ről azonban nem tudott lemondani. Tisza tehát áll fönt a rakpart kőkockáján és nézi a gödrökben dolgozó kubikusokat. Az emlékmű kompozíciós egysége — melyet korábbi művein is főleg a gesztusok segítségével ért el — itt tökéletesen szétesett, a mű bizarr részletek meghökkentő együttese lett. A gondolat azonban, a ,,munka emlékműve" a kor európai szobrászatának egyik fő témája. (Rodin, Dalou, Meunier). Fadrusz ezzel a szobrával, — amelyet halála miatt más fejezett be — a kor modern áramlatára érzett rá. A ráérzés ugyan még nem volt elég a megoldáshoz, de a részletek arra utalnak, hogy Fadruszból válhatott volna az az igazi realista szobrász, aki a magyar művészetből hiányzott. A magyar társadalom azonban nem ezt igényelte. Fadrusz túl fiatalon halt meg ahhoz, hogy képességei igazán kibontakozhattak volna. Az, hogy élete utolsó éveiben az ősi magyar rovásírás bűvöletébe kerülve a művészettől idegen területekre tévedt, mindenképpen egy nagy belső bizonytalanságra és meghasonlásra vall.

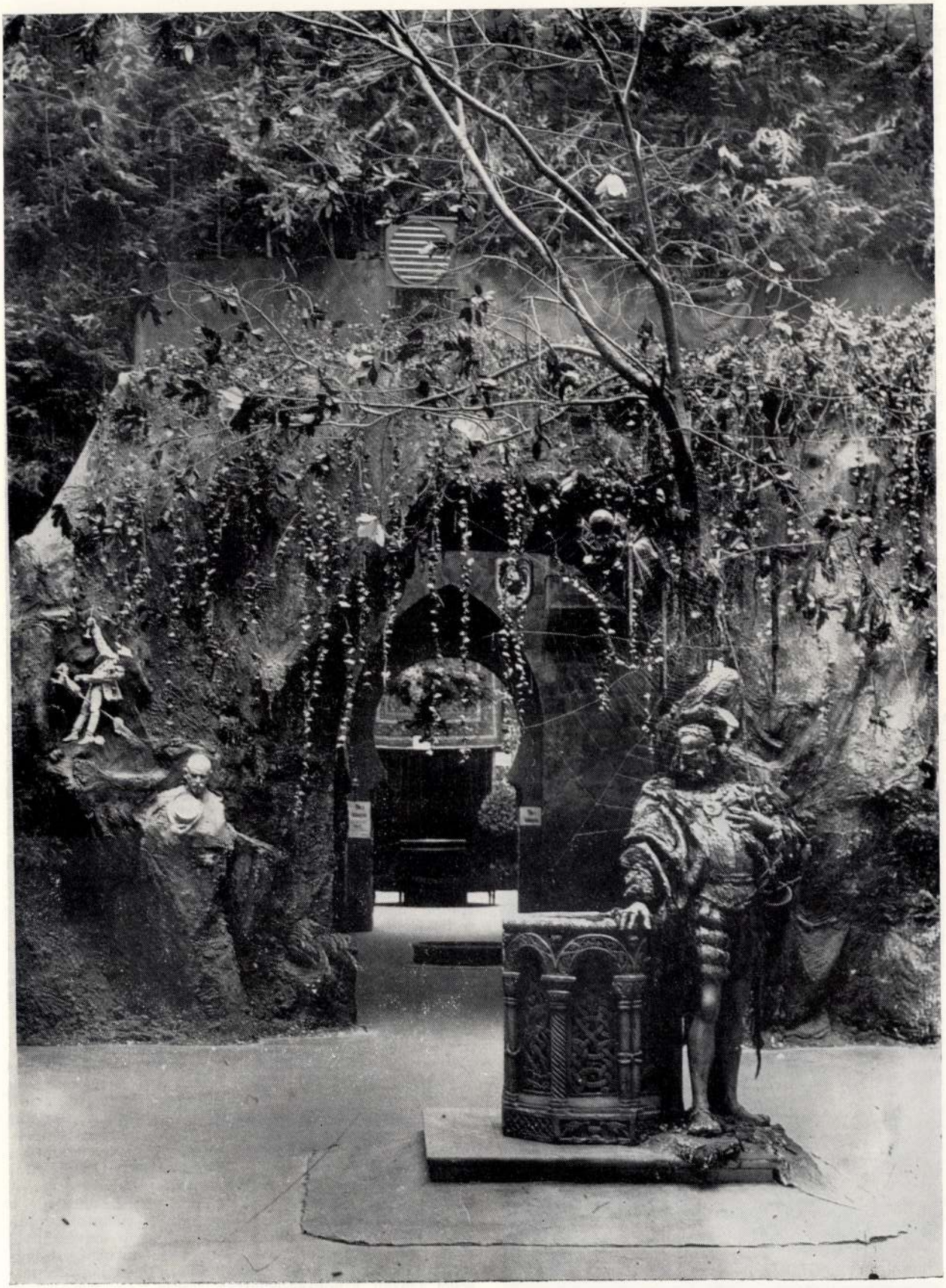

20. Stróbl Alajos: „Rejtelmes kút a középkori lovaggal" a műcsarnoki művészestélyen, 1897

A Fadruszról keringő anekdoták hatalmas fizikai erejéről és páratlan emberi jóindulatáról szólnak. (Ez utóbbit levelei is tanúsítják.) Ő az a kivételes személy a magyar szobrászatban, akiről soha, senki nem mondott rosszat. A vele egyidős *Zala Györgyről* (1858—1937) ez már távolról sem mondható el. A pályatársak visszaemlékezései gőgösnek, önteltnek, hiúnak, indulatosnak írják le, Zalának, mint embernek is „rossz sajtója" van. Hogy ebben mennyi az igazság, és mennyi a sikeres művésszel szemben érzett irigység, azt ma már nehéz eldönteni. Egy azonban tény: mind Zala, mind Stróbl jelentkezésének első percétől kezdve támogatták Fadruszt, és dicsérettel nyilatkoztak róla. Pedig, ha valaki, hát éppen Fadrusz volt igazi vetélytárs számukra, és ők ezt nagyon jól tudták. Lehetséges, hogy Zala valóban arrogáns, lekicsinylő volt egy-egy művésztársával szemben, de az is valószínű, hogy ennek szakmailag megvolt az alapja.

Zala, alighogy befejezte tanulmányait Münchenben, sorozatban kapta a legnagyobb megbízásokat. Ezeket csak úgy tudta teljesíteni, ha sok segéddel dolgozott, akik— a szokásos műhelygyakorlat szerint — vázlatai vagy rajzai alapján megcsinálták magát a művet. Saját kezűleg inkább csak a főfigurákon dolgozott, a többi részleten csak az utolsó simításokat végezte, vagy még azt sem. Műtermében Beck Ö. Fülöptől Gách Istvánon át Huszár Imréig több generáció szobrászai segédkeztek, és ez a pályakezdéshez nem volt rossz. Bizonyos évekből fennmaradtak Zalának a pontosan vezetett magánfőkönyvei.[30] Ezekből kitűnik, hogy pl. Gách István, aki 1903-ban az Andrássy-szobor egyik domborművét mintázta meg Zala rajza alapján, (amely maga sem volt önálló mű, mert Anton Werner berlini festő képe nyomán készült), havonta 250—260 korona fizetést kapott. Ez abban a korban egy segédtanfelügyelő alapbérének felelt meg, tehát mindenképpen tisztességes összegnek számított. Ugyanekkor Kiss György a millenniumi emlékmű Nagy Lajos király alakjáért ötezer koronát kapott Zalától, az azonban nem derül ki, hogy mennyi idő alatt kereste meg ezt az összeget. Az viszont kitűnik belőle, hogy Kiss György, aki ekkor már nem pályakezdő, sőt idősebb mint Zala, a nagy épületdíszítő munkák elfogytával, ilyen „bedolgozásra" kényszerült, bár ő a saját nevén dolgozott. Számos nyoma van annak is, hogy Zala segítette a fiatalokat, különböző megbízásokhoz juttatta őket (így pl. Beck Ö. Fülöpöt), Pór Bertalan első kiállított művét megvásárolta (1901) stb. A nála dolgozók közül különösen kedvelte Köllőt, akit beajánlott Szegedre a Honvédemlék és a Szentháromság-szobor elkészítésére (1894—96). Köllő halála után a síremlék-bizottság élén áll. Mindezek ellenére Zaláról, mint kollegáról még a szelíd lelkű Beck Ö. Fülöp is csak kevés jót tud írni.

Milyennek látta őt Justh Zsigmond 1889-ben, vagyis akkor, amikor még pályakezdő volt, de már befejezte első nagy munkáját, a Huszár Adolf által félbehagyott *Aradi Vértanúk Emlékművét*, és már megbízták a budai *Honvédszobor* elkészítésével? „Magas, karcsú, bár már kissé elhájasodott vagy harmincéves fiú, vereses szőke hosszú bajusz és hegyes szakáll. Gyermekszemek és száj. Kissé gömbölyded orr és arc . . . Paraszt kezek és lábak . . . Beszélni nem tud és kissé sokat mosolyog. Sokan azt mondják ostoba, én nem hiszem, csak félénk és nem szokta meg a társaságot, s amellett igen sokat ad az emberek ítéletére. Ez bénítja meg . . . Zala határozott tehetség, eredeti, saját lábán áll, több jövője van, mint Stróblnak, de ez utóbbi kevésbé meglepő lévén, a mi publikumunk könnyebben veszi be."[31] Ma már úgy látjuk, hogy Zalát ugyanúgy bevette a közönség mint Stróblt, a hivatalos körök pedig jobban kedvelték. Fő műveinek a puszta felsorolása is tanulságos. Az Aradi Vértanúk Emlékműve (Huszár után befejezte 1885—89); a budai Honvédemlék (1889—93); Ferenc József és Erzsébet királyné portréja (1897), Andrássy Gyula lovasszobra (1893—1906); Deák Ferenc-emlékmű (Szeged, 1913); a Millenniumi emlékmű (1894—1929); Marx Károly (1919); Horthy Miklós (1927 a Nemzeti Megújhodás Emlékműve címen); Erzsébet királyné (1920—1932); Tisza István emlékműve (1934). A munkákat részben pályázatok, részben közvetlen megbízás útján kapta, a Marx-szobor elkészítésére maga ajánlkozott.[32] A felsorolásból úgy tűnik, hogy a mindenkori politikai hatalom reprezentatív szobrásza volt, és ez nem rokonszenves. Az a leképezési módszer, illetve hagyományos allegorikus eszköztár, amelyet pályáján végig felhasznált, tökéletesen belesimult a legkülönfélébb ideológiákba, bármihez alkalmazható volt. Ebből próbált ugyan kilépni olykor-olykor, például az életkép irányába, ezt azonban — éppen neki — nem engedték. Így pl. nem fogadta el a zsűri a millenniumi

21, 22, 23. Stróbl Alajos az általa berendezett Epreskertben, 1906

24. Részlet az Epreskertből, 1906

emlékműhöz tervezett *Szántás* című szobrát a munka allegóriájaként, mert nem illett bele az emlékmű koncepciójába, és ez igaz is. A nagy emlékművek olyan fokon uralják Zala életművét, hogy munkásságának egyéb műfajait szinte elfedik.

Zala valójában az 1880—90-es évek igazi, nagy szobrászegyénisége, aki sem művészetének formanyelvében, sem alkotói magatartásában lényegében nem változott. És ez az 1920-as 30-as évekre már taszítóan anakronisztikus. Zala azonban ha akarta volna, se vehette volna figyelembe az idők változását, hiszen pl. a millenniumi emlékművet ugyanabban a stílusban kellett befejeznie, ahogy elkezdte, bár közben eltelt 35 év. Így hát végtelenül groteszk, amikor 1927-ben — a konstruktivizmus, szürrealizmus és a kezdődő kinetikus szobrászat idején — egy interjúban még mindig a hét vezér lovainak korhű zabláiról beszél, amelyekhez egy Szekszárd közelében feltárt honfoglaláskori sír leletei adtak támpontot számára. Zala a historizmus szobrászatának legbravúrosabb mestere volt, aki mindig a feladatra koncentrál. Ő egyetlen szobor eszmeiségével sem vívódik, gyorsan és sokat alkot. Ikonográfiai és kompozíciós sémáit az emlékmű-szobrászat klasszikus sablonjai adják, s ezeket úgy tudja pátosszal megtölteni, hogy mégis marad bennük valamilyen hűvösség. Mintha érzelmileg távol maradna a szobraitól, amelyeket nem az ő egyénisége, hanem egy követelményrendszer elvont ideái formálnak. Egy-egy portréjában azonban olyan hihetetlen finomságok — emberlátás, lélekrajz, formai érzékenység — mutatkoznak, amelyek egy teljesen más oldalát tárják fel ennek az életműnek. Hallatlanul sok támadásban volt része, Tóth Bélától Bölöni Györgyig a kritikusok kedvvel rontottak rá, hiszen igazán alkalmas volt a legkülönfélébb indulatok levezetésére. A művészettörténészek — így pl. Ybl Ervin, Genthon István — sokkal tárgyilagosabban ítélték meg, és soha nem vonták kétségbe művészetét. Műfaját — az emlékművet — persze annál inkább. A támadások nagyon sokszor igazságtalanok voltak, (akárcsak az áradozó, primitív dicséretek), és Zala értetlenül állt velük szemben. ,,Én hittel dolgozom és ha munkám eredményével a nagyközönség elé állok, meggyőződésem szerint teljesítettem kötelességemet'' — írja 1916-ban Elek Arturnak egy tiszteletteljes, de kétségbeesett levelében, amelyben Elek őszinte véleményét kéri.[33] Zala, aki ,,hittel dolgozott'', nem vette észre, hogy olyan ügyben hisz, amely mögött már nincs meg a fedezet. Ez a hit már a századfordulótól erősen konzervatívvá teszi, és Zala ebben megrögzülve a háború utáni évtizedekben már nemcsak konzervatív, hanem reakciós is. Minden reformnak, minden változásnak ellensége, a különböző vitákban kellemetlenül merev és hatalmaskodó. És ebben észre kell vennünk egyénisége korlátait. Milyen ember lehetett valójában?

Úgy tűnik, hogy zárkózott, talán tényleg gőgös, nagyon kevés személyes adat van róla. Amikor Igmándi Mihály körlevelet küld a ,,magyar szellemi élet nagyjai''-hoz — Beniczkyné Bajza Lenkétől Donáth Gyulán át Justh Zsigmondig —, hogy írják meg életük egy-egy epizódját, Zala szellemes, csattanós történetet küld el arról, hogy hogyan tévesztették össze Hubay Jenővel.[34] Az írás azt mutatja, hogy Zalának volt öniróniája, holott ennek nyoma sincs a róla szóló emlékezésekben.

Biztos, hogy valamilyen alapvető ellentét rejlett benne. Ő maga a historizmus művésze volt, aki azonban szívesen társult modern szellemű, szecessziós építészekkel (Bálint Zoltán, Jámbor Lajos, Tőry Emil stb.). Közös műveiken — így pl. síremlékeken — van is valami sajátos kettősség, mely részben a kor magyar szobrászatának és építészetének jellemző ellentéte is. Zala mindig kiállt Lechner Ödön mellett, saját műteremházát is vele terveztette (a tervet módosította Bálint és Jámbor). Az épület a szecesszió egyik legszebb magyarországi emléke. Homlokzatára Zala tervezte a Zsolnay-gyárban kivitelezett szecessziós domborművet *(Vénusz ünneplése az Olymposon)*. A műterem berendezését Thoroczkai Wigand Ede készítette,a rá jellemző egyszerűséggel és tartózkodó formaadással. Zala házában komoly könyvtár volt — egyedi szecessziós kötésekkel — értékes fegyver- és szőnyeggyűjtemény, festmények — magyar és 19. századi francia akadémikus művészektől —, antik szobrok és másolatok.[35] Ez a kettősség művészetében is benne rejlett, bár nem igazán szembetűnő, hiszen a nagyszabású emlékművek mögött egyéb munkái alig kaptak figyelmet. Míg Fadruszról és Stróblról is készültek monográfiák Zala élete és művészete feldolgozatlan. Pedig az eddig ismert anyag is nagyon izgalmas, és azt mutatja, hogy Zalában — éppen a századfordulón — sok fogékonyság volt a modern törekvések, elsősorban a szecesszió iránt. Látásmódjában benne is rejlett az a stilizálókészség, amely a historizmus allegorikus figuráit beemelhette volna a szecesszióba. Bár Münchenben tanult, sokkal inkább a francia művészet hatott rá, vázlatainak lenyűgöző nagyvonalúsága, dinamikus térlátása mindezt jól mutatja. Ezek a tulajdonságok azonban nem bontakozhattak ki, Zala mindig valamilyen feladatot teljesített, és ebben dogmatikus merevvé vált. Valószínű, hogy Justh ítélete helyes, sokat adott az emberek véleményére, és ez lehet a mélyén feltörekvésének és alkalmazkodásának egyaránt.

Stróbl Alajos (1856—1926) egészen más alkat. Ha a korszak szobrászait a historizmus művészeinek nevezzük, akkor Stróbl maga a historikus egyéniség. Számára a historizmus eszmevilága és minden külsősége: életforma. A múltban él, amelyet sosem szembesít a jelennel, így még a nosztalgia vagy az elvágyódás sem törhet be ebbe a világba. Úgy tesz, mintha nem múlt volna el az idő, mintha a múlt még teljességgel megélhető volna. Egy-egy póza — pl. ahogy hajnalban kürtszó mellett kilovagolt az Epreskertből — szinte Mikszáth Kálmán Pongrácz grófját juttatja eszünkbe.

Bécsi tanulóévei alatt sokat járt színházba, és gyakran statisztált, majd Makart közelébe kerülve segédkezett neki a Festzugok rendezésében. Hazatérve a felvonulá

25. Stróbl Alajos fogadja Ferenc Józsefet az Epreskertben

sok, reprezentatív temetések, bizarr jelmezes ünnepélyek egyik legnagyobb szervezője és rendezője lett. Ilyenek voltak az epreskerti művészestélyek, vagy a művészek jelmezes ünnepélye a Műcsarnokban 1897-ben, mely a „halhatatlanság forrásához" vezető utat mutatta be, mesebeli udvarral, kuructanyával, egyiptomi templommal és hatalmas fenyveserdővel. („E célra Körmöcbánya városa maga 1800 db fenyőt adott ajándékba.") Stróbl egyik műve volt itt a Burne-Jones ihletésére készült *Rejtelmes kút a középkori lovaggal*, a kútban tükröződő Meduza-fejjel.[36] Szívesen idézte fel Mátyás király korát és udvarát, akár az Epreskertben tanítványaival, akár a befagyott Városligeti tavon, ahol a Budapesti Korcsolyázó Egylet jégünnepélye Mátyás királlyá választását mutatta be. (A főszerepekben gróf Bethlen Istvánné és gróf Andrássy Károly.) Stróbl erre az alkalomra négyszeres életnagyságban készítette el Mátyás ülő szobrát — jégből.[37]

De mindenekelőtt a saját környezetét rendezte be. Antik és reneszánsz szobrok, középkori magyar emlékek másolataival töltötte meg az Epreskertet, de ő mentette meg az Orczy-téri, lebontásra ítélt barokk Kálváriát éppúgy, mint a budavári Nagyboldogasszony-templom több eredeti kövét és a déli kapuját. Szétszedette és átvitette őket az Epreskertbe, hogy újraépítve megtervezze környezetüket, s berendezzen magának egy világot, amely szüntelen ihletője volt. Műtermében szökőkút volt aranyhalas medencével, kertjében pávák, őz, gólya sétált, volt majma, rókája, sőt a Kossuth-mauzóleum szobrainak mintázásához még kígyót és oroszlánt is tartott, hogy minél jobban megfigyelhesse őket.[38] Ugyanezt tette szülőhelye közelében, Liptóőrtűzön vásárolt kastélyában is, ahol a középkori vártoronytól a tiroli házon és kisnemesi kúrián át a székely kapuig mindent kialakított és felépített, ami fontos volt számára. Nem tett különbséget eredeti és másolat között, és ez az érzelmi azonosulás adta meg az alapját művészetének is.[39] „Teremtett magának világokat és bennük szépen élt. Színpadokat épített és rajtuk diadalmasan ágált."[40] — írja róla Gerő Ödön, és Stróbl szcenírozó fantáziája, érzéke a „művészi arrangement"-ok iránt természetes módon hatott ki művészetére is. A tér iránti érzéke a nagy barokk művészekével volt rokon, amennyiben valódi térszervező képesség élt benne. A szobor az ő számára nemcsak a térnek és a tömegnek a kapcsolata, hanem valóságos időbeli élmény is, amelyben a szemlélő egy folyamat során fokozatosan jut el az összképig. A korszak magyar ízlésvilágának ez azonban már túl sok volt. Stróbl legbizarabb tervei nem valósultak meg. Így pl. a Városligeti tóra tervezett Liszt-emlék, vagy a kassai Rákóczi-síremlék. Ez utóbbi különösen érdekes volt. Stróbl eleve versenyen kívül indult a pályázaton, mert a kiírás barokk emlékre szólt, hiszen ez volt Rákóczi kora. Stróbl stílusérzéke azonban tiltakozott az ellen, hogy a kassai dóm gótikus épületébe vagy elé barokk emléket tervezzen. Kompozícióját két részre osztja, egy részét a templomon kívülre, másik részét belülre, a Szent István kápolnába tervezi. Az északi kapu mellett magas, gótikus mennyezet alatt Patrona Hungariae alakot képzel el kuruc tábornokokkal körülvéve, bent pedig síremléket Rákóczi térdelő alakjával, a háttérben az imádkozó Zrínyi Ilonával, illetve őrködő kuruc katonával. A két részt maga a gótikus architektúra és egy hatalmas oroszlán kapcsolná össze.[41] Tervében a késő középkori nagy császár-síremlékek hatá-

26. Stróbl Alajos műterme az 1920-as években. Mosshammer Román hárfázik

sát érezzük meg, amelyekben a síremlék magát a temetési processzust is megjeleníti.

Stróbl elkészült művei sokkal statikusabbak. Fantáziáját vissza kellett fognia, inkább csak a részletek kiképzésében, az anyagok színezésében, a különféle anyagok keverésében élhette ki magát. Érthető, hogy legkedvesebb műve a később oly sok rosszallást kiváltó Mátyás-kút volt a budai várban. A műnek megvannak az előképei mind a nagy barokk kútarchitektúrákban, mind a kortárs művészetben (ilyen pl. a párizsi Szent Mihály-kút), de a mű mégis a magyar századvég jellegzetes terméke. A mészkő sziklákon álló bronz alakokkal, a stukkó és üvegmozaik háttérrel olyan, mint egy Stróbl-rendezte nagy, monumentális életkép.

Hajlamosak vagyunk arra, hogy a Mátyás-kutat a szecesszióhoz kapcsoljuk, mint ahogy Stróbl nemegy műve éppen a bizarr iránti hallatlan fogékonyságával mutat is szecessziós vonásokat. De a másfajta életérzés, az, ahogy mindent — eseményt, eszményt és formát — a primer azonosság és nem az esztéticizmus megemelt szintjén értelmezett, mégis elválasztja őt a szecessziótól. A szecesszió a múltat ,,idő''-ként, Stróbl pedig csak történelemként élte meg.

Stróbl ösztönös, inkább improvizáló alkat lehetett. Erre utalnak a kortársak visszaemlékezései, és az is, ahogy nagyszerű portréit könnyen csinálta, szinte ,,feldobta'', míg nagy kompozícióival sokat kínlódott, rengeteget próbálgatta a végtagok elrendezését, a beállításokat.[42] Ha műveinek gyakran kimutathatók is az előképei vagy a megtanult sablonok, ezeket átformálta szenvedélyes egyénisége, fantáziája és sokszor nevetségesen naiv hite. Kora akadémikus művészetét kitűnően ismerte, a modernektől azonban elzárkózott, bár türelmesebb és megértőbb volt, mint Zala. Művészi ,,hitvallása'' — ahogy ezt Fülep Lajos számonkérte tőle — a ,,modern eszmék antik alapon'',[43] nagyjából azonos a fából vaskarikával, dehát tőle aztán igazán távol állt a teoretizálás.

A progresszív művészet híveit hallatlanul irritálták az emlékművei, éppúgy mint egyénisége. Bölöni nemcsak pozőrként, de szinte bohócnak mutatja be.[44] Ezek a múlt századi különcködések a tízes években már valóban nagyon taszítóak és nevetségesek lehettek, de a ,,sok rossz szoborért'' nem Stróbl volt a felelős. Élete utolsó évtizedében készített néhány portréja és fantázia-feje bámulatos megújulásról tanúskodik, bár ez természetesen nem a modern szellemiség, hanem az egész századfordulón rejtetten végigvonuló klasszicizálás alapján történt.

,,A sors kiválasztottja volt'' — írta róla Beck Ö. Fülöp, ,,még nem volt szobrász a magyar glóbuszon, kinek ennyire sikerült volna, mindent, ami benne rejlett, minden szunnyadó lehetőséget, magából kiadnia''.[45] ,,Boldog ember''-nek tartotta Gerő Ödön is, mert ,,megadatott neki, hogy élete fogytáig önmagában ne kételkedjen.''[46] Sérelmek nélkül persze nincs művészpálya, és ez alól Stróbl sem volt kivétel. De az, hogy a művészi énazonosság és a társadalmi siker már csak ennek a naiv világszemléletnek az alapján volt elérhető, jól mutatja, hogy a művészet és társadalom összhangja a historizmus késői szakaszában már végérvényesen megbomlott.

27. Stróbl Alajos műterme aktmodellel, Mosshammer Román portréjával és a Jókai-szobor vázlatával

Az 1900-as párizsi világkiállításon három magyar szobrász kap nagydíjat: Fadrusz a *Mátyás emlékmű* főalakjáért, Zala a millenniumi emlékmű *Géniuszáért* és Stróbl *Anyánk* c. szobráért. Amennyire a fotók és a leírások alapján képet alkothatunk a világkiállítás szoboranyagáról, a magyar művek nemzetközi összehasonlításban is méltók a nagydíjra. A magyar szobrászat egy negyedszázad alatt az ügyetlen, suta kezdetektől eljutott egy egyetemes stílusáramlat — a historizmus — európai rangú mestereiig. Azt azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy a világkiállítás meglehetősen kaotikus szobortömegében már egy letűnt szellemiség és ízlésvilág manifesztálódott. Az igazi szenzációt, az új érzelem- és formavilágot a Place de l'Almán felállított Rodin-pavilon jelentette, amelyet minden magyar szobrász — de mások, köztük Jókai Mór is — meglátogatott. A magyar társadalom azonban csak nagyon kis mértékben tudta kinevelni azt a réteget, amelyik ezt az új szellemet befogadta.

Nagy Ildikó

JEGYZETEK

1 *Siklóssy László:* Hogyan épült Budapest? 1870—1930. Budapest 1931, 11.
2 A Székesfőváros múltja és jelene számokban. Statisztikai Közlemények, 87. kötet, 96.
3 *Pasteiner Gyula:* A magyar szobrászat. Budapesti Szemle, 1883. 366.
4 *Bajó Gyula:* Budapest újabbkori épületszobrászata. Budapest 1942, 37.
5 Képes Családi Lapok. 1892. április 24, 267.
6 Ország Világ. 1894, 387.
7 *Szmrecsányi Miklós:* Tinayre Louis magyarországi tartózkodásáról. Budapesti Szemle, 1934, 147.
8 *Gerő Ödön:* Kiss György. In: Művészetről, művészekről. Budapest é. n., 345—46.
9 *Balogh István:* Izsó Miklós és a Csokonai-szobor. Művészettörténeti Értesítő, 1953, 102.
10 A műtermes villák építésére vonatkozó adatokat Gábor Eszter kutatásai alapján közlöm. Segítségét ezúton köszönöm meg.
11 *Lesskó János:* Művészeink műtermükben. Zala György. Vasárnapi Újság, 1912, 506—07.
12 *Gerő Ödön:* Donáth Gyula. In: i. m. 367.
13 *Endrődi Béla:* Senyei Károly. A Kor. 1907, 65—68.
14 *Jürgen Habermas:* Moderne und postmoderne Architektur. In: Die Neue Unübersichtlichkeit. 1985, 13.
15 Fővárosi Lapok, 1895. márc. 27, 968.; márc. 31, 1013.
16 Magyar Salon, 1901. aug., 480—86 (képekkel)
17 Vasárnapi Újság, 1902, 533.
18 *Justh Zsigmond:* Szent-Tornyai világomról. In: *Igmándi Mihály:* Magyar szellemi élet. Budapest 1892, 101.
19 *Keleti Gusztáv:* Művészeti dolgozatok. Budapest 1910, 452.
20 *Ady Endre:* Desmoulins a széken. 1905. In: Az élet szobra. Budapest 1977, 51.
21 *Alexander Bernát:* Fadrusz Mátyás szobra. 1902. In: A művészet. Budapest 1969, 292—93.
22 *Róna József:* Egy magyar művész élete. I—II. Budapest 1929, 577.
23 *Lázár Béla:* Fadrusz János. Budapest 1923, 32—33.
24 *Lázár:* i. m. 76.
25 *Lázár:* i m. 76.
26 *Lázár:* i. m. 74.; *J. E. Ridinger:* Fürstliche Personen und Portraets grosser Herren zu Pferde 4. és 5. lap.; *S. g.* (Supka Géza): Fadrusz Mária Terézia-szobra. Literatúra, 1928, 338—41.
27 Fadrusz János levelei Thaly Kálmánhoz. Közli: *R. Várkonyi Ágnes.* Művészettörténeti Értesítő, 1958, 204—06.
28 *Herczeg Ferenc:* Emlékezései. A gótikus ház. Budapest 1985. 282—83.
29 *Lyka Károly:* Vándorlásaim a művészet körül. Budapest 1970, 293.; *Gerő Ödön:* Fadrusz János. In: i. m. 333.; *Thaly Kálmán* írása: Századok 1897, 569. oldal. Az írásra *Sinkó Katalin* kitűnő tanulmánya hívta fel a figyelmemet: A valóság története, avagy a történelem valósága. In: Lélek és forma. (kiáll. kat.) MNG kiadványai, 1986/2, 13.
30 MNG Adattár: 17 080-81-82/65
31 *Justh Zsigmond* Naplója. Budapest 1941, 328—29.
32 Lásd *Falus Elek*nek egy 1949-ben írott jegyzetét. Nagyvilág 1969/2, 273.
33 MNG Adattár: 12565/59
34 *Igmándi Mihály:* i. m. 25.
35 Leltárkönyve az MNG Adattárában: 17 098/65
36 Vasárnapi Újság, 1897, 12—13. sz., 186-87; 201—05.
37 Vasárnapi Újság, 1909. 5. sz., 93.
38 Vasárnapi Újság, 1889, 753—54; 1910. márc. 13.; 1917, 448.; Új Idők, 1922. 18. sz., 360.; Pesti Napló, 1927. május 29.; Zászlónk, 1927. január 15.
39 *Markó Miklós:* Vár, kastély, kúria. Stróbl Alajos mester kastélya Liptóőrtüzön. Vasárnapi Újság, 1910, 763—64.
40 *Gerő Ödön:* Stróbl Alajos. In: i. m. 351.
41 *Szuchy Tibor:* Stróbl Alajos. Budapest 1941, 40—41.
42 *Beck Ö. Fülöp:* Liptóújvári Stróbl Alajos. 1856—1926. Nyugat, 1927. I. 1. sz., 126—29.
43 *Fülep Lajos:* Látogatás a műteremben Stróbl Alajosnál. Modern Művészet, 1905. december
44 *Bölöni György:* Két óra az Epreskertben. Ha Stróbl Alajos magyaráz. Világ, 1913. május 29. In: Képek között. Budapest 1967, 395—98.
45 *Beck Ö. Fülöp:* i. m. 129.
46 *Gerő Ödön:* i. m. 357.

GESELLSCHAFT UND KUNST: DIE BILDHAUER DES HISTORISMUS*

Im 19. Jahrhundert war Budapest — hinsichtlich der Bewohner — die sich am dynamischsten entwickelnde Stadt in Europa. Die Stadt, die im Jahre 1800 54 Tausend Einwohner hatte, wurde bis 1900 eine Großstadt mit 733 Tausend Einwohnern, das heißt, das Wachstum in 100 Jahren war mehr als 1200 Prozent. Dementsprechend nahm auch die Anzahl der Gebäude zu. Die Bauarbeiten der öffentlichen Gebäude — die Redoute, die Oper, die Basilika in der Leopoldstadt, das Parlamentsgebäude, die Kurie, der Umbau des königlichen Palastes, die Banken, die Bäder, die Bahnhöfe — und Privatpaläste gaben Arbeitsmöglichkeiten in einem noch nie gesehenen Maße auch für die Bildhauer. Das Lebenswerk der Kleinmeister besteht fast ausschließlich aus solchen Verzierungsstatuen für Gebäude. Die wahre Aufgabe war jedoch die Errichtung der Denkmäler, die sich seit den 1890-er Jahren unglaublich vermehrten. Die selbstbewußten Bürger eines immer reicher werdenden Landes stellten Denkmäler für ihre großen Persönlichkeiten und durch sie auch für sich selbst, die diese Männer in Ehre hielten. Hier flochten sich die wahre nationale Prätension und die Prestigefrage zusammen; jede Kleinstadt, jede Gemeinde wollte irgendeine Statue aufstellen lassen. Diese Statuen wurden aus öffentlichen Spenden fertiggestellt, auf diese Weise veränderte sich auch die die Kunst unterstützende Mäzene. Früher erschienen ausschließlich adelige und kirchliche Auftraggeber, jetzt schloßen sich die bürgerlichen Spender, die verschiedensten Vereine, bürgerliche Körperschaften, kleine Gemeinde an. Die Bildhauerei wurde Gemeinschaftssache. Die Zeitungen besprachen ausfürlich die Preisausschreibungen, die Techniken der Bildhauerei, die ästetischen Ansichte; die Bildhauer-Meisterschule kommt zustande. Alle Bestrebungen waren auf die selbständige ungarische Bildhauerei und Bildhauer-Kultur gerichtet, und die Gesellschaft bildete tatsächlich eine Künstlerschaft heran, die es erschaffte.

Wer waren die Bildhauer der Epoche und was für eine Kenntnis hatten sie? Sie waren meistens arme, handwerklich gebildete Kinder, die unerhörte Ambition und Sehnsucht für einen Aufstieg hatten. Es gab unter ihnen Steinmetze, Eisengießer, Pferdejunge, Schlosserlehrlinge, aber ein jeder von ihnen bekam irgendeine Unterstützung und verbrachte einige Jahre an der Akademie in Wien oder in München. Die Gesellschaft empfang auch das kleinste Ergebnis mit großer Ovation,

(* Das zweite Kapitel eines Buches, das die Geschichte der ungarischen Bildhauerei behandelt und mit der Unterstützung der Soros-Stiftung herausgegeben wird.)

und es war leicht aus den Handwerkern zu den Künstlern zu gelangen. Die Fachkenntnis verdeckte vorläufig das Fehlen der Bildung. Kunst und Handwerk sonderten sich noch nicht scharf ab, diese Epoche schätzte das Fachwissen höher als die persönliche Invention. Der Grund der Kritik war der Vergleich, das heißt: ob die heimischen Künstler all das wissen, was ihre ausländischen Kollegen. Und sie wußten das schon in den 80-er Jahren. Die ungarischen Künstler lernten von den Meistern des Wiener Neobarocks, der Berliner und Münchener Akademien. Sie adaptierten also das Form- und Symbolsystem eines aus zweiter Hand übergenommenen Historismus zu den heimischen historischen Themen. Diese Kenntnis gibt keinen Ausgangspunkt zu einem selbständigen, sich von den Vorbildern entfernenden bildhauerischen Denken. So war das Wissen der Kleinmeister im Grunde genommen unfähig zur Entwicklung, obwohl es fachmännisch wohl begründet war. Sie konnten sich an die veränderten Erwartungen der Zeit nach der Jahrhundertwende nicht mehr anpassen, sie wurden aus dem allgemeinen künstlerischen Bewußtsein in den schwierigen Jahren nach der Konjunktur entrissen. Das ist um so auffalender, da in dem Historismus die Lage des Künstlers nicht nur finanziell, sondern auch gesellschaftlich sich veränderte. Er setzte sich von den Handwerkern ab und bekam einen ausgezeichneten Platz unter der Intelligenz. Dieses gesellschaftliche Aufsteigen äußerte sich auch in Formalitäten. Sie bauten große Villen mit Ateliers, manche davon haben eine luxuriöse Einrichtung, und die Gesellschaft drückt ihre Anerkennung mit Auszeichnungen und Rängen aus. Alajos Stróbl wird zum Adelsstand erhoben, György Zala wird Honorar-Mitglied der Akademie der Wissenschaften, János Fadrusz wird an der Universität in Klausenburg zum Ehrendoktor promoviert (er lernte nur sechs Jahre lang in der Volksschule). Alle Künstler bekamen Preise und Auszeichnungen, aber die Gesellschaft würdigte in den Künstlern nicht nur den großen Mann, sondern sah auch ihre exzentrischen Posen gern. Das wirkliche Leben des „Ur-Bohemiens" Gyula Donáth verschwand hinter den Anekdoten über ihm, von die exzentrischen Späße eines Alajos Stróbl sprach das ganze Land. Die Kunst war von einer schaudernd interresanten, geheimnisvoll anziehenden Atmosphäre umwoben. Die Posen und die geliehenen Identitäten passen zu einer Epoche wohl an, deren Schlüsselwort das Teatralität ist. „Anderseits macht der Historismus geschichtliche Überlieferungen idealer Gleichzeitigkeit disponibel und ermöglicht einer unsteten, vor sich selbst fliehenden Gegenwart eine Kostümierung in geliehenen Identitäten." (Jürgen Habermas) Hinter den Kostümen und bizarren Dekorationen steckt eine Krise der Persönlichkeit und die Suche nach der Identität. Die Popularität der riesigen Festzüge und Standbilder zeigt, daß die Menschen der Epoche sich gern mit den Personen der Vergangenheit identifizierten. Die Künstler nahmen miteinander rivalisierend in der Organisierung und Planung solcher Veranstaltungen teil. Die Neigung zur Inszenierung wurde ein Teil des Alltagslebens, und drang natürlich tief in die Kunst ein.

Das inszinierende Talent des Historismus brachte in der architektonischen Raumbildung und in der Stadt-Architektur imposante Werke zustande, aber führte oft zu Verfehlen der Verhältnisse in der Skulptur. Die Statue ist wegen ihrer Theatralität und ihrer Szenenhaftigkeit nur von einer Seite gut durchschaubar. Diese unsichere räumliche Situation wurde durch eine Säulenreihe, durch große Postamente mit Treppen oder durch Nebenfiguren unterstützt. Das „Monument" wird in den Jahren des Historismus immer mehr zu einem Genrebild. Die „Lebensnähe" ist eine der wichtigsten Requisiten der Epoche gegenüber der Kunst, so wird der historische Held, den der Historismus auf einen mythischen Rang heben wollte, nur ein Genrefigur.

Neben ihrem beruflichen Wissen und gesellschaftlichen Stand, was für Leute waren doch die Bildhauer des Historismus? Wie konnten sie die Idealen und künstlerischen Widersprüche der Epoche in sich auflösen? Vor allem fühlten sie sich mit den erhaltenen Aufgaben einig. Sie nahmen die von der Gesellschaft betonten historischen und politischen Idealen an, und sie drückten diese in ihren Werken aus. Sie standen auf dem Grund einer konservativen, nationalen Anschauung, und dieser Konservativismus bestimmte auch ihre Kunstanschauung. Sie haben ihre Laufbahn, mit der sie sich vollständig identifizierten, in einem wirtschaftlich aufblühenden Zeitalter begonnen. Sie hatten in keiner Hinsicht Zweifel in sich, so konnten sie zum Ausdruck des modernen Lebensgefühl nicht geeignet werden. Um die Jahrhundertwende veränderte dieses Gefühl schon die Verbindung zwischen Mensch und Umwelt unter dem Einfluß der historischen Änderungen und modernen philosophischen Strömungen. Die Bildhauer blieben bei der idealisierenden Kunst, so wurden sie mit der Zeit seltsame Versteinerungen, denn der Grund der neuen Kunst und des neuen Lebensgefühls wurde schon die Ambivalenz.

Die drei großen ungarischen Bildhauer-Persönlichkeiten der Epoche illustrierten die vom Historismus gegebenen drei verschiedenen Möglichkeiten. *János Fadrusz* war eine mit sich ringende Person und ein großer Patriot. Er suchte in den Aufgaben immer eine nationale Idee und die historische Szene, die durch diese Idee geprägt ist. Widersprachen die Aufgabe und die Idee einander, so flüchtete er in Pseudo-Ideen und das geschieht immer auf Kosten der künstlerischen Erscheinung. Sein Hauptwerk ist das König Matthias-Denkmal in Kolozsvár (Klausenburg), da hier eine glückliche Begegnung der Aufgabe und der nationalen Idee die Szenenhaftigkeit vergessen läßt. Es gelang ihm in der Hauptfigur des Denkmals das Idealporträt des „großen, nationalen Königs", und damit das Hauptwerk des ungarischen Historismus zu schaffen. In seinen anderen Denkmälern spürt man mehrere Widersprüche; er hat es selbst gefühlt und darunter gelitten. *György Zala* bekam zahlenmäßig die meisten Aufträge, er arbeitete mit vielen Gesellen. Er war der repräsentative Bildhauer der jeweiligen politischen Macht, da er ihre Ansprüche mit größter Bravour erfüllen konnte. Er hat sich die bildhauerischen Ideen, die ikonographischen und kompositorischen Schemen der 1880—90-er Jahre angeeignet, und vertrat sie mit Glaube auch in den 1930-er Jahren. Er hat den Wandel der Zeit gar nicht bemerkt, so wurde er notwendigerweise Reaktionär, Gegner aller neuen Gedanken. Diese negativen Züge verdecken die Verdienste seiner Kunst: das großartige Raumgefühl und die elegante Fähigkeit zur Stilisierung; mit Hilfe dieser Fähigkeiten könnte Zala der beste Bildhauer der Sezession sein. Er konzentrierte sich aber immer auf die „Aufgabe", die ihn eng begrenzt hielt. *Alajos Stróbl* war selbst die „historische" Persönlichkeit. Er lebte in der Vergangenheit, die er nicht mit der Gegenwart konfrontierte. In seiner Jugend arbeitete er als Geselle von Makart in Wien, und in seinem Leben führte er dieselbe kostümierte, theatralische Welt weiter. Er richtete seine Umgebung mit mächtiger Phantasie und Leidenschaft ein, und in dieser Welt ließer die Zeit stehenbleiben. Manchmal werden einige Werke von Stróbl zur Sezession gezählt, aber das ist falsch. In der Wirklichkeit erlebte er alles als primäre Identität, und nicht auf die erhöhte Stufe der Ästhetik, für ihn blieb die Vergangenheit *Geschichte* und verwandelte sich nicht in *Zeit*. Er hatte keinen Zweifel in sich selbst, seine Zeitgenossen hielten ihn für einen glücklichen Mensch. Es ist eine Tatsache, daß die künstlerische Ich-Identität und der gesellschaftliche Erfolg damals nur auf Grund dieser naiven Weltanschauung erreichbar waren, was uns wohl zeigt, wie weit der Einklang zwischen Kunst und Gesellschaft in der späten Phase des Historismus sich auflöste.

AZ EPRESKERTI MŰVÉSZTELEP*

„. . . a festők, mint cigányok a faluvégre,
húzódnak el saját palotáikba."[1]

„Ma már a magyar fővárosban is van művészkolónia, és pedig eléggé népes. A mostani Andrássy út végén, a városliget torkolatánál, néhány év előtt valóságos homoktenger terült el, melyben csakis az akácfák tenyésztek előszeretettel. Az elhagyatott bozótos terület (különben a főváros tulajdona) csak dologtalan csavargóknak szolgált éjjeli menedékhelyül. Ma itten csinos épületek állnak, s a legélénkebb élet uralkodik. A főváros művészeket telepített az elhagyott területre, olyképpen, hogy festőnek, szobrásznak úgyszólván ingyen adott házhelyet. Budapesten eddig csak mágnás-negyedről beszéltek; ma már van művész-negyed is . . ."[2]

Az Andrássy út képítése során, mintegy a villanegyed függelékeként keletkezett az egykori Epreskertben a művésztelep, ahol a hazai művészek számának növekedésével egyre fokozódó műteremhiány enyhítésére, először épültek Budapesten önálló műtermek. A művésztelep, amely a múlt század végén Budapest egyik nevezetességének számított — mára szinte nyomtalanul eltűnt. Emlékét három — átalakítva — megmaradt épület és a Kmetty utca túloldalán a még ma is Epreskert néven emlegetett egykori mesteriskola őrzi.

A terület

A Városliget közelében az egykori Steiner — Epreskert — Külső Aradi és Hajtsár utcák[3] között feküdt a városi epreskert, amelynek területe eredetileg 8480 □öl volt.[4] 1871-ben a Sugárút létesítése céljából leválasztottak belőle 1436 □ölet; ebből alakították ki a Lendvay utca kezdeti szakaszát és a maradékból kiegészítették a határos sugárúti telkeket.[5]

E rendezés után fennmaradt 7043 □öl területből juttattak 1879-ben Huszár Adolf szobrásznak 755 □ölet. Egyidejűleg a Bajza utca szabályozása folytán fennmaradó 145 □öl határos területet (ún. terjedéket) is átengedtek neki.[6] Így tehát egy 900 □öles telket alakítottak ki a Bajza és a Lendvay utca sarkán, az epreskert egyébként érintetlen maradt.

1883-ban a képzőművészeti akadémia — pontosabban: a mesteriskola — létesítésekor felosztották az epreskertet. A főváros 3683 □öl területet átadott a mesteriskola céljára, 2283 □öl területet, kisebb parcellákra osztva, a saját műtermet építeni szándékozó művészeknek ajánlott fel jutányos áron. A fennmaradó 322 □öl, amelyhez még minimum 113 □öl terjedék is járult a Kmetty utca ekkor megnyitott új szakaszának területéül szolgált.[7] Az önálló műtermek építése céljára kijelölt területet — a Bajza — Kmetty — Epreskert és Lendvay utcák közötti telektömböt — Huszár Adolf 900 □öles telke mellett, hat kisebb, egyenként 345—411 □ölnyi parcellára osztották fel.[8] A telkek közül, mint később látni fogjuk, ekkor csak egy talált gazdára: Aggházy Gyula vette meg a Kmetty és Epreskert utca sarki 381 □öles telket.

A még gazdátlan telkeket 1886-ban újraosztották. A Kmetty utcai három telekből ötöt, a Lendvay utcai kettőből hármat alakítottak ki. Az új parcellák területe 208—277 □öl között volt.[9]

1894-ben még eggyel növekedett az itteni telkek száma. Az időközben elhunyt Huszár Adolf műtermének telkét kettéosztották.[10] Ez az esemény már a művésztelep megszűnésének korai előjátéka volt.

Építéstörténet

Az epreskerti művésztelep története valójában a Deák-szoborral kezdődött 1879-ben.

„Miután a bizottmányi jelentések szerint a városligeti körjáték épülete, mely báró Eötvös József és Petőfi emlékszobrainak elkészítésére Huszár Adolf szobrásznak átengedtetett, a liget szabályozása és rendezése következtében eltávolítandó, és emiatt azt Deák Ferenc szobrának elkészítésére használni és ezen emlékszobor nagyságához képest szükséges kibővítését engedélyezni nem lehet, minthogy továbbá ennek következtében az ifjú művész utalva van arra, hogy a nemzet halhatatlan nagy fiának a főváros és az ország által legmélyebb kegyelettel tisztelt emlékére állítandó nagyszerű emlékszobor elkészítésére, a szobor nagyságának arányához képest szükséges rendkívüli műtermet saját erejéből állítson fel, a főváros őt ezen nem csekély anyagi erőt igénylő teher viselésében művészetének pártolása, valamint az emlékszobor művészi kivitelének és a hazai szobrászat fejlesztésének és az új hazai erők e műteremben fellelhető gyakorlati kiképzésének előmozdítása céljából pártolni kész, és ennek alapján a bizottmány és a tanács javaslatait elfogadja és határozatilag kijelenti, miszerint Huszár Adolf úrnak a VI. kerületben fekvő epreskertből az új aradi utca és hajtsárút sarkán fekvő 900 négyszögölnyi az új aradi utcára 36 és a hajtsár utcára 25 folyó öl homlokzattal kihasítandó telket örök áron egyszer és előlegesen lefizetendő 2000 frt azaz kettőezer forintért oly feltételekkel eladja, hogy a telek tulajdonjoga csak a műterem felépítése és teljes elkészítése után fog nevére telekkönyvileg átirattathatni . . ."[11]

A Városliget rendezési terve lebontásra ítélte az ún. (városligeti) köröndön, a városligeti (ma: Gorkij) fasor torkolatában állott körjátékcsarnokot, amely akkor évek óta Huszár műterméül szolgált. A csarnok amúgy is kicsi lett volna a Deák-szobor megmintázásához, ezért folyamodott Huszár bővítési engedélyért a tanácshoz. A liget rendezésének és a nagy jelentőségű szobor készítésének időbeli egybeesése késztette a fővárost arra, hogy a szoborbizottság megkeresésére segítséget nyújtson a probléma megoldásában.

Az epreskert az évtized elején szabályozott Andrássy út (ekkor még Sugárút) mögött feküdt, oly közel, hogy az Andrássy úttal párhuzamosan nyitott Lendvay utcához (ezt nevezik fent Új Aradi utcának) 1436 □ölet igénybe is vettek belőle.[12] A kert további sorsáról még nem döntöttek, ezért adódhatott az ötlet, hogy ebből juttasson a főváros e fontosnak ítélt célra. Az ár igen jutányos, mondhatni ajándék. Az Andrássy úti szabá-

* A tanulmány az MTA-Soros Alapítvány támogatásával végzett kutatáson alapul.

91.20506 Akadémiai Kiadó és Nyomda Vállalat, Budapest — Felelős vezető: Zöld Ferenc

Az ipar gyakorlására vonatkozó törvényjavaslat és az épitő ipar.

Az 1884. évi XVII. törvénycikkbe foglalt régi ipartörvény tudvalevően nem foglal magában rendelkezést az építőmesterségek szabályozására vonatkozólag. E törvény 10. §-a mindössze felhatalmazza a minisztert, hogy az építőmesterségek iparát szabályozza. Ennek alapján adta ki a régi Földmívelés-, Ipar- és Kereskedelemügyi miniszterium az 1884. évi 46188. számú és az ezt kiegészítő 1891. évi 42493. számú rendeleteket.

Az új ipartörvény-javaslat magában a törvényben kívánja az építő ipar gyakorlását szabályozni.

Ez annál inkább üdvös dolog, mert ezzel megszűnik majd az a sok tévedés és zavar, mely a képesítéshez kötött építő ipar gyakorlásában, főleg az iparengedélyek kiadásakor tapasztalható volt; amidőn sok iparhatóság nem ismerte, vagy nem vette figyelembe az említett miniszteri rendeleteket s olyan egyéneknek is adott iparengedélyt, kiknek képesítésük nem volt és ilyen esetben sok kiadott engedélyt vissza kellett vonni.

Az új ipartörvény javaslata értelmében az építőiparok körébe tartozik:

1. a magasépítésekkel foglalkozó építőmesterek ipara;
2. út-, vasút-, alagút-, híd-, gát-, csatorna- és egyéb vízi építésekkel foglalkozó építőmesterek ipara;
3. a kőművesmesterek ipara;
4. a kőfaragómesterek ipara;
5. az ácsmesterek ipara;
6. a kisebb kőműves-, kőfaragó- és ácsipar;
7. a kútmesterek ipara; végre
8. a kőműves-, kőfaragó- és ácspallérok (munkavezetők) ipari foglalkozása.

Meg kell jegyezni, hogy az új törvényjavaslat a kövezők, valamint a gipszmunkások vagyis fehérmunkások iparát a képesítéshez kötött építőiparok között önálló iparágnak nem minősíti.

Építőmester csak az lehet, illetőleg

1. *a magasépítés* körébe tartozó *tervezéseket és építkezéseket* önállóan csak az végezhet:

a) aki a műegyetemen építészi oklevelet nyert és 3 évi gyakorlata van,

b) aki a műegyetemen mérnöki vagy gépészmérnöki oklevelet nyert és 3 évi szakba vágó gyakorlat után az építőmesteri szakvizsgálatot sikerrel letette,

c) aki az állami felső építőipariskola, vagy ezzel egyenlő képesítést nyujtó iskola rendes tanfolyamát sikerrel elvégezte s ezt követőleg legalább 4 évi szakba vágó gyakorlatot igazol és ezután az építőmesteri vizsgálatot sikerrel letette,

2. *az út-, vasút-, alagút-, híd-, gát-, csatorna- és egyéb vízi építés* körébe tartozó tervezéseket és építéseket önállóan csak az végezhet:

a) aki a műegyetemen mérnöki oklevelet nyert és 3 évi szakba vágó gyakorlata van,

b) aki a műegyetemen építészi vagy gépészmérnöki oklevelet nyert és 3 évi szakba vágó gyakorlat után még az építőmesteri szakvizsgálatot sikerrel letette,

c) aki a felső ipariskola rendes tanfolyamának elvégzése után legalább 4 évi gyakorlatot igazol és az építőmesteri szakvizsgálatot letette.

Kőműves-, kőfaragó- vagy ácsmester csak az lehet, aki

a) az állami felső építő ipariskola rendes tanfolyamát sikerrel végezve legalább 2 évi gyakorlatot igazol,

b) aki az építőipari téli tanfolyamot sikerrel elvégezve, ezt követőleg 4 évi szakba vágó gyakorlatot igazol, végre

c) aki az illető szakmában mint iparos tanuló vizsgálatot tett és legalább 5 évig szakba vágó munkával foglalkozott és a megszabott szakvizsgálatot sikerrel letette.

Kőműves-, kőfaragó- vagy ácsiparos (nem mester) lehet az, aki legalább 5 évig szakba vágó munkával foglalkozott.

Kútmester csak az lehet, *a)* aki az e célra létesített szakiskolát vagy tanfolyamot elvégezte és a végbizonyítvány elnyerése után a kútmesteri ipar terén 3 évig szakba vágó munkával foglalkozott, továbbá

b) aki a kútmesteri iparban mint iparos tanuló sikerrel vizsgálatot tett és 4 évig szakba vágó munkával foglalkozott; végre

c) aki 5 évig kútmesteri szakba vágó munkával foglalkozott és ezután a megszabott szakvizsgálatot sikerrel letette.

Kőműves-, kőfaragó- vagy *ácspallérnak* tekintendő az:

a) aki az e célra létesített szakiskolát elvégezte és 2 évi szakba vágó gyakorlatot mutat fel;

b) aki a pallér-tanfolyamot sikerrel elvégezte és 3 évi gyakorlatot igazol;

c) aki az illető szakmában mint iparos tanuló vizsgálato tett és ezt követőleg mint segéd 4 évig szakba vágó munkával foglalkozott és a pallérvizsgálatot letette;

d) aki az illető szakmában mint segéd 5 évig szakba vágó munkával foglalkozott és a pallérvizsgálatot letette.

A kereskedelemügyi miniszter rendeleti úton fogja megállapítani azokat a szakiskolákat és tanfolyamokat, melyeknek elvégzése az építő ipar valamelyik ágának gyakorlására feljogosít, úgyszintén azt, hogy valamely külföldi tanintézet által kiállított bizonyítvány mennyiben tekinthető a megfelelő hazai tanintézet bizonyítványával egyenértékűnek.

Az előbb említett szakvizsgálatokat a kereskedelemügyi miniszter által e célra szervezett vizsgáló bizottságok előtt kell letenni.

A kereskedelemügyi miniszter kivételesen méltánylást érdemlő esetekben oly egyéneknek, akik az építő ipar valamelyik ágában gyakorlati működést fejtettek ki, a képesítésnek e törvény szerint való kimutatását elengedheti.

Ha a megfelelő átalános műveltség és a gyakorlati működéssel szerzett szakképzettség igazoltatik, a szakvizsgálat letételét a miniszter oly egyéneknek is megengedheti, akik felső ipariskolai végbizonyítványt felmutatni nem tudnak.

A magasépítés körébe tartozó mindennemű munkát (kivéve a csekély javításokat) házilag is csak arra jogosított iparos útján lehet végeztetni. Ellenben a törvény rendelkezései alól kivétetnek a falvakban állások nélkül készített és építési engedélyhez nem kötött egyszerű szerkezetű lakóházak vagy gazdasági épületek építése.

Azok, akik az 1884. évi XVII. §. értelmében szerzett iparigazolvány vagy iparengedély alapján gyakorolják iparukat, azt az új törvényben megszabott képesítés külön kimutatása nélkül is tovább gyakorolhatják; úgyszintén gyakorolhatják jogukat azok is, akik az illető szakvizsgálatot a törvény életbelépte előtt sikerrel letették, habár az új törvényben megkívánt hosszabb gyakorlati időt kimutatni nem tudják.

A közölt adatokból kiderül, hogy az új ipartörvény az építőmesterségek gyakorlását akként törekedett szabályozni, hogy az az érdekelteknek, különösen az eddig jogot szerzetteknek, minél kisebb sérelmével járjon; de az építő iparüzésre készülő okleveles mérnökök számára a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet fölterjesztéseiben — a műegyetem mai szervezetére, illetőleg programmjára való tekintettel a három évi gyakorlat igazolása után az építőmesterségre szóló jogot minden vizsgálat (1*b*. és 2*b*.) nélkül megadni követeli.

Mezey Béla.

Rómer Flóris.

Országunk hajdani koronázó fővárosában, a műemlékekben és nagynevű szülöttekben egyaránt gazdag Pozsonyban a mult év nyarán oly férfiunak emeltek ércszobrot, akinek a magyar tudomány számos ága rendkívül sokat köszönhet, kinek emlékezete azonban, jóllehet halála óta alig húsz esztendő mult el, a gyorsan élő és könnyen felejtő epigonok lelkében majdnem teljesen elhalványult. A Magyar Tudományos Akadémia és a Történelmi Tár-

sulat 1889-iki díszülésén elhangzott emlékbeszédek után, melyeket *Hampel* József és *Fraknói* Vilmos remek formában és szakszerű alapossággal szerkesztettek, sem az irodalom, sem a képzőművészet nem járult hozzá *Rómer* Flóris alakjának méltó megörökítéséhez. Már pedig, ha legújabbkori kulturánk maradandó hatású fejlesztői közül valaki rászolgált a síron túl virágzó hálás kegyeletre, bizonyára *Rómer* Flóris volt az a tudós, aki ezt csakugyan megérdemelte. A hazai őstörténet és néprajz, a műemlékek tudománya és az ezekkel foglalkozó literatura egyaránt igen sokat haladt az ő fáradhatatlan működése által. Ebbeli áldásos tevékenységét megelőzőleg pedig a tüzeslelkű férfiú, otthagyván az ő fényesnek igérkező papi és tanári pályáját, a szabadságharcot is a legvitézebbek sorában küzdötte végig s így nem csupán hazánk közművelődési újjászületésének, de harctéri regeneratiójának dicső munkájából is lélekemelő módon kivette a maga részét.

Pályafutásának végső szakában, midőn hosszú, fáradságos életküzdelem után nagyváradi kanonok lett, szóval és irásban ismételve kifejezte azt az óhaját, hogy nagyon szeretné, ha majdan pozsonyi földbe temetnék, sírjára pedig pozsonyi terméskőből faragott emléket állítanának neki. Kívánsága nem teljesült. A kiváló tudós Biharmegye metropolisában alussza örök álmát. Szülővárosa azonban azzal rótta le nagynevű fiával szemben hálás kegyelete adóját, hogy legrégibb és építészeti szempontból legérdekesebb utcáinak egyikét ő róla nevezte el, az ósdi épületektől övezett Ferenciek-terén most felállított Rómer-szobor költségéhez pedig készörömest anyagi áldozattal is hozzájárult. Az emlékmű létesítésének eszméje az Országos Régészeti és Embertani Társulat körében merült fel a millenniumi ünnep esztendejében. E társulat az, melynek tudománya körül Rómer Flóris legtöbb és legmaradandóbb érdemeket szerzett. A társulat Strobl Alajost bízta meg a szobor mintázásával.

Az emlékmű elkészítése és fölállítása tíz esztendőnél hosszabb ideig húzódott. Báró Forster Gyula múlt évi augusztus hó 14-én adta át a társulat nevében Pozsony sz. kir. város képviselőinek a szoborművet. Néhány nappal később, augusztus 25-én, a XXXIV. országos nagygyűlésre Pozsonyban összesereglett magyar orvosok és természetkutatók nevében Chyzer Kornél min. tanácsos gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter jelenlétében babérkoszorut helyezett a szoborra, a Nemzeti Múzeum megbizásából pedig dr. Krenner József osztályigazgató koszorúzta meg az emlékművet.

Pozsonyi mellszobra magyar papi díszruhában mutatja a hazai archaeologia legmunkásabb úttörőjének alakját. Jellemzően éles arcvonásai azok szerint, akik személyesen ismerték, a megszólalásig hűek és elevenek. Az emlékmű teljes magassága 3·35 méter, a mellszoboré (talapzat nélkül) 80 centiméter. A nemes egyszerüségű mészkő-talapzatnak négy sarka stylizált ősállati koponyákat mutat, a kő oldallapjain pedig egyfelül koszorútól övezett kard, másfelül egy őskori áldozati edény jelképezi a fölötte megörökített tudósnak szabadságharci és tudományos érdemeit. A maga egészében ez a kis szobor Pozsony városának egyik legsikerültebb újabbkori műtárgya és maradandó becsű díszéül szolgál az építészeti emlékekben amúgy is bővelkedő ősrégi térnek, melynek legkiválóbb épülete a XIII. század óta fennálló szentferencrendi kolostor.

*

Rómer Flóris a szónak régibb értelmében valóságos *polyhistor* volt. A bencésrend gymnasiumaiban és főiskoláin oly sokoldalú kiképzést nyert, hogy alig volt tudományág, amelyhez több-kevesebb alapossággal nem értett volna. Egész átalánosságban a professori pályára képezték ki és jóllehet már korán a történetkutató és paleografiai tehetséget fedezték föl benne, eleinte a klaszszikai filologiát taníttatták vele. Ő azonban csakhamar módot talált arra, hogy természetbúvárkodó hajlamát kövesse. Múzeumok rendezésében és fejlesztésében, természeti és őstörténeti tárgyak gyüjtésében ifjú kora óta nagy kedvét lelte. Nálánál szorgalmasabb gyüjtő alig élt Magyarországon a XIX. században. A pozsonyi akadémián, melynek filozofiai tanfolyama hosszabb ideig — a jogi fakultás mellett — széles alapon virágzott, a szabadságharcot megelőző években már a természetrajzot, a fizikát és a mezőgazdaságot is tanította. Ugyane tárgyakban akkor József kir. herceget, az utolsó nádor fiát is oktatta.

A históriát fiatal kora óta *természettudományi* alapon művelte. Fölkutatta az ősember kulturájának maradványait és a legrégibb civilisatió összefüggését kereste az illető korszakok geologiai és éghajlati viszonyaival. Majd az ó- és középkor képzőművészeti leleteit tanulmányozta, beleértve az építészetet és a műipart, miközben sohasem hagyta figyelmen kívül az anthropologiai és néprajzi vonatkozásokat. A „régészet“ és az „embertan“ terén érte el legszebb, legmaradandóbb sikereit. Ezekben fejlesztette magát igazán szakemberré, ami pedig különösen a középkori archeologiát illeti, minden tekintetben méltó tanítványa volt Ipolyi Arnoldnak. A középkori építészet — mint Hampel írja — Rómer Flóris szemében az egyházi művészet betetőzése volt. Ezt oly ideálnak tekintette, melyen a későbbi korok csak rontottak s azért a renaissance-ot, a barokkot és rokokót sohasem szerette. Csak a régibb egyházi műalkotásokban talált megnyugvást és kielégítést. Egyébiránt azonban tudományos téren a legmesszebbmenő elfogulatlansággal viselkedett és pap létére sohasem vonta kétségbe, sőt mindenha sürgette és követelte a szabad kutatás jogát.

Bárki vette is föl utódai közül a Rómer praehistoriai és művelődéstörténeti munkálataiuak fonalát, kénytelen volt azt ott megragadni, ahol ő elhagyta, követői pedig egytől egyig kénytelenek elismerni, hogy Rómer, ha nem is volt mindenben kezdő és úttörő, de irányt mutatott és tömérdek anyagot gyüjtött.

Fejlődése szinte klasszikus példáját mutatja az egyes tudományok elválaszthatatlan összefüggésének. Természet

tudományi alapon vizsgálta az emberiség kulturális fejlődését és lépten-nyomon rámutatott a képzőművészet, nevezetesen pedig az építészet haladásának szoros kontaktusára az egyes fajok és korszakok szellemi evolutiójával. Igaz, hogy ezt, ha működését a tudomány mai fejlettségének magaslatáról nézzük, inkább csak ösztönszerüleg, mintsem teljes öntudattal cselekedte meg, de az ő jóformán csak sejtésen alapuló kísérletei is bizonyítják, hogy az emberiségnek rendszerbe foglalt ismeretei oly szerves egészet alkotnak, melynek cohaesioját megbontani végzetes tévedés nélkül nem lehet.

Hogy Rómer Flóris önálló irodalmi műveinek és kisebb-nagyobb értekezéseinek nagy része különösen építőművészeti tárgyakkal foglalkozik, ez életrajzi vázlat során később részletesebben fogjuk láthatni.

*

Élete folyásának és sokoldalú hasznos működésének külső-belső eseményei dióhéjba szorítva a következők:

Rómer Ferenc (a Flóris nevet csak szerzetes korában vette föl) 1815. április 12-én Pozsonyban született. Németajkú szüleinek kiterjedt rokonságából néhány család ma is él az ős koronázóvárosban. Edes atyja polgári cipészmester volt és a XIX. század elején vándorolt be Bécsből. Anyja édes testvére volt Vecsera Bernátnak, Pozsony város későbbi rendőrkapitányának, ez pedig nagyatyja a Rudolf trónörökös tragédiája révén szomorú hírnévre jutott Vecsera Mária bárónőnek.

Fiatalkori környezete több irányban kedvezően befolyásolta testi-lelki fejlődését. Szüleinek jómódja és saját egészsége derült gyermekséget biztosított neki, mely egész további életét a jóízű humor fényével ragyogta be. Másrészt az iparoscsaládok, akikkel zsenge korában legtöbbet érintkezett, a demokrata világfelfogásra, a szókimondó őszinteségre és az egyszerű életmódhoz szoktatta. Pozsony akkoriban az ország fővárosa volt. Történelmi emlékekben rendkívül gazdag talaja és műkincsekben való bővelkedése az élénk eszű ifjú szellemére elejétől fogva oly irányban volt termékenyítő hatással, amint azt későbbi fejlődése mutatja. Szülőházának közvetetlen környezete tele volt és tele van ma is szebbnél-szebb régi épületekkel, az egész belváros úgyszólván egy nagykiterjedésű múzeum, melyben sokat láthat és tanulhat az, aki benne nevelkedik. Kétségtelen, hogy Rómer már abban az időben számos oly maradandó benyomást szerzett, amelyek archaeologussá való kiképzését elősegítették. Midőn vagy négy évtizeddel utóbb, a hatvanas évek közepén mintaszerű pontossággal és szinte megható ügyszeretettel leírta Pozsony építészeti és egyéb műkincseit, környezetének akárhányszor említette, hogy erre vagy arra a házra, kapualjra, régi vasrácsra vagy kőfeliratra már gyermekkora óta oly élénken emlékszik, mintha szemével fotografálta volna. Számos pozsonyi műtárgyat valósággal Rómer fedezett föl a tudomány és a művészet számára, az említett régészeti munkája pedig ma is egyik leggazdagabb forrásműve az ős koronázó város építészeti műkincseinek.

Nevelése, iskoláztatása a szó igaz értelmében gondosnak és céltudatosnak mondható. Szülei elejétől fogva a papi pályára szánták. Első osztályait a pozsonyi dóm-iskolában végezte. Utóbb a magyar nyelv megtanulása végett Tatára, majd tót szóra Trencsénbe küldték. Itt és utóbb Pozsonyban a bencések gymnasiumát látogatta. Iskoláit mindvégig jeles eredménynyel végezte.

Ifjuságának legjelentősebb, egész életére legerősebben kiható fordulata tizenötéves korában állott be. Akkor került Pannonhalmára és azontúl a benedekrendi barátok, kulturánknak a nemzeti ujjászületés ez idejében legbuzgóbb és legsikeresebb művelői gyakorolták maradandó befolyásukat a széptehetségű pozsonyi növendék fogékony elméjére. A rend öltözetét 1830. október 16-án vette föl. Ugyanakkor kapta a Flóris nevet.

A pannonhalmi kolostor falai közt — tanárain kívül — két embernek volt legnagyobb hatása Rómer fejlődésére. Az egyik Kazinczy Ferenc, a magyar irodalom patriarkája, kit a bencések szellemi vezérükként tiszteltek és rendházaikban többször vendégül is láttak s kinek lelkes szavai a pozsonyi német polgárfiú elméjében termőtalajra találtak. Szerzetbeli barátai közül Rónay Jácint, a később hírnevessé vált archaeologus befolyásolta leginkább az ő tudományos haladását.

A filozofiát Győrött, majd Bakonybélben hallgatta. Ezután elnyerte a tanári képesítést. Majd Szentmártonba került, ahol a theologiát elvégezte. Időközben könyvészeti tanulmányokkal, különösen incunabulumok (ősnyomtatványok) kibetüzésével foglalkozott, utóbb pedig bécsi, majd pesti folyóiratokban kezdett irogatni. Régi okiratok olvasásában és lemásolásában akkor már oly ügyességre tett szert, hogy nemcsak tanárainak tünt fel, de Horváth István, sőt a M. Tudós Társaság (Akadémia) figyelmét is magára vonta. Czuczor Gergelylyel tudományos és ismeretterjesztő dolgokról szintén ebben az időben levelezett. Győrött Maár Bonifác, a rendnek jeles historikusa volt — az „aranyszájú„ Guzmics mellett — az a legkedveltebb professzora, kinek magas színvonalú előadásai csakhamar a történetbúvárkodás szolgálatába vonzották. A diplomatikába (oklevéltan) Czinár Mór vezette be. Ebbe a korba esik a régi kodexek és ősnyomtatványok iránt való érdeklődésének kezdete, amely egész életén át kísérte és utóbb a Mátyás király könyvtára (Korvina) körül folytatott buzgó és szépsikerű kutatásaiban nyilvánult. Ugyancsak theologus korában kapott kedvet a hazai monostorok monografiájának megírására. Mint másodéves, egész szünidejét arra használta, hogy a Magyarország területén fennállott kolostorokat feltüntető mappát állítson össze.

Miután a theologiai szigorlatot letette, 1838. július 26-án pappá szentelték. A következő év őszétől kezdve a bencések győri gymnasiumán tanárkodott. Eleinte a latin és magyar nyelvet adta elő, csakhamar azonban — igazi hajlamát követve — természeti tárgyak és régiségek után kezdett keresgélni. Hozzá is fogott a győri intézet gyüjteményeinek kiegészítéséhez és rendezéséhez. Ettől fogva azután a természetrajz tanítását bízták rá s ő csakhamar kitünő és kedvelt professzor hírére tett szert, aki nem könyvekből magyarázott, hanem az élő természetet tárta föl tanítványai előtt és sűrűn tett velük tanulmányi kirándulásokat is.

Győrött öt évig hagyták meg gymnasiumi tanárnak, 1845 nyarán pedig a pozsonyi „királyi feltanoda" (ez volt akkor a csonka egyetem rangjával bíró főiskola hivatalos magyar címe) a fizika, a természetrajz és a „mezei gazdászat" nyilvános rendes tanárává nevezték ki. Ez időtől fogva a szabadságharc évéig működött szülővárosának akadémiai kathedráján. Erről az időről ő maga így emlékszik meg a pozsonyvárosi múzeumban őrzött önéletrajzi töredékben: „Ismét rendezetlen, elhanyagolt szertárt kellett átvennem ugyanattól, ki hajdan e tudományban tanárom vala. Egész szünnapok alatt rendeztem és javítottam a készleteket. Föllépésem a pozsonyiak nagy tetszésével találkozott. Előadásaimat az akadémiai jogászok, városi tisztviselők és az evang. lyceum. fizikusai is kezdték seregesen látogatni; ez pedig szokatlansága miatt kollegáim közt, akik már elejétől fogva sem igen kedveltek, irigységet támasztott. A prodirector útján fel is szólítottak, hogy a vendégeket előadásaimtól távolítsam el . . . Csinálhattam volna ebből zajt és botrányt, de engednem kellett. Elkezdtem előadás alatt diktálni, mire a hallgatóság nagy része el is maradt . . . Kétévi működésem alatt a szigorúság embereinek, kik irigységüket mindenféle szent burkolattal takargatták, volt elég oka működésemmel meg nem elégedniök. Nem tetszett az, hogy egész nap a múzeumban voltam, hogy gyakran a vidékre kirándultam és pedig többnyire hallgatóimmal, hogy efféle kirándulásokról nem pontban a vacsora órájára tértem haza stb. Hozzájárult, hogy a lapok és a lakosok méltatván emberséges, iparkodó törekvéseimet, dicsértek; hogy míg másokat

gúnyversekkel piszkoltak, nekem csak elismerést szavaztak. Ez elég volt arra, hogy a főapáthoz vádakat írtak, minek következtében az egész ház előtt megrovásban részesültem. E perctől fogva minden kedvemnek a szerzethez vége volt".

Midőn a Pozsonyban székelő nádori család instruktort keresett, Rómer Flórist érte a megtisztelés, hogy a serdülő József főherceg mellé természetrajzi előadóvá, majd pedig második nevelőnek nevezték ki. Ebben az időben keletkezett az a meghatóan szép viszony a fejedelmi növendék és a szerzetes professor között, melyet a balsors és az osztrák rabság évei meg nem szakíthattak és amely Rómer haláláig szilárdan fennállott:

„A külső zaj és zavar dacára" — írja ő maga — „ezen évet (1847) életem legboldogabb szakának vallom. Azon ragaszkodás, melyet minden felvigyázat dacára tanítványomban tapasztaltam, azon rendkívüli kedv és szorgalom, melylyel tárgyaimat felkarolá, holott másutt nem értetvén és nem méltányoltatván, nem nagy kedvvel hallgatta tanárait, rendkívül serkentettek, hogy a legjobbat elérhessem. A gyakori kirándulások, a fényes próbahét eszközlék, hogy a magas tanítvány mind inkább ragaszkodott személyemhez és ezen év emlékét maga részéről is legkedvesbnek nem egyszer nyilvánítá. Október havában megkínáltattam a második nevelő állomásával a főhercegnél. De a haza parancsolt; a főhercegnél való alkalmazásom még inkább ingerlé elleneimet, — előbb önkéntesnek, majd rendes utásznak csaptam fel — és elhagytam a kolostort, a fényes udvari szolgálatot, — hogy a pozsonyi kaszárnyában a magyar király katonái közé, közlegényképpen beálljak..."

Az idézett önéletrajzi töredék ezzel végződik. Következnek a szabadságharc eseményei. A márciusi nagy napok a környezetével amúgy is elégedetlen papot valóságos lázba ejtették és ellenállhatatlanul a tett mezejére vonzották. Október elején Pesten résztvett a császári hadsereg közeledtének hírére tartott népgyűlésekben. Onnan hazatérvén, Pozsonyban nagy sietséggel hozzáfogott az ifjúság toborzásához. Ő maga már régebben belépett a honvédség kötelékébe. A pozsonyi II. hidász-zászlóaljban szolgált, melynek Kazinczy Lajos őrnagy (Ferenc fia) volt a parancsnoka. Volt tanítványaihoz Rómer, aki akkor a Római nevet vette fel, lelkeshangú felhívást intézett. „Kövessétek az én példámat", írja ebben a felhívásban: „Ha egy 18 év óta egészen elütő, gondtalan, sőt kényelmes életet folytató férfiú egy altiszti állás kedvéért otthagyta a biztos tanszéket, hogy teljesen a haza szolgálatának szentelje magát, miért nem ragadnátok meg ti, határozott életpálya nélkül levő ifjak a legszebb alkalmat arra, hogy jobbat tegyetek, mint nyomorult filiszterek módjára az unalomtól és tétlenségtől megpenészesedni."

Honvéd-élményei közül csak néhány fontosabb mozzanatot emelünk ki. A pozsonyi Dunaliget szélén levő sáncok megerősítésén heteken át nagy szorgalommal dolgozott. Győrött a sáncmunkák körül kifejtett műszaki tevékenységéért megkapta a tiszti bojtot. Alhadnagy lett és e minőségben a kismegyeri, püspökerdei és szabadhegyi sáncolásokban vett részt. A tiszai hadjárat alatt főhadnagynak nevezték ki. Ott volt a váci ütközetben, ott az ó-barsi hídépítésben, segítette építeni a komáromi és a budai sáncokat. Budavár ostromán létrákon vezette föl legényeit a vár falára. Érdemeiért ezután a kapitányi rangot kapta.

Katonai pályája Debrecenben ért véget. Századát hősi küzdelem után szétverték Paskievics tábornok muszkái. (1849. aug. 2.) Ki-ki menekült, amerre bírt. Római Ferenc kapitány Árvamegyének vette útját, ahonnan mint bujdosó ezer veszedelem között Pozsony felé közeledett. A pozsonyi határban, Felsőrév község közelében elfogták és Pozsonyban átadták a haditörvényszéknek. amely 1849. nov. 24-én kelt ítéletével „a fegyveres zendülésben való részvétel miatt — vasbilincsben töltendő nyolcévi várfogságra" ítélte.

Fogságából előbb Olmützben, majd Josefstadtban összesen öt évet töltött ki. Idejét a börtönben részint komoly tanulmányokkal, részint rajzolással és festéssel vagy pedig csecsebecsék készítésével töltötte. A könyvkötő-mesterséget is megtanulta, majd pedig cartonage-munkálatokkal foglalkozott. Josefstadti celláját kemény papírból meglepő hűséggel és tehetségre valló ábrázoló tehetséggel utánozta. (E munka eredetije is Pozsonyváros múzeumában látható.) Bizodalma egy percre sem hagyta el. Papi hivatásához híven fogolytársai közül a csüggedőket gyakran vigasztalta. A börtönben kelt egyik levelében így ír: „Megvan a legtisztább öntudatunk, hogy az emberiségnek szolgálatot akartunk tenni. És egy szebb jövőnek — bár távol fekvő — reménye éltet".

Szabadon bocsátása a Ferenc József császárnak, Erzsébet bajor hercegnő el történt egybekelése alkalmából adott általános amnestia során történt. A josefstadti várparancsnokságtól kiállított útlevéllel és hat forint viaticum-mal (útravalóval) ellátva 1854. április 24-én indult Pozsony felé. Itt azután a rendőrség jó ideig szigorú felügyelet alatt tartotta a rabviselt rebellist. *Kumlik Emil.*

(Vége köv.)

A püspökladányi telítőtelep.

Az évenkint a távirda- és távbeszélő-vonalak építésére szánt összegeknek tekintélyes részét teszi az az összeg, amely a támszerkezetek céljaira használatos oszlopok beszerzésére fordíttatik. Misem természetesebb tehát, hogy a szakközegek főtörekvése oda irányult, hogy ezek az oszlopok hosszú ideig tartsanak. Hazánkban a távirda- és távbeszélő-vonalak fenntartásához s az új vonalak építéséhez az utóbbi időben évenkint mintegy 120.000 db oszlop volt szükséges. Ennek a szükségletnek fedezésére mintegy 60.000 db tölgyfaoszlop használtatott, a többi pedig a fenyőcsoportokból termelt oszlopokkal fedeztetett.

A tölgyfaoszlopok dús csersavtartalmuk folytán a fakorhadást előidéző mikroorganismusoknak ellenállanak s így sikerrel alkalmaztatnak a távirdavonalak építésénél. Átlagosan a tölgyfaoszlopok 10 évig tartanak.

A távbeszélő technika legfontosabb feladata a távolsági beszélgetés érthető és zavarmentes lebonyolítása. Ebből kifolyólag a törekvés oda irányult, hogy a városok közötti távbeszélő áramkörök akként építtessenek, hogy a zavaró hatások, u. m. az áramkörök párhuzamos vezetése folytán fellépő indukált áramok, a minimumra redukáltassanak. Ez az áramköröknek pontos szerelését teszi szükségessé.

Ismeretes azonban, hogy a tölgyfaoszlopok nem igen egyenes növésűek, így tehát ezeken az oszlopokon pontos szerelésről szó sem lehet. Szép, egyenes növésű fák a fenyőcsoportok; így ezen fák bizonyultak kiválóan alkalmasaknak a távbeszélő-vonalak építéséhez. A fenyőcsoportok közül az erdei fenyő (Pinus silvestris), lucfenyő (Picea excelsa) és a jegenyefenyő (Abies pectinata) jöhetett csak szóba, mert már pl. a vörösfenyő túlságos drága.

A fenti fenyőfákból termelt oszlopok azonban két, maximum három évig használhatók, mivel ez idő alatt a földben levő részük elkorhad. Gondoskodni kellett tehát arról, hogy a fenyőfaoszlopokat ellenállóbbakká tegyük, ami a fának antiseptikumokkal való itatása által érhető el.

A fenyőfák különféle telítési eljárásának alapos megismerésére szükséges első sorban magát a fát s annak szerveit kell megismernünk. A fa nem egyenletes, tömör anyaghalmazból, hanem számtalan parányi sejtből áll, mely sejtek üregesek és közös választófallal határoltak.

Mindaz, ami a fán, vagy metszetein szabad szemmel vagy nagyító üveggel megállapítható, teszi a fa struktúráját.

A fát 3 metszetben kell vizsgálnunk u. m. kereszt- (végfa), hossz- és tükrös vagy sugaras metszetben (1. ábra.)

Lássuk, hogy a fenyőfák e 3 metszetén szabad szemmel mily részek ismerhetők fel.

Belsejében középtengelyként vonul végig *a bél (b)*, melynek keresztmetszete kör, háromszög vagy ötszög

Strobl Alajos

73. Strobl Alajos: Tanulmányfej.

Műcsarnok 1900/1. téli kiáll

121. Kiss György: Irgalmas nővér.

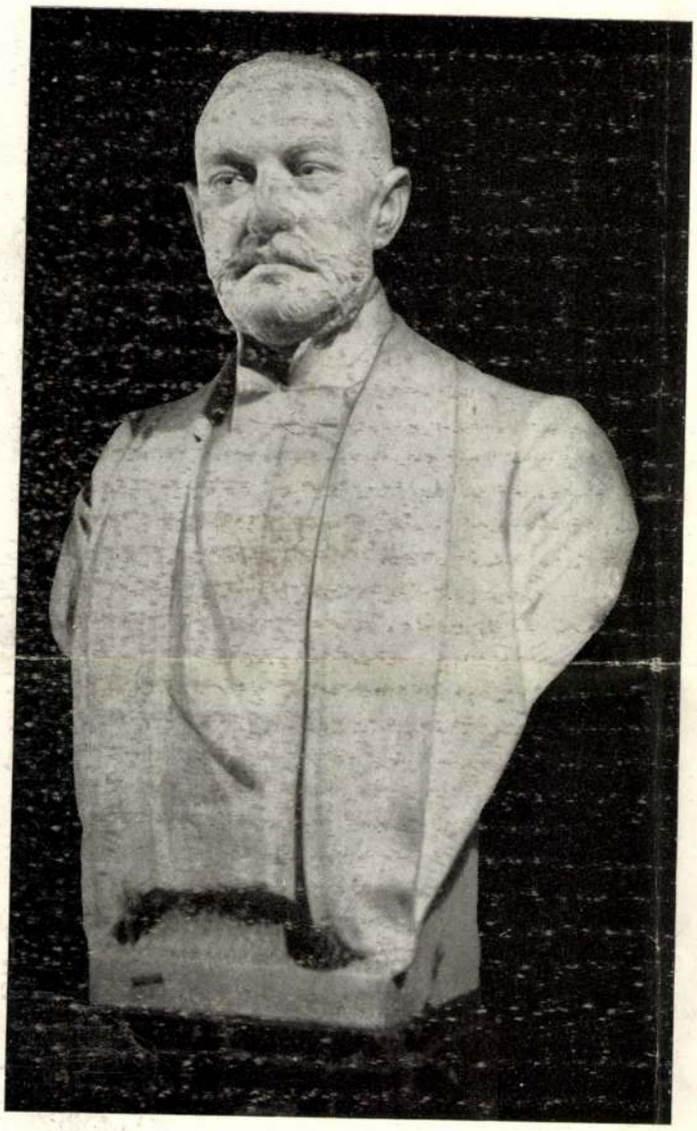

1421.

1421.

ENYEDY LUKÁCS és neje ZSÓTÉR ILONA.

Strobl Alajos művei.

Ernst Muzeum aukció XXII.

Strobl Alajos

EKBEN
ETÉBŐL

ól Bartók Lajos

Mint anya, két lányával: Tesszával és Romolával

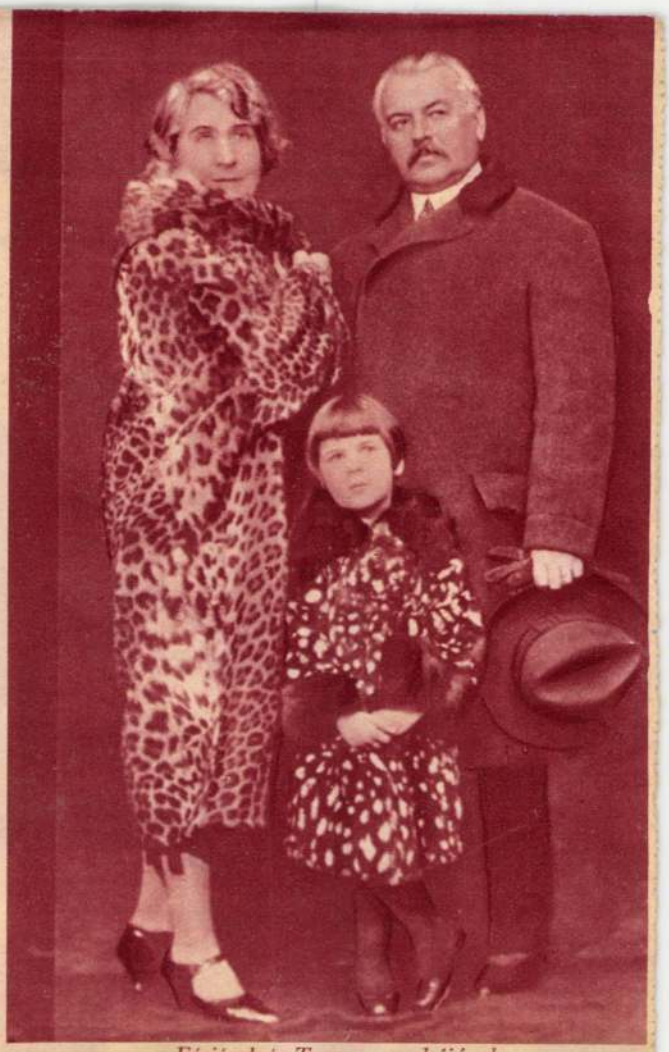

Férjével és Tamara unokájával

Stróbl Alajos mintázza Márkus Emiliát

ITT ITÉLKEZETT CARAFA, AZ »EPERJESI HÓHÉR«

Most múlt 250 esztendeje, hogy 1687 márciusában megkezdte működését Eperjesen Carafa vértörvényszéke, amely borzalmas kegyetlenséggel írta be nevét a magyar történelembe

Carafa eperjesi börtöne, ahol áldozatait megkínoztatta

Az eperjesi Carafa-műemlék a régi kollégium falán

S.E. Monsieur le Dr. Jenö de Hubay, Budapest.
avec ses meilleurs souvenirs
Le Vicomte Naokazu. Nabeshima
Tokio

Tókiói Magyar Japán Társaság
Alelnöke

Naokazu Nabeshima gróf a tokiói Magyar—Japán Társaság alelnöke ezt a dedikált fényképét küldte emlékül Hubay Jenőnek

talmát Szinnyei József történeti repertóriuma egészíti ki. — A *Figyelő* irodalomtörténeti közlönyben Jakab Elek, Vachott Sándorné, Kulcsár Endre, Dengi János, Csaplár Benedek, Kuthy Dezső, Szalay Gyula czikkeivel találkozunk.

«Don Juan» jubileuma. Okt. 29-én volt száz éve, hogy *Mozart* dalműve, «Don Juan» először került szinre Prágában, hol egy olasz opera-társulat mutatta be a már akkor nagy népszerűségű zeneköltő halhatatlan művét, melyet nagy elragadtatással fogadott a prágai közönség. «Don Juan» azonnal megkezdte körútját a német szinpadokon. Bécsben már pár hét mulva, 1787 decz. 7. került szinre, de nem igen tetszett; Berlinben 1790-ben. A százados jubileumot megülte most minden elsőrangu szinház. A legritkább esemény, mely a szinpadi világban előfordulhat, hogy különböző nemzetek közösen jubilálnak, s eddig csakis Shakspeare háromszázados évfordulójakor történt ez. A dalmű-költészetben Mozart «Don Juan»-ja érte ezt meg először. Október 29-én minden nagyobb operaszinházban Mozart költészete szólalt meg. A budapesti operaszinházban egy nappal későbbre kellett elhalasztani a jubiláris előadást, mert e nagy költségű intézetnél a vidám Zerlina szerepére nincs elég jó erő, s meg kellett várni a bécsi operaszinház előadásának elmultát, hogy *Nádayné* lejöhessen onnan, kisegíteni «Don Juan»-t. Még egy másik vendég-művésznő, *Wilt* Mária asszony működött közre, Donna Annában egyik bravour szerepét mutatván be. A magyar fővárosban «Don Juan»-t 1827 nov. 21. adta először Budán «az erdélyi dal- és szinjátszó társaság», a nemzeti szinpadon pedig 1839-ben volt első előadása.

A jubiláris előadásra az operaszinház egészen megtelt, s megjelent Mária Valéria főherczegnő és Amália bajor herczegnő is. A két vendég-művésznő volt főerőssége az előadásnak, kik közül az egyiket annak idejében kicsinyes okokból engedték távozni Bécsbe. Wiltné hatalmas hangja törhetetlen ma is, s még mindig az a ritka szinpadi jelenség, a ki egyes egyedül éneke művészetével képes ellensulyozni mindazt, a mit a közönség más énekesnőnek el nem engedne. Nádayné pajzánul vidáman játszott s éneke tiszta. Még előtte való este Bécsben németül, most pedig magyarul énekelte szerepét. Minden jelenését több kihivás követte. A többi szereplők nem épen kifogástalanul működtek. Odry hirtelen vette át a gyöngélkedő Bigniotól Don Juant; Leporellonek mióta Kőszeghy nyugalomba vonult, nincs jó ábrázolója, és Szendrői csak kisérletet tett benne. Broulik (Ottavio), Ney (kormányzó), Szekeres (Mazetto) és Maleczkyné (Elvira) énekelték a többi szerepet. Az első felvonás nagy záradékában részt vettek az opera magánszereplői is, és gyönyör volt hallgatni e szép khórust.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akademia okt. 31-én összes ülést tartott *Trefort* Ágost elnöklete alatt. Az ülést két emlékbeszéd és titkári előterjesztések foglalták el.

Konkoly Miklós egy bécsi csillagász, Oppolzer Tivadar fölött mondott emlékbeszédet, kit akadémiánk 1885-ben választott külső tagjául, s ki tudományos működésében az üstökösök pályájának kiszámításával szerezte meg hirnevét. *Szabó* Károly tartotta a másik emlékbeszédet, a debreczeni főiskola, majd a kolozsvári egyetem egyik tanári kitünősége, *Ladányi* Gedeon fölött. Melegen méltatta irói és tanári érdemeit. Jeles iskolai könyvei közül Világtörténelme, Magyarország történelme maig fentartották becsüket. Megirta hallgatói számára a magyar alkotmány történetét, s ugyane fontos tárgyat megirta a nagy közönség számára is. Ez főműve, s címe: «A magyar királyság alkotmányosságának története a szatmári békekötésig.» A pesti egyetem azonnal elfogadta tankönyvül. A magyar állami élet viszontagságainak alapos feltüntetése ez s csak azt lehet sajnálni, hogy 1711-ig, a szatmári békekötésig tart. E munkájáért választotta az akadémia 1872-ben tagjai közé. A kolozsvári egyetem feállítása által Debreczen elvesztette kitünő tanárát. Az új egyetemnek szentelte most minden erejét. Az egyetemes történelmet adta itt elő; ez egészen igénybe vette, s irodalmi téren most már csak ritkán foglalkozott. Mint előadó tanár teljesen birta a szó hatalmát, mint iró a toll erejét. Fáradhatatlanul dolgozni csak halálával szünt meg, 1886 február 4-ikén, mikor épen nyugalomba készült vonulni. *Fraknói* Vilmos főtitkár tette meg ezután előterjesztéseit. Kóczán Ferencz a drámai jutalomra tett alapítvány tőkéjét, 14,000 frtot befizetvén, eljött az ideje, hogy az akadémia a pályázatot kihirdesse. Erre vonatkozólag az első osztály tesz javaslatot. Néhai dr. Rózsai hagyományából 4200 frtot kapott az akadémia mely addig fog kamatozni, a mig 5000 frtig fölszaporodik, s akkor a hagyományozó akaratához képest kétévenkint orvosi vagy természettudományi kérdésekre tüzik ki kamatait. Bukovinszky 200 frtot hagyott az akadémiának, 2000 frtot pedig kisebb fizetésü hivatalnokai javára. Néhai Zsivora György fivére, József, e napokban elhunyván, az akadémia azon kötelezettsége megszünt, hogy 4000 frt évi járadékot fizessen a Zsivora-féle hagyatékból.

A történelmi társulat nov. 3-iki ülésén b. *Kemény* Gábor elnökölt, s három felolvasást tartottak.

Dr. *Réthy* László a székelyek eredetéről értekezett, elvetve azt a hagyományt, mintha a székelyek a hunnok maradékai volnának. Ezt sem valami nyelvi sajátosság, sem intézmény nem magyarázza, s a hely nevek is olyanok, hogy az ország egyéb részein szintén előfordulnak. A székelyek Magyarországból származtak Erdélybe, kiket a querfurti Brunó 1006—1007-ben «fekete magyaroknak» említ. A bessenyők becsapásai elől menekültek és sz. László király határőrökül alkalmazta őket. A «székely» név is határőrt jelent, s ép ugy nem külön nép neve, mint nem az a «hajdu». Ilyen határőrök a Vágh mentén Pozsonymegyében s az ország különböző határvidékein voltak. A székelyek és erdélyi magyarok jogi viszonyainak különbsége pedig onnan származik, hogy a székelyek akkor lépnek Erdély területére, a mikor a vérségi szervezet még az egész magyar területen meg volt, az erdélyi megyei magyarság pedig a törzsszervezet fölbomlása után kezdett huzódni a Királyhágón túlra. Végül a szerző Anonymusról szól, a kinek hunszékely tradicziói későbbi eredetűeknek tartja, a midőn t. i. a székelység, mint határőr lakosság megalakult, a melynek eredetét már III. Béla korában nem ismerték. A második fölolvasást *Fraknói* Vilmos tartotta, Brutus Mihály, Báthori István udvari történetirójáról. Ezelőtt 25 évvel az akadémia megbizásából Toldy Ferencz kiadta Báthori István klaszszikus tollu udvari történetirójának, az olasz Brutus Mihálynak közel három századon keresztül kéziratban maradt történeti munkáját. Az 1863 ban megjelent első kötetben adja Toldy a szerző életrajzát s most ezt Fraknói kiegészíti a lengyelországi királyi udvarnál működött pápai nunczíusok jelentései nyomán, a melyeket a vatikáni levéltár őriz. Brutus 1517-ben Velenczében született s előbb szerzetes, aztán pap, végre tanár lett. Később elhagyta hazáját s élte további részét külföldön töltötte. Igy került sok kalandozás után 1573-ban Báthori István erdélyi fejedelem udvarához s őt később Lengyelországba is követte. Történelmi munkájában, a melynek megirására a fejedelemtől s később a királytól megbizást kapott, az volt a főczélja, hogy I. Ferdinánd udvari történetirójának dolgozatával szemben, igazságot szolgáltasson János király emlékének. Végül *Jakab* Elek értekezett a kolozsmonostori zárdáról, mint a jezsuiták telepéről, hol sok pénzt gyüjtöttek.

MI UJSÁG?

A király november hó első napján visszatért Bécsből Gödöllőre, hol udvari vadászatok folynak. A király egy hétig marad itt, hétfőn ismét Bécsbe megy. E hó 15-én és 17 én udvari ebédek lesznek, melyre a delegáczió tagjai meghivatnak. A király azután Erzsébet napjára ismét Gödöllőre jő. *Mária Valéria* főherczegnő és *Amália* bajor herczegnő okt. 30-ikán érkeztek meg.

Stoczek-jubileum. Stoczek József tanári működésének negyvenedik évfordulóját fénynyel és szeretettel ülték meg október 30-ikán. A műegyetem tanácsa disz-gyűlést tartott az uj városháza dísztermében, a hol a tudományos körök és iskolai élet jelesei s a tanuló ifjuság nagy számmal gyült össze. Ott volt Trefort közoktatásügyi miniszter, Berzeviczy Albert államtitkár, Szász Károly ref. püspök, Kamermayer polgármester és Fraknói Vilmos a tud. akadémia főtitkára.

A műegyetemi rektor s dekánok kiséretében lépett Stoczek a terembe. *Lipthay* Sándor rektor üdvözölte az egybegyülteket, s bemutatta Trefort levelét, melyben köszönti a tudós tanárt, ennek tanártársait és az ifjuságot az igazi érdemnek nyújtott hódolatért. Nagy éljenzés fogadta a levél fölolvasását, mely után *Szily* Kálmán méltatta Stoczek érdemeit, hangoztatva, hogy ezeket nemcsak a műegyetem körül találjuk meg, hanem a közoktatásügy fejlesztése, a tudomány népszerűsítése, s átalában közügyek terén. *Söpkéz* Sándor pedig a műegyetemi hallgatók nevében köszöntötte a jeles férfiut. *Stoczek* egyszerű szavakban és megindultan mondott köszönetet. Végül ismét *Lipthay* Sándor rektor olvasta föl ama testületek s kitünőségek hosszu névsorát, kik levélben vagy táviratban üdvözlék az ünnepeltet. Köztök vannak; *Haynald* Lajos bibornok-érsek, báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter, *Kállay* Béni közös pénzügyminiszter, *Bende* Imre s *Nogáll* János püspökök, sat. Diszgyülés zárta után a küldöttségek tolmácsolták üdvözletüket. Este pedig az Andrássy-uti kaszinóépületben lakoma volt. Sok toaszt éltette az ünnepeltet, mint tudóst, tanárt, kir. tanácsost, főrendiházi tagot, akadémiai alelnököt.

A szatmári uj püspök. A szatmári püspöki székre *Meszlényi* Gyula esztergomi apát-kanonok neveztetett ki. Mint a lapok irják, a kinevezést ő felsége már aláirta, s azt a legközelebbi napokban közli a hivatalos lap. Az uj püspök 1832-ben született a fehérmegyei Velenczében. Kossuth Lajoshoz kettős rokonság füzi. A nagy hazafi neje nagynénje volt Meszlényi Gyulának, bátyja pedig Kossuth hugát, Zsuzsannát vezette oltárhoz. Szatmár uj püspöke soká volt Komárom város népszerű plébánosa, honnan Simor primás 1881-ben az esztergomi káptalanhoz nevezte ki s rábizta a papnevelő intézet vezetését. Erélylyel felelt meg e fontos tisztnek, s véget vetett a felvidékről való tót klerikálisok nemzetiségi fészkelődéseinek. A tudományos és magas képzettségű férfiu a primás egyik legkedveltebb embere.

Az Arany-szobor. Október utolsó napján járt le az Arany-szoborra kihirdetett pályázat, s tiz pályamű érkezett, melyek a városligeti műcsarnokban vannak kiállítva. Külföldi nem vett részt a pályázatban. Mindannyian névvel vesznek részt a versenyben.

Pályaműveket küldöttek be: *Szász* Gyula a költészet és nemzeti éposz mellékalakjaival s a «Buda halálából» vett reliefekkel. — *Róna* József, géniuszszal s a «Toldi estéje» és «Buda halála» költeményekből vett reliefekkel, — *Kiss* György és *Alpár* Ignácz együttes terve mauzoleum-szerűleg van tartva, a Toldi és Attila mellékalakjaival s reliefekkel s emblémákkal, — *Székely* Antal a költőt élte utolsó idejéből való külsejében állitja élénk, körszakállal s mélyen borongó arczczal; ő is mellékalakokat alkalmaz, — *Keszler* Adolf a költészet nemtőjét s Toldi Miklós alakját s egy kis amorettet helyez a szoborhoz, — *Zala* György két mintával pályázik, az egyiknek mellékalakjai: a hőskölteméný és lirai költészet s ezenkivül 4 relief is alkalmazva van. A másik mintáján a költő alacsony talapzaton nyugvó széken ül s fölötte jó magas oszlopon lebegve, Géniusz tart feje fölé koszorút; mellékalakjai is vannak: egy jelenet Toldy szerelméből s három, költészetre vonatkozó allegorikus alak. — *Tóth* István a bécsi akadémia növendéke is küldött be mintát. — *Bezerédy* Gyula mellékalakjai: a ballada és hőskölteméný s relifjei: Toldi szerelme és estéje, ezenkivül két koszorút fonó amorettet alkalmaz, — végül *Strobl* Alajos mintája. E szobor mellékalakjai közül az egyik Toldi Miklós, a másik alak Toldi szerelmének tárgya Piroska. Strobl egyszersmind kiállította szobrának aránymintáját is a muzeum homlokzatának megfelelő nagyságu másolatával. A szobrok egyötöd nagyságban készültek s a pályázat föltételéhez képest ülve ábrázolják Aranyt. Egy részük fehér gipszből van, más részök szines vagy bronzzal futtatott.

Zarándoklás Rómába. A pápa papi jubileumának félszázados ünnepére Magyarországból is számosan mennek Rómába, s e végből központi bizottság alakult Budapesten, mely az országos zarándoklás ügyeit intézi, a sz. István társulat kezdeményezéséből. Az indulás nov. 21-ikén lesz, s a magyarországi zarándokokat Simor bibornok-primás vezeti a pápai trón elé. A sz. István társulat fölhivja tagjait, hogy minél számosabban vegyenek részt a zarándoklásban, s hogy az országos zarándoklat fényének emelésére szolgálna, ha a küldöttség tagjai nov. 20-ikán a Budapest új városházának dísztermében délelőtt 11 órakor tartandó jubileumi nagygyűlésen is részt vennének.

A «Segitség» népünnepe, melyet szent-István napján rendeztek, a bizottság kimutatása szerint *14,942 frt tiszta jövedelmet* hozott. Az összes bevétel 23,402 forint volt, a kiadások pedig 8460 forintot tettek ki.

A tiszta jövedelemből, a már kiosztott összegeket levonva, még 11,000 forint áll rendelkezésre, mely összeg miként való felosztására nézve kellett a bizottságnak az okt. 20-ki ülésben határoznia. *Gerlóczy* Károly elnök bemutatta a belügyminiszternek a bizottsághoz irt levelét, melyben a porig égett ungmegyei Dobruszka és a zemplénmegyei Topolyovka községekre hivja fel a bizottság figyelmét. Jókai Mór tudatta ezután a bizottsággal, hogy a Segitség-album bizottsága már is több mint 45,000 forint fölött rendelkezik, s ez összeget Eperjes, Nagy-Károly és Toroczkó segélyezésére fordítják. Tüzetes tárgyalás után, melyben főkép *Jókai* Mór, *Beniczky* államtitkár, *Vadnai* Károly, *Thék* Endre és *Berzeviczy* Albert államtitkár vettek részt, a bizottság elhatározta, hogy 1500 forintot visszatart Eperjes, Toroczkó és Nagy-Károly részére, 9500 forintot pedig átad a belügyminiszteriumnak oly czélból, hogy az árvízkárosultakat, továbbá Dobruszka és Topolyovka községeket segélyezze. A három elpusztult városnak szánt 1500 forintot a Segitség-album-bizottság gyűjtéséhez fogják csatolni. Ezzel a bizottság befejezte működését és miután még *Berzeviczy* indítványára köszönetet mondott *Roskovics* Ignácznak a népünnepély rende-

zése körül kifejtett tevékenységeért, hatáskörét egész teljességében *Gerlóczy* Károly elnökre ruházta át.

Az ó-budai ásatásokat az őszi idők beálltával félbe hagyták. Az ujabb ásatást az ó-budai papföldön tették a szent-endrei országútnak Duna felé eső oldalán, hol már 1884-ben fölfedeztek egy római lakóházat. Ezt az ujabb ásatást is Torma Károly egyetemi tanár vezette, Kuzsinczky Bálint segédkezése mellett. Ezúttal Aquincumnak a táborhoz eső részét tárták föl, a hol a kereskedők és markotányosok laktak. Ujból egy római lakóház és egy nagy fürdő kerültek napvilágra. A két épület-csoport rendkivül figyelemre méltó, mert becses adatokat szolgáltat a rómaiak magán építkezési rendszeréhez. Nagy akadályára van azonban a kutatásnak, hogy eddig feliratos köveket nem találtak s egyes épületrészeknek rendeltetését megállapítani nem lehetett. A jövő évben a megszakadt ásatásokat tovább folytatják.

Gr. Zichy Géza az orosz czári pár előtt. A zongorán félkeze daczára is oly bravourral játszó Zichy Géza gróf október 25-én fényes társaság előtt hangversenyzett Kopenhágában. Fredensborgban az orosz czári pár, a dán királyi pár, a walesi herczegnő és két leánya, továbbá Valdemár dán herczeg és neje előtt mutatta be zongoraművészetét. A műsor lejátszása után Zichy gr. nagy kitüntetésekben részesült. A dán király átadta neki arczképét és a danebrog-comendeur rendet, a dán királyné szintén saját aláirásu arczképével ajándékozta meg a művészt. Az orosz czár kétszer is kezet fogott vele és meghivta Oroszországba látogatóba. A fényes társaság valamennyi tagja megköszönte a műélvezetet és kértökre Zichy gróf egy-egy rövid költeményt irt emlékkönyvükbe.

Nagy Péter püspök síremléke. Kolozsvár elhunyt ref. püspökének, s az irodalmi téren is buzgón működött Nagy Péternek okt. 29-én leplezték le a kolozsvári temetőben sírja fölé állított emlékkövet.

Az erdélyi ref. egyházkerület Kolozsvárott idéző tagjai, élükön *Kemény* Gábor báró főgondnokkal és *Szász* Domokos püspökkel testületileg a temetőbe vonultak, a mely az ünnepélyes alkalomból teljesen el volt lepve kegyeletes közönséggel. A leleplezési ünnepélyt a kolozsvári dalkör karénekkel nyitotta meg, azután *Szász* Domokos mondott megható alkalmi imát. *Kovács* Ödön dr. nagyenyedi theologiai tanár szép emlékbeszéddel járult hozzá a kegyelet ünnepéhez, a mely a dalkör gyászénekével aztán véget ért.

A Panama-csatorna megnyitása. A franczia tudományos akademia okt. 31-iki ülésén *Lesseps* ugy nyilatkozott, hogy a Panama-csatorna 1890. február 3-án meg fog nyittatni. A munkálatok nem lesznek még ugyan teljesen befejezve, de naponta 20 hajó máris használhatni fogja a megnyitott viziutat.

A legrégebb bibliai kéziratok gazdag gyüjteménye van most közszemlére kitéve a britt muzeumban Különösen érdekes ezek között a «Codex Alexandrinus», az ötödik századból, görög betűkkel, vékony pergamentre irva. A kéziratot I. Károly királynak Cyrill konstantinápolyi partriarkha ajándékozta. Ez iratok között van János diakonusnak a keresztény időszámítás szerint 464-ben, Armidban készült syriai nyelvű fordítása a Genesisből és az Exodusból. Ugy tartják, hogy ez a legrégibb fordítása a biblia egyes könyveinek.

A Magyar-Franczia biztositó részvény-társaság (Franco-Hongroise) életbiztositási osztályához 1887 október hóban benyujtatott 357 ajánlat 654,250 frt összegről és az előző hóról elintézetlenül maradt ajánlatokkal együtt kiállittatott 328 kötvény 545,630 frt biztositott összegről. Az 1887. év január 1-től október végeig 3604 ajánlat 6.844,600 forint összegről nyujtatott be és 3289 kötvény 6.076,264 forint biztositott összegről állittatott ki.

HALÁLOZÁSOK.

Havas Ignácz, a főváros egyik legismertebb veterán polgára, meghalt e hó 2-ikán 85 éves korában. Orvosi pályára lépve, Tolnamegye tiszti főorvosa lett, majd pedig a negyvenes években Pestre költözvén, itt az orvosi egyetemen mint tanár működött. A kedvelt orvos nagy vagyonra tett szert s a vagyonnal növekedett befolyása a városi ügyekre is, melyek iránt halála napjaig érdeklődött. Sokan rossz néven vették tőle, hogy az abszolut időszakban elfogadta a kinevezést a városi tanácsba. A városi ügyekben mindig egyik szószóló volt. Mikor Pest, Buda és Ó-Buda egyesíttetett, ő volt a kormánybiztos, a ki a három város közgyűlésén elnökölt s a városi ügyek körül kifejtett buzgalmát jutalmazták vele, midőn elnyerte a királyi tanácsosi czímet, majd a vaskoronarendet, később pedig a Szent-István-rendet kapta meg. Deák Ferencz halála után a belváros választópolgárainak egy része szabadelvű programmal őt jelölte s erős küzdelmet vivott Királyi Pállal. Tekintélyes vagyona mellett igen szerény életet folytatott, de nem volt szerencsés, mert elvesztette vagyona nagy részét s az utóbbi időben csakis az első hazai takarékpénztárnál elfoglalt állására támaszkodott. A magyar ruhás, piros képű, fehér szakállu öreg urat mindenki ismerte a fővárosban.

Lind Jenny, e század egyik leghiresebb énekesnője, a «svéd csalogány», nov. 2-ikán elhunyt Londonban, 67 éves korában. Egész művészi pályája diadal volt; életének utolsó szaka pedig jólétben és boldog családi körben folyt le. Szülővárosában, Stockholmban tünt fel először, mint tizenhét éves leányka. Az «Ördög Róbert» Aliceát énekelte, hallatlan sikerrel. Később Párisba ment Garciához tanulni, majd Meyerbeer meghivására a berlini szinházba ment. Innen terjedt el világhire. Beutazta egész Európát, mindenütt koszorukon járva, majd 1850-ben Észak-Amerikába vitorlázott, hol Barnum rendezte hangversenyeit. New-Yorkban megismerkedett Goldschmidt Ottó jeles zongora-művészszel, ki később férje lett. Lind Jenny az utóbbi években Londonban lakott s már csak néha énekelt nyilvánosan. Az angol királyné barátságával tüntette őt ki. Lind Jenny kétségkívül egyike volt a század legkiválóbb énekesnőinek; hangja csodaszerűen szép, művészete fényes, előadása hatalmas drámaiságu.

Czakó János, a konstantinápolyi magyar kolónia egyik legismertebb tagját okt. 27-ikén temették el az ottani magyarság mély részvéte mellett. Testvéröcscse volt Czakó Zsigmond jeles drámairónak, s a hatvanas évek elején telepedett meg Konstantinápolyban, hol a világhirű Velics-féle gyógyszer-áruházban nyert alkalmazást, csakhamar társtulajdonosa lőn a czégnek, később pedig egyedüli tulajdonosa. Ebben az időben, midőn nagy vagyonnak volt ura, sokat segitette keletre vándorló honfitársait, igazi magyar vendégszeretetre talált nála mindenki. Később mostoha lőn hozzá a szerencse, veszteségek érték nagy kiterjedésű és nagy koczkázattal járó üzletében, s végre mint szegény ember halt meg. Özvegye és két árvája nyomorban s segély nélkül maradtak.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Tömöry György, kir. keresk. tanácsos, a pesti magyar kereskedelmi bank igazgatója, fővárosi képviselő és a Schopper J. G. czég beltagja, 46 éves, Budapesten; ugyanitt Egyessy Vincze, 1848—49-iki nyug. honvéd százados, 71 éves. — Prónay Kálmán, kir. járásbiró, 55 éves, Verbón. — Reményfy József, ügyvéd, Nógrádvármegye közigazgatási bizottságának, s Balassagyarmat város képviselő testületének tagja, a b.-gyarmati polgári iskola, takarékpénztár s népkör elnöke, a b.-gyarmati népbank igazgatója stb., 70 éves, B.-Gyarmaton. — Vésey Rezső, törvényszéki nyug. biró, 66 éves, Pécsett. — Id. Gáspár Antal, m.-vásárhelyi kereskedő és az ottani r. k. egyház gondnoka, életének 80-ik évében. — Teufel Antal, háztulajdonos, volt Temesvár városi képviselő, 43 éves. — Hubert Vilmos, a moholyi hitelintézet könyvelője, 28 éves. — Kátay István, Szeged város egyik tisztelt polgára, 50 éves. — Ranzenberger Péter, ismert budapesti polgár és esernyő-gyáros, 79 éves. — Klobusiczky István, gr. Batthyány József levéltárnoka, 61 éves, Köttsén. — Baudisz József, nyug. pénzügyi tanácsos, Szatmármegye volt számvevője, a szabadságharczban honvéd alezredes, Nagy-Károlyban. — Rohrer István, végzett bölcsészet-hallgató, 21 éves, Szombathelyen.

Dús Lászlóné, szül. Komlóssy Piroska, a nagyváradi főügyész neje, 36 éves, boldog házassága 14-ik évében, s halálát széles kiterjedésű rokonság gyászolja, N.-Váradon; ugyanott az Orsolya apácza zárda egyik tagja, mater Ignatia (Janson Terézia) ki a leánynevelés körül szerzett sok érdemet, élete 71-ik és szerzetesi fogadalma 45-ik évében. — Özv. Farkas Miklósné, szül. Samarjay Erzsébet Dulházán, 83 éves. — Ney Józsefné, szül. Morvay Etelka, siófoki orvos neje. — Krascsenics Irma, Krascsenics Béla csopaki birtokos leánya, 35 éves, Csopakon. — Czechmeister Ignáczné, szül. Csáder Mária, 74 éves, Székesfehérvárt. — Popovits Szilárdné, szül. Stoics Emilia, temesvári aljárásbiró neje, 30 éves. — Jeszenszkyné, szül. Melioris Amália, 73 éves, Czifferen. — Mayer Ferenczné, szül. Travirs Sarolta, hajós kapitány neje, Budapesten. — Sebestyén Mariska, Sebestyén Lajos járásbiró és a nánási ref. egyház főgondnokának leánya, élete tavaszán, Hajdu-Nánáson. — Özv. Pokora Mihályné, szül. Batta Juliánna, 76 éves, N.-Váradon.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

A vén muzsikushoz. Hangban, formában, eszmékben egészen a Petőfi «Rózsavölgyi halálára» czimű versének a gyönge visszhangja. A költőknek egy vagy más forma és strófa szerkezet nem kizárólagos sajátjuk. De ha ugyanaz (vagy rokon) tárgy ugyanabban a formában jelenik meg, közel áll az utánzás (ne mondjuk plágium) gondolata.

Borús. Mind a kettő közölhető s közlendő is. De mikor? arra nézve semmi igéretet nem teszünk, nem tehetünk. Hetenként egy számunk van, egy verset adhatunk, vagy két kisebbet; de közlendőnk sokkal több Türelemmel várni — vagy máshová fordulni: e kettő közül kell választania.

A kivándorlókhoz. Sokszor voltak igy s erősebben is apostrófálva; de nem használt, mert nem is olvasták. Legkevésbbé használ pedig az ilyen, inkább prózába való érvelés, melyben költészet bizony nincs.

Tanács, Kissé rideg, bár a végén megenyhül, de szintén csak kissé. Mindig egy — s mindég csak ércz húrt pengetni fárasztó lehet. Közölhető — de mást szivesebben vennénk!

SAKKJÁTÉK.

1464. sz. feladvany. Shinkman W. A.-tol.

Sötét.

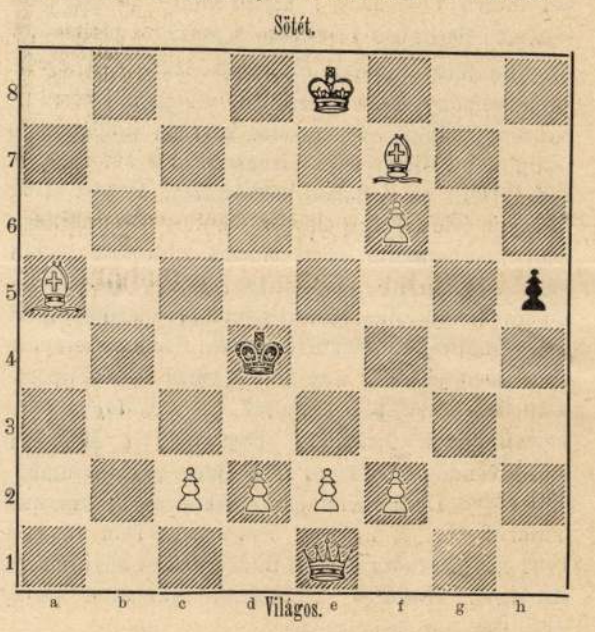

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1458. sz. feladvány megfejtése.

Gottschall H.-tól.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. c2—c3 --- --- ---	Ke5—f4 (a)
2. Ha3—c4 --- ---	f5—e4:
3. Hc4—e3 --- --- ---	t. sz.
4. Vg7—h6—c7 v. Hc3—g2 mat.	

a.

1. --- --- --- --- ---	Ke5—d6 (b)
2. Ha3—c4 † stb.	

b.

1. --- --- --- --- ---	Ke5—e4:
2. Vg7—g2 † --- ---	K—t. sz.
3. Ha3—c4 (†) --- ---	t. sz.
4. e2—e3 mat.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H Andorfi S. Kovács J. — *Az Erkel-sakktársaság nevében:* Exner Kornél. — *Tarnóczon:* Németh Péter. — *A pesti sakk-kör.*

Rövid értesitések: *Hangács Sz. B.* A kérdéses Sakk-közlöny még nem indult meg s ez évben alkalmasint nem is fog megindulni.

HETI NAPTÁR. November hó.

Nap		Katholikus és protestáns		Görög-Orosz	Izraelita
6	V.	B 23 Lénárt hv.	B 22 Lénárt	25 D 22 Marcz.	19
7	H.	Engelbert	Engelbert	26 Demeter	20
8	K.	Gottfried pk.	Gottfried	27 Nesztor v.	21 Absol.
9	S.	Tivadar vt.	Tivadar	28 Neonilla	22
10	C.	Avelini András	Lut. Márton	29 Anasztázia	23 Ahit.
11	P.	Márton pk.	Márton	30 Zenób	24
12	S.	Jozafát pk.	Jónás	31 Epimak	25 S. H. S.

Holdváltozásai: ● Ujhold 15-én 9 óra 25 pk. d. e.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Szines, fekete és fehér selymesatlasz 75 kr. mtrje
10 frt 65 kr.-ig (18 különböző minőségben) küld egyes ruhákra és végekben vámmentesen a házba **Henneberg G.** selyemgyári raktára, (cs. k. udvari szállító) **Zürichben.** Minta postafordultával. Levélre 10 kros postabélyeg illesztendő.

Számos hamisitványa s utánzata állapittatott meg az utóbbi időben, az általánosan kedvelt s legjobb, kellemes s ártalmatlan hatásu hashajtó szerül elismert Brandt R. gyógyszerész-féle svájczi labdacsoknak, s a védőjegy megsértése s csalás vétsége miatt már több büntetési eset is fordult elő. Vannak oly elárusitók is számosan, kik ezelőtt a valódi készitményt adták el, de már most az gyanusitva, saját gyártmányukat akarják a vevő közönségre tuszkolni. Mind ezek miatt a közönség nem lehet eléggé elővigyázó a svájczi labdacsok bevásárlásánál. Mindig meg kell nézni a doboz czimlapján levő védőjegyet, egy fehér kere.sztet vörös mezőben, Brandt R. névaláirással.

Pesti szigetek. Az Epreskert

Pesti szigetek

Az Epreskert

Nem néztem meg tüzetesen, de azt hiszem, hogy az Epreskertben nincs már egyetlen egy eperfa sem. Holott a nevét az eperfák nagy sokaságától kapta. Hogy éppen ide ültették azokat száz esztendő előtt, annak megvolt a maga oka: a még kicsiny Pest fákkal próbált védekezni a Rákos homokja ellen, amelyet a szél úgy fútt Pest kövezetlen utcáiba, mint télen a havat. Nyári napokon, zivatarok előtt számumot játszott a Rákos, az utcán alig lehetett tőle pár lépésnyire látni. Künn tehát elültették a Városliget fáit, beljebb, a rozsvetések szomszédságába, a mai Bajza-utca tájékára az Epreskertet.

Azóta Pest háztömege, mint valami mérhetetlen nagy szörnyeteg, tölhalta a Rákos jó részét. Az Epreskertnek csak a neve maradt meg. A helyén művészet ütött tanyát. Kert most is, de meg van rakva műtermekkel. Ezekben festett egykor Lotz Károly és Benczúr Gyula, mintázott Strobl Alajos s mind a hárman tanították a fiatalságot is.

A fiatalok megmaradtak. De a három mestert rég elhantolták.

Pedig, hogy az Epreskert ma az egyetlen romantikus zug Budapesten, azt e mesterek egyikének, a romantika utolsó lovagjának, Stróbl Alajos mesternek lehet köszönni.

No, ezt alaposan átgyúrta.

Amikor még alig volt ott egyéb, néhány darab fánál, meg pár tanteremnél, megtudta, hogy az Orczy-út mellékén lebontják a régi Kálváriát, vele pedig a gyönyörű kerek kápolnát is, amelyet egy művészkezű barokk-mester alakított.

Stróbl megálljt dörgött a csákányosoknak, rohant a honvédelmi miniszterhez, kierőszakolt néhány ingyenfuvart, gondosan megszámozta a kápolna köveit s mind az Epreskertbe szállíttatta. Ott számuk szerint újra pontosan összerakatta a köveket: az első régi dísz a telepen.

Hasonló rohamot intézett Budavárába, megszimatolván, hogy ott egy Mátyás király-korabeli kapu mustráltatik ki. A kaput azonnal leszállíttatta az Epresbe. De mit kezd kapuval, épület nélkül? Szélsebesen épített tehát a kapuhoz egy mesterséges romot a bokrok közé, történelmi levegőt varázsolva oda tanítványai és kedves rigói számára.

A rigóknak jó lett a dolguk, de nem a tanítványoknak. Mert Stróbl mester már reggel hatra odaparancsolta őket és lélekszakadva dolgoztatta, történelmi szobrok kőbe faragásával. Büszkén, mint egy admirális, osztogatta a parancsokat: ide a milói Vénuszt, oda a Faunt, emide Herkulest, a pázsit szélére egy hermát. Pengett az acél, pattogott a kőszilánk hajnaltól estig. De meglett az Epreskert szobordísze.

Mikor az utolsót is felállították: következett az áldomás. Stróbl mester kihúzta a művészeti akadémia kosztümtárából a középkori és renaissance apródruhákat, lovagi páncélokat, vas-csákókat, dárdákat, baretteket. Este belebujtatta tanítványait s mikor már sötétség borult a hajdan csöndes Epresre, a romok közé óriási máglyát rakatott, hogy a stilizált „középkori vaddisznóvadászat" torát illendően megülje. Hatalmasan lobogtak a lángok a magasba, fantasztikus rőt fényt vetve az egész renaissance társaságra, tüzénél pedig Strobl mester in persona forgatta a nyársot a malaccal.

Éppen a legszebben pirult a malac s koccantak a poharak, amikor zúgva-búgva, harsogó kürtszóval megjelentek a tűzoltóság különítményei, egyszerre három kerületből. A környék lakói ugyanis félreismervén a renaissance-vadkanvadászatot s felijedve a máglya hatalmas lángjaitól, kétségbeesve jelentették egymásután a nagy tüzet.

Új Idők 1931. XXXVII. 50. sz.

Nagy lett a baj és csak miniszterekhez és államtitkárokhoz való sűrű futkosások után sikerült megértetni felsőbb körökkel, hogy nem tűz volt az, hanem Mátyás-korabeli művészeti élmény.

Aki Stróbl mestert ösmerte, tisztában lehet azzal, hogy ez az incidens csöppet sem szegte kedvét. Pedig nemsokára megint futkosni kellett miniszterekhez és államtitkárokhoz, mert tömeges feljelentések érkeztek a rendőrkapitányhoz az Epres „ismeretlen tettesei" ellen. ezúttal közcsendháborítás miatt.

Mondanom sem kell, hogy ez is a művészeti élmény teljes tétreismerésén alapult.

Stróbl mester tudniillik szenvedélyes lovas volt. Az akkorimódi lovaglócilindert és kétgombos frakkot azonban mélyen lenézte. Strucctollas barettet tett hát a fejére, egy régi lovagrend palástját rántotta a vállára, spádét kötött a derekára s körülgaloppozta az Epres t. Miután ez még magában véve nem adott elég illuziót, e ténykedését áthelyezte hajnali négy órára, hogy a hajnal bíbora fokozza az élményt s egy jótüdejű tanítványát állította a gyöp szélére. Ennek torkaszakadtából meg kellett fújnia a harsonát, mire a mester lobogó köpennyel ugratott elő a Mátyás-korabeli műromok közül.

Természetes, hogy az őrült trombitálás az egész városnegyedet fellármázta hajnali szendergéséből. Mindenki az ablakhoz rohant. Soha még annyi nézője nem volt egy magányos renaissance-lovag bravúrjainak, mint ekkor, négykor reggel.

S bár a nézők túlnyomó többsége hangosan kívánt neki mindenfélét: a mester nem zavartatta magát — a legelső rendőr megjelenéséig. A tanítvány még egyszer, utóljára emelte ajkához a rézkürtöt, hogy a tornát stílszerűen lefújja.

Egy letűnt világ romantikáját akarta az Epresbe varázsolni Stróbl mester. Meg is mintázta azt nagyon szépen azon a nagy munkán, amely Mátyás kútja néven ismeretes Budavárában. Ő így szerezte hozzá az ihletet és átélést.

Letűnt már ő is. De a romok, szobrok, szőlőlugasok, barokk kápolna itt maradt, mint képünkön látható, Budapest romantikájának utolsó zugocskájában, az Epreskertben.

KRÓNIKÁS

A tenger

Rég volt, nagyon rég ... Hűs napáldozat
a tenger partján. Már nem is tudom,
mi vitt a vízhez. Tán ruháimat
hoztam kimosni hozzá. Lelkemet.
A láthatatlan, titkos gyolcsokat,
amit az ember legbelül visel,
mihez por és vér, sár és bűn tapad ...
Ha sejtenétek árva emberek,
mi az, mikor a legbelül való
fürödni óhajt .... Tengerben fürödni ...

Véletlen támadt szélnek gyermeke
a habtörés ... Mert szakasztott olyan,
mint a falkába hajtott emberek ...
Úgy ugrál, játszik, csapkod, hempereg
száz és ezer. Sziklákat ostromol ...
És ujra száz és ujra százezer
szökik, szalad és szerteszét omol,
szelek szeszélye lapdázik velük:
Jelek, sorok és kévék és betűk,
hullámerdők egy óriási arcon ...

A gondolat határán messze, messze
a magasságból lehullott a nap,
s bíborsugárt freccsentve fel az égig,
alázuhan a feneketlen vízbe,
alázuhan ... és itt az alkonyat ...
A tengerár egyetlen óriási
sós és sötétkék könnycsepp ... Istenem,
míly bánatos, míly szomorú lehettél,
sós tengerekké sírtad könnyeid,
hogy megfürösszthesd bennük a világot!

Sós tengerekben fürdik a világ ...
A sziklacsipkés barna partfokok,
a felhősapkás hegyek talpai,
a fjordok, öblök, zátonyok sora ...
A kontinensek meztelen maradt
testére édes könny és víz folyik ...
Szél és vihar és orkánpásztorok
nyájakat terelnek át az égen,
falkába gyűjtött felhők nyájait,
terelgetik s aláontják a földre
és harmat lesz belőlük, hó, eső ...

Oh, tiszta, szűzi, messze kékelő
csodálatos víz! ... Legősibb elem ...
Alámerül benned az értelem
és megfullad az ész, a szív, a szó.
Kimerni és kimérni nem lehet
lyukas, gyűszűnyi csempe emberésszel ...
Csak ringatózni jó a kósza széllel,
szétporladni és elvegyülni benned,
Tenger és élet ... Tenger és halál ...

A nap lehullott s im, a hold kiszáll
a kék habokból. Szőke és arany
sugára mint a selymes női haj
szerelmesen terül a vízen el ...
A csillagékes égbolt énekel,
szellők beszélnek, fürge hab szalad ...
Most sóhajts fel és engedd el magad,
röpítsen a vitorlás gondolat
és ujjongó, nagy, megtalált örömmel
suhanj tova a hullámzó özönnel
oda, ahol öröktől fogva vár
a kezdet és a legvégső határ,
hol a világot átölelve tartja
a Teremtőnek véghetetlen karja ...

A Teremtőnek véghetetlen karja ...
A hetvenhétszer jó, a drága, szent,
amely nem ronthat, mert mindig teremt
és mindig él és mindig csak akar ...
Nézd! Nézd! A vízen ível át a kar
és elindul a lépő gyenge láb ...
Megtart a vízlap, nem süllyedsz alább,
a tengeren jársz már, a tengeren! ...
a tenyerén, e sima szőnyegen ...
Egyik tenyér a föld ... kemény tenyér ...
megtart a víz is, csak haladj, ne félj! ...
S a másik, melv beboltoz ott fölül,
az is tenyér: A tágas, széles ür! ...

A föld felett és lenn, a föld alatt
örülj, hisz óvnak, védnek, tartanak ...
A nap, a hold, a csillagok között
Ő mindeneknél feljebb költözött,
A Van, a Lét, az Út, a Cél, az Elme,
Tenger! ... Tenger! ...
Istennek mély szerelme!

TERESCSÉNYI GYÖRGY

Az Epreskertből. Mátyás király és Fraknói Vilmos szobra

Lány: Szerkesztő úr én egy szegény lány vagyok Varrással keresem a kenyeremet és abból a pénzből szegény édesanyámat is el kell tartanom. És ő, aki az én csendes, hétköznapi nyugalmamat megzavarta, oly magasan áll fölöttem, egész örvény választ el tőle...

Író (felugrik): Le kell mondani. Le kell mondani...

Lány: De én nem tudok lemondani. Én nem akarok lemondani. Azt akarom, hogy észrevegyen, hogy tudjon rólam, hogy legyen egy gyöngéd szava hozzám, hogy a szivébe zárjon, szeressen... szeressen... azt akarom...

Író: Csak?

(Unatkozik.)

Lány: És hogy feleségül vegyen.

Író: Csekélység!

Lány: Ezt akarom.

Író: Magácska, úgy látom, az életet csak a regényekből ismeri.

Lány: Ha jól sejtem, a regényeket is csak az életből meritik.

Író: Ami az életben szép, azt rendesen megtaláljuk a regényekben is. De ami a regényekben szép, azt az életben hiába keressük, kedves kisasszony...

Lány: Én pedig a felesége akarok lenni. Akarok. Akarok.

Író: Eszem ágában sincs lebeszélni.

Lány: Az övé leszek. Senki másé...

Író: Hiszen... az övé... még lehet... Mi sem könnyebb annál...

Lány: Gondolom mire céloz. De ha szegény lány is vagyok, a szeretője nem leszek senkinek. Nem. Soha.

Író: Akkor én igazán nem segíthetek.

Lány (sóhajt).

Író: Nem találok megoldást.

Lány (mint fent).

Író (érdeklődve): Aztán mondja csak, az a férfi azt se tudja, hogy maga a világon van?

Lány: Sohase volt alkalmam közelébe férkőzni.

Író: És hol látta meg őt először?

Lány: A szinházban. A mult tavasszal. Egy szombati nap. Éppen premier volt.

Író: Premier?

Lány: Akkor este láttam őt először.

Író: Szent Isen! Csak nem én voltam?

Lány: De igen... Most már megmondhatom. Most már úgyis mindegy. Önt láttam meg a fényben, a diadalban... Már régóta szeretem önt... Az ön regényein melegedett fel a szivem... Az ön arcképét lestem a lapokban... és a percet vártam, hogy egyszer szemtől szembe kerülhessek önnel...

Író: A percet... igen...

Lány: Oh, egészen másképp álmodtam én ezt a találkozást, egészen másképp...

Író: Másképp?

Lány: Őrültség volt tőlem idejönni... bocsásson meg a merészségért, hogy önre mertem emelni a tekintetemet... Bolond fejjel azt hittem, elég lesz egy forró szó és ön megért engem, magához emel...

Író (szórakozottan): Igen... igen...

Lány (sírva): Azt hittem, tetszeni fogok önnek, hogy meg fogják hatni a könnyeim, hogy el fogom hódíthatni attól a lánytól, akit nem is ismer, akit csak a pénze miatt vesz el. Ki gondolta volna, hogy ön, a nagy ideálista egy közönséges érdekházasságot kössön. Ön, aki annyi sok szép történetet összeírt és aki mindig a szivével oldotta meg a problémákat...

Író: Ez egyszer csalódott bennem.

Lány (sírva): Csalódtam, igen...

Író: Hát még ez sem ábrándította ki? Mit csináljak magával? Mit csináljak?

Lány (hirtelen átmenettel zokogása kacagássá válik. Kiegyenesedik. Leveti magáról a felöltőt. Ott áll pompás, ragyogó toalettben): Ha... ha... ha... szépen belement a játékba... kedves szerkesztő úr, vegye tudomásul, hogy a pártiból semmi se lesz... Nem leszek a felesége...

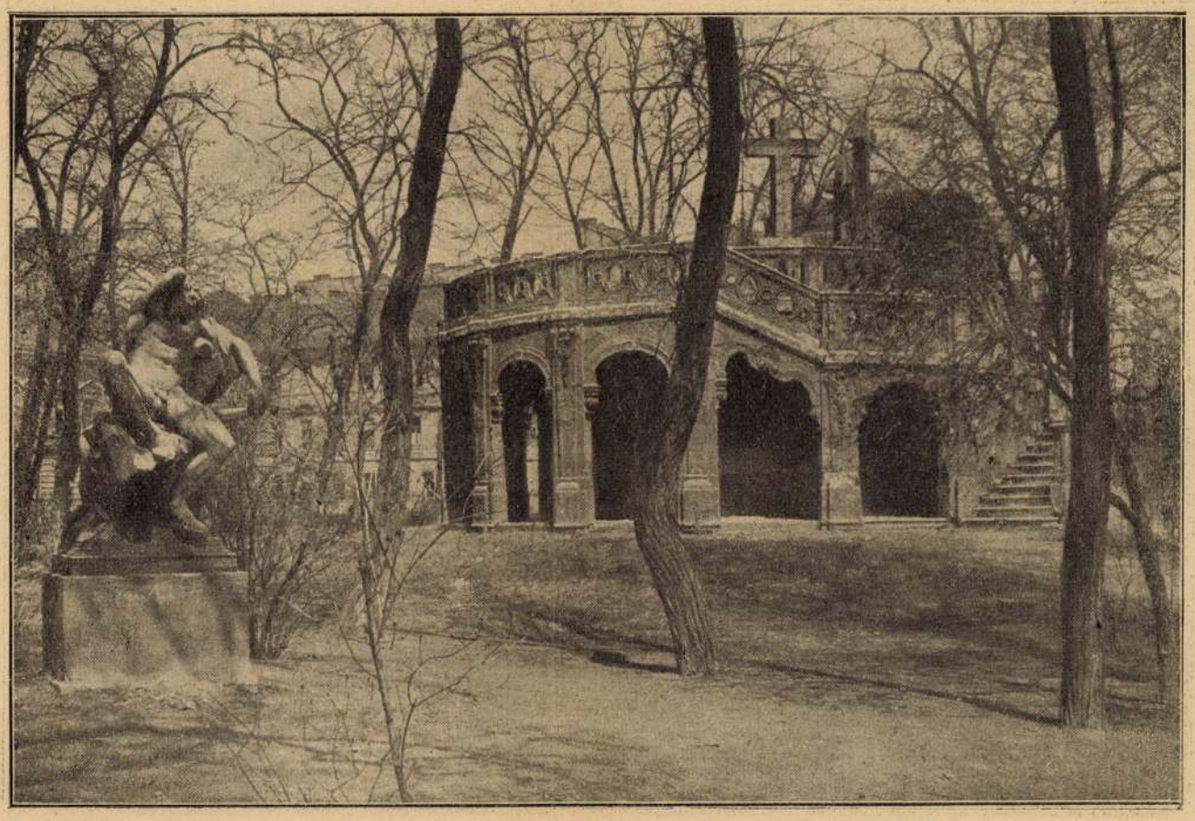

Az Epreskertből. Fischer von Erlach barokk kápolnája és az Alvó Faun

Író (nagyot néz): Tessék?

Lány: Én vagyok Szatmári Bella — a maga jövendőbeli menyasszonya...

Író: Hát ön az Bella...?

Lány: Amint látja...

Író (közeledve): Bella...

Lány (hidegen): Kérem, kérem, kérem, csak semmi bizalmaskodás... Köztünk minden összeköttetés megszünt. Ön volt legjobban rajta, hogy kiábrándítson magából...

Író: Na hát... na hát... nem tudok szóhoz jutni...

Lány: Fölösleges. Ami mondani valója volt, azt mind szépen kiszedtem magából. Többre már igazán nem vagyok kiváncsi. (Indul.) Remélem, ezekután nem lesz bátorsága feljönni hozzánk...

Író: Bella kisasszony... ugyan... csak nem veszi komolyan ezt a komédiát...?

Lány: Kiváncsi voltam, mi kell magának, a pénzem, vagy én? Megtudtam. Agyő...

(Indul.)

Író (kétségbeesve): Bella... be kell vallanom, nagyszerű ötlet volt magától, végigjátszani ezt a komédiát, azonban lássa be, kissé elsiette a dolgot...

Lány: Hogyan?

Író: Nem volt kellő kitartása hozzá, hogy a próbát egészen keresztülvigye...

Lány: Nem értem...

Író: Mit mondjak? Hiszen, ha csak még egy percig tovább látom sirni azt a két gyönyörü szemét, csak még egyetlen egy percig tovább látom sirni...

Lány: Akkor?

Író (forrón): Akkor már ott zokogtam volna én is a gömbölyü kis vállán és a felszabadult vágy forró mámorával vontam volna magamhoz szerelmesen...

Lány (jól esik hallgatnia ezt).

Író (közeledve): És odaszédültem volna az ajkára Bella, egy izzó, lázas, diadalmas csókkal...

Lány (védekezve): Nem. Nem.

Író: Bella...

Lány: Hagyjon kérem. Igazán bosszant. Most már megint ott vagyok, ahol voltam. Most már megint nem tudom, én kellek-e magának, vagy a pénzem?

Író: Csak maga... csak te...

HARMADIK JELENET

(Voltak, inas.)

Inas (benyit): Bocsánat.

(Hirtelen diszkréten hátrafordul.)

Író (kibontakozva): Mi az?

Inas (megfordul): Szatmári Ödön méltóságos úr...

Író (a lányhoz): A nagybácsid, akit idevárok. Azért jön, hogy magával vigyen, hozzátok... hogy bemutasson neked...

Inas: Bebocsássam?

Lány (az inashoz): Mondja meg kérem annak az úrnak, hogy csak egy percig legyen türelemmel...

Inas: Igenis..

(El.)

Író: Bella! Mit jelentsen ez? Bella.

Lány: Nem vagyok Bella. Értse meg. Az az ember nem az én nagybácsim...

Író: Nem?

Lány: Én az a szegény lány vagyok, akinek először ismert...

Író: Árvácska?

Lány: Igen.

Író: De hát... de hát... ez a ruha?

Lány: A Bella kisasszony varrónője vagyok. Éppen ma készültem el vele. Hát magamra vettem... Azt gondoltam, így könnyebben elhiszi rólam, hogy én vagyok a milliomos lány...

Író: Nahát, ilyesmi se történt még meg velem...

Az Epreskertből. A Faun és Vénusz

Lány: Ön megvet engem. Ön sohase fogja ezt nekem megbocsátani.

Író: Na de ilyet!

Lány: Legalább volt egy pillanatom, amikor éreztem, hogy igazán szeret. Amit a szegény kis Árvácska nem tudott megkapni, egy gyöngéd szót, egy forró nézést, egy kedves ölelést, egy izzó csókot — azt megkapta Bella, akit most már bátran feleségül vehet... nem fogok az utjukba állni...

(Magára ölti a kopottas kabátot.)

Író (leül).

Lány: Bocsásson meg, amiért egyszer életemben boldog akartam lenni...

Író (felugrik): Maradj!

Lány: Nem kerget el?

Író (átöleli): Kis Árvácskám... te drága... te gyönyörü... te egyetlen...

Inas (betoppan. Hirtelen megfordul): Pardon...

(És gyorsan el.)

Író: Rejtőzz ide a paraván mögé... Be fogom bocsátani Bella nagybácsiját... Innen a paraván mögül hallani fogsz mindent...

Lány: Mit fog mondani neki?

Író: Meg fogod hallani...

Lány (a spanyolfal mögé rejtőzik).

Író (csenget).

NEGYEDIK JELENET

(Voltak, Szatmári.)

Inas (háttal jön be).

Író: Kéretem a méltóságos urat.

Inas (megfordul. Keresi a lányt. Csodálkozik. Aztán gyorsan el).

(Kis szünet.)

Szatmári: Jónapot, kedves szerkesztő úr... Hát itt vagyok, ahogy megbeszéltük...

Író: Végtelenül örvendek a szerencsének...

(Int a lány felé.)

Lány (visszainteget).

Szatmári: Izlésesen lakik szerkesztő úr. (Körülnéz.) Pompás berendezés...

Lány (elbúvik Szatmári kutató tekintete elől).

Író: Méltóságos uram. Bármennyire is rosszul esik nekem, kénytelen vagyok őszintén és nyíltan kijelenteni, hogy a rám nézve oly megtisztelő házasságról, közbejött komoly akadályok miatt le kell mondanom...

Lány (kidugja a fejét. Boldog).

Szatmári: Micsoda? Ön nem veszi el Bellát?

Író: Nem áll módomban.

Szatmári: Ismételje ön még egyszer.

Író: Bella kisasszonyt nem veszem el feleségül...

Szatmári: Nem?

Író: Nem.

Szatmári (a paraván felé): Hallod Bella? Gyere elő...

Lány (előlép. A kabátját már levetette. Ujra a pompás toalettben van): Itt vagyok.

Író (csodálkozik): Bella?

Szatmári (a lányhoz): Hallottad húgom? Ez az úr nem akar téged feleségül venni...

Író (boldogan): Sőt! Sőt!

Szatmári: Ha jól emlékszem, éppen az imént jelentette ki...

Lány (az iróhoz lép): Igen. Mert ugye maga nem Bellát szereti, aki gazdag, hanem Árvácskát, aki szegény...

Szatmári: Az ördög érti ezt.

Lány (átöleli az irót): Ezt se érti?

Szatmári: Ezt *már* értem...

Lány (csókok közt): Most legalább tudom, hogy igazán szeret...

(Csókok.)

Inas (jön. Látja a csókolózást. Megfordul): Pardon...

(És el.)

Függöny.

Idegen írók

Az orvos kalandja

Elbeszélés

Irta: John K. Leys

Balfour, a házigazdánk, fölállt, hogy becsöngesse az inast, mert a whisky fogytán volt; most néhány pillanatig teljes csönd uralkodott.

— Mégis csak csodálatos, — mondotta, amikor ujra visszaült helyére, — hogy mai napság is vannak még épérzékű emberek, kik elhiszik mindezt az ostobaságot.

A helyeslés mormolása kelt, amin nem lehetett éppen csodálkozni itt a társaságban, mely jórészt orvosokból állt, mert a beszélgetés főképpen kísértetekről, meg szellemjárta házakról szólt.

— Ön még mindig nem beszélte el az élményeit, Cameron, — mondta a fiatalabb vendégek egyike egy hosszú, szikár, őszhajú embernek.

A megszólított eddig egy sarokban ült és a pipájával, meg a groggjával foglalkozott.

— Nem vagyok sem az egyik, sem a másik véleményen, — szólt erre mosolyogva az öreg skót katonaorvos.

— Nos, Cameron, — jegyezte meg Balfour, — ha nincsen a mi véleményünkön, akkor mondja el legalább, hogyan gondolkodik felőle. Nem baj, hogy ön a kisebbség. Talán megtérit minket.

— Ugyan mi a csudának akarnám önt megtéríteni? Bánom is én, higyjen, amit akar!

— Hohó! Cameron, így nem alkuszunk. Ez a barát?! Ha tud valamit, ami változtathat hitetlenségünkön, ami a természetfölötti dolgokat illeti, akkor mondja csak el szépen sorra a tényeket és aztán hadd ítélkezzünk mi magunk erről. Látott-e, vagy hallott-e valaha valamit, amit nem lehet megmagyarázni a rendes természeti törvényekkel?

— Erre én nem mondhatok határozott nemet, — hangzott a válasz; — de hiszen ön is tudja, hogy skót ember vagyok.

Ezt a kibúvót kinevettük s egy kis unszolással sikerült rávenni az öreg doktort arra, hogy elmondja élményét.

— Akkor még fiatal voltam, — kezdte, — s önök közül néhányan így hihetőbbnek találják majd az elbeszélésemet, mert abban az időben én sem hittem semmiféle... természetfölöttiben, ahogyan azt önök nevezik, akár egy német professzor. Átvettem egy barátom praxisát valami eldugott helyen. Egy éjjel Carnsidebe hívtak, a pompás kastályba, városkánk közelében. Egy hölgy volt ott látogatóban s hirtelen beteg lett. Nem volt különösebb baja, csupán kissé ideges; rávettek arra, hogy éjszakára a kastélyban maradjak, hátha a betegnek újra rohama lesz. Esett az eső, az idő barátságtalan volt, szobám a kastélyban ellenben nagyon kellemes, tehát szívesen maradtam. Sok vendég volt akkor ott s az estebéden már túl voltak, amikor odaértem, tehát az étkezőben nekem külön tálaltak. Éhes voltam, de nem nagyon tudtam élvezni az elém tálalt mindenféle jó ételt s ennek egy kép volt az oka, mely velem szemben lógott a falon.

— Egy kép volt ennek az oka, doktor?

— Az. Életnagyságú festmény volt s egy idősebb urat ábrázolt régimódi öltözetben. Különösen föltünt nekem magas állógallérja. Az öreg úr nagyon tekintélyes jelenség volt; de a szemében villant valami, ami rosszul hatott rám; szúrós, alattomos nézése volt. Szerettem volna máshová ülni, hogy elkerüljem a képet, de szégyeltem magam az inas előtt. Hogy élét vegyem a rossz érzésnek, mely egyre jobban elhatalmasodott rajtam, megkérdeztem az inast, hogy kit ábrázol ez a kép. „Nem tudom, uram", mondotta az inas, „de senkit a mostani tulajdonos családjából. Azt hiszem, ez a kép itt volt már, amikor Mr. Hawkins átvette a kastélyt, de majd kérdezősködöm és megmondom az úrnak a választ." Nemsokára visszajött s elmondta, hogy az a kép a kastély azelőtti urát ábrázolja, ez volt Carnside utolsó tulajdonosa. A neve Lowthwaite; egész szegényen halt meg néhány év előtt.

Étkezés után még egyszer megnéztem a beteget, majd a szobámba mentem. A második emeleten kaptam szobát, mely igazán nem hatott úgy, mintha hazajáró lélek alkalmatlankodnék benne. A kandallóban égett a tűz és minden nagyon kellemes volt. Tiz perc múlva már aludtam is mélyen.

Hirtelen fölébredtem azzal a furcsa érzéssel, hogy nem vagyok egyedül a szobában. Még alig pitymallott, de a reggeli szürkületben tisztán láthattam a szobában a tárgyakat. Ágyam lábánál egy férfi alakja térdelt. Karját, fejét az ágy takarójára fektette. Úgy hatott, mintha imádkoznék vagy sírna. Nem tudtam elgondolni, hogy mit csinál ott s azt hittem, talán tévedésből jött a szobámba. Félig fölegyenesedtem s éppen meg akartam szólítani, amikor föltünt nékem magas, kemény állógallérja s még rá sem értem erről gondolkodni, a térdelő fölemelte a fejét s egyenesen az arcomba nézett.

A kastély régi gazdája volt! Nem szégyenlem bevallani, uraim, hogy reszketve hanyatlottam hátra a párnákra s rámeredtem a jelenségre, míg belefájdult a szemem. S még mindig rámeredtem arra a helyre, amikor ott már nem volt semmi látnivaló. Erre fölugrottam, kiáltottam, az ajtóhoz szaladtam, föltéptem és kinéztem a folyosóra. Nem volt ott senki!

— Persze, hogy nem volt ott senki, — szólt bele Balfour, — a jelenség egész közönséges optikai csalódás volt. Későn evett, elég bőségesen, a kép nagy hatást tett önre, mielőtt aludni tért. Mi sem természetesebb, mint az, hogy ön erről álmodott s hogy az ön képzelete félig éber állapotban a képet, mely önt eltöltötte, hogy úgy mondjam, kifelé megvalósította?

— Nem akarok önnel erről vitatkozni, — szólt erre az öreg orvos szárazon. — Másnap reggel először láttam Mr. Hawkinst, ki annyira nem tetszett nékem, hogy föltettem magamban, nem fogom megzavarni élményeim elmondásával. Nagy darab kövér ember volt, meglátszott rajta, hogy szeret sokat és jól enni. A rossz hatást, melyet piros arca gonoszkodó nézésével, meg a bikanyaka tett, növelte még a pöffeszkedő viselkedése. A beteg hölgy már jobban volt, én tehát még aznap elhagytam a kastélyt és nem is tértem vissza oda többé soha.

De amikor Parry barátom néhány nap múlva hazajött, kérdezősködtem nála a kastély öreg tulajdonosa után. Parry elmondta nékem, hogy régtől fogva ismerte. Fiai tékozlók voltak s jóformán egészen tönkretették az öreg urat. Ő maga teljesen elszegényedett, mert spekulációkba bocsátkozott, melyekhez nem értett. Senkit sem lepett meg, amikor híre ment, hogy az öreg ember elvesztett minden talpalatnyi földet és minden garast, amije csak volt és hogy a családja szerteszóródott a világban. De egymásra néztek ez emberek jelentősen és a vállukat vonogatták, amikor kitudódott, hogy Hawkins Fred, a kastély urának az ügynöke, szerezte meg Carnside-et. Néhányan csalásról beszéltek, mások azt emlitették, hogy a törvényszékhez kellene fordulni, de a dolog ennyiben maradt. A kastély ura megtört öreg ember volt, nem maradt már neki egy árva garasa sem s a fiai haszontalan dologkerülők. Így ment tönkre a család s az utolsó carnsidei Lowthwaite megtört szívvel halt meg távol apái földjétől.

mert emberfeletti munkát senkitől sem követelhetünk. Ők megállták a helyüket, érdemeiket mindenki el fogja ösmerni.

Úgy vagyunk régibb mestereink munkálkodásával, mint magával a mi betűvetésünkkel. Mi magyarok átvettük a latin ábc-t: más híjján idegen, külföldi holmit. De lám az idegen betűről lassankint lesurlódott az idegen szellem s támadt Petőfi és annyi előzője és utóda, a kik ezzel a latin betűvel a magyarság zománcától ékes írást alakítottak. Hálával kell adóznunk ama kaligráfusnak, a ki először tanított minket erre az alapjában véve idegen mesterségre: nélküle talán még ma is várnunk kellene irodalmunk teljes magyarosságára.

Az átalakulás történelmi korszaka után most várjuk a magyar művészet megalakulásának történelmi korszakát. A hajnalpír íme ott dereng a látóhatáron. Friss szellő fú, nem többé külföldről, hanem a dús magyar alföld felől. Ex oriente lux! Szebb és alaposabb reménynyel nem tekinthetünk művészetünk nemzeti fellendülése elé.

*

A magyar művészetnek körülbelül száz képviselőjéről szóltunk itt futólagosan: nem kritikai szempont vezérelt, inkább csak apróságokat mondtunk el: kitépett lapocskákat egy-egy festő, egy-egy szobrász pályafutásának történetéből. Az élők során végigtekintve, megindultan hajtjuk meg zászlónkat ama nagy holt mester előtt, a kinek két hátrahagyott műve ezt a téli kiállítást diszíti. Munkácsy Mihály még jelen van a mi művészetünk élő árjában. Elföldeltük tavaszszal s beírtuk halhatatlanjaink közé. Most ismét megjelent közöttünk. Az az intenziv élet, a mely e képekről hozzánk szól, hangos szóval mondja, hogy Munkácsy túlélte a halálát.

Lyka Károly.

Stróbl Alajos: Thaly Kálmán mellszobra.

Lyka K. Téli tárlat 1900–1901. Bpest 1901. 50. l. (Képpel.)

Magyar-Mannheimer Gusztáv: Tájkép a római campagnából.

ban a krampusz-művészetet egészen új alapokra fektette s önkénytelenül is iránytjelző reformátora lett a krampusz-alakításnak. Azokban a rossz napokban a sors humora talán megmutatta az utat, a melyen később diadalokat fog aratni.

Apróbb-nagyobb terrakotta-alkotásokat küldött Damkó József, még apróbb holmit Beck Ö. Fülöp, a művészi plakettnek nálunk jóformán egyetlen művelője. Egy fiatal szobrászlány, Kalmár Elza ugyancsak ily hőköm aktokkal s iparművészeti stílű bronzokkal mutatja be friss tehetségét, de a monumentális szoborból is van itt próba: Holló Barnabás Bocskayja, egy ama tiz királyszobor közül. Végre egész kollekciója van itt a nemrégiben öngyilkossá lett derék székely művésznek, Köllő Miklósnak. Hat régibb s újabb keletű műve diszíti a szobrászati osztályt, köztük egy emlékmű, a Zeyk Domokosé, a melyeket ezután fognak felállítani és leleplezni. Ez lesz a legszomorúbb szoboravatás.

Senki sem vitathatja el ettől a gazdag kiállítástól a jelentőséget. Kiérezzük belőle a magyar művészetnek immár erősen haladó fejlődését. Nem lángoló revolució, hanem csöndben alakuló evolució ez. Elérkeztünk ahhoz a műtörténetileg is fontos ponthoz, a midőn festészetünk és szobrászatunk ebből a mi anyaföldünkből szívja magába az életerőt. Ettől várjuk művészetünknek eredetivé való alakulását. Az új század első éve talán a magyar nemzeti művészetnek is első éve lesz.

Nem szemrehányás ez a régibb nemzedék rovására. Az ő munkálkodásuk történelmi szükség volt. Ők voltak az útegyengetők. Külföldön tanultak művésziesen írni és olvasni, mert otthon nem volt rá iskola. Valamit haza is hoztak a külföldi grammatikából: ez ne vétessék tőlük rossz néven,

Gárdonyi írásaiból megismeredamagyarmultat, a magyar jelent — és talán a magyar jövőt is!

Rendőrkutya-bemutató

Vasárnap országos kutyakiállitás kezdődik a Tattersallban, sőt nem is országos, hanem nemzetközi kutyakiállitás. Ami nem azt jelenti, hogy idegen országokból is eljönnek hozzánk a kutyatenyésztők, csupán annyit, hogy a külföldi tenyésztések is versenyre kelnek a dijakért.

A tavaszi kutyakiállitás évről-évre a kutyadivat jegyében zajlik le. Mert akármilyen furcsán hangzik is, a kutyák divatja folyton változik, akárcsak a női kalapoké és női ruháké. Igaz, ma már az ölebet is az elegáns nő toalettdarabjainak tekintik, épp ugy hozzátartozik a tökéletes és kifogástalan megjelenéshez, mint a napernyő vagy a retikül...

Mialatt pedig a Tattersallban készülődnek a kutyák befogadására, előzetesen lebonyolitották a rendőrkutya-bemutatót.

Az államrendőrség pompás német juhászkutyái különböző produkciókkal szerepeltek. Legmulatságosabbak a biciklizö rendőrkutyák. Ezek a gazdájuk vállára kapaszkodnak s igy ülnek a rendőr és a csendőr hátán, mint valami nyeregben. Adott jelre aztán leugranak és teljesitik a parancsot... Láttunk rendőrkutyát, mely méteres keritéseket ugrik át játszi könnyedséggel, láttunk rendőrkutyát, mely kitünő érzékkel és fejlett biztonsággal nyomozza ki a keresett tárgy rejtekhelyét és végeredményben ujból leszegezhetjük, hogy hazai idomitásu rendőrkutyáink a külföldi viszonylatokban is kivételesen jól vannak betanitva...

...Vasárnap egész nap hangos lesz a Tattersall. Komondorok, pulik és juhászkutyák mellett az ölebek és házőrzőkutyák is mind itt lesznek, a rendezőség szerint a nevezések száma körülbelül félezer és mikor ezeket a sorokat irjuk, bizonyára van drukk és reszketés a négylábu versenyzők között, hogy melyik lesz közülök a sampion a maga kategóriájában?...

Mialatt a rendőrkutya-bemutató lefolyt, egy izgatott hölgy jelent meg a zsüri előtt és azt kérdezte, hogy van-e reménye Ilynek a japán csinek kategóriájában? Mert ha nincs, akkor ő ki sem hozza. Ily nagyon ideges és nem szeretné a környezetváltozást...

Biztosan erősen megviselné idegeit a verseny és ezt a gazdája nem akarja hiábavalóul kockáztatni...

— Agyonlőtte magát egy müncheni kereskedő. A Berlini-téri Merán-szállodában revolverrel főbelőtte magát *Press* Lajos 54 éves müncheni kereskedő. Press tegnapelőtt érkezett Budapestre két bőröndjével. A szállodában ugy mondotta, hogy üzleti ügyben a Balkánra utazik. Utleveléből megállapitották, hogy tegnap járt a szerb konzulátuson, ahol vizumot is kapott Hogy Budapesten kikkel érintkezett, azt nem tudják. Tegnap este hazajött a szállodába és azóta nem látták. A déli órákban a személyzetnek feltünt, hogy a müncheni kereskedő még nem kelt fel. Bekopogtattak és miután választ nem kaptak, rendőrt hivtak és felnyitották az ajtót. Press levetközve, pizsamában feküdt az ágyon holtan. A mentők megállapitották, hogy a halál már órákkal azelőtt beállott. A golyó a kereskedő halántékán hatolt be és az agyvelejét szétroncsolta. Búcsulevelet nem hagyott hátra, csupán egy cédulára irta, hogy milyen értéktárgyak voltak nála és kérte, hogy a német konzulátust értesitsék öngyilkosságáról, hogy az intézkedjék holmijai fölött. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— Mesedélutánok az Állatkertben. A fővárosi gyermekek szórakoztatására a nyáron minden pénteken 5 órakor mesedélután lesz az Állatkertben. Ezuttal is Oszkár bácsi mesél a kicsinyeknek. Az első állatkerti mesedélután május 27-én, pénteken 5 órakor kezdődik.

— Bécs város ünnepre készül. *Bécsből* jelenti tudósitónk: Bécs városa nagyban készülődik az ünnepi két hétre, amely junius 5-én veszi kezdetét és junius 19-én ér véget. Az ünnepi napok alkalmából különböző művészi, irodalmi és népszerü előadásokat, valamint nagyszabásu sportünnepeket terveznek. A bécsi opera Mozart, Strauss Richard, Wagner és Goldmark müveit, továbbá francia és olasz mesterek alkotásait mutatja be. A Burgtheater a régi és a modern osztrák irók darabjaiból rendez ciklust. A Deutsches Volkstheater müsorán a Zaza cimü francia darab bemutatóján kivül osztrák népies darabok szerepelnek. A többi szinház is kiveszi részét az ünnepi előadásokból. többi között Pirandello, Shaw és Galsworthy drámáit velték müsorukra. A nagy énekegyesületek számos koncertre készülnek. Beethoven IX. szimfóniáját Weingartner Félix vezényletével monstre-előadásban mutatják be. Bécs környékén is különböző ünnepélyeket terveznek. Wachauban például történeti játékokat és népies táncokat adnak elő. Különböző kiállitások és sportversenyek egészitik ki az ünnepi hetek gazdag programmját. A külföld részéről rendkivül nagy érdeklődés mutatkozik a bécsi ünnepségek iránt.

— Hősök emléke. A volt cs. és kir. 72. sz. pozsonyi gyalogezred tisztikara junius hó 4-én leplezi le hős bajtársainak emlékére állitott tábláját.

Van könyvtárad? Nem hiányozhatik belőle Gárdonyi. Nincs könyvtárad? Alapitsd meg Gárdonyi könyveivel!

Az UJSÁG pünkösdi kirándulása

Week-end a Balatonon

Szombat délutántól hétfő estig utiköltséggel, lakással, ellátással személyenkint P 28

Csoportos kirándulás az UJSAG előfizetői részére

A modern angol nemzet ajándékozta meg az egész világot a week-end fogalmával. „A hét vége", ez a week-end szószerinti forditása és annyit jelent, hogy Angliában a hét vége a dolgozó népé. Szombaton délben abbamarad minden munka, ugy az irodákban, mint a mühelyekben, gyárakban és week-endre elutazik mindenki. El a városból, ki a szabadba, a levegőre, a természet szépségei közé, pihenni és erőt gyüjteni a további munkára.

Az UJSÁG-nak, mely minden lépésével arra törekszik, hogy mindent, ami szép és jó, közönségének megszerezzen, nem kerülhette ki figyelmét a week-end sem. Olcsó és jó szórakozást nyujtunk a közönségnek.

Pünkösd lesz az UJSÁG első week-endje. Szombat délutántól hétfő estig mindössze **28 pengő a részvételi dij.**

A részletes programm a következő:

Siófok: 28 pengő

(II oszt. vasuti jeggyel 31 pengő)

Szombat: *Indulás szombaton délután a Délivasut pályaudvaráról. Vacsora. Elszállásolás elsőrangu penzióban.*

Vasárnap: *Reggeli, ebéd, uzsonna, vacsora. Délután négyórás hajósèta a Balaton körül. Tihany, Balatonfüred, Balatonföldvár. Este szórakozás tetszés szerint.*

Hétfő: *Reggeli, ebéd, uzsonna. Szórakozás tetszés szerint. Indulás vissza délután. Érkezés a Délivasut pályaudvarán este.*

A távolabban fekvő

Balaton-Lellére: 28 pengő

(II. oszt. vasuti jeggyel 31 pengő)

Ugyanigy, mint Siófokon, de a vasárnap délutáni hajókirándulás nélkül.

A fent jelzett árakba beleértetődik az utiköltség oda-vissza, a lakás, az étkezés és Siófokon a hajókirándulás

Week-endünkön résztvehet az UJSÁG minden előfizetője. Előjegyzéseket felvesz **szerdától**

az Ujság főkiadóhivatala: V, Vilmos császár-ut 34
az Ujság fiókkiadóhivatala: VII, Erzsébet-körut 43
az Idegenforgalmi és Utazási Vállalat, VII, Baross-tér 15

Szerdánál előbb ne tessék jelentkezni! Az előfizetési nyugtát fel kell mutatni!

A jelentkezést junius 1-én lezárjuk,

mert csak korlátozott számban fogadhatunk el utazókat és idő kell, hogy az ellátásra az előkészületeket megtehessük. Kérünk mindenkit, aki week-endünkön részt akar venni, hogy idejében jelentkezzék.

Gárdonyi Géza

Vass József kalocsai nagyprépost, népjóléti miniszter, a konstruktiv világnézet egyik legerősebb oszlopa, a polgári szolidaritás legmeggyőződésesebb hirdetője. Rothenstein Mór pedig szocialista képviselő a marxizmus és az osztályharc elvi álláspontján. Nyilvánvalóan két antipólus. Politikai ellenfelek és két ellentétes világnézet képviselői.

Egyben azonban mégis egy véleményen vannak.

S ez az. hogy országunk kereskedelmi mérlegének a passzivitása kellemetlen jelenség, melynek szomoru következményei lehetnek. A Magyar Statisztikai Szemle legujabb számában megjelent kimutatás az 1927 febrár havi hiányt 24.4 millió pengőre teszi. A behozott áruk értéke 79.1 millió pengő, a kivitt áruké pedig csak 54.7 millió. A különbség ijesztő nagy. Ez a tünet betegségre mutat, melynek meggyógyitása a magyar gazdasági politika legégetőbb feladata.

A magángazdálkodásnak is ez a legfontosabb problémája. Amim nekem van, azt drágábban kell eladnom, mint ahogyan a szükségleteimet beszerezhetem. Csakhogy ez nem megy mindig. Sőt rendesen nem megy. Ami a miénk, azt mindenki olcsón akarja megvenni, ha pedig nekünk kell valami, azt drágán kell megfizetnünk. Mások ebből a különbözetből élnek, a szegény embernek ezen a különbözeten válik gyötrődéssé, egyik bajból másikba eséssé az egész élete.

A két ellentétes érdek bölcs kiegyenlitése kinek-kinek a maga dolga. De nemcsak ez, hanem közügy is, melynek megoldása megint csak a szociálpolitika kötelessége.

Bármit vegyen is az ember, mindig felmerül az a kérdés, megéri-e a pénzt, amit vásárol, nem ad-e többet érte, mint amennyit megér?!... Csak egy téren lehet biztos a vevő, hogy mindig jól vásárol: ha jó könyvet vesz. Olyat, amit nagy iró a szivével és az eszével irt, olyat, amelyben eszmények vannak, olyat, amely ünnepi hangulatokat teremt a lelkében, olyat, amely mindig igaz barátja, szórakoztató, lelkét gazdagitó társa.

A jó könyv soha sem drága. Mert a jó könyvben nemcsak papirost, kötést, nyomást, külső kiállitást, hanem lelket is vesz az ember. Ha jól megválasztja: a legnagyobb lelkek legigazabb gyöngyeit, melyeknek más becsük és értékük van, mint amit pengőkben vagy bármely más valutában ki lehet fejezni!

Gárdonyi Géza azok közé a magyar irók közé tartozik, akik a legtökéletesebb müvészettel adták önmagukat, az életet, a multát s mindehhez még valamit: olyan eszményiséget és bölcseséget, ami egy jobb világ levegőjeként üditi fel azokat, akik müveihez nyulnak.

A legnagyobb Gárdonyi-gyüjtemény összes munkáinak negyvenkötetes kiadása ebből a szempontból igazi kincsesház. A legőszintébb, legigazabb, legigénytelenebb, legbölcsebb magyar iró maradandó becsü alkotásai. Aki ezt megveszi, annak nem kell okoskodnia, hogy jól vásárolt-e? Egész biztos, hogy pénzéért olyan értékeket kapott, amik értéket nehéz pénzben kifejezni: gyönyörü gondolatokat, boldog órákat egy barátot, akivel szórakozhat és akitől tanulhat is derüs okosságot vagy az élet legmélyebbjéről felbuggyanó bölcseséget...

A Gárdonyi-gyüjtemény vevői — ennél is többet kaptak. Mindezek fejébe hozzájutottak egy diszes oklevélhez, amelyben az *Országos Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság* megköszöni, hogy Gárdonyit a szivükbe fogadták s hogy Gárdonyi szobrára is adakoztak.

A kiadás iránt való rokonszenv és érdeklődés oly nagy, hogy az összkiadás már az első sorozattal 5000 pengővel gyarapitotta a szoboralapot, ugy hogy remélhető, hogy belőle Gárdonyi-szobra meg is lesz!!... Olyan eredmény ez, aminőt eddig magyar iró alig ért meg.

Gárdonyi Géza nemcsak müveiben emelt maradandó emléket, hanem szobrát is ugyszólván önmaga emeli. Munkáiból.

Ha őszinte, bátor, modern könyveket szeretsz: olvasd Gárdonyit!

— Pénz áll a házhoz, Madár bácsi!

— Állunk elibe nagyságos uram. Oszt ha muszáj, zsákot is hozunk.

— Jó is lesz öreg, mert olvasta ugy-e, hogy a pénzügyminiszter százhatvanöt milliót ad beruházásokra?

— No hát attul a ruházástul, akit ü teszen, csak még meztelenebbek leszünk, mint amijenek most vagyunk. Mer ha ü egy véka pizt kiád, biztos, hogy egy köblöt beszedet a végrehajtójaival.

— De külföldről is kinálják a milliókat a fővárosnak. Még pedig annyian, hogy nehéz eldönteni, melyiket válassza.

— Én azt tartom nagyságos uram, hogy nem is kék válogatni. Mer az illedelem azt kivánnya, hogy amit jó szivvel kinálnak, nem szabad elutasitani. El kell azt venni mindet, hogy egyik se legyik megsértődve.

— De minek fizetnénk a kamatot annyi pénz után, amennyit nem tudunk elhasználni.

— Hát ugy kell beosztani kérem, hogy az egyiket köttyük, a másikbul meg a kamatot füzettyük. Igy osztán piz is van, meg gond sincs miatta.

— Nem vett részt Madár bácsi a táncversenyben, amelyik öt óra hosszat tartott?

— Nem kérem, mer nem látok én abba semmi okosságot, hogy nyáron táncojjik az ember, mikor anekül se fázik. De táncolok én télen a standon többet is, mint öt óra hosszat.

— Csakhogy maga nem charlestont táncol.

— Nem tudom kérem, de nagyon lehet, hogy az is akad benne, akit az egisz télen át összetopog az ember.

— Remélem, maga nincs belekeveredve a klinikai szállitásokba, öreg?

— Ebbe se tudok biztosat mondani, nagyságos uram. Mer bizony hazudnék, ha tagadnám: vittem én mán pakkot meg elemózsiát a klinikre, ha küdtek valamejik betegnek, még pedig nem is eccer. De hogy jó vót-e, ami benne vót, vagy nem jó vót, avval nem szolgálhatok. Legfejjebb csak a gyövőre nizvist igirhetem, hogy ezentul megkóstolom, amit küdenek, mielőtt a betegnek odaadom. Oszt inkább magam eszem meg, ha ugy tanálom, hogy ünekî megárthat. Inkább magamra eresztem a veszedelmet, mer az én bendőm mégis jobban elbirja, mint annak a szeginy, gyenge betegnek a gyomra. Oszt ha mongyuk egy kicsit macorálni tanálna, iszok rá egy kupica törköjpájinkát, attul még a patkószeg is eccerre vérré válik énbennem.

— Három kilowatt. Bizonyára észrevették olvasóink, hogy március 12-ike óta a budapesti studió adása lényegesen erősebb és jobb. Ennek oka, hogy végre *a 3 kw.-os Telefunken-adó működésbe lépett.* Ez az uj adó a legmodernebb külön vezérlésü adó, melynek antennateljesitménye 650—700 watt, szemben a régi adóval, mely 450—500 watt antennaárammal dolgozott. Az uj adóállomás térerőssége a mérések szerint éppen *kétszer akkora, mint a régié volt.* Egy heti tapasztalatunk szerint nemcsak hangerőben erősödött meg adóállomásunk, de hangszinezetben is. Ezt természetesnek is kell találnunk, ha meggondoljuk, hogy a régi 2 kw.-os adó nem broadcasting célokra készült, csak átalakitották és ideiglenesen használták ily célokra. Ezenkivül a vezetéken a mikrofontól az adó-állomásig a frekvenciakiegyenlitést elvégezték, ugy hogy most már a zongorajáték is élvezhető.

EGYSZERŰ, NEM KÖLTSÉGES SZER AZOKNAK, AKIK LABFÁJASBAN SZENVEDNEK.

Oldjunk fel jó evőkanálnyi Szt. Rókus lábsót egy lavór meleg vizben. Áztassuk lábainkat ebben a könnyen oxigénezett, jótékony hatásu lábvizben vagy tiz percig. A Szt. Rókus lábsó csodálatos, erősitő vérkeringést fokozó tulajdonságot kölcsönöz a viznek: hatása alatt az összes felhorzsolások, fájdalmas égető érzések, feltörések gyorsan megszünnek. A tyukszemek és bőrkeményedések annyira megpuhulnak, hogy kés vagy borotva nélkül könnyen eltavolithatók. Megszünteti a lábizzadást, elmulasztja a láb kellemetlen szagát. A Szent Rókus lábsó a legelhanyagoltabb lábakat is tökéletesen helyrehozza. Nincs ennél hatásosabb szer az elfárudt, meggyötört lábak megujhodására. Kapható minden gyógyszertárban. Egy nagy csomag ára 1 P 28 fill. Főraktár: Szent Rókus gyógytár, Budapest, VII., Rákóczi-ut 70

KÉPZŐMÜVÉSZET

** **Strobl Alajos hagyatéki kiállitása.** Még igazán ki sem hült mütermében, az Epreskertben, melyet annyi szoborral és ötlettel diszitett évtizedeken át, kerül bemutatóra Strobl Alajos müvészeti hagyatéka. A puszta müterem is megéri a megtekintést, mert a beléje falazott régi márvány falikut, a régi orgonával diszes renaissance karzat, az áttört fülkék, sőt a sok viztől nedvessé vált padozat is szerves része ennek az érdekes környezetnek, melyben a romantikus hajlandóságu müvész élt és dolgozott. A rengeteg munkaságnak, amely Strobl Alajos hosszu életét betöltötte, aránylag csak csekély részét mutatja meg ez a kiállitás. A mester vázlatait, nagy müveihez készült tanulmányait, később márványba faragott vagy bronzba öntött mellszobrainak, gipszmodelljeit s egyik-másik nemes anyagban kivitt müvét. Csak azok a munkái is, melyekkel pályázatokon vett részt, megtöltenék a muzeum három termét. Nem teljes azért a kép, melyet Strobl Alajos pályájáról ez a kiállitás ad. De ott vannak a kezdet és a befejezés — Strobl pályájának két legértékesebb korszakának — alkotásai. Ott az ifju müvésznek márvány Perseusa és anyjáról készült megható szobra. Azután hosszu sora az arcképszobroknak: a magyar irodalom és a magyar müvészet jeleseinek valóságos pantheonja. Ott vannak végül a mester másodvirágzásának, késő öregkorának legszebb alkotásai, csupa olyan szobor, mely egymagában is megőrizné Strobl Alajos nevét. Bánffy Miklós grófot, egy fiatal leányt (92.), a müvész fiát ábrázoló mellszobor, egy bronz Meduza-fej és néhány egyéb munka a legjava annak, amit Strobl alkotott. A szobrok mellett a falakon a halott mester rajzai függnek. Tulnyomórészt a háboruban készült arcképek vagy tábori jelenetek. A kertben szanaszét, de müvészi számitással elhelyezett márvány- és bronzszobrok, akár régi müvek után készült másolatok, akár Strobl müvei, miután a mester tulajdona voltak mind. A müvész tulajdonképpeni hagyatékával együtt azok is mind árverésre kerülnek május 30 án, hétfőn délután. Az Ernst-muzeum rendezi és bonyolitja le az aukciót a *helyszinén.* *(e. a.)*

** **Uj képzőmüvészeti folyóirat** jelent meg *Képzőmüvészet* cimen *Gyöngyösi* Nándor dr., az ismert képzőmüvészeti iró szerkesztésében. A közel félszáz illusztráció a *Mücsarnok* tavaszi tárlatát, *Karlovszky* Bertalan oeuvrejét és *Medgyaszay* István épitész nagykanizsai szinházát mutatja be sikerült reprodukciókban. A cikkek közül *felvinci Takács* Zoltán, *Brüll* Aladár, *Gyenes* Lajos, *Gyöngyösi* Nándor, *Kállay* Miklós és *Lakatos* Artur cikkeit emeljük ki. A tartalmas folyóirat állandó rovatai: Epitőmüvészet, Iparmüvészet, a Mügyüjtő, Vidéki centrumok müvészete, Müvészi riport.

Özv. **Kellner Zsigmondné, Brieger Amália, Kellner Arthur** és **neje, Kurzweil Ilonka, Kellner Sándor** és **neje** (Newyork) mint gyermekei, **Edith, Róbert** és **Sanford** mint unokái, az egész rokonság, mélységes bánattal tudatják, hogy a legjobb férj, apa, nagyapa és rokon

Kellner Zsigmond

életének 70-ik évében, ideálisan boldog házasságának 40-ik évében hosszabb betegség után jobblétre szenderült.

Drága megboldogultunk hült tetemét folyó hó 23-án délután 4 órakor hantoljuk el a rákoskereszturi izr. temető halottasházából.

Emléke örökké él szivünkben!

Nyugodjék csendesen és békében.

Vas **Jenőné sz. Mendel Klára** ugy a maga, mint **György** fia, valamint az elhunyt édesanyja, **Weisz Adolfné**, növérei: **dr. Fuchs Ignácné** és **dr. Ladányi Mátyásné** és az egész rokonság nevében mélyen elszomorodott szivvel jelenti, hogy forrón szeretett férje

Vas Jenő

a Kistarcsai Gép- és Vasutfelszerelési Gyár r.-t. igazgatója

folyó hó 20-án, életének 46-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt. A megboldogult földi maradványait folyó hó 22-én délután 4 órakor helyezzük örök nyugalomra a farkasréti izr temető halottasházából.

Nyugodjék békében.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Özv. **Kálmán Mórné** szül. **Schön Sári** ugy a maga, mint az alulirott gyermekei, valamint az egész rokonság nevében a fájdalomtól porig sujtva jelenti, hogy hőn szeretett férje, a legodaadóbb apa, a legjobb gyermek és legönfeláldozóbb testvér és rokon

Kálmán Mór

életének 49-ik, legboldogabb házasságának 24-ik évében, rövid szenvedés után, e hó 20-án este elhunyt. A megboldogult földi maradványait e hó 22-én d. u ½4 órakor kisérjük a rákoskereszturi izr. temetőben utolsó utjára.

Mária és **László** gyermekei, **Kálmán Dávid** atyja, **Sándor, Jenő, Viktor, Gizi** testvérei, **özv. Schön A. Kálmánné** anyósa, **Kozma Andor** vője, **dr. Szél Manóné, Kálmán Jenőné** sógornői, **dr. Szél Manó, dr. Blum Lajos, Erdélyi Pál** sógorai.

ÖN FELELNI FOG!

AZ UJSÁG UJ REJTVÉNYÉNEK DÖNTŐ SIKERE

NAPONTA EZER ÉS EZER FELELET ÉRKEZIK A SZERKESZTŐSÉGBE

AZ UJSÁG OLVASÓI VERSENYEZNEK AZ „ÖN FELELNI FOG“ BAJNOKSÁGÉRT

Vasárnapi és csütörtöki számában harminc-harminc kérdést közölt az Ujság. Harminc kérdést, melyre mindenkinek felelni kell. Ez a legujabb rejtvénydivat Amerikában és Angliában s akárcsak a keresztrejtvényt, ezt is az Ujság vezeti be Magyarországon. Az uj rejtvény neve:

ÖN FELELNI FOG!

Jelentettük, hogy minden csütörtökön és minden vasárnap 30—30 ujabb kérdést adunk át olvasóinknak az Ujságban. Most közöljük tehát a harmadik sorozatot. Tessék gondolkozni, tessék felelni! A helyes válaszokat mindig egy héttel később közöljük. Sőt ugyanakkor közöljük azt is, hogy melyik a hibás kérdés. (Mert a harminc között mindig rejtőzik majd egy-kettő!)

Alig pár napja, hogy az uj rejtvénnyel megismertettük a közönséget s máris ezer és ezer feleletet kaptunk, rengeteg megoldást, jót, rosszat egyformán. Az

ÖN FELELNI FOG!

rejtvénynek rendkivüli sikere volt a premieren s ezért elhatároztuk, hogy megalapitjuk az

ÖN FELELNI FOG! BAJNOKSÁGOT

Minden 300 kérdés után lezárjuk a szerkesztőségbe érkezett válaszokat és összeszámoljuk, hogy a versenyzők közül ki fejtette meg helyesen a legtöbb kérdést. A szerkesztőség tagjaiból összeállitott zsüri meghozza a döntést s aki a legtöbb kérdésre helyesen válaszol, az az

ÖN FELELNI FOG! BAJNOKA

és a szerkesztőségtől elismerő oklevelet nyer.

A pályázókat arra kérjük, hogy a boritékra, melyben a feleleteket beküldik, irják rá ezt a három szót:

ÖN FELELNI FOG!

A tiz sorozat végén nemcsak a bajnok (vagy bajnoknő) nevét közöljük, hanem közöljük azoknak névsorát is, akik a legjobb eredményeket érik el.

Még csak arra hivjuk fel olvasóink figyelmét, hogy a válaszokat a vasárnapi kérdésekre szombaton estig, a csütörtöki kérdésekre az elkövetkező hét szerda estjéig küldjék a szerkesztőségbe, vagy a kiadóhivatalokba.

Kérdések. (III. sorozat.)

— Egy hibás kérdés —

1. Kinek a szójárása volt: «leszögezem»?
2. Melyik csillag van legközelebb a földhöz? MARS
3. Hol van eltemetve Mózes?
4. Milyen származásu ez a szó: karambol? MEXIKÓI
5. Milyen álneveken irt Jókai Mór?
6. Ki volt a magyar birka-festő?
7. Ki volt az utolsó próféta?
8. Hogy hivják a kilenc muzsát?
9. Mi volt Newton keresztneve? —— IZSÁK
10. Melyik világhirü magyar államférfiunak nem volt egyetlen rendjele sem?
11. Mi az a petrence?
12. Ki ölte meg Káint? SENKI
13. Melyik Kálmán Imre legelső dalmüve?
14. Ki volt az első magyar szinigazgató Bécsben?
15. Ki volt a második?
16. Mikor nyilt meg a Nemzeti Szinház?
17. Hogy hivták Rubens első feleségét?
18. Ki tervezte a pengőbankjegyek rajzát?
19. Ki irta a legszebb haditudósitásokat, anélkül, hogy a harctéren lett volna?
20. Ki irta a magyar sajtóban az első «Rovás»-okat?
21. Ki irta az utánakövetkezőket?
22. Mi az a Leiter Jakab
23. Kinek volt kedvenc dala: «Vékony deszkakerités»?
24. Ki csinálta a magyar kabarét?
25. Ki volt a primadonnája?
26. Melyik ló nyerte az első Szent István-dijat?
27. Ki volt Dorondo?
28. Ki viselte a legszebb pepitanadrágot?
29. Melyik Budapest legrejtettebb muzeuma?
30. Ki volt «az anyák megmentője»?

A mult vasárnapi kérdések megfejtései:

1. Vörös.
2. Rosa Bonheur.
3. Anton Lang.
4. A kis Antillákhoz.
5. Soha. (Hibás kérdés.)
6. A milanói dóm.
7. Angliának.
8. Az Eiffel-torony.
9. Hermann Ottó.
10. A patkány.
11. Mert a légköri nyomás kisebb lévén, könnyebben képződhetnek buborékok.
12. Asszíriában.
13. Mont Blanc-hegység a francia Alpesekben.
14. Krisztus sebhelyei.
15. Ánizs.
16. Egy kis függelék, amit varázslat ellen viselnek a babonás emberek.
17. A Noszty fiu esete Tóth Marival.
18. A római triumvirátusnak, Caesarral és Pompeiusszal együtt.
19. A Mississippi egy folyam. New-Orleans Louisianában fekszik.
20. 1850.
21. Spanyolországban.
22. A Newyork World-ot.
23. Milton.
24. Perzsa és angoramacska.
26. A görög-ortodox templomok szent képei.
26. Hogy meghalt-e vagy él a cár s ha él, merre van?
27. Paderevszky Ignác Jan.
28. Babyloni király 2150-ben Fr. e. Az általa hozott törvényekről hires.
29. James Mc Neil Whistler édesanyja.
30. Ghillányi Imréné, a müvész elvált felesége.

A HÉT

Irja: Aranyi Lipót

Szélesebb területen tessék elhelyezkedni. Minő szerencsés volt nagy hazánkfia *Kossuth* Lajos, hogy dicsőséges életét *Baraccone al Collegnoban* és a *turini via dei millében* fejezhette be, mert igy a Rómából nagy diadallal hazaérkezett *Klebelsberg* Kuno gróf kultuszminiszter *öt is bekapcsolhatta* a mai kormányzati nagy gépezetbe, mint *nagy elődöt az elvek harcában.*

Tisztelet és hódolat minden *propaganda és agilitás* előtt. *Klebelsberg* gróf elvitázhatatlanul akar is, tud is a *tömegekre hatni.* De *tömegszuggesztió* szempontjából *nem jól helyezkedik el.* A *Kossuth Lajos-utca* kétségen kivül nagyon diszes, *monumentális és európai stilusu.* De rövid és *szük.* Sokkal terjedelmesebb és *szélesebb* a *Haller-tér.*

Sajtó-tájékoztató Joachimsthalban. Joachimsthal csehországi német nyelvterületi fürdő nevét nem a nagy magyar mester *Joachim* hegedümüvész után kapta, mert Joachimsthal cseh fürdőhely cseh voltát egykoron *nem Joachim, hanem szent Dávid fogja elhegedülni.* Ellenben Joachimsthalban volt ezen a héten az entente-konferencia, amikor is *Benes* cseh külügyminiszter szokott készségével állott a sajtó rendelkezésére, mondván körül-belül és belül-körül a következőket:

— Szabad kérdenünk, excellenz, *Magyarországról is volt szó?* — Oh igen, a legnagyobb készséggel vagyunk hajlandók baráti, gazdasági és politikai szerződésekre, *csupán egy a feltétel.*

— És mi legyen az? — *A trianoni békeszerződés* teljes tiszteletben tartása. Ha erre az alapra helyezkednek, részünkről nincs akadálya a *nagylelküségnek.*

— És hol van itt a nagylelküség? — Megvan az, csak keresni kell. Nézze csak, amint Sátoraljaujhelyt megszállottuk és ketté választottuk, a Ronyva folyó mellett az egyik vasuti állomás a mienk, a másik a magyaroké, azonképen *jöhettünk volna mi tovább is Szobnál.* Budapestet is ketté választhattuk volna *Clemenceau* és *Poincaré* hozzájárulásával. A dunaparti *Vigadót is lestoppolhattuk* volna Csehszlovákiába.

— *És minő alapon — Wilson 14 pontja alapján.* Azért, mert évenként és gyakrabban *ott koncertezik a cseh vonósnégyes.*

A konferencia befejezése után ebéd őexcellenciája tiszteletére. *Menü.* Leves: Erőleves à la *hands-off.* Előétel: prágai sonka *remegő* aszpikkal. Sült: sült karaj *bőr nélkül.* Tészta: *Csehpimasz.* Kávé: *Frank-kávé.*

A rebusz megfejtése. Jubileumok évét élvén, a hires osztrák generális *Radetzky* is tapétára került. Feljegyzések, szájhagyományok vannak arról, hogy a vitéz tábornok sokat jártkelt Budán és valószinü, hogy szépszámu habos kávé és krigli sör fogyott ott el az ő kontójára.

Ennek a hétnek nagy problémája az, vajjon csakugyan *udvarolt-e hát Radetzky tábornok a szép budai cukrásznénak?* Annyit már a kérdés napirendre kerüléséből is látunk, hogy a vén katona *nagy kujon lehetett* és hogy az ő vadászterülete nem a nyulak és a szarvasok tanyája volt. Hogy udvarolt-e a szép budai cukrásznénak? azt nem tudjuk. De tudva azt, hogy mindig *más volt a szokás Budán és más volt az Pesten,* ugy véljük, hogy ha udvarolt a budai szép cukrásznénak, akkor nem Bécsben, hanem *Budán komponálódott* meg az a hires *Radetzky-mars.*

Szinházi kritika az országházában. Mindig örülünk, amikor a törvényhozás a nemzeti kultura problémáival foglalkozik. Ezért kellemes olvasmány volt *Farkas* Elemér országgyülési képviselő ur legutóbbi beszéde, amely a *szinházak ügyét* tárgyalta. Az egységes pártnak ez a müvelt elméjü tagja azt fejtegette, hogy a *Vigszinháznak* kétségen kivül vannak igen jeles és hivatott müvésztagjai, de ezeket *nem lehet a Nemzeti Szinháznak szerződtetnie,* mert a Nemzeti Szinháznak *tradiciója* van és egészen más a *«beszédstilus»-a.* Ugy van! Ez az, amit már régóta észlelünk. Csupán azt nem ismerjük el, hogy ez tradició volna. *Egressy* Gábor, *Lendvay* Márton, *Ujházy* Ede, *Nagy* Imre és *Halmy* idejében egészen más volt a Nemzeti Szinháznál az a bizonyos — *beszédstilus.*

De ami igaz, az igaz. A képviselő urnak igazat kell adnunk, hogy vannak müvészeti irányzatok, amelyeknek müvelői — ha talán nem is merőleges ellentétek — de *nem is kongruensek egymással.* Elismerjük, hogy ahol Gerhardt *Hauptmann, Shaw* avagy *Galsworthy* van a müsoron, ott nem lehet a tradició ugyanaz, mint ottan, ahol — ugyszólván — permanens a *Shakespeare-ciklus.*

Csupán azon csodálkozunk, hogy a Hold-utcából kiinduló inspiráció még annyi koncessziót sem csinált, hogy a *Nemzeti Szinháznál* egy ilyen *Shakespeare*-tragédiának előadásakor *legalább Shylock szerepére szerződtetne* valakit — *odaátrul.*

éves korában, Pannonhalmán. — Vrabély Armand, fővárosi póstatiszt, volt honvédtiszt a szabadságharczban, 58 éves korában. — Orosz János, evang. tanitó, ki egykor Garibáldi seregében is harczolt, Kis-Kőrösön. — Hofbauer János, jegyző, a temesmegyei jegyzők egyletének alelnöke, Kis-Becskereken. — Füzessy József, városi közgyám Miskolczon; ugyanott Kazay Bertalan, megyei csendbiztos. — Dr. Tóman Ferencz, Somorja város polgármestere.

Exner Nándorné szül. regőczi Huszár Irma, a budapesti kir. adófelügyelő neje, 43 éves korában, Budapesten; ugyanitt özv. Peregriny Józsefné szül. Huszák Terézia, dr. Peregriny János ügyvéd s az orsz. zeneakadémia titkárának édes anyja, 56 éves korában. — Vizy Gyuláné szül. Csillagh Mária, a zala-egerszegi kir. járásbiró neje, 52 éves korában, Zala-Egerszegen. — Özv. Simon Józsefné szül. Daróczi Anna, 73 éves korában, Kolozsvártt. — Özv. Hartl Pálné szül. Fray Anna, 75 éves korában, Székesfehérvártt. — Gyurkovics Jánosné szül. Decoma Katalin, Szarvason. — Krecsmer Jolán, 17 éves korában, Nagy-Váradon. — Szekulits Jánosné szül. Schafhutel Borbála, 62 éves korában, Aradon; ugyanott özv. Kümmelmanné szül. Schmidt Anna, 59 éves korában.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Kis forditások. Köztük a Heine Tavaszdala meglehetősen sikerült, ámbár az is sok kivánni valót hagy fenn, a kifejezés gyöngédsége s a vers csinja tekintetében. A más három magában is mind nagyon gyönge, de még mind le van magyarra forditva és pedig sokkal jobban.

Gy—a. Az a kis 4. számu dal, a többi gyöngébbek közül előnyösen válik ki; de igy magára tekintve, alig volna közlése indokolható.

Sári néni. Csinosan van megirva; de a tartalom sovány; nagyon speczializált kép, mely nem tud általános érdeket költeni A ki azonban ily jól versel, attól sikerültebb egészet is várhatunk.

Sz. B. Jól indul, a dalforma végig is csinos; de olyan szőrszálhasogató, keresett elmésségü, hogy már azt a dal őszinte közvetlensége nem türi meg.

Tavasz van. Az egy szóból álló refrain csak az első, második és utolsó versszakban olvad bele a költeménybe. A többi helyt kirí, nincs toldalék. A másik, egy ismert népdal motivumaira, csinos volna, ha nem volna annyira utánzás.

Egy üstököshöz. Ez is, a másik is nagyon elvont, bölcselkedő, a nélkül, hogy az eszmei tartalom költői hangulatba tudna felolvadni. Ámbár amannak utolsó négy sora, — leszámitva a rhythmus gyöngeségét — elég jól végzi be a költemény eredménytelen »vergődés«-ét; e négy sor azonban nem elég az egészet megmenteni.

Nem közölhetők. Évek mulva. — Dalok. (I. Végig mentem; II. A gyöngyvirág.) — Az én örömem. Isten hozott. — Akácz nyilásakor.

HETI NAPTÁR. Junius hó.

Nap	Katholikus és protestans		Görög-Orosz	Izraelita
1 V	E Pünkösdvas.	E Pünkösdvas.	20 G 6 Talalé	8
2 H	Pünkösdhétfő	Pünkösdhétfő	21 Szil. és Ilona	9
3 K	Klotild királynő	Klotild, Frazm.	22 Baziliszkus	10 Simeon
4 S	Kerény Ként †	Korpács, Flóris,	23 Mihály pk.	11
5 C	Bonifácz pk. vt.	Bonifácz	24 Simeon	12
6 P	Norbert pk. v. †	Longin, Kegyes	25 Sz. Iv. f. m.	13
7 S	Robert ap. vt. †	Lukréczia	26 Korpács	14 S. B. B

Holdváltozásai: Holdtölte 8-án 9 óra 5 pk. este.

Tartalom.

Szöveg: Simon Vincze. *Névy Lászlótól.* — Mese a daczos királyleányról. Költemény. *Bedőházi Jánostól.* — Kemény Judit. Történelmi beszély. Irta *P. Szathmáry Károly.* — A csornai prépostság székháza. — Az uj királyi palota Belgrádban. — A Nemzeti kör. Egy lap a 40-es évek történetéből. I. Vacsorázó társaság Lamacsnál. A Csigában. A Nemzeti Kör megalakulása. II. A kör mint a müvészet és irodalom pártolója. Nemes Pál. Petőfi Sándor és verseinek első kötete. Irta: *Baróti Lajos.* — Uti jegyzetek a szomszéd keletről. Irta *De Gerando Attila.* — Az orosz trónörökös. — Egyveleg. — Az örök éj honából. Képek a vakok intézetéből. *Varnai B. Sándortól.* — A bécsi Stadtheater égése. — Korfui élmények. Eredeti levél. — Irodalom és müvészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Képek: Simon Vincze. — Képek a vakok intézetéből. 1. Kefekötő ipar. 2. A székfonó. 3. Fadoboz-készitő. 4. Vakok az utczán. 5. Világtalan mint esztergályos. 6. Kosárkötő vakok. 7. Fölvételre jelentkező vak. 8. Ébenfa munkás vak. — A csornai prépostság székhelye. Fénykép után. — Az uj királyi palota Belgrádban. — Alexandrovics Miklós nagyherczeg, az orosz trónörökös. — A leégett bécsi Stadtheater.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Színes és fekete selyem Grenadines, méterje 95 kr., egész frt 8.70 (10 különb. minős.) szállittatnak egyes öltönyökre valamint egész végben bérmentesen a házba **Henneberg G.** (kir. udv. szállitó) selyemgyári raktára által, **Zürichben.** Minták postafordultával. Levéldij a Svájczba 10 kr.

Figyelemreméltó a jóbirü *Valentin és társa, hamburgi* czég, hirdetése; mely a *hamburgi pénzsorsjátékra* vonatkozván, e sorsjáték kétségkivül igénybe veszi a közönség érdeklődését, s alkalmul szolgál mindenkinek, hogy csekély betét mellett szerencsét próbálhasson.

(A szépség ápolásáról.) A ki valamit tart testének ápolására, forduljon *Russ Károly* utódjának (Czerny Antal J.) czégéhez Bécsben, I., Wallfischgasse 3.; mint a kinek gyártmányai teljes ártalmatlanságuk mellett a legjobbak. mindazok között, melyeket e nemben előállitanak. A Russ utódja czégének szilárdsága és megbizhatósága, hosszu évek folyamán annyira bebizonyult, hogy minden további dicséret felesleges, s csupán a nevezett czég e lapok mai számában foglalt hirdetésére kell föllhivni a figyelmet.

Mindenkit érdekel.

Midőn a természet hosszu téli álma után az uj életre ébred, erdőn, mezzőn duzzad a fák nedve s a zöld bimbók a bájos tavasz közeledtét hirdetik, akkor egy komoly intő szózat azt sugja nekünk is, hogy a természetnek ezen örökös körforgását, melynek mi is, mint minden egyéb teremtmény, alá vagyunk vetve, ne hagyjuk figyelem nélkül.

Egész éven át a vér folyvást használhatatlan anyagokat választ ki, a melyek, ha idejekorán nem távolittatnak el a testből, különféle sulyos betegségeket okozhatnak. Tavaszkor és őszszel van az arra való idő, hogy .az év folytán testünkben lerakodott fölösleges és az egyes szervek működését akadályozó anyagokat s nedveket (epe és nyálka) egy szabályszerü, a testet nem rongáló, tisztitó gyógymóddal eltávolitsuk, és ez által más sulyos bajoknak elejét vegyük. Nemcsak azoknak, kik emésztési zavarokban, székrekedésben, kólikában, bőrkiütésekben, vértorlódásokban, szédülésben, a tagok elzsibbadásában, hisztériában, aranyeres bántalmakban, gyomor-, máj-, bél stb. bajokban szenvednek, hanem az egészségeseknek, és a magokat egészségeseknek tartóknak is sürgősen ajánlanunk kell, hogy azt a drága piros életnedvet, mely ereinkben kering, igyekezzenek a maga teljes tisztaságában és működésének erejében czélszerü és óvatos gyógymóddal föntartani. Erre nézve a legjelesebb szert, a Brandt R.-féle svájczi labdacsokat, melyeket legtekintélyesebb orvosaink is, ugy kitünő hatásuk, mint teljesen ártalmatlan voltuknál fogva, melegen ajánlanak — legjobb meggyőződéssel ajánljuk. Kaphatók a gyógy szertárakban 70 krért; mellékelt utasitás az orvosi bizonylatokkal együtt ingyen adatik.

Egy hatszor hasábzott petitsor, vagy annak helye egyszeri igtatasnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdij külön minden igtatás utan 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad BÉCSBEN: Dukes M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stubenbastei 2.

NYARALÓKBA, FÜRDŐKBE.

Utazóknak és touristáknak kézi és nagy kofferek 3—35.—, kézi-táskák 3—20.—, vállra függeszthető táska 4—10.— Berendezett uti-táska 18—60.— Praktikusan összeállitott tárgyakkal berendezett uti-tekercs 6.— Borotválkozó-készlet összeállitva J hn Heifford borotvával 7.— Uti ivópohár 40 kr.—1.50, trottirozó keztyük 40 kr., drót hajkefe 1.— Kulacsok 1—5.— Pinczetok 3, 5, 8 üveggel 9—13.50 Botszék 4—10.— Kanóczos gyufatartó 85 kr. Távcső 7.— Messzelátó sétabotra alkalmazható 3.20. Erős zsebkés 1—2.— Vizmentes esőköpeny mindkét oldalán hordható 10, 12. 14.— Őzbőrrel bevont lószőr … vagy fejpárna 6.20.— Ivóks em-karika doboz 24—30 kr. Utiszappan dobozban 70 kr. **Biztonsági revolverek** belőve 25 töltény nyel 5, 6, 7.— Kis formáju erős lövesü Bulldogg-revolver 9, 10, 11.— Revolver-fegyver 55 — Életmentő zseb-boxer 1.— Pontosan járó remontoir nickl zsebóra 10.— Fali inga-óra 4.50. Lapos zseb-napóra 1.— Időmutató házikó két alakkal és thermometerrel 1.50 Thermometerek 60 kr.—2.50. Plaid-szíjjak 85 kr.—2.50.

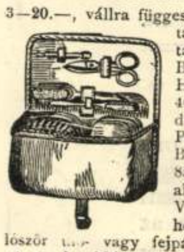

Sport-czikkek. **Angol disznóbőr-nyereg** 15—35.— **Angol bőr-kantár** 2.65—4.— Kettős szárral 5—8.50. Martingal 3.50—4.— Kengyel-szíj 2.50, 3.50. Kengyelvasak 1.60—3.50. Nyereg-lekötők 2.40—7.— Izzasztó 2.75—6.— Fehér mosható izzasztó 4 50. Zabla 1.80—8.50. Trenzli 50 kr.—1.50. Felcsatolható sarkantyú 2.— Lovagló-gamasnik bőrből és vizmentes vászonból 4.50—7.50. Lovagló- és kocsizó-köpenyek 14—20.— Nyereg-szappan doboza 85 kr. Pegeot lószőrnyiró olló 5.— Rugany lólábseb-mentő 2.— Kocsibőr- és szerszámpuhitó kenőcs 50 kr.—1.— Nubian blaking bőrlakk 90 kr Őz bőr kocsitisztitáshoz 1.— Ezüst-, réz- és más ércz-tisztitó por 25—50 kr.

Vadászat és halászat összes kellékei. Halászó-bot 1.25—15.— Kész zsinór 20 kr.—2.— Mesterséges legyek horoggal 12 drb 80 kr.

Mulattatásul. **FLOBERT-fegyver** durranás nélküli, társaságoknak és czéllövészet betanulásához 7, 10, 11, 16, 24.— Flobert-pisztoly 6—15.— Vas czéltábla kiugró bohóczczal és mozsárral 8—9.—, mozsár nélkül 3—6 — Csinos nickl légpisztoly 7.50, ehez fa czéltábla 75 kr. **Kuglizó-egyleteknek** és **vendéglősöknek** keményfa bábuk 2.50. **Lignum sanctum** golyók nagyság szerint 1.50—3.50. Szines lampionok kerti ünnepélyekhez 20—40 kr. Croquet játék 10—20.— Uj angol Lawn Tennis társas-játék 29.— Karikajáték 12 pár 1.80. Szines gummi-labdák 15 kr.—1.50. Papir léggömbök 50 kr.—2.—

UJ! Ariston kertben az ifjuságot és felnőtteket mulattató 6 zenedarabbal 24.— Zenedarab külön 75 kr. **Accordeon tremolo** concert-harmonika 7—10.— Szájharmonika csengetyü-kisérettel 1.50. Háromkerekü tartó: **Veloeiped** fiúknak 10, 12, 15 —

Tornaszerek. Mászó-kötél 5.80—8.80. Trapez rúddal 7.50. Trapez karikákkal 8.50. Gyermek-hinta 5.50—9.— Teljes tornakészülék iskolával és ábrákkal 15.— Tornagolyók kilója 30 kr. Tornaczipők 1.30. Uszó-öv 8—10.— Két vívókészlet 23.50. Athleta-bot súlyos 2.50, bőrrel bevonva 5.— Athleta box-keztyü 2 pár 8.— Athleta czéllövő nagy ívnyilak 2, 3, 5.—

Dohányzóknak **vas dohányvágó-gép** fogas hajtókerékkel 18.— **Dohánytartó,** melyben a dohány nyirkosan marad 4.50. Dohánykas szitával 2.50. **Automat** cigaretta-készitő és dohánytartó szelencze, a fedél betevésével kész cigarettát nyerünk 2.— Houblon cigaretta-papir, szopókával a követk. 3 … vastagságban 1 0-a … kr., ahhoz … 30 kr. Strassburgi szárazon szivó **fa-pipa** 1, 1.50. **Hibátlan tajték makrapipa** ezüst-kupakkal 8.— **Községeknek** tartós rézoldalú kihirdetés dob 15.— Postatáska két kulcscsal 8—10.50 Postástrombita 1.85.

Nyaralókba. Az egészség fentartásához D. Fèvre párisi tartós **szodavíz-készitő,** tiszta üditő szodavizet nyerünk egyszerü bánásmóddal, 2 4 6 8 10 messzelyes 7, 10, 12, 14.50, 17 — Legjobb szoda és borkő csomagja 2.— **Vízszürők** az egészségtelen víz tisztitásához 2.50, 3—5.— **Fagylalt-gépek** receptekkel 3 6 12 adagra kétféle fagylaltnak 7.50 11.50 16.50 15—21.— Vajkészitő vas hajtókerékkel 4.50, 6.50. Vaj- és sajt tányérok üveg fedővel 1—6.— Sodrony ételboritó legyek ellen 50 kr.—1.80. Kis borsőrlő ebédlő-asztalra 1.20. Kerti gyertyatartó 1—3.— Japáni kerti napernyők 1.— **Comfort kávégép,** legjobbnak elismert, 1—10 csészére 5.60—12.80. Angol asztali evőeszközök. Vas mángorló nagy hajtókerékkel, szabályozható rugókkal 50.— Családi mérleg 10 kilóig 6.— Kézi palaczk-dugaszoló 1.40. Hydraulikus hordószád italok megromlása ellen 1.— Biztonsági borlehuzó gummicsövek 2.70, 3.50. Önmüködő dugaszhuzó 80 kr.—3.— Szobapadlófénymáz doboz 70 kr. Ragasztószer üveg és porczellánhoz 85 kr. Piége perpetuelle, egérfogó több egerekre 70 kr. Jótállás melletti fogkefék 35—70 kr. Virágasztalok 7—15.— Virágharmatositó 40 kr. Kézi virágfecskendők 1.20—3.— Kerti fecskendők 14—21.— **Függő hintaágy** 2.70, 4.50, 6.50, egész nagy széjjelfeszitő léczekkel 14.—

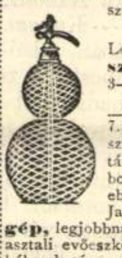

Anyáknak önműködő szoptató üveg 1.50. Ismert angol foggyöngy 3.— Állövet- és anyaméh-fecskendő 1.80—4.— Réchaud gyorsforraló-lámpa 1.80—2.20. Serpenyő 1.— Erős gyermek-kocsi 7.50—14.— **UJ gyermekbölcső-kocsi** 14.— Törhetlen lavoir gyermekeknek 1.50—2.—

Próba-megrendeléshez 721 ábrás árjegyzéket mellékel, meg nem felelő tárgyakat visszavesz

KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Dorottya-utcza 1-ső szám.

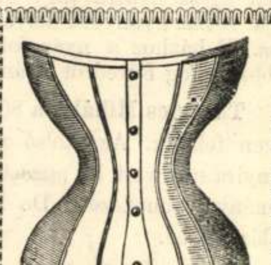

FILICZKY MIKSA
Budapest, VI., sugár-út 59. sz.

Mellfüző- és fehérnemü-gyár, vászonárú-raktár. — Uri ruhakészités.
Ajánl saját gyártmányu **mellfüzőket, uri-, női-** és **gyermek-fehérnemüeket, vásznakat, asztalnemüeket. szövött árukat** és **nyakkendőket** a legdúsabb választékban és legjutányosabb árakon. Legujabb divatu **uri-** és **fiu-öltönyöket,** valódi gyapjuszövetekből, bámulatos olcsó áron. — Kimeritő árjegyzékkel, minták és mérték utbaigazitassal ingyen és bérmentve szolgálok. Vidéki megrendelések lehető leggyorsabban eszközöltetnek. **Függönyök, fehérnemüek és mellfüzők tisztitó intézete.** 1522

Margitszigeti gyógyfürdő

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg ártézi forrás — porczellán-, márvány-, kád és kőfürdők zuhanykészülékkel — nagyszerü kert — 300 teljes kényelemmel berendezett szoba — társalgási terem — kül- és belföldi lapok — naponta zene. **Kóralakok, melyek ellen a margitszigeti hévviz kedvező eredménynyel használtatott:** Köszvény — az izületek, izmok, csonthártya, ideghüvely, idült csuza. A csuz, köszvény, erőművi behatások, typhus után fellépő hüdések. — Zsábák. — A csontbántalmakat, csontszút, izületi bajokat és külsértéseket követő elváltozások. — Fájdalmas hegek, merevség, hüdés. — Börbántalmak. — Vizelési nehézségek. — Méh és hüvelybántalmak. — A hévviz belsőleg eredménynyel használtatott: idült gyomorhurutnál és alhasi pangásoknál. — A szigeten van gyógyszertár, ellátva mindennemü ásványvizzel. Rendelő orvos: **dr. Verzár.** Bérleteknél ugy a fürdő, mint a menetjegyek együttes váltásánál árleengedés. A szigeten lakó fürdővendégek a fürdő-használatnál és a menetjegyeknél előnyben részesülnek. A fővárossal óránkint kétszer közlekedés.

A fürdő-idény május 1-én nyittatott meg.

A lakások megrendelése a szigeten a felügyelőségi irodában.

A Margitszigeti felügyelőség Budapesten.

takarékpénztáraknak segélyezéseikért; a napi sajtónak, továbbá az igazgatónak, Serák Károlynak, kinek az állatkert ügyei vezetése körül oly bokros érdemei vannak; Grubiczy Géza titkárnak, ki az állatkert baromfi-tenyésztése körül szerzett érdemeket, és végre az elnöknek, dr. Szabó Józsefnek, ki nemcsak a társulat megteremtője, hanem éltető lelke is, s ki anyagilag is tetemesen támogatja a társulatot.

MI UJSÁG?

A király május 28-án hagyta el Budapestet. Ő felsége egész itt időzése alatt minden nap tartott vagy kihallgatást, vagy hadi szemléket, és tett látogatásokat a közintézeteknél.

A műegyetemet a király május 26-án látogatta meg. Trefort miniszter és Szily Kálmán rektor fogadta a tanárokkal, és legelőször is a földszinten elhelyezett könyvtárt tekintette meg, majd a földszinten fekvő rajztermeket és gyüjteményeket, azután felment az első emeletre. Itt a nagy rajzteremben, az asztalokon, a tanulók rajzai feküdtek, a melyeket ő Felsége nagy érdekkel nézett; ama rajzoknál, a melyek különös érdeklődését felköltötték, bemutatta magának az illető rajzok készitőit. A második emeleten több tantermen ment át. Megtekintette a csillagászatilag szabályozott normálórát is, a melylyel az épület valamennyi órája villámosság utján össze van kötve. Az első emeletbe visszatérve, a király az *országház* kiállitott tervrajzait és a gipszmintát nézte meg. Ő felsége, a ki már ezelőtt az illető törvényjavaslatnak előleges elfogadása alkalmából a terveket szemügyre vette és megvizsgálta, itt azt a megjegyzést tette, hogy az országház mindenesetre pompás, monumentális épületnek igérkezik, mely a Dunáról és a várból tekintve első rangu látvány lesz, csak az kérdéses, hogy mikor lesz, mig a környezet ugy kiépül, mint az a gipszminta jelzi; ismételten kérdezte a király, vajjon az «Ujépület» kaszárnya is e háztömeg körébe esik-e és vajjon az idén megkezdik-e az épitkezést? Ezután a király a legnagyobb érdeklődéssel nézte a gazdagon ellátott gyüjteményeket és műhelyeket; huzamosabb ideig tartózkodottt a tekhnologiai szertárban, a hol a számos gépminták, nevezetesen a szövőszékek és órák kötötték le ő felsége figyelmét. A mekhanikai szertárban és a gépműhelyben a király megdicsérte a berendezést és fölszerelést és élénk érdeklődéssel nézte a két erőgép müködését, a melylyel egy vasuti sint meghajlitottak, s egy követ lisztté őrültek. Az ugynevezett kis épületben elhelyezett fizikai és vegytani laboratorium, továbbá a vegytan-tekhnologiai gyüjtemény és a borvizsgáló állomás beható megtekintése után a király a legnagyobb megelégedés és a köszönet kifejezéseivel elhagyta a főiskolát és visszahajtatott a budai várlakba.

A király mellszobra. Az uralkodó Strobl szobrásznál tett látogatást május 26-án délután, s e látogatásból derült ki, hogy a király valaki számára mellszobrát készitetti Stroblnál, kit az uralkodó még Bécsből ismer, mikor a müvész Zumbusch segédje volt. Ő felsége a fővárosban léte alatt a budai vár tróntermében kétszer ült a szobrásznak, mindig egy-egy óráig. A két ülés alatt a müvész oly gyorsan haladt e munkában, hogy a napokban lehozták a tróntermből a félig kész agyagmintát a palotához közel levő műterembe, s ott május 26-án ő felsége is megnézte. Már több bécsi szobrász részesült abban a szerencsében, hogy ő felsége mellszobrát természet után elkészithette, igy Zumbusch, Tilgner, stb. Az egyetlen magyar szobrásznak, kit e szerencse ért, a müve sem áll hátrább. Ő felsége is teljes megelégedését fejezte ki, s a műterem többi tárgyait is megszemlélvén, mindegyikre volt egy találó megjegyzése. Strobl az agyagmintán még dolgozik s aztán elsőrendü karrarai márványba vési, a budapesti Schlick-féle gyárban pedig érczbe öntik.

A budai királyi várpalota kiépitésére vonatkozó két tervezet közül végleg elfogadta ő Felége azt, mely szerint a mostani a Dunára néző homlokzatnak teljesen megfelelő épület jő a tulsó oldalra. Magassága két földszintes sorból s három emeletből fog állani. A tróntermet átalakitása szintén szükséges, mert a mostani annyira szük, alacsony, keskeny, hogy abban sem nagy társaság el nem fér, sem kellőleg fény és pompa ki nem fejthető. E teremben tartják jelenleg a trónbeszédeket, a bálokat, roppant szorongások és kiállhatatlan forróság közepette. Az uj palotarész kiépitésekor jelentékenyen megszélesitik a tróntermet s magasságát fölviszik egész a harmadik emeletig. A terem sem lesz majd olyan csupasz, mint most, midőn minden ékességét fehér márvány és arany czifrázatok képezik. Az oldalfalak mezőit és a tetőt a magyar királyok történetéből vett freskók fogják disziteni. Az egész patota tervét pedig akkor fogják kivinni, a midőn kiépül az uj országház terve is: a magyar állam fönnállásának ezredéves fordulójára.

A király május 30-án reggel nyolczadfél órakor Bécsből Sopronba érkezett, hogy jelen legyen a tisztleányok nevelő intézeti kápolnájának fölszeutelésén, melynek ünnepélyességei május 31-ikére voltak kitüzve. Ő felsége fogadtatására nagy előkészületek történtek. A király 1857 óta nem volt Sopronban. Diadaliveket állitottak, az utczákat lombfüzérekkel és lobogókkal ékitették. Ő felsége a «Magyar király» fogadóban szállt meg, s ott fogadta az üdvözlő küldöttségeket. Tiz órakor megtekintette a közintézeteket, iskolákat, a kaszárnyát; délután pedig szemlét tartott a helyőrség fölött. A szombati ünnepélyek után, délelőtt 11 órára volt kitüzve az uralkodó elutazása.

József főherczeg most tartja a honvédség fölött a szokásos évi szemlét. Először Zágrábba ment, onnan pedig Nyitrára. Itt a sátortáborban május 28-án délután a honvédek szini előadást tartottak, melyet Jehring főhadnagy rendezett. Ott voltak: a főherczeg, kiséretével, a tisztikar, a legénység és nagyszámu polgári közönség. Garay «Obsitos»-át adták elő s a szereplő honvédek sok tapsban részesültek. A szini előadás előtt zsákfutás és egy török csapat gyakorlatai mulattatták a főherczeget. A szemlezutat a főherczeg Kassán folytatta, hová május 30-án délután érkezett.

Az ötvösműkiállitást nem junius 2-án, hanem junius 3-án este zárják be. Az orsz. kisdedóvó egyesület ugyanis kérvényt nyujtott be a miniszterhez, hogy a kiállitás egy napi jövedelme engedtessék át neki. A miniszter, «nehogy a központi kiállitási bizottság azon kimondott elvével, melynél fogva jótékony czélokra a kiállitást át nem engedi, ellenkezésbe jönni kénytelenittessék» saját hatáskörében a kiállitást egy nappal, vagyis f. évi junius hó 3-án estig meghosszabbitja. E napon a belépti dijat 50 krban állapitotta meg s elrendelte, hogy a mérsékelt áru jegyek érvénytelenek legyenek. — A kiállitást különben folyton nagy közönség látogatja. Germain Baptiste és báró Maisinig, a franczia kormány kiküldöttei is megérkeztek a kiállitás megtekintése és tanulmányozása czéljából.

A festészeti mesteriskola épitkezései, a sugárut melletti epres-kertben, a befejezésig jutottak. Az őszkor az intézet már megnyilik Benczur Gyula vezetése alatt. A jeles művész, kit a főbb körök arczképek megrendelésével foglalkoztatnak, mióta hazatért, az országos kiállitásra nagyobb művet fog festeni.

Kisfaludy Sándor háza. Kisfaludy Sándor badacsonyi házát a badacsonyi yacht-társaság kibérelte s azt egész nyárra vagy bizonyos időszakra bérbeadja. A ház gyönyörü helyen van, közel a Rózsakőhöz. E házhoz a nyár folyamán a Balaton-egylet többször fog Füredről kirándulást tenni.

Táncsics Mihály, a 86 éves agg iró, sulyos betegen fekszik. Az utolsó napokban az elgyöngülés annyira erőt vett az aggastyánon, hogy már-már a remény is tünedezett. De legutóbb ismét könnyebbülés állt be.

Bacchus temploma. Athénből azt jelentette egy május 27-iki távirat, hogy a pireusi uj szinház alapjának ásása közben nagyobbszerü antik épület maradványaira akadtak, melyről azt tartják, hogy alkalmasint Dionysos-templom volt. A tudományos kutatások czéljából az épitkezést egyelőre megszüntették.

Igazitás. «Házmester mint főrendiházi tag» czim alatt a «V. U.» mult heti számában megjelent közleményre vonatkozólag azt a helyreigazitást veszszük, hogy az illető mint házfelügyelő müködött, alsóbb rendü szolgai funkciókat azonban nem végzett. Mi ugyan az utóbbiban sem találnánk megszégyenitőt, de az illető kivánatára nem vonakodhattunk fölvenni e helyreigazitást, mely közleményünket egyebekben megerősiti.

* **Teljesen villamosság által nyomtatott ujság is van. New-York államban Ilionban készitik. A villamgép tiz rud távolságról bocsátja a tiz lángerejü folyamot.**

A «Jogtudományi Közlöny» május 30-iki (22-ik) száma a következő tartalommal jelent meg:

Az uj orosz büntető-törvényjavaslat. Dr. *Wlassics Gyula* kir. alügyésztől. — Külföldi jogélet. Olasz jogirodalom. Dr. *Dell'Adami Rezső* budapesti ügyvédtől. — Törvénykezési Szemle: A végrehajtási törvén 180. és 192. §-ához. *Paulus*-tól. — Az irástudatlanok véltóképességéhez. Dr. *Fleischner Samu* ügyvédtől. — A fegyelmi biráskodás köréből. — A szegedi büneset. — Különfélék.

MELLÉKLET: Curiai Határozatok. — A magyar kir. pénzügyi közigazgatási bióság döntvényei. — Kivonat a Budapesti Közlönyből.

SAKKJÁTÉK.

1276. sz. feladvány. Obermann J.-töl.

Sötét.

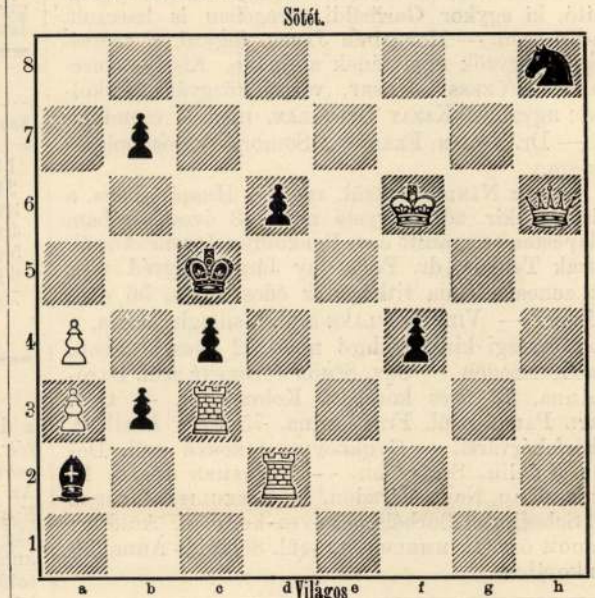

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Multheti számunkban a megfejtések sorrendje megzavartatott, az 1270 sz. feladv. megfejtése helyett az 1271 sz. feladv. megfejtése közöltetett.

Az 1270. sz. feladvány megfejtése.

Arnell A.-tól.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. He7—d5 --- --- ---	Kd7—c6 (a)
2. Be3—e6 --- ---	Kc6—d5 : (b)
3. Hh3—f2 --- --- ---	t. sz.
4. Bc6—e4—d6 matt.	
a.	
1. --- --- --- --- ---	Kd7—d8—c8
2. Hd5—f6 --- ---	t. sz.
3. Be3—e8 matt.	
b.	
2. --- --- --- --- ---	Kc6—d7
3. Hd5—f6 † --- ---	t. sz.
4. B mattot ad --- ---	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H., Andorfi S. és Kovács J. *Debreczenben:* Zagyva Imre. *Szatmárott:* Vass János. Az Erkel-sakktársaság nevében: E. K. *A pesti sakk-kör.*

Rövid értesitések: Budapest: S—i E.

Az 1268 sz. feladv. felállitása és a szerkesztőség által közölt megfejtés helyes; mert:

Világos.	Sötét.
1. Hh5—f4 --- --- ---	**f3—f2**
2. Hc8—d6 † --- ---	Kf5—g5
3. Va5—d8 matt	

Az ön által beküldött megfejtés nem helyes, mert:

1. Va5—d5 --- --- ---	Kf5—g5
2. Hc8—e7 --- ---	Kg5—h5 :
3. V—?	**g7—g5** és nincs matt.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: Tóth László, dévai agg ügyvéd, ki nagy tevékenységgel használt a közügyeknek, Hunyadmegyének tiszti ügyésze volt, a dévai ref. egyháznak főgondnoka, az ipariskolai bizottság elnöke, a honvéd-egyletnek titkára, s köztiszteletben részesült lankadatlan munkássága, 71 éves korában és mély részvét közt temették el Déván. — Ferenczy Jákó, a pannonhalmi Benedek-rend esztergomi székházának főnöke, kiérdemült főgimnáziumi igazgató, főapáti szentszéki ülnök, városi képviselő, 74 éves korában, Esztergomban, hol harminczkét évig lakott s nagy tiszteletben részesült. — Magyar Károly, felső-pulyai szolgabiró, 63 éves korában. — Kunczly Sándor, kir. bányatanácsos, 65 éves korában, Alsó-Fernezelyben. — Pantocsek József, prépost és rektor, pozsonyi kanonok, élete nyolczvanadik évében. — Király Sándor, nyug. egri egyházmegyei áldozár. — Benkő Flóris, 1848—9-iki vitéz honvéd, Egerben. — Lőrincz Pál, Kompolt község kántortanitója. — Dr. Péchy József, orvos, 54 éves korában, Bihar-Keresztesen. — Kálmánczhelyi Miklós, városi árvaszéki hivatalnok, Böszörményben. — Tóbiás István, törvényszéki segédtelekkönyvvezető, Miskolczon. — Nay Mór, kereskedő, 68 éves korában, Veszprémben. — Schuster Gyula, kereskedő, Szombathelyen. — Rill Imre, Rill József ismert pædagogiai iró 19 éves fia, nyolczadik osztálybeli gimnáziumi tanuló, Budapesten. — Pálffy János, kolozsvári joghallgató, Pálffy Dániel tekintélyes polgár 24 éves fia. Debreczenben. — Vass István, végzett jogász, és tartalékos hadnagy, Vass István földbirtokos s urodalmi tiszttartó 26 éves fia, Bodokon. — Utassy Károly, a szabadságharcz egyik vitéz harczosa, ki az őrnagyságig emelkedett, 68 éves korában, Kászonyban, hol az utóbbi tiz év alatt a járásbiróságnál mint irnok működött. — Somlai Teodorik, Benedek-rendi pap és péterdi lelkész, 40

A P. H. VASÁRNAPJA
1933. II. 5.

IMRÉDY MAGDA A JÉGEN.
Hadzsy Olga festménye.

A városligeti jégpályán 1910-ben. Strobl Alajos (a középső kucsmás alak) hóból mintázza Mátyás király óriás-szobrát.

(Balogh fényképe.)

Jégünnep a városligeti korcsolyapályán

A rögtönzött város

jában elszí egy csomag egyiptomi cigarettát, mert én nem egy középkori aszkétához, hanem egy huszadik századbeli férfihoz akarok feleségül menni. Mondom, ezek iránt a részletek iránt nem is érdeklődöm, mert jellemes és jószívü embernek tartom, aki szántszándékkal aligha tenne szerencsétlenné egy fiatal leányt. De vannak olyan kérdéseim is, amelyekre már megkívánom a választ. Például roppantul érdekel a nagybecsü idegrendszere, mert mi modern leányok már régen tisztában vagyunk vele, hogy a legtöbb boldogtalan házasságnak a férj idegzete az oka. A mai férjek ugyanis nem csupán kelengyét és uri szobát, hanem egy-egy csinosan kifejlődött neuraszténiát is magukkal hoznak az új életükbe. Ez a kérdés nagyon fontos, mert inkább lemondok a szalónomról, mint a jövendőbeli életem nyugalmáról. Azt is tudni szeretném, vajjon uraságod inklinálva van-e a féltékenységre, mert csöpp kedvem sincs hozzá, hogy négy fal közé zárkózzam, mint Ubrik Borbála, s hogy a jókedvemnek, az ártatlan kacérságomnak mindig egy-egy családi jelenettel fizessem meg az árát. Ez alkalomból afelől is föl kell világosítanom, hogy én se leszek mindig az az édesen mosolygó teremtés, akinek most ismer, mert ha a cselédeim fölbosszantanak, ha a szabónőm a ruhámat elrontja, hát el lehet készülve reá, hogy a csicsergő kis felesége helyett egy hallgatásba burkolózó, fájdalmas tekintetü Niobét fog találni az ebédlőben, akitől még az is kitelik, hogy az összes ajtókat mennydörgésszerü robajjal csapja be maga után. Apropos: szabóné! Becsületesen bevallom önnek, hogy egyáltalában nem rajongok a csinos, de olcsó kartonruhácskákért, s hogy finom és elegáns toalettek nélkül épp úgy nem tudok elképzelni uriasszonyt, mint kölni víz és Houbigan-parfume nélkül . . . Ha tehát azt hiszi, hogy a ruhaszámlák elől egy drámai mozdulattal elrohanhat a kaszinóba, akkor, szegény barátom, sajnálatosan téved . . . Épp úgy téved akkor is, ha arról álmadozik, hogy az egészséges gyalogsétát többre becsülöm a snájdig jukker-fogatnál . . . Én szeretem magát és szerelmes is vagyok magába, de inkább öreg koromig leány maradok, semhogy a lemondás erényében gyakoroljam magamat egy idegen úr kedvéért . . .

Mit gondolnak, milyen arcokat fog vágni Miska úr, ha mindezeket elmondom neki? Nos? Nem válaszolnak? Ez a gúnyos mosoly talán azt jelenti, hogy Miska takarodót fog fújni még az eljegyzés előtt? Önök azt hiszik, hogy ez az őszinte beszéd kiábrándítja a szerelméből? No hiszen, szép kis szerelem, amiből ilyen gyorsan kiábrándul valaki! (*Energikusan.*) És ha százszor kiábrándul, akkor is megmondom, amit gondolok, mert egy huszadik századbeli leány tartozik annyival önmagának, hogy nyiltan és őszintén beszél azzal a férfival, akit mindenkinél jobban szeret. És mivel én Miskát mindenkinél jobban szeretem, hát mindezt meg fogom mondani neki, (*mosolyogva, halkabban*), legföljebb csak annyiban térek el a szándékomtól, hogy nem holnap mondom meg, hanem néhány héttel később, — majd ha a nászútunkról hazatértünk.

Jégünnep a városligeti korcsolyapályán

Mátyás király rögtönzött szobra. Stróbl Alajos műve

Uj Idők 1909. XV. 5.

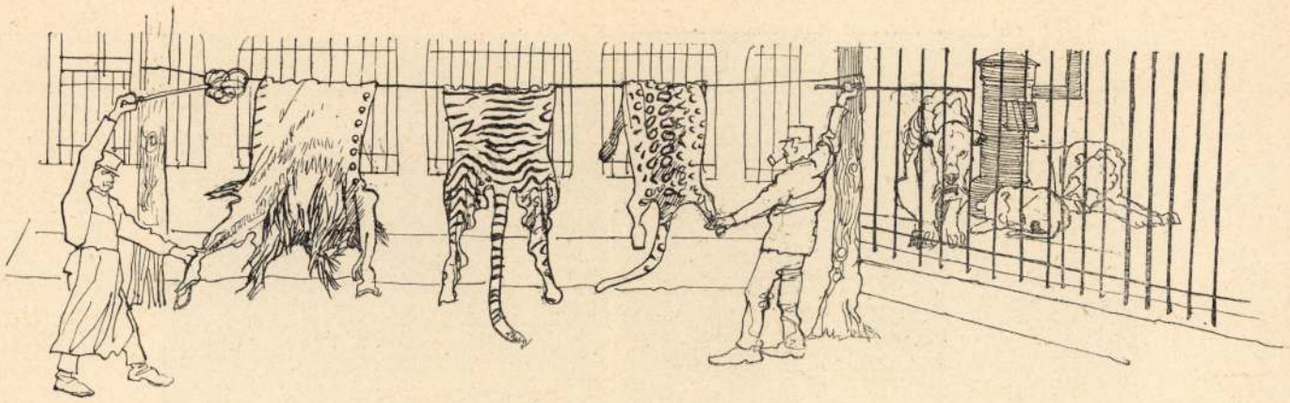

Az állatkert készülődik

Mühlbeck Károly rajza

Szerencse le

Irta Lépes Gy.

Maga léghajós? Ugyan mondja, milyen érzés az ott fönn? Ezt hallja minduntalan, aki néha léghajózásra vetemedik és ez a kérdés üldöz engem is már évek óta mindenhol, ahol csak új ösmeretséget kötök. Tehát zsuron, bálon, pikniken, tenniszen, éjjel, nappal, télen, nyáron.

Feleltem is volt már rá, pillanatnyi kedélyhangulatom szerint, bőven, röviden, hidegen, melegen, lehető szellemesen és anélkül.

Ennek megfelelő természetesen az én léghajós hirem is. Míg például egy helyen mint hazánk legelső aëronautáját zárt keblébe a közönség és egyszer már csak pár igéreten múlt, hogy nem alapítottunk egy léghajós klubot, addig a másik helyen, biztosan tudom, azt sem nézik ki belőlem, hogy meg tudnék különböztetni egy léghajót egy szalmaboglyától.

Mauzi

Hendlberg Ödön amatör-fényképe

Tehát, hogy új ösmerőseimet egy kérdés intézésétől és esetleg egy bosszus felelettől, engem az ebből kifolyó kegyvesztéstől, a léghajózás ügyét pedig, ezek által, esetleges károktól megmentsem, meg hogy az igen tisztelt ösmerőseim körében uralkodó, fönt említett, nézetkülönbségeket kiegyenlítsem: végre elhatároztam magamat, erre a fő kérdésre „milyen érzés az ott fönn?“ irásban megfeleni.

Semmi sem nehezebb, mint erre röviden válaszolni. Mert ha azt állitanám, ami szivemen fekszik, hogy „remek, élvezetes“, biztosan azt a feleletet kapnám, hogy „igen, mert már megszokta“. Ha pedig hősködve azt mondanám, amit Ohajon hallottam, hogy „bizony az égen nincsenek gerendák“, bizonnyal az lenne rá a válasz, hogy: „jaj, ugyan én föl nem szállnék“, ami pedig éppen ellenkezne kivánságommal. Igy tehát több adatot állítok csatasorba, hogy a tisztelt olvasó vérmérséklete és poétikus hajlama szerint alkossa meg magának a megfelelő érzést.*

*

Egy kaptív fölszállás hozta meg az első légbemenetelem várva várt pillanatát.

A rendszeres léghajózás veszélynélküliségéről, gondos szellemi előkészités által, meggyőződve lévén, csak élvezetet vártam ettől a debut-től. Úgy is lőn.

A tartó kábel eresztésének gyorsaságával meglehetős sebességgel emelkedett velünk a sárga szörnyeteg az égnek. Egy pillanat alatt a közel levő magas házak tetejével egy vonalban voltunk, majd pedig fölülemelkedve a paloták tömkelegén, a sok tornyos, csúcsos tető fölött lebegtünk.

A fölereszto gép alant halk zúgással, nyugodtan dolgozott és mi, semmi különöset sem érezve, másodpercenként két méter sebességgel emelkedtünk mind magasabbra.

A kilátás szépségét sajnálatunkra egy körülmény igen zavarta. Ugyanis szélcsend lévén, az előttünk elterülő óriás városból fölszálló füst és gőz, közvetlen a tetők fölött megüllepedett és amig délre még a 20—30 kilométerre fekvő helységeket is távcsővel, de még szabad szemmel is, tisztán fölismerhettük, a város túlfelöli, alig öt kilométer távol levő, körvonalait már alig tudtuk kivenni.

Körülbelül száz méter magasban emelkedett kosarunk eme fertőréteg élesen határolt fölszine felé; körülbelül kétszáz méterre pedig egy gyenge fuvalat elkapván hajónkat, az első, de semmi esetre nem kellemetlen érzést idézte elő bennünk, mintegy figyelmeztetésül, hogy nem álmodunk, hanem a szelek jogos birodalmában teszünk kirándulást.

Végre úgy négyszáz méter magasságban egy gyenge rántás jelezte, hogy léghajónk megállott.

Lenge himbálózással, mint egy kényelmes hintá-

* Minden esetben motornélküli, a sport-egyleteknél használatban levő léggömb értendő

József kir. herceg

Auguszta kir. hercegnő

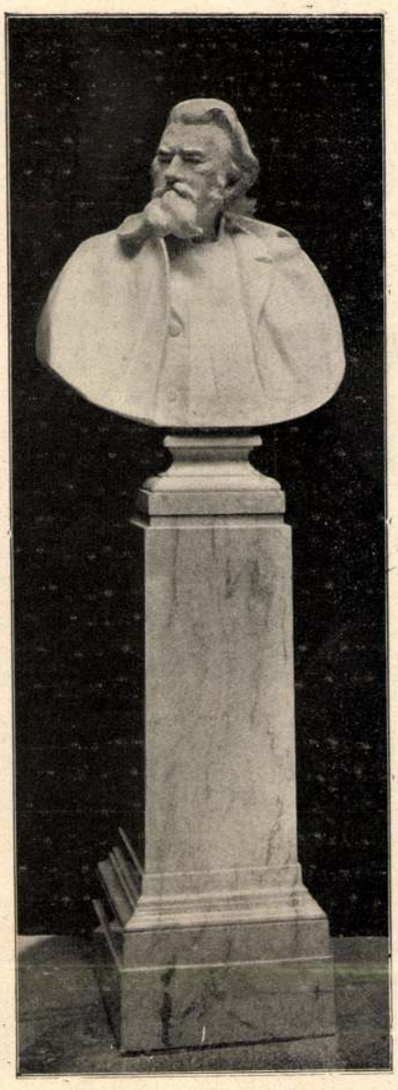

Kallós Oszkár fényképei
Székely Bertalan

STRÓBL ALAJOS ÚJ SZOBRAI

fehérnéppel való bánásnak. Valódi szertartás ez és kell hozzá vagy három perc.

A tekintély tette-e, a kor és az állás tekintélye; vagy pedig az, hogy amit eddig mondott, alaposan gondolkodóba ejtette az urakat? — ezt most ne firtassuk; tény az, hogy amíg a csibukgyujtás szertartása tartott, mindenki néman hallgatott; nézvén-nézegetvén, maguk sem tudván, mi végből, a csibuk öblös torkán átfektetett égő gyufaszálat, mely föl-föllángolt, majd elvékonyodott, legörbült és megsemmisült.

*

. . . Azt talán tudjátok — folytatta, miután nagyokat szippantott a csibukból, — hogy tavaly ültük meg anyukommal az esküvőnk negyvenéves fordulóját. Nagy sor ez, gyerekek. A házaséletben az esztendők duplán számítanak, mint a háborúban. Bizony háború az, naponta megujuló csatákkal és az a fontos, hogy mind a két fél magát higyje győztesnek. Ha valaki, hát én tiszta szívből mondhatom, hogyha elölről kéne kezdenem az életemet: megint csak az anyjukomat választanám páromul. Hála Istennek, boldogoknak nevezhetjük magunkat, már amennyire az ember egyáltalán boldog lehet. Gyermekeinket becsülettel fölneveltük, örömünk telik bennük, hát még unokáinkban! . . . Pedig egy hajszálon múlt, egy pillanaton, hogy már a kezdet kezdetén romba nem dőlt mindaz, amiért élnem és küzködnöm érdemes volt.

Egészen fiatalon, már jegyző-koromban házasodtam. Persze: szerelemből. Abban az időben még egyszerűbb és őszintébb volt az élet. Nagyon bele voltunk habarodva egymásba: Ágnes, meg én. Isten nyugosztalja szegény apámat, ő mondta: „Gyerekek, ti olyan szerelmesek vagytok, hogy ezen a nagy bajon már csak a házasság segít. A szerelem ellen nincs más orvosság.“ Amikor ezt mondotta, még csak vőlegényjelölt voltam és bizony, magamban megbotránkoztam rajta, hogy lehet így beszélni! Később aztán meggyőződtem arról, hogy apámból nem cinizmus, hanem forró emberszeretet szólalt.

Mert, ha meg is marad a szerelem, az úgynevezett mézeshetek bizony elmúlnak. El bizony! Ami rendjén is van; mert ha a házaspárok vonzalma mindvégig ikertestvére maradna a rózsaszínü tébolynak, akkor fölborulna a világon minden rend. A szántovető folytonosan a feleségét cirógatná, és nem szántana, nem vetne, tehát nem is aratna. Nem teremne búza, de ha teremne is, mit érne, ha a pék, csak a szerelemnek áldozván minden percét: nem sütne kenyeret? A kőmíves nem építene, a szabó nem varrna, az Edisonok nem találnák föl a telefont és semmi nem volna. (Leg-

Uj Idők 1911-12. XVIII. 9.

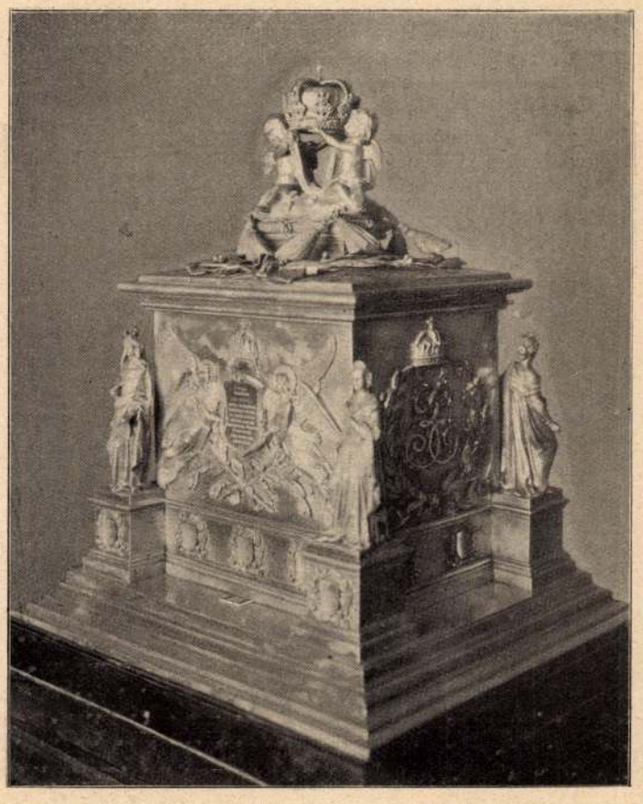

Az Erzsébet-Muzeumból Kallós fényképe

Erzsébet királyné ezüst hozomány-ládája, amelyet a nemzet neki fölajánlott menyegzője alkalmából

följebb tán a fináncoknak kívánnék folytonos szerelmi őrületet, hogy ne érjenek rá cserkészni és szimatolni, hogy ne járjon annyi üggvel-bajjal a csibukom táplálása madárlátta-dohánnyal.)

Száz szónak is egy a vége, elmúltak a mézeshetek és mink is hazatértünk a nászútról, azaz: boldogult ipam-uramnak a tanyájáról. Kezdődött a valóságos élet, a szürke, mindennapi élet. Én a hivatalba jártam kenyeret keresni, Ágnes meg odahaza gazdálkodott. Én aktákat gyártottam, ő pedig főzött, mosott, takarított és a lusta szolgálóval pörölt örökösen.

Valószínű, hogy egyidőben tettünk egymásról fölfedezéseket. Körülbelül már egy év múlva. Ő tapasztalhatta, hogy én korántsem vagyok a leányálmok lovagja; egy igavonó tisztviselő vagyok csupán, aki délben egyenest az asztalhoz rohanok, mint hazaterelt jószág a vályuhoz. Este pedig csak azt lesem, hogy vacsora után mielőbb lefekhessem, olvasni az ujságokat.

— Egy szavad sincs már hozzám; — mondotta egyszer — csak enni és aludni jársz haza. Vagy pedig az ujságokat és könyveket búnod.

Máskor meg:

— Ha a leányok tudnák, hogy mire mennek férjhez! Ha tudnák, hogy egész életüket egy mogorva, szótalan és önző ember kiszolgálásával kell, cseléd módjára lemorzsolniok . . .

— De Ágneskám, hiszen tudod, mennyire szeretlek . . .

— Jó, jó, csak hallgass. Újabb időben csak akkor említed, hogy szeretsz, amikor panaszkodom. Magadtól már eszedbe sem jut. Hogyan is juthatna, amikor már üres a szíved. Vagy mit tudom én: üres-e? Hátha az utadba állt valaki, aki miatt titokban, de annál keservesebben bánod, hogy elvettél . . .

Efféle tűszúrások kezdtek hovatovább gyakoriak lenni. Pedig magam is panaszkodhattam volna. Eleiben, amikor hazamentem, a terített asztalról egyszer sem hiányzott a friss virágcsokor és a feleségem a kapuban várt reám, és a nyakamba borult. Egy év múlva már nem volt virág az asztalon, nem várt reám a kapuban; nem igyekezett nekem tetszeni; kopott ruhában járt-kelt odahaza, felgyűrt ujjasban, ahogyan a mosóteknő mellől előkerült. Máskor meg valami hirtelen készült kotyvalékot löktek elém az asztalra, épp olyankor, amikor farkas-étvágyam volt. „Ma nem értünk rá jobb ebédet főzni, mert szappant főztünk."

Így és így, többről-többre. Én, aki apámtól örököltem a csendes, megférő és belátó természetet, nem igen töprengtem ezen a változáson. Tudtam, hogy ez a dolog rendje. Az azonban fájt, abban nem tudtam megnyugodni, hogy Ágnes olykor a kíméletlenségig ragadtatta magát rossz kedvében. Egy ízben, amikor valami háztartási kérdésben összezördültünk, nem akartam már, hogy tovább ingerüljük egymást és elmosolyodtam: „Érdemes is ezért civakodni, lelkem! Legyen hát neked igazad!" . . . és meg akartam csókolni.

— Menjen! — fordult el tőlem dacosan — ne hízelegjen, képmutató. Engem már nem hat meg. Én már nem szeretem magát.

Hát ez már kemény dió. A legtöbb férj ilyenkor bolondot mond és bolondot csinál. Én, szerencsémre, rögtön észrevettem, hogy az asszonynak csak a nyelve járt el. Gondoltam, legokosabb, ha nem szólok egy kukkot sem. A hallgatás bölcs dolog és megvan még az az előnye, hogy több irányban gondolkodóba ejti az asszonyt.

És csakugyan, Ágnes néhány napig kedves volt. De aztán megint paprikás kedve kerekedett valami szamárságért és megint a szemembe vágta, hogy nem szeret.

No, ez mégsem járja. Ezen segíteni fogok, okkal és móddal. Most sem válaszoltam, de elhatároztam, hogy fölkészülök a legközelebbi alkalomra. Majd megtanítom én ezt a hirtelen-nyelvű menyecskét! Meg én!

Legközelebb, egy reggel ismét összezördültünk. Természetesen ismét egy semmiségen. De erre úgy emlékszem, mintha ma történt volna. Pedig harminckilenc éve már! Egészen mellékes, hogy miféle szamárság miatt szálltunk pörbe, de elég abból annyi, hogy az asszony a dühtől elsápadt és így kiáltott:

— Eridj már a hivatalba. Addig vagyok boldog, amíg a hivatalban vagy.

— De Ágnes, hogy lehet ilyesmit mondani . . .

— Már én bizony megmondom. Jobb, ha nem lógsz itthon. Sokkal jobb. Nem is értem, hogyan lehettem olyan őrült, hogy hozzámmentem.

— De Ágnes, ilyet mégse mondj. Ne feledd el, hogy a feleségem vagy.

— Az vagyok. De már nem szeretlek. Tudd meg, hogy nem szeretlek.

No, kis vipera, most jön az én szerepem. Megállj csak!

— Hát igazán nem szeretsz?

— Nem.

— Ez már beszéd. Legalább meg fogjuk érteni egymást. Így most már én is lelkiismereti furdalás nélkül bevallhatom, hogy nem szeretlek, hogy soha, egy pillanatig sem szerettelek.

Az asszony a falnak támaszkodott, háttal. Mintha most is látnám. A két gyönyörű szeme a rémülettől tágra feszült; nehéz sóhaj szakadt ki kebléből, és két patyolat kezével a fejéhez kapott, a haját kezdte tépni, és mintha szíven szúrták volna, fölsikoltott:

— Jaj!

Hozzáugrottam:

— De csacsi . . . tréfáltam . . .

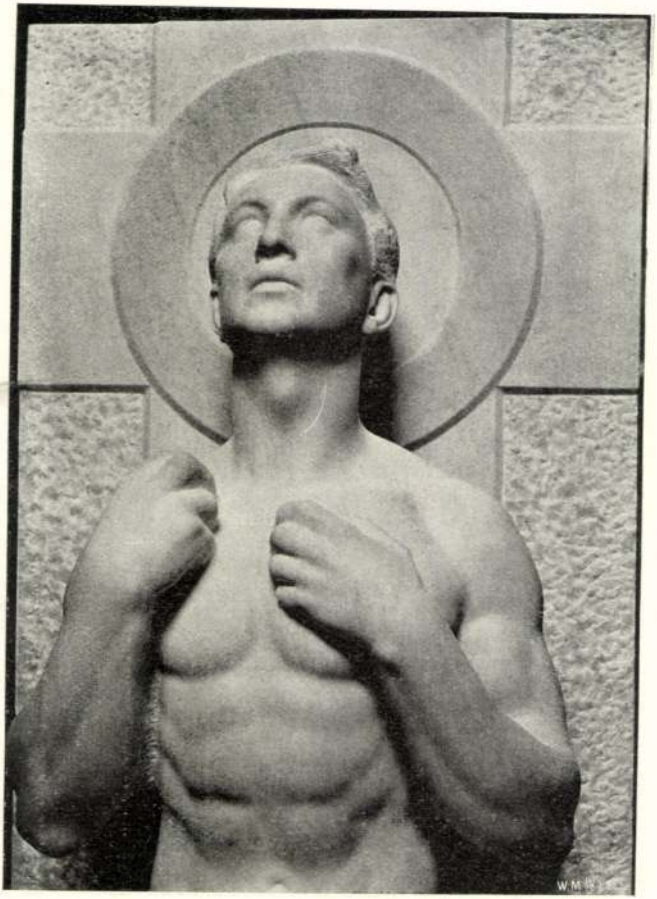

177 Gách István: Részlet G. J. síremlékéről.

Strobl Alajos

K

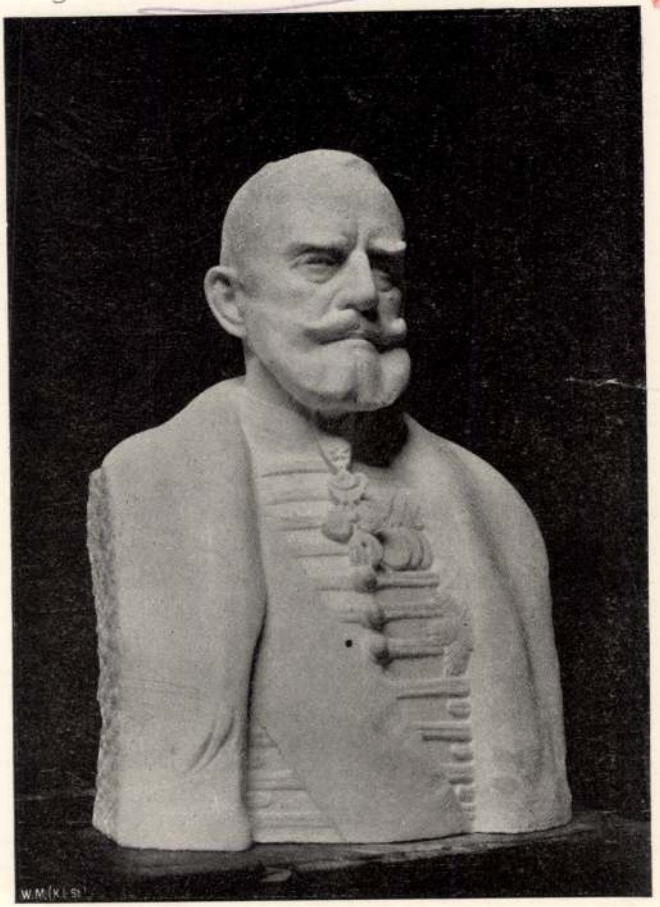

157 Strobl Alajos: gróf Széchenyi Gyula mellszobra.

Képzőm. Társ., 1910. tav. Strobl Lat.

Török Irmáról.

A *Hét* mai czimlapjáról egy okos és intelligens leányfej tekint szembe a nézővel. Ez a leány *Török* Irma, akinek már most is nagy renommeja van a tekintélyes közönség előtt, amely a Nemzeti Szinház előadásait látogatja.

Ez a közönség kegyetlen, kárörvendő, sokszor hideg és szarkasztikus, de annyit meg kell neki hagyni, hogy a jót meg tudja különböztetni a rossztól, s a talentumot, minden előleges elfogultsága daczára, elegendőképpen méltányolja.

A kis Török Irma már meghóditotta félig-meddig ezt a distingvált és rakonczátlan közönséget; föllépései megtöltik a szinházat, játékát és izlését méltányolják, kellemes és finom deklamálását igaz élvezettel hallgatják. És meg kell adni: ez a pironkodó, félénk iskolás-leány meg is érdemli, hogy a jó izlésü emberek érdeklődjenek iránta. Az iskolából hozta-e, vagy már bölcsőjében a magáénak mondhatta, de annyi bizonyos, hogy ez a fiatal leány már most is csupa izlés, distingváltság és tapintat. Nem közönséges dicséret, és csak azok méltatják egészen, akik a szárnypróbálgatásokat figyelemmel kisérik; Török Irma az ő fiatal szinpadi szereplésében ép olyan ösztönszerüleg őrizkedik a tulzásoktól, mint egy társaságbeli uriasszony, aki szalonjában cseveg a vendégei között. Nem szabad most még azt kivánni tőle, hogy a szinjátszás nagy művészetében perfekt legyen; de a szakértők már az izlésnek és önmegtartóztatásnak azt a nagy mértékét is, mely őt mindig jellemzi, dicséretesnek és szokatlannak találják.

Török Irma a szini iskolában tanult; itt Csiky Gergely födözte föl benne elsőül a szorgalmat és hivatottságot, s minden alkalmat fölhasznált, hogy buzditsa és kitüntesse. A jó és lelkes mester érdeklődésével figyelte meg minden lépését, s az iskolán kivül is mindig volt számára egy jó szava, egy őszinte tanácsa. A szini vizsgálatok idején minden lap dicsérettel emlékezett meg a végzett növendékeknek e legkitünőbbje felől, s jövőt és karriért jósoltak neki ez egyetlen nyilvános föllépése után. Török Irma egy ideig vidéken játszott, de tavaly, néhány sikerült vendégszereplés után, a Nemzeti Szinház a saját kötelékébe füzte. Ez idő óta itt van és szemmelláthatólag halad és fejlődik.

Egy egészen fiatal és még viszonyainál fogva is kiforratlan tehetségről lévén szó, természetesen nem szabad holmi iskolákról beszélni, melyeket ő játékával képvisel. De érdemes megemliteni azt a nagy szabást, melyet erre a kezdő kis leányra a világnak legnagyobb szinjátszója, Duse Eleonora tett. Mikor a városligeti szinkör bódéjából, melyet e csodálatos olasz asszony szereplése templommá tett egynéhány estére, az ő városi lakásukra hazatért, egy-két napon át nem lehetett szavát venni, s akként feledkezett meg ételről-italról, mint a hajdankor naiv hivője, aki a szentek szentjéből visszatért főpap elagott kezét megcsókolta.

Szerepeibe nem nézett két napig, a szinházat kerülte. Az édes anyja, akinek feltünt a dolog, végre aggódva kérdezte meg:

— Mi bajod, miért nem tanulsz?

— Óh, hiszen szentségtörés volna ezek után még szinpadra tenni a lábamat.

Manapság, mikor minden vidéki pipiske a Sarah és Duse babérairól álmodik, szinte csodálatos a szerénységnek az a nagy mértéke, a melylyel az a kis leány tele van. De van benne azért egyéb is: sok ambiczió és okosság. Azóta, hogy Dusét látta, még inkább törekszik az egyszerüség és természetesség felé, s dicséretére válik, hogy a nagy olasz asszonyt nem abban utánozza, hogy nyilt jelenetben fujja az orrát, hanem az érzés, a beszéd, a mozdulatok meggyőző igazságában.

Ebben az évben tünt fel a kis Török Irma csillaga és mi — bár hanyatlóban már a szinházi saison — nem akartuk eltenni a képét jövőre. Török Irma a szerencse gyermeke, iránta a sajtó is különös előzékenységet tanusitott. Előlegez neki sokat, többet mint bárki másnak. És a collegák verdiktje előtt mi is meghajlunk.

Strobl műtermében.

S most egyszerre eszembe jut, mikor én két évvel ezelőtt oly sokat jártam abba a műterembe, ahol az Arany János szobra, a Piroska és Toldi Miklós formái születtek. Három hétig ültem én ott a mintázó-állványon egy buzogányforma pörölylyel kezemben, Toldi Miklósnak, annak, akiről a Magnifikus Dominusnak, Perényi Miklósnak udvari lantosa, a jó Ilosvai Selmes Péter krónikás versezettel énekli, hogy:

Nyomó-rudat félkezével kapta vala,
Buda felé utat azzal mutogat vala . . .

*

Az a kis zöld folt az Andrássy-uttól balra, az epreskert: még szent hely, — a múzsáktól, a szépet kedvelő görög istenektől ihletett hely . . . . A nagy Babylon beteg sohajai közepette itt még boldogan húzhatják meg ők magukat, akár Arkádia mythikus rengetegeiben.

Selymes, szinte mérgeszöld a gyep; mosolyogva simogatja a nap. S az egész felett a tavasz énekli zsongó szimfoniáját a mély, bús földtől a halavány vizszinig variálva azt az örök motivumot, mely a nagy Pán sohaján felemelkedve végre, megtisztultan az ég mély kék végtelenségében enyészett el Itt laknak a múzsák: azok élnek lombzizegésen, a szerelmes madarak dalán, a fü zöld és a mennyek kék szinén. — A bokrok közt egy szökőkút mutatja magát: vizsugara hanyatt estében mintha dirib-darab kristályokra törnék össze, — monoton ritmussal, locsogó rímekben játszik. Körülötte a zöld sötét masszái közé bujt Doriforosz s azon a hófehér márványoszlopon ülő Homérosz-fő (mely mint egy felkiáltó jel rí ki a tájképből) hallgatják . . . . S szinte siratják Nájád testvéreiket, a kiket kiöltek a gőzösök s torpedók s Nimfa-testvéreiket, kiket viszont a lancaster-puskák pusztitottak el . . . .

Tovább sétálunk a görögös oszlopsoru műterem felé. Hisz igaz, hogy Beotiában kisebb az ég, mint itt s az Akropolisz oldalán sötétebb a cziprus, mint a magyar akáczfa zöld szine, — tán a távolból élvezve, ide is halatszik a villamos vasut kétségbeejtően modern ideges csengetése, s az ember borzongva érzi a magamagát hajszoló metropolis nehéz izzadt lihegését — mégis oly klasszikus, szinte olympiai nyugalom érzete tölt el. Igazán a muzsák laknak itt; halavány arczuk, mely oda bent a nagy városban oly búsan fonnyad el, az u. n. művelt osztály izléstelensége és közönye mellett, itt mintha felragyogna az antik geniusz csókjára. . . . .

*

A görögös épület félig elbuvik a lombozatba. Elől karcsu jóni oszlopok tartják, melyeknek nőies kőfonatos kapiteljei felett az olvasható, hogy: »Szobrászati műterem.« A lépcsőkön pávák igetnek: a Juno madarai, oly büszke rideg állatok. . . . .

Baloldalt van az iskola, az épület többi részét maga Strobel foglalja el. A műterem szalonja valóságos görög-római átrium; márvány pallójába medencze van vésve, melynek kis szökőkútja naphosszat elévődik az aranyhalakkal. A medencze előtt márvány-oszlopon egy csunya broncz szatir vigyorog. Olyan ismerős az arcza.

A művész felkel a kandaló melletti easy-chair-ből s leteszi a »Toldi szerelmét« a vatikáni gravürökkel telerakott asztalra. Mintázó bluzban van, keze agyagos még, — csak ugy ült le egy kicsit pihenni: »Hozta Isten Toldi Miklós uram. . . . .«

Bemegyünk a műterembe Hogy is hivta szegény Claude Larcher a dolgozó szobáját? C'est mon *souffroir*. . . .

A Strobl *souffroirja* a nagy középső atelier. Itt

A Hét 1893. I. felév.

készülnek a monumentális alkotások. Most mintázza az Edelsheim-Gyulai siremlékét lovasgenerálisi lovagszobrával. S eszembe jutnak azok a hetek, mikor a Toldi született. »Souffroir«-nak neveztem az ő műtermét, mert mi sem csodálatosabb, mint azt elnézni, hogy egy művész mint szenvedi át a teremtésnek annyi édesen fájó gyötrelmeit, s hogy mennyiszer kell hiába futnia a fantázia és az inspiráczió csalóka játékai után.... Milyen érdekes volt azt nézni, hogy az a lomha nagy agyagóriás hogy s mikép tagolódik azzá a mesés alakká, melyet az Arany János verseinek a muzsikája a lelkünkre csókol. Valósággal ellenségévé válik a művésznek az a holt tömeg, mely a szubtilis formákat magába rejti előle. Gyakran félórákat elállott Strobl egy helyben az agyagóriás előtt s csak zsibbadt szemekkel bámult a levegőbe. Mit várt vagy mit gondolt? Tán maga se tudta, hisz a teremtő genie működése annyira homályos, annyira öntudatlan, annyira álomszerü – : hallgatta lelke zsongó melódiáit, elképzelte azt az egyszerü falusi nótáriust, vagy azt a másik régi hegedüst, a mint elénekelnek neki az »elmult időkről, az elmult időkben jó Toldi Miklósról.....« És szemein lehetett látni, hogy az inspiráczió kaczér geniusa mint szórja szemeibe a fel-fel bukkanó szép ötletek aranyporát, s mily csalókán játszadozik vele órahosszat, — kimeritve, tán jobban kifárasztva a művészt, mint a szerelem észvesztő csókja..... Megölelni az inspiráczió muzsáját a kellő pillanatban: ez a nagy szerencse, — lecsókolni szájáról a nagy gondolatot, ez a művész legnagyobb szerelme..... És csodálatos volt: néha mintha villámaram érte volna a Toldi művészét: akrobata ügyességgel ugrott fel a talapzatra s keze atatt pillanat mulva megmozdult az agyagóriás. Valóságos szent dühvel vetette a kolosszus vállára a lomha agyagot. Az a lusta agyag! Daniele da Volterra meséli, hogy Michel Angelo mily gyülölettel csattogtatta a vésésnél kalapácsát a kövön, a szép fehér márványkövön, mely magába rejti előle gondolatai szép alakját.....

Strobl is szinte fanatikus dühvel esett neki ilyenkor szobrának. Végre egy órai munka után izzadtan szállott le a talapzatról: arcza ilyenkor szinte a hipnotizáltak merevségével kutatta az agyag-embert: nem röpültek-e ki a lomha agyagból azok az illatkönnyü gondolatok, melyeket kezei beléje oltottak? És csak lassan engedett fel arczáról a delejes merevség, lassan ébredt fel, — lett ismét a művészből emberré.

— Köszönöm mára.....

*

A jobboldali kis atelierben annyi kedves női mellszobor cseveg a márványszobrok fehér nyelvén. Odabent a nagy atelierben minden csatavihar, palestra és hősköltemény, — itt a kis műteremben minden kecsesség, mosoly és románcz. Mikor én hozzá jártam, egyidejüleg valóságos rajongó idealizmussal dolgozott a »Toldi« »Piroskáján«, mely tudvalevőleg az Arany-szobor másik mellékalakja Valóságos kultusz volt ez nála, olyan, mint a fiatal szemináristák Mária-kultusza. Tudjuk, milyen poétikus modelje volt hozzá.*

Ismét az átriumban vagyunk. A sok poézis után megint a bronz-szatir arcza vigyorog rám. Amott a rengeteg Barberini-Faun nyujtózik.... De a szatir csak nem hagy békét. »Kiről modelirozta ezt?« kérdem. A müvész felkaczag.

— Nem ismer rá? Ez az a bizonyos Andrássy-uti hordár! milyen dühös volt, mikor szarvakat raktam a kopasz koponyájára. Azt mondotta, hogy ő házasember...

És a szatir szinte mérgesen kaczag bele a nevetésünkbe. Még egy pillantást vessünk a müvész anyjának klasszikusan remek mellszobrára, mely tán legtökéletesebb munkája s aztán — hagyjuk el a jóni oszlopokat s az antik múzsákat.

*

De még egy perczre visszaszólok a müvésznek: Tán volna egy arczképe »A Hét« számára?.... De bizony nincs neki. Egyszer vették le a mását életében. Temple festette le mütermében állva és egy szobron mintázva.

*

Az ég fent olyan kék, mintha ujonnan volna kifestve: köröskörül a tavaszi hullámok lüktetése érzik mindenütt. A müvész rêveur-szemeivel felnéz a joni oszlopok alól a magasba.... Onnan jön a messze kékből az inspiráczió. A távolból nyögve hallatszik a kertbe Budapest-Babylon nehéz sóhaja. Oda térünk vissza. De a müvész boldog: ő itt marad. Nem hallja a modern villam és vasélet nyögését: szemei csak továbbra is a végtelenbe merülnek és mosolyogva álmodoznak a szép formáiról.

Pekár Gyula.

* Széchényi Alice grófnő. *Szerk.*

Rip van Winkle a főrendiházban.

Hát mégis akadt olyan ember, aki azt hiszi, kortársai megfeledkeztek multjáról, — s hogy ma már senki sem emlékezik arra, »vaj ki ő, és merre van hazája«, mit tett, s jobban mondva: mit nem kellett volna tennie a multban.

Ez a hosszu ideig morális álomban szendergő főrendi Rip van Winkle nem tudja azt, hogy a megtörténtet meg nem történtté tenni nem lehet.

Nem bizony! Furcsa is volna az, ma megtagadni hazát, nemzetet; szidni mindent ami magyar, azután aludni rá vagy negyvenöt esztendeig, s akkor felebredve, az uj generáczió által nem ismerve, — egész flegmatice kiállani a podiumra, — s emlegetni hazát, nemzetet, — és segitségül hívni a magyarok istenét.

Furcsa volna biz az, ma Windischgrätz seregében szolgálni saját hazája ellen; holnap ártatlan polgárokat és nőket botoztatni, holnapután a muszka táborban császári biztoskodni, — azután pedig harmincz és nehány esztendei morális álom után ujra akczióba lépni, s a gyógyithatlanok kórházában, — mint Chatam lord a felsőházat nevezte, — szállani sikra, és akarni megmenteni azt a Magyarországot, mely ellen fegyverrel kezében küzdött.

Rettenetes szomoru szinben tünteti fel közállapotainkat az, hogy *Pálffy Móricz* gróf fel merészelte nyitni száját a magyar főrendiházban.

Az ifjabb nemzedék ezt az áldatlan nevet alig-alig ismeri. Öregeink egy sorban emlegették Pálffy Mór nevét a Caraffáéval, a Haynauéval. Ezelőtt mintegy harmincz évvel e név a feledés, a megvetés homályába merült. S most, majdnem három évtizeden keresztül tartó morális alvás után felébred, körültekint, s látja, hogy a világ oly irányban alakult át, hogy még ő is jogosult arra, hogy szavát latba vesse a közügyek mérlegében.

A hosszan alvó gróf Pálffy Móricz azt észlelhette, hogy főrendiházunk nem magyar, hogy olyan malom, mely Bécsnek őröl, a magyarnak pedig csak darál, — tehát neki is jut még ott egy kis vezérszerep.

De hát ki is tulajdonkép ez a főrendi Rip Van Winkle? Ezelőtt mintegy három és fél évvel foglalkoztak röviden lapjaink ezzel a nem épen »áldásos nevü« főurral; akkor, midőn *„hazafiui érdemei jutalmául“* az aranygyapjas rendet akasztották a nyakába.

Kutassuk fel hát ezen érdemdus hazafi multját, s nézzük az érdemeket, melyekért jutalmazva lőn.

Téren egyszerre örvénynyé kavarodott az emberár, — friss arany és ezüst folyóként az Omphale s Antiope udvara torkollott bele a felvonulásba s pedig ép közvetlenül a megabyzok után. Elsőbb a tisztviselők, udvari nők s kisebb vendégfejedelmek csatlakoztak, aztán a királynők álltak be a sorba ; Theseus jól láthatta, a lyd felségnek Heraklestől vont kocsija mint kanyarodik eléjük, — Antiope, Melanippe és Molpadia oldalt lovagoltak. Kiséretük gázolva hömpölygött utánuk s főként egy udvarhölgy került különösen közel az athénihez : Amastris búját át a karja alatt s szeme figyelmeztetően villant : «majd a tengerparton a máglya előtt . . . csak reám nézz, én intek neked!» A herczegnő nem folytathatta, mert suttogása kaczajjal vegyes jajba fúlt bele,— a jaj az üvöltő Zogané volt, ki ép tűz kínjára ébredt részegségéből a gyúló máglyán, a kaczaj pedig a népé s a rabszolgakirály volt szeretőié, kik az egy hetes feleséggel élükön hahotázva tánczolták körül a lángoló farakást s közben véresre korbácsolták a Zogan ocsúdó népét. E nép, vagyis a Zogannal dőzsölt rabszolgahad, sírva térdelt ott a máglya alatt s az egy heti szabadságos élet után most szégyenletesen taszíttatott vissza előbbi szolgai rab állapotába; a nép röhögve segített a korbácsolóknak s a ki csak tehette, mind rúgott egyet a hazakotródó szerencsétleneken . . . Ha csak rabszolgák is, mégis férfiak voltak ezek s Omphale hangos nevetéssel gyönyörködött megaláztatásukban. A rabszolgakirály «özvegye», Ada herczegnő, ki egy hétig élt a Zogannal, hevülten, a jó kedvtől mámorosan támolygott oda a nénjéhez. A lyd felség kedvtelve paskolta a húga pirult arczát :

— No, jól mulattál?

— Pompásan . . . !

— Hát nem megmondtam? Lássátok, nem oly ostoba ez a hagyomány, mely királyi herczegnőt rendel az évi Zogan egy heti feleségeül : a népnek hízeleg s te jól mulatsz mellette! a Zogan mindig szép fiú s a mi a legfőbb, te semmit se vesztesz vele, mert íme, az, a ki bírt, ölelt, illően meg is fizetett érte, vagyis meghalt, nem él, nincs többé . . . És ha gyermeked talál lenni tőle, az mindenekelőtt a tied, vagyis mindenkép herczeg vagy herczegnő . . .

ROTT NÁNDOR, AZ ÚJ VESZPRÉMI PÜSPÖK. — Goszleth fényképe.

Fenn a máglyatetőn ép aláomlott a szenesedő hulla.

— Hatalmas alak . . . mondd, és milyen volt különben? — érdeklődött Melanippe.

Ada, ki a Zoganné tréfás koronája helyett újból a maga herczegnői komoly kidarisát tette fel duzzadó dús vörös kontyára, ép dévajul pillantott a máglyatetőre. Egy perczre összerezzent s idegesen, szinte szégyenkezve dörzsölte kezefejével rabszolgacsókos ajkait. A végén vállat vont :

— Hogy milyen volt? Eh, hát férfi volt. . . .

Omphale sohajtva legyintett :

— S a férfi voltakép mind egyforma,

— Mind barom, indulatoskodott Molpadia, — s üdv neked, Ada, köszönet, hogy ím, egygyel kevesebb van!

Ada, ki ép kidarisának a gyöngyös füllebbentyűjét tűzte fel, elgondolkodott :

— Nem, a férfi nem mind egyforma. Nem akarok igazságtalan lenni . . . Egy férfi, a ki tudja, hogy egy hét mulva meghal, tán mégis kedvesebb, sietőbb a csókkal . . .

— Valóban? — töprengett Melanippe.

— S ő ilyen volt, kedves volt, — tette hozzá halkan Ada, újból a máglyára nézve, — szegény! . . .

Csend. Azonban már is fenyegetően csapott le rá az Omphale nevetése :

— Hohó, mit mondtál? S mi az ott a szemedben? Könycsepp? Te, vigyázz, jól tudod, a ki a Zogant siratja, annak vele kell halnia . . . A tűz még nem aludt ki.

Ada tátott szájjal rémült, — ösmerte ő az Omphale nevetését s iszonyat szállott a szemeibe. Erőltetett, görcsös kaczajjal kezdett védekezni, mely hovatovább őrjöngő hahotává torzult : «nem, nem, kegyelmezz, nem sajnálom! . . .» Trombitaszó, a menet újra megindult, Molpadia, ki elől volt, boszusan fordult hátra lováról :

— Ugyan, takarékoskodjál már kissé azzal a kaczajjal, még szükséged lesz rá ott künn a Herakles és Theseus máglyájánál . . .

Antiope szólalt meg :

— Herakles megvan, de hol az a Theseus? Szeretném már látni.

(Folytatása következik.)

MIÉRT?

Ő tudja mit, miért művel,
Nem a mi véges elménk,
Nehéz sorsunk miatt panaszt
Hiában is emelnénk.

Miért tüzel reánk a nap
Rég óta oly keményen,
Hogy földünkön az éltető
Növényvilág kiégjen ?

Könyzáporral vigasztalni
Az elcsüggedt mezőket,
Miért kérjük mind hiában
A hallgatag felhőket ?

Ő tudja, a Mindenható,
Kihez fel-felsóhajtunk ;
De talán már ő sem akar
Könyörülni mirajtunk.

Lévay József.

LUDENDORF FŐSZÁLLÁSMESTER ARZ VEZÉRKARI FŐNÖKKEL FŐHADISZÁLLÁSUNKON.

HINDENBURG TÁBORNAGY TÁVOZIK FŐHADISZÁLLÁSUNKRÓL.

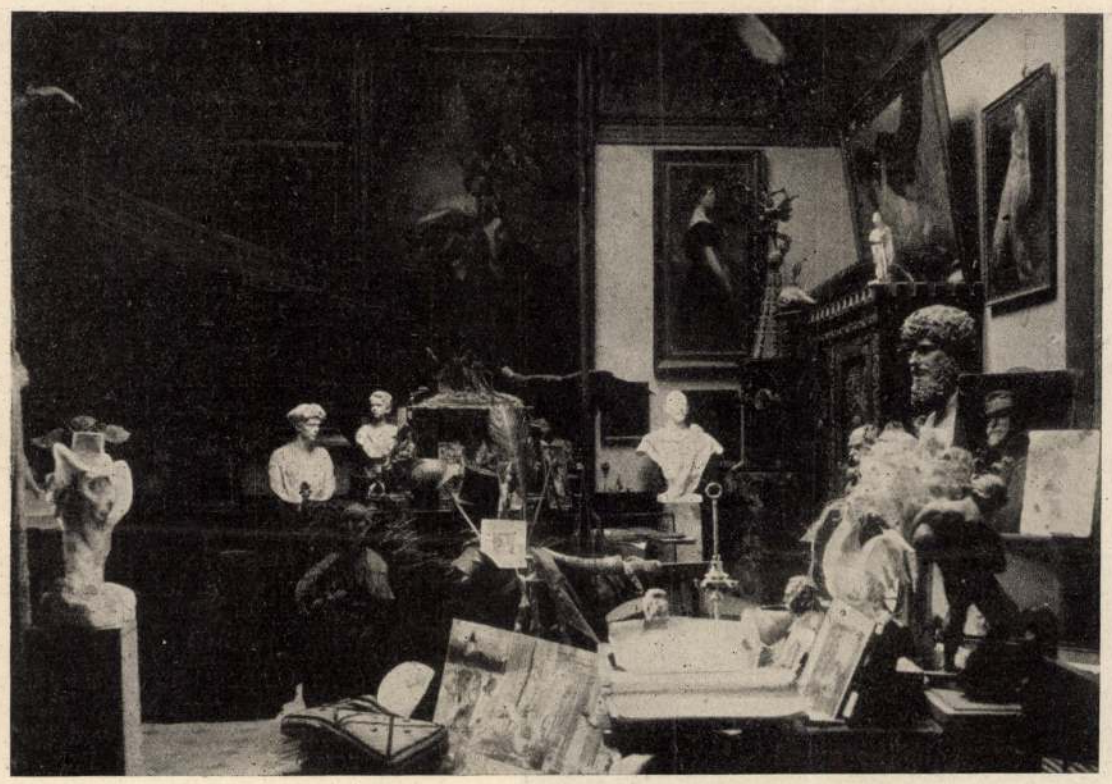

RÉSZLET STROBL ALAJOS MŰTERMÉBŐL.

MŰVÉSZEK OTTHONUKBAN.

STROBL ALAJOS.

Önmagáról.

Hogy miért kivánkoztam a háborúba?! — Ennek egyszerü magyarázata a hitem : egy nemzet művészeti fejlődésére épen olyan hatalmas jelentőséggel bír egy győzelmes háború, mint bármilyen nemzeti érdekre ... Én pedig szeretem, imádom a művészetet ... Csak a nagy betegség hozhatott vissza onnan. Nyolcz hónapos tátrai tartózkodás azután teljesen talpraállított s új erővel, friss kedvvel, hatalmasabb szeretettel térhettem vissza régi szeretőmhöz : a munkához. Most foglalkozom a multtal és a jelennel. Rekonstruálok és új álmokat szövök ... A művészetemben egyébként most is azok a vezetőim, a mik azelőtt : hódolat, rajongás a szépért, a fenségesért, a napért, a levegőért ...

Strobl Alajos.

*

STROBL ALAJOS MŰTERMÉBEN.

A régi Epreskertnek még ma is szépségekben gazdag pontja : a Bajza-utczai mesteriskola, birodalma a magyar képzőművészet két élő büszkeségének, *Strobl* Alajosnak és *Benczúr* Gyulának. A mesteriskola két részre oszlik : a szobrászati és festészeti részre. A szobrászati rész egy gyönyörű park közepén fekszik s ennek a parknak a tulsó végén elterülő villácskában van Strobl Alajos műterme, a hová a nagy épülettől vadregényes, szederindás út vezeti a látogatót. Köröskörül a nagyszerü parkban, vadrózsa bokrok között, majd szabad pázsitok területén egy egész klasszikus világ tárul elénk. Itt van Apolló költői feje, távolabb egy kissé Vénusz ragyogó szép aktja múzsák, grácziák környezetében. A másik oldalon szembe néz velünk Flóra istenasszony, mögötte Psyche, majd Dionysos erőteljes arczán túl, a klasszikus világ mögött a vadregényes bokroktól mentes pázsiton van felállítva Jókai, Kölcsey szobra is, több alkotással együtt. Ezeket mind Strobl mester rendezte el így, az ő «Olympusán», hol Rómában, hol Firenzében szedvén össze az értékes művészi másokat, hol pedig tiszta idealizmusból, szeretetből a maga műtermében, a maga költségén faragván kőbe, hogy méltó helyet teremtsen a képzőművészet forrásának.

Benn a műteremben hatalmas munka folyik ; nem tárlatok, nem megrendelések és nem pályázatok számára. Idealizmusból, studiumból, tiszteletből és jövő tervezgetésekből, egyelőre pihenő propoziciók ösztökélésére. A legszélső műteremben egy ujabb Jókai szobornak a mellékalakjai készülnek most, mellette ott van Munkácsy csaknem befejezett agyagterve. Csudálatosan szép, karakterisztikus, gondolkodó fő, még maga, a halhatatlan nagy magyar mester

KÉSZÜLŐ SZOBROK.

ült hozzá modellt — Párisban. Ott kezdte meg a mestermüvet Strobl, ott is akarta befejezni, de nem juthatott hozzá, mert időközben a nagy Munkácsy alkotó kezeiből örökre kihullott az ecset ... Ez a szobor is az epreskerti «Olympus» számára készül. A külső teremben az ősz mester édes anyjának vörös márványba faragott szobra áll, sok gyönyörű félig elkészült olyan plasztika között, a melyek nem maradnak el sohasem a mester művészi érdeklődésének köréből. Ezek kedvencz témái és sokféleképen alkotja meg ragyogó elképzelésében. Ilyen például nála nemzeti művészetünk kincsének, a dalosszavú *Blaha* Lujzának s a nagy *Pálmay* Ilkának is az alakja. Hódolása sohasem szünik meg s érdeklődésének legbensőbb szeretetével csügg a két ragyogó művésznő alakjának elmélyedésén. Itt ül hatalmas üvegbura alatt agyag modellben a drága nagyasszony : Blaha Lujza, a «Piros bugyelláris» kaczkiás ruhájában, tulipántos ládán, azzal a finom, elbüvölő magyaros mozgással, fiatalos arczán kaczér, bájos mosolygással, a hogyan csak Blaha Lujza tudott mozogni és mosolyogni a nagy népszinműben. Távolabb Pálmay Ilka szobra márványba faragva. Finoman ívelt száj, a rendkívül bájos arczél, a kaczéran hajló orr, élő, beszélő, mosolygó szempár, a legszebb vonalu nyak s a legigézőbb derék, méltó és csalhatatlan mása a ragyogó szépségü Pálmay Ilkának ... Csak az igazi szeretet, a két nagy nő művészetének járó hódolat tudhat ilyen hívséges plasztikát alkotni! Távolabb van *Ujházi* Ferencz, a 94 esztendős festőnek a portréja, majd *Orleánsi* Fülöp herczegé, a ki pedig állandóan ott él Strobl mester művészi érdeklődésében, úgyis mint szép férfiú, mint vadász. De megtaláljuk *Benczúr* Gyulát is ecsettel, palettával kezében, elgondolkodó arczczal márványba faragva, majd Széchenyi Gyula gróf főlovászmestert s Erzsébet királyné ülő szobrának modelljét.

Mint ismeretes, Strobl mester, még a háború legelején, mint népfelkelőhadnagy harcztéri szolgálattételre vonult be ezredéhez — teljesen önként. A hatvanas években járó művész a legmerészebb elszántsággal kemény harczokban vett részt, mint századparancsnok, míg végül megfáradtan, betegen érkezett haza — az Epreskertbe. Azóta főhadnagy lett vitézi érdemeiért, s az itthoni pihenést, munkával tölti. Legkedvesebb munkája ezidőszerint a «Világháború emléke» melyet, ezredének, az első huszárezrednek a számára alkot. A műemlék a kaszárnya udvarán lesz felállítva legközelebb várható befejezése után ...

... Strobl Alajos főhadnagy uram, a betegen hazaérkezett ősz katona nem pihen most sem ... Délelőtt a kaszárnyában dolgozik, délután pedig az Epreskert magánosságában váltja valóra ideális művészi álmait ...

STROBL BENCZÚR MELLSZOBRÁT FARAGJA MÁRVÁNYBA.

Jelfy Gyula fölvételei.

MŰTEREMRÉSZLET SCHULEK FRIGYES, MUNKÁCSY, JÓZSEF FŐHERCZEG, BEÖTHY ZSOLT ÉS SZILÁGYI DEZSŐ SZOBRÁVAL.

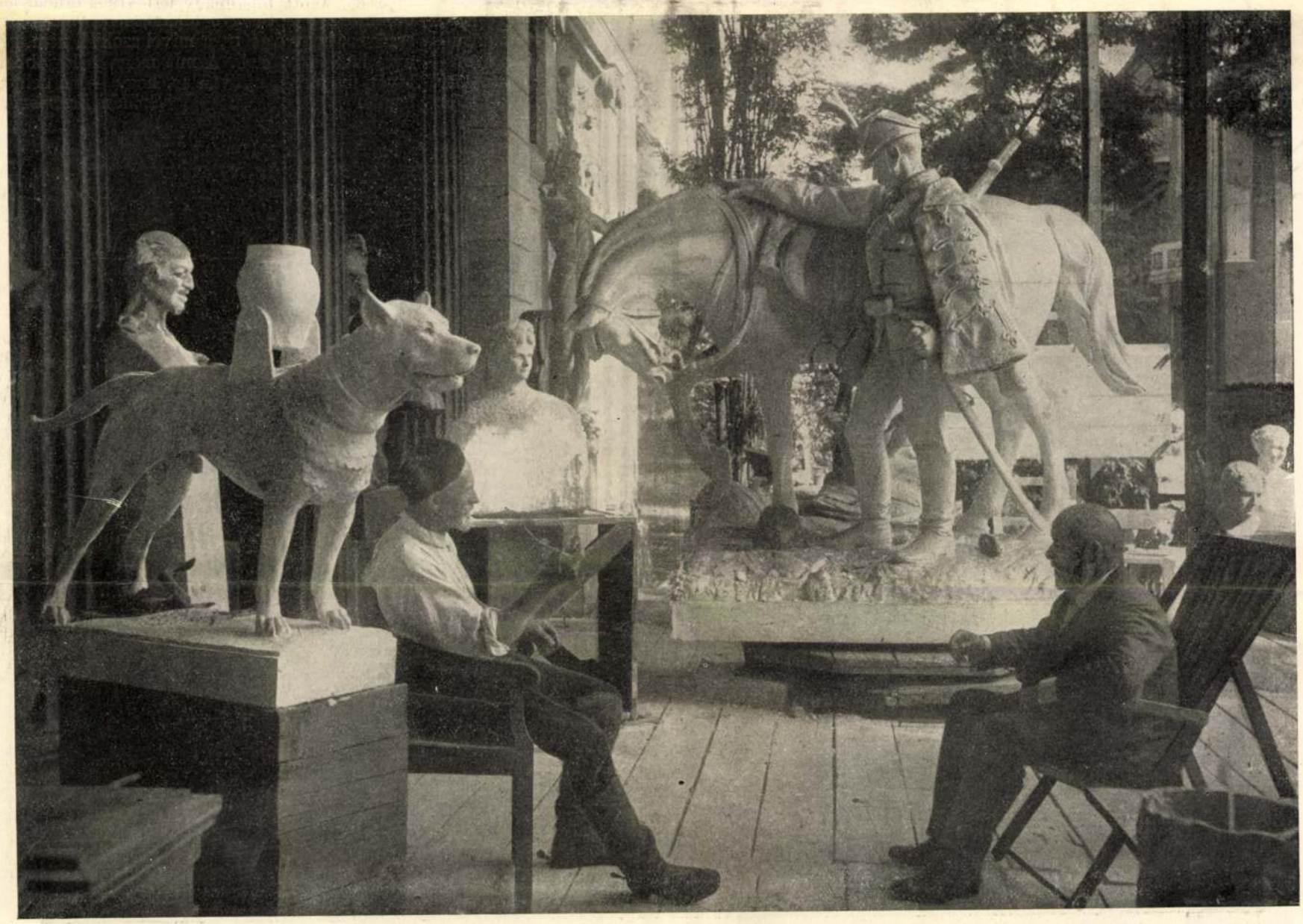

A MŰTEREM OSZLOPCSARNOKÁBAN. (Hátul Henneberg tábornok síremlékének modellje, balról egy hadi kutya szobra.)

STROBL ALAJOS MŰTERMÉBŐL. — Jelfy Gyula felvételei.

A CZENZURA.

Ifjúsága hajnalán, ez bizonyos, a világ teremtése óta még egyetlen egy férfinak nem volt se ábrándja, se becsvágya, hogy *czenzor* legyen belőle. Olyan országról se tud a történelem, a melyben a czenzura valaha csak egy óra hosszat is a népszerüség verőfényében füröd hetett volna. A czenzurát gyűlölték mindig és mindenütt. Jelenvalóságnak bilincs volt, emléknek szomorú és átkos. Holott nincs rá mód tagadni, hogy a czenzura hivatásában bizonyos körülmények között erkölcsnek és haszonnak kell lennie, a minek nyilvánvaló igazolása, hogy a körülmények elkövetkezésével a legradikálisabb kormányzat is nélkülözhetetlennek és feltétlenül alkalmazandónak érzi. A háború például nemcsak a czári Oroszországban szigorította meg, hanem valamennyi hadviselő országban életbe léptette a czenzurát. Sőt a semleges államok is mulhatatlan szükségét érezték a vélemény nyilvánítási szabadság bizonyos korlátozásának és ellenőrzés alá helyezésének.

Bizonyos tehát, hogy a czenzura intézménye adott helyzetekben nem morál nélkül való, sőt súlyos veszedelmek megelőzésére vagy elhárítására lévén alkalmas, hivatásának értékes tartalma is van. Hogy a köztudatban még ez értékei arányában se rokonszenves és semmi olyan intézménynyel, a mi népszerű, még egy napon se említhető, ennek a munkája természetében van a magyarázata. Tökéletes a czenzura a maga hivatása teljesítésében soha se lehet. Munkájának föladatai alkalmiak, a mesterségnek előkészítő iskolája nincs. Diplomás czenzor, illetve a ki a czenzori tudománya alapján kapott diplomát, nincsen. Föladatainak iránymutatója a kapott utasítás, egyetlen szerszáma vagy műszere: az itélőképesség, a melyből szintén nem tehetett rigorózumot. Közvetett szerv, mert az érdeknek, a melynek védelmében dolgozik, szintén nem szakszerű ismerője és a méretek pontos megalapítására szükséges beavatottság nem mindig tulajdona. Tehát bizonyos merevség jelentkezik a munkájában és mert minden félteni való között mindenkihez a maga bőre áll a legközelebb, a túlzásokra ebben az irányban a leghajlamosabb. A maga számára a legenyhébb sorsot választja, ha képtelenül vagy akár ostoba módon szigorú, mert egy elnézés nagyobb bajt zúdíthat rá, mintha százával csukja a tilalom tömlöczébe az ártatlan írásokat. A népszerűséget — a mi úgy

Kiss, egyik repülőcsapatunk őrmestere, a kit bronz, kis ezüst, két nagy ezüst és két arany vitézségi éremmel tüntettek ki.

sincs — nem koczkáztatja vele és a mesterségének megvan az a zseniális hálátlansága, hogy a mi csakugyan jót, hasznosat és a köz számára áldásosat művel, az teljesen homályban marad. A veszedelemről, a melyet a czenzor plajbásza elnyom, soha se tudhatunk. Nyilvános csak a gáncs lehet, a mely tévedésein, túlzásain vagy ostobaságain megbotránkozik.

A gyűlöletnek, a mely a munkáját koszorúzta, a káröröm édességével megczukrozott elégtétele vagy vigasztalása lehet, hogy a mestersége a legroszabbak és a legkeservesebbek közül való és akárhányszor egyenesen tragikus helyzetekbe, a legfeketébb ódiumok viselésének kötelességébe állítja. A föladat, a melynek védelme ráparancsoltatott, hallatlanúl bonyolúlt és elhatározhatatlan, ha szóval még oly kurtán és apodiktikusan is definiálható. Hogy csak egy példát emeljünk ki a tömkelegből: vegyük a háború és a drágaság viszonylatát. Tudjuk, hogy ellenségeink a csatatereken nem boldogulván, a harczot gazdasági térre is átvitték és körülzárással próbáltak megrokkantani, kiéheztetni és térdre kényszeríteni bennünket. Elsőrangú hadi érdekük volt, hogy minél hamarabb és minél teljesebb eredmények hirdetésével nyugtassák meg és tüzeljék föl a saját népeiket. Emlékezhetünk rá, hogy lapjaik már 1915-ben berlini, budapesti és bécsi éhség-zendülések hasábos leírásaival szórakoztatták a közönségüket. Már 1915-ben azt írták «szemtanúi», tudósítóik és «abszolut megbizható semleges forrásból» eredő jelentéseik, hogy Budapesten a tojás ára egy frank, Berlinben az utczán esnek össze az éhezők és éjszaka tömegsírokba földelik el az éhenhaltakat.

Mindez természetesen a vágy készségesen adott és boldogan fogadott előlege volt a reménységnek és a hiszékenységnek. De nem fantázia, hanem a háború komor valósága, hogy igenis olyan helyzet támadt, a mely elhatárolta a produkczió lehetőségeit, meggátolta a készletek táplálását és ennélfogva egy fekete szüret alkalmát adta azoknak, a kiknek az erkölcse megengedte, hogy a helyzetet egyszerűen *konjunkturának* fogják föl. Nem dicsőség, de valóság, hogy e szüretre mohón készségesek, példaadók és követők rögtön és becstelenül számosan jelentkeztek. Hamarább, tömegesebben és kitanultabban, mint a hogyan az elébevágó és megtorló intézményes rend mozogni tudott. Óriási szocziális és országos érdek volt, hogy a nyilvánosság minden ereje teljes megfeszítésével vethesse magát a zsebrákhad megfékezésére és elriasztására. De nagy hadi érdek volt az is, hogy az ellenség a magunk beismerő panaszos szavában ne állíthasson koronatanúnak egy valóságos szúnyogot — elefánttá fölfújva. Melyik érdek volt igazában fontosabb?... A hatalmasabb minden esetre az volt, a melyik érvényesülni tudott. *A drágaság tiltott téma lett* és a szúnyog a valóságban is elefánttá kövéredhetett. Bizonyos, nem egyedül azért, talán nem is elsősorban azért, mert nem volt szabad írni róla. És bizonyos az is, hogy a czenzor se kapja olcsóbban se a húst, se a zöld főzeléket, se a czipőt, se a szövetet, mert az, a kinek panaszos, keserű és vagdalkozó szavát némaságba fojtotta. De ki mérheti föl az erő elveszett hatását, a mely általa lehetetlenné tétetett?...

A czenzura erkölcse: a nélkülözhetetlensége és a roszért vagy kellemetlenért, a miért az ódiumnak ő a fölvevő állomása, a vigasztalásunk az, hogy a jóért, a mivel szolgál, nem igényel hálát magának. A mit maga is legjobban kíván magának, nyilván az, hogy — ne kelljen lennie.

Szőllősi Zsigmond.

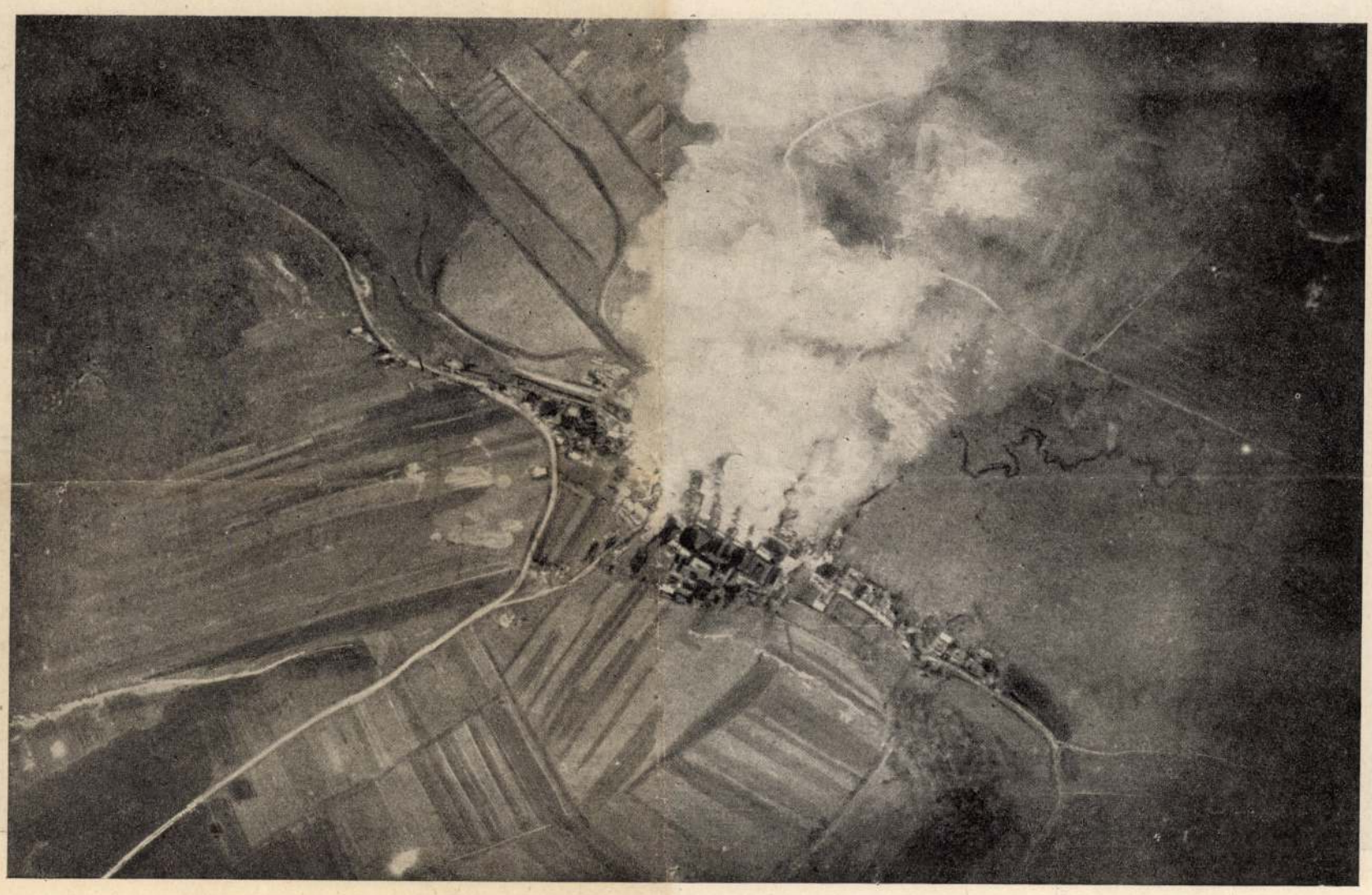

EGY ÉGŐ FALU REPÜLŐGÉPRŐL FÖLVÉVE.

Dénesné és leánya, Zawadowsky Alfréd kir. közigazg. biró családja, Kelety Gábor főiskolai tanár és családja, Palmer Kálmán főrendiházi elnöki tanácsos és családja, Hanzély Gyula tanár, Kelety Károly, özv. Hegedüs Sándorné, Navratil Imre dr. udv. tanácsos és felesége, Hegedüs Loránt orsz. képviselő és családja, dr. Navratil Dezsőné, ifj. Hegedüs Sándor író és Eleméry Ákos tüzérhadnagy.

Az ünnepélyt a Szózat nyitotta meg, melyet Roubal Vilmos karigazgató vezetésével az opera férfikara énekelt s az emléket Bosznay István festőművész, főiskolai tanár az alábbi beszéddel avatta fel:

«Kelety Gusztáv, a te síremlékedet felavatni jöttünk most ide, volt tanítványaid, tisztelőid, tanártársaid. Eljöttünk, hogy emlékezzünk rólad, ki már életedben emléket állítottál magadnak, ércnél becsesebbet. Mert a nemes emberek emléke él, becsülésben nőttön nő, az idő finom pora be nem lepheti, a feledés el nem homályosíthatja.

Elköltözött barátunk, nagy művész voltál, művészi oktatásunkat a messze jövőbe tekintve, te alapoztad meg. A magad művészetét sokszor háttérbe szorítva, másokért dolgoztál. Mások művészetét becsületesen, magas szempontból, finom érzéssel és megértéssel méltányoltad s míg mások a művészet országútján tovább haladtak, te félreálltál, hogy a kötelesség kevésbbé művészi, de magyar nemzeti szempontból nagyon fontos munkáját elvégezzed. Műveidben élni fogsz s mint a poéta mondja: «eszmévé finomulsz». Míg a rög köt bennünket, a lelket sokszor megbénítja a test, küzdünk, sebet osztunk és kapunk, félreismernek, üldöznek, a test elmultával mindez elmarad, a lélekés eszme úrrá lesz, mert halhatatlan. A te utaid sem voltak simák, törekvéseidet nem mindig koronázta elismerés. Megbántás és gáncs is ért, még se törtél meg, hanem dolgoztál, mint művész, mint aesthetikus, mint a művészi oktatás egyik főirányítója s mint jó ember, segítve a fiatal törekvőkön.

Színekben pompázó erdeink fáradhatatlan vándora, gödöllői árnyas tölgyesek rejtett szépségeinek poétája, mély érzésű nagy művész, sokszor lested a természet szíve dobbanását, most már ölén nyugoszol, megpihentél, megbékültél, nem zavarunk, de ime, itt vagyunk emléked körül, melyet sírodra állít a kegyelet.

Itt, melletted, e néma sírokon még most is virágok nyílnak, ez emlékkövek fölött fák lombjai suhognak lágyan, színes levelek hullnak le halk zizegéssel lassan-lassan s az elmulás fájdalmát érezzük.

De él a természet lelke, mely téged is ihletett, az az egyetemes lélek, mely folyton teremti és újítja a világot! Semmi sem hal meg, csak átváltozik, pihen egy darabig és készül

MEDGYESSY FERENC — FIATAL ANYA

Művészet 1917

új kikeletre. Te sem haltál meg, hisz itt vagy a szívünkben! Álmodjál csendesen! Szellemed él munkáidban, él és hat az intézményekben, melyeket alkottál. Él és dolgozik, ihlet és munkára serkent minket is. A Képzőművészeti Főiskola koszorúját helyezem sírodra el nem múló tiszteletünk és szeretetünk jeléül.

Eltávozott harcos, békesség legyen veled!»

A székesfőváros koszorúját Wildner Ödön tanácsnok, a Magyar Tudományos Akadémiáét Ilosvay Lajos dr. másodelnök, a Képzőművészeti Tanácsét dr. Huszka Jenő, a Képzőművészeti Társulatét Jendrassik Jenő h. igazgató, a Kisfaludy Társaságét Császár Elemér dr., a Képzőművészek Egyesületéét Balló Ede elnök, az Iparművészeti Társulatét Alpár Ignác alelnök, az Iparművészeti Iskoláét Groh Lajos igazgató, a Képzőművészeti Főiskola ifjuságáét Réfi-Kádi János és utolsónak a Rajztanárok és Rajztanítók egyesületéét Hochrein Lajos tette le a sírra egy-egy kegyeletes mondat kiséretében. Elküldötte koszorúját a sírra Eötvös Loránt báró volt kultuszminiszter is, akinek minisztersége alatt Kelety Gusztáv egyik legelső és legkiválóbb munkatársa volt. Az ünnepély a Himnusszal ért véget.

A történeti hűség kedvéért közöljük, hogy az emlékre szükséges költségeket a Rajztanárok és Rajztanitók Egyesülete a Képzőművészeti Főiskolával együttesen gyűjtötte és azt Strobl Alajos a nagy mester iránti tiszteletéből és kegyeletéből teljesen ingyen készítette. A felavató ünnepélyt Kovács Géza főiskolai tanár és a Műcsarnok h. titkára, Lesskó János rendezte.

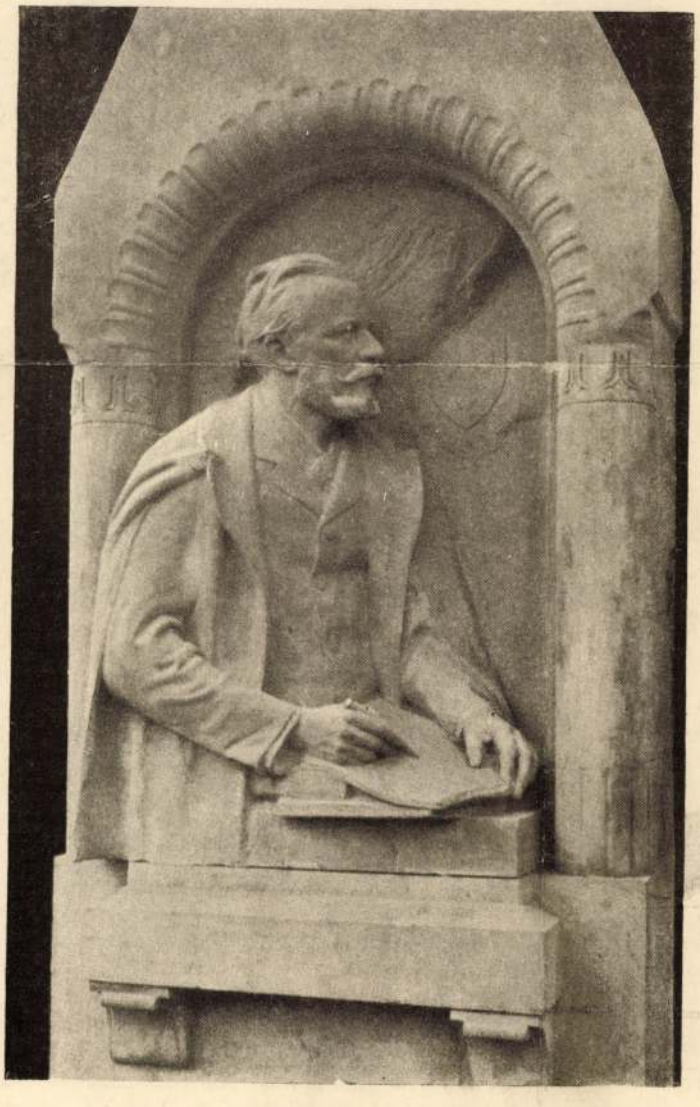

KELETY GUSZTÁV SIREMLÉKE — STROBL ALAJOS MÜVE

LEJÁRÓ PÁLYÁZATOK

1917 december 31-én lejár a Kassa város szabályozó tervére hirdetett pályázat. Díjak: 3500, 2500 és 1000 K.

1918 január 5. lejár a Magyar Mérnök- és Épitész Egyletnek diadalkapu tervére hirdetett pályázata. Díj: aranyérem és 1200 K.

1918 január 31. lejár Halmos Izornak exiibris-rajzra hirdetett pályázata. 1. díj 300 K, 2. díj 200 K, 3. díj 100 K. A díjjal jutalmazott mű a szerző tulajdona marad. A jeligés művek az Ország Világ szerkesztőségébe küldhetők (V. Hold-utca 7.), ahol a feltételek is megtudhatók.

Felelős szerkesztő: LYKA KÁROLY

Kiadótulajdonos: SINGER és WOLFNER Budapest, Andrássy-ut 16.

Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaság nyomása. Budapesten.

A Művészet kliséit Wolfner M. fotocinkografiai műintézete készíti Budapesten, VIII., Hunyadi-utca 32

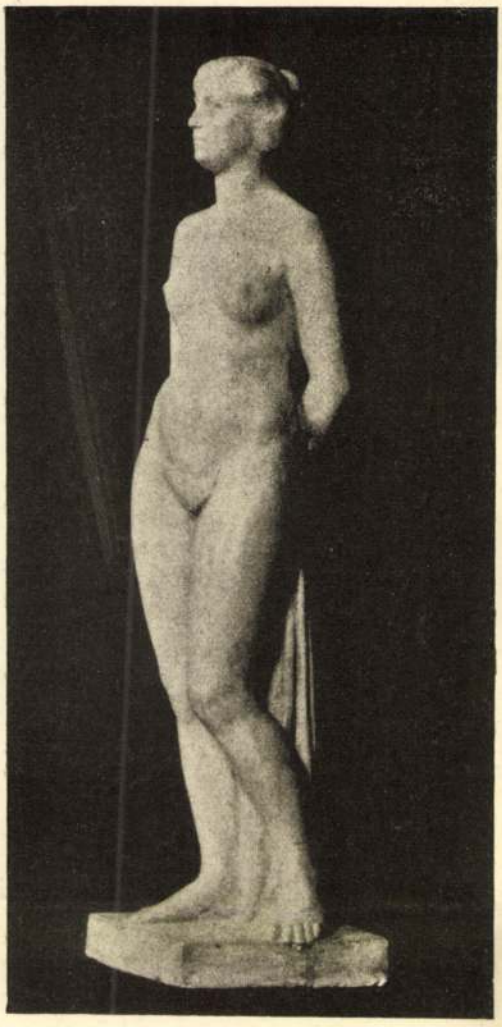

MARTINELLI JENŐ TÜKÖR ELŐTT

választmányi tag Munkácsynak egy fiatalkori alkotását ajándékozta, amelyért 6000 korona folyt be az alap javára. 2000 koronát adott Déri Frigyes kereskedelmi tanácsos, pártfogó választmányi tag és 500 koronát Ernst Lajos muzeumtulajdonos, igazgató.

A nagylelkű adakozóknak e helyütt is hálás köszönetet mondunk a művészek összességének a nevében.

A HONVÉDELMI MINISZTER A KÉPZŐMŰVÉSZETÉRT. A világháború anyagából személyes tapasztalatok alapján eddig csak a sajtóhadiszálláshoz beosztott művészek alkothattak műveket, míg a többiek a harctéri események feldolgozásától teljesen el voltak zárva vagy másodkézből kapott vázlatokra voltak utalva. A magyarság nagyarányú résztvétele azonban megköveteli, hogy az utókor számára a világháború eseményeit megörökítő minél több mű létesüljön és hogy a magyar képzőművészet e téren sokat, nagyot és maradandót alkosson. Szurmay Sándor báró honvédelmi miniszter ezért lehetővé tette, hogy minden magyar művésznek alkalma nyiljék a háborús élet légkörét megismerni, még pedig a neki legalkalmasabb időben és azon a harctéren, amely a legjobban érdekli. Erről értesítette a Magyar Képzőművészek Egyesületét és közölte, hogy minden művész, első sorban aki alkalmatlan és már nem katonaköteles, vendége lehet a sajtóhadiszállásnak, ingyen utazhatik, kétszeres hadtápváltságot kap, megbetegedés esetén pedig katonai kórházban ápolják. Le kell mondaniok azonban a katonai kincstárral szemben mindennemű kárpótlási igényről baleset, betegség és megsebesülés esetében.

A jelentkezéseket Balló Ede egyesületi elnök címére (Budapest, Városliget, Műcsarnok) írásban kell beküldeni.

KELETY GUSZTÁV SIREMLÉKÉNEK FELAVATÁSA. Kegyeletes ünnepély keretében avatták fel a kerepesi temetőben Mindenszentek ünnepén a művészet, tudomány és az irodalom képviselői nagy sokaságának a jelenlétében komjátszegi Kelety Gusztáv, képzőművészetünk egyik úttörője, a Képzőművészeti Főiskola és a Képzőművészeti Társulat egykori nagynevű igazgatójának a siremlékét, amely Strobl Alajos szobrásztanár kitűnő alkotása. Az avatáson Apponyi Albert gróf vallás és közoktatásügyi minisztert Nagy Árpád dr. oszt.-tanácsos, a művészeti ügyosztály h. vezetője, a székesfővárost Wildner Ödön dr. tanácsnok képviselte, s ott voltak Szinyei Merse Pál a Képzőművészeti Főiskola, Petrovics Elek dr. a Szépművészeti Muzeum, Deák Ébner Lajos az Áll. Női Festőiskola, Györgyi Kálmán az Iparművészeti Társulat igazgatója. Kelety Gusztáv családja részéről: özv. Hanzély Jánosné, Kelety Gusztáv testvére, Kelety Jolán, Kelety Dolly és Kelety Géza dr., a gyermekei, ez utóbbi a nejével Surányi Carola bárónővel, Mártonffy Marcell dr. egyetemi tanár, a veje, továbbá Kelety Dénes min. tanácsos, özv. Horváth

nagy aranyérem, a 4000 koronás Wolfner Gyula díj (2000—2000 korona a magyar néplélek komoly, nemes vonásait visszatükröző festmény és szobor alkotójának jutalmazására), a 2000 koronás Ipolyi díj (egyházi szent, vagy nemzeti történelmi kész olajkép, valamint hasonló tárgyú kész szobor szerzőjének jutalmazására), az 1200 koronás néhai Ráth György-féle díj (szobrászok részére), az 1200 koronás árkosi Benkő Kálmán díj, a Lipótvárosi Kaszinó 1000 koronás díja, a 600 koronás Esterházy díj (vízfestményekre) és az Erzsébetvárosi Kaszinó 500 koronás díja. Az érmekre és a díjakra senkinek sem kell külön pályáznia.

A társulat a tárlaton a néhai Andrássy Dénes gróf alapítványának a kamataiból 10.000 koronáért vásárol különböző értékű műveket, míg a sorsolás vásárlási összege 20.000 korona. Nyereményértékek 1 drb. 2000 korona, 2 drb. 1500 korona, 3 drb. 1000 korona, 5 drb. 800 korona, 10 drb. 500 korona, 6 drb. 400 korona és 2 drb. 300 korona.

A nyerőtagok nyereményeiket a szabályok értelmében csakis a téli tárlaton értékesíthetik, amely január 6-ig van nyitva, mert különben a nyeremények értéküket vesztik. Minden nyerő csak egy művet választhat.

A tárlatot, amelyen 243 művészünknek 435 alkotása van kiállítva, november 10-ikén nyitotta meg a Társulat védnöke, József főhercegnek a képviselében Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter. A Fenséget képviselő kultuszminisztert a Társulat vezetőségének az élén Andrássy Gyula gróf elnök fogadta és Forster Gyula báró alelnök intézett hozzá üdvözlő beszédet, amelyben arra kérte, szíveskedjék odahatni, hogy a művészek otthonából, a Műcsarnokból a hadikórház a hosszú idő után végre kitelepíttessék, s abba a művészek a jövő év őszén újból beköltözhessenek. Apponyi gróf a kérés elintézésére igéretet nem tehetett, de annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a közelmultban szerzett győzelmeink és a bekövetkezendő eseményeknek az alapján önmagától fog megoldódni ez a kérdés.

ANDRÉJKA JÓZSEF — PRO PATRIA

A szűkös helyiségekben rendezett tárlatnak is olyan nagy a sikere, amilyenre kevesen számítottak, dacára annak, hogy a művészet fölé borult és hosszú ideig tartó kínos sötétség után végre hajnalhasadásnak kellett elkövetkeznie. A tárlatot az első nyolc nap alatt jóval többen nézték meg tizezernél s ennél az óriási látogatottságnál is fényesebb a vásárlások eredménye. Az első tíz napon magánosok 77 művet vettek meg 182.150 koronáért, a székesfőváros 4-et 7850 koronáért, a nyerőtagjaink pedig 15-öt 14.950 koronáért. Így elkelt összesen 96 mű 204.950 koronáért. A háború egész tartama alatt rendezett öt tárlaton a magánvásárlásból 111.895 korona folyt be, ezt az összeget mostan tíz nap alatt 70.255 koronával haladtuk meg.

ADOMÁNYOK A HÁBORUS ALAPRA. A Magyar Képzőművészek Háborús Segítő Bizottságának ebben az évben Andrássy Géza gróf

A »tanbestia«

— Levél a szerkesztőhöz —

Július elejére a fiumei cápa mellett már évek óta még egy másik állat is megjelenik a lapok hasábjain. Ez az állat a „tanbestia". Ellenszenves és vérszomjas szörnyeteg, aki fiatal gyermekekkel táplálkozik és különös kegyetlenséggel üldözi őket a halálba. Afféle modern Báthory Erzsébet, aki villámló szemekkel gyönyörködik a szegény fiúk kínjaiban. A bizonyítványkiosztás hónapjában már esztendők óta szomorú öngyilkosságok történnek egyremásra, és minden elhantolt fiu sírja fölött szigoru tetemrehívást rendez a közvélemény. A bűnös természetesen a tanár, teljes nevén a tanbestia. A megszomorodott szülők érthető és menthető keserűséggel őt vádolják, a közvélemény pedig szíves és előzékeny jóindulattal fordul ellene. Az ujságok borzadalmas részleteket közölnek a „tanbestia" hóhérmunkájáról. Kiderül, hogy már más fiúkat is megszidott, hogy néhányat az osztálykönyvbe írt be és néhányat bezáratott. Senki se meri mentení, mert senki sem akar a humanizmussal, a fölvilágosodással és a többi elvont fogalommal rossz viszonyba kerülni. És a tanbestia ilyenformán alaposan benn marad a tintában.

Öreg ember vagyok, vidéken élek, nem ismerem az aktuális eseteket és nincs véleményem róluk. Szíves készséggel elhiszem, hogy a tanárok között is akad rosszindulatu és főleg ideges ember, akire kár rábízni az ifjuságot. Nem is mernék hozzászólni ahhoz, hogy azt a boldogtalan akadémikust, a kit most siratnak, a saját szerencsétlen lelke, vagy pedig tanárjának brutális bánása kergette a halálba. De azt le merem irni teljes bátorsággal, hogy a tanár helyzete az utóbbi esztendőkben rettenetesen megnehezült. Azelőtt sem volt könnyü, de amióta a gyermekek és fiatalok „fölvilágositása" teljes erővel történik, majdnem lehetetlenné vált. Még itt, a távoli hegyek között is megérezzük annak a „kulturmunkának" hatását, amelynek alaptétele, dogmája, evangéliuma: a tekintély lerontása. Elsősorban a tanári tekintély lerontása. Középiskolai tanulóink hétről-hétre olvassák, hogy tanáraik elmaradt és ostoba emberek, akiknek sem tudásuk, sem eredetiségük nincsen. A fiatal lélek, amely szkepsisre és tagadásra különösen fogékony, mohón szívja magába ezt a tanitást és megkülönböztetett tiszteletlenséggel próbálja érvényesiteni. A modern szépirodalom az elmaradt, korlátolt, rosszindulatu és kellemetlen ember tipusát rendesen szintén a tanárban személyesiti meg. A gyermek kedvenc belletristáinak munkáiban találja meg a legjobb érveket saját rakoncátlan és zabolátlan magaviselete mellett. Amikor ezekről a gyermekes csínyekről olvasunk, mosolygunk. A tanár azonban, akinek nehéz munkáját megakadályozzák és lehetetlenné teszik, nem tud mosolyogni. Neki el kell végeznie az anyagot, fönn kell tartania a fegyelmet és vajmi kevés fogékonysága marad a humor iránt.

Pedig a humor még nem a legrosszabb. Gyermekes csínyeket senki sem vesz tragikusan. De majdnem minden osztályban akadnak már fiúk, akik a tanári tekintély megdöntését programszerü föladatnak vallják. Ezek között vannak igen intelligens tanulók is, akik azonban el vannak telve az elmésségnek és dialektikának azon fajtájával, amely legfiatalabb irodalmunkban ma a legjobb ajánlólevél. Modorukban pedig megvan az a különösen jellemző szemtelenség, amelyről ők azt hiszik, hogy kulturális fölényből származik. Az ilyen fiúk befolyása rettenetesen destruktiv, mert mihamar tönkreteszi az egész osztály fegyelmét. És ez a szellem nem egyszer kényszerhelyzetbe hozza a tanárt is, aki elvégre maga is csak ember, gyakran fiatal ember, gyakran agyonkínzott idegekkel, fáradtan dolgozó ember.

A középiskolai tanulók intelligens része ma az éretlenség legveszedelmesebb fegyverével, elképzelt kulturális fölénnyel hadakozik saját tanárjai ellen. Azelőtt önképző-kört játszottak és legrosszabb esetben beleszerettek a színház primadonnájába. Ma megvetik az önképzőkört, mosolyognak az ideális szerelmen és tizenhat évük gőgös és szuverén biztonságát fal gyanánt állitják maguk és tanáraik közé. Ha a tanár szépszerével akar átjutni ezen a falon, kinevetik, ha áttör rajta, akkor „tanbestia" lesz belőle. A fiu pedig, aki azelőtt a büntetés alatt gyermekes bosszuterveket forralt tanárja ellen és föltette magában, hogy az érettségi után meg fogja verni, ma hideg nyugalommal nyul a revolver után.

Öreg ember vagyok és valahányszor egy szegény, megtévedt gyermek öngyilkosságát olvasom, mindig elfacsarodik a szívem. De, tudja Isten, az én haragom és elkeseredésem ilyenkor nemcsak a bűnös tanárt keresi, hanem azt a bűnös szellemet, amely a gyermek lelkét megmérgezte, azt a bűnös irányt, amely kiölte ideáljait és helyükbe hazug önbizalmat adott, azt a bűnös közvéleményt, amely a tekintélyeket csak akkor ismeri el, amikor felelőssé teszi őket a saját hibáiért.

Egy öreg tanár

Primadonna egy muzeumban. A Fővárosi muzeum falai közé, kint a ligetben, kedves, de fölötte szokatlan vendég érkezett. Színésznő, mi több: primadonna, mélyen dekolletált estélyi ruhában, virággal a dereka körül, s u. n. sikerült, elegáns frizurával a fején. Csak egy baj van: a színésznő, a primadonna, mint ahogy illett volna, nem érkezett finom fogaton, vagy villammal hajtott Mercedes-kocsin. Egyáltalában nem is jött a saját szuverén akaratából, muzeumlátogató kedvéből. Nem is jött, hanem hozták, sőt cipelték, két ember cipelte föl a muzeum lépcsőjén, akiknek sipkájáról messzire látszott, hogy hivatalos funkciót végeznek, hivatalos személyek, fővárosi szolgák. A színésznő ugyanis — az olvasó már bizonyára kitalálja, — kőből volt, nem eleven szobor volt,

Pálmai Ilka szobra a székesfővárosi múzeumban

nehéz volt. Márványalakjáról a szakértő szállítók szép vigyázva leoldották a vászontakarót, aztán elhelyezték a muzeum egy világos termében, ahol most márványszemeivel mosolyogva néz a jövendő, a mulandóság, mint megszámozott „muzeumi tárgy", az örökkévalóság elé. Idemellékelt fénykép mutatja, hogy a színésznő, akiről szó van, az egykori Népszinház sok forró estét, hírt, dicsőséget, sok körülünneplést ért és ma is tapsolt primadonnája: Pálmai Ilka. Szobrát, amely Strobl munkája, 1889-ben helyezték el a Népszínház első emeleti cukrásztermében, vörös márvány-talapzaton. Azóta itt állt, amig el nem jöttek a Nemzeti Színház művészei, akik — valószínüleg azon az alapon, hogy ők az operettnél magasabb stil képviselői — kiobstruálták, félrehelyezték. A főváros tulajdonát képező szobor igy jutott el egy neki méltóbb helyre, a városi muzeumba, Bárczy polgármester rendelkezése folytán. Mindenesetre: nincs ma színésznő, aki ezt elmondhatná magáról, aki még életében muzeum falai közt tudná a szobrát. Nincs, aki igy szólhatna: látom a szobromat, amint előtte sorra udvarolnak késő idők öreg gavallérjai, s szinitanodás kisasszonyok küldik álmaikat a csillagok felé.

Rejtelmes történetek. Conan Doyle nevét Scherlock Holmesnak, az egyetlen irodalmi ambicióval föllépő detektivnek alakja tette népszerüvé. A Scherlock Holmes irodalom ma a nemzetközi könyvpiac egyik legnevezetesebb támasza és nem tagadhatjuk, hogy e rejtelmes és érdekfeszítő történetek előadása mindig irodalmi eszközökkel történik. Az Eggenberger-féle könyvkereskedés most Conan Doyle azon titokzatos történeteit adta ki kötetben, amelyek mintegy előfutárjai a nagy detektivnek, a bűnesetek és rejtélyek megoldásának mestere azonban még nem szerepel bennük. Érdekes és izgató olvasmány ez a könyv, és ha nincs is köze az irodalomhoz, annál jobban alkalmas egy unalmas vasúti utazás enyhítésére. A kötet egyik elbeszélését mutatóul közöljük mai számunkban. Ára négy korona.

Uj Idők 1909. XV. 29.

letted maradok, amíg újra nem találkozunk. Boldogan halok meg, hogy tudom, hogy reggel és este hallani fogod hangomat. Óh, John, légy erős, légy erős, amíg ismét találkozunk.

Mondom, fölemelkedtem, hogy közöljem jelenlétemet, de nem tehettem meg, míg a hang el nem némult, hanem félig ülve, félig fekve, mintegy bénultan, ámulva hallgattam azokra a távoli epedő, zengzetes szavakra. Ő pedig — ő annyira elmerengett, hogy még ha szóltam volna is, sem hallotta volna talán.

De a csend beálltával félig akadozva mentegetőzésekbe és magyarázatokba bocsátkoztam. Erre fölpattant, fölcsavarta a villámos lámpát, melynek fényében láttam, hogy szemei a haragtól szikráznak, arca dühösen vonaglott, mint ahogyan néhány hét előtt a boldogtalan napszámosnő látta.

— Mr. Colmore? — kiáltott. — Ön itt! Mit jelentsen ez, uram?

Dadogva mindent megmagyaráztam; idegfájdalmamat, a bódítószer beszedését, álmatlan éjszakámat és sajátságos ébredésemet. Mialatt rám hallgatott, a harag pirja elenyészett arcáról, és vonásai ismét azt a szomoru, indulatmentes kifejezést öltötték.

— Titkom az öné most, Mr. Colmore, — mondá. — Csak magamnak tehetek szemrehányást az elővigyázati intézkedések elhanyagolásáért. Félbizalom rosszabb annak teljes hiányánál, és így ha már ennyiről értesült, tudjon meg mindent. Halálom után, nem bánom, ha bárki is megtudja a történetet, de addig becsületérzésére bízom, hogy egy emberi lélek se hallja meg szájából. Még mindig büszke vagyok — vagy legalább még mindig elég büszke vagyok ahhoz, hogy szánalmat türjek el, szánalmat, amelyet ez a történet vonna maga után. Az irigységen csak mosolyogtam, a gyűlölettel nem törődtem, de a szánakozást nem tudom elviselni.

— Hallotta azt a forrást, amelyből a hang eredetét vette; az a hang, amely — amint tudomásomra jött, — annyi kíváncsiságot keltett háztartásomban. Tisztában vagyok azokkal a kósza hírekkel, amelyeknek életet adott az. Azok a találgatások — akár botrányosak, akár babonásak — olyan természetüek voltak, amelyeket figyelmen kívül hagyhattam és megbocsáthattam. Sohasem bocsátottam volna meg azonban a tiltott kíváncsiság kielégítésére szolgáló hűtlen kémkedést és hallgatózást. De az ön esetét, Mr. Colmore, nem veszem rossz néven.

Amikor még fiatalember voltam, uram, sokkal fiatalabb, mint ön most, barát és tanácsadó nélkül bocsátottak világgá, de tele erszénnyel, amely csak rossz tanácsokat és álbarátokat szerzett. Az élet poharába nagyon mélyen tekintettem be — ha van élő ember, aki még mélyebbre tekintett, úgy azt nem irigylem. Ezt az életmódot megsínylette az erszényem, megsínylette jellemem, a szervezetem; bódító szerekre lett szükségem, egyszóval olyan teremtés vált belőlem, akitől visszaemlékezésem is visszariad. És abban az időben, legmélyebb sülyedésem idejében, Isten a leggyöngédebb, legédesebb lelket, aki mint őrangyal valaha csak leszállt az égből, küldte megmentésemre. Testben-lélekben megtörve, ő mégis szeretett engem és az egész életét annak szentelte, hogy ismét embert faragjon belőlem, aki lesülyesztettem magamat a vadállatok színvonalára. — De az áldáz betegség ágyba döntötte őt és szemem előtt hervadt el. Utolsó órájában is nem magával, nem saját szenvedéseivel és halálával törődött, hanem én rám gondolt. Sorsa csak egy fájdalmat okozott neki, — attól rettegett, hogy ha véget ér befolyása, vissza fogok sülyedni abba az állapotba, amelyből kiragadott. Hiába esküdtem meg neki, hogy soha egy csepp bor sem megy többé szájamon keresztül; jól ismerte azt az ördögöt, amely belém kapaszkodott — mert mindig csak arra törekedett, hogy attól megszabadítson — és éjjel-nappal az a gondolat kísértette, hogy lelkem ismét annak markába kerül.

Betegszobájában egyik barátnőjétől hallott erről az új találmányról — a fonográfról — és a szerető nő éleslátásával fölismerte, hogy az céljainak hasznára lehet. Londonba küldött, hogy teremtsem elő a legjobbat, amit pénzzel csak megszerezni lehet és haldokló leheletével lihegte bele azokat a szavakat, amelyek azóta mindig az egyenes úton tartottak. Elhagyatottan és megtörten mi egyebem volna a világon, ami támaszt nyújtana nekem? De elég legyen ennyi. Adja Isten, hogy szégyenkezés nélkül állhassak vele szemben, ha Isten úgy akarja, hogy egyesítsen bennünket. Ez a titkom, Mr. Colmore és bízom benne, hogy amíg élek, megtartja.

Mátkadalok

Nézz bizalommal a szemembe,
Add bátran kezed a kezembe,
Ránk talált a mi gyönyörű napunk —
Édes, összefogózhatunk.

Mindenki boldogságunk lesse
S mi ne mondjuk el senkinek se.
Irígyek a tolongó emberek —
Félts tőlük, én is féltelek.

De jöjj, kacagjuk be a kertet,
Hol sok szerelmes álmunk repked.
Ott szép fejedre koszorút fonok
S hozzá mátkadalt dúdolok.

Ott üde szívvel elnótázunk,
Vadgalamb lesz a muzsikásunk.
Szívbe suhanó, ölelő zene —
Szerelem minden üteme!

A pajkos nap táncos sugára
Aranycsipkét tüzdel ruhádra.
Minden virág megindul hirtelen
S megpihen boldog szíveden.

Előttünk pillangók cicáznak,
Örülünk e pajzánkodásnak . . .
S egyre tovább csal virágos utunk —
Jobban egymáshoz simulunk.

És ha majd fánk alá leülünk
S megpillantja karikagyűrünk:
Hozsannát tapsol minden levele . . .
Ujjong a szívünk is vele.

De csak hallgatunk öntudatlan,
Minden új percben boldogabban
S kezemben reszket hófehér kacsód —
Ajkamon tiszta mátkacsók!

Gyökössy Endre

A nemesfém a hitel új forrása

A királyvíz szerint is arany, mégis hamisítvány a rejtélyes ötvözet

Kézi zálog fejében nyújtott hitel a pontos neve annak a pénzintézeti tevékenységnek, amelyet a köznyelv csak úgy emleget: „bevágok valamit a zaciba". Vagy leginkább hallgat róla, mert még a kifejezésnek is pejoratív íze van.

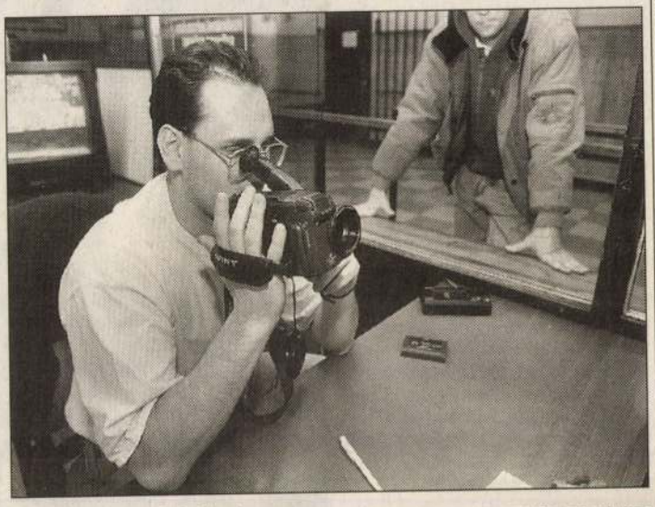

Nagy a becsüs felelőssége

VELLEDITS ÉVA FELVÉTELE

Általában a lecsúszás egyik legbiztosabb jeleként tartják számon, ha valaki arra kényszerül, hogy valamilyen értéktárgyát zálogházba adja. Pedig lehetne ennek más, elegánsabb jelentése is: a pénzhez jutás, a vállalkozói hitel egy sajátos formája, hiszen egy bevitt értéktárgyra gyakorlatilag azonnal kaphatunk hitelt, általában a becsült értékének felét. Ha valakinek csak rövid ideig van szüksége nagyobb összegre, valamilyen kinnlevőségének beérkeztéig ilyen módon könnyen, gyorsan tudna pénzhez jutni.

Szlogenje szerint a hitel új forrásaként az Ékszerbank, ahol csak nemesfémekkel foglalkoznak, ezt a szolgáltatást kínálja. Üzletük mintha a külsejével is küzdene az előítélet ellen. A helyszín is új, az I. kerületben eddig nem volt zálogfiók, pedig igény lett volna rá – mondja *dr. Hörömpöli Bálint*, az EN-SA Kft. igazgatója. Szolgáltatásukat szívesen kínálnák vállalkozóknak is, mégsem jellemző, hogy élnének ezzel a lehetőséggel. Ennek oka lehet az, hogy a fővárosiak megtakarításaikat nem elsősorban nemesfémben tartják – a valutatartalék, a nagy értékű gépkocsi vagy az ingatlanbefektetés gyakoribb. Tulajdonjogilag nehezen tisztázható, hogyan könyvelhetők el a vállalkozásban például a saját aranytárgyakra felvett hitel költségei. Az is igaz, hogy egy-egy ilyen konkrét szerződés létrejöttekor a záloghitel anonim jellege – egyik [illegible]zereje – elvész.

[illegible]let vevőköre igen változ[illegible]de idős arisztokrata [illegible]részletének da[illegible]utas házaspár is a jegygyűrűivel. Előfordul, hogy egy-egy család mintegy széfként használja a zálogfiókot: értékeiket behozzák, de nem kérnek nagy összegű hitelt rá, a kezelési költség azonban – amely a hitel nagyságától függ – kisebb, mint ha bankszéfet nyitnának.

A zálogház sikere, üzletmenete nagyrészt a becsüs kezében van. A nagyobb értékű ékszerek, főleg a drágakövek esetében felkérnek külső szakértőt is. Az Ékszerbank történetében a legmagasabbra becsült ékszer egy négy és fél milliót érő brill fülbevaló volt.

Bűncselekmény gyanúja esetén a becsüs elkérheti az ügyfél személyi adatait, felhatalmazása van arra is, hogy visszautasítsa a felkínált zálogtárgyat. Ez is felelősséget jelent számára, hiszen nagy kárt előzhet meg az elővigyázatossággal. Ha ugyanis kiderül valamiről, hogy lopásból származik, a rendőrség lefoglalja, és – ha előkerül – visszaadja eredeti tulajdonosának.

Általában kilencvennapos hiteleket nyújtanak. A ki nem [illegible]

tével értékesítik. Az EN-SA Kft. fenntart ékszerüzletet is, persze nemcsak a zálogtárgyak értékesítésére, hiszen ez a forgalmának csak töredéke. A kényszerértékesítésre kerülő aranytárgyak olcsóbbak, van, aki erre számítva vásárol; nem az ékszer fazona, kivitele döntő a számára, csak az arany grammjának pillanatnyi ára.

Fontos, hogy magyar fémjel legyen a behozott darabon, mert a török, görög, olasz, egyéb illetőségű aranytárgyakat csak törtaranyárban tudják átvenni. Ezek ugyanis csak vám-, áfa-ügyintézés, fémjelezés után kerülhetnek magyar kereskedelmi forgalomba.

Az Ékszerbank vezetője elmondta: különlegesen jól sikerült hamisítvány került a kezükbe. Feltehetően ugyanott készítették a négy darab tizennyolc karátos jelzésű, nagyobb méretű fehér lapmedált, amelyet a királyvízpróba is aranynak mutat, de nem az. A medálokat a nemesfém-hitelesítő intézet vizsgálja, hogy kiderüljön, milyen ötvözetről van szó.

Cs. K. É.

A zálogházban hó végén van a csúcs

A zálog, mint a hitelügyletek egyik legelső fajtája, a pénz megjelenésével egy időben alakult ki. A zálogkölcsönzés már az ókorban és a középkorban is elterjedt volt, de a kamatok a hatvan-hetven százalékot is elérték. Az uzsorakamat ellen elsőként fellépő ferences rendi szerzetesek kezdeményezésére a XV. században Perusina városában létrejött az első zálogház.

RÉDEI FERENC FELVÉTELE

Magyarországon még háromszáz évet kellett várni arra, hogy Mária Terézia rendeletére 1773-ban megnyissa kapuit az első hivatalos hazai intézmény. A Pozsonyban működő első magyar zálogház jogutódja a budapesti székhelyű Bizományi Kereskedőház és Záloghitel Rt., amely 1993-ban ünnepelte a zálogüzletág fennállásának kétszázhuszadik évfordulóját.

A BÁV Rt. Kinizsi utcai épületében berendezett múzeumban régi zálogjegyek és bizonylatok mellett őrzik Mária Terézia 1773. augusztus 23-án kelt, húsz kutyabőroldalra írt, aranyozott vörös maroquin bőrbe kötött, latin nyelvű alapítólevelét. Az irat bevezetőjében az uzsora visszaszorításával és a szegény nép szolgálatával indokolta a zálogház felállítását.

– Ma már nem igaz az, hogy csak a szegények járnak zálogházba – mondja *dr. Halász Sándor*, a budapesti zálogforgalom nagyjából kilencven százalékát lebonyolító BÁV Rt. zálogüzletágának vezérigazgató-helyettese.

Az elzálogosított és a kereskedelmi forgalomba kerülő tárgyak alapján sokak elszegényedése és [illegible]

nagy összegű hitelhez juthatnak. Előfordul, hogy több tízmillió forintot érő árukészletre kérnek és kapnak így kölcsönt. Az elzálogosított tárgy forgalmi értékének ötven-nyolcvan százaléka vehető fel hitelként. Az ilyen tárgyak értéke egyébként korlátlan, de a nagyobb üzletekhez bizottsági jóváhagyás kell.

A BÁV – a fővárosban egyedüliként – ágyneműk, abroszok, ruhaneműk elzálogosításával is foglalkozik, mivel sok embernek lehet nagy segítség a nyolcvan-százforintos hitel is. A zálogházba bevitt hagyományos cikkek között nemesfémek, műszaki és ruházati cikkek, márkás porcelánok, pos türelmi idő után a BÁV [illegible] szőnyegek, festmények [illegible]

STRÓBL Alajos

Bővül az Aquincumi Múzeum

Ajándéktelek az óbudai önkormányzattól

Az Aquincumi Múzeum bővítése várhatóan ősszel kezdődik meg. A tervegyeztetések már folynak a III. kerületi Záhony utca és a Sujtás utca sarkán lévő területen elkészülő többszintes épület kialakításáról.

MTI-JELENTÉS

A mintegy százmillió forintos aquincumi beruházást megelőzően régész szakemberek vizsgálják a terepet. Az óbudai gyűjtemény igazgatója, *Zsidi Paula* a távirati irodának elmondta: az egykori Pannonia provincia életét az aquincumi polgárváros területén bemutató fedett és szabadtéri múzeumot 1894-ben avatták fel. A hajdanán a Fővárosi Múzeumok, majd a későbbiektől a jogutód, a Budapesti Történeti Múzeum (BTM) szervezetéhez tartozó intézmény rendkívül gazdag tárgyi anyagát három helyszínen tárolják. A BTM már nem csupán római, hanem középkori, illetőleg őskori kutatásokat is folytat. Az intézmény évről évre mintegy 20-30 feltárást is végez, kisebbeket és nagyobbakat egyaránt, így az anyaga az elmúlt évtizedekben jelentős mértékben gazdagodott.

Az igazgatónő kifejtette: a régészeti gyűjtemény elhelyezése, az anyag tudományos feldolgozása, a megfelelő műtárgyvédelmi feltételek megteremtése és nem utolsósorban a feltárt emlékek méltó módon történő bemutatása egyre több helyet igényel. Ezeknek az előírásoknak azonban hely hiányában nem tud megfelelni az intézmény.

Zsidi Paula hangsúlyozta: a legégetőbb feladat az albérletben lévő gyűjteményeknek Aquincumba történő áttelepítése a Petőfi Irodalmi Múzeumból, valamint a várbeli anyamúzeumból. A Károlyi-palota rekonstrukcióját követően az épületben működik majd a Magyar Írók Háza is. Ős- és népvándorlás kori osztályának emiatt már jövőre el kell költöznie a belvárosi múzeumból.

Az igazgatónő kifejtette: a többlépcsős beruházás végeredményeként Aquincumban alakítják majd ki az ókortörténeti régészeti központot. A nagyszabású elképzelések megvalósulását támogatja a művelődési tárca, a fővárosi önkormányzat, a III. kerület önkormányzata pedig a mintegy háromezer négyzetméternyi, beépítetlen területrészt ajánlott fel az Aquincumi Múzeum bővítésére és fejlesztésére.

Sámánok az Orczy-kertben

Sámántalálkozóra, avagy hivatalosan az ősi tudományok képviselőinek találkozójára kerül sor augusztus 23. és szeptember 7. között az Orczy-kertben – tudtuk meg *Gyimesi Ágnestől*, a szervező Interbridge Alapítvány képviselőjétől, aki elmondta: céljuk, hogy felkutassák hagyományainkat és megtalálják azokat a mestereket, akiktől valódi információt kaphatunk önmagunkról és a világról.

A misztikus találkozón természetgyógyászok, parajelenség- és ufókutatók, sámánok, táltosok, orvosok, asztrológusok, a Boszorkányszövetség tagjai, valamint látnokok, jósok és mágusok vesznek részt. Délelőttönként műsorok – vetélkedők, sámán-, boszorkány-, indiántánc-, illetve íjász-, báb- és harcművészeti bemutatók, továbbá gyerekeknek kézműves-foglalkozások – várják az érdeklődőket. Esténként többek között a Vágtázó Halottkémek és az Ágens lép fel.

Aki vért ad a rendezvény ideje alatt, az ingyen vehet részt minden programon, ezenfelül a látogatóknak díjmentes diagnózisra, illetve kedvezményes gyógyításra is lehetőségük nyílik.

N. M.

István októberre visszatér a Várba

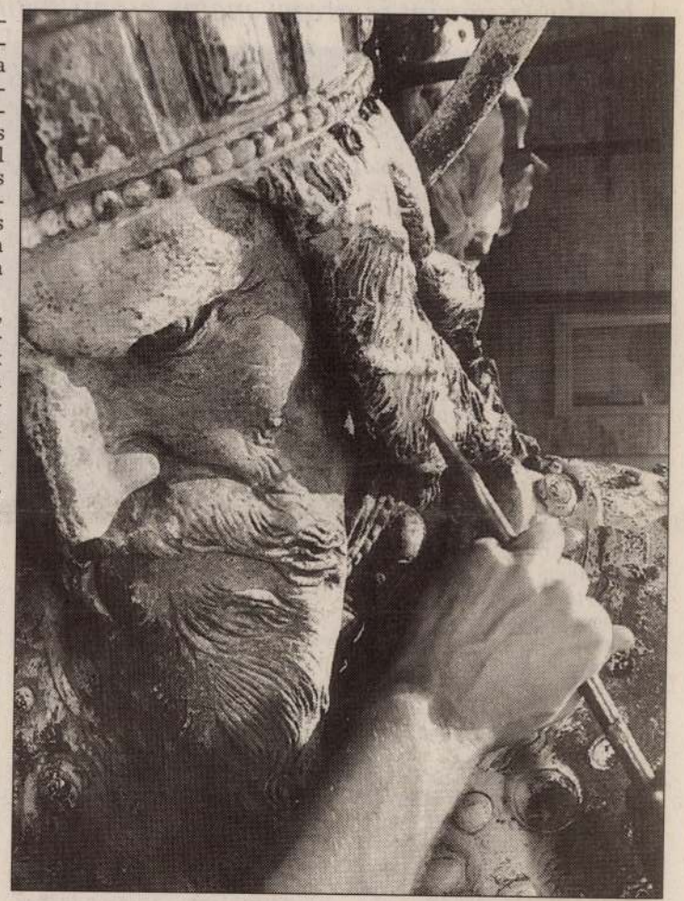

Jól halad a budavári Szent István-szobor restaurálása – tudtuk meg *Szilágyi Andrástól*, a Budapest Galéria köztéri képzőművészeti osztályának vezetőjétől. A szobrot még június végén emelték le a talapzatáról és szállították át a felújítás helyszínére. Államalapító királyunk négy méter magas lovas szobra egy II. kerületi óvoda kertjében, fél oldalára döntve a földön hever.

Szilágyi András elmondta, hogy a háromtonnás műalkotást méretei miatt nem tudták fedett helyen elhelyezni, és a munkálatokat végző restaurátorcsoport a Kolozsvár utcai óvodában talált alkalmas helyet a nevezetes köztéri műemlék felújítására. A restaurátor csapat a munkák csaknem felét már elvégezte.

A szobor felújítására azért nyáron, a fő turistaidényben kerül sor, mert a munka nagy része csak szabad téren végezhető el. A restaurálás teljes költsége körülbelül tizenhárom-tizenötmillió forint. A tervek szerint szeptember 30-án kezdődhet meg az alkotás műtermi átvétele és várhatóan október közepétől Stróbl Alajos 1906 májusában felállított Szent István-szobra ismét az eredeti helyén látható majd: a budai Várban.

L. K.

RENDKÍVÜLI AKCIÓ
a CBA magyar üzletlánc
SÜBA Bevásárlóközpont
élelmiszer-áruházában
(Budapest III., Szentendrei út)
1997. augusztus 15-től augusztus 30-ig.
CBA

Ma

Napkelte: 6 óra 24 perc, napnyugta: 18 óra 52 perc.

Edit, Eufémia és ***Ciprián*** nevű olvasóinkat köszöntjük.

Az Edit germán név, jelentése: öröklött birtok, örökség, vagyon; harc. Igen kedvelt és gyakori nálunk ez a név. A magyar színészvilágban Domján Edit alakításai még sokáig emlékezetesek maradnak. Edit Piaf is régen elment, de dalait ma is szívesen hallgatjuk. Bleier Edit neve mint rajzfilmrendezőé vált ismertté.

Az Eufémia görög név, jelentése: a jót emlegető, szerencsét kívánó, jó hírnévnek örvendő. Ritka név, de történelmünkben előfordul. Könyves Kálmán második feleségét, az orosz hercegnőt hívták így.

A Ciprián latin név, jelentése: Ciprus szigetéről származó férfi. Ma az egyház Szent Ciprián karthágói püspököt, vértanút, a bűvészek védőszentjét ünnepli.

Évforduló

Ma 125 éve, 1872. szeptember 16-án született Szarvason Melich János nyelvész, egyetemi tanár, akadémikus. Tudományos munkásságának három fő területe volt. Feldolgozta a régi magyar szótárirodalom történetét, foglalkozott a magyar helyesírás régebbi korszakával, legjelentősebb azonban etimológiai munkássága. Nagymértékben hozzájárult az etimológiai szótár előkészítéséhez és kiadásához. Számos helynév, személynév és jövevényszó eredetének megfejtésével lerakta a magyar településtörténet filológiai alapjait. (Budapesten halt meg, 1963. november 20-án.)

– Négy francia hegymászó lelte halálát vasárnap a francia Alpokban az Ecrins-csúcsok közelében, ahol 3600 méter magasságban egy friss hómező megcsúszása miatt az előző nap esett hatalmas hótömeg maga alá temette őket. Öt társuk megsebesült.

– Nemzetközi leánykereskedelem, gyermekprostitúció és gyermekpornográfia címmel kezdődött hétfőn nemzetközi tanácskozás a budapesti Közép-európai Rendőrakadémián. Az akadémia, külföldi társintézményei és az FBI képviseletében 13 ország 50 szakembere vesz részt az egyhetes szemináriumon.

– Magyarországi tevékenységének összehangolásáról írt alá együttműködési megállapodást két vakcinagyártó cég, a Smith Kline Becham és a Humán Rt. A cél: tapasztalataik egyesítése.

– Forgalomba került az ötszázezer lírás bankjegy hétfőn Olaszországban, rajta Raffaello önarcképével és két freskójával, a Galateai győzelemmel és az Athéni iskolával. Ez az olasz valuta legnagyobb címlete.

Meghalt Berkesi András

Életének 78. évében elhunyt Berkesi András. A József Attila-díjas író hosszú betegség után, vasárnap halt meg. Kérésére a család csendben eltemeti. Erről a Magyar Írószövetség tájékoztatta hétfőn az MTI-t.

Búcsú Thorma Edittől

Rokonai, barátai és hajdani kartársai szeptember 12-én a München melletti grünwaldi temetőben búcsúztak Thorma Edittől, a Szabad Európa Rádió magyar osztálya hajdani adminisztrátorától, aki augusztus 23-án az Egyesült Államokban autószerencsétlenség áldozata lett. Az egyházi szertartást Cserháti Ferenc plébános, a nyugati magyar katolikusok püspökének európai képviselője végezte. András Károly történész gyászbeszédet mondott, Gönczöl János színművész pedig előadta a Kaliforniában élő Kannás Alajos költőnek a halálhír vétele után írt és az elhunyt élettársának, Borbándi Gyulának ajánlott versét.

Borbándi Gyula, aki kisebb töréseket és zúzódásokat szenvedett, visszatért müncheni lakásába, és orvosi kezelés alatt áll. Ugyancsak visszatért otthonába és további orvosi kezelésre szorul Böjtös László építész és a Magyar Köztársaság tb. clevelandi konzulja, akinek autóvezetés közben kapott szívinfarktusa okozta a tragikus végű szerencsétlenséget.

– Az Izraeli filharmonikusokkal lép fel a világhírű magyar származású zongoraművész, Rudas Gábor, aki még a 70-es években végzett a pesti Zeneakadémián. Rudas álnéven, Raab Gáborként könnyűzenei szerzőként is megkedveltette magát a nagyvilággal.

– Maria Callasról, a kerek húsz esztendeje, 1977. szeptember 16-án Párizsban 53 éves korában elhunyt operadíváról emlékeztek meg vasárnap a Szaronikósz-öböl mentén fekvő Epidauroszban zeneszerzők, jó barátok, életrajzírók, énekesek és karmesterek.

ADÓBECSLÉS

Földes Vilmos rajza

– Nemrég meghozott lakbérrendeletét felülvizsgálja a Debreceni Önkormányzat. Erre azért kerül sor, mert a komfortos kategória megszűnése miatt egyes lakókra két-háromszoros lakbér jut. A városatyák szerint elképzelhető, hogy ezeket a lakókat a befolyt többletlakbérből támogatásban részesítik.

– A lakásbetörések száma húsz százalékkal nőtt Debrecenben az elmúlt év hasonló időszakához viszonyítva. E bűncselekmények visszaszorítására civil ruhás rendőrök ellenőrzik a lépcsőházakat a város leginkább fertőzött lakótelepein. Az akció eredményeképp eddig három betörőbandát fogtak el.

– Összesen 640 kilogrammnyi indiai kendert szüretelt egy akció során a Heves Megyei Rendőr-főkapitányság szervezett bűnözés elleni csoportja. A feketepiacon 12 millió forintot érő marihuána-alapanyag ültetvényére pénteken este, egy rajtaütés során bukkantak egy pétervásárai családi ház udvarán. A laboratóriumi vizsgálatok szerint a növénynek a megengedettnél magasabb volt az úgynevezett THC-hatóanyag tartalma, ezért az ügyben kábítószerrel való visszaélés bűntette miatt kezdeményeztek eljárást.

– Egy 82 éves celldömölki asszony holttestét emelték ki a tűzoltók a helyi temető 16 méter mély kútjából hétfőn, a kora délutáni órákban. Az idős nő feltehetően öngyilkosságot követett el, legalábbis a helyszínen erre utaló nyomokat találtak. A rendőrség az esetet szakértők bevonásával vizsgálja.

Mit fizet a lottó?

A 37. játékhéten öttalálatos nem volt. A négyesekre egyenként 679 556, a hármasokra 7947, a kettesekre 448 forintot fizetnek. A következő hétre átvitt nettó halmozódó nyereményösszeg öttalálatos esetén 375 269 697 forint. Telitalálatos joker sem volt. A következő hétre átvitt nettó halmozódó nyereményösszeg 6 603 076 forint.

A hatos lottón sem volt telitalálatos. Az egy darab 5+1 találatos nyereménye 9 722 743 forint. Az ötösökre egyenként 131 196, a négyesekre 2410, a hármasokra 423 forintot fizetnek. A következő hétre átvitt nettó halmozódó nyereményösszeg hattalálatos esetén: 98 470 064 forint.

– Huszonöten megsebesültek, közülük ketten súlyosan, amikor vasárnap este bomba robbant egy bibliát és keresztény vallási témájú könyveket, valamint videokazettákat is árusító kiadó standján a délkelet-törökországi Gaziantep városában rendezett ipari vásáron.

– Több ezer ember vesztette életét az áradások miatt az elmúlt két hónapban a délkelet-ázsiai Mianmari Államszövetségben, vagyis az egykori Burmában. Május vége óta szokatlanul heves monszunesők zúdultak az országra, s emiatt egész városokat öntött el a víz, másutt pedig földcsuszamlások pusztítottak. Az áradások miatt legalább ötszázezer embernek kellett elhagynia otthonát, s a katasztrofális helyzetet tovább súlyosbíthatja, hogy az ivóvíz szennyezettsége miatt különböző betegségek, például kolera fenyeget.

Újabb világháborús gránátot találtak

Nem mindennapi vakmerőségről tett tanúbizonyságot az a Békés megyei gazda, aki vasárnap délelőtt fél tizenegykor – szántás közben – egy II. világháborús gránátot talált a földben, s mivel azt veszélyesnek ítélte, kihúzta az országút széli árokba. A Gyuláról Battonyára vivő nagy forgalmú út Kevermes és Dombegyháza közötti részen árválkodó robbanószerkezet mellé azután, hogy a tűzszerészek közölték, csak három napon belül tudnak kimenni, a helyi polgárok őrséget szerveztek, és a veszélyes helyet körbekerítették, táblával is figyelmeztetve az arra közlekedőket. A 40 centiméter hosszúságú, ép gyújtószerkezetű gránátról egyelőre annyit tudni, hogy 1944 őszén, a környéken folyó harcok alatt kerülhetett a földbe.

(k. z. t.)

– Az eurodiploma az Európai Unióhoz tartozó országokban teljes értékű végzettséget nyújtó, új oktatási forma elvégzését bizonyító oklevelet, másoddiplomát jelent. A Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem Közgazdasági Továbbképző Intézetében ezentúl néhány posztgraduális, másoddiplomás képzési ágazaton már ez is megszerezhető, de mint a mai, keddi, a MÚOSZ székházában tartandó tájékoztatójukon a KTI vezetői bejelentik: a most kezdődő tanulmányi időszakban minden eddiginél több, összesen 31 szakon indítanak másoddiplomás képzést.

– Paracetamolkongresszust rendeznek szeptember 18-án a Szépművészeti Múzeumban arról, hogy hol a helye a hazai gyógyításban ennek, az utóbbi időben sok vitát kiváltott fájdalom- és lázcsillapítónak, amely orvosi recept nélkül is kapható a gyógyszertárakban.

– Kevés pénzből hogyan lehet egészségesebben táplálkozni úgy, hogy ne hízzunk el? Erről a sokakat érdeklő problémáról tart kerekasztal-konferenciát a Táplálkozási Fórum szeptember 18-án, a Magyar Elhízásellenes Alapítvány X. konferenciáján, Dobogókőn. Az Egészségügyi Világszervezet szerint ugyanis az elhízás a tíz legsúlyosabb betegségforrás közé tartozik, s rengetegen szenvednek szövődményeitől. A magyar lakosság több mint fele kövér, aminek szerepe van a szív- és érrendszeri betegségek, a vérzsírosság, a magas koleszterinszint, a magas vérnyomás, a cukorbetegség kialakulásában is.

Lóverseny

A vasárnapi galoppversenyek eredményei:

I. 1. Mangura (5), 2. Mándli (6), 3. Tűpárna (2). 10: 84, 30, 21, 10. Bef.: 171, 128. H. bef.: 997. II. 1. Vicus (9), 2. Kalóz (1), 3. Trópus (8). 10: 20, 10, 37, 46. Bef.: 79, 80. H. bef.: 564. III. 1. Nem ér a nevem (4), 2. Meliton (7), 3. Gábris (2). 10: 15, 10, 15, 12. Bef.: 64, 37. H. bef.: 727. IV. 1. Dzsigit (7), 2. Tilda (9), 3. Viraggo (8), 10: 50, 10, 19, 17. Bef.: 146, 84. H. bef.: 811. V. 1. Komorna (5), 2. Fragrant Girl (4). 3. National Flirt (7), 10: 24, 10, 16, 12. Bef.: 30, 22. H. bef.: 147. VI. 1. Kempinsky (1), 2. Qualitatív (4), 3. Better Times (2). 10: 13, 11, 10, 29. Bef.: 21, 42. H. bef.: 143. VII. 1. Rózsahegy (2), 2. Cardinal (1), 3. Daniel the Fox (3). 10: 13, 10, 10, 10. Bef.: 36, 15. H. bef.: 87. VIII. 1. Bonyodalom (3), 2. Álomarcú (4), 3. Bold Referee (7). 10: 85, 18, 10, 40. Bef.: 222, 974. H. bef.: 3053. IX. 1. Bocska (5), 2. Belette (9), 3. Mandarin (1). 10: 33, 10. 19, 13. Bef.: 73, 67. H. bef.: 640. X. 1. Kibuc (1), 2. Cirák (7), 3. Katamarán (4). 10: 19, 20, 24, 10. Bef.: 57, 45. H. bef.: 233.

50 éve írtuk

A legutolsó hat hét rendkívüli száraz, meleg időjárása a betakarítatlan ipari növények, szálastakarmányok, rétek és legelők fejlődésére, valamint szántási és vetési munkálatok végzésére kedvezőtlen volt. A cséplési eredmények alapján a gabonafélék várható termésmennyiségében lényeges csökkenés mutatkozott.

– Jótékonysági zenei estet rendez Budapest-Csepel Önkormányzata a mozgáskorlátozottak megsegítésére szeptember 20-án, szombaton 19.00 órakor a csepeli katolikus nagytemplomban. Az est sztárvendége: Rost Andrea, a világhírű operaénekes, fellépnek továbbá: Dinnyés Soma orgonaművész, Horváth Lajos gitárművész, a Kolping kórus és a Jedlik kórus. A koncert fővédnöke: Göncz Árpádné. A koncertre a belépő (adomány) 1000 forint, melyet a Csepeli Munkásotthonban (Bp. XXI., Árpád u. 1., tel.: 276-7733) és a csepeli jegyirodában (II. Rákóczi F. u. 112., tel.: 276-9523) lehet megvásárolni.

– A battai napokat idén is megrendezik Százhalombattán szeptember 19. és 21. között. A programban egyebek között bál, koncert, halászléfőző verseny szerepel, s 20-án, szombaton tartják meg a játékos városok találkozóját.

– Új rekordot állított fel a hollandiai lépcsőfutók bajnokságának nyertese az idén. Gérard Kapperd, aki országos hírű középtávfutó, vasárnap 6 perc és 51 másodperc alatt szaladt végig egy 150 méter magas épület 37 emeletén. Eredménye egy másodperccel jobb a korábbi rekordnál. Rotterdamban a Nationale Nederlanden Bank épületében évente rendezik meg ezt a versenyt.

– Víznyomáscsökkenés, esetleg vízhiány várható a XX. kerület, Alsótelki út lakótelepének magasabb emeletein a Fővárosi Vízművek Rt. karbantartási munkálatai miatt szeptember 17-én, szerdán nyolc és 18 óra között. A vízművek kéri a lakosok türelmét és megértését.

POLLENJELENTÉS

Légköri allergének szeptember 15-én — ASTRA

ÁNTSZ-állomás	Bp.	Győr	Miskolc	Pécs	Zalaegerszeg
Parlagfű	++	++	-	++	+++
Üröm	+	+	-	+	+
Libatop	+	+	-	+	+
Allergén gombák	+++	+++	-	++	+

\+ alacsony ++ közepes +++ magas ++++ nagyon magas (Az ÁNTSZ jelentése)

Csendes kora ősz

Sok napsütésre számíthatunk. Legfeljebb kissé növekszik meg a gomolyfelhőzet, eső nem várható. A délkeleti szél alig élénkül meg. Délutánra 19, 24 fok közé melegszik fel a levegő.

Várható országos középhőmérséklet: 12–16 fok között.

Orvosmeteorológiai előrejelzés: fronthatás nem várható.

A Duna vízállása és hőmérséklete tegnap Budapestnél: 163 cm, 17,0 C-fok.

Európa időjárása

Város	Időjárás jellege	Legmagasabb hőmérséklet
Athén	szeles	30 °C
Bécs	szeles	18 °C
Belgrád	szeles	15 °C
Berlin	felhős	17 °C
Kijev	szeles	14 °C
Koppenhága	borult	16 °C
Ljubljana	szeles	18 °C
London	borult	19 °C
Madrid	szeles	26 °C
Párizs	szeles	20 °C
Pozsony	szeles	19 °C
Prága	szeles	17 °C
Róma	felhős	26 °C
Stockholm	napos	15 °C
Varsó	felhős	16 °C
Zágráb	szeles	19 °C

Speciális meteorológiai tájékoztató:

Regionális előrejelzések (12–36 órás)
Bp. és környéke tel.: (06-90) 304-621
Észak-Dunántúl (06-90) 304-622
Dél-Dunántúl (06-90) 304-623
Duna–Tisza köze (06-90) 304-624
Tiszántúl (06-90) 304-625
Északi-középhegység (06-90) 304-626
Országos előrejelzés
(12–36 órás) (06-90) 304-611
(5 napos) (06-90) 304-631
A telefonszolgáltatás díja 88 Ft/perc.

Rádió BRIDGE 102,1 FM
E-mail: bridge@radiobridge.datanet.hu

A Szent István Bazilika Hild József tervezte altemploma **kolumbáriumában el nem évülő urnafülkék válthatók.**
Érdeklődni lehet a bazilika kegyeleti irodájában, bejárat a Bajcsy-Zsilinszky út felől.
Félfogadás: kedden és csütörtökön 10–14, szombaton 10–12 óra között.
Telefon: 332-0873

17.00-kor: EGY ÉJSZAKA ERDÉLYBEN
Fekete-fehér, magyar történelmi kalandfilm (1941 – 81')
21.05-kor: A HALÁL ZUHATAGA
Amerikai thriller

A Postabank Nyíltvégű Értékpapír Befektetési Alap nettó eszközértéke
4 371 825 889 forint
Egy darab befektetési jegyre jutó érték
1,207377 forint

ENFORCER
RTK SECURITY KFT.
TEL.: 368-4325
60/314-255
60/314-272
1034 Budapest, Tímár u. 22. Nyitva: h–p. 9–16
ÚJDONSÁG! ÚJDONSÁG! ÚJDONSÁG! ÚJDONSÁG!
Rádió-távirányítású immobilizer és autóriasztó egyben!
Központizár-vezérlés, ajtóbemenet, szirénakimenet.
Csak 14 800 Ft+áfa+beszerelés

Lopott autók

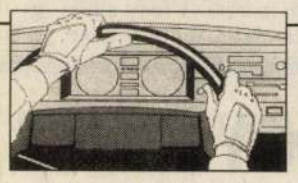

Laplunk folyamatosan közreadja a legutóbbi napokban Magyarország területén ellopott gépjárművek adatait. Kérjük olvasóinkat, akik bárhol felismerik a körözés alatt álló gépjárműveket – a közölt azonosító adatok alapján –, azonnal értesítsék a rendőrséget, vagy ha ez nem lehetséges, szerkesztőségünk belpolitikai ügyeletesét.

Hétfőig bezárólag

Budapest:			
I. kerület	bordó	VW Passat	GBZ-531
II. kerület	piros	FIAT Brava	GJN-721
III. kerület	sárga	Trabant 1.1	ABN-341
IV. kerület	fehér	BMW 520	GIG-307
V. kerület	ezüst	BMW 520	LU-ST-520
VII. kerület	kékeszürke	Renault 17	AFS-637
	fehér	Trabant 601	BHW-401
VIII. kerület	sárga	VW lakóbusz	DUU-150
	fehér	Lada 2101	DJT-154
X. kerület	fehér	Dacia 1310	AIT-174
XI. kerület	zöld	Nissan Sunny	DUB-742
	fehér	Dacia	DCU-752
	ezüstmetál	FIAT Croma	ZH-534-867
XII. kerület	beige	Mercedes 250	WOJP-383
	ezüstszürke	BMW 5251	BN-UD-976
XIII. kerület	ezüstszürke		GE-90651
	piros	Opel Astra	EXY-779
XVII. kerület	fehér	Suzuki Swift	ETG-825
XVIII. kerület	barna	Lada 2105	CIF-689
	fehér	Audi 80	GR-5258
	fehér	Trabant 601	CZP-325
XIX. kerület	sárga	Trabant 1.1	AKB-688
	szürke	VW Golf	DDT-570
XX. kerület	fehér	Lada	DNJ-764
	barna	Trabant 1.1	AEA-016
XXI. kerület	piros	Lada 2101	CSG-301
	kék	FIAT Regata	AVW-995
XXII. kerület	fehér	Opel Corsa	GXY-050
Bács megye:			
Kecskemét	fehér	Trabant 601	BTL-707
Békés megye:			
Békéscsaba		Mercedes 300	WN-DD-190
Borsod megye:			
Miskolc	karamell	Lada 1300	DMD-498
Csongrád megye:			
Szeged	fehér	Opel Astra	EZE-605
	zöld	Barkas	AHA-849
Komárom megye:			
Nagyigmánd	ezüstmetál	VW Golf	FCL-584
Pest megye:			
Érd	zöld	Lada	DMN-630
	kék	Lada	ERK-045
Dabas	fehér	VW Golf	DYD-564
Monor	kék	Mitsubishi	DDD-183
Szigetszentmiklós	szürke	Lada	FFZ-567
Szabolcs megye:			
Sényő	bordó	Lada 1300	DEX-215
Kisvárda	beige	Lada 2107	AXC-699

STROBL Alajos

Abszurd rabszolgatörténet egy orosz kisvárosban

A pokoli bunker

Alekszandr *Kuzmin* 44 éves munkanélküli villanyszerelő látszólag ugyanúgy élt egy Moszkvától kilencszáz kilométerre levő kisvárosban, mint sokan mások. Egy boldogtalan házasság után egyedül lakott egy régi garázsépületben. Évekig senki sem vette azonban észre, hogy e közönséges arcú, férfi az általa készített bunkerben *valóságos pokollá tette* öt egyedül álló, munka-, és állandó lakcím nélküli nő életét. Láncon tartotta, dolgoztatta, rendszeresen verte őket, s homlokukra piros nagybetűkkel *a rab szót tetoválta*. Enni fekete kenyeret és krumplit kaptak, inni, mosakodni, mosogatni pedig hetente egy negyvenliteres edényt, tele vízzel. Rabszolgáival közölte, csak szakmai hozzáértésük, igyekezetük segíthet életben tartani őket. Az egyik nő füzetébe azt írta: *„Valóságos sírban éreztük magunkat, s csupán a bogarak juttatták eszünkbe, hogy élünk!"*

Kuzmin három évvel ezelőtt először Vera nevű szomszédját ejtette foglyul. Leitatta, megerőszakolta, s bevitte a nedves, sötét, vaskapuval lezárt bunkerba, amelyet egy lépcső kötött össze a „lakással". A menekülés ezen útját úgy vágta el, hogy *a lépcsőfokokba áramot vezetett*, s azt kikapcsolta, ha le akart menni. Verát rögtön munkára fogta, s vele nagyobbíttatta a bunkert. Ezután jöhetett a következő áldozat, egy ismerősének barátnője, a 35 éves Tatjána. A két nő már *háromemeletesre bővítette a cellát*, így Kuzmin megalapíthatta a „Foglyok Szövetkezetét". A nők férfi-fehérneműket varrtak, amelyeket Kuzmin aztán eladott a piacon. A második évben újabb fiatal nő került a bunkerbe. Közben Kuzmin némi lemaradást érzett a fegyelem terén, s hozott egy katonafiút, akit rövidesen megöletett az első fogollyal. Nemsokára aztán a legyengült Verát is halálra ítélte. Neki, a hosszú együtt töltött időre való tekintettel, megengedte, hogy *megválaszthassa a halál módját*, s a nő a méreg mellett döntött.

Ekkor azonban utolérte a balsorsa. Előbb beleszeretett a 28 éves Okszánába, akit, miután kitört rajta a nőgyűlölet, megölt, s holttestét egy szeméttelepre dobta. Egy újabb nő, a 23 éves Irina azonban túljárt az eszén. Összefogott a lányokkal, megjátszotta a szerelmest, s elhitette „kedvesével", hogy terhes. Az meghatódottságában karikagyűrűt vásárolt, s még abba is beleegyezett, hogy a házassági formaságok elrendezésére egy napra kiengedje a fogságból. A menyasszony azonban megszökött, s órákig győzködte a hitetlenkedő rendőröket, hogy története nagyon is valóságos.

A nyomozók a helyszínen legyengült, sápadt nőket találtak. Tatjána három év után már beszélni sem tud, ketten pedig pszichés zavarokkal küszködnek. A tetoválás a homlokukon mindannyiukat örökre emlékezteti a pokoli évekre. A letartóztatott Kuzmin azzal indokolja tettét, hogy *új civilizációt akart létrehozni* azokból, akik a társadalom számára már semmire sem jók, s elfogadná azt is, ha nyilvánosan kivégeznék.

(stier)

A **Magyar Nemzet** megkérdezte:

Miért restaurálják a Szent István-szobrot?

A budai Várban tartott augusztus 20-i ünnepségeken már nem láthattuk a Halászbástya előtt Szent István lovas szobrát. A fővárosi költségvetésből, a Műemlékek Állami Gondnoksága engedélyével megkezdődött rekonstrukcióban tavalyelőtt befejezték a millenniumi emlékmű javítását, tavaly pedig újraöntették a Petőfi-szobrot. A Budapest közterületein található emlékművek felelőse a Budapest Galéria (a Budapesti Emlékmű-felügyelőség jogutódja). A galéria osztályvezetőjét, *Szilágyi* Andrást kérdeztük: *Mi indokolta a Szent István lovas szobor felújítását?*

– A szobor belső tartószerkezete nagyon rossz állapotban volt. A kilencvenéves műnek ez az első javítása immár halaszthatatlanná vált. A tartószerkezet mellett a korrózió okozott gondot, de jelentős volt a turisták rongálása is.

– Mely pontokon sérült leginkább a szobor?

– Szent István lovának rendkívül gazdagon díszített palástja mélyen lecsüngött, így minden egyes bojt és csiga viszonylag könnyen elérhető volt. Mivel az összes díszítőelem egyedi darab, pótlásukat mindenképpen egyenként, külön munkával lehet csak elvégezni.

– Mikorra várható a helyreállítás befejezése?

– Erre nem tudunk pontos választ adni, mivel ez részben szakmai, részben anyagi kérdés. Igyekszünk minél előbb visszaállítani az eredeti állapotot.

– Tervezik más szobrok restaurálását is?

– A városban több felújításra váró köztéri szobor áll. Ha az Országos Műemlékvédelmi Hivatalnak – esetleg a Művelődési és Közoktatási Minisztériummal közösen – sikerül erre pénzt kerítenie, akkor más javításokat is elvégzünk.

(a. b.)

Megjavították a fedélzeti számítógépet

Újabb gondok a Mirrel

A *Mir* űrhajósai hétfő délután megjavították az előző nap meghibásodott fedélzeti számítógépet. Anatolij *Szolovjov* parancsnok, Pavel *Vinogradov* fedélzeti mérnök és a *NASA* fizikusa, Michael *Foale* három komputerből „rakta össze" a központi számítógépet, jelentette be Viktor *Blagov* helyettes repülésvezető a földi irányítóközpontban. A Mir számítógépét jelenleg tesztelik az űrhajósok, majd ezt a földi irányítóközpont is elvégzi, s ezt követően töltik fel az adatbázist. A Mir komputere még 1989-ben készült és egy ideig az úrbázis földi másán volt felállítva. A Mirre 1995-ben szállították, amikor tönkrement az eredeti számítógép.

Az űrbázis egyelőre „sodródik", tájolását kedden állítják helyre, amikor ismét elindítják a Mir repülését automatikusan stabilizáló pörgettyűket, a girodinokat. Ezek a számítógép hibája miatt álltak le, s az űrhajósok kénytelenek voltak takarékoskodni az energiával is. Jelenleg csak a Mir központi egységében van áram, illetve a Kvant modulban, az űrállomás többi részén nem üzemelnek a tudományos berendezések – jelentette az *MTI*.

Kiosztották az Emmy-díjakat

Az *NBC* televízió két műsora, a *Law and Order* és a *Frasier* az év legjobb drámai alkotása, illetve legjobb vígjátéka az *Emmy-díjakról* döntő zsűri szerint. Az Emmy 49. díjkiosztó ünnepségét vasárnap rendezték a kaliforniai Pasadenában. Ez a díj olyasféle kitüntetés a televíziós alkotások világában, mint az *Oscar* a filmekében.

A legtöbb kitüntetésben idén az *HBO* kábeltelevíziós hálózat részesült, összesen tízben. Megkapta egyebek között a legjobb televíziós film *(Miss Eversí Boys)* és a legjobb rendezés díját *(The Odyssey)*. Az NBC amerikai tévétársaság nyolc kategóriában nyert, az *ABC* ötben, a *CBS* egyben.

Az *MTI* jelentése szerint Helen *Hunt* kapta a legjobb komikának járó díjat a *Mad about you* című vígjátéki sorozatban nyújtott teljesítményéért, Gillian *Anderson* pedig a legjobb drámai színésznőnek járót az X-akták *(X Files)* című drámai sorozatban játszott szerepéért.

A legjobb komikus színész díját John *Lithgow* nyerte a *3rd Rock from the Sun* című komikus sorozatban mutatott alakításával, s *Dennis Franzot* minősítették a legjobb drámai színésznek a *NYPD Blue* című sorozatban látott produkciója alapján.

Az X aktákból ismert Gillian Anderson kapta a legjobb drámai színésznőnek járó díjat

(MTI külföldi képszolgálat – EPA)

A baleset Baltimore közelében

Felszállási tilalom a „lopakodókra"

Az amerikai légierő hétfőn átmeneti időre felszállási tilalmat rendelt el a radarsugarakat elnyelő technológiával ellátott F–117/A jelzésű vadászgépeknél, miután a rendkívül korszerű, denevérszárnyú gépek egyike előző nap Baltimore közelében a levegőben darabjaira hullott, és lezuhant. A szerencsétlenségben négyen megsérültek.

Az *MTI* jelentése szerint az F–117-es egy légi bemutatón vett részt, amikor egy meredek ívű gyorsításnál a szárny egy darabja váratlanul levált, és további részekre szakadva a gép zuhanni kezdett. A pilóta katapultált, és csupán könnyebb sérüléseket szenvedett földet éréskor.

A negyvenötmillió dollárt érő, fekete színű „lopakodó" vadászgép roncsai lakott területre csapódtak, három épületet romba döntve. Becsapódáskor az üzemanyagtartály felrobbant, és a kiérkező tűzoltók hosszú ideig birkóztak a lángokkal. A széthulló darabok négy személyt megsebesítettek, de halálos áldozatot nem követeltek. A tűzoltók közül viszont jó néhányan füstmérgezést szenvedtek.

A légierő szóvivője közölte, hogy az előzetes vizsgálat nem mutatott ki műszaki hibát a lezuhant gépen. Maga a pilóta, Bryan *Knight* őrnagy gyakorlott, veterán repülőtisztnek számít, csaknem 2800 órát töltött már levegőben, 500-at az F–117-es fedélzetén.

A méregdrága, jellegzetes alakú vadászgépeket a Lockheed Corp. gyártja. Az amerikai légierőnél ötvenötöt rendszeresítettek belőlük. Valamennyi az újmexikói Holloman légitámaszponton állomásozik. A radarernyőkön láthatatlan F–117-esek az Öböl-háború idején váltak ismertté: az éjszaka sötétjében lézerirányítású bombákkal támadtak iraki katonai célpontokat.

Legközelebb 2000 januárjában figyelhetjük meg

Ma teljes holdfogyatkozás lesz

Ritka és látványos csillagászati jelenség, teljes holdfogyatkozás figyelhető meg szeptember 16-án hazánkból. A telehold Budapestről nézve 18.50-kor kel a nyári időszámítás szerint. A teljes árnyékba 19.18-kor kezdődik a belépés. Ekkor jelenik meg a földárnyék a hold korongján, amely egyre jobban eltakarja égi kísérőnket. *A teljes fogyatkozás 20.15-kor kezdődik, közepe 20.47-re esik.* A teljes árnyékból 21.20-kor tűnik elő a korong pereme, majd öt perc múlva világosodik ki a teljes holdkorong. Ennél kedvezőbb menetrendje nem is lehetne egy fogyatkozásnak, hiszen alighogy este a látóhatár fölé emelkedik a hold, máris megkezdődik a jelenség.

E ritka esemény alkalmából a Magyar Csillagászati Egyesület országszerte bemutatókat szervez, amelyeken a fogyatkozás mellett távcsövek segítségével egyéb égitesteket is megfigyelhetünk. A budapesti díjmentes rendezvény színhelye a Népligetben, a Planetárium mögött lesz, ahova este hét órától várják az érdeklődőket. E látványt már csak azért sem érdemes elszalasztani, mert a keddi teljes holdfogyatkozás után legközelebb *csak 2000 januárjában figyelhetünk meg hasonló jelenséget.*

Égi kísérőnk föld körüli keringése során nem mindig „találja telibe" a földárnyékot. Amikor csak az árnyék peremén halad keresztül és teljes terjedelmében nem merül el benne, részleges holdfogyatkozásról beszélünk. Teljes fogyatkozás akkor történik, amikor a hold teljesen elmerül a földárnyékban. A valóságban azonban ilyenkor sem tűnik el az égről, hanem vörösen derengve látható marad. A fény a földi légkörön áthaladva elvörösödik – akárcsak a lenyugvó nap fénye –, amit a holdon állva úgy látnánk, mintha vöröslő glória övezné földünket.

A föld átmérője közel három és félszer nagyobb a holdénál, így árnyékkúpja is nagyobb, mint égi kísérőnk látszó mérete. Ezt egy holdfogyatkozás alkalmával mi magunk is megfigyelhetjük. Miután ugyanis a földárnyék „beleharap" a holdba, annak egyre nagyobb területe sötétül el. Ha a földárnyék ívét és a holdperem görbületét összehasonlítjuk, azonnal észrevesszük, hogy a földárnyék lényegesen nagyobb átmérőjű, mint amekkora a hold.

E természeti jelenség már az ókorban ámulatba ejtette az embereket, ma pedig az egyszerű, közvetlen megfigyelés bizonyíték arra is, hogy bolygónk lényegesen nagyobb kísérőjénél, illetve arra, hogy a föld gömb alakú.

Német és amerikai gép eltűnése

Rábukkantak a TU-154-es roncsaira

Bonnból jelenti az *MTI:* Egy namíbiai halászhajó hétfőn megtalálta a szombat este eltűnt német katonai repülőgép roncsainak egy részét. A bonni védelmi minisztérium hétfői tájékoztatása szerint a mentőcsapatok egyelőre azonban túlélőket nem találtak.

A német légierő Fokvárosba tartó *TU–154* típusú repülőgépe szombaton Angola partjai közeléből jelentkezett utoljára, majd eltűnt anélkül, hogy bármiféle vészjelzést adott volna. A gépen 24 személy utazott. Vasárnap este derült ki, hogy ugyancsak szombat este ugyabban a térségben eltűnt az amerikai légierő egy szállító-repülőgépe. A C–141 típusú gépen kilencen tartózkodtak.

A térségben tartózkodó francia és amerikai hadihajók, valamint felderítő repülőgépek közreműködésével már vasárnap délután megkezdődött a kutatás az esetleges túlélők után.

A namíbiai halászhajó az ország északi partvidékén fogta ki az Atlanti-óceánból többek között a német repülőgép egyik ülését, amelyen német nyelvű papírokat is találtak. A roncsokra a Fria-foktól 100 kilométerre bukkantak.

Időközben megérkezett a térségbe a német légierő négy repülőgépe. Az egyikkel a kutatás szervezőit és irányítóit szállították a helyszínre, míg egy másik az esetleges mentésben vesz részt. Emellett két felderítő repülőgép a szerencsétlenség pontos helyszínét igyekszik kideríteni. A munkát azonban nehezíti, hogy meglehetősen ködös az idő, és nyolc kilométernél kisebb a látótávolság.

FIZESSEN ELŐ MOST, HOGY RÉSZT VEHESSEN A KÉSŐBBI SORSOLÁSOKON!

1 000 000 Ft havonta!

Előfizetői játékunk folytatódik! Havonta 1 000 000 Ft összértékben tárgynyereményt sorsolunk ki azon kedves olvasóink között, akik érvényes egyéni előfizetéssel rendelkeznek.

A RÉSZLETEKET KERESSE A 4. OLDALON!

Magyar Nemzet – A hiteles polgári napilap.

Megoldódik az iskolavita

Szülői fórum a József Attila Gimnáziumban

A XI. kerületi József Attila Gimnázium sorsának rendezése egyfajta anti-Dabas-Sári történetként is felfogható – nyilatkozta Tóth László alpolgármester (MDNP) az MTI-nek annak kapcsán, hogy finiséhez érkezett a nagy múltú iskola épületének visszaadása a katolikus egyháznak.

MTI-JELENTÉS

A héten több száz érintett szülő részvételével fórumot tartottak arról: miként alakul a József Attilás diákok helyzete szeptembertől, amikor a ciszterci rend visszakapja iskolaépületét. Ezután még három évig – 2000 nyaráig – párhuzamosan egymás mellett működik majd az épületben az egyházi és az önkormányzati gimnázium. Ez idő alatt a József Attilás diákok a régi környezetükben, többnyire a megszokott tanáraikkal befejezhetik tanulmányaikat.

A kerületi önkormányzat képviselő-testületének döntése alapján szeptembertől az Egry József Általános Iskola épületében kezdi meg működését az immár József Attila Gimnázium és Általános Iskola nevet viselő tanintézet két gimnáziumi osztálya. Az ehhez szükségs bővítésekhez az önkormányzat az idén több mint 70 millió forintot irányzott elő költségvetésében. *Tóth László*, a kerület alpolgármestere bízik abban, hogy az egyházi ingatlanok visszaadásával foglalkozó kormányközi bizottság javaslatára a kormányzat rövidesen 250 millió forintot utal majd át a kerületnek, a ciszterciecknek átadott épületért cserébe.

A boltok ünnepi nyitva tartása

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara (BKIK) az érdekképviseleti szervekkel, a fővárosi bevásárlóközpontokkal és a bolthálózatokkal, illetve a Csarnok- és Piacigazgatósággal való egyeztetés után javaslatot tett az üzletek nyitva tartására.

A BKIK azt ajánlja, hogy május elsején valamennyi bolt és áruház tartson zárva, és a bevásárlóközpontok is csak vendéglátó- és szórakoztatóegységeiket üzemeltessék. A kamara szerint április 26-án, szombaton a szokásos szombati rend szerint működjenek a boltok, míg május 2-ára az üzletek, csarnokok, bevásárlóközpontok részére a pénteki nyitvatartási rendet javasolják. Május 3-án az üzletek, csarnokok, bevásárlóközpontok szintén a szombati rend szerint fogadják a vásárlókat.

Kabaréidéző Óbudán

Az Óbudai Társaskörben április 18-án és 19-én politikusan szólva kabarékongresszus, tudományosan definiálva kabarészimpózium, művésziesen fogalmazva kabaréfesztivál, reklámízűen kabarébuli és karikatúrakiállítás lesz. Az Óbudai Művészeti Szalonban két napon át idézik fel a műfaj múltját, hiszen kilencvenéves a magyar kabaré.

Kaposy Miklós, a rendezvény szerkesztője és műsorvezetője szerint a kabaré kimondottan kelet-közép-európai műfaj, amelynek fellegvára Berlin, Prá- arról már lehetett beszélni, persze a tabuk – a szovjet csapatok jelenléte, a külpolitika, a nemzetiségi, vallási hovatartozás – megmaradtak.

Szoborcsoportok helyett domborművek

Kevés a védett köztéri alkotás – Istvánra tizenkétmilliót szánnak

Drágul a szobrok javíttatása, takarítása SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Ma van a műemlékek világnapja. A főváros köztéri szobrainak nagy része nem védett, mégis megérdemelnek egy kis figyelmet ezen a napon. Budapesten körülbelül ezer köztéri szobor található, közülük mindössze harminc-negyven műemléki védettségű. Többségük a barokk korból származik, de ide tartoznak a millenniumi emlékmű szobrai is.

– A köztéri alkotások tulajdonosa a főváros, a Budapest Galéria feladata – többek között – a szobrok gondozása. Tisztításra kétmillió, felújításra és új alkotásokra idén összesen tizenötmillió forintot tudunk fordítani. A Halászbástyánál levő, bronzból készült Szent István-szobor felújítása azonban maga elvisz ebből az összegből tizenkétmilliót. Az olyan kiugróan nagy vállalkozás, mint a hét vezér felújítása természetesen más forrásokból valósult meg – tudtuk meg *Szilágyi Andrástól*, a Budapest Galéria köztéri képzőművészeti osztályának vezetőjétől.

A köztéri szobrok felújítását a koruk vagy a rongálások tehetik szükségessé. Az alkotások életkora sok esetben eléri vagy meghaladja a száz évet, ráadásul a háború és az '56-os forradalom is jelentős kárt tett bennük. A rongálók legtöbbször megcsonkítják vagy lefestik a szobrokat, és nem ritkák a lopások sem. Emiatt 1995-ben négy, tavaly két köztéri alkotással lett szegényebb Budapest. (A főváros szobrainak negyven százaléka bronzból készült, a többi – egy-két különleges alkotástól eltekintve – kőből.)

– A hetvenes–nyolcvanas években tapasztalható szoboremelési hullám mára alábbhagyott. A közelmúltban leginkább az ötvenhatos forradalomra és a második világháború áldozataira emlékező alkotások születtek – tette hozzá Szilágyi András. – Mostanában az olcsóbb, három-ötszázezer forint költségű, a helyi közösségek számára fontos szobrok, általában domborművek készülnek önkormányzati pénzekből. A IV. kerület által Károlyi István gróf, Újpest alapítója egész alakos szobrára kiírt pályázat manapság kivételesnek mondható.

V. M. P.

MARGÓ

Suli-vár később

Technikai okok miatt egy héttel később, április 26-án, szombaton és új helyszínen (I., Krisztina tér 1.) rendezik meg a holnapra tervezett Suli-vár iskolabörzét. *(Munkatársunktól)*

Szeresd a Földet!

A biciklizést népszerűsítő felvonulás indul szombaton tizenegykor a Nagyvárad térről a Városligetig, ahol az esti utcabálig tart a program. Kerékpárosokat vár a Természettudományi Múzeum is vasárnap, a gyülekező a Vörösmarty téren lesz délelőtt fél tízkor. A Budapesti Természetbarát Sportszövetség erdőtakarító túrára hív szombat reggel nyolcra a Fenyőgyöngye elé. A XIII. kerületi önkormányzat pedig veszélyeshulladék-gyűjtési akciót szervez a Béke téri parkolóban szombaton nyolctól. *(Cs. K. É.)*

Futhat Pest

Futóversenyt rendez szombaton tíz órától a Futapest Klub a gazdagréti Csíki hegyek iskolánál. Vasárnap a Kamaraerdei Ifjúsági Parkban (XI., Kamaraerdei út 12–14.) lesz futó- és mountain-bike-verseny. *(MTI)*

Évadnyitó evezők

A Danubius Nemzeti Hajósegylet vasárnap fél tizenegytől a Margitsziget mellett rendezi évadnyitó evezősversenyét, amelyen a fővédnök, Budapest főpolgármester is vízre száll. Nevezni a Wesselényi csónakházban lehet. *(A. G.)*

Más a szám

Április 14-i számunkban tévesen közöltük a XI. kerületi ipartestület telefonszámát, amely helyesen: 205-9434. *(Munkatársunktól)*

STROBL Alapo

Változásokat sürgetnek a fővárosi rádióadók

Osztott frekvenciák, alacsony adóteljesítmény, kevés reklám és esélyegyenlőtlenség jellemzi a piacot

▶ FOLYTATÁS A 25. OLDALRÓL

Márton Dávid, a francia érdekeltségű Rádió 1 ügyvezetője szerint az adóteljesítményeket minimum 1000 W-ban kellene meghatározni. Ekkor a város minden pontján, egy panelházban vagy az autóban egyaránt kiváló, sztereominőségben lenne hallható valamennyi fővárosi rádióadó. Jelenleg általában 50–150 W körüli teljesítménnyel sugároznak a helyi adók. Ezzel kapcsolatban megkérdeztük a Hírközlési Főfelügyelet (HIF) munkatársát, aki elmondta, a rádiók adóteljesítményét nemzetközi szabványok alapján határozták meg. Alapelv, hogy egyetlen állomás sem zavarhat egy másikat, sem itthon, sem külföldön. *Parragh Gábor* hangsúlyozta: amikor a pályázók elnyerték az engedélyeket, tisztában voltak azzal, milyen feltételek mellett sugározhatnak. Parragh közölte azt is, nincs lehetőség ezeknek a teljesítményeknek a növelésére. Ami pedig az esélyegyenlőséget illeti (vagyis, hogy a Star Rádió jobb minőségben vehető a városban, mint például a Rádió 1 vagy a Budapest rádió) a HIF munkatársa ezt a kérdést már az ORTT asztalára tartozónak minősítette. A jövőben egyébként az országos adóhálózat kiépítésével zavaróadókat is fel kell majd állítani, s ez csökkentheti a most nagy térerővel sugárzó rádiók adóteljesítményét.

A Rádió 1 azon rádiók közé tartozik, amelyek osztott frekvencián sugároznak napi nyolc órában, az adó helyzete annyiban hátrányosabb társaiénál, hogy a nap fennmaradó részében más állomás nem hallható hullámsávjukon. Vezetője megerősítette, hogy a tulajdonos Europe 1 Communication érdeklődik az országos rádiópályázat iránt, részletekről azonban nem beszélt. Az ügyvezető szerint Kelet-Közép-Európa országai közül Magyarországon zajlott le a leghamarabb a politikai átalakulás, a rádióspiac mégis fejletlenebb, mint a térség több más államában.

A Budapest rádió a nehéz körülmények ellenére viszonylag sikeresen indult, s ma már mintegy 370 ezer hallgatója van. A rádió vezetője, *Mandúr László* elmondta, tevékenységüket igyekeznek szélesíteni, így több előadó lemezét szponzorálták a Sony Musickal együttműködve, legutóbb éppen Katona Klári CD-jét. Április 19-én lesz a Föld napja, amelynek hivatalos médiuma szintén a Budapest rádió lesz. Mandúr közölte, az országossá válás kérdésében a végleges pályázat meghirdetése után döntenek, egy esetleges regionális frekvencia azonban mindenképpen érdekli őket.

Hibátlan, pergő műsorok

A Budapest rádióval közös hullámsávon osztozó Roxy rádió mottója a minőségi szórakoztatás. Ennek legfontosabb része az igényes zenei szerkesztés, amely a rádió vezetője, *Bakai Mátyás* szerint alapvetően meghatározza a Roxy arculatát. Az elmúlt másfél évben kialakult sajátos stílusuk, amely megkülönbözteti őket a többi kereskedelmi adótól, s így bátran vállalják a rétegrádió szerepét is. Mivel éjjel sugároznak, szerkesztett műsoraikat nappal előre fölveszik, így aztán adásba már csak hibátlan, pergő műsorok kerülhetnek. Gazdasági műsoruk – az Egymillió fontos bankjegy – azok számára is hallgatható, akik egy félórás szöveges műsort esetleg unalmasnak találnának. A városban már rendkívül népszerű Party Time című játékuk, amelyben „őrült" feladatokat kell megoldaniuk a jelentkező csapatoknak a város különböző pontjain. A játékra már hetekre előre jelentkeztek a vállalkozó kedvű hallgatók. A Roxyban minden egyes dalt végig lejátszanak, reklámokkal pedig akkor sem zsúfolnák tele műsorukat, ha a jövőben 24 órás frekvenciát kapnának.

A Budapest rádióval és a Roxyval közös frekvencián hallható harmadik adó a Melody FM. Vezetője, *Hegedűs László* úgy véli, jelenleg a budapesti rádiópiacon nem egyenlőek az esélyek, hiszen a Danubius és a Juventus, annak ellenére, hogy országos adók, jelentős részt hasítanak ki maguknak a fővárosi reklámpiacból. Ezzel szemben a világ nagyvárosaiban a helyi rádiók 7-12 százalékos piaci részesedéssel bírnak, amellyel még eredményesen működhetnek. Egyébként Hegedűs is a szakosodott rádiók létrejöttében látja a jövőt, ahogyan a Melody FM is egy speciális hallgatói rétegnek akar szólni – elsősorban nőknek, mégpedig dallamos soft-rock zenével. A Melody célja, hogy a rádiós pályázaton regionális sugárzási engedélyt nyerjenek 24 órás adásidővel, s így a jelenleginél nagyobb területet tudjanak műsorral ellátni. Addig is tovább finanszírozzák veszteségeiket.

A népszerűség titka: szakosodás

A szakosodott rádiózás klasszikus példája Budapesten a nagy népszerűségre szert tett Star rádió. A fél évvel ezelőtt indult adó az elmúlt időszakban a főváros legnépszerűbb helyi rádiójává nőtte ki magát, jó érzékkel találva rá egy olyan területre – a nosztalgiazenére –, amely rengeteg hallgatót vonz. A rádió tulajdonos-ügyvezetője, *dr. Takács István* közölte, egy közelmúltban készült felmérés azt mutatja, hogy az ő hallgatóik a „leghűségesebbek", vagyis a legritkábban kapcsolnak át más adó hullámsávjára. A Star rádióban az indulás utáni hónapokban észrevehetően nőtt a reklámok mennyisége, Takács szerint ugyanakkor nem kívánják kihasználni a médiatörvényben megszabott óránkénti 12 perces felső határt. Attól ugyanis hallgathatatlanná válnának. Jelenleg óránként két reklámblokkot adnak, összesen hét percben. A Star rádió egyébként időről időre játékokkal és nagy értékű nyereményekkel is csábítja a hallgatókat. Legújabban például naponta kisorsolnak egy párizsi, londoni vagy New York-i repülőutat.

A nemrég ötödik születésnapját ünneplő Rádió Bridge az elmúlt hónapban fontos változásokon ment keresztül. A rádió vezetője, *Héder Barna* úgy fogalmazott, a Bridge arculata és stílusa az eddiginél még letisztultabb lesz, a hallgatókért folyó egyre élesebb verseny ugyanis megkívánja, hogy a rádiók markánsan felismerhető profillal jelentkezzenek. A szöveg kevesebb lett a Bridge-ben, mint eddig, ahogyan a közszolgálati műsorok arányát is korlátok közé szorítják. A zene rockosabbá vált, s a szerkesztők célja, hogy ha valaki a Bridge frekvenciájára állítja rádióját, csupán a zenéből tíz percen belül felismerje, melyik adót hallja. Az óránkénti angol nyelvű Amerika Hangja híradásokat ezentúl csak naponta háromszor lehet majd hallani.

Nem lett igazuk azoknak, akik a nonprofit rádiók gyors csődjét jósolták ezeknek az adóknak az indulásakor. Az új rádiók fokozatosan megtanulták a túlélési technikákat, hogyan teremtsék elő szerény költségvetésük fedezetét.

Abszolút autonóm módon

Ennek jó példája volt a Tilos rádió Marathon-akciója, amelynek segítségével eddig mintegy 700 ezer forintot gyűjtöttek össze, kizárólag a hallgatók adományaiból. *Simó György*, a Tilos munkatársa szerint mindvégig sikerült megőrizni függetlenségüket, a nonprofit lét azonban nem jelent pénzügyi „nonprofizmust". A Tilos munkatársai nagyon is jól tudják, hogyan lehet a rendelkezésre álló anyagi forrásokat úgy kihasználni, hogy az ne csak fenntartsa a rádiót, hanem növelje is ismertségét, s tudatosítsa a közönségben kulturális szervezői potenciálját. A fővárosban ma négy-öt helyen vannak olyan koncertek, amelyeket rendszeresen a Tilos szervez, s ezt a tevékenységüket a jövőben még inkább kiterjesztik. Igen népszerű a rádióban hallható reggeli telefonos „calling show", amely a hallgatók tevékeny részvételével zajlik. A tervek között szerepel, hogy reggel hat és hét óra között középiskolások fogják készíteni a műsort, így ők is kipróbálhatják magukat rádiós pályán. Simó elmondta, a Tilos munkatársainak abszolút autonómiájuk van saját műsoraikat illetően, ami azonban nem jelenti azt, hogy gyenge teljesítmény esetén nem mozdíthatók el a mikrofon elől.

A Tilos egyébként mindenképp önálló frekvenciát szeretne, s ezt fontolgatja a Civil rádió is, amelynek vezetője úgy véli, a nonprofit rádiók azért is hátrányban vannak a többi adóval szemben, mert alacsonyabb teljesítménnyel sugároznak. *Péterfi Ferenc* elmondta, több mint százan dolgoznak többé-kevésbé rendszeresen a Civil rádiónál, akik egytől egyig önkéntesek, vagyis ingyen végzik munkájukat. A Civil műsorán hallható egyébként az Index című, egyetemisták által készített műsor, amely elsősorban a korosztály gondjaival foglalkozik, s olyanok szólalnak meg benne, akik esetleg más rádióknál nem jutnának nyilvánossághoz. Egy fiatal mozgássérült fiú például úgy lett a zenei szerkesztőjük, hogy rendszeresen telefonált a rádióba a különböző játékokra, majd kiderült, hogy rendkívül széles zenei „arzenálja" van, amelyből mind gyakrabban bejátszottak a műsorban. A rádió egyébként civil szervezeteknek rendszeresen szervez érdekérvényesítő tréningeket, kurzusokat, a PHARE-program jóvoltából pedig erre az évre megoldódtak anyagi gondjaik.

A Fiksz rádió az elmúlt hónapokban újabb programokat indított, köztük egy új roma műsort, valamint Instabil címmel egy másként gondolkodókról, másként viselkedőkről szóló programot. *Cs. Kádár Péter* főszerkesztő azt is elmondta, a DX című műsorban különböző külföldi rádióadókat mutatnak be, amelyektől zenei anyagot is kapnak. Terveik között szerepel a Magyar Éter Évkönyve című kiadvány megjelentetése is, amelyben az összes magyar nyelven sugárzó hazai és külföldi rádióállomás adatai szerepelnének.

Zachar Balázs

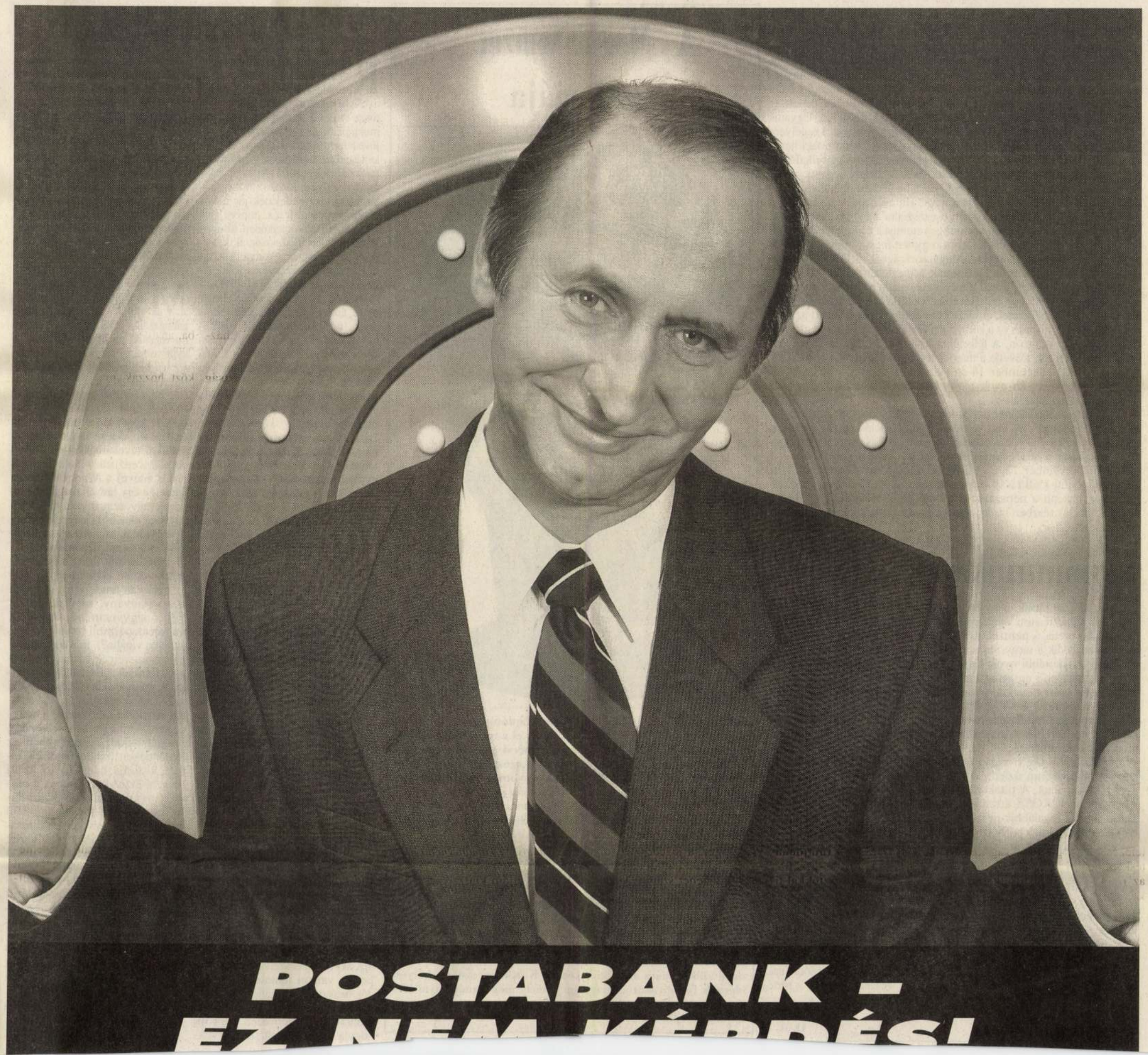

POSTABANK –
EZ NEM KÉRDÉS!

Soproni harangszó

Gróf *Bánffy* Miklós író, az *Operaház* volt intendánsa, az 1916-os utolsó magyar királykoronázás főrendezője, *Bethlen* István külügyminisztere 1921. október 13-án, Velencében (ahová regényhősei gyakran utaztak) aláírta azt a megállapodást, amelynek rendeznie kellett az Ausztriának ítélt nyugat-magyarországi területek kérdését. Ugyanis 1921. augusztus 28-án és 29-én az öt magyar vármegye szegélyére Pinkafőnél, Alhónál, Felsőőrnél benyomuló osztrák csendőröket heves és szervezett ellenállás fogadta. A nyugat-magyarországi felkelőkről sok rosszat mondtak az elmúlt években, és kétségtelen, hogy vezetőik: *Prónay* Pál, *Héjjas* Iván, *Ostenburg* Gyula, ha félelem nélküliek is voltak, gáncs nélküliek semmiképpen nem. Ha azonban végignézzük a névsorokat, láthatjuk: nehéz lehetett összeszedni annyi fasisztoid munkást, vendéglőst, tisztviselőt, soproni egyetemistát és erdélyi menekültet, amennyi a dokumentumok szerint fegyvert fogott, hogy megvédjen egy talpalatnyi földet az egykori Magyarországból. A felkelők a visszafoglalt területeken aztán kikiáltották a meglehetősen zavaros életű Lajta bánságot, és támogatták a még zavarosabb második királypucscsot. A magyar kormány, amelyet meglepetésként ért a felkelés, ügyesen kihasználta a helyzetet, és olasz közvetítéssel megegyezett az osztrák kormánnyal: Sopron és a környékén lévő kilenc falu hovatartozásáról népszavazás döntsön. A felkelőket kivonták a helyszínről (egy részük ment magától: követte a másodszor is Budapest felé vonuló IV. Károlyt). 1921. december 14-én szavazott Sopron városa, 15-én Brennbergbánya, 16-án nyolc másik község. A lakosság kétharmada hű maradt addigi hazájához.

Az osztrák történészek ma is kedvvel élcelődnek a „magyarokra szavazó halottakon", és más választási manipulációkon. Az eredmény mégsem lehet hamis. Kihirdetésekor az evangélikus templom harangozója meghúzta a hűség harangját. A harang azóta is szól. Sopron városa most, december 12. és 18. között tudományos konferenciával, képzőművészeti kiállítással, koszorúzásokkal, emléksétával, díszközgyűléssel ünnepli a népszavazás hetvenötödik évfordulóját. Bánffy Miklós, ha csak részben is, de megakadályozta a darabokra szaggatást.

A. B.

Kommunikációs zavarok

Már-már azt hittük, nem jön elő a történelemoktatás témája: a művelődési minisztérium megegyezett az illetékesekkel, s ők belátták, hogyha bevezetik a nemzeti alaptantervet, akkor bizony hetedik osztályban kezdődik a tárgy rendszeres oktatása, s a tizedikben fejeződik be. Négy év a korábbi nyolc helyett. A minisztérium biztos volt benne, hogy a gentlemen's agreement megszületett, s lám a *Magyar Történelmi Társulat tanár tagozatának* elnöke két nap múlva egy nagy konferencián kijelenti: a NAT, a történelemtanítás Trianonja. Bírált, pedig megállapodtak a minisztériummal, hogy a történelemoktatási igényeket a helyi tantervekben majd korrigálni lehet. Kommunikációs zavar – mondják a szakemberek.

A *Hallgatói Önkormányzatok Országos Szövetsége* tiltakozott, hogy a minisztérium üzleti alapon akarja működtetni az egyik legnagyobb kollégiumot. A tiltakozás másnapján a helyettes államtitkár bejelentette, a HÖKOSZ értesülése nem helytálló, nem emelik a kollégiumi díjakat, legalábbis nem piaci lakbérre. Kommunikációs zavar – halljuk ismét. Lám, a párbeszéd hamar helyreállt, az ügy megoldódott.

Két esetet említettünk az elmúlt hétről. Hogy tényleg kommunkiációs zavarról van csak szó, átmeneti félreértésről? Egyre bizalmatlanabbak vagyunk. Úgy gondoljuk, azt lehet félreérteni, ami félreérthető, amit nem írásbeli megállapodások szabályoznak. A HÖKOSZ nem emeli fel a szavát, ha nem érték volna eddig kellemetlen meglepetések, ha a szóbeli ígéreteket nem felejtik el rendre az illetékesek. Ha, mondjuk, kiépült volna a kompenzációs rendszer, amely lehetővé teszi, hogy a felsőfokú tanulmányok egyre növekvő költségeit a társadalmi középrétegek is meg tudják fizetni. Ez volt ugyanis a tandíjalku első pontja, még az *Antall-kormány* idején. A történelemtanárok sem aggódnának, ha nem emlékeznének arra, hogy komoly veszélyben volt a történelemérettségi. És akkor nem csupán átmeneti kommunikációs zavarról volt szó.

O. Á.

A Magyar Nemzet galériája

Száznegyven éve, 1856-ban született Liptóújváron, és hetven esztendeje, 1926. december 13. hunyt el a magyar szobrászat markáns egyénisége, Stróbl Alajos. A bécsi akadémián készült fel hivatására, és már huszonévesen sikeres emlékműszobrász lett belőle. Keze munkájával lépten-nyomon találkozhatunk fővárosunkban: Szent István a Halászbástyán, Mátyás kútja a Várban, Arany János a múzeumkertben, Jókai a róla elnevezett téren, Semmelweis a Rókus Kórház előtt, az Operaház néhány szobra, szfinkxei, – mind Stróbl Alajos műtermében kerültek ki. De számos alkotása jutott vidékre, Szegedre, Nagycenkre Széchenyi, Nagykőrösre Arany, és sokat őriznek templomok, sírkertek is. Keresett portrészobrászként háromszáz kortársa vonásait örökítette az utókorra, öntötte bronzba, faragta márványba. Ezen bámulatos termékenység mellett, közel negyven éven át irányította növendékei felkészülését a Képzőművészeti Főiskolán. Gondja volt rá, hogy a fővárosban megsérült, vagy eltávolított kőemlékeket védett helyre, az Epreskertbe szállítsák. Az már méltatlan utódainak bűne, hogy mivé züllött mára azok környezete. Közismert szobrai helyett idézzük fel terrakotta önarcképét, mely még tanulmányai idején készült, de bravúros formaadása már érett művésznek mutatja Stróbl Alajost.

Zárszámadás

Remélem, nem minősíti senki sem blaszfémiának, ha a millecentenáriumi események hivatalos összegzését – a rossz emlékű termelőszövetkezeti mozgalom évi gazdálkodását és jövedelemfelosztását ismertető jelentésekhez hasonlóan – *zárszámadásnak* nevezem. Nem a magasztos évfordulónak, a honfoglalás 1100. esztendejének jár a kegyeletsértő kifejezés, hanem nekünk, méltó és emelkedett ünneplésre képtelen utódoknak, akik hirtelenjében összekapkodva, kikristályosodott koncepció és lelkesedés nélkül pörgettük le az 1996-os esztendőt, és most, érezvén, hogy nincs, amire igazán büszkék lehetnénk, amit utódainknak örökül hagyhatnánk, az *„éves program végrehajtásáról szóló számszerű jelentéseket"* gyártjuk, hallgatjuk, idézzük, mintegy önmagunk megnyugtatására: megcselekedtük, amit megkövetelt a haza, s amit megengedtek a körülmények. Igen, olyan ez a mi millecentenáriumi zárszámadásunk, mint a termelőszövetkezetek év végi közgyűlése: igaz, hogy későn vetettünk, lustán arattunk, igaz, hogy jószágainkat rossz gazda módjára hagytuk elkóborolni, s ami maradt, elkótyavetyéltük a (privatizációnak nevezett) hetivásárokon. De mégis jut mindenkinek osztalék, ha nem is annyi, mint régebben a víg koccintgatásokhoz, a zengzetes szónoklatokhoz, az életben maradáshoz éppen elegendő.

Bármily meglepő, ebben az országban csak néhány megszállott – művész, régész, történész –, meg egy-két a vonzásukba került politikus tudta már 1986-ban is, hogy 1996 honfoglalásunk 1100. esztendejének lesz az évfordulója. A nemzetben azonban nem tudatosította e nevezetes évfordulót senki és semmi. Szinte az utolsó pillanatokban néhány heves és csúf vita idézte fel csupán *Árpádnak* és *vitézeinek* a nevét a rossz helyről és rosszul megválasztott jelzőkkel egyetemben. Molyrágta kacagányról, turulos bolondériáról volt itt szokás példálózni, amikor már határozott programokkal és pénzügyi paraméterekkel kellett volna előállni, a kilencvenes évek elején, az Országházban, újsághasábokon, elektronikus médiumokban egyaránt. Az a néhány „eszelős" pedig, aki tenni is szeretett volna valamit – valami fontosat, maradandót, hatásosat – a millecentenáriumi évben, magányos harcosként kilincselt, kérvényezett, pörölt, hogy a megálmodott szép tervekből megvalósulhasson valami 1996-ban. Nem a saját örömére, az ország dicsőségére. Hogy emlékedett kifejezést használjunk: a magyarság önbecsülésének, méltóságának a helyreállítása reményében. Gáncs több jutott nekik, mint segítség, ám ha egy *Trogmayer* Ottó megtorpant volna Szegeden (Ópusztaszeren), egy *Gedai* István, egy *Szikossy* Ferenc Budapesten (a *Nemzeti Múzeumban*), egy *Somogyi* Győző a Káli-medencében, tanyasi házából kiszakított műtermében, nemigen volna miről szólani az év végi zárszámadáson.

Mert a Magyar Nemzeti Múzeumot félig sem restaurálták volna, ha nem szorgalmazzák a lelkiismeretes múzeumi vezetők, és állandó kiállítás se nyílt volna új termeiben; a *Feszty-körkép* helyreállítása sem fejeződhetett volna be (lengyel restaurátorok hozzáértése nyomán), ha a helybéli, tudós közember nem harcol érte kitartóan, a magyar hősök arcképcsarnoka se került volna föl (hatalmi téveszmékkel megáldott vezetők cenzúrázó hajlandóságának is kitéve) a *Néprajzi Múzeum* falára, ha egy tanyasi magányba elvonult művész nem szán rá tíz esztendőt az életéből, hogy a jeles magyar katonák arcvonásait megörökítse a millecentenárium évére.

Most azután lehet listákat készíteni: ötven kiállítás országszerte, nyolcvan rendezvény, negyven könyvkiadvány, televíziósorozat (MC, negyvenmillió forintért), millecentenáriumi híradó (van-e, aki látta valaha?), Európa kulturális minisztereinek találkozója, magyar filmesek világtalálkozója, sikeres magyarok találkozója; s ha valaki netán kurtának tartaná e listát, meg lehet még toldani a millecentenárium évében elkezdett programokkal. Hiszen ebben az esztendőben határoztatott el (ismét, ki tudja hányadszor) az új *Nemzeti Színház* fölépítése, a *magyar irodalom házának* kialakítása, meg az is, hogyha az 1100 éves évforduló oly kurtára-furcsára sikeredett, államiságunk kerek évfordulója 2000-ben majd sokkal fényesebb ünneplést kap.

Hogy mindebből mennyit fogott fel a lakosság, mit jegyzett meg eleiről a tanulóifjúság, hogy vannak-e ma országunkban az embereknek meghatározó, elraktározni méltó élményei a földről, a hazáról, melyet 1100 éve lakik a magyarság, ez voltaképpen senkit nem érdekel.

A program kipipálva, jöhet a következő.

Lőcsei Gabriella

EZ AZ ÖN HIRDETÉSÉNEK HELYE

Magyarországon újonnan alkalmazott karcsúsítógépek és fogyasztóprogramok. A hat gép a test minden részét megmozgatja. Az új olasz szisztéma csúcstechnika a passzív gimnasztika végzésére.

A tréning *elősegíti:*

— a szövetekből a vegyisalak kiürítését

— a szövetek keményedését.

Javítja: a vérkeringést.

Szabályozza: a légzést.

Mozgatja: a rekeszizmot.

Segít: a felesleges súlyok megszabadításától.

Ismerkedjen meg gépeinkkel, váltson bérletet!

Az első tréning ingyenes!

Bérlet esetén további ingyen tréninget ajándékozunk kedves vendégeinknek.

FINIS

APRÓHIRDETÉSEK

SPANYOL TENGERPARTON nívós apartmanok úszómedencével, közel a tengerhez, kedvező áron! (4 fős apartman 19 000—36 000 Ft/hét.) Kívánságra félpanzió + 3500 Ft/fő. Telefon: 155-1925, Transdanubia Kft.

FAKIVÁGÁS, darabolás, fal-, kő- és betonfúrás, lakatosmunka, hegesztés. Telefon: 277-4370.

ÜZEMORVOSI ÉS HÁZIORVOSI SZOLGÁLTATÁST ajánlok nyugati műszerekkel rendelőmben. Költségként leírható, beruházásmentes. XIII., Szent István körút 20. Bejelentkezés: 119-0979.

PERBELI KÉPVISELETET, szerződéskészítést, cégalapítást vállal munkaközösség hétfőtől csütörtökig 16-19 óráig. XII., Böszörményi út 40. II/4. Telefon: 156-8700.

ÁLLATORVOSI RENDELŐ. Kutya, macska, kisállat védőoltások, gyógykezelés. Hétfő, kedd, csütörtök 17-19 óráig. Dr. Fodor Donát XII., Sasfiók u. 10. Tel.: 186-2260.

Kedves Szülők!
Még nem késő
Beiratkozás
mini-csoportos
magánóvodánkba
Komplex iskolára előkészítés, korszerű táplálkozás, német nyelvoktatás, úszás stb.

PINGVIN OVI
1126. Bp. Böszörményi út 19/A I. 15.
tel.: 156-0066
Non profit óvoda!
A szülők számára önköltséges

Tanuljon vezetni a MÓDOS-FAZEKAS AUTÓSISKOLÁBAN!

Tanfolyam helye: Mackós Iskola Bp. XII., Németvölgyi út 46.
Ideje: 1991. szeptember 5-től heti 2 alkalommal.

Jelentkezés és felvilágosítás:

Vincze László gondnoknál az iskolában Tel.: 1-75-42-61, vagy
Módos Ottónál. Tel.: 1-55-55-94 (este 7—9-ig).

Elméleti tanfolyamdíj: 1800 Ft.
Gyakorlati óradíj: 320 Ft.

RÉSZLETFIZETÉSI KEDVEZMÉNY!

20 fős munkahelyi csoport jelentkezése esetén igény szerinti kihelyezett, kedvezményes tanfolyam!

GYORS! KÉNYELMES! OLCSÓ!

MOM SZAKASITS ÁRPÁD MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

BUDAPEST XII.. Csörsz utca 18.

BÉRBE ADJUK 20—800 személy befogadására alkalmas termeinket, műsoros előadások, filmvetítések, kiállítások, tanfolyamok, gyűlések, fogadások, vásárok, osztálytalálkozók, lakodalmak stb. megrendezéséhez.

MOM Művelődési Központ
Csörsz u. 18. 1124. Tel.: 175-2649

Amikor csak a minőség számít

— Önöknél tényleg csak a minőség számít? — kérdeztem Tóth Lászlótól, a HOLLAND RT. elnök-igazgatójától a cég Meredek utcai székházában.

— Igen, és ez remélem már az első pillanatban ki is derül.

— Gondolom azzal, hogy az első pillanatról beszél, a külső megjelenésre gondol, hiszen kevés olyan vállalkozás van a kerületben, amelyik ilyen impozáns székházzal rendelkezik, de meg merem kockáztatni, hogy az egész városban is.

— Örülök, ha így látja, hiszen fontosnak tartjuk a külsőségeket is. Ez megbízhatóságot és tekintélyt kölcsönöz. Ezért is kértük fel a Makovecz Irodát az épület megtervezésére. És amint látja, a tervező Nagy Ervin minden szempontból megfelelő székházat álmodott meg nekünk. Ami a megjelenéshez még hozzátartozik, a munkahelyeket, az általunk kínált legmodernebb irodaeszközökkel szereltük fel. De van az épületben ezen kívül bemutatóterem és komputerizált reklámstúdió is.

— Bár az épület kapcsán már sok mindent megtudtunk, szeretném Önt arra kérni, hogy részletesebben mondja el, mivel is foglalkoznak Önök, a HOLLAND RT.

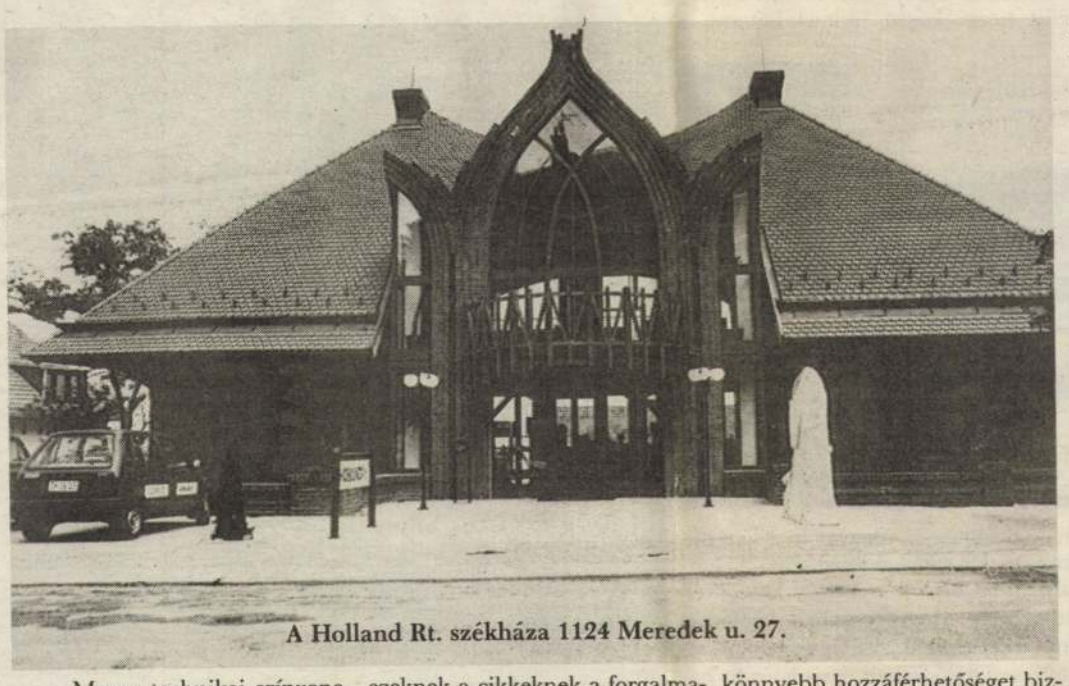

A Holland Rt. székháza 1124 Meredek u. 27.

— Magas technikai színvonalú irodatechnikai termékek és szórakoztató elektronikai cikkek forgalmazásával. A magas színvonalat biztosítják az általunk kínált termékek, mint a CANON-fénymásolók és -telefaxok, és megtalálható nálunk a PHILIPS cég egész termékskálája.

— Tehát ettől HOLLAND ez az rt.?

— Pontosan. Vállalkozásunk 1989-ben alakult, elsősorban ezeknek a cikkeknek a forgalmazására, de természetesen tevékenységünk azóta jelentősen kibővült. Bár a szórakoztató elektronikai berendezések és háztartási gépek eladására szakosodott boltunk a Garay téren van, az általunk kínált valamennyi termék itt a székház bemutatótermében is megtalálható, megrendelhető és megvásárolható. Ezzel talán a nekünk otthont adó XII. kerület érdeklődőinek és vásárlóinak könnyebb hozzáférhetőséget biztosíthatunk. Ugyancsak a XII. kerületben, a Hollósy Simon utcában található a HOLLAND Szerviz Kft., amely az általunk kínált professzionális termékek szervizelését látja el.

— Bizonyára sokak fejében megfordul az, hogy mi kell ahhoz, hogy egy vállalkozás sikeres legyen. Ön szerint mi?

— Felkészült munkatársak, vállalkozó szellem, a kínált termékek széles skálája. Nálunk a választék a ceruzaelemtől a 20 ezer vonalas, digitális telefonközpontig terjed. Fontos, hogy szolgáltatásaink elérhetőek legyenek mindenki számára. Komputerizált reklámstúdiónkban különböző reklámfeliratokat tudunk készíteni gépkocsikra, egyéb reklámhordozókra, kiállításokra. Színes fénymásolatok elkészítését is vállaljuk.

— Említette, hogy tevékenységük további bővítése is terveik között szerepel. Megismerhetünk-e ezek közül néhányat, vagy ez még üzleti titok?

— Mivel tervezni hosszú távra kell és fontos a komplexitás, van elmondható is, és természetesen van olyan is, ami még titok. Ami elmondható. Megalakítottuk a Transsylvánia Rt-t, amelynek irodaháza szintén a XII. kerületben, a Lékai téren lesz, — az sem titok, hogy terveit Vonnák János készíti — amely elsősorban ingatlanügyekkel foglalkozik. Az M7-es autópálya érdi lejárójánál is van egy telkünk, de hogy ennek mi lesz a sorsa, az még titok.

(x)

HOLLAND®

Új bemutatótermünk: 1124 Bp. Meredek utca 27.
Telefon: 185-37-55 Fax: 166-76-41

A Széchenyi-emlékmű

Szoboravatás, 100 év előtt

Széchenyi István születésének centenáriumára készülve a Svábhegy nyaralótulajdonosai között *Mérő János* királyi tanácsos szervezésében a Budapesti Hegyvidéki Turista Egylet gyűjtést indított annak érdekében, hogy *„Széchenyi emlékét mellszobor hirdesse a kirándulóknak”.*

1891. augusztus 30-án, mostani ünnepségünk előtt napra is pontosan 100 évvel, a fogaskerekű vasút már reggeltől szállította az érdeklődők tömegeit és a „városi vendégeket” fel a hegyre.

A szobor, *Stróbl Alajos* alkotása „a Széchenyi út mentén, ha nem is olyan gondosan szabályozott, szép, sík területen ugyan, mint az Eötvös-szobor, de jóval festőibb környezetben áll. Két oldalt hegyfaltól határolva, magaslaton, egy kis tisztáson támaszkodik az egyik falhoz és e helyről szép kilátás nyílik az alsóbb fekvésű részekre, a Dunára és a szomszédos hegylánczolatra”. A szoborhoz vezető út zászlódíszbe öltözött az ünnepségre, melyen jelen voltak a Széchenyi családból *gróf Széchenyi Béla* és leánya *Alice. Széchenyi Ödön* pasa Konstantinápolyból táviratilag mentette ki magát. Megjelent *Ráth Károly* főpolgármester, *Gerlóczy Károly* polgármester, *báró Podmaniczky Frigyes, Jókai Mór, báró Eötvös Loránd,* az MTA elnöke, *dr. Müller Kálmán* egyetemi tanár és sokan mások a főváros közéletének ismert személyiségei.

A svábhegyi iskola növendékei elénekelték a Himnuszt, majd *Mérő János,* a rendezőbizottság elnöke mondott avatóbeszédet és leleplezte a mellszobrot. Ezt követően *Bercsényi Béla* színművész, a Nemzeti Színház tagja elszavalta *Arany János: Széchenyi emlékezete* című versét, majd Mérő János forma szerint is átadta a szobrot a főváros közönségének. Beszédére a főpolgármester válaszolt és ígéretet tett arra, hogy a főváros kötelességének tartja a szobornak és környékének méltó gondozását.

Ez után a főváros közönsége nevében a polgármester mondott köszönetet a Budapest Hegyvidéki Turista Egyletnek és a Svábhegy hazafias nyaralóinak, a rendezőségnek, külön kiemelve Mérő János önzetlen, odaadó tevékenységét.

Végül *Bischitz Dávidné* a svábhegyi hölgyek nevében díszes babérkoszorút helyezett el a szobor talapzatán.

Az avatási ünnepség befejeztével a vendégeket az „Eötvös-nyaraló”-ban 200 terítékes díszebéd várta. Itt Mérő János — ősi szokás szerint — a királyt, a királynét és az uralkodócsaládot éltette, majd Jókai Mór tartott nagyhatású beszédet.

„A mi szerény svábhegyi telepünknek jutott a szerencse Széchenyi Istvánnak művészien sikerült emlékszobrát azon a hegytetőn, a mely az ő nevét viseli, megörökíteni, születésnapja százados évfordulóján.

A nép szava e czímmel dicsőíti meg az ünnepelt alakot: a legnagyobb magyar. S az utókor annál nagyobbnak látja őt, mentül tovább halad az idővel; mert Széchenyi István alakja együtt

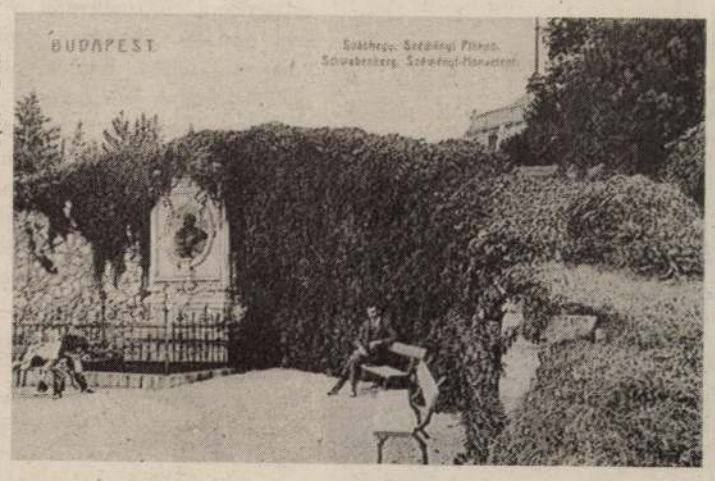

nő a nemzettel. A hajnalkor természettudósa, Plinius, azt írta, hogy vannak kövek, melyek folyvást nőnek, évről évre, miként a fák. E mesés köveket látjuk magunk előtt, mindőn Széchenyi alkotására tekintünk. Az akadémia szegletköve palotává nőtt fel, s lett belőle a magyarhoni tudományosság fellegvára. A Lánczhíd alapkövéből lett három állóhíd, a mely a negyediket és ötödiket vonja maga után. A Vaskapu kősánczai, miket ő kezdett meg, titáni erővel nőnek elementumgyőző védgátakká. A folyamszabályozások által, miknek első védgátjait Széchenyi István emelte, országunk területe egész gazdagon termő tartománynyal növekedett meg. Az első vasútból az egész országot átfutó vasúthálózat lett. Az első gőzhajóból hajóraj lett! Az első gyárból versenyképes magyar indusztria lett. S mivé emelkedett maga a főváros? Ez a kőből épült szíve az országnak, a melynek lüktetése kihat az egész Szent István-birodalomra, büszke dobogása az egész világra. És most a reformeszmék, a miket Széchenyi István kimondott, az országos és társadalmi elvek, a miket felállított, azok is, mind szilárd kővé keményedtek s ezek a kövek nőttek. Ezek a Plinius folyvást növekvő kövei. És mind valamenynyi fölött ott látjuk magaslani Széchenyi István nagy alakját. Az utókor alkotásai nem takarják őt el: magukkal emelik fölfelé. Íme ez a hely is, a mi kedélyes Svábhegyünk, melynek kimagasló pontja az ő nevét és szobrát emeli, negyven év előtt még vadon: a mit akkor Rauchfangkehrernek neveztek; s hol az egyetlen házcsoport neve „hét ház” volt: ma egy nyaralóvárossá emelkedett, díszes kastélyokkal, templommal, iskolával, vasúttal, vízesésekkel, vendéglőkkel, távíróval, távbeszélővel. Én jelen voltam azelőtt harmincz évvel, midőn ama bérczet Széchenyi-hegyre elkereszteltük: azóta támadt minden. Én láttam a Svábhegy köveit nőni. Láttam a Svábhegyet magyar hegygyé nőni. De legnagyobbat nőtt az a hármas halom a kettős kereszttel, mely Magyarországot képviseli: nőtt erőben, gazdagságban, nemzeti fejlődésben. Ez a hármas halom kettős kereszttel a Széchenyi-család czímere. Kívánom Istentől, hogy e czímer viselőit tegye örökössé e hazában, tegye örökössé dicső ősünk hazafiúi erényeinek, az ország közbecsüléseinek, az utókor áldásának. Éljen a sárvári Széchenyi-család!”

A beszéd után gróf Széchenyi Béla a nagy elődök nyomdokainak követésére hívta fel a figyelmet, *Várady Antal* emlékeztetett arra, hogy a főúri családok mindig a nemzettel együtt, a nemzetért küzdöttek. Végül Ráth Károly a főváros polgárságára, *Tolnay Lajos* báró Eötvös Lorándra, báró Eötvös a svábhegyi hölgyekre, báró Podmaniczky Frigyes Széchenyi emlékére mondott pohárköszöntőt.

Kahlich Endre

Egy vers születése

Száz évvel ezelőtt, 1891. augusztus 30-án a Széchenyi-hegyen elhelyezett Széchenyi-mellszobor felavatása során hangzott el az alábbi vers. Keletkezésének története a következő.

Széchenyi István 1860. április 8-án, húsvét vasárnap bekövetkezett tragikus halála után két nappal a Magyar Tudományos Akadémia ülésén elhatározták, hogy gyászünnepséget tartanak. Az emlékbeszéd megírására *Eötvös Józsefet* kérték fel. „Hogy a nagy férfiú nevét dicsőítő költemény is készíttessék . . . az igazgatótanács 100 arany tiszteletdíjt ajánlott a költőnek, akit az akadémia bizalma evégett felszólít.”

Az akadémia osztatlan bizalmából *Arany János* kapott a vers megírására megbízást. Arany Csengeryhez írt válaszában közölte: „Megkísértem, vedd őszinte ígéretemet, hogy e nagy nemzeti gyász nagyobb, mintsem szóval ki volna mondható, s így méltólag meg sem énekelhető; aztán az én múzsácskám — egészséges korában is — visszariadt volna ily magas tárgytól”.

Arany azt ajánlotta, hogy az akadémia tagjai közül többeket kérjenek fel és a legjobb verset olvassák fel. A hivatalos felkérésre Arany *Toldy Ferencnek* így válaszolt: „Én, ki évek óta — és bizony nem önkényesen — hallgatásban sinylek, most ríjak, és írjak egy Széchenyiről, amilyet *róla,* amilyet *tőlem* várnak, valójában erején túl emelkedni bizakodik, idő előtt leli magát az űrben”.

1860. október 13-án tartották meg az akadémia gyászünnepségét, melyen „Arany szavait mint Eötvösét, szűnni nem akaró éljenzés követé s a költő felé . . . mindenfelől tódulának öregek és ifjak — ez utóbbiak közt a két Széchenyi —, hogy meghatott szívök köszönetét egy-egy kézszorításban nyilatkoztassák, a távolabb lévők karjokat nyújták, kalapjokat, kucsmájokat lengeték feléje”.

A verset Emich Gusztáv akadémiai nyomdász betűivel már előzetesen kinyomtatták és a gyászünnepségen kiosztották. Arany is egy ilyen példából olvasta fel versét, majd e példányt *Kiss Károly,* az akadémia rendes tagja a Nemzeti Múzeumnak ajándékozta. **K. E.**

Arany János — SZÉCHENYI EMLÉKEZETE

1.
Egy szó nyilallott a hazán keresztül,
Egy röpke szóban annyi fájdalom;
Éreztük, amint e föld szíve rendül
És átvonaglik róna, völgy, halom.
Az első hír, midőn a szót kimondta,
Önnön hangjától visszadöbbene;
Az első rémület kétségbe vonta:
Van-é még a magyarnak istene.

2.
Emlékezünk: remény ünnepe volt az,
Mely minket a kétségbe buktatott:
Gyászról, halálról, szív-lesújtva szólt az,
Napján az Úrnak, ki feltámadott.
Már a természet is hullván bilincse,
A hosszú, téli fásult dermedés,
Készíté új virágait, hogy behintse
Nagy ünneped, dicső Föléb redés!

3.
Immár az ég — ah, oly hideg korábban! —
Iránt unk hő mosolyra engede;
A négy folyó és három bérc honában
Kilebbent a tavasz lehellete;
S melynek halálos — úgy tetszék — elaszta,
Életre pezsdült a kór sivatag;
Lassú folyót önérzelem dagasztja,
Büszkén rohant le a szilaj patak.

4.
S fölzenge távol a menny boltos alja,
Gyümölcshozó év biztató jele,
Hallott korán megdördülő morajja —
Midőn egyszerre villám sújta le.
»Széchenyi meghalt« — Oh, mind, mind csalékony:
Te víg tavasz-nap! ujjongó mezők! . . .
»Széchenyi meghalt« — S e nagy omladékon:
»Élünk-e hát *mi?*« búsan kérdezők.

5.
Mert élni hogyha nem fajúlva tengés,
Olcsó időnek hasztalan soka;
De vérben, érben a vidám kerengés,
Mely szebb jövendő bizton záloga;
Ha célra küzdvén, nagy, nemes, dicsőre,
Így összehat kezünk, szívünk, agyunk,
Vezérszó: ildom, a zászlón: előre! —
Ő az, ki által lettünk és vagyunk.

6.
Megrontva bűnöd és a régi átok,
Beteg valál, s nem érzéd, oh magyar;
Nép, a hazában nem volt már hazátok:
Sírt még hogy adna, állt az ős ugar.
S mint lepke a fényt elkábulva issza,
Úgy lőn nekünk a romlás — élvezet;
Egy-két kebel fájt még a multba vissza:
Nem volt remény már, csak emlékezet.

7.
De, mely a népek álmait virasztja,
Elhagyni a szelíd ég nem kívánt;
Széchenyit küldé végtelen malasztja
E holttetembe érző szív gyanánt,
Hogy lenne élet-ösztön a halónak.
Bénult idegre zsongító hatás,
Reménye a remény nélkül valónak:
Önérzet, öntudat, feltámadás.

8.
Midőn magát ez nem tudá szeretni,
Ő megszerette pusztuló faját.
Oh, nemzetem, *ha* fognád elfeledni,
Hogyan viselte súlyos nyavalyád?
És mennyi harcot küzde önmagával?
Hány izgatott, álmatlan éjjelen?
Míg bátorító Macbeth-jóslatával
Kimondaná: »a magyar lesz« — hogy *legyen!*

9.
Bizton, ezer bajunk közt, megtalálta
Azt, ami fő, s mindent befoglaló:
»Elvész az én népem, elvész — kiálta —
Mivelhogy tudomány nélkül való.«
S míg kétle a bölcs, hátrált a tevékeny,
Bújt az önérdek, fitymált a negéd:
Ő megjelenve, mint új fény az égen,
Felgyújtá az oltár szövétnekét.

10.
És ég az oltár. Ím, körébe gyűltünk,
Szétszórt bolyongók a vész idején.
Már is tüzénél szent lángra hevültünk,
Fénye világol sorsunk ösvenyén.
Oh, rakjuk e tüzet, hogy estve nála
Enyhet találjon áldó magzatunk!
Ez lesz a méltó, a valódi hála,
Mit a nagy Jóltevőnek adhatunk.

11.
De hogy kövesse nyomdokát az ének?
Némuljon el, lant, gyönge szózatod.
Hazám tudósi, könyvet nagy nevének!
Klió, te készítsd legdicsőbb lapod!
Évezredek során mit összejegyzél
Honfi-erény magasztos érdemét,
Arany betűkkel érctáblába metszél:
Abból alkosd Széchenyi jellemét.

12.
Írd azt, ki a pusztán népét vezérli;
Ki kürtöl és lerogy a régi fal;
Tarquin előtt ki arcát megcseréli;
Fülepet ostoroz lángajkival;
Ki győzni Athént csellel is szorítja;
Kit bősz csoport elitélt, mert igaz;
Ki Róma buktán keblét felhasítja —
Elég . . . a példa fáj: Széchenyi az!

13.
Ő szól: s mely szinte már kővé meredten
Csak hátra nézve, mint Lóth asszonya,
A nemzet él, a nemzet összeretten,
Átfut szívén a nemlét iszonya;
Szól újra; és ím lélek űl a szemben!
Rózsát az arcra élet színe fest;
Harmadszor is szól: s büszke gerjelemben
Munkálni, hatni, küzdni vágy a test.

14.
Hitel, Világ és Stádium! ti, három —
Nem kézzel írt könyv, mely bölcsel, tanít,
De a lét és nemlét közti határon
Egekbe nyúló hármas pyramid!
Ám, hadd üvöltsön a Számum viharja,
Dőljön nyugatról a sivár homok:
A bújdosók előtt el nem takarja,
Melyet ti megjelöltök, a nyomot.

15.
S lőn új idő — a régi visszacsökkent —
Reményben gazdag, tettben szapora;
A »kisded makk« merész sudárba szökkent;
Ifjú! ez a kor: »Széchenyi kora.«
Nézd ez erőt: hatása mily tömérdek —
De ne imádj: a munka emberé —
Szellem s anyag, honszeretet s önérdek
Mily biztosan lejt a közjó felé.

16.
Majd elborúlni kezde láthatára:
Kik műve által lettünk magyarok,
Nem ügyelénk többé vezérnyomára,
Mi napba néző szárnyas Ikarok.
Oh, hogy riadt fel intő jós-ajakkal! —
S midőn a harc dúlt, mint vérbősz Kain,
Hogy álla tört szívvel, merev hajakkal —
Egy új Kasszándra Trója lángjain!

17.
Hosszú, nehéz, sötét lőn akkor éjünk,
Nyugalma egy álarcozott halál;
S midőn a szív feldobbant, hogy reméljünk:
Nagy szellem! íme, köztünk nem valál.
Oh, mely irígy sors önző átka vett el,
Hogy ébredésünk hajnalát ne lásd? —
Vagy épen egy utolsó honfi-tettel
Tagadnod kelle — a feltámadást? . . .

18.
Nem, Üdvezült, nem! . . . fájdalmunk hevében
Hamvad ne sértse káromló beszéd,
Oh, nézz egedből ős örvendj e népen,
Mely soha *így* még nem volt a tiéd!
Leomlunk sírodon szent döbbenéssel,
A sujtó karra félve ismerünk:
De Antéuszként majd ez illetéssel
Küzdelmeinkhez új erőt nyerünk.

19.
Emléket, oh hazám, mit adsz e sírra?
Hová tekintesz földeden, magyar,
Hol Széchenyi nevét ne lásd megírva
Örök dicsőség fénysugárival?
Ha büszke méned edzi habzó pálya,
Ha eszmeváltó díszes körbe gyűlsz,
Ha szárnyakon röpít a gőz dagálya
Ha tenni, szépre, jóra egyesülsz; —

20.
Duna, Tisza . . . ez mely prüsszögve hordja
Fékét, s szabályhoz törni kénytelen;
Amannak hódol a sziklák csoportja;
S Trajánusz híre újból megjelen;
Az ifjú szép Pest, ki bizton ölelve
Nyújt Corvin agg várának hű kezet,
S az édes honni szót selypíti nyelve — —
Széchenyié mindez emlékezet!

21.
Széchenyi hírét, a lángész csodáit,
Ragyogja minden, távol és közel:
Áldozni még jerünk — ah, oly sokáig
Nem értők — Széchenyi szivéhöz el.
Nem láttuk, e szív néha mit palástol
Hordván közöny havát és gúny jegét:
Hogy óvni gyönge csíráit fagyástól
Őrizze életosztó melegét.

22.
Értünk hevült, miattunk megszakadt szív,
Te, az enyészet ágyán porladó!
Késő, de tartozott szent hódolat hív:
Egy nemzeté, ím, e hálás adó.
El kelle buknunk — haj, minő tanulmány! —
Meg kelle törnöd — oh, mily áldozat! —
Hogy romjaidra s romjainkra hullván,
Adjunk, Igaz! tenéked igazat.

23.
Szentebb e föld, honunk áldott alapja,
Mióta, nagy szív, benne nyúgoszol;
Szentebb a multak ezredévi lapja,
Mióta, nagy név, hozzá tartozol.
Koszorút elő! . . . morzsoljuk el könnyűnket:
Az istenülés perci már ezek!
Borítsa ünneplő mirtusz fejünket:
Reménnyé váljon az emlékezet.

24.
Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja múl;
Hanem lezárván, ami benne földi,
Egy éltető *eszmévé* finomul,
Mely fennmarad s nőttön nő tiszta fénye,
Amint időben, térben távozik;
Melyhez tekint fel az utód erénye:
Óhajt, remél, hisz és imádkozik.

25.
Te sem haltál meg, népem nagy halottja!
Nem mindenestül rejt a cenki sír;
Oszlásodat még a család siratja —
Oh, mert ily sebre hol van balzsamír? . . .
Mi fölkelünk: a fájdalom vigasztal:
Egy nemzet gyásza nemcsak leverő:
Nép, mely dicsőt, magasztost *így* magasztal,
Van élni abban hit, jog és erő!

A HEGYVIDÉKI SZÉCHENYI-NAPOK RÉSZLETES PROGRAMJA

„A HAZASZERETET MINDEN ERÉNYNEK LEGBIZTOSABB VEZÉRCSILLAGA"
(gróf Széchenyi István)

Budapest XII. kerület képviselő-testülete nevében meghívom a Hegyvidéki Széchenyi-napok rendezvényeire és köszöntöm vendégeinket, mindazokat, akik itt születtek, akiknek itt az otthonuk, bárhol is éljenek.

Sebes Gábor
polgármester
A Hegyvidéki Széchenyi-napok fővédnöke

Augusztus 30., péntek
XII. Kerületi Polgármesteri Hivatal, Böszörményi u. 23—25.

14.00 óra: a Hegyvidéki Széchenyi-napok és a „Széchenyi emlékei kerületünkben" című kiállítás megnyitója. A rendezvénysorozatot megnyitja: Sebes Gábor polgármester.

16.00 óra: emlékünnepség és koszorúzás a Széchenyi-hegyi Széchenyi-szobornál.

Az ünnepi beszédet tartja: Sarkadi Zsuzsa.

Közreműködik: Bánffy György színművész, MOM Bartók Béla vegyeskara.

Vezényelnek: Juhász Irén és Zongor Árpád.

15.00 órától: Nosztalgia gyermekvasút közlekedik a Hűvösvölgy—Széchenyi-hegy útszakaszon.

18.30 órakor: Jókai-klub (XII., Hollós u. 5.) Kamara kiállítás a kerületi művészek alkotásaiból.

A kiállítást megnyitja: Zsigmond Attila, a Budapest Galéria főigazgatója, országgyűlési képviselő.

Közreműködik: Balogh Katalin fuvolaművész.

Augusztus 31., szombat
Budapest Kongresszusi Központ Zenepavilonja
17.00 óra: Esze Jenő orgonaestje.
(A Budapest Kongresszusi Központ szervezésében.)

Szeptember 1., vasárnap
Budapest Kongresszusi Központ Zenepavilonja
17.00 óra: Esze Jenő orgonaestje.
(A Budapest Kongresszusi Központ szervezésében.)

Szeptember 3., kedd
Szt. László plébániatemplom (XII., Diana u. 6.)
19.00 óra: Hoch Bertalan orgonaművész hangversenye.
(A XII. Kerületi Állami Zeneiskola szervezésében.)

Szeptember 7., szombat
MOM Sportközpont (XII., Csörsz u. 14.)
9.00 órától: sakkverseny 6—16 éves korig (nevezés a verseny előtt fél órával).

Szeptember 7., szombat:
Budapest Kongresszusi Központ Zenepavilon
17.00 óra: a Los Andinos együttes és az Astra együttes koncertje, majd görög táncház.
(A Virányos Közösségi Ház szervezésében.)

Szeptember 8., vasárnap:
Budapest Kongresszusi Központ Zenepavilon
17.00 óra: Skót táncház, tánctanítással.
Közreműködik: a Méz együttes.
(A Virányos Közösségi Ház szervezésében.)

Szeptember 9., hétfő:
Budapest Kongresszusi Központ, Bartók Terem
19.00 óra: XII. Kerületi Állami Zeneiskola tanári hangversenye.
Közreműködik: P. Szabó Anikó — zongora, Turáni Csaba — oboa, Turáni Csabáné — fagott, Gyulai Endre — klarinét, Kaczander Orsolya — fuvola, Bizják Gábor — kürt, Dukayné Jósa Mariann — cselló, Fábián Klára — cselló, Hajósy Ida — furulya, Patyókné Sánta Márta — ének; kíséri: Kósáné Gasparics Mária.
A zeneiskola tanáraiból alakult kamarazenekar.

Szeptember 12., csütörtök
Jókai-klub (XII., Hollós u. 5.)
19.00 óra: Széchenyi-emlékműsor.
Bevezetőt mond: Szigethy Gábor egyetemi tanár.
Közreműködik: Thirring Viola — Radnóti Miklós Színház, Györgyi Anna — Mádách Színház, Kautzky Armand — Madách Színház, Bencze Enikő; Állami Balettintézet szólistái Akadémia Kamarakórus.

Szeptember 14., szombat
Szabó Ervin Gyermekkönyvtár (XII., Böszörményi u. 34/a.)
10.00 óra: „Legszebb szeretett meséim" című, az 1991. évi rajzpályázati kiállítás megnyitása és díjkiosztás.
Megnyitja: Bálványos Huba grafikusművész.
Budapest Kongresszusi Központ Zenepavilon
17.00 óra: XII. Kerületi Állami Zeneiskola kamarazenekarának koncertje.
Egész nap: MOM Sportközpont (Csörsz u. 14.) Kispályás labdarúgókupa (nevezés a helyszínen 8.00 órakor, nevezési díj: 1000 Ft.

Szeptember 15., vasárnap
Gesztenyéskert
9.00—19.00 óra: művészeti vásár.
19.00—24.00 óra: utcabál a Budapest Kongresszusi Központ parkolójában.
(A Virányos Közösségi Ház szervezésében.)

Szeptember 16., hétfő
Budai Tanítóképző Főiskola (XII., Kiss J. altb. u. 40.)
16.00 óra: Gyermekrajz-kiállítás a XII. kerületi általános iskolák tanulóinak munkáiból a kerületi rajz munkaközösség rendezésében.
Megnyitja: dr. Hunyadi Györgyné főigazgató.

Szeptember 16., hétfő
Jókai-klub (XII., Hollós u. 5.)
18.00 óra: Fel a csúcsra; Széchenyi István szellemi vetélkedő döntője.
Játékvezető: Galambos Róbert.

A Magyar Posta bélyegei

A rendezvénysorozat előkészítése jól halad

A legszélesebb társadalmi összefogás készségével

Örömmel jelenthetjük, hogy a Hegyvidéki Széchenyi-napok augusztus 30-án kezdődő rendezvénysorozatának előkészítése jól halad. Minden remény megvan arra, hogy gróf Széchenyi István születésének 200. évfordulója az egész kerület emlékezetes ünnepe lesz.

A nyitóünnepség helyszínén, a Széchenyi-hegyi kilátónál az utolsó simításokat végzik a MÁV dolgozói — vezérigazgatóságuk tiszteletre méltó vállalása szerint — az emlékhely restaurálásán, befejezés előtt áll a tereprendezés is. Készülnek a kerület cserkészei és a Természetbarát Szövetség tagjai, akik az ünnepségen rendészeti feladatokat látnak el. A gyermekvasútnál megtették az előkészületeket a nosztalgiajárat megindítására, amelyek augusztus 30-án, délután három órakor szállítja az utazóközönséget a megemlékezés színhelyére.

Az előzetes programban megtervezett eseményeknél nincs változás. A kulturális és sportesemények rendezői, szereplői — ígéretükhöz híven — mindent megtesznek majd, hogy maradandó élményt szerezzenek a kiállítások, hangversenyek és sportvetélkedők látogatóinak. Gazdag anyagot tár az érdeklődők elé a Széchenyi és kerületünk emlékei című kiállítás, melynek anyaga munkatársunk, Kahlich Endre magángyűjteményéből származik. Gazdagnak ígérkezik a Jókai-klub kamarakiállítása a kerületben élő képzőművészek alkotásaiból: már júliustalmazása alapján a szervezőmunka nagyrészét a polgármesteri hivatal két munkatársa, *Poórné Pellikán Mária* népművelési csoportvezető és *Kahlich Endre* végezte. A dicséről elismerést szerényen elhárítva munkatársunknak arról a segítőkészségről beszéltek, amellyel mindenütt találkoztak szervező-, előkészítő munkájuk során. Csakis ennek köszönhető, hogy külön apparátus nélkül sikerült előkészíteni a kerület eddigi legnagyobb, ilyen jellegű megmozdulását.

A Széchenyi-emlékmű

Ehelyütt kell szólnunk azokról a vállalatokról, intézményekről, amelyek anyagi eszközökkel segítették elő a Hegyvidéki Széchenyi-napok sikerét. Augusztus közepéig, lapunk zártáig a Közúti Beruházó Rt., a Délbudai Vendéglátó Vállalat, az Angelicus Kft., a Dynacorp Kft., a Budaco Áfész, a Bohémélet Kisvendéglő Bt., valamint a Varázs Kft. nyújtott anyagi segítséget.

Mint korábban már hírt adtunk róla, a kerületi önkormányzat védnöknő bizottságot hívott életre az ünnepségsorozat megszervezésére. E bizottság felhatalmazása alapján a szervezőmunka nagyrészét a polgármesteri hivatal két munkatársa, *Poórné Pellikán Mária* népművelési csoportvezető és *Kahlich Endre* végezte. A dicséről elismerést szerényen elhárítva munkatársunknak arról a segítőkészségről beszéltek, amellyel mindenütt találkoztak szervező-, előkészítő munkájuk során. Csakis ennek köszönhető, hogy külön apparátus nélkül sikerült előkészíteni a kerület eddigi legnagyobb, ilyen jellegű megmozdulását.

Nyugodtan leírhatjuk: a Hegyvidéki Széchenyi-napok ünnepségeinek előkészítése a lehető legszélesebb társadalmi összefogás készségét mutatja. Ennek hagyományteremtő ereje nagy erőforrás lehet közös tennivalóink egyéb vonatkozásaiban is. Ünnepeljünk ebben a tudatban, hűen Széchenyi szellemével, a legnagyobb magyar életművének vonzáskörében.

K. I.

Szeptember 20., péntek
Városmajori Gimnázium (XII., Városmajor u. 71.)
17.00 óra: XII. Kerületi Állami Zeneiskola növendék hangversenye.

Szeptember 21., szombat
MOM Sportközpont (XII., Csörsz u. 14.)
10.00—14.00 óra: „Széchenyi-kupa" kerületi futónap.
Rajt és cél: a sportközpont előtt (nevezés: a rajt előtt egy órával).
Magyar Testnevelési Egyetem (XII., Alkotás u. 44.)
14.00 óra: „Széchenyi és a sport" című kiállítás.
Megnyitja: dr. Istvánfi Csaba rektor.
Krisztinavárosi Plébániatemplom (I., Krisztina tér).
16.30 óra: Ünnepi mise Széchenyi István születésének 200. évfordulója tiszteletére.
Közreműködik: Simándi József operaénekes.
— Budai Tanítóképző Főiskola női kara (vezényelnek: Bánki Vera, Grafné Forrai Magdolna és Tardyné Tarkó Magda).
— Óvodapedagógus szak kamarakórusa (vezényelnek: Cserné Kincses Éva és Enreiterné Bányai Edit).
— Vegyes kamarakórus (vezényel: Döbrössy János).
17.30 óra: Az ünnepi misét követően a templom külső falán lévő emléktábla megkoszorúzása. A XII. kerületi képviselő-testület nevében ünnepi megemlékezést tart Debrecenyi Károly István képviselő.

Szeptember 21—23., szombat—vasárnap:
MOM Sportközpont (XII., Csörsz u. 14.)
Egész nap: amatőr teniszverseny (nevezés: 20-án, 17.00 óráig személyesen vagy telefonon: 1-666-637, nevezési díj: 500 Ft).
Budaörsi repülőtér MOM-kupa modellező verseny

Szeptember 26—28., csütörtök—szombat:
Magyar Testnevelési Egyetem Széchenyi-emléktúra (az egyetem hallgatói részére).

Szeptember 27., péntek
Városmajori Gimnázium (XII., Városmajor u. 71.)
19.00 óra: Városmajori Gimnázium hangversenye.
Közreműködik: Váci Vox Humana énekkar (vezényel: Maklári József), Veszprémi Zeneművészeti Szakközépiskola leánykara (vezényel: Katona Tibor), Veszprémi Zeneművészeti Szakközépiskola kamarakórusa (vezényel: Gazdag Gabriella), Városmajori Gimnázium leánykara (vezényel: Gráf Zsuzsanna), Városmajori Gimnázium Angelica leánykara (vezényel: Gráf Zsuzsanna).

Szeptember 28., szombat
Virányos Közösségi Ház (XII., Szarvas Gábor út 8/a.)
20.00 óra: „Művészpódium" (a Hegyvidéki Széchenyi-napok zárórendezvénye).

Az egyes rendezvények műsorát, a sportversenyek kiírását a kiadásra kerülő programfüzet fogja tartalmazni.

Mivel a művészek és az együttesek felajánlásként működnek közre, és az egyes rendezvények helyszíneit az összes technikai feltétellel együtt az intézmények térítés mentesen biztosították, a rendezvények látogatása díjtalan.

A rendező intézmények a helyszíneken — belépőjegyek helyett — a XII. Kerületi Önkormányzat Kulturális Alapítványának támogatására köszönettel vesznek önkéntes pénzbeli támogatást.

séta közben

„Szeretet is kell a munkához . . ."

A MÁV Vezérigazgatósága szép és fontos küldetést teljesít azzal, hogy vállalta a Széchenyi-emlékműnek és környékének restaurálási és tereprendezési munkálatait. Ezt a tevékenységet egy fiatal mérnöknő, Nagyné Ruzsa Márta irányítja, fogja össze, fő munkája, a Keleti pályaudvar rekonstrukciójában való részvétel mellett. Nevéhez fűződik az emlékművel kapcsolatos teendők összefoglalása, az ezzel kapcsolatos tanulmányterv elkészítése.

— Az én feladatom volt műszaki tartalommal megtölteni az elgondolást — mondja szerényen mosolyogva, amikor beszélgetünk. Egyszerű mondata sok fáradozást takar. Kutatómunkát könyvtárakban, a korabeli és későbbi irodalomban, a restaurálást segítő illusztrációs anyag összeválogatását. Annak érdekében tette ezt, hogy az eredetihez hűen sikerüljön helyreállítani mindazt, ami a hely varázsát adja és kifejezi tiszteletünket a legnagyobb magyar iránt. Már a tanulmányterv mottója is kifejező:

„Valójában alig van nagy emberünk, akinek a belső története hitelesebben győzne meg, hogy mégsem utolsó dolog magyarnak lenni." (Németh László.) A legnagyobb magyarra vonatkozó ezen megállapítást jól egészíti ki ama bizonyos kőpad felirata, amely az augusztus 30-i koszorúzási ünnepségre a régi fényében ragyog majd:

„Vándor, kit utad erre hoz,/E kézhordta kőrakáshoz,/Tudd a legnagyobb magyar nevét,/A dicsők dicsője, a nagy Széchenyiét,/Viseli ez orom most és mindenkoron./Keresztelője volt a honfi,/Tisztelve, áldva a nemzet."

A mérnöknő ihletetten foglalkozott a témával, az emlékhely, a névadó iránti végtelen tisztelettel és szeretettel. Szavai nyomán ott járok megint a szobornál, leülök a kőpadra, elnézem, amint megújul minden körülötte, hiszen március óta folyik már ez a munka és az ünnepség kezdetére szép lesz itt minden. Bizonyítva a mérnöknő hitvallását, amelyhez ezúttal kiváltképp hű maradt: „Szeretni is kell a munkát . . ."

Nem tudom, meghívják-e majd az ünnepségre. Ott lenne a helye.

K. I.

STROBL Alajos

Hegyvidék-1991

LEVÉLVÁLTÁS

Horváth Béla országgyűlési képviselő és Sebes Gábor polgármester között a csatornázásra kért és elutasított céltámogatás ügyében

Szerkesztőségünk úgy véli, hogy az alant közölt — céltámogatási igénylés kapcsán történt — levélváltás előzményeinek rövid ismertetése szükséges a tájékoztatás, a megértés végett. Ezért az iránt érdeklődtünk, hogy mikor nyílt lehetőség arra, hogy céltámogatást kérjen az önkormányzat, illetve az érvényben lévő lehetőségekkel élve mikor, kitől milyen indokkal kért?

A dokumentumokkal bizonyítható tényállás a következő: a Magyar Közlöny 1991-ben megjelent CIV. törvény 1. §. (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján kiemelt feladatokhoz kapcsolódó céltámogatást igényelt az önkormányzat. Ezt a céltámogatási kérelmet 1991. február 15-én juttatta el a Főpolgármesteri Hivatal illetékes osztályához.

Ebben az ellátatlan területeken létesítendő új gyűjtőcsatornához kért támogatást a Széchenyi-hegy 2 részén fekvő, túlnyomórészt beépített lakóterület (Bürök u., Ágnes, Széchenyi emlékút, Kalóz, Pinty és Farkasvölgyi út) részére. Távlati fejlesztéssel számolva, ezt a tervet egyeztették a Fővárosi Csatornázási Művekkel. Amikor az önkormányzat a pályázati tervet beadta, ma is érvényben lévő engedély birtokában tette, a megfelelő kivitelezési tervekkel együtt. Az önkormányzat ehhez a munkához 41 025 millió forintos céltámogatást igényelt és 27 350 millió saját forrásról mellékelt bankbizonylatot. Az Edvi Illés úti Mohaközi csatornaépítés a Vízi Közműtársulat önálló beruházása. Mivel a fent megnevezett, a XII. kerületben lévő területek csatornaépítése nem érdekletlen a kerület lakosságát illetően, ezért a kerületi önkormányzat elfogadta, illetve 10,8 millió forint saját forrást biztosított.

Tehát két dologról van szó!

Az Állami Számvevőszék Területi Főcsoportjának jegyzőkönyvei alapján az utóbbi igénylésében vetődött fel dokumentációs és forráshiány.

A fent leírtakat követően, illetve a számvevőszéki vizsgálat ideje alatt történtek az alábbi levélváltások, melyeket most tájékoztatás céljából szószerint közreadunk.

HORVÁTH BÉLA ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ LEVELE

Tisztelt Polgármester Úr! Tájékoztatom Önt, hogy 1991. május 6-i keltezéssel levelet kaptam Sződi Istvánné pénzügyi- és tervosztályvezető aláírásával, melyben a következőket írja:

„. . . értetlenül állunk a céltámogatást elutasító indok felett." A céltámogatás odaítélését tárgyaló törvénytervezet 3. §-a szerint „Nem részesülnek központi támogatásban azok a helyi önkormányzatok, amelyek céltámogatási igénybejelentése nem felel meg a Ktv. 6. számú mellékletében megállapított feltételeknek". A törvényjavaslat 5. számú mellékletében vannak felsorolva a „nem megfelelő igénybejelentések" között a XII. kerület pályázatai. A *csatornahálózati pályázatok az elbírálók szerint pénzügyileg nem voltak megalapozottak, míg a fogyújtó pályázat okmányai az elutasítás szerint hiányosak voltak.*

A céltámogatásokról a Magyar Közlöny ez évi 1. és 9. száma rendelkezik. A 9. szám többek között kiköti, hogy a felszíni vagy felszín alatti vízkészletet érintő fejlesztésnél be kell csatolni az elvi vízjogi *engedélyt.* Ez a pályázatból kimaradt. Sajnálattal állapítom meg, hogy a XII. kerületi önkormányzati testület nem kívánt élni — a többszöri, személyesen felajánlott — segítségemmel és így előzetes tájékoztatás hiányában, a törvényjavaslat elkészülte után az Országgyűlés Költségvetési Bizottságának ülésein már nem volt lehetőségem az érdemi változtatásra!

Szolgáljon ez az eset mindenki okulására!

Budapest, 1991. június 12.

Üdvözlettel
Horváth Béla
országgyűlési képviselő

SEBES GÁBOR, A KERÜLETI POLGÁRMESTER VÁLASZA

Tisztelt Képviselő Úr! Köszönettel vettem június 12-i levelét. A levélben foglaltakat kivizsgáltam és a következőket állapítottam meg.

A Magyar Közlöny ez évi 9. szám szerint „a felszíni vagy felszín alatti vízkészletet érintő fejlesztéseknél az elvi vízjogi engedély, illetve *hálózatnál a vízjogi létesítési engedély vagy az engedélyes terv másolat"* szükséges a pályázat beadásához. Ezért helytálló Sződi Istvánné osztályvezető megjegyzése, miszerint értetlenül állunk a céltámogatást elutasító indok felett.

Sajnos, nekünk nem volt lehetőségünk a bírálóbizottságnak bármelyik tagjával beszélni a céltámogatási kérelem elutasításáról, illetve arról, hogy miért tartjuk a pályázatunkat hiánytalannak, ugyanis a bizottság összetételét titokban tartották. Önnek, mint országgyűlési képviselőnek bizonyára jobb lehetősége lett volna erre. Sajnálatos, hogy nem tartotta szükségesnek a személyes kapcsolat felvételét ebben az ügyben. Engem Tolmár Klára kerületi lakos keresett meg azzal, hogy Önnek sürgősen szüksége van a céltámogatási pályázattal kapcsolatos iratokra. Nem vizsgáltam Tolmár Klára illetékességét ebben az ügyben, sem azt, hogy Önnek milyen indoka lehetett arra, hogy ilyen módon kérjen információt, hanem azonnal kiadtam az utasítást az iratok összeállítására, amelyeket még aznap eljuttattunk az Ön lakására.

Megállapítom, hogy sem az önkormányzati testület, sem a polgármesteri hivatal részéről mulasztás ebben az ügyben nem történt. Az Ön levelének végén — „Szolgáljon ez az eset mindenki okulására!" — ezek után úgy értelmezem, hogy a jövőben az Ön munkájához elengedhetetlen adatokat és információkat közvetítő igénybevétele nélkül és időben fogja beszerezni.

Budapest, 1991. június 28.

Üdvözlettel
Sebes Gábor
polgármester

VÁLASZ SEBES GÁBOR LEVELÉRE

Kedves Sebes Gábor Polgármester Úr! A XII. Kerületi Önkormányzat által az országgyűléshez benyújtott vízgazdálkodási céltámogatási kérelmek ügyében küldött válaszlevelét megkaptam. Írásának tartalmával és stílusával nem értek egyet, ám jelen levelemben csak az érdemi kérdésekkel kívánok foglalkozni.

Korábban felvetettem, hogy a XII. kerületi céltámogatások parlamenti elutasítása elkerülhető lett volna. Hogyan? Részben úgy, hogy Ön és a képviselő-testület többsége támaszkodna a kerület országgyűlési képviselőjének segítségére, munkájára. Ezt a kerület lakosságának érdekeit szolgáló együttműködést először 1990 októberében az Ön és az önkormányzati képviselők megválasztásának tiszteletére rendezett állófogadásomon ajánlottam fel. Bizonyára emlékszik köszöntő beszédemre . . .

A céltámogatási pályázatok kiírása előtt ismételten felajánlottam segítségemet az Országgyűlés Költségvetési Bizottságának tagjaként is, a polgármesteri hivatal munkatársának, illetve a testület tagjainak. Ezek után értetlenül állok az Ön megjegyzése előtt: „sajnálatos, hogy nem tartotta szükségesnek a személyes kapcsolat felvételét . . ."

Teljesen alaptalan az Ön állítása, miszerint a céltámogatási kérelmet elbíráló bizottság összetétele titkos volt. Amint a Belügyminisztérium munkatársai elmondták, többszáz vidéki polgármester kereste fel a bizottságot, hogy beadott pályázatuk sorsát (megfelelőség, hiánypótlás stb.) figyelemmel kísérjék.

Én a kerület lakosai közül se szóban, se írásban senkinek sem adtam felhatalmazást, hogy nevemben eljárjon Önnél. Az kétségtelen, hogy a csatornaépítéssel érintett körzet lakói igen nagy figyelemmel kísérték a céltámogatási kérelem útját.

Úgy gondolom, hogy Ön teljesen félreértelmezi az országgyűlési képviselői munkát. Nem az én feladatom az Önök céltámogatási kérelmének korrigálása, hiánypótlása, a törvényben előírt feltételeknek való megfelelőségi vizsgálata. Ezért adatok és információk beszerzése e témakörben nem kötelességem. Sokkal inkább az Önök felelőssége, hogy mindent megtegyenek a kerület lakosságának életkörülményeit javító központi költségvetési támogatások elnyeréséért.

Bizonyára Ön is tudja, hogy az új parlamentben nem „kijáró" képviselők dolgoznak. Ennek ellenére, mint a politikai és gazdasági rendszerváltást létrehozó törvényalkotó, nagy figyelemmel kísérem a fővárost és a XII. kerületet érintő kérdéseket. Segíteni azonban csak akkor tudok, ha a segítségre szoruló hagyja, hogy támogassák!

Úgy vélem, Ön ma már nem vállalja válaszlevelében leírt kijelentését miszerint „sem az önkormányzati testület, sem a polgármesteri hivatal részéről mulasztás ebben az ügyben nem történt". Gondoljon csak az engedményes tervdokumentáció hiányára és a lakossági forrás meglétét igazoló iratok nem csatolására (Moha köz), a bizonytalan pénzügyi fedezetre (Edvi Illés u.), az adminisztrációs hibákra, a bankgarancia és a testületi ülési határozat benyújtásának hiányára stb. Nem folytatom, de feltételezem, Ön tud az Állami Számvevőszék e témakörben végzett vizsgálatáról a XII. Kerületi Polgármesteri Hivatalban. Az eredmény igencsak lesújtó. Mindezek alapján levelemet ismételten csak azzal tudom zárni, hogy ez az eset szolgáljon mindenki okulására! Részemről ezt az ügyet lezártam, és újólag is felajánlom közreműködésemet Önnek és a testületnek a kerület lakosainak érdekében végzendő minden *törvényes(!)* (Lásd: Buda-Hegyvidék Kft.) megoldásához.

Kellemes nyári pihenést kívánok.

Budapest, 1991. július 19.

Üdvözlettel
Horváth Béla
országgyűlési képviselő

A KERÜLETI POLGÁRMESTER VÁLASZA

Tisztelt Képviselő Úr! Köszönettel vettem július 19-i levelét.

Kénytelen vagyok újból — a rendelkezésemre álló dokumentumok alapján — tisztázni a tényállást. Az Ön által az önkormányzat mulasztásának vélt Moha közi, illetve Edvi Illés utcai pályázatokat — bár az önkormányzaton keresztül —, de nem az önkormányzat, hanem önálló jogi személyként lakossági vízi közmű társulatok nyújtották be. Ezért a pályázatok teljességéért nem felelhet az önkormányzat. Nekünk csak az önkormányzati hozzájárulás meglétét kellett igazolnunk, ami rendben meg is történt. Az Állami Számvevőszék ebben a két pályázatban talált hiányosságokat. Az önkormányzat által benyújtott 41 025 000 Ft összegű pályázatot az Állami Számvevőszék vizsgálata is hiánytalannak találta.

Ezek után természetesen fenntartom, hogy részünkről nem történt mulasztás.

Ami az országgyűlési képviselői munka értelmezését illeti, feltételezem, hogy egyéni választókerületben választott képviselőt nem hagyhat hidegen a választókerületéből érkező 41 milliós céltámogatási kérelem, különösen akkor, ha a kérelem során a költségvetési bizottság tagjaként figyelemmel kísérheti és egyengetheti. Ez nyilván nem valamiféle „kijárást" jelent. Feltételezem továbbá, hogy ehhez nincs szükség semmilyen külön kérelemre, illetve segítségkérésre, pusztán csak lelkiismeretes munkára. El nem tudom képzelni, mit tehettünk volna még kérelmünk érdekében. Ön azt írja levelében, hogy elkerülhető lett volna a parlamenti elutasítás. Sajnálom, hogy ennek ismeretével nem élt a kerület érdekében.

Budapest, 1991. július 29.

Tisztelettel
Sebes Gábor
polgármester

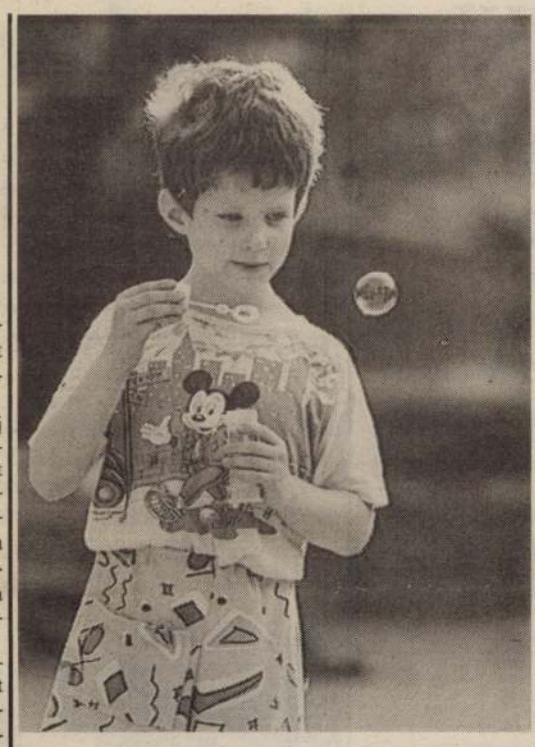

„Ép testben ép lélek"

Gondolatok egészségünk védelméről

A sebtiben elkészített számadás pályám elmúlt 20 évéről több kudarcot, mint sikerélményt mutat, mégsem érzem, hogy fölösleges volt. Első felettesem már az indításnál jelezte a nehézségeket. Esküm letétele után elmondta, hogy hivatásos egészségnevelőnek csak az menjen, aki apró eredményeknek is tud örülni, akiben van kitartás, türelem, hit s képes ha kell naponta megújulni. Vállaltam, vállalom ma is. Korosztályokra, s a XII. kerületre is vetítve az egészségnevelő, egészségvédő tevékenységet, tapasztalásaimat az alábbiakban összegezném röviden.

Cselekedni — azonnal

Az ifjúság fogékonysága az egészséges magatartás, így a higiéné, szabadidő mozgásgazdag, tartalmas eltöltése, a káros szenvedélyek leküzdése iránt — mindig biztató. A nehézségek a szülő, nevelő korosztálynál mutatkoznak. Ők ugyanis — tisztelet a kivételnek — nem, vagy csak kevéssé tudnak mintává, példává válni a helytelen táplálkozási szokásaikkal, dohányzó, italozó, mozgásszegény életmódjukkal. A középkorosztály igényszintje az egészséges életmódra az elmúlt húsz esztendőben negatív tendenciát jelez. Jelen korunkban ez a tendencia — a romló életnívó, a munkanélküliség, a bizonytalan jövőkép következtében — csak fokozódik. Következésképpen nő a halálozások száma, ismét terjednek a káros szokások, szenvedélyek, csökken az emberek egymás iránti tűrőképessége. Ahhoz, hogy ezt a folyamatot megállítsuk, azonnali *cselekvő magatartásra* van szükség. Mindenekelőtt azt kell tudatosítanunk, hogy az egészségnevelés, az egészségvédelem a társadalom minden ágazatának feladata és kötelessége, természetesen az egészségügy szaksegítségével, iránymutatásával.

Ha a különböző szférában a döntések meghozatalában nemcsak a gazdaságosság, a nyereségorientáltság, hanem az egyén testi-lelki egészségének védelme is szerepet kap a gyakorlatban is — előrelépünk. Ha egy dolgozó emberrel törődnek a munkahelyén, megfelelő tárgyi munkafeltételeket biztosítanak, a vezetők és beosztottak egyaránt ügyelnek a jó hangulatra, egészséges szellemet képviselnek és diktálnak, akkor a dolgozóik többet teljesítenek, mert pszichés és testi energiáik nagy részét nem a kompenzáció köti le. Másfelől, mivel a szituációban jól érzik magukat, mintaként is hat rájuk. A kiegyensúlyozott munkahelyi légkörből hazatérő ember az otthonában, családi körben is tevékenyebb, toleránsabb.

Jelentős az oktatás felelőssége is az ifjúság egészséges életmódra nevelésében. Az iskolai egészségnevelésben elsődleges a pedagógusok szerepe, hiszen az egészségnevelés nem szakítható ki a nevelés egészéből. Tudjuk azonban, hogy a jelenlegi pedagógusképzésben nem szerepel kellő mértékben az egészséges életre nevelés. Ezért kerületi szinten biztosítanunk kell az ilyen irányú felkészítést, ösztönözni a pedagógusokat az önképzésre. Az utóbbihoz megfelelő szakanyaggal az egészségügy az oktatás rendelkezésére áll. A tapasztalatok azt jelzik, hogy az oktatás és egészségügy kapcsolatrendszerében vannak még kihasználatlan lehetőségek, de vannak kiépült, jól működő hagyományok is. Az egészségnevelési, csecsemőápolási, elsősegélynyújtási versenyek, vetélkedők a kerületi Vöröskereszttel együttműködve mind az általános iskolákban, mind a középiskolákban közös munka eredményei. A nyári napközis táborok programjaiban is évek óta rendszeresen szerepelnek az egészségvédő rendezvények.

Rizikó-klubok

Több éven át végeztük a középiskolák 17 éveseinek komplex egészségügyi szűrését és a kiszűrtek ellátását. A megnövekedett költségek miatt jelenleg ezt a fajta elsődleges megelőzési munkát nem tudjuk felvállalni. Jól működik viszont a középiskolák tanulói részére hetenként tartott *tinédzsertanácsadás* is, melynek keretében a diákok szakemberekkel beszélhetik meg mindazokat a testi, lelki gondjaikat, melyeket a szülők, nevelők időhiány miatt, vagy a kellő odafordulási készség híján nem tudnak a fiatalokkal megbeszélni. A tanácsadó szakemberei szükség esetén egyéb szakellátás igénybevételét is megszervezik.

Szeptemberben újból — egy év kihagyás után — indítjuk kerületünkben a szív- és érrendszeri betegek *Rizikó-klubját.* A foglalkozásokra névre szóló meghívókat küldünk az érintetteknek. Az idős emberekkel a szociális gondozói hálózat közösségeiben szervezünk egészségnevelési programokat. Az *életvezetési tanácsadás* mind a lakóterületen családban élők, mind az idősek klubjaiba járók számára nyitva áll. Az idős emberek élnek is a felajánlott segítséggel.

Évente zajló kampányrendezvényeink (szűrések, egészségnevelési napok, kiállítások, konferenciák) elsősorban a lakosság figyelmének felkeltését, irányítását szolgálják. Szeretnénk elérni, hogy az emberek odafigyeljenek saját egészségükre és tegyenek is annak megőrzéséért. Mi, egészségügyi szakemberek tanácsokat, szakmai segítséget adhatunk, de a cselekvés kulcsa minden ember saját kezében van.

Kérés az intézményekhez

Kérjük a kerületi intézményeket, vállalatokat, társulásokat, lehetőségeikhez képest tegyenek meg mindent annak tudatában, hogy az egészség az egyén legfőbb értéke, támogassák a megelőző tevékenységet.

Ebben a változó, átalakuló világban mindannyiunknak fokozottan törekedni kell a szervezeten belüli egyensúlyra, valamint a szervezetünk és környezetünk közötti harmonikus kapcsolatra.

A kerületi egészségügyi intézmények várják, hogy igényeljék segítségüket.

Dr. Fodorné Csepregi Zsuzsa
kerületi egészségnevelő
Szent János Kórház

Virányosi Közösségi Ház

1991 szeptemberétől a következő szakköröket, tanfolyamokat, klubokat indítja

Óvodás, alsó tagozatos, felső tagozatos korosztálynak
— néptánc — angol nyelv (kezdő) — táncgimnasztika
— karate — természet- és kutyabarát — intenzív torna
— jóga (asztmás gyerekeknek is) — játszóház (minden hó utolsó szombatján).

Csak felső tagozatosoknak:
— dzsesstánc — angol nyelv (haladó, nyelvvizsga-előkészítő)
— társastánc és illemtan — tehetséggondozás, gimnáziumi előkészítő (magyar nyelv és matematika tantárgyakból)
— német nyelv (kezdő és haladó).

Érettségizőknek, felvételizőknek:
— tehetséggondozás, felvételire felkészítés: matematika, történelem (gazdasági jellegű felsőoktatási intézményekbe), magyar nyelv és irodalomtörténet tantárgyakból (egyetemi tanárok vezetésével)
— riporter-előképző (felvételi vizsga van).

Felnőtt korosztálynak, nyugdíjasoknak:
— jóga (legújabb szisztéma szerint), nyugdíjasoknak külön csoportban is — kismamatorna (gyermekfelügyelettel)
— angol nyelv (kezdő, haladó) — francia nyelv (kezdő, haladó)
— japán nyelv (kezdő)
— riporterképző (diplomásoknak).

Klubok:
Videofilm, görög tánc, Los Andinos, skót tánc, versenytánc.

XII. kerületi cégeknek és magánszemélyeknek kedvezményesen adjuk bérbe termeinket!

A közösségi ház a Moszkva tértől a 156-os busszal közelíthető meg, 10 perces úttal. Érdeklődni lehet a következő telefonszámokon: 1550-811, vagy 1565-765.

100 ÉVES A ZUGLIGETI ISKOLA!

A centenárium alkalmából ünnepi megemlékezést tartunk, melyre szeretettel meghívjuk volt kollégáinkat, diákjainkat. Kérjük jelezzék írásban részvételi szándékukat, hogy a meghívót címükre eljuttathassuk. Szívesen vennénk, ha a kiállításhoz, iskolánkra vonatkozó dokumentumaikat rendelkezésünkre bocsátanák. Cím: 1121 Bp., Zugligeti út 113. sz. T.: 1-567-457.

A kiállítás megtekinthető: 2006. május 17-ig
vasárnap és hétfő kivételével naponta 11 és 18 óra között
Cím: 1015 Budapest, Batthyány u. 67.
Telefon: 214-4450 – e-mail: vgaleria@axele.axelero.net

A BUDAVÁRI ÖNKORMÁNYZAT
ÉS A BUDAVÁRI MŰVELŐDÉSI HÁZ
VÁRNEGYED GALÉRIÁJA

tisztelettel meghívja Önt, családját és barátait

STROBL ALAJOS

szobrászművész (1856–1926)

és testvére

STROBL ZSÓFIA

festőművész (1853–1941)

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK

megnyitására

2006. április 12-én (szerdán) 18 órára

Bevezetőt mond:

DR. NAGY GÁBOR TAMÁS

polgármester

A kiállítást megnyitja:

SZATMÁRI GIZELLA

művészettörténész

Közreműködik:

MAROS ÉVA hárfaművész

GEIGER GYÖRGY trombitaművész

A kiállítás létrehozását műtárgyak kölcsönzésével
a Magyar Nemzeti Galéria és a Strobl Alajos Emlékhely Alapítvány támogatta.

BEM6
BUDAVÁRI MŰVELŐDÉSI HÁZ
WWW.BEM6.HU

Budavári Önkormányzat

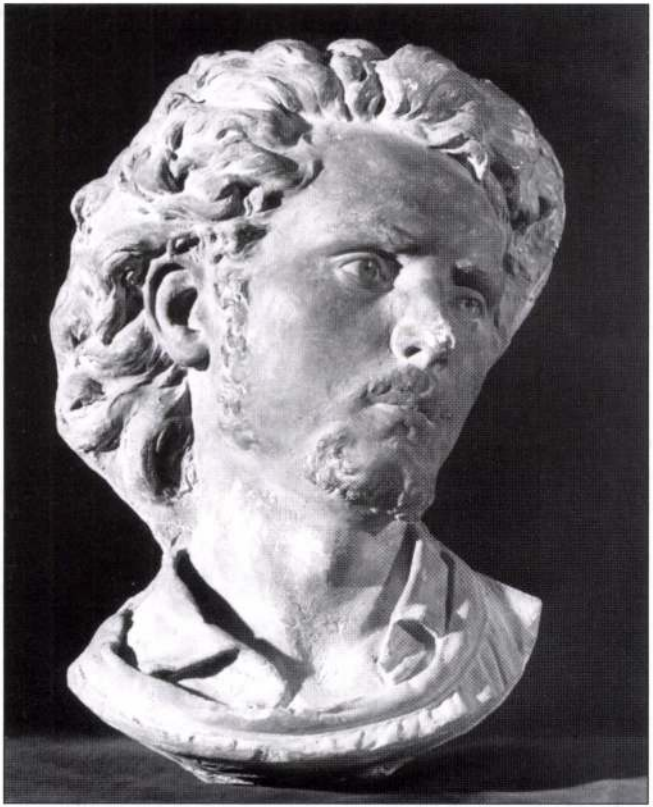

VÁRNEGYED
Galéria

BUDAPEST Szent István király szobra
Die Statue des hl. König Stefan
The statue of King Stephen the Saint

ÁKV–BUDAPEST KIADÓ–NOVOTRANS

Fotó: Saphier Herbert

150 éve született Strobl Alajos (1856–1926) szobrászművész

A jubileumi év rendezvényei

2006. május 21. vasárnap

100 éve ezen a napon avatták fel a budavári Szent István emlékművet. Ez alkalomból újraavatási ünnepséget rendezünk, melynek kezdete déli 12 óra.

Támogatók:

- Strobl Alajos Emlékhely Alapítvány
- Budavári Önkormányzat
- Budavári Nagyboldogasszony Főplébánia
- HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum
- Magyar Állami Operaház kórusa

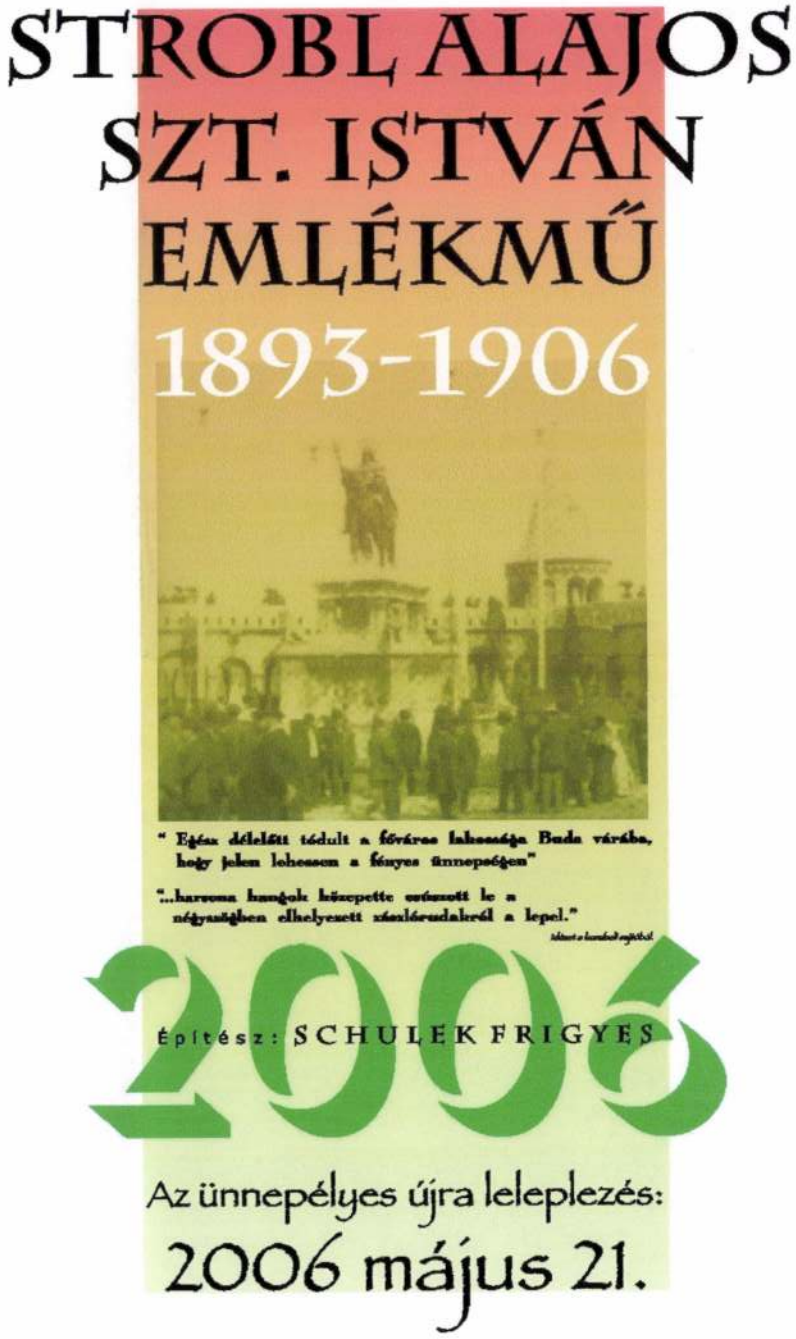

További rendezvények

2006. június 21. – szeptember 3.
A Szegedi Móra Ferenc Múzeum rendezésében kerül sor a Szegedi Várban Strobl Alajos szobrászművész jubileumi kiállítására

2006. szeptember
„Strobl Alajos és a Mesteriskola" címmel kiállítás a Képzőművészeti Egyetemen az Egyetem szervezésében (Budapest VI. Andrássy u. 67-71.)

2006. október (terv)
Korabeli, eredeti fotó-dokumentumok, sztereóképek Strobl Alajos életéből, kiállítás a „Mai Manó Ház"-ban (Budapest, VI. Nagymező utca 20.)

Eötvös–Alpár–Strobl

150. évfordulóját ünnepeljük az egykori pesti Főreál, a mai Eötvös Gimnázium megnyitásának. Ugyanakkor jeles évfordulónk Alpár (Stöckl) Ignác építész születésének 150. évfordulója.

Mindkét jubileumot egész évben ünnepségsorozat kíséri.

Kerületünk kulturális történetének ezen eseményei az intézmény és a tanuló kapcsolatában különös jelentőségűek. Hiszen a magyar századfordulós építészet egyik legnagyobb alakja, a banképítő Alpár Ignác is tanulója volt az egykori Főreálnak.

Mellszobra a gimnázium egyik ékessége. A bronzszobrot Strobl Alajos mintázta 1905-ben. A művész két hasonló alkotását (1905-ből és 1913-ból) regisztrálja a Strobl Alapítvány. A fent bemutatott dokumentum, a Strobl családtól kapott korabeli fénykép, az Epreskertben, a szobrászok műtermében készült 1913-ban. Ezen a képen Strobl Alajos szobrász és Alpár Ignác építész látható az elkészült mellszobor társaságában.

Az ünnepi megemlékezések sora a VII. kerületben, az Almássy téren kezdődik, ahol Alpár Ignác saját háza és műterme áll. Az Építéstudományi Egyesület és a Budapesti Városvédő Egyesület közös rendezvényén január 17-én emléktáblát helyeztek el az épület falán, melyet ünnepi megemlékezés követett a Wesselényi utcai művelődési házban.

Új zászló a patinás falak közt

Néma csendben fogadták a díszes selyemzászlót az Eötvös József Gimnázium tornacsarnokában. Az intézmény ünnepségsorozatának zászlóbontóján felcsendült a Himnusz, majd köszöntötték a vendégeket.

Zsúfolásig megtelt a terem, hiszen nemcsak a tanárok és diákjaik jöttek el az eseményre, hanem a testvériskola és a rendezvénysorozat támogatói is képviseltették magukat. Kosztolányi Dezső verse után három tanuló részleteket olvasott fel **Ney Ferenc,** az Eötvös egykori igazgatójának feljegyzéseiből.

A Reáltanoda utcai intézmény tízéves volt, amikor 1864-ben megkapta első zászlaját, amelyet az Egyetem téri templomban szenteltek fel. A ceremóniára maga az igazgató írt himnuszt, ennek hangjai csendültek fel most is. A valaha pompás selyemlobogó méltatlan sorsra jutott: sokáig egy pincében tartották, s mire újra elővették, restaurálni kellett. A feladatot **Fábián Eszter** ingyen vállalta, és mindent megtett azért, hogy a remekmű ismét régi fényében pompázzon. Az ünnepségen díszhelyet kapott, de szemmel láthatóan *magán viseli a történelem nyomait.* Mellé helyezték az 1979-ben vásárolt iskolazászlót is. A tavaly elkészültet az eredeti lobogó alapján **Somogyi Győző** festőművész készítette. Az alkotó az ünnepen kifejtette: *szent jelnek tekinti a zászlót, amelynek egyik oldalán Szűz Mária, a másikon Szent Imre látható.*

Doba László igazgató dédelgetett álmának nevezte, hogy – miután az Eötvös dísztermet és tornacsarnokot kapott – a nagy évfordulóra meglett a nagy múltú intézményhez méltó jelkép is. Egy kis közösség zászlaja összetartó erőt képvisel. Kifejezi az Eötvös-szellemet, amely a volt és jelenlegi diákokat, tanárokat és szülőket összekovácsolja – hangsúlyozta.

A rendezvény csúcspontjaként az iskola egykori diákja, a későbbi miniszterelnök, **dr. Antall József** özvegye kötött szalagot a lobogóra, majd **Moss László** tanár, valamint **Varga Zsuzsa,** a Diák Önkormányzat elnöke lépett az igazgató mellé, hogy az ünnepségek támogatóinak – köztük **dr. Steiner Pál** polgármesternek – emlékérmet adjanak át.

H. T. K.

Az Aranytíz Művelődési Központban működő Belvárosi Helytörténeti Klub január 27-én 17 órakor kezdődő előadását **Vízy László** tartja a 150 éves Eötvös-gimnázium és a híres építész tanítványok munkássága a Belváros-Lipótvárosban címmel.

Egészséges ételeket az iskolai büfékbe

Eltűnhet a kóla és a chips

Tiltólistát készíttetett az iskolai büfék számára, s pénzügyi ösztönzőkkel szándékozik az egészséges élelmiszerek irányába terelni a diákokat az egészségügyi tárca.

A szakminisztérium megbízásából a Táplálkozástudományi Intézet – az uniós szabályozásokkal összhangban – ajánlást állított össze az iskolai büfék kínálatához.

A szakemberek javaslatai érthető okokból kevésbé találkoznak a gyermekek igényeivel. A büfék népszerűségi listáját vezető cukros, szénsavas üdítők, sütemények, csokoládék, a chips és a sós ropi helyett ugyanis, rostos gyümölcslevet, ásványvizet, gyümölcsöt, tejterméket, salátákat és müzlit ajánlanak. A helytelen táplálkozás ugyanis inkább érezteti hatását. A legújabb felmérések szerint az elhízott gyerekek aránya az utóbbi évtizedben megduplázódott, ráadásul 15-20 százalékuknál magas vérnyomás vagy anyagcserezavar is előfordul. Az egészségtelennek tartott élelmiszereket központi akarattal vagy jogszabállyal nem lehet kitiltani az iskolákból, az oktatási intézmények saját hatáskörükben megállapodhatnak a büfék üzemeltetőivel a forgalmazott termékekről. Az Egészségügyi Minisztérium ugyanakkor iskolai egészségfejlesztési normatíva bevezetését tervezi, mellyel arra kívánják ösztönözni a tanintézeteket, hogy legyenek partnerek az egészséges táplálkozás népszerűsítésében. A program részeként több testmozgást irányoznának elő, illetve támogatnák az egészségtan tantárgy oktatásának bevezetését. A programban részt vevő iskolákat a tárca anyagilag is támogatná.

Úgy tűnik a kerület iskoláinak többsége már az ajánlás megjelenése előtt felismerte az egészséges táplálkozás fontosságát. Mint lapunk megtudta, a Hild József Általános Iskolából, a Váci utcai Zeneiskolából és a Szemere Bertalan Általános Iskola és Gimnáziumból már száműzték a kólát, utóbbi kettőben chipset sem lehet kapni, sőt a Szemerében az olcsó csoki és a rágó is „feketelistán" van. A Szent István Általános Iskolában az iskola vezetése a szülők véleményét meghallgatva beszéli meg a büfével a kínálatot. Az egészséges táplálkozás érdekében többek között friss gyümölcs is kapható. A többi kerületi iskola közül az Alkotmány Utcai Általános Iskolában, a Deák Téri Evangélikus és a Ward Mária Katolikus Általános Iskolában, illetve a Szabolcsi Bence Zeneiskolában nincs büfé.

A Veres Pálné Gimnáziumban a diákönkormányzat kezdeményezte, hogy a kólautomata helyett meleg italt „kínáló" gépet helyezzenek el. Az iskola vezetése szorgalmazza, hogy a büfé egészséges termékeket, élelmiszereket forgalmazzon.

Az Eötvös József Gimnázium büféjében kétféle étkeztetés vehető igénybe. Árulnak a dobozos tejtől a Túró Rudiig számtalan tejterméket, amiért az ÁNTSZ külön dicséretben részesítette az iskolát, de kapható minden egyéb, ami a diák szemszájnak ingere. Kapós a tea, a melegszendvics és a hot-dog, s éppúgy sorban állnak a tanulók a kólaautomatánál, mint a Túró Rudit kínáló masinánál. **Doba László** igazgató kérdésünkre elmondta: ha aktuálissá válik a döntés, mint mindig, e kérdésben is egyeztetni fognak a szülői munkaközösséggel és a diák önkormányzattal.

K.

A csokoládémérgezésről

A gazdik általában nem tudják, hogy a kedvenceiknek adott kakaótartalmú édesség mennyire ártalmas lehet. A bajt nemcsak a csokoládé magas cukor- és zsírtartalma miatti elhízás jelenti, hanem a benne lévő teobromin és koffein is. A mérgezés veszélye abban rejlik, hogy kutyánk szervezetében ezen anyagok lényegesen lassabban bomlanak le, mint az emberekben.

Egy tacskó méretű, kb. 10 kg-os kutya egy-két tábla (200 g) csokoládé elfogyasztása után már súlyos mérgezést szenvedhet.

A tünetek általában 4-12 órán belül kialakulnak, és több napig tarthatnak. A leggyakrabban hányás, hasmenés, szomjúság, nyugtalanság, nyálzás, szapora légzés, a szívverések számának emelkedése tapasztalható. Súlyosabb esetben láz és görcsös állapot is létrejöhet.

A tünetek észlelésekor azonnal állatorvoshoz kell vinnünk kedvencünket, otthoni gyógykezelés nem lehetséges.

A betegség megelőzhető, ha kutyáinknak nem adunk kakaótartalmú édességet.

Dr. Péli József
Centrum Állatorvosi Rendelő és Patika
Bp. V., Báthori u. 17. Tel.: 302-4676, 06-(20)-938-2515

VÖRÖSKERESZT BUDAPEST

Folyamatosan indít nemzetközileg elfogadott AU PAIR- („Baby sitter"-) képzést a Vöröskereszt Oktatási Kabinetje.

Az EU előírásainak megfelelően magas szinten oktatják a gyermekelsősegély-nyújtási ismereteket, valamint a hallgatók elsajátíthatják a legfontosabb gyermekápolási, gondozási tudnivalókat. Az elmélet és a tréning, a családdal, gyermekkel történő kapcsolatfelvételben nyújt segítséget a leendő „baby sitter"-nek.

A kurzus elvégzése után a hallgatók vizsgát tehetnek, mely lehetővé teszi számukra, hogy AU PAIR-ként dolgozhassanak itthon vagy külföldön egyaránt. Sikeresen vizsgázók magyar–angol–német nyelvű igazolást kapnak.

A hivatásszerűen gyermekekkel foglalkozni szándékozók jelentkezését várják a Vigadó tér 3. I. em 1-ben, illetve telefonon a 318-6150, 318-0725 számokon.

A tanfolyamok költségeinek jelentős részét a budapesti szervezet fedezi, a hallgatóknak csupán hozzájárulási díjat kell fizetni.

STRÓBL ALAJOS

1021

S

1981.VI.30. 19,30 FA

Tv-hiradó

- Fővárosunk ma már elképzelhetetlen az ő munkája nélkül. Köztereink, szép épületeink, utcáink szegényebbek lennének szobrai hiányában. 125 éve született Stróbl Alajos és éppen 100 éve annak, hogy Liptóujvárról Budapestre érkezve megnyerte azt a pályázatot, amely lehetővé tette, hogy az Operaházat diszitő Erkel és Liszt szobrot, valamint a Szfinxet elkészitse. Mindössze 25 éves volt. Fényes, sikerekben gazdag pálya kezdődött ekkor. Állomásait idézi a fel a Nemzeti Galéria ma megnyilt emlékkiállitása a várbeli épületben a főbejárat melletti teremben. Hangulatos, Stróbl Lajos mesteri tudásához méltó ez a megemlékezés. De engedtessék meg egy észrevétel, még ha ünneprontó is az év fordulón. Stróbl Alajos életmüve a Nemzeti Galéria tulajdona, köztük a leghiresebb, az 1900-as práizsi világkiállitáson Grand Prixet nyert Anyám cimü szobor is, ez azonban nem az emlékkiállitáson található, hanem a Nemzeti Galéria ebédlőjében vagy hogy egészen pontosak legyünk a Nemzeti Galéria dolgozóinak ebédlője található Stróbl Alajos és mások szobrainak lábánál. Az étteremnek felbecsülhetetlen értékü szobrok jutottak, de a Galériának máig nem jutott étterem.

István király szobra az Országház kupolacsarnokában. Cikkünk a 6. oldalon

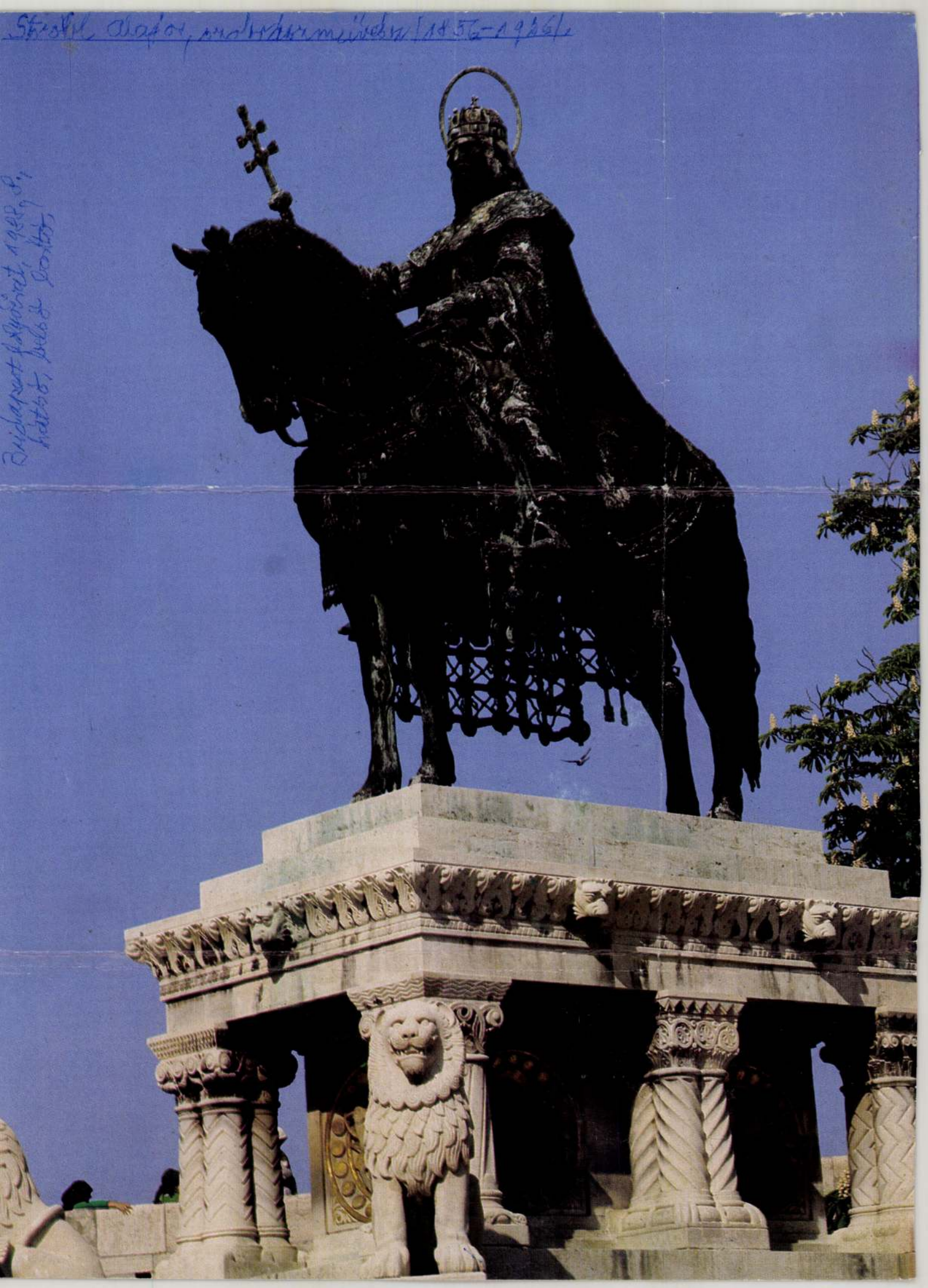
Strobl Alajos, vadbarmüvész (1856–1926)
Budapest folyóirat, 1928, 8.
hátsó, belső borító

Stróbl Alajos 9 - 11, 18, 35, 39 - 42, 45 - 46, 54, 57, 123 - 125, 134 - 135, 143 - 144, 146 - 147
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata /Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991./

STROBL Alajos szobrai

1886.

410. okt. 25.	Deák F. bronzmellszobra Strobl Alajos műve. Szerz.	
112. márc. 2.	Strobel Alajos munkája Deák Fer. mellszobra	106

1891.

155. ápr. 1.	Pulszky Ferenc mellszobra Stroblról. Szerzemény	108

M. Ért. 1891. 1/2.

Sutherland, Lyall 1560
Süle Tamás 1419
Sümegi György 725, 948, 11
Sváby Lajos 2285
Švec, Andrej 461, 462, 463
Svoboda, Rudolf 2286
Sweeney, James 1879
Swiechowski, Zygmunt 633
Swierkiewicz Róbert 2283
Sylvester Ádám 2287, 2352

Sz.B. 1331
Sz.M. 1339
Szabadfalvi József 1141
Szabadi Judit 1130, 1156,
Szabados Árpád 1719
Szabados Ferenc 851

STROBL ALAJOS

Ráday Mihály: Unokáink sem fogják látni. =
Magyar Nemzet, 1991. aug.5. 6.p.

A legutóbbi műsorban bemutattam azt a lószobrot; amelyet a *gödöllői Grassalkovich-kastély* helyreállítói keresnek – eddig hiába. Most két további eltűnt szoborról kaptam hírt *Juhász* Istvántól: „Én 41 évig vasutas voltam, 22 éve nyugdíjba vagyok. Az 1950-es években a Budapesti Igazgatóságban menetirányító voltam 24-48-as fordulóban, a hatvani vonalon. A szabadnapjainkon rendszeresen az akkor villamosítás alatt álló vonalon, mint forgalmi ügyeletesek tényked-tünk és próbáltuk a munka menetét elősegíteni. Ennek a munkának a folyamán Gödöllőn, az úgynevezett királyi váróteremmel szemben lévő domb oldalán (az egyetem felé eső oldalon) a gödörásásnál két gyönyörű bronz mellszobrot találtak: *I. Ferenc József* és *Erzsébet* királyné mellszobrát, ugy emlékszem *Stróbl* művét. Ezt a két szobrot akkor nem szolgáltatták be, hanem a munkánál közreműködő motorkocsiban tartották. Ferenc Józsefre ráhúztak egy vasutaszubbonyt és vasutassapkát a fejére. Erzsébet királynéra emlékezetem szerint egy piros pettyes fejkendőt tettek. De jó lenne megtalálni!

Talán segít, ha elmondom, hogy a villamosítást végző építésvezetőség Kőbánya felső állomáson volt. Két emberre emlékszem név szerint is, egy *Oláh* nevű munkavezetőre és helyettesére, *Fajkusz* Gyulára, aki akkor fiatal ember volt...

Nagyon szeretném, ha sikerülne megtalálni a szobrokat. Én mindig hálásan emlékeztem arra az emberre, aki a királyi váróteremből azokat elásta".

~~Vásfa ludy~~ Stróbl Alajos

nohránműrén

Líra és hárfás. Az anyák megmentőjének nohra. A nőalak modellje a nohránműrén felesége volt.

Családi lap
1981 máj

A Semmelweis-szobor Stróbl Alajos alkotása. Az anyák megmentőjének emlékére készült szobor mellékalakja egy szép ülő nőalakot ábrázol gyermekével. A nőalak modellje a szobrászművész felesége volt

1925-ben, az ifjúsági vöröskeresz

teg az enség csinaptása az első sza-
ond.

gkezdődött a szervező munka az if-
körében is. Zambiában már 6000 tag-
n az ifjúsági szekciónak.

eredmények szerények és biztatóak,
kban kétség kívül nagy szerepe van
-afrikai fejlesztési programnak.

Magyar Vöröskereszt erkölcsi kötelés-
ek tekintette és tekinti a nehézsé-
el küszködő testvérszervezetek támo-
át. Ennek megfelelően — a Liga Fej-
si Program Tanácsadó Bizottsága tag-
t —, tevékenyen részt vett a fejlesz-
program kidolgozásában, és annak
alósításáért is igyekszik minél többet

egítség legközvetlenebb formáját je-
azok az élelmiszer-, gyógyszer-, ru-
mű- és egyéb küldeményeink, ame-
t az éhínség, járványok, elemei csa-
súitotta országok lakosságának jut-
k el. Ezek csaknem kizárólag a fej-
országok. A Magyar Vöröskereszt V.
resszusa óta — a fegyveres konfliktu-
esetén nyújtott támogatást is beleszá-
küldtünk segélyt,
amiből 19

1980-ban
tünk, hogy
gálat és a
zésével kaj
ban. Ez év
éves időta
viselőnk, h
tében segít
segélynyújt

Áprilisba
romhónapo
kereszt kép
ram kereté
kulóban le
jának a ki

A progra
a térség o
tanulmány
vistákat.

A fejlőd
nak támog
amely hum
zal is, ha
felszámolá
és feleme
fejlesztésé

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

S

DÉLMAGYARORSZÁG

1981 SEP 6

1021

STRÓBL ALAJOS SZOBRA

Egy koppantás
belépett a főorvos

— Készen van,
Mert én, igen. —
fiúk. — Két műtő
ta be a kerekes
ráemelték az asszonyt, aki já-
tékosan visszaintegetett az aj-
tóból. Ketten maradtak.

— Nem kell félned, egy-
szerű műtétnek ígérkezik, ta-
lán negyedóra lesz az egész.

Az ügyvéd a homlokát tö-
rölgette.

— Tudom, tudom, de
azért...

A főorvos gyakori vendég
volt a módos, jól kereső ügy-
véd házában, ahol a kisváros
„jobb" társasága rendszeresen
megfordult. A ház tágas, mo-
dernizált paraszthá z, az ügy-
véd szüleitől örökölte. Az or-
vos mindig jól érezte itt ma-
gát; kellemes társaság, köny-
nyed diskurzus, pompás éte-
lek, elsőrendű italok. Szóval
a legjobb kikapcsolódás. A
háziasszony pedig elragadó
tündér, akinek vakbele az
utóbbi évben többször is be-
gyulladt, most éppen ideje
megoperálni.

A talpig fehér maszkos ala-
kok elhelyezkedtek a műtő-
asztal körül. Az ajtónak tá-
maszkodó ügyvéd fel sem is-
merte, melyik lehet a barátja.
Sziszi fejénél ült az altatónő-
vér, felesége arcát a rábori-
ott kendőféle miatt nem lát-
a, csak a fehér turbánt is-
nerte fel. Micsoda hőség!
Szinte kibírhatatlan, és mi-
lyen émelyítő szagok! Talán ei
is ájulok rögtön... Tenyerébe
mélyesztette körmeit, a fáj-
dalom kissé helyrehozta. Hó-
na alatt patakokban folyt a
veriték. A nővér csepegtetett
valamit a kendőre, Sziszi hal-
kan számolt: egy... kettő...
három... — hangja egyre
csendesedett, a számolás rit-
kult, abbamaradt.

— Szikét! — szólt erélyesen
a főorvos.

Az ügyvéd a háta mögött
keresgélte a kilincset, már
éppen megtalálta és ki akart

Stróbl Alajos; szobrászművész (1856-1926).
Tóth Antal: Szobrászatunk a XIX. században.

5. Önarckép, terrakotta, 29 cm, 1878.

A magyar Nemzeti Galéria műhelyéből.

Művészet, 1987. április. 60-old.

Ströbl Alajos, szobrászművész (1856–1926). 2) Folytatás

P. Szabó Ernő: István Király Budapesten!

...elöl pedig a törvényhozás jelenete. A bal oldali dombormű Bécs hódolatát mutatja be, míg a hátsón, a székesfehérvári templom alapításán Strobl az építész alakjában Schuleket ábrázolja, és saját arcvonásait is megörökíti.

Budapest folyóirat, 1988., 8., 8-old.

Strobl Alajos, szobrászművész, (1856–1926). 1.) Folytatás.
P. Szabó Ernő: István király Budapesten.

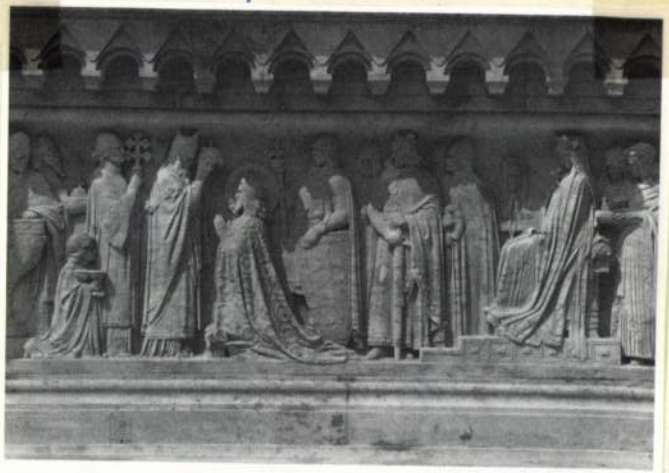

1906. május 21-én avatták fel Strobl Alajos lovas szobrát a Mátyás-templom és a Halászbástya között. A király lovas alakja a századforduló közismert alkotása. Kevesebben veszik szemügyre a Schulek Frigyes tervezte talapzatot díszítő márvány domborműveket. A jobb oldalon látható Szent István koronázása...

Budapest folyóirat, 1988., 8., 8-old.

Strobl Alajos, szobrászművész (1856-1926). 3.) Folytatás (vége).
P. Szabó Erzsi: István Király Budapesten.

A Bazilika főoltárán 1904-ben helyezték el Strobl Alajos carrarai márványból faragott egész alakos plasztikáját. A szentély félkörében bronz domborművek idézik fel élete fontos eseményeit: István Koppány ellen indul; Asztrik átadja a koronát; a Szent Korona apoteózisa; Pannonhalma alapítása a Koppány feletti győzelem emlékére; Szent István intelmei fiához.

Budapest folyóirat, 1988., 8., 9-old.

Ahogyan haladunk a századforduló felé, úgy nőnek a művek méretei, szaporodnak a ciklusok darabjai, megjelennek az épületen vagy épületeken végighúzódó együttesek. A művek létrehozására részben az új nemzeti intézmények, épületek (Nemzeti Múzeum, Bazilika, Magyar Tudományos Akadémia, Országház), részben restaurálás-újraalkotás (Mátyás-templom, Ferences templom), részben pedig a millenniumi ünnepségek adnak alkalmat. Az ország növekvő gazdasági erejét, a reprezentáció iránti igényt jelzi, hogy az Országház díszítésére nagyszabású tervet készítettek, az ornamentális szobrászatra 1 393 892 koronát, a figurális szobrászatra 287 560 koronát, festményekre és további szobrokra 696 978 koronát fordítottak.

A szellemiséget jellemezheti az egyik legnagyszerűbb ide tartozó ciklus, a Nemzeti Múzeumba készült képsor alkotóinak, Lotz Károlynak és Than Mórnak a vallomása. „Azon cél lebegett szemünk előtt, melynek megvalósítására ezen nemzeti intézet feladatául szolgál, s mely nem egyéb, mint az általános emberi s különösen a magyar szellemi műveltség régi és újabb látható nyomait gyűjteni, fenntartani s általok a jelenlegi s későbbi nemzedékek további képzésére hatni."

A körülbelül a kiegyezés után kezdődött virágzás a XX. század első két évtizedéig tartott, néhány korábbi megbízás teljesítése pedig a két világháború közötti időszakba is áthúzódott. Ekkor azonban már a művészet számára igen szűkös esztendők következtek — a többi között a Szent István-ábrázolások esztétikai színvonala is jelzi ezt. Pedig olyan évfordulókra került sor ekkoriban, mint az 1930-as Szent Imre- és az 1938-as Szent István-év.

A Műcsarnokban rendezett kiállítást 1938-ban az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat. 448 művet mutattak be, 50-

Strobl Alajos

A Szegedi Nemzeti Emlékcsarnokban Kövesh. muvei vannak: 1. Erkel Ferenc. 2 Liszt Ferenc. 3. Arany János. 4. Jókai Mór. 5. Székely Bertalan. 6. Munkácsy Mihály. 7. Schulek Frigyes. 8. Lotz Károly. 9. Szinyei Merse Pál. 10 Zichy Mihály. 11. Izsó Miklós. 12. Ferenczy István!

ired. Szegediemlékcs.

U. ott van fenti arczéj Hobrais-Kitől?

Stróbl Alajos

Az /1/ sz. cédulán szereplő temetői művészetről szóló Petrik-tanulmány folytatása. A művész br. Kochmeister Frigyesné siremlékén "a jótékonyságáról hires nagyasszonyt" mintázta meg. A főalakon kivül a ruhátlan és felruházott szegény gyermekek kézcsókkal járulnak hozzá.
Szilágyi Dezső siremléke: „A szókimondásáról hires és a nemzet igazságait a trón zsámolyánál is bátran hirdető politikus sirja fölött ott áll a vigyázva őrködő oroszlán."
Mindkét siremléket bemutatja a lap.
Repr.-ók.
ÉLET, Bp. 1910. okt. 30. II. évf. 42. sz. 555-568. lap.

/1/

Stróbl Alajos

Stein Aurél, Nagy Sándor, Kriesch Aladár, Donáth Gyula, Zala György, Bethlen Gy. és Fritz O. Radnai Béla, Stróbl Alajos, Kallós, Mátray, Damkó , Gerenday A. művészeket sorolja fel Petrik Albert: "A Kerepesi temető" c. tanulmányában, mely a művészi siremlékekről szól. A temetői műalkotásoknál szerepük van az építőművészeknek is, akiknek kiváló alkotásai a temető művészetét szolgálják. Ezek az árkádos sirok, melyek azért célszerűek, mert a legkiválóbb művészi emlékeknek "védő csarnokai". A legszebb sirhelyek az árkád végződések kupolái alatt helyezkednek el. A kupolák belső részét művészi mozaik képek boritják.

ÉLET, Bp. 191o. okt. 30. II. évf. 42. sz. 555-568. lapokon.

Strobl Alajos

szerkeszt.

Örömmel jelenthetjük, hogy több évi gyűjtés és munkálkodás után *Römer Flórisnak*, a magyar régiségtan megalapítójának, Strobl szobrászművészünk által mintázott szobrát, szülővárosának és a nm. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak anyagi támogatása mellett elkészíttethettük és leplezhettük. A mult év augusztus hó 14-én adta azt át alelnökünk *báró Forster Gyula* úr, Pozsony sz. kir. város közönségének

Arch Ért 1908. 1. 186 l.

Strobl Alajós

Vas. Ujs. 1901. 505. l

Rómer Flóris emléke. *Rómer* Flóris nagyváradi kanonoknak, az elhunyt híres műrégésznek, szoboremléket állítanak szülővárosában, Pozsonyban. Az agg tudós mellszobrát *Strobl* Alajos mintázta és érczbe öntve az őszszel föl is állítják a francziskánus zárda előtt levő kis parkban.

A Fra

STROBL ALAJOS SZOBRÁSZMŰVÉSZ ÉS GERSTER KÁLMÁN ÉPÍTÉSZ A MAUZOLEUM UTOLSÓ MUNKÁLATAIT INTÉZIK.

Csakhogy a női fej inkább szélességben terjed, mint magasságban, a mi ezstétikai szempontból a szemtájék szélességében nyilatkozik meg. S ép ez adja a női arcznak egyik legjellegzetesebb vonását. Végérvényes mérések meg nem állapították ugyan még, hogy a nő szeme átlagban nagyobb-e, mint a férfié, de az bizonyos, hogy nagyobbnak *látszik* az arcz többi méretbeli viszonyainak közepette. A nő arczterülete a koponyához viszonyítottan kisebb, mint a férfié s viszont a szem-üregek ép akkorák vagy még nagyobbak: természetes lehet, hogy a kis női arczon a szemnek uralkodó szerep jut. S tényleg ez a csillogó, mozgékony, titokzatos szerep sokkal fontosabb a női arczkifejezésre vonatkozólag, mint a férfiéra. Ha a női ábrázat mindig némileg a merengés, a szelidség, az égiesség és légiesség képzeteit juttatják eszünkbe, ebben főrésze van a szem domináló szerepének.

Egy másik tulajdonság, a mely különösen hozzájárul a nőiesség megéreztetéséhez, az az alsó-arcz, az álltájék viszonylagos kisméretűsége, mondhatnám csenevészsége. A kis áll, kis száj sajátosan nőies jelenségek s ezzel ellentében az erős állkapcsok s a hatalmas száj sajátosan férfiasak. Persze mindez csak bizonyos kereteken belül áll meg. A túlságosan kicsi áll az elfajultság tünete s rúttá teszi az arczot; nemkülönben a túlnagy száj. Nőiesség és férfiasság itt két ellentétes fejlődési hajlamként szerepelnek, melyeknek túlzása a rútba vezet át. Maga a női száj, ennek az egész arczvidéknek központja, a szem mellett talán a legnőiesebb arcz-szerv. Nagy szerepe a szerelmi életben millió és millió szemsugarat fordít feléje; s méltán, mert a női száj átlagban szebb, mint a férfié, a mennyiben kidolgozottabb, kimintázottabb s tökéletesebben mutatja az emberi száj szebbik felének, a felső ajknak sajátos ijj-alakját. Úgy látszik az a tény, hogy a nemi kiválasztás évszázezres működése folyamán a férfiui száj szakáll-erdőbe volt rejtve s a női szabadon virított, lényegtelenné tette amannak esztétikai kifejlődését s nagy szerepre emelte, fontossá tette amannak szépségét. De nemcsak a külső szájon, az ajkak finom vonalai közt bujkál a női báj: a kinyíló, beszélő vagy mosolygó női száj egy másik sajátos női varázst, a fogazat nőiességét tárja fel. A fogazat épsége, fehérsége, szabályossága elsőrangú szépségkellék, de nem sajátosan, csak a női nemre kötelező; ellenben igenis ezt külön és megkülönböztetően ékesíti a két középső metszőfognak szokatlan s mintegy a két szélsőnek rovására történt fejlődése. E két középső fog nagysága hozzájárul minden női mosoly varázsához, s mégis a legkevesebb embernek van tudomása róla. A nő fogsorának e két nagy metszőfog valami rágcsáló-szerűséget ad s így a nő arczkifejezését gyakran az egéréhez vagy evetéhez teszi hasonlóvá. A férfi szája és fogazata ellenben inkább a ragadozó képzetét ébreszti fel.

A nő arcza általában kisebb és keskenyebb, mint a férfié s e mellett akárcsak a száj, kidolgozottabb, lehet mondani szobrászibb.

Az eddig mondottak alapján közelebb jutottunk a női arcz jellegéhez. Míg a nőnél a felső rész, a szemtájék dominál, a férfinál az alsó, az álltájék. Ép ezért az arcz körvonalát nézve a nőé egy felül szélesebb, a férfié egy alul szélesebb ovális vonalhoz hasonló. A férfinál a csont-szerkezet jobban érvényesül, a nőnél az izom-, porcz- és zsiradékrészek uralkodnak. Teljesen esztétikai és lélektani nyelvre fordítva le ezt, a nő arczának sajátos varázsa a lágyságban, finomságban és átlelkesítettségben jelentkezik.

S egy másik fontos jelenség tünik szembe a női arcz szemléletekor: az, hogy kifejezése közelebb van a gyermek arczkifejezéséhez, mint a férfi arczé. A nagy szem, kis orr, markánsan kidolgozott száj, fejletlen áll nemcsak a nő, de a gyermek arczát is jellemzik. Nem egyéb ez, mint külső fiziognómiai igazolása annak a lélekismerők által szinte egyhangúan vallott elvnek, hogy a női lélek közelebb van a gyermeki lélekhez, mint a férfilélek, hogy a nő egy közbelső állomás a gyermek és férfi közt levő fejlődési útvonalon.

Sz. Z.

A MAUZOLEUM ELŐLRŐL NÉZVE.

A KOSSUTH-MAUZOLEUM A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBEN.

Észre se vette, hogy Fabriczius is ott megy mellette, csak mikor megszólította:

— Most már egyedül vagyunk urambátyám, mondja meg kérem, a mit az előbb említett a pinczében.

— Hm, — tagolá kedvetlenül. — Hogy izé... hogy megmondjam? Jobb azt meg nem mondani. Azt hiszem jobb, okosabb. És hogy ha már mondok valamit, hát azt mondom, ne házasodjék meg uramöcsém. Nem vagyok én rosz ember, nem adok én magának rosz tanácsot.

Fabriczius megragadta a kezét és szorította olyan erővel, hogy szinte kiserkedt a vér a körme alól.

— Talán hallott valamit?

— Hm, igen, valamicskét. De ereszsze el a kezemet.

— Rozáliáról? — kérdé tompán, remegő hangon.

— Ő róla.

— Ne öljön hát meg, beszéljen hamar.

— Ott a kerti vendéglőben az emeleten, a hol azzal az emberrel alkudoztam az okmányra, a szomszéd szobában lépteket és beszélgetést hallottam s gyanakodva kérdeztem, mi történik bent? Azt mondja, hogy ott szerelmi találka van. Minthogy a Kárászszal kötött bérleti szerződésben az ilyenek mellőzése keményen ki van kötve, mindenféle keresztkérdések alá fogtam, hogy kik vannak bent? Csak a nőt tudja, úgymond, mert azt látta, mikor a lépcsőkön felment, s hogy ez Otrokócsy Rozália volt.

(Folytatása következik.)

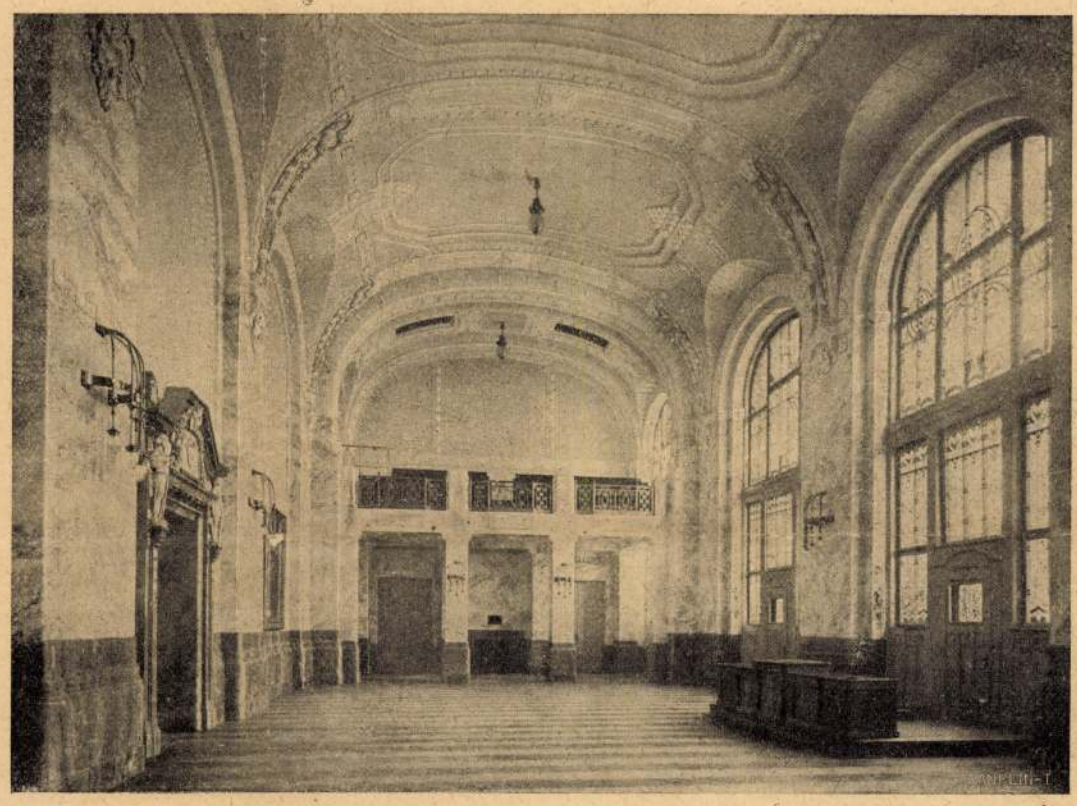

A DÍSZTEREM.

A KÖZPONTI ÉPÜLET EGYIK SZÁRNYÉPÜLETE.

AZ UDVAR.

AZ ÚJ MŰEGYETEM. — Balogh Rudolf fölvételei.

A NŐI ARCZ ESZTÉTIKÁJÁHOZ.

Alig van természeti jelenség, mely annyi embert foglalkoztatna, mint épen a női arcz, ennek szépsége és sajátos varázsa, kifejezőképessége és különös nőiessége, s mégis a legkevesebb ember tud számot adni arról, hogy mi is az, a mi ennek az arcznak különös szépségét, megkülönböztető báját adja. A nőt a férfitől nagy, szembetünő nemi különbségek választják el; ezek közül azonban csak egyetlen székel az arczon: a szájtájék szőrössége, illetve szőrtelensége. S ez is nem egy társadalomban, korszakban, vagy osztályban megszünik elkülönítő jelképül szerepelni, mivel ezekben a borotvált férfiarcz divott vagy divik. S különben is nagyon durva, felszines látású szem az, a mely a férfiúi és női arcz között más különbséget nem tud megállapítani, mint az előbbinek szakállasságát s az utóbbinak csupaszságát. De viszont azok a finomabb s ép ezért rejtettebb sajátságok, a melyek a női ábrázatnak sajátos nőiességét megadják, tényleg annyira árnyalatiak, annyira parányi méretkülönbségeken nyugosznak, hogy a nőiesség összbenyomásában mintegy elvesznek s egyenként csak a fejlett művészi érzéket s antropologiai tudást egyesítő szemlélő számára tűnnek elő.

Legfeltünőbb az egész női arczon a homlok alacsonysága, a mit nem annyira a helyes arány jelenlétében, a szép női arczon veszünk észre, hanem abban az esetben, mikor egy túlmagas homlok valami hideg, túljózan, túlkomoly, férfias jelleget ad a női arcznak. Ez az alacsony homlok nem egyéb, mint a női koponya laposságának a szemből néző számára való megnyilatkozása. Tévedés volna azonban azt hinni, hogy a nőnek feje aránylag kisebb, mint a férfié: ellenkezőleg, teste méreteihez viszonyítottan a nőnek nagyobb feje van, mint a férfinak, a miként testi súlyához viszonyítottan agyvelőjének súlya is valamivel nagyobb.

A KISFALUDY-TÁRSASÁG DISZGYÜLÉSE.

A Kisfaludy-társaság minden évben díszülést tart a Kisfaludy Károly születésnapját követő vasárnap. Febr. 9-ikén is díszes és nagy közönséggel telt meg az akadémia díszterme a negyvenkilenczedik közülésre. Az elnöki emelvényen, délszaki növények zöld lombja közt fehérlett b. Kemény Zsigmond márvány szobra, melyet a társaság megrendelésére Strobl Alajos szobrász készített. Az elnöki megnyitó ünnepelte b. Kemény Zsigmondnak, a társaság néhai elnökének, a nagynevű publiczistának és irónak emlékezetét.

Délelőtt 10 órakor nyilt meg az ülés. Az elnökség számára fentartott helyen *Gyulai* Pál elnök ült magyar ruhába öltözve; tőle balra *Szász* Károly másodelnök, jobbra a távollevő Beőthy Zsolt titkárt helyettesítő *Vargha* Gyula másodtitkár s ezzel szemben a másodtitkár dolgát végző *Kozma* Andor rendes tag ült. Az ünneplő közönség közt a kormányt *Zsilinszky* Mihály közoktatásügyi államtitkár képviselte, a tud. akadémiát *Szily* Kálmán főtitkár.

Gyulai Pál megnyitója egészen Kemény Zsigmondnak volt szentelve, a kit e rövid beszédben is mélyen jellemzett, s a kegyelet meleg fényével vette körül márvány szobrát.

Kemény — mondá Gyulai — harmincz éven át, mint regényíró és publiczista szolgálta nemzetét. E két pálya között oszlott meg munkássága, a mig csak birta tollát. Politikai szélcsendben regényeket írt, küzdelmesebb időben politikai röpiratokat és vezérczikkeket. Mint regényírót csakhamar Jósika és Eötvös mellett emlegette a közönség; mint politikus, bár lassabban, de folyvást emelkedett s vezérczikkeivel és egy napilap szerkesztésével nevezetes befolyást gyakorolt közéletünkre.

Kemény sajátságos helyet foglal el regényíróink között, de a legfőbb sajátság, mely őt megkülönbözteti, a tragikum erős érzéke. Valóban regényei tragikai művek, tragikaiabbak tragédiáinknál. Rajtok nem annyira kellem ömlik el, mint némi zord fönség, s derült hangulat helyett a buskomorság árnya borong: a fájdalom és megnyugvás bizonyos vegyülete. Éles szeme az állami és társadalmi bonyodalmakban hamar meglátja a végzetest és az egyénekben azt az elemet, mely fejlődve, örvény felé vonja a halandót. Folyvást tragikai összeütközéseket vesz tárgyul, az egyént rajzolja, a ki összeütközik az egyetemessel vagy együttlegessel és elbukik.

Kemény, bár első ifjusága arra a korra esik, midőn diadalát ülte a franczia romanticismus, a mely annyira kedvelte a nagy bünök tragikumát, inkább a nemesebb szenvedélyek, mondhatni az erény tragikuma felé fordult előszeretettel. Senki sem volt buzgóbb magyarázója azon szárnyas igének, hogy a pokol útja jó szándékkal van kikövezve. Valóban a nagy bünöktől inkább meg tudjuk őrizni magukat, mint szivünk nemes, de eszélytelen elragadtatásaitól. Boldogítani akarunk mást és szerencsétlenné tesszük; erényünk könnyen örvény felé ragadhat bennünket, ha nem párosul eszélylyel; szolgálni hiszszük hazánkat és sértjük érdekeit, mert bonyodalmas voltukat nem tudjuk megérteni; erélyünk, tevékenységünk ép annyi bajt hozhat reánk, mint önmérsékletünk és tétlenségünk; engedünk egy szeszélyes felindulásnak és elhatároztuk sorsunk tragikai folyamát. Ily s ezekhez hasonló eszméket hirdetnek Kemény regényei, a melyeknek bonyodalmát erős jellemrajz táplálja. Különösen kitünő a lelki küzdelmek rajzában. Élénken tolmácsolja a szív és ész dialektikáját, a képzelődés erejét elhatározásunkra, a tettre ragadtatás vagy a tett visszahatásának hangulatát s a halálra sebzett hős végperczeit.

Kemény regényei nagyrészt történelmiek, csak két regényt s egy pár nagyobb beszélyt írt a jelenkorból. Vonzotta szülőföldjének, Erdélynek története.

A regényiró Kemény a publicistában és hirlapiróban sem tagadta meg magát. A költőt és politikust összekapcsolta az eszme és a hangulat bizonyos rokonsága. Valamint regényeiben a nemes szenvedélyek tévedéseit rajzolta: ugy politikai műveiben előszeretettel fejtegette a nemes törekvések tévedéseit, a hazafiság tulságait, némely népszerű eszmék árnyoldalait, sőt veszélyeit. Regényeiben örömest merült a lélekbuvárlat mélységeibe, mint politikai iró semmit sem kedvelt annyira, mint az eszmék fejleményeinek, a tények okainak, az események értelmének nyomozását. Behatóan bonczoló tehetségét tudományos műveltség és széleskörű ismeretek támogatták.

Ellenfelei álláspontját hiven felfogta, akaratlan sem értette félre s a heves küzdelmek napjaiban is folyvást megőrizte lapja méltóságát. Ma már nem kivánunk ennyit vezérczikkiróinktól és szerkesztőinktől. Megelégszünk kevesebbel, sőt hajlandók vagyunk lenézni régibb hirlapirodalmunkat. Bizonyára mai hirlapjaink mozgékonyabbak, gyorsabb közlésüek, a miben elősegíti őket közlekedési eszközeink fejlődése; bizonyára terjedelmesebbek, változatosabbak s több ágát ölelik fel a közéletnek, mit részben a sajtószabadságnak s jobb anyagi helyzetüknek is köszönhetnek, de mégis régibb hirlapjainktól irigyelhetnek valamit: azokat a vezérférfiakat, a kik a régibb lapok élén állottak, — azokat az államférfiakat, a kik irók is voltak egyszersmind s irói munkásságukkal annyira megtermékenyítették közéletünket. Elég legyen csak Széchenyit, Kossuthot, Dessewffy Aurélt, Eötvös Józsefet, Szalay Lászlót és Csengery Antalt említeni. E férfiak közé tartozott Kemény is.

Kemény, ki Erdélyben kezdte politikai pályáját, ott is ugy igyekezett hatni, hogy az erdélyi ellenzék

BÁRÓ KEMÉNY ZSIGMOND MELLSZOBRA STROBL ALAJOSTÓL.

necsak sérelmi politikát üzzön, hanem foglalkozzék a reform kérdéseivel is. 1846-ban Pestre költözve, Csengery «Pesti Hirlap»-jának előbb fődolgozótársa, majd társszerkesztője lett. 1848-ban a márcziusi napoktól kezdve egészen deczember végeig folyvást czikkeivel kisérte a mozgalmakat, egyaránt küzdve a bécsi és pesti szélsőségek ellen. Mint képviselő követte a kormányt Debreczenbe, Szegedre, Aradra s a világosi nap után Ugocsa- és Szatmármegyében bujdosott. Visszatérve Pestre és kegyelmet nyerve, ujra fölvette irói tollát, egy pár történelmi tanulmányt irt s két röpiratot a «Forradalom után» és «Még egy szó a forradalom után» czimüeket. Ez legkitünőbb politikai műve Keménynek.

Bámulatos az a tárgyilagosság, az a beható bonczolás, a melylyel a közelmult huszonöt év történelmét tárgyalja. Kimutatja a kormány és pártok tévedéseit, saját párttöredékét sem kimélve. E két röpirat lényege, magva a kiegyezésnek, a mely 1867-ben terebélyes fává nőtt. De akkor Keményre senki sem hallgatott, fent lenézték, alant gyanusitották. Azonban volt jutalma is. E röpiratok még szorosabbra fűzték Deákkal való barátságát, a ki azelőtt is nagyra becsülte jellemét és tehetségét.

Kemény 1855-ben átvette a «Pesti Napló» szerkesztését s az Angol királynő fogadóba költözött, hol Deák is lakott.

A két férfiuval a magyar politika sulypontja az «Angol királynő»-be költözött, Deák szerény, de tágas szobája az ország szalonja volt, a melyet gyakran látogatott meg pártkülönbség nélkül, minden rendü és rangu hazafi. Deák jobban ismerte az ország hangulatát, mint a rendőrség feje. Látogatói az ország minden részéből értesitést hoztak neki, s irányt, vigaszt vittek el tőle: lelki erőt a türelemre, kitartásra és hazafias cselekvésre, buzdítást oly téren, mely még szabad. Sikeretlen kisérlete után Kemény is a szenvedőleges ellenállás és várás politikáját követte, de cselekvésre buzdította nemzetét a társadalmi téren. Lapjában nem foglalkozott a belügyi politikával, csak följegyezte a tényeket s csak külügyi, társadalmi és irodalmi kérdésekről irt. Erősíteni törekedett a nemzeti összetartás szellemét, buzdítani a nemzetiséghez való hűséget, irányt adni a társadatmi erőnek minden téren. A kormány gyanus szemmel tekintett lapjára, a rendőrség örömest bosszantotta, de Kemény közönyös türelmén, nyugodt és méltóságán nem fogott ki. Nem irt olyat, a mibe beleköthettek volna, arra, a miről hallgatott, nem kényszeríthették, pedig ez volt leghathatósabb szónoklata.

De végre 1860-ban, a midőn az octóberi diploma kiadatott, szólnia kellett nyiltan és hangosan. Egy pár napi habozás után meg is szólalt s kitüzte az 1848-iki törvények zászlóját, de óvatosan, ki nem zárva a kiegyenlítés lehetőségét. A nagy szótól hangzott az ország s Kemény vivta első csatáját Zsedényi Edével, az octóberi diploma egyik képviselőjével. Az országgyülés megnyitásával Deák vette át a szót, hogy kifejezze az ország közvéleményét azokban a fönséges föliratokban, a melyekben Magyarország jogai oly világosan és kétségbevonhatatlanul voltak felderítve, mint államiratban még soha. Kemény akkor még szorosabban csatlakozott Deákhoz s lapjának taktikája, fejtegetései folyvást érlelték a kiegyezés fejleményeit egész a siker stádiumáig. Ekkor még egyszer sikra szállott egy hosszabb czikksorozatban Kossuth hires levele ellen. Ez volt hattyudala:

> Midőn egy nap föléled, győz a jog
> S eltiprott zászlónk újra fellobog,
> Nem érzé már a diadal-gyönyört,
> Lélekbe', testbe, végképp összetört
> És elfeledték.

De mi nem feledtük el. Hiven őriztük emlékét, tanusítja e márványszobor is, a mely termünket ékesíti. Emlékeztessen e szobor tovább is minket és utódainkat azokra az irodalmi eszményekre, a melyekért Kemény nem siker nélkül lelkesült s azokra a hazafias erényekre, a melyek egy szomorú korszakban oly fényesen jelölik pályáját.

Hosszantartó, zajos éljenzés és taps kisérte Gyulai Pál beszédét.

Vargha Gyula másodtitkár, ki a távollevő Beőthy Zsoltot helyettesítette, titkári jelentését a következő szavakkal kezdte meg:

«A mai napot, mely Társaságunk életében egy év zajtalan de buzgó munkásságának zárköve, kétszeres ünneppé avatja a ránk viradt nagy év. Midőn széles e hazában minden szem nemzeti múltunk árnynyal és fénynyel vegyes képei felé fordul s a feltoluló emlékek minden magyar szívben komoly megilletődést keltenek, hogy maradhatna érzéketlenül ez a Társaság, mely bölcsejétől fogva a nemzeti eszményeket ápolta. Hazánk tizszázados múltjából egy fél századnál alig esik több a Kisfaludy-társaság életére, de a nemzeti irodalom élőfája, melynek sudarán Társaságnak is egy eleven ág, századok porló rétegeibe bocsátja gyökerét, közvetlen kapcsolatot teremtve mult és jelen között.»

Ezután röviden vázolja a magyar irodalom hatását, a századok folyamára, a nemzet életére, majd áttér a Kisfaludy-Társaság legutóbbi évére, felsorolva ennek fontosabb eseményeit. Megemlékezve a mult évi lelkes ünnepélyről, melylyel tisztviselői és barátai Gyulai Pált meglepték, így folytatja: «E szép nap emlékét mindig meg fogjuk őrizni szivünkben; de látható emléke is maradt. Az arany serleget, melyet tisztviselői és barátai az ünnepeltnek átnyujtottak, ő Társaságunknak ajándékozta, hogy ünnepi lakomáinkon az elnöki kézben az csendüljön királyunkért s azt emelje egy tagtársunk valamely elhunyt jelesünk emlékére, vagy a társaság munkásságának körébe eső valamely eszmére. Első halottunknak, Kölcsey Ferencznek árnyékát fogja idézni a mai napon az arany serleg. Rég elköltözött dicsőnk, Te vagy, Te szent, ki «Zrinyi második éneké»-nek keserü panaszával nemzeted sorsán kétségbeesve szálltál sirodba, tekints alá megifjult nemzetedre. Nézd, büszkén ünnepli ezer éves multját s bizalommal indul az újabb ezredévbe.» A jelentés felsorolja,

Strobl Alajos

az új alapitváynokat, beszámol a havi ülésekről, ismerteti a társaság kiadványait s a külföldi anthologiák tervét nehány szóval megérintve a műfordítások hatását a nemzeti irodalomra. Megemlékezik ezután a Társaság egyetlen halottjáról, Stier Teofil levelező tagról, s végre megemlitve az örvendetes tényt, hogy a társaság rendes tagjai teljes számban léptek át az új ezredévbe, meleg szavakban hívja föl úgy ezeket, mint az irodalom összes munkásait, hogy a nagy év ihlesse meg mindnyájuk lelkét, tűzzenek ki maguk elé magas eszményeket, s igyekezzenek méltók lenni eszményeikhez.

A szép jelentést figyelmesen hallgatták, meg is tapsolták. A felolvasások sorát **Jakab** Ödön kezdte meg «*Egy kolostor templomában*» című költeményével. Ezt egész terjedelmében közöljük. A közönség zajos tapsokkal fogadta.

Ágai Adolf a régi Pestről tartott csevegést «Utazás Pestről Budapestig» czímen. Arról beszélt, hogy ötven esztendő alatt mily változáson ment keresztül a magyar főváros, míg Pestből Budapest lett. Mikor ő feljött ide, nagy esemény volt, ha új épületet kezdtek épiteni. A muzeum görög szabásu arcza ocsmány szemétrakások közül mosolygott ki s környezetét apró házikók, veteményes kertek alkották. Pest és Buda már akkor minden ízében Bécset majmolta. Azóta sem született meg a magyar stil. Egyszer egy híres építészszel beszélgettek róla, hogy van az, hogy a magyar stil nem bir megszületni? «A mi fővárosunkban — így szólt az illető — minden ferde. Ferdén áll a lánczhid, ferdén szögellenek az utczák, az Andrássy-út, a váczi-körút mellékutczái; épen úgy farolnak a keleti pályaudvar, a dohány-utczai zsinagóga, az új országház. Ezt így kivánja a magyar stil. S tudja-e ön, miért!» «Mert a szent koronán is ferdén áll a kereszt?» volt az élelmes válasz. Régi Buda és régi Pest abban az értelemben, mint van régi Páris, régi London, régi Frankfurt, az nekünk nincs. De ne is igen bánjuk, hogy nincs; minden volt az, csak nem magyar.

Kozma Andor «Virágének» költeménye nagyon tetszett, kivált a nőknek és az ifjuságnak. Lelkesen csengő magasztalása ez a magyak nőknek:

A világ nagy rengetegben
A magyarság nem nagy fa;
Még se virit egy se szebben,
Annyi virág van rajta.
Hogy kicsi fa — nem panaszlom,
Ha nagy a disz az ágon;
A magyar lyány, magyar asszony
A legszebb a világon.

Herczeg Ferencz «Márta» elbeszélését szintén tapsokkal fogadta a közönség.

Baksay Sándor Homér-fordításából ismét új részletet mutatott be, «Iliász» negyedik énekéből. A nagy eposz fordításában Baksay a hexametereket mellőzte s magyaros versformát használ. Könnyen, szépen és hangzatosan is folynak ezek, ritka magyar zamattal. Egy részletet mai számunk ad.

A tapsok szüntével, melyek Baksay felolvasása után hangzottak, az utolsó felolvasó, **Váradi** Antal adta elő «Stella maris» czimü költeményét, tetszés mellett.

Még **Kozma** Andornak volt titkári jelentése a pályázatokról. Az Arany János életének megirására hirdetett pályázat eredménytelen, mert a beérkezett egyetlen munka gyönge. Az elbeszélő költemények közt legjobb az «Ilonka» és «Öreg Bankó», de a dijat ezek sem kapták meg. Annál inkább dicsérték a birálók a honfoglalás mondáinak kritikai feldolgozására érkezett munkát, melynek szivesen itélték oda az 500 frtos jutalmat. A jeligés levélből *Sebestyén* Gyula muzeumi tisztviselő neve tünt ki. Megéljenezték.

Ezzel ért véget a diszülés.

*

Bemutatjuk ez alkalommal rajzban Kemény Zsigmond mellszobrát, mely a díszközgyülés alatt az elnöki emelvényen volt elhelyezve.

Midőn a múlt évben Strobl Alajos elkészítette a Kisfaludy-társaság számára báró Jósika Miklós carrarai márványból faragott mellszobrát: az e czélra megindult gyűjtésből, a melynek szép eredménye főleg Lévay Henrik főrendiházi tag buzgólkodásának volt köszönhető, némi fölösleg is maradt. E fölösleget Lévay Henrik indítványára, mint a társaság szoboralapját kezelték, hogy abból, újabb gyüjtésekkel gyarapítva, időnként a társaság egy-egy kiváló elhúnyt tagjának mellszobrát készíttessék el. Lévay indítványa után meg is indult a gyűjtés azonnal báró Kemény Zsigmond mellszobrára, s hogy ez oly rövid idő alatt létesülhetett, ezt Gyulai Pálnak köszönhetni. Mikor ugyanis Gyulait, mint a Kisfaludy-társaság elnökét, tisztelői és barátai ötvenéves irói jubileuma alkalmával emléktárgyakkal tisztelték meg, az ezek vásárlása után megmaradt összeget az emléktárgyakkal együtt átadták az ünnepelt költőnek, tetszésére bízván az összeg miként való felhasználását. Gyulai azért fogadta el főkép az ajándékösszeget, hogy — mint mondá — ezzel immár teljesítheti régi vágyát: tehet valami tetemesebb áldozatot Kemény Zsigmond emlékének megörökítésére. Fel is ajánlott azonnal hatszáz forintot Kemény mellszobrára, a melyre nézve csakhamar megbízatást adott a társaság ugyancsak Strobl Alajos jeles szobrászunknak, a ki el is készítette a mellszobrot, szintén carrarai márványból. E szobrot az Akadémia palotájában, az úgynevezett Kisfaludy-teremben fogják elhelyezni.

KÉT HIRES FESTMÉNY.

Az országos képtár legújabb szerzeményei.

Az utóbbi napok parlamenti vitáiban s a sajtóban gyakran volt szó arról a férfi-arczképről, melyet a Scarpa-képtár milanói árverésén Pulszky Károly vásárolt meg az országos képtár számára. A festmény nemcsak nálunk, hanem a külföldön is zajt ütött, a mennyiben a műbirák egy része *Sanzio Rafaello*, az urbinói mester művének hirdette, a másik rész pedig a szintén nagynevü képiró: *Sebastiano del Piombo* számára akarta elhódítani. A kép igy eléggé nevezetes arra, hogy minden más körülménytől eltekintve, mint művészeti alkotás is lekösse a nagy közönség érdeklődését, kiváncsiságát. Megszereztük tehát az eredeti fényképet s azt sikerült másolatban most sietünk bemutatni olvasóinknak.

A festmény Tebaldeot, a renaissance egyik kiváló olasz tudósát ábrázolja, ki mint poéta is ismeretessé tette a nevét a Borgia Lucretiát magasztaló költeményei által. A hagyomány azt tartja, hogy a kép megrendelője nem is volt más, mint a szép Lucretia, ki korának leghíresebb mesterét, Rafaellot bizta meg a költő hasonmás nak elkészitésével. De nemcsak ez az egy adat szól a mellett, hogy a Tebaldeot ábrázoló festmény az urbinói mester munkája. Már Bembo bibornok megemlékezik róla 1521-ben, tehát egy évre Rafaello halála után, s Ariosto, a nagy költő is úgy említi, mint «dipinto dall' Urbinate»-t, vagyis az urbinói mester által festettet. Igy tehát csaknem elképzelhetetlen, hogy a kortársak: Bembo és Ariosto tévedésben lettek volna az arczkép festője felől, s a késő utókornak jutott volna az a föladat, hogy a valódi szerző nevét, összehasonlitások és hozzávetések útján, megállapitsa.

A kép a renaissance tudósainak öltözékében: tudori talárban, fején föveggel, elől szétválasztott s a vállakra lehulló, hosszú hajjal ábrázolja Tebaldeot, ki férfikorának virágában levő férfiú. Balkezét az asztalra támasztja, jobbjában papirtekercset tart s elmélyedésre való szemekkel tekint maga elé. Mint a renaissance-kori arczképek legnagyobb részének: úgy a Tebaldeo arczképének hátterében is tájkép látható: hegyek által határolt, meglehetősen sivár, minden vegetatiót nélkülöző vidék, már kész vagy még készülőben levő épületekkel. Az arczon feltünő a jellemzés ereje, s a kezeken a Sanzio Rafaellót különösen karakterizáló korrekt rajz.

A festmény, hogy történetéből is elmondjunk valamit, sok ideig a modenai herczegek birtokában volt. Midőn III. Ferencz 1721-ben a szász választófejedelemnek száz darab képet eladott, a Tebaldeo-féle arczképet is a megvásárlandó művek közé sorozták. A vásárlással megbizottak közt azonban voltak olyanok, a kik ellenezték megszerzését, mert mint mondták, a fára festett kép «meg volt repedve, az ingénél és a nyakánál». Igy tehát egyelőre megmaradt a modenai herczegek birtokában s csak később került Cerretti apáthoz, onnan pedig 1808-ban Antonio *Scarpához*, a paviai egyetem hirneves tanárához, a finom izlésü és válogatós amateurhöz, kiről tudva van, hogy csak minden tekintetben jeles műveket őrzött motta-di-livenzai kollekciójában.

Scarpa doktor elhúnyta után sok ideig hallgattak a kicsiny, de értékes képtárról, mert az örökösök nem voltak amateurök, vagy nem állt módjukban a gyüjtemény gyarapítása. A gyüjteményt csak elvétve kereste föl egy-egy érdeklődő buvár, hogy kiválóbb darabjait tanúlmányozza. Az örökösök végre is arra határozták el magukat, hogy túladnak rajta, s miután gyüjteményeket egészben sem képtár, sem magán ember nem szokott vásárolni: az «Impresa di vendite»-hez (elárusitó, árverező vállalathoz) fordúltak, melynek élén a szakértelméről általánosan ismert Giulio *Sambon* áll. Ennek a műkereskedőnek a vezetése alatt került a Scarpa-féle képtár a múlt év november havában dob alá, több ismert gyüjtő s az európai nagyobb képtárak képviselőinek részvétele mellett.

Ez a származása az utóbbi napokban annyiszor emlegetett Tebaldeo-féle arczképnek, melyről ezután a műtörténelemben mint a magyar országos képtár egyik nevezetesebb darabjáról fognak beszélni.

Ugyancsak a Scarpa-féle árverésből kaptunk egy másik képet is: Michelangelo da *Caravaggio* szép festményét, a fonó öreg asszonyt.

Caravaggio, a kalandos életü festő, kinek utolsó évei a hatóságokkal való örökös küzdelemben, bujdosásban és rejtőzésben folytak le, már nem tartozik az olasz művészet elsőrangú nagyságai közé, de azért még mindig eléggé jeles mester arra, hogy olyan jellemzetes művének, mint a *fonó asszony*, megszerzését nyereségnek tarthassuk.

Mint a naturalista festők vezére vált ismeretessé a XVI. század végén s a XVII. század első felében, tehát abban a korban, midőn az olasz művészek még nem sokat törődtek a mindennapi élet jeleneteinek ábrázolásával. Ő festett először teljes odaadással nagyobb genreképeket, és pedig a mi nem kis dicsőségére válik tehetségének: a nélkül, hogy a németalföldi mestereket utánozta volna.

A fonó asszony nem egyedüli festménye lesz Caravaggiónak a mi országos képtárunkban. A gyüjtemény egyik legszebb darabját a *kártyázók*-at neki tulajdonitják, sőt azt hiszik, hogy a művészt magát ábrázoló arczkép is a saját munkája.

Szana Tamás.

A HELYŐRSÉG BÁLJA.

A vidéken állomásozó közös hadseregbeli és honvéd ezredek már évek óta együttesen szokták rendezni az úgynevezett altiszti bálokat; ezt a szokást, ez idén a fővárosban először, a 4-ik hadtest és I-ső honvédkerülethez tartozó őrmesterek is követték.

A január 11-én tartott altiszti bálon részt vettek a fővárosban állomásozó, összesen 16 fegyvernembeli őrmesterek és velök egyenrangúak, u. m. a 6-ik, Károly román király nevét viselő újvidéki gyalogezred; a 23-ik («Badeni őrgróf») zombori ezred; a 38-ik («Mollináry») kecskeméti ezred, a 32-ik (Mária Terézia királynő nevét viselő) fővárosi ezred első zászlóalja; az 52-ik («Frigyes főherczeg») pécsi ezred; a 69-ik («Jellacsics») székesfehérvári ezred; a 86-ik (Forinyák lovassági tábornok nevét viselő) szabadkai ezred; a 3-ik bosnyák ezred; a 16-ik számú («Üxküll-Gyllenbrand gróf») nagykunsági huszárezred, a 4-ik tüzérhadosztályhoz tartozó 10-ik, 11-ik, 12-ik ezredek, a 6-ik vártüzér-zászlóalj, a 7-ik és 14-ik vadász-zászlóaljak, a 2-ik számú vasuti és táviró-ezred, a 2-ik számú ruházati és élelmezési ezred, a 2-ik számú szekerész-ezred, valamint az ó-budai tengerész-különítmény őrmesterei, végül az 1-ső honvéd gyalog- és 1-ső honvéd huszár-ezredek altisztjei.

A bál alkalmával a Vigadó lépcsőháza is érdekes látvány volt. Ugyanis a főbejárattal szemközt volt látható ama bizonyos vaspánczélos lovag-alak is, mely különben csak a katonai temetések pompáját szokta emelni. Egy pár lépéssel följebb a falon az érczpaizsok körül mint fényes kerékküllők vagy sugarak voltak összeállítva a meztelen kardok és szuronyok, melyek mind az 1809-iki franczia háborúból származtak. A nagy terem igen fényesen volt diszítve. Mind a négy oldalán katonai jelvények ékeskedtek. Nehány ágyút is szándékoztak a teremben fölállítani, de azokat nem lehetett a lépcsőn fölvinni.

A bálanyai emelvényt pompás délszaki növények körítették, hol a királyi pár márvány mellszobrai voltak fölállítva. Az emelvény fö-

Azt mondta. "Édes istenem, huszonöt esztendő távlatából, ki a fene emlékezik, hogy még kiket mintázott meg Stróbl Alajos.

- Nagyon jó lenne, hogyha nemcsak a müvészettörténészek tudnának arról, hogy ezeken a dombormüveken kik szerepelnek.

- Most készül az I. kerületnek egy monográfiája, amiben pontosan ezek az apróságok nyomtatásba is kerülnek, hogyha mindenki úgy akarja.

- Móra Gáborral beszélgetett Nagy Izabella.

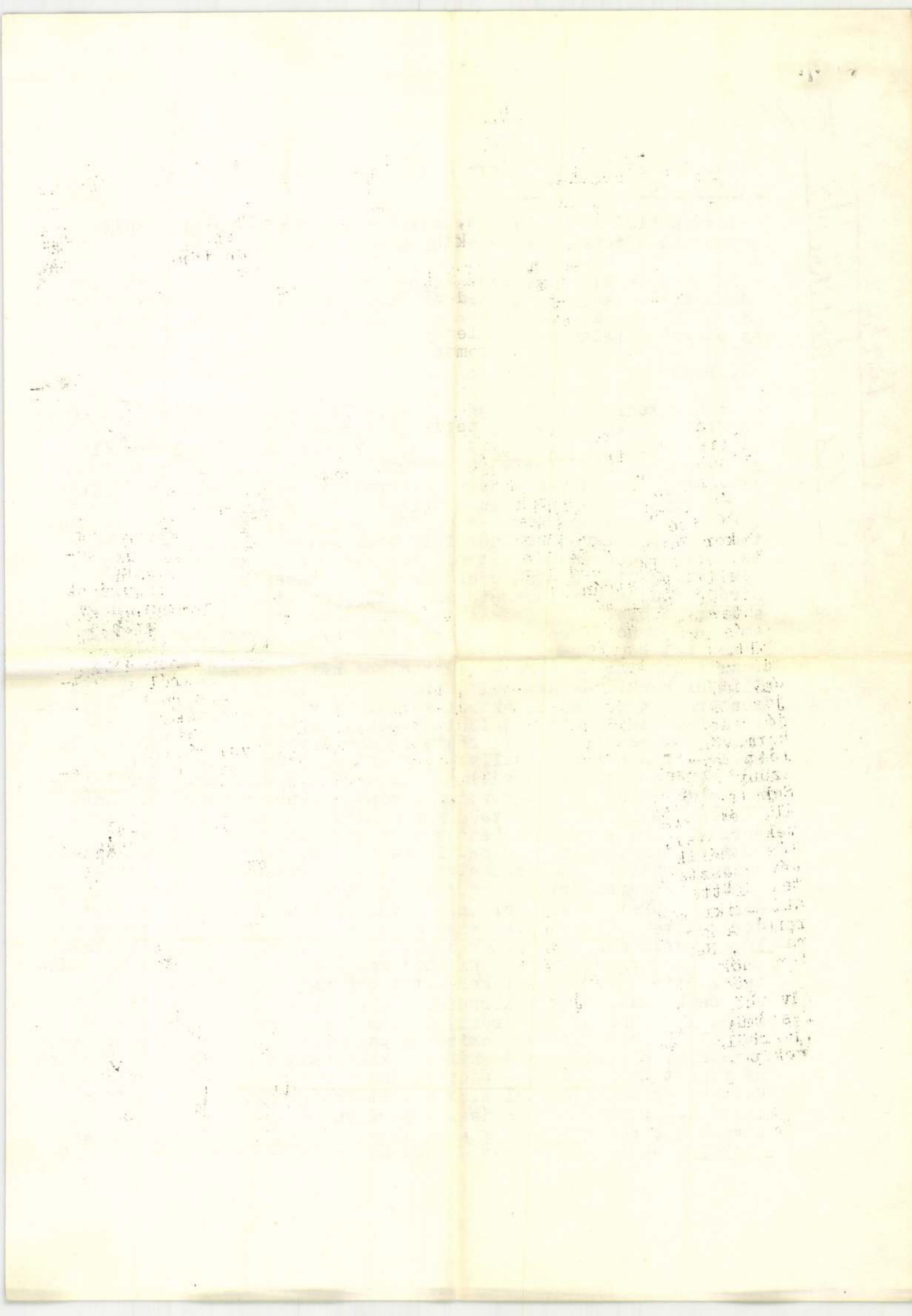

1071

Stróbl Alajos szobrászművész

1980. II. 21. 11.lo Petőfi - V. J. -
Néhány szó zene közben

- István király várbéli lovasszobra már 1905-ben elkészült. Avatásának dátuma érdekes módon mégis 1906. május 21.-e.

- Ez a május 21.-e tulajdonképpen a Fővárosi Tanács kuruckodásának a következménye, mert ők ragaszkodtak ahhoz, hogy az 1849. május 21.-én, 21.-i diadalnak az évfordulóján történjen meg a szobornak a felavatása.

- A Budavár visszafoglalásának....

- Ötvenhetedik évfordulójára tüzték ki a szoboravatást. Az 1896-os VIII. törvénycikk rendelkezett István király szobrának a föláll itásáról. Erre Stróbl Alajos, a kornak az egyik legkiválóbb szobrászmüvészét kérték fel. Stróbl Alajos igen érdekes módon először elkészitette a négy dombormüvet, ehhez Schulek Frigyes megtervezte a román stilusú talapzatot. Az 1890-es évek végére elkészült az István királyt hordó lónak a figurája, egy csodálatosan szép cirkuszi csődör lett megmintázva. István királynak az alakja nehezen készült el, mert az akkori kutatások, ásatások egymás után hoztak újabb és újabb ékszereket, amelyeket Stróbl Alajos nem ismeretesen beledolgozott a szobor figurának a diszitésére. Az avatásnak egy szemtanújától hallottam, hogy amikor Ferenc József az északi oldalon lévő nagy dombormühöz ért, ahol Bécs hódol István király előtt, a király fölkacagott, tudniillik István király előtt görbe háttal roskadó térdekkel álló úr senki más nem volt, mint doktor ...., a bécsi polgármesternek a portréja, akiről közismert volt, hogy ki nem állhatta és szinte izgalmat jelentett neki, hogyha magyarokról szó volt. Hát ezért mulatott rajta Ferenc József. A szobornak a másik végében huncut mosollyal viszont Benczúr Gyula tekint ki egy magyar vitéznek a válla mögül erre a jelenetre. Stróbl Alajos nemcsak ezt a két kortársat mintázta meg a szobrán, hanem jó reneszansz módon a szobornak a hátsó oldalán lévő két dombormüvön egy templom makettet tart térdenállva István király előtt egy nagyszakállú alak. Ez senki más, mint a Nagyboldogasszony templom, a Halászbástya és a szobortalapzat épitőjének, Schulek Frigyes épitőmüvésznek a portréja. István király mögött áll két barát. A két barátnak a vállai között viszont huncut tekintettel, Stróbl Alajosnak a jellegzetes önarcképe tünik elő. A másik nagy dombormüvön pedig a botjára támaszkodik Simon János esztergomi érsek, aki 1867-ben Ferenc Józsefet megkoronázta. Előtte a koronázási keresztet egy nagyhajú férfiú tartja, aki senki más, mint a Koronázási misének az alkotója, Liszt Ferenc. A korona előtt térdelő István király mögött pedig a sógora áll, Henrik császár, akinek a portréja Wekerle Sándor miniszterelnök, akinek igen jó német fizimiskája volt. Gizella királyné mögött Stróbl Alajos édesanyjának a vánásai. Mellette egy udvarhölgy pedig Stróbl Alajos testvérhugának, Stróbl Zsófia festőmüvésznőnek az arcmása. A Királynő mögött a koronát tartó udvarhölgy pedig Stróbl Alajos feleségének, Stróbl Lujzának az arcképe. Aki nekem ezeket elmondta, Istók János szobrászmüvész.

Stróbl Alajos

A szegedi Szent György-szobor

Bölöny József május 6-i cikkében a Kolozsvári testvérek Szent György-szobrának *négy* másolatáról tud. Kettő a századfordulón készült (egyik a Halászbástya tövében, másik Kolozsvárott) s két másik, későbbi másolat, melyek közül egyikről biztosan tudja, hogy 1915-ben Stróbl Alajos készítette, a negyedikről pedig csak gyanítja.

Ismeretes, hogy Szegeden, a Rerrich Béla tervezte Dóm tér mellett levő intim kis téren, amely a tervező nevét viseli, tehát a Rerrich Béla téren is áll egy másolat, immár az *ötödik*. Ezt még a Dóm tér és az árkádjai alatt elhelyezett Nemzeti Emlékcsarnok kialakulása idején, 1930 tájban, Klebelsberg Kunó ígérte ajándékként Szegednek, s a város már akkoriban elkészítette alapzatát. Jó nagy késéssel, 1938 novemberében láttak öntéséhez, és 1939 májusában került Szegedre; június 21-én állították föl. Azzal, hogy leleplezésére a szabadtéri játékok idején kerül majd sor.

Nem találtam a hírlapokban nyomát az ünnepélyes fölavatásnak. Az ünnepi hetek lázában, nem utolsósorban az ellenforradalom huszadik évfordulójának megünneplésére Szegedre érkező Horthy kormányzó körüli hajcihőben, úgy látszik, megfeledkeztek a Szent György-szobor leleplezéséről. Nem újság ez Szegeden: hagyományai vannak. Annak idején elmaradt Széchenyi István szobrának fölavatása (1912); nem akadt, aki 1939-ben Móra Ferenc szobrát le merte volna leplezni, s legutóbb is, 1979-ben Balázs Béla szobrát is szinte *odalopták* a Nemzeti Emlékcsarnokba, minden ünnepélyes avatás nélkül. Így járt a Kolozsvári testvérek Szent György-szobrának szegedi példánya is. De fő, hogy helyén van, s a szabadtéri játékok sok ezer látogatója gyönyörködhet benne.

Péter László

Magyar Nemzet
1985. V. 29.

A *Ganz Villamossági Művek* áprilisig a tőkés piacon nem egészen 250 ezer dollárért exportált, több mint egymilliós

ható, ám éppen, mert sok más cégnél gondolkodnak hasonlóan, az álláspont feltétlenül figyelmet, megfontolást érdemel. Eszerint:

Strobl Alajos

738

Az Amerikába távozó művésznő. A népszinház primadonnája, *Pálmai Ilka*, megválik a népszinháztól, mert Amerikába szerződött. Utolsó föllépte e hó 8-ikára volt kitüzve. Mielőtt Amerikába menne, még a vidéken fog vendégszerepelni. A művésznő a népszinháznak ajándékozta Strobl által készített mellszobrát, melyről a népszinház bizottsága azt határozta, hogy a szinház előcsarnokában fogja fölállíttatni. Bizonyára gondoskodik a bizottság arról is, hogy a népszinház egy másik, kitünő művésznőjének szobra se hiányozzék onnan.

Vas. Ujs. 1889.
738. l.

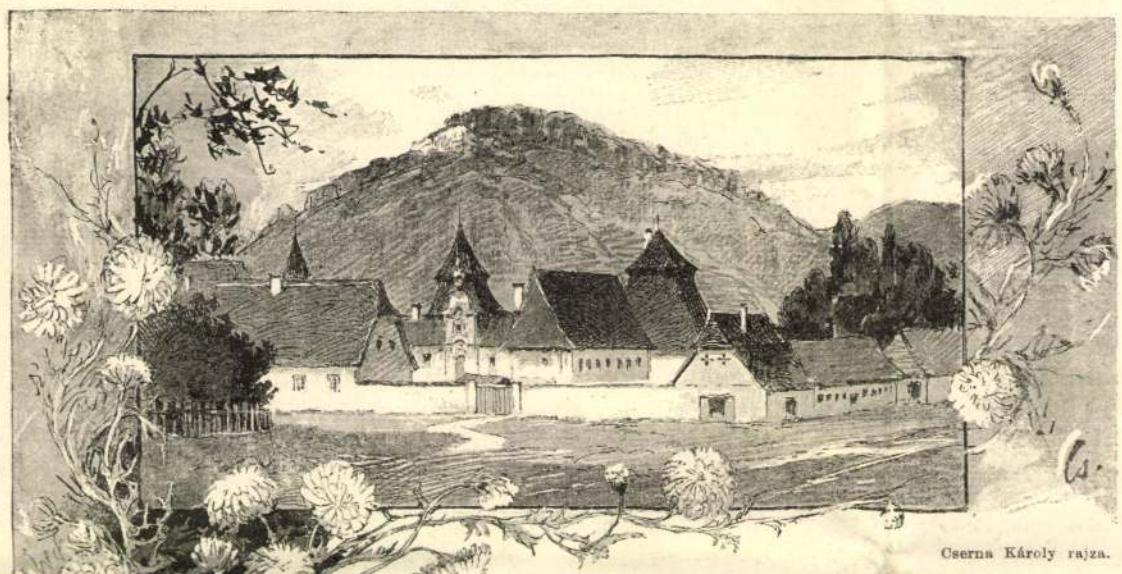

Cserna Károly rajza.

A GÖRGÉNYI KASTÉLY.

EPILOG.

Irta PETELEI ISTVÁN.

Tizenhárom esztendeje annak, hogy épen ilyen bús őszi napon hozta a vasút Rudolfot, a trónörököst, szép fiatal feleségével Maros-Vásárhelyre. Szives magyar szóval felelt a dali, vidám fiatalember a szónoklatokra. Meg se állottak itt. Csak addig vártak, mig a kocsik eléjártak s felhajtottak a kiséretükkel Görgény-Szent-Imrére — medvére vadászni.

A medveölés férfias munka, s jó vadászoknak való hely Görgény. Ott az erdélyi fejedelmek szoktak szórakozni hajdanában. Medvékre, bölényekre, farkasokra jártak oda a Bethlenek s a Rákócziak.

A «Mocsáron» (egy sok mérföldre elnyuló fensik ez, cserekkel, bikkekkel benőve) hetekre ütöttek sátrakat. Egy kis vár is feküdt a völgyből magára kimeredő hegyen, melyben Rátonyi kapitány uram székelt a Rákóczi nevében s a honnan pogányúl megverte a németeket az Ur után való 1708-ik esztendőben.

Nagy felejtségszerző azonban az idő. Kétszáz esztendő után el is felejtették magyar réven mindenek Görgényt. Az oláhok pedig lehúzódtak a havasokból a Görgény vize mellé s a Rákóczihegy tövében megvetették a lábukat. Ki is szorították onnan a magyart.

Valahogyan eszébe juttatták a magyar királyfiunak ezt a nagy vadászterületet s benézett 13 esztendő előtt, ilyen vörösre festett őszi lomboktól ékes, bús időn.

Azon esztendőben nem lőttek semmit. Egyetlen nagy maczkó került a hajtásba. A medve förtelmes, nagy fekete persona. Az az egyetlen a fenséges ur egy hatalmas uri vendégének az állására történtett. Az idegen ur kezében megrezgett a jó express-puska az ocsmány bestia láttára s vagy két araszszal a medve felett lyukat lőtt egy bikkbe. A székely hajtó morogva nézte meg a lyukat, a vadászt s igy brummogott; «Efféle fát odahaza is lőhetett volna, elhiszem Nagysás ur» . . . Azonban mégis igen jól mulattak.

Az izgalom egészen új fajta volt. Vígan voltak. Muzsikus czigányokat hoztak le. Magyar nótákat huzattak s magyar szót adtak a nótának. A régi kastélyban (melyet hajdan egy vitézi vár köveiből raktak) elég lakószoba volt. A százados park igéző volt az ő elhagyatottságában. A szépségében, fiatalságában is királyi asszony, jó bolyongó helyet kapott benne, mig az ura a havast járta. Fel-felhajtatott a hegyek közé; szóba is állott a fancsali tutajos székelylyel s az erdővédő feleségével, gyermekeivel. Fiatal, boldog asszony volt, mosolygott mindenre s meglátott mindent a ködben borongó oromtól kezdve a vízpartján növő páfrányig.

A vadászok friss patakok mentén, szűz erdők között órákig hatolhattak fel lesni a gyantásszagú fenyvesekbe a maczkó nagy tenyerének nyomát. A magyar főurak, kik a király fia után bújták a nagy rengeteget, szeretetreméltó emberek voltak.

S a mint jól körülnéztek, megtetszett mind a kettőjüknek ez a bájos, nyugodalmas hely, ez a gazdag, pompás vadászterület, és a mint október végén a hó bevonta az éleket s a mint felhuzódtak a medvék a rengetegbe az odujukba, — erre ily szóval búcsúztak Görgénytől: «A viszontlátásig.»

És a következő esztendőben a király fia édes párjával már *haza* jött.

A bájos menyecskének selymes fészket raktak a görgényi fejedelmi házba s minden lakószobát ujból rendeztek be. Kutyafalkákat állítottak be; egy tapasztalt jóhirű erdőmestert neveztek ki; az erdőőr sereget beoktatták; s a vadászterületet nagyobb gondozás alá vetette a fenséges úr.

Az intézkedésekből látszott, hogy rendeletei mind hosszú időre szólottak. Láthatólag jól találta magát. A jókedve szemmel látható volt s fáradhatatlan volt egész az izgatottságig. Hajnalban őt láttuk legelsőnek készen az útra, s a mulatságra is ő volt az első este.

S magyar szón kivül egyebet sem hallottunk tőle.

Igy szólt a vendégeivel, a paraszt székely hajtókkal, a peczérig.

A sáppadt arczu szép oláh havasi leányok; a tűszős zörgővel felczifrázott izmos ficzkók; a bárányбőrös kucsmájú, csigába eresztett őszfejű oláhok lehúzódtak a Doszból, Adorjánból pópáikkal, dászkálaikkal, a havas minden odujából, hogy csodát lássanak.

Új idők kezdődtek. Az «imperatu» fiának a nyelve ime magyar, s kedve magyaros mulatságban telik.

Magyar ember bizony ez, nyelvben, szokásokban. Bátor és poétás ember; deli és érzékeny.

Ő a vadászaton maga ment az állására. Még a szokásos kiséretet: a jagert, a puskahordót is visszautasította. Egyedül állt ott, ha zörögtek a bokrok a fenevad talpa alatt s nem hibázott se a szeme, se a keze a felhajszolt bestiával szemben.

Aztán de érzékeny volt a búval szemben!

Egy vén medveölő volt az erdővédők között, a kit a királyfiú jöttére uniformisba bujtattak. Hosszú, fehér haját le kell nyirni s csóre bikanyakát zöldhajtókás kabátba be kell gombolni. Az öreg vadász mély búval nézett a fenséges urra: «Mi lesz belőle vénségére, ha maskarát csinálnak belőle».. Mindenki kaczagta a komikus kétségbeesést. A királyfiú olvasott az öregnek a szemében. «Hagyjatok békét az öregnek, — szólt, — úgy öltözködjék a hogy szereti. . .» S akkor aztán igazán megeredt a vén vadásznak a könnye.

A fenséges asszony nem kevésbbé idehaza érezte magát.

Napközben ki-kisétált a kastély mindig nyitott kapuján a sáros utczára. «Ide-ide drágám,» — szólt oda törött magyar szóval az oláh asszony. Mert az út innenső felén taposott az ösvény. Aztán lesétált a fenséges asszony a falu végeig, a malomig. Ott kis piszkos poron-

A GÖRGÉNYI PARKBÓL.

Háry Gyula rajza.

tyok játszadoztak a ledöntött cserfa derekán. Azt lerajzolta a könyvébe s megajándékozta a kis modelleket. Felhajtatott a fancsali erdészházig, ott vázlatkönyvébe vétette a dugás tetején ringó tutajok képét, reggelit kért az erdővédő székely feleségétől.

És estére megjöttek a vadászok. Nagy maczkókat hoztak a szekerek.

A kastély udvarára nagy ravatalt állítanak fel erős fahasábokból. Fáklyásokat állitanak körülötte, s az öreg Salamon várakozik a bandájával egy csomóba. A kastély kapuja tárva. Jőnek a pópák s a havasi nép. A vadászok leszállanak mind a kastélyból. A fenséges úr és a felesége is.

A medvéket felemelik a ravatalra.

S felriad a tuss. «Éljen» szót ver vissza a fekete hegy. A czigány magyar nótába fog.

Aztán az egyik magyar úr szól bele a dalba; a másik is megkivánja, a harmadik se hagyja s minden szájon szól a magyar dal; csak úgy zeng tőle a néma völgy.

Akkor egyszerre egy intésre mély csend lesz.

A czigány más, pajkos dalba kezd.

Egyetlen, bátortalan asszonyi hang szól csak.

A fenséges asszonyé:

«... Szép is vagyok,
jó is vagyok...»

De messze elhallszott ez a gyenge hang, magyarok! Átjárta ez a dalocska az egész magyar földet.

S mi álmodoztunk egy dicsőséges jövőről. Ez a magyar karakterrel gazdag, ez a bátor, poéta ember: ez a feleségével, ezek lesznek a kősziklák, melyen felépül újból Magyarország.

*

És a mint most felhajtatok a Maros völgyén s Régen felett a radnótfái határon, a hol a vasút végződik, ott gunnyaszt egy kies vadászház a lapályon. Induló-háznak építették a trónörökösnek. Tornyos érdekes kis fészek. Azért van itt, hogy mikor erre jár a királyfiú, innen induljon a vadászatra. Ez épen a «Mocsár» lábánál fekszik.

Ajtai a háznak bezárva, ablakai mind bezárva. Beszegezve, mint egy koporsó. Az utakat körülötte benőtte a fű.

Az élet buzog körülötte; a vaskocsik dübörögnek el előtte naponként nem egyszer. Vigan hajtanak a fiatal fák körülötte. A sok százados cserfák komoran árnyékolnak oda. Oláh szekerek döczögnek végig az innen induló úton Görgény felé. Maga a ház csak elhagyatott és néma.

A községben: Görgény-Szent-Imrén, sok az uj fedél. A kincstár is emelt egy nagy házat, — (ezt az ide feljáró vadász-bérlőnek a kényelmére) új fogadókat, új lakóházakat építettek. Nagy templomot is emeltek a kastélylyal szemben. A Rákóczi-hegy ormára egy kis kápolnát csináltak. A csigautat, mely a messzelátó ormára jár (a hol a fenséges asszony szeretett sétálni, a hol várta a vadászatról megtérő deli urát) szépen kiszélesítették. Ott nagy tüzek helye feketéllik. Ott királyszületése napján nagy lángokat élesztenek. A hegy már egészen borzas a sok új fa lombjától.

Minden eleven itt. Mintha csak valami ünnepre készülne. Mintha vendéget várna.

Az oláhok nagyon megszerették Görgényt. Ott is gyüléseztek, magyart rágni — most a nyáron.

Morelli Gusztáv tanár fényképe után.

STROBL ALAJOS TANÁR, A MINT MŰTERMÉBEN SIMOR JÁNOS HERCZEGPRIMÁS SZOBRÁN DOLGOZIK.

A királyurfi háza is megváltozott nagyon.

Hogy tavaly erre vetődtem, ott még élet volt. A fecskék költöztek be a vidékről az udvarba. Soha se láttam annyi frakkos, fehérmellényes fecskét egy helyen, mint ott. Ezek így szóltak: «Ez aztán a derék jószívü úr, a ki itt parancsol; költözzünk ide» ... És ide jöttek lakni. Egy-egy ablakpárkány felett volt bizony 8—10 fecskefészek. A kápolna oromja alatt; a királyfiu ablaka alatt és felette; a fatornáczok gerendái mellett és mindenütt házakat vertek. Őszszel itt nagy manövereket végeztek. Száguldtak le s fel, s csak úgy suhogott a levegő. Majd hogy ki nem verték a betévedő szemét.

Csak a hüséges vén erdőmester, Pausinger, búslakodott ott magára az udvarban, fiatal gazdája után. O nem háborgatta a fecskéket. De ő is elment fenséges ura után tavaly, a fecskéket pedig kidobták onnan s a házukat lerontották.

Más ott más a világ egészen.

A kastélyból iskola lett; az erdész-iskola beleköltözött a kastélyba.

A nagy udvarteret, a hol medve-ravatalokat állítottak régebben, beültették mindenfajta hasznos bokrokkal. Kis pléh darabokra rá van irva a nevük. Virágrabattok nyilnak. Minden virág illedelmes rendben s névvel nevezve. Az utak szépen kiczirkalmozva s jól megseperve. Ott kocsik jártak régebben a porcsfüves gyepen a vadászokkal.

A szobák is bezzegmások.

Itt állott az ebédlő nagy kandallója, melynek nagy hasábból rakott tüze mellett tervelt, mulatott a királyfiú; azt bevitték a tekintetes erdész úrnak a szobájába.

Itt őrizték a medvebőröket, a vadászat diadaljeleit. Elvitték Bécsbe.

Itt vártak a kényelmes karosszékek a fáradt vadászokra. Bevitték a kincstári erdészházba.

Most iskolapadok vannak a királyi szobákban; pokróczokkal befedett pricscsek az erdésznövendékek részére; modern kapák, ásók, ültető vasak.

A Melka által festett pompás vadászképek helyett, a vizslák, paripák képei helyett — jó megyei térképek csüngenek. A hol a királyurfi szobája volt, ott meghalt pillangók vannak díszes üvegkoporsóba gombostűre feltüzdelve — a tanulók tanulságára.

És néma a pompás park. A hatalmas iharfasétány, mely a tóhoz vezet, tele a lomb megveresedett leveleivel s tele a tó tükre is vele, a hallgató sfinxek a parton s a felfordult csónak.

Az utak, a hol a fejedelmi szép asszony bolyongott nap nap után, sok őszön, beh némák, elhagyatottak.

*

A mint leirtam mindezt s most reflexiókat akarnék füzni a számolás végén, — látom, hogy nem lehet irni hozzá.

Elkeseredéssel gondolok arra, micsoda fényes reménységünk omlott össze vele, s szomoru sóhajtással inkább pontot irok ide.

Szeretetünk ágyában nyugszik Rudolf, a trónörökös drága emléke!

STROBL ALAJOS MŰTERMÉBEN.

A szobrász műterme általában rideg, s nélkülözvén a szinek hatását, soha sem bilincseli le annyira a nézőt, mint a festőé. Az agyag, melyből dolgozik, a fősz (gypsz), melyben elénk ál-

litja művét, alkalmas az idomok kifejezésére, de a csupa szürkeség, meg a csupa fehérség nem gyönyörködteti a szemet.

Legtöbbnyire az volt az általános vélemény, hogy szobrász-műtermet érdekessé, vonzó hatásuvá tenni alig lehet. De ha Strobl tanárt látogatjuk meg műtermében, véleményünk e tekintetben alaposan megváltozik. Már a kert, mely a görög stylü épületet környezi, érdekes romjaival, műemlékeivel kellemesen lep meg s leköti figyelmünket. Mindez ötletes festői dolgok összeállító mestere Strobl tanár volt, kevés eszközzel, sok leleményességgel s kiváló izléssel dolgozva.

Bármely múzeumnak diszére válnék az előcsarnok (atrium), közepén egy vízmedenczével (teknősbékák és aranyhalak úszkálnak benne) s körös-körül a görög szobrászat remekeinek hű másolataival. A márvány kandalló fölött látjuk lefestve a művészt, a mint dolgozik s iróasztalán egész gyüjteményét az érdekes régiségeknek. A függönyt félre húzva, a tágas műterembe lépünk. Egy óriási ablak egyenletesen erősen világítja meg a műterem minden zegét-zugát.

Épen Simor néhai herczegprimás álló szobrán dolgozik a mester. A főpap teljes díszben, mintha a szószékről kenetteljes egyházi beszédet mondana. A gazdag öltözet, széles formákban tartva, biztos könnyedséggel kezelve, nagyon emeli az egyházfejedelem tekintélyes alakját.

Érdekes vázlatok, a Szent-István-szoborhoz tartozó tanulmány-alakok, mellszobrok és gypsz-öntvények közt egy kutyáktól üldözött hatalmas vadkan ötlik szemünkbe. Mozgalmas, élénk csoport, melynek kompozicziója nagy megfigyelő és alakító tehetségről tanuskodik.

A kisebbik műteremben a mellszobrok készülnek. Egyik sarokban Michel Angelo Dávidjának hatalmas feje, előtte pár márvány mellszobor, majd a művész édesanyjának síremléke (a boldogult ülő alakja), Strobl egyik legmesteribb alkotása köti le érdeklődésünket. Nehány kép a falon s fönn pár oszloppal egy erkély, szines diszítéssel. Itt-ott szőnyegek élénkítik és kellemesítik gazdag szineikkel a helyiség összhatását, s a nagy műteremből, egy tágas ajtó vezet az iskola-termekbe, hol szorgalmas ifjak részint természet, részint a remekek után tanulmányoznak. Néhányan önálló compositiókkal próbálnak szerencsét.

A téli tárlaton is szépen van képviselve Strobl tanár. Három márvány mellszobor, két bronz s azonkivül két egyszerűbb tanulmány látható tőle. Wekerle miniszterelnök bronz mellszobra az ötödik terem közepén magas állványon van elhelyezve s növénydiszszel környezve. A szobor mögött balra Margitay Tihamér egyik legújabb festménye «Az utolsó szerelem», jobbra pedig kisebb tájképek mellett Innoczenttől egy női arczkép látható. A miniszterelnök mellszobra úgy a hasonlatosság igazságával, mint a művészi kezelés szabadságával s a jellemzés biztosságával ragadja meg a néző figyelmét. E mellszobor egyike a kiállítás legjelesebb alkotásainak.

K—ny Ö—n.

A SZOBRÁSZ-ISKOLA A BAJZA-UTCZÁBAN. Morelli G. tanár fényképe után.

MISU KARÁCSONYA.

Elbeszélés.

Apja elküldte a városba, hogy pénzzé tegye azt a pár szál fiatal fenyőfát, mely épen ott emelkedett krumpliföld je végében. Azért ültette, hogy sovány földjét kissé nedvesen tartsa, de most, hogy az ünnep beköszöntött s szegény ember mindent elkövet, csakhogy egy kis pénzhez jusson; nem volt maradása többé annak a néhány csemetének sem. Pedig csak a

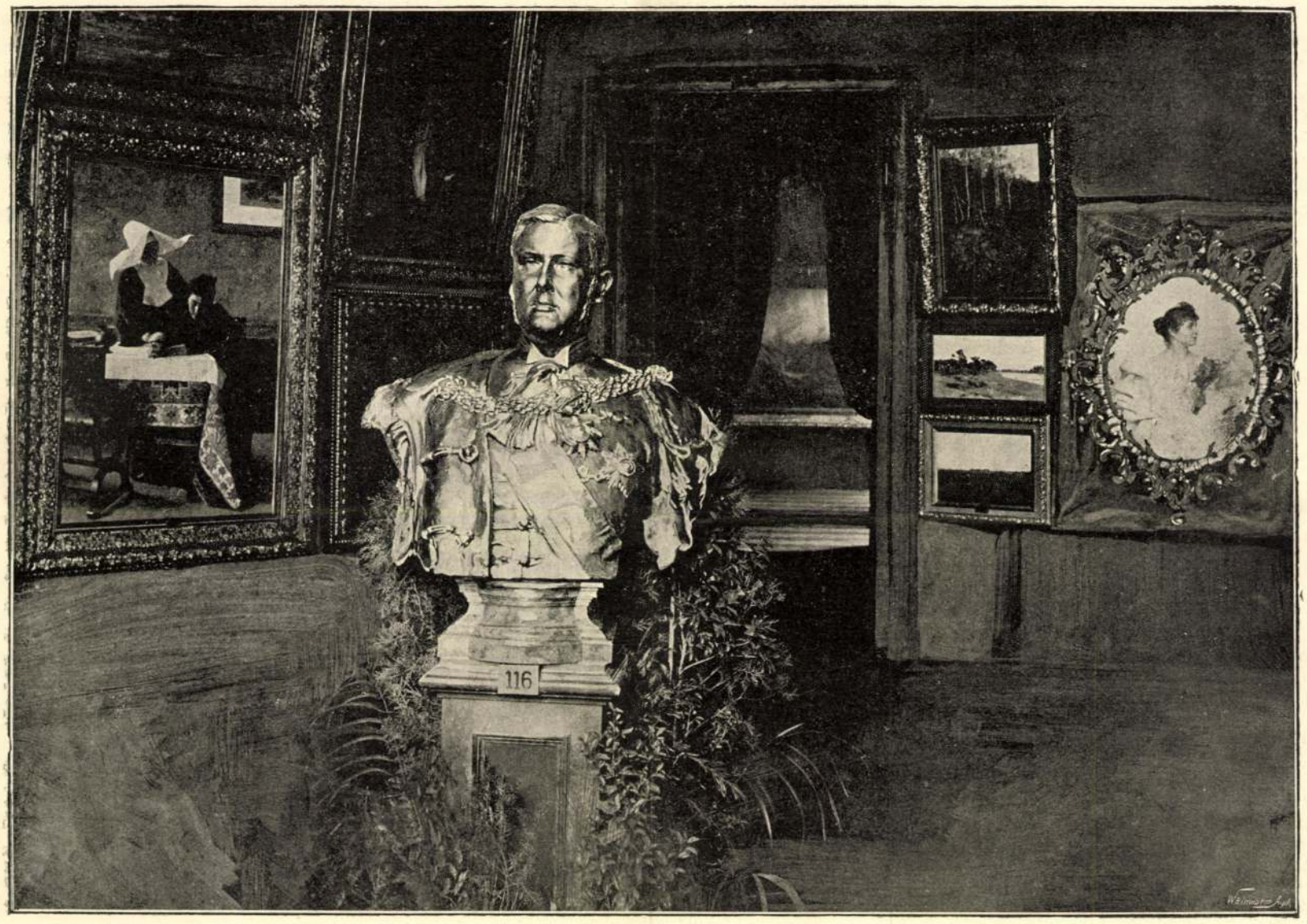

Weinwurm Antal fényképe után.

WEKERLE SÁNDOR MINISZTERELNÖK MELLSZOBRA STROBL ALAJOSTÓL, A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁN.

jó ég tudja milyen fájdalmasan esett, mikor zuhanó fejszéje első csapása alatt megreccsenni hallotta, hiszen alatta volt eltemetve felesége, ki csak nem rég költözött el az élők sorából; gyógyithatlan bút és három kis árvát hagyva a szegény emberre. Bizony az árvák közül a legnagyobb is apró legényke volt még: a Misu, de azért ő helyettesítette kisebb testvérei mellett a hiányzó anyát. Dajkálta, csitította órákon át azt a magával tehetetlen síró kis csecsemőt, ki rozzant, megrepedt kenyérsütő teknőjében, ócska, piros csikos czihából hasogatott rongyai közt olyan közönyösen hordozta körül apró szemeit a nyomorult viskó ütött-kopott butorzatán. Fésülte, tisztogatta a nagyobbikat s a testvéri szeretet egész meleg ösztönével védelmezte, ha valamelyik kötekedő siheder öklét emelte rá a mint elhaladt a favágó gyerekek füstös havasi kalibája előtt, a szomszéd faluba ünnepi misére.

A szegény ember szétosztotta utolsó darab kukoriczakenyerét gyermekei közt, s aztán összeróva sebtiben egy gyalogszánkát pár szál hámozatlan fából, nehány deszkát vetett rá keresztbe s szépen rárakta a fenyőgalyakat.

— «Hallod-e Misu? Ezekkel bemégy majd a városba s eladod, mert ha nem, akkor nem lesz mit ennünk. Én addig felaprózok oda át a pálinkás zsidónál nehány tuskót, mire haza jövök itt légy, gyorsan járj s ne ácsorogj. Értetted?»

Misu egykedvüleg bólintott; nagy, fekete, tágra nyilt szemei érzéketlenül bámészkodtak a semmiségbe, mint egy gép, mint egy sorsába törődött igavonó állat, megragadta a szánra vetett kötelet s keskeny vállait erősen nekifeszitve, nagyokat rántott a csuszó alkotmányon, mely nyikorogva mozdult meg helyéből.

Az éjjel esett hó friss réteggel vonta be a földet. A gyermek szédülni érezte a fejét a szakadatlan, egyforma fehérség láttára, mely eléje tárult; mindazonáltal bátran nekiindult, mint a kire most egy éhező család egész sorsa nehezedett. Álmosságát legyőzte a csikorgó friss idő, s ő csak oly gyorsan haladt előre, mintha semmi fáradtságot sem érezne.

Minduntalan jövő-menőkkel akadt össze, kik a város felé tartottak, vagy onnan jöve hazasiettek, megterhelve mindenféle vásárolt portékával. Hiszen karácsony szombatja volt s mindenki követte szive sugallatát, hogy örömet szerezzen hozzátartozóinak.

Még csak nehány lépés s útja czéljához ért. Az utczákon egyszerre élénk látvány tárult eléje. A fényes kirakatok csak úgy pompáztak a szebbnél-szebb tárgyaktól. Járókelők zsibongtak jobbra-balra s mindenki arczán öröm és megelégedés ült. A hivatalnok ma korábban bezárta irodáját s csomagokat czipelve, tartott hazafelé, miközben fülig burkolta fejét prémes bekecsébe. Már előre dörzsölte kezeit a kellemes estére, melyet honn váró családja körében fog eltölteni. Tágas zsebeiből rumos üveg és téás doboz kandikáltak elő, e kedves kiegészitői a sziporkázó meleg kandallónak.

Misu, ki most találta magát először egyedül ennyi uri nép közepette, azt sem tudta, merre vesse szemeit. Innen is, túl is lökdösték a járókelők; kicsibe mult hogy el nem sodorta az áradat kis szánjával együtt, mely vígan szántotta maga mögött a mély havat.

A vásár lassan ment; sokáig koczogott didergő, vörösre csipett kezekkel, házról-házra. Szederjes orczája részvétre gerjesztett, de karácsonyfával már mindenki el volt látva. Órákig járt-kelt fel s alá a bérházak sötét udvarain, a nyüzsgő úri néppel telt boltok előtt; végre utolsó fáján is túladott s föllélegzett, mintha nehéz kő esett volna le szivéről. Már épen gyujtogatták a légszeszlámpákat, s ő az elvégzett munka jóleső tudatában oda állt a legragyogóbbik alá s előhuzva zsebéből a fényes koronákat, egyenként kezdte számlálni egyik markából a másikba.

Csupa csengő, ujdonatuj ezüst volt. Örült a lelke, a mint meg-megcsörrentek gémberedett kezei közt. Egyszerre valaki röhögve hátba ütötte. Ijedve fordult hátra s egy rongyokba burkolt, piszkos alakot pillantott meg, ki szájában büszkén forgatva egy kialudt szivarvéget, szemtelen bizalmassággal közeledett hozzá.

— «Hát te mit csinálsz? Van jó dolgod, hogy itt gubbasztasz egyedül ebben az átkozott hidegben?» rikácsolt a jövevény és sanda tekintetet vetett a fényes pénzdarabokra, melyeket Misu gyorsan, titkolózva csusztatott zsebébe.

— «Mi közöd hozzá?» hebegett meglepetten Misu s gyanus szemekkel méregette az idegent.

— «Hehehe! Talán bizony a pénzedet félted tőlem? No bizony, mintha rászorultam volna. Ide nézz!» szólt s nadrágjába sülyesztett kezével megcsörrentett nehány apró pénzdarabot. «Van itt pénz elég. A kinek esze helyén van, a nagy városban nem kell annak félni. Gyere velem; mit iszol?»

Misu bámuló szemeket meresztett társára. Tekintetén átcsillámlott a kiváncsiság, melyet a csavargó szavai ébresztettek benne.

— «No csak semmi teketoria; ugyan ne bolondozz; — szólt ez ismét, a mint észre vette Misu vonakodását, — amott a sarkon pompás forró theát mérnek, csak hat krajczár. Ne félj, én fizetem. Fogózz a kabátomba, oszt majd valahogy keresztül törjük magunkat ezen a rengeteg népen. Hej, itt lenne ám csak szép aratás!»

És otrombán kacsintva Misura, ki együgyü arczczal hallgatta, erővel maga után vonta őt.

Misu gépiesen követte.

Egy roppant kivilágitott templom elé értek, honnan elbüvölő orgonahangok hallatszottak ki, mig az oltár felgyujtott ezernyi gyertyái kivetették fényöket a járdakövezetre. Misu minden áron közelebb akart jutni. Hisz ilyet soha sem látott odafent a havasok közt.

Beléptek. Misu kábult a fénytől, a misézö papok ragyogó öltözeteitől, a tömjén illatától. Társa azonban hirtelen elváltoztatta szokott arczkifejezését s egy ajtószárny mögé húzódva, levette s kinyujtotta piszkos kalapját, miközben neki is intett, hogy hasonlót tegyen. De Misu hiába küzdött az emberáradattal, a roppant néptömeg, mely most kezdett kifelé tolongani, magával sodorta. Majd, hogy össze nem nyomták.

Szorongva kezdett kiáltani. Egy előtte álló előkelő öltözetű úr végre megszánta s karjaival csinált neki helyet, mig kijuthatott a szabad levegőre. Azonban kalauzának többé se hire, se hamva nem volt.

Ijedve tapogatta meg zsebeit — nincs *semmi*! Minden pénze, egész napi nehéz keserü keresménye oda volt. Mit tegyen? Hova menjen most? Hideg verejtékcseppek ütöttek ki homlokán. Merészkedhetett-e apja szigoru arcza elé kerülni, ki eddig türelmetlenül várta odahaza. Megjelenhetett-e üres kézzel apró testvérkéi előtt, kik tőle várták a holnapi kenyeret?

Valami görcsös fájdalom szorította össze torkát. Sírni akart volna, de nem tudott. Itt állott egyedül a roppant házak iszonyú pusztaságában, nem tudta merre fordúljon, nem tudta mihez fogjon.

Künn erősen kezdett havazni. Szemei elől eltüntek a házak és emberek. A roppant hópelyhek arczát csiklandozták s oly eszeveszetten forogtak a levegőben, mintha bukfenczeket hánynának az ő mulattatására. Azt sem tudta merre menjen. Nézett az égre, semmit sem látott, csak lustán gomolygó szürke fellegeket. Ah, olyan rokonnak érezte magát ezekkel a kósza pelyhekkel, melyeket a szél kaczagva szórt a semmiségbe. Hiszen ő is, épen olyan tehetetlen, oly hontalan gyönge mint azok, a mint forognak, forognak, s egyszerre semmi sincs belőlük. Hova tüntek? Merre szálltak?

Milyen furcsa! szédült-e, vagy csak a merő nézés okozta, de úgy tetszett neki, mintha ő is azok közt keringene, — egy fehér pontocska — fejét vesztve, öntudatlanul. Mily sebesen járnak körben, hogy közelednek s lökődnek újra szét, mint egy gép kerekei. Csak rajta, rajta! ... jobban ... sebesebben! De mi volt ez? Egyszerre erős ütést érez a fején, ugyanakkor robogást s a kocsis «hahó!» kiáltását hallja. Aztán mintha egy pillanat alatt sokan, sokan gyülnének köréje s egyik fölkiáltana «szegény gyermek!» s azután vége, többé semmit sem hall.

Mikor felocsudott ájulásából, egy öreg őszhajú embert látott feléje hajlani, ki fejét vizsgálgatta. Nehány körülte sápitozó asszony beszédéből azt vette ki, hogy épen mikor szédülten, láztól gyötörve, földre rogyott, egy kocsi hajtott feléje s ha a kocsis hirtelen meg nem állitja lovait, menthetetlenül széttiporják. Így is erős zúzódásokat szenvedett s az orvos, ki összetapogatta megnézegette arczát, kezeit, — fejét aggodalmasan csóválta. És azzal a szegény Misut, ki alig állott lábain, haladéktalanúl a készen álló kocsiba segitette.

Csakhamar megérkeztek egy nagy ház elé, hol lesegitették, tiszta ágyba fektették s orvosságot készitettek számára.

Azonban az izgatottság annyira megtörte erejét, hogy nagyfoku láz állott be s félrebeszélt. Az orvos komolyan rázogatta fejét, lelkére kötötte az ápolónőnek a gyermek gondozását, s távozott. E percztől fogva elvesztette öntudatát. Csak néha-néha tért magához s ilyenkor föltekintve, a mécses rezgő világa mellett megpillantotta az ápolónőt, vizet kért tőle s remegve mondott köszönetet. A közeli betegek szomorú arczczal nézték a gyermek halálküzdelmét; egy-egy forró köny pergett le arczaikon s lélegzeni is alig mertek, nehogy megzavarják az ünnepélyes csendet, mikor egy ártatlan lélek vesz örök búcsut földi hüvelyétől.

Végre elaludt. Nem háborgatták kinok, nem nyugtalanitották földi gondok. Ugy tetszett neki, mintha megannyi kis szárnyas lények repkedték volna körül, ki nádparipán, ki meg szekerecskét huzva, az egyik tarka íjjal lövöldözve, a másik aranylabdát hajtogatva a magasba, melyet csengő nevetéssel kapkodtak el egymás elől. És az ég oly derült, tiszta, a pázsit oly üde zöld volt. Nehányan piczi, rózsás lábaikkal locsolgatták a kis patak ezüstös habjait. Egyszerre fölemelkedtek, lebegve szálltak mind magasabbra, őt is hiva, hogy velük menjen. Misu ugy érezte, mintha megkönnyebbült testét ezer fuvalom emelné utánuk. Édes, jóleső csiklandozás fogta el, a mint kis kezeik hivó intésére elhagyta a földet. S most ime megfordul egyikök s piczi gödrös újjaival egy távoli tárgy felé mutatott. Odanéz, s mit lát? Pompás, terebélyes nagy fenyőfát, zöld ágai megrakva minden jóval, a mit gyermeki szem csak kivánhat: pogácsa, sütemény, alma, czukor. A fa alatt egy jó öreg anyóka bólogatott nyájasan s kitárva feléje karjait. Misu szivét örömsugár járta át; oda temetkezett annak az ülő alaknak az ölébe s szeretetteljesen fonta át karjait. Anyja volt.

Éjféltájban fölrettent álmából a gyermek. Elkezdett félrebeszélni s megragadva ápolónője hideg kezét, görcsösen szorította halálverejtéket

Márkus Emilia.

Strobl Alajos megfaragta Márkus Emilia szobrát Két képen bemutatjuk a szobrot is, Márkus Emiliát is, Strobl Alajost is. Még a művész sem veheti rossz néven, hogy én ezeken a képeken is Márkus Emiliát csodálom. A szobrokat csak igy képben láttam. Itt is sikerültnek látom, természetben bizonyára még sikerültebbek, de merész konkurrenczia volt Márkus Emiliát a szobrok mellé lefotografálni. A Márkus Emilia arczának finomsága, fejének csodás érdekessége, tekintetének veszedelmes szelidsége, szinte megható melankóliája: hol van azokon a szobrokon?! Az anyag még a Strobl nagy művészetének varázsa alatt sem lehetett annyira engedelmes, hogy igy egymás mellett nézve a modellt és a művet: megtalálhatnánk a kitünő szobrokban a Márkus Emilia sokféle szépségének csodás harmóniáját.

Strobl Alajos különben nagyon meg lehet a sikerével elégedve. A sikere ott kezdődött, a mikor Márkus Emilia elhatározta, hogy ő is lesz modell. És ezt a premiérejét a Strobl Alajos műtermében tartotta meg.

A művésznő erről az uj szerepéről a *Magyar Szalonnak* a következő szép sorokat irta:

A műteremben.

Mikor azt olvastam X. vagy Y. nagyságról, hogy modellt ült valamelyik festő vagy szobrász előtt, mindig bizonyos szánalom fogta el a szivemet. Modellt ülni, órák hosszat . . . mozdulatlanul, szótlanul . . . óh istenem, hogy is birná azt ki egy magamforma mozgékony, idegeskedő nő!

Pedig végre engem is utólért a végzet. Én is voltam modell. És épenséggel nem volt rettenetes. A hogy beléptem a mester műtermébe, a múzsának eme másik hajlékába, csodás mély érzés vett rajtam erőt. A Szent-István-emlék mintázott alakjai állottak előttem . . . A história, a vallás, a költészet ihlete sugárzott ki a műből és szent áhitatba ringatott a szemlélése.

A szomszéd teremből egy bájos szép nő, a mester neje ajkairól édes dal kelt a légbe és a kisérő harmonium lágy accordjai rezegtek a falak között. A hangulat varázsa alatt állottunk mind a ketten: a mester is, én is.

Mély, andalitó melankóliának voltam a rabja és ez lebilincselve tartotta minden érzékemet.

Oh, nem szánom többé azt a modellt, akinek szive és lelke van; de sajnálatra méltó az, akit hidegen tud hagyni a műterem varázsa.

Márkus Emilia.

Magyar Szalon
XXXII. k. 1899

Strobl Alajos

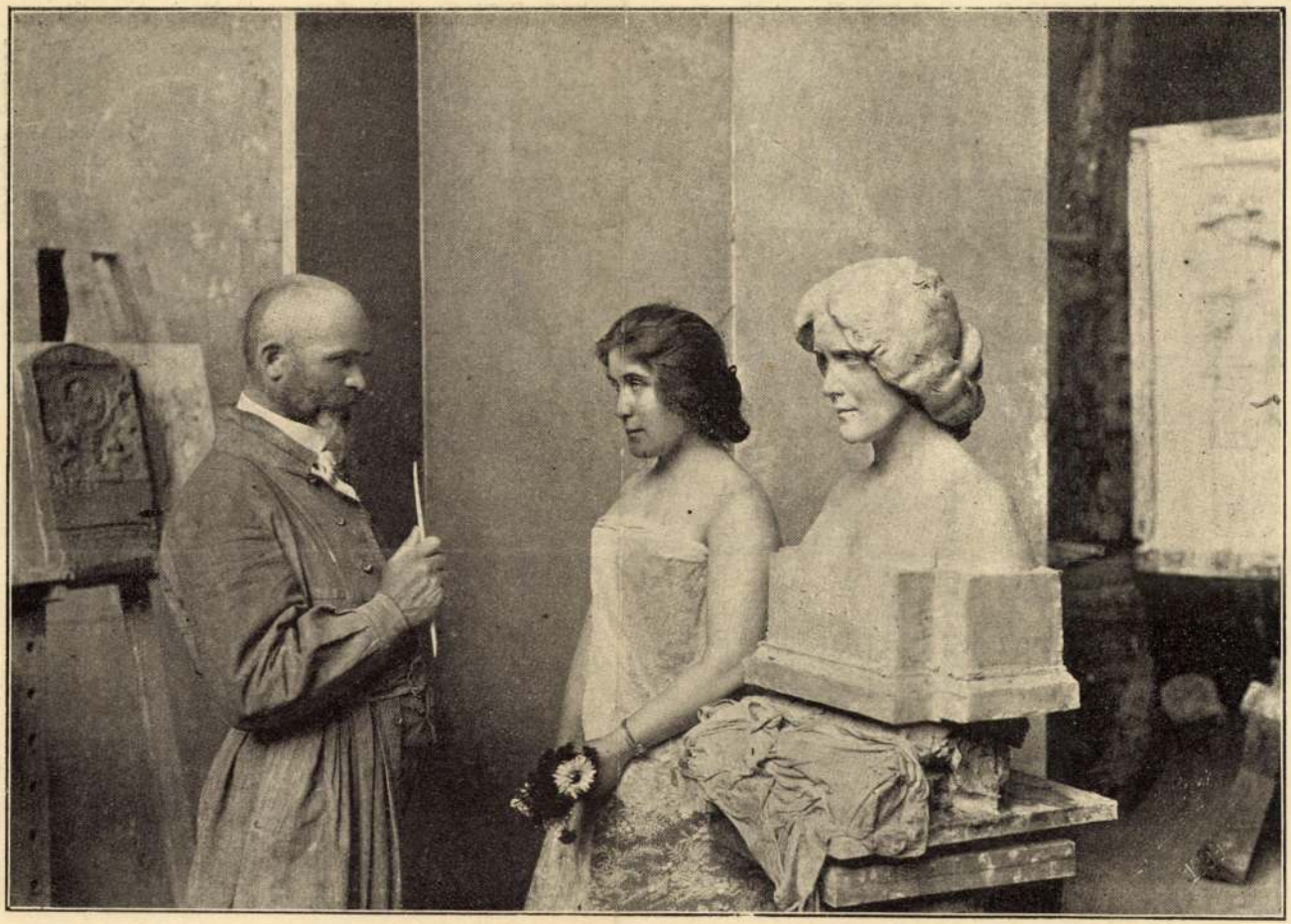

Márkus Emilia mint modell Strobl műtermében.

Uher Ödön fölvétele.

A kiállítás kurátorai

Blaskóné Majkó Katalin

Körösényi Tamás

Nagy Ildikó

A kiállítás védnöke

König Frigyes rektor

Magyar Képzőművészeti Egyetem Barcsay Terem.

1062 Budapest, Andrássy út 69-71.

A kiállítás az OTKA támogatásával jött létre.

A Magyar Képzőművészeti Egyetem

tisztelettel meghívja Önt

Stróbl Alajos

és a szobrász mesteriskola

című kiállításának megnyitójára

2006. szeptember 18-án, 18 órára,

a Magyar Képzőművészeti Egyetem Barcsay Termébe.

A kiállítást megnyitja

Marosi Ernő

művészettörténész

Megtekinthető 2006. október 20-ig, hétfőtől

péntekig 10 – 18 óráig, szombaton 10 – 13 óráig.

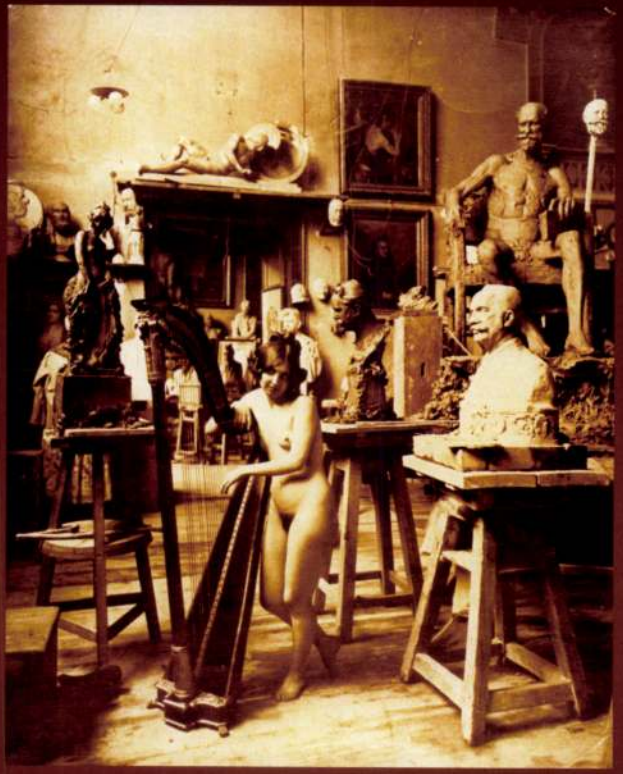

Meghívó

A kiállítás kurátorai

Blaskóné Majkó Katalin

Körösényi Tamás

Nagy Ildikó

A kiállítás védnöke

Kőnig Frigyes rektor

Magyar Képzőművészeti Egyetem Barcsay Terem.

1062 Budapest, Andrássy út 69-71.

A kiállítás az OTKA támogatásával jött létre.

A Magyar Képzőművészeti Egyetem

tisztelettel meghívja Önt

Stróbl Alajos

és a szobrász mesteriskola

című kiállításának megnyitójára

2006. szeptember 18-án, 18 órára,

a Magyar Képzőművészeti Egyetem Barcsay Termébe.

A kiállítást megnyitja

Marosi Ernő

művészettörténész

Megtekinthető 2006. október 20-ig, hétfőtől

péntekig 10 — 18 óráig, szombaton 10 — 13 óráig.

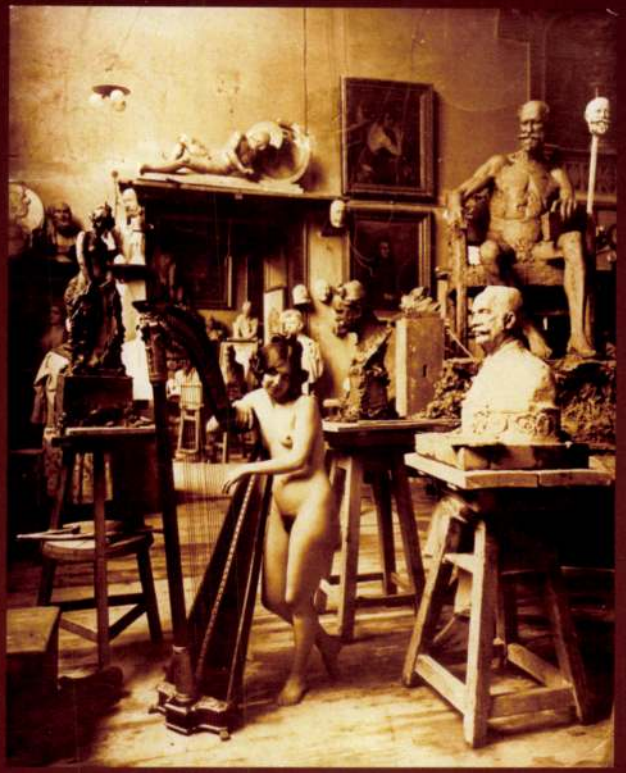

Meghívó

SZABADSÁG

KOLOZSVÁRI KÖZÉLETI NAPILAP

XVI. ÉVFOLYAM, 226. SZÁM • 2004. SZEPTEMBER 27., HÉTFŐ • ÁRA 5000 LEJ

NAT

T R A

• REPÜLŐJE
• BUSZJEGY
• SZÁLLÍTÁS
850
• ÜDÜLÉS
TUNÉZIA:
Tel.: 0264/430-911
Szentegyház / I

Szabad választásokat követel az MPSZ

II. kongresszusát tartotta szombaton Székelyudvarhelyen a nyolc hónappal ezelőtt alakult Magyar Polgári Szövetség (MPSZ). A polgármesteri hivatal gyűléstermében 153 küldött vett részt 12 területi, zömmel székelyföldi szervezet megbízásából. A kongresszus elfogadta a polgári szövetség alapszabályzatát, és megválasztotta új vezetőségét. Az MPSZ elnöki tisztségére **Szász Jenőt**, Székelyudvarhely polgármesterét választották meg, ellenjelöltje nem volt.

(Folytatása a 4. oldalon)

Makkay József

Hazatért gróf Bánffy Miklós mellszobra

Örömteli esemény helyszíne volt szeptember 25-én, szombaton délelőtt a Farkas utcai református templom: itt leplezték le gróf Bánffy Miklós bronzba öntött mellszobrát. Stróbl Alajos művének másolatát *Bartha László* és felesége, *Stróbl Zsófia* ajándékozta az Erdélyi Református Egyházkerületnek, a leleplező szertartást pedig főtiszteletű *Pap Géza* püspökkel együtt a gróf lánya, *Bánffy Katalin* végezte.

Ünnepi igehirdetésében az Erdélyi Református Egyházkerület egykori főgondnokának emlékét idézte Pap Géza püspök, a Zsidókhoz írott levél 13/7. alapján, amely rész arra buzdít: „Emlékezzetek meg a ti elöljáróitokról." Elhangzott: Isten nagy ajándéka, hogy tudunk emlékezni, fel tudunk idézni eseményeket, embereket, cselekedeteket a múlt ködéből. Az emberi emlékezet azonban szelektív: hajlamosak vagyunk inkább a rossz, kellemetlen dolgokra emlékezni. Isten parancsa szerint emlékeznünk kell az elöljáróinkra: uralkodókra, fejedelmekre, vallási vezetőkre, akiket Isten választott ki a nép vezetőjéül. Ilyen személyiség volt gróf Bánffy Miklós is, aki íróként, művészként, politikusként, főgondnokként is megtalálta feladatát. Bár nem volt lelkész, mégis Isten igéjével figyelmeztette népét, hiszen regénytrilógiája az Ószövetség népének történetén keresztül próbál intő jellel szolgálni.

(Folytatása a 2. oldalon)

Sándor Boglárka Ágnes

Össznemzeti jelentőségű a Szent György-sz

Tudományos ülésszak az emlékezés jegyében

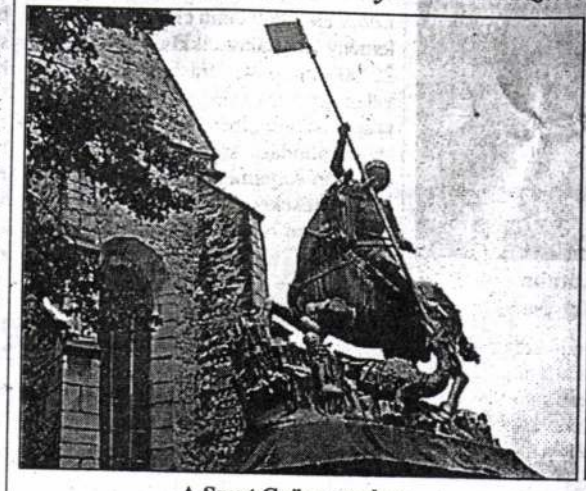

A Szent György-szobor Fotó: *Gyurka Előd*

A tudományos ülésszak előadói: Kovács A Kerny Terézia, Murádin Jenő, Egyed Emes

Szombaton az Unitárius Püspökség Dávid Ferenc dísztermében tudományos ülésszakkal folytatódott a kolozsvári Szent György-szobor fennállásának századik évfordulója tiszteletére szervezett kétnapos rendezvénysorozat. A *Csetri Elek* akadémikus elnökletével megtartott emlékkonferencián magyarországi és helyi szakemberek előadásai hangzottak el.

Az ülésszak megnyitó beszédében **Szabó Árpád** unitárius püspök a Szent György-legenda üzenetére, a hitéért áldozatra képes személy és az isteni oltalom nagyságára emlékeztetett. A szobor a jó és a rossz harcát testesíti meg, az embernek pedig komolyan kell vennie ezt a küzdelmet – mondta. **Kötő József**, az EMKE elnöke az elmúlt évtizedek erdélyi és kolozsvári művelődéspolitikai vonatkozásait elevenítette fel. Elmondta: a cél Kolozsvár arculatának megőrzése volt, mert ez egyben sajátosan erdélyi és egyetemes kincs, és az erdélyi magyarság megmaradását jelenti. Csetri Elek szerint a Szent György-szobor is bizonyítja, hogy amióta felvettük a kereszténységet, művelődésünk bekapcsolódott a hasonló európai áramlatokba.

Murádin Jenő művészettörténész a Szent György-szobor másolatának Kolozsvár városrendezési terveiben való jelenlétéről beszélt. Fadrusz János Mátyás-szobra 1902-ben foglalta el helyét a Főtéren, és ez ösztönzőleg hatott a Kolozsvári testvé szobra másolatának szeptember 28-án Arany János (ma I Az előkészítő mun vállalt magára Ha mester és Posta B tó. A munkát Buda szobrász végezte el ingyenes hozzájáru tervezte meg. A sz különböző nemzet támogatásával és m költségi áron tízez ami negyedrésze vo avatási költségének.

(Folytatása a

Évadnyitó a Kolozsvári Magyar Operába

Ünnepélyes p *József*, a Gyulai V tója Simon Gábor *badi Péter* művész gában megnyitja a *ra Gyulán* című f követte Erkel Fer című operájának b

Fotó

Fize

október-de

BRICA DI

Mit nekem

2004 szeptember 27 hétfő

: Adalbert. Germán név, jelen-
5 nemesség.
TE: 7 óra 18 perckor.
GTÁ: 19 óra 15 perckor.
ULÓK: • Ma van az Idegen-
Világnapja. • Ma van a Süketek
zi Napja. • 1633-ban született
Báthory István erdélyi fejede-
9-ben a Szovjetunióban atom-
báltak ki.

észeti Múzeum

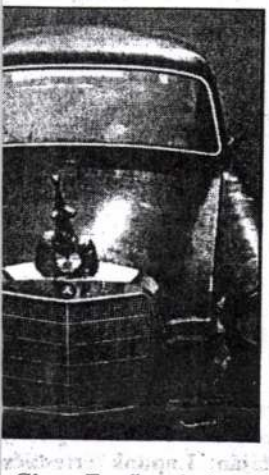

Ciupe Ernő szobrászati
nyílik meg szeptember
ütörtökön este 8 órakor
on, a Bánffy-palotában, a
zám alatt.

ÁN MÁRIA *Futótűz* cí-
ötetét mutatják be szep-
án, kedden du. 5 órakor a
Sándor Galériában (Kos-
nber 21. u. 1. szám). Köz-
Hary Béla, Hary Judit,
úl, Vindis Andrea, Tyu-
olcs, Kovács Emőke és
solya.

S ATTILA *A Duna*
na (a magyar szakrális
feltárása) című kötetété-
emutatója elmarad.

ozsvári
radio
AGERÓRA
ta du. 3-tól 4-ig
ora@kolozsvar.ro
ágyi Szabolccsal
000r531s

apszámfelelős:
Németh Júlia
a János András

Hazatért gróf Bánffy Miklós mellszobra

Főtiszteletű Pap Géza püspök és gróf Bánffy Katalin leleplezi az író mellszobrát (*Gyurka Előd* felvétele)

(Folytatás az 1. oldalról)

Az igehirdető értékelése szerint Bánffy gróf prófétai világos látással érzékelte a közeledő tragédiát, és fájlalta, hogy a nép vezetői nem ismerték fel a bűnöket, amelyek az összeomláshoz vezettek. Bánffy Miklós üzenete a mai vezetőknek is szól, figyelmeztetett a püspök: megszámláltatunk, egység nélkül híjával találtatunk, és ha egymást marjuk, darabokra szaggattatunk. A gróf egész életét, irodalmi és közéleti munkásságát áthatotta a népe iránti féltő szeretet, a megélt és megtapasztalt isteni igét vitte és ültette át a hétköznapok gyakorlatába. Tudta: nem véletlenül született grófi családba, ennélfogva küldetése is jóval nagyobb, hiszen akinek Isten többet adott, attól többet is fog számon kérni. Élete végén Bánffyt megfosztották vagyonától, lerombolták bonchidai kastélyát, őt magát menekülésre kényszerítették, amely után még három hónapot élt Magyarországon. Példája a tenni akarás, az elszántság, a nép iránti szeret, az utókor kötelessége pedig a példa követése – szögezte le Pap Géza püspök.

Az Erdélyi Református Egyházkerület igazgatótanácsának nevében **Tonk István** főgondnok méltatta egykori elődjét, aki Trianon után Magyarország külügyminiszteréneként tevékenykedett, majd 1926-ban visszatért Erdélybe, ahol egyházi-közéleti szerepet vállalt. Főkurátori kötelességét mindig mintaszerűen teljesítette, programja örökké időszerű marad.

A szobor adományozásáról szóló okiratot **Fazekas Zsolt**, a Kolozsvárbelvárosi egyházközség lelkipásztora ismertette. A dokumentum kimondja: Bánffy Miklós gróf végre hazatér, és elfoglalja az őt megillető helyet a magyar Pantheon fényes csarnokában. A bronzba öntött szobormásolatot gróf Bánffy Katalin, az író-államférfi lánya és főtiszteletű Pap Géza, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke leplezte le, majd a püspök felolvasta Bánffy Miklós végrendeletét. Az okirat szerint a Király utca 14-es szám alatti, Toldalagi-Korda palota néven közismert ingatlant a gróf a református egyházkerületre hagyományozta, ennek udvarán kívánják majd elhelyezni szobrát, amint az épület visszakerül jogos tulajdonosához.

Az ünnepi esemény méltó befejező mozzanataként szolgált a Református Kollégium énekkarának színvonalas műsora, **Székely Árpád** igazgató-karnagy vezetésével.

*

Szombat délután a Gaudeamus Könyvesboltban gróf Bánffy Katalin dedikálta édesapjának, gróf Bánffy Miklósnak a Polis Kiadónál megjelent könyveit. A kötetlen találkozón **Dávid Gyula**, a kiadó igazgatója elmondta: a vendég az ismert történelmi kényszer hatására 1945 nyarán érettségiző korú fiatalként távozott édesanyjával Budapestre, és azóta most járt először Kolozsváron. Bár nincs irodalmi múltja, leveleiből kiderült, hogy van írói vénája. Ennek köszönhetően jövő nyáron valószínűleg már kötetszerzőként köszönthetjük városunkban.

Ö. I. B.

TROMBÓZISOK MEGELŐZÉSE – ALVADÁSGÁTLÓ KEZELÉS címmel **dr. Bódis György** tart előadást az Asztmaklub összejövetelén, szeptember 27-én, hétfőn du. 5 órától a Filantróp Alapítvány Szentegyház utca 2. szám alatti szék-

KAMARAZENE ESTET tartanak szeptember 28-án, kedden este 7 órai kezdettel az Unitárius Egyház tanácstermében (Brassai utca 6. szám). Közreműködik Kostyák Levente blockflötén és Kolcsár Péter zongorán. Műsoron reneszánsz-, barokk-,

Szamizdat pamfletek a Tranzit Házb

A Tranzit Házban találkozhattak az érdekl pénteken este *Tamás Gáspár Miklós*sal, aki *A H* Kolozsvárra. A moderátori szerepet *Papp Sándo Boróka, A Hét* szerkesztői vállalták, de a beszélge tározott forgatókönyve.

Szó esett a meghívott személye körül kialakult „tömeghisztériáról", Tamás Gáspár Miklós elmesélte: az *Ebből elég volt* című cikkére a közvélemény 126 válaszcikkben és mintegy 25 000 internetes írásban reagált, ez valamiféle rekordot jelent magyarországi viszonylatban!

Elmondása szerint az elmúlt 16 év során folyamatosan kapott és kap fenyegetéseket, olyannyira, hogy mára már nem is veszi azokat igazán komolyan.

A besz látozódott a fzelítő a te ből: a politi ségei és vis közelítésbe kérdése, az csolata. Egy hogy a mag ért szeretik vel ők nem szágra, ellen rok egy rész

Építettörökség-helyi szakképző program B

Az országnak sokkal több szakember

Szombat délelőtt kapták meg Bonchidán okle akik részt vettek az Építettörökség-helyreállító s amelynek során a legjobb szakemberektől tanulh

Az ünnepségen részt vett a Művelődési Minisz *tish Council* képviselője, továbbá a település pol Megyei Tanács alelnöke. A nap hősei azonban még tói: a *Transylvania Trust* és a *Brit Műemlékvédő H of Historic Building Conservation*) szakemberei, il akik a tanfolyam során a bonchidai Bánffy-kast helyreállítására törekedtek.

David Baxter a Brit Műemlékvédő Hivatal képviseletében elmondta: a *British Council* és a *Román Kultuszminisztérium* kezdeményezésére indult a program, amelynek lebonyolítását a *Transylvania Trust* és a *Brit Műemlékvédő Hivatal* vállalta. Ennek végső cél oly lításban járta se, akik a szá emléképület arculatát, az ségben dolgo

A jelenlé

A Bonchidán oktatott mesterségek egyi
(A fotó a Brit Műemlékvédő Hivatal honlap

Stróbl Hajos

Hárs Ernő

Művésztúra az Appenninekben

Jó száz évvel ezelőtt, 1983. augusztusában nagyapám öccse, Strobl Alajos szobrászművész vezetésével tíz főből álló túristacsoport vágott neki Riminiből Itália vadregényes sűrűjének. A cél Firenze, illetve azon túl a carrarai márványbányák voltak. A mester, aki sohasem szűkölködött ötletekben, s aki szerencsés csillagzat jegyében álló művészpályáját szívesen tette – a reneszánsz ünnepi koszorúk mintájára – színes, teátrális elemek közbeiktatásával még emlékezetesebbé, azt találta ki, hogy a nagy elődök példáját követve, gyalogosan teszi meg a toszkán fővárosig vezető mintegy száz kilométeres hegyiutat. Viszonylag fiatal volt, harminchét éves, nőtlen, s ebben az évben aratta első igazán átütő, művészi sikerét. A főváros Zala Györggyel szemben őt bízta meg Arany János múzeumkerti szobrának elkészítésével. A győzelem hírére a Képzőművészeti Főiskola növendékei fáklyásmenettel ünnepelték tanárukat, aki a honoráriumból megengedhette magának, hogy hatot közülük magával vigyen a romantikus utazásra. A további résztvevők egy Antonio nevű tolmács és két hölgyvendég, a mester nővére, Strobl Zsófia festőművész és Jászai Mari voltak.

Strobl Zsófia különös, érzékeny, magányos művésztehetség volt, aki bálványozott öccse sikereinek árnyékában élte

Strobl Alajos: Önportré, 1880

csendes, visszahúzódó, de belül annál tartalmasabb életét. Noha különböző tárlatokon önálló művekkel is fellépett, tehetségének legjavát a nagy mesterek alkotásainak másolására fordította. Nemcsak neki, műveinek is tragikus sors jutott osztályrészül. Öccse tátrai villájában, Őrtűzön kialakított műterme – valamennyi alkotásával együtt – 1929-ben tűzvész áldozata lett. 1941-ben a Kamaraerdei Szeretetotthonban hunyt el, nyocvannyolc éves korában. Életemben egyszer, nemsokkal a halála előtt találkoztam vele, és egy testileg megtört, de rendkívül élénk szellemű, mindenre odafigyelő, bölcs öregasszonyt ismertem meg benne. Ő örökítette meg naplójában a nevezetes hegyitúra emlékét.

Jászai Marit nem kell bemutatni. Részvétele a gyalogtúrán éppoly szenvedélyes körülmények között ment végbe, mint élete annyi más fontos vagy kevésbé fontos eseménye. A tervről modellülés közben értesült. A mester ugyanis, aki 1884, a király portréjának elkészítése óta az arisztokrata- és művészvilágban is divatba jött, éppen ebben az időben mintázta meg őt Medea szerepében. Arra való hivatkozással, hogy régóta vágyott valami hasonló kalandos utazásra, Jászai azonnal lelkesen csatlakozott a csoporthoz. Az alkalomra külön túracipőt csináltatva, Keglevich gróffal hegymászási gyakorlatokat végzett, és vállalta, hogy a többiekhez hasonlóan megelégszik egyetlen hátizsáknyi utipoggyásszal.

Riminiig kényelmes, polgári módon utazott a művésztársaság, itt azonban megkezdődött a gyaloglás. S ez Jászai számára már az első négy óra után végzetes lett. A San Marinóban fekvő Serravallo községbe érkezve, új túracipőjét dühös káromkodással vágta a sarokba, s féléjszakán át a feldagadt lábát borogatta. Miután a helyzet másnapra sem javult, a mester kénytelen volt a számára öszvéres kordét bérelni. A fiataloknak, tanárukat is beleértve, persze, meg sem kottyant a néhányórás gyaloglás. Az olasz tájtól, még inkább a szép olasz nőktől megmámorosodva egész éjjel ropták a táncot. Sikerült is felkelteniük a helybeli férjek féltékenységét, aminek az lett a következménye, hogy reggel futólépésben kellett odébbállniuk, a táncpartnerek szemében könnyeket, arcukon pedig pofonnyomokat hagyva maguk mögött. A kis incidens mindazonáltal nem befolyásolta a vállalkozás általános jóhangulatát. Jászai ugyan nem volt kifejezetten elragadtatva a rendelkezésére bocsátott utialkalmatosságtól: "Mester – kiáltotta – én azt reméltem, hogy egy szép fehér táltost szerez nekem majd Olaszországban, ezzel szemben ilyen spárgával befogott tetűvel kell utaznom!", de aztán hamar alkalmazkodott az új körülményekhez. Bordó színű, laza köpenyt öltött magára, derekát selyemzsinórral átkötve, s hollófekete haját magasan felfésülve, úgy ült a primitív járművön, mint egy görög istennő. A társaság tagjai körülvették a kordét, egyikük hegedűt cincogtatott, úgyhogy mindenki, aki szembejött velük, azt hitte, hogy vándor színtársulattal van dolga.

A napló, sajnos, nem adja meg az utazás pontos útvonalát. A topográfiai hűségnél sokkal inkább a hangulati mozzanatokat részesíti előnyben. Csak azt lehet tudni belőle, hogy átkeltek St. Leon, Cagliostro halálának feltételezett színhelyén, majd a Tiberis forrásvidékén egy Falconieri gróf látta őket vendégül. Az út egyre meredekebb, az idő egyre fülledtebb lett, úgyhogy általában csak késő délután vagy este felé indultak útnak és késő éjszakáig vándoroltak.

Strobl Alajos: Anyánk

A legközelebbi azonosítható támaszpont egy hegytetőn levő ferences kolostor volt Olvernoban. Közben szénabetakarítással foglalkozó faunszerű szakállas lányokkal és csendőrökkel találkoztak. Az utóbbi találkozás kellemetlenül végződhetett volna, ha Jászai óvatosságból nem hozza magával az útlevelét. Igaz, hogy abban az időben útlevél nélkül lehetett Olaszországba utazni, de ez a kedvezmény aligha illette volna meg a hegyekben kóborló, gyanús idegeneket. Így azonban a tolmács megmagyarázta a falusi közbiztonsági embereknek, hogy az egész társaság benne van a felmutatott egyetlen útlevélben. Tekintve, hogy annak egy szavát sem értették, a végén mindenbe belenyugodtak, így az elszánt vándorok zavartalanul folytathatták útjukat.

A ferences kolostorban azzal borzolták fel Jászai idegeit, hogy őt Storbl Zsófiával együtt nem engedték be, hanem egy a völgyben jó messzire fekvő apácakolostorban szállásolták el, Haragjában másnap sem ment fel a barátok kolostorába, hanem fáradtságára hivatkozva, a jegyzeteit rendezte. Ősi szokás szerint a vendégeknek mindkét kolostorban ingyen szállás és étkezés járt, csak az volt a baj, hogy éppen bőjti napokra esett a vendéglátás. A felszolgált bakala nevű haltól azután a napló írója úgy elrontotta a gyomrát, hogy a gyaloglást neki is fel kellett adnia. Mivel a tanítványok sem vágytak már további állhatatossági babérok gyűjtésére, a mester egy omnibusszerű kétlovas kocsit bérelt, melyben valamennyien kényelmesen elfértek. Így tették meg az utat Firenzéig, mely már nem volt messze. Csak Strobl Alajos maradt hű az eredeti fogadkozáshoz. Továbbra is gyalog folytatta útját, mégha úgy megdagadtak is a lábai, hogy a végén a cipőjét sem tudta levenni.

A vándorlás Riminiből Firenzéig mintegy három hétig tartott. A városba történő bevonulás előtt az omnibusz – nem csekély feltűnést keltve megállt egy vendégfogadó előtt, hogy a gyalogosan érkező mestert bevárja. Váratlanul egy elegáns fiákker haladt el mellettük. Márkus Emilia ült benne a férjével, Pulszky Károllyal, aki azidőtájt éppen az Országos Képtár részére vásárolt képeket az itáliai múzeumokban, s akit ezért néhány év múlva igaztalan vádakkal öngyilkosságba hajszoltak. Szerencsére nem ismerték fel szedett-vedett öltözékű, elcsigázott honfitársaikat. Jászai ki is jelentette: "Ha ezek itt engem meglátnak, kereken letagadom magamat."

Firenzében Jászai néhánynapos múzeumlátogatás után elbúcsuzott a társaságtól, a többiek pedig vasúton utaztak tovább Carrarába. Itt a tanítványok, a megfelelő tanulmányokat elkészítve, szintén szétszéledtek, s csak a mester maradt nővérével még egy rövid ideig, hogy folyamatos márványszükségletének kielégítésére megújítsa szerződését egy Triscornia nevű bányatulajdonossal. Az út ezzel a képpel fejeződik be: A két Strobl-testvér egy citrom-narancs- és kaméliafáktól körülvett fehér márványpalota teraszáról gyönyörködik a carrarai hegyek látványában, mely olyan nagyon hasonlít a tátrai szülőföldhöz. Csak egyszerűen havat kell képzelni a csillogó márvány helyébe.

Strobl Alajos 1893-ban nem először és nem utoljára járt Carrarában, melynek szépségéért haláláig nem szűnt meg lelkesedni. Húsz év múlva, amikor nemességet kapott a királytól, egy darabka földet vásárolt az egyik messzelátszó magas hegytetőn és három ciprust ültetett rá, a maga és családja emlékének megörökítésére. A jelképes bitokot megsemmisítették a bekövetkezett történelmi földmozgások, de a három ciprus még félévszázad múlva is látható volt.

A nagynevű rokonról nincs közvetlen emlékem. Elsősorban anyám elbeszéléseiből ismerem, akinek korán meghalt édesapja helyett második apja volt, s aki őt nemcsak művészetéért, de jóságos nagyvonalúságáért is valóságos félistenként tisztelte. Műveinek fényképmásolatai anyám féltve őrzött kincsei közé tartoztak, s az évek folyamán egy-egy személyes vonatkozású gipsz- és bronzmásolat is került a családhoz.

Íróasztalom felett őrzöm azt a képet, melyet a mester kétéves koromban Magyaróvárott rólam rajzolt, amint az ajándékul hozott forgó paprikajancsit figyelem. Budapest ostroma után a Várpalota restaurálásáig a Kossuth téren működött a Nemzeti Galéria, melynek előcsarnokában a főhelyet kapta Strobl Alajos egyik legszebb műve, az 1900. évi párizsi világkiállításon nagydíjat nyert Anyánk. Diplomata koromban, valahányszor külföldi vendégeket kísértem hazai művészetünknek ebbe a klasszikus gyűjteményébe, mindig azzal vezettem be a látogatást, hogy itt ül a dédanyám.

Az idézett naplót a mester mérnök-fia, Stróbl Mihály bocsátotta a rendelkezésemre, hogy hosszú éveken át dédelgetett vágyam lett a romantikus utazás huszadik századi körülmények közötti megismétlése. 1988-ban azt hittem, hogy ez sikerülni fog. Beneveztem egy Riminibe szóló társas utazásba, melynek keretében csillagtúra-szerű kirándulásokra került sor San Marinóban, Ravennába, Ferrarába, urbinóba és Firenzébe. Az utóbbitól reméltem a múltszázadi hegyiút fő támpontjainak érintését. Csak hát súlyosan csalódtam. A firenzei autóbuszos kirándulás gépkocsivezetője nem a rövid, de fárasztó apennini átkelést, hanem a majdnem háromszor olyan hosszú, de kényelmes, Bolognán átvivő kerülőutat választotta. Így azután nemcsak a hegyekből, de Firenzéből sem láttam semmit. Mire odaértünk és parkolóhelyet találtunk, a múzeumok éppen bazártak. Nos, ez is egyike azoknak a különbségeknek, amelyek ráébresztik az ábrándokban ringatózó turistát, hogy a világóra mutatója egy évszázaddal továbbfordult.

A költészet valóság, a valóság költészet

Az ember reggel felkel, megmosakszik, megfésülködik, ki-ki vérmérséklete szerint rácsodálkozik, vagy nem az első fényekre, ahogy végigsimítanak a konyha álmos tárgyain.

Aztán kezdődik minden elölről. A gyerek sír, a tej kifut, a TV-ben a hajnal szokásos horror-hírei, a busz késik, a főnök ideges.

Közben játszadozom a gondolattal, mit tett volna a buszon mellettem ülő ifjú, ha így szólok hozzá: Figyelj ma ünnep van, amíg itt utazunk, szeretnék elmondani neked egy verset! – Az elképzelt reakciók közül három: megnyomja a vészcsengőt, ijedtem elhúzódik mellőlem, netán hangosan felröhög.

A lényeg, hogy igazán nem tudom, mit is kezdjek ma, az én ünneplőbe öltöztetett szívemmel. Mert ünnep van, bár nem piros betűs munkaszüneti, csak olyan hétköznapi, de mégis jeles nap, hivatalosan megjelölt, április 11 – a KÖLTÉSZET NAPJA.

Nem szeretném untatni a kedves Olvasót hosszas irodalomelméleti fejtegetésekkel arról, hogy mit ér az ember, ha költő, hol a helye a magyar költészetnek az egyetemes kultúrában, hogy pénzért lihegő, nincstelenségben fuldokló embertársaimnak van-e még esélyük arra, hogy Mc' Donald's-ok, coca-colák, videoklipek, agymosó reklámok mindent beborító óceánjának mélyén ráleljenek a líra rejtőző gyöngyszemeire?

Mégis, e kicsiny, szelíd dombok ölében megbúvó, árnyas fáktól ölelt településen, Fóton, melyet csupán néhány ezren vallhatunk szűkebb hazánknak, hogyan gondolkodunk ezekről a dolgokról?

A létfentartás küzdelme, a fényes kirakatok, mindent megvehetsz, ha pénzed van csábítása, a tévé hollywoodi álomvilága és a többnyire hátborzongató valósággal idegeinket tépázó műsorai mellett, van-e időnk az irodalomra, a költészetre?

A főti embert kérdezem, a bolti eladót, a benzinkutast, a fodrászt, kedvenc éttermünk felszolgálóját, az autószerelőt, a gomba módra szaporodó kis üzletek, vállalkozások tulajdonosait, fiatalokat, időseket. Rámcsodálkoznak, megmosolyognak, zavarban vannak. Micsoda kérdés! A válaszok többnyire fájdalmasan érintik költői érzékenységemet. "Kinek van erre manapság ideje?" "Néha egy-egy krimit vagy románcot kikapcsolódásként." "Minek elolvasni, ha megnézhetem a tévében vagy videón, az gyorsabb!" "Verset? Hát azt én nem értem." "Én átlagban napi 16 órákat dolgozom, hogy menjen az üzlet. Még egy jó filmet se tudok megnézni este, mert elalszom közben, olyan fáradt vagyok. Mikor olvasnék?" "Régebben igen, az iskolában, még ma is emlékszem néhány Petőfi versre, nagyon szépek. Talán, ha nyugdíjas leszek, megint lesz időm. Van is néhány könyvem, amit megvettem, hogy majd egyszer, amikor nem lesz ez a napi rohanás, leülök a karosszékembe, kikapcsolom a tévé-t és olvasok. Az nagyon jó lesz, olyan, mintha egy másik világban lennék. De erre még várnom kell néhány évet."

Osváth Miklós: Mosztári híd, tollrajz, 1977.

Az iskolában! – kapok az ötleten – hát persze, ott még olvasnak a gyerekek! Kötelező. Ráadásul tétre megy a játék, ami nem csekély, úgy hívják: osztályzat, továbbtanulás. Eljövendő sorsuk egyik meghatározó tényezője. De most nem ez a kérdés izgat, inkább az, hogy mi van a kötelezőn túl? A válaszok sokban hasonlítanak a felnőttekéhez, csak itt különórák, korrepetálások, edzések, házi feladatok, vizsgák, töméntelen mennyiségéről van szó, az olvasás rovására.

Végül sikerül összeszednem egy maréknyi csapatot, akik irodalomkedvelőnek vallják magukat, sőt többen az írásművészet szerteágazó útjain is tettek már néhány bizonytalan lépést.

Beszélgetünk. Még számomra is, aki-tanár lévén – nem állok messze ettől a korosztálytól – meglepő módon, szinte percek alatt nyílnak meg és tárják fel gondolataikat. Lehet, hogy régen feszülő érzések, csak az alkalomra vártak, hogy a felszínre törjenek? Lehet, hogy még senki nem ült le velük ezekről a kérdésekről beszélgetni? Mint ahogy a kényszerpihenőre ítélt folyóból zúdul alá a víz, ha megnyitják a zsilipet, úgy árad a szó. Igaz barátok hiányáról, a szülők meg nem értéséről, arról, hogy legmélyebb problémáikat, fájdalmaikat, örömeiket, nem merik megosztani másokkal, félnek attól, hogy kibeszélik, kinevetik őket.

Leírni Jó. A papír meghallgat, betakar, símogat. Amikor suhan a ceruza, a toll, nem fontos az ember külseje, hogy szép vagy csúnya, hogy szeplős vagy kövér, hogy az iskola bohóca vagy kiválósága, csak az számít, ami belül van, az elfojtott lényeg tör felszínre ellenállhatatlanul.

Csak ülök és hallgatok, ahogy zsongnak örülöttem és bennem az ismerős, fájdalmasan gyönyörű, keserűségükben is édes gondolatok. megszűnik a különbség kérdező és kérdezettek között. A találkozás kezdeti zavarában még köztünk vibráló több évtizednyi korkülönbség gátjai leomlanak.

A KÖLTÉSZET ÖRÖK. Csodája velünk születik és él, kísérve utunkon. Hitünk, reményeink, szerelmeink, egész létünk, maga a költészet. – Mi lesz később, ha felnőttök? – kérdezem, kissé félve a választól – Folytatjátok?

– Nem tudjuk, lesz-e rá idő. Jó lenne, de kell valami, amivel pénzt is lehet keresni, mert ma mindent az határoz meg. Még azt is, hogy tudunk-e majd papírt és ceruzát venni. Akkor már nem lesz erre ennyi időnk. Persze, aki igazán tehetséges, az úgysem bírja abbahagyni. Majd meglátjuk, de addig is jó csinálni.

Milyen korán felnőttek ezek a gyerekemerek! Megdöbbentő hitelességgel beszélnek a vágyak és lehetőségek megszámlálhatatlan variációiról, a párhuzamosságoktól és ellentmondásoktól szövevényes valóságról. Valahogy nem akar véget érni ez az együttlét. Senki nem siet.

– Jó lenne folytatni, nem gondoljátok? Máskor is beszélgetni az életről, művészetről, verseket, novellákat olvasni, a másokét, vagy a sajátjainkat.

– Igen – mondják szinte egyszerre –, valami irodalmi kör vagy klub az jó lenne!

Lázas keresgélés kezdődik: mikor lenne erre alkalmas időpont a sokféle elfoglaltság mellett? –

De ez már mellékes. A döntés a fontos, hogy szükségünk van erre, valahol időt kell találnunk rá, hogy 1995. április 11-én, a Költészet Napján itt Fóton, ÉRDEMES A SZÍVÜNKET ÜNNEPLŐBE ÖLTÖZTETNI!

Kardos M. Zsöte

Nagy Ibolya

PALÓC MONDA
(a fafaragóról)

A Mátrában bolyong
Egy halovány asszony,
Táncoló kedvében
Kereng a pázsiton,
De ha megjön az ősz,
Zokog az avaron,
És könnyű léptekkel
A faluba oson.
Bezörget, bekopog
Lámpásos ablakon,
De az udvarokat
Félve reteszelik,
Arcukra, mellükre
A keresztet vetik.

A faragó pásztor
Az asszonyt szerette,
Mint a gyenge bárányt
Ölébe felvette.
Neki danolászott,
Kibontotta kontyát,
Aranyhaj sátorban
Fürösztötte ujját.
De a féltékenység!
Rettenetes átok,
Mindennap szenvedik
Asszonyok és lányok.
Jött-ment szél susogta,
Meg vénasszony szava –
Megvillant kezében,
A faragó bicska.

Az asszony sikoltva
Sírta hajfonatát,
Földre lezuhanó,
Arany-zuhatagát.

Arca tenyerében,
Támolygott, támolyult,
Minden fa törzsére,
Keserves könnye hullt.

Mondják, errefelé,
Egy szurdokban lelték,
Csipkés szemfödőjét
Harmadnap földelték.
Mondják, éjféltájban
Lerázza a földet,
Világos ablakon
Bekopog, bezörget,
Rimánkodva kérdi:
Mit tudnak felőle?
Talán elbújdosott?
Betyár lett belőle?
S a rosszabb aluvó
Hallani is véli,
Mikor sóhajtozik,
Sorsát így beszéli:
– Istenem! Teremtőm!
Ugye, megbocsájtod?
Életemnél jobban
Szerettem a pásztort.

1975.

Új tagtársunk balladáinak hamarosan megjelenő kötetéből

Tarjáni Simkovics Jenő száz éves

Tarjáni Simkovics Jenő: Önarckép, 1923

A múlt század kilencvenes éveiben született nemzedék mestere Tarjáni Simkovics Jenő, aki pályatársaival együtt a két világháború között a sokszorosított grafika egyik megújítója. Aba-Novák Vilmossal, Patkó Károllyal, Varga Nándor Lajossal és másokkal együtt az 1920-as évek elejétől a Képzőművészeti Főiskolán Olgyai Viktor osztályában sajátította el a rézkarcolás alapjait, technikai fogásait.

Mesterük példaképként Rembrandt grafikai lapjait állította eléjük. A fiatalok a nagy elől nyomán indultak, de rövid időn belül mindegyikük művészetének sajátos jegyei is kibontakoztak. Az erőteljes fény-árnyék hatás, a szobrászi formálás, klasszikus kompozíció és tökéletes mesterségbeli tudás a "rézkarcoló nemzedék" tagjainak közös jellemzői. A bibliai, mitológiai tárgyú kompozíciók mellett jelentős szerepük volt az önarcképsorozatoknak és klasszicizáló aktos kompozícióknak.

A korszak neoklasszicizmusának hatása érezhető Tarjáni Simkovics Jenő lapjain is, a kortárs kritika plasztikus, már-már festői felfogású alakjait, komponáló készségét és virtuóz technikai tudását emeli ki.

A Rézkarcolóművészek Egyesülete által az 1920-as évek közepétől szervezett külföldi kiállításokon is bemutatkozhattak az "ifjú magyar rézkarcolók". Cleveland, Stockholm, Tokió, Firenze, Philadelphia, Barcelona egy-egy állomása a magyar grafika diadalútjának. A nagysikerű hazai kiállítások mellett a mester alkotásait a külföldi bemutatókon is a legnagyobb elismeréssel méltatták, számos rézkarca jelentős közgyűjteményben találta meg végső helyét (Cleveland, London, Tokió stb.)

1926-tól számos kitűntetést, oklevelet nyert el munkáival – 1927-ben a legjelentősebb grafikai díjat, a Szinyei Merse Társaságtól, 1929-ben Barcelonában, 1930-ban Monzában jutalmazták. 1944-től a Képzőművészeti Főiskola Grafikai Osztályának oktatója, számos kitűnő grafikusunk az ő útmutatásával sajátította el a mesterség alapfogásait. Pedagógiai munkássága (Varga Nándor Lajossal együtt) összekötő kapocs az 1920-as évek "rézkarcoló nemzedéke" és az 1950-60-as évek kiteljesedő grafikája között. Az utóbbi esztendőkben rendezett kiállításai és a két világháború közötti neoklasszicizmus kutatása során művészete újra a figyelem középpontjába került.

Az 1920-as évek nagy nemzedékének grafikusai közül már csak Tarjáni Simkovics Jenő van közöttünk. Mint a "grafika nagy öregje" élvezi a fiatal nemzedék tiszteletét és megbecsülését.

Zsákovics Ferenc

Lakhelyén, a XVII. kerületi Erdős Renée-házban Kéri Imre Munkácsy-díjas grafikusművész és a mester volt tanítványa, Szinte Gábor festőművész köszöntötte. Április 11-én, születésnapján pedig a Magyar Nemzeti Galériában ünnepelték. Bemutatták a Művészetbarátok Egyesülete kiadásában erre az alkalomra megjelentetett könyvet.

Tarjáni Simkovics Jenő műveiből a Csók István Galériában április 27-től rendeztek kiállítást.

STROBL Alajos

Albrecht és Prónay Gyula, 1901

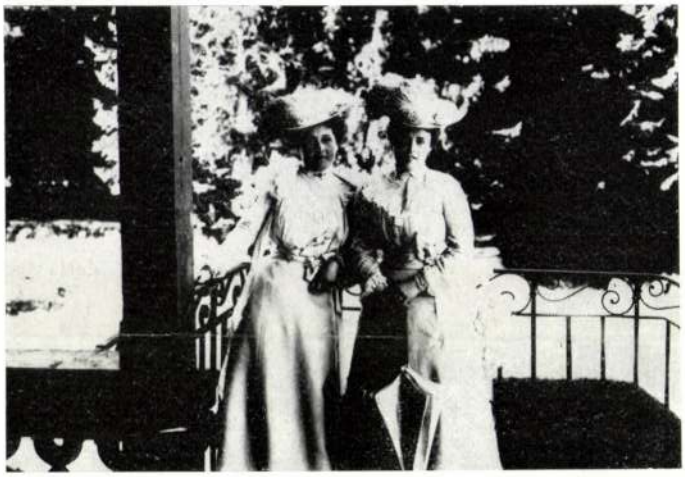

Frigyes két leánya; Anna és Henriette, 1910 körül

Frigyes leánya gyermekével, 1904 körül

dászatain és kirándulásokon, és néhányszor 1900-ban kötött házasságuk után is. Sok képen jelen van Prónay Gyula báró, Frigyes kamarása, aki — a képek tanúsága szerint — Albrecht mellett a nevelő szerepét is betöltötte.

Frigyes rokonsága is szép számban kapott helyet a fényképeken. Húga, Mária Krisztina, XII. Alfonz spanyol király felesége, többnyire fia, a későbbi XIII. Alfonz kíséretében. Nagynénje, Mária Karolina és férje, Rajner főherceg is több csoportképen látható. A századfordulót követően a három idősebb leány férjhezmenetele után azok férje: Salm-Salm Emmanuel herceg, Illés pármai herceg és Hohenlohe Gottfried herceg szaporították a rokonság számát a fotográfiákon. Sajátos módon hiányoznak a hagyatékból az ifjú párokról készített portrék és az esküvői képanyag, bár az előbbiek megjelentek a sajtóban is, tehát bizonyosra vehető, hogy az eredetiek a hagyatékhoz tartoztak. Mint érdekesség említést érdemel, hogy a harmadik leány, Mária Henriette esküvőjéről, amelyet 1908-ban Weilburgban tartottak, egy tizenöt felvételből álló sorozatot készített Jelfy Gyula, és ezt a sajtóban is közzétette.

A század első évtizedében, az unokák születésével számos gyermek- és csoportképpel találkozunk. A szétágazó családi kapcsolatok ezután még nehezebben követhetők. A nagy társaságokat ábrázoló fotókon az egyes, kevésbé ismert személyek azonosítása sok nehézséggel jár, mert ehhez nemcsak a családi és rokoni, hanem a baráti körök tagjait is jól kellene ismernünk. Átmenetileg tehát ismeretlennek kell elkönyvelnünk a képeken szereplő jó néhány személyt. Mindezek ellenére a hagyatéknak ez a része — akár egy családi fényképalbum — adja a legteljesebb képet a főhercegi pár magánéletéről.

Dr. Szakács Margit

STROBL ALAJOS szobrász

Fotó 1987.2.sz

Izabella kisfiával, Pozsony, 1897

Albrecht a tengerparti nyaraláson, 1903 körül

Stróbl Alajos mintázza Albrechtet, 1903 körül

Albrecht vadászaton, 1904 körül

Az Epreskert Kálváriája

Megkezdték a restaurálást a magyar képzőművészet bölcsőjében

Budapest szívében, a Városliget közelében, a Bajza, Szondi, Munkácsy Mihály és Kmetty utca határolta területen található a magyar képzőművészet bölcsője, az Epreskert. Története a kiegyezés koráig nyúlik vissza. A millenniumra készülő város művészkolónia kialakítását határozta el. Megvalósítására a ligethez és az Andrássy úthoz közeli részen olcsó telkek juttatásával szorgalmazta neves művészek letelepedését. A tervből hamarosan valóság lett.

A magyar képzőművészek valódi otthonra leltek. Jeles alkotók indultak innen útjukra vagy készítették műveiket az Epreskertet övező műtermes villákban. Házaik tökéletesen illeszkednek a környék elegáns palotáihoz, villáihoz, jól reprezentálják a művészet és vele együtt a művészek akkori társadalmi rangját. A területen először az I. Számú Festészeti Mesteriskola kezdte meg működését 1882-ben. Igazgatónak a történeti festészet egyik legnagyobb mesterét, a müncheni akadémia híres tanárát, Benczúr Gyulát sikerült hazahívni. 1889-ben Stróbl Alajos szobrászati, majd 1892-ben Lotz Károly festészeti mesterképző műteremháza nyílt meg, amely – környezetbe simulva – kizárólag az oktatás szolgálatában állt. A művészjelöltek felkészülésének legfontosabb eleme a mesterrel való együttmunkálkodás volt. A mesteriskolák tanárai idejük nagy részét az Epreskertben tölthették, nem kellett bért fizetniük a műteremhasználatért. Valamennyien a közeli utcákban vettek lakóházat maguknak. Benczúr a Lendvay, Stróbl a Bajza utcában lakott.

Az iskola tanárainak, különösen Stróbl Alajosnak nagy szerepe volt az Epreskert kialakításában, sajátos hangulatának megőrzésében. Stróbl rendkívüli tehetsége és egyénisége nemcsak szobrászatában, hanem életvitelében, környezetalakításában is megmutatkozott. Reggelente kürtszó mellett kilovagolt az Epreskertből, hatalmas jelmezes művészestélyeket szervezett, növendékeivel és vendégeivel történelmi jeleneteket adott elő. Műtermében aranyhalas medence és szökőkút volt. Kertjében különféle állatok, majmok, pávák, őzek, gólyák sétáltak. Antik, középkori és reneszánsz műtárgyak másolataival rendezte be környezetét.

Így került sor 1893-ban a józsefvárosi régi Pesti Kálvária áthelyezésére is. A barokk kápolna, Mayerhoffer András alkotása (1749) a régi Pest egyik legszebb és legeredetibb egyházi emléke. Az eredetileg a józsefvárosi Kálvária téren, a mai Baross utca mentén emelkedő kálváriadomb tetején állott épületet Stróbl a Baross-szobor pályázatán nyert 3000 koronás első díjából kívánta megmenteni. Növendékeivel együtt lebontotta, majd az Epreskertben ismét felépítette.

Mayerhoffer alkotása a világi reprezentatív kastélyépületek homlokzati tengelyében álló díszes szabadtéri lépcsős feljáróira emlékeztet. Legfelső, teraszszerű pihenőjére két oldalról elindított, többszöri pihenővel megszakított lépcsőzet vezet. A centrális építményt eredetileg Hebenstreit József pesti szobrász hétalakos szoborcsoportja koronázta. A lépcsős feljáró első pihenőjét valamikor díszes vasrács zárta.

Az áthelyezéssel és a természetes pusztulással járó károk mellett sajnos a második világháború, majd az ezt követő több évtizedes elhanyagoltság is megtette a hatását. Több díszítő eleme eltűnt, akárcsak a kápolnához vezető stációk.

Helyreállítására először 1970–1971-ben került sor. Ekkor többek között a visszabontás után újrafalazták a sérült boltszakaszokat és pilléreket, felújították a bejárat feletti pihenőt, újra gyártották a hiányzó, törött vagy erősen sérült köveket. A részleges felújításnak köszönhetően a következő három évtizedben az egyetemen tanuló diákok kiállítóhelye lett. Kőanyagának látványos romlása azonban mára halaszthatatlanná tette az újabb restaurálást. A munka meg is kezdődött, először is nyitott oldalú ideiglenes védőtetőt kapott a műemlék. Simonyi László, a Magyar Képzőművészeti Egyetem főépítésze elmondta, hogy a teljes restaurálásához 80-100 millió forint lenne szükséges. Az eddigi munkára hétmillió forintot költött a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, alapítvány is született a Budapesti Városvédő Egyesület kezdeményezésére, az épület megmentésére. Az ígéretek és a remények szerint két év múlva véget érhet a Kálvária kálváriája, és ismét régi pompájában láthatjuk a gyönyörű műemléket.

SZABADOS TAMÁS

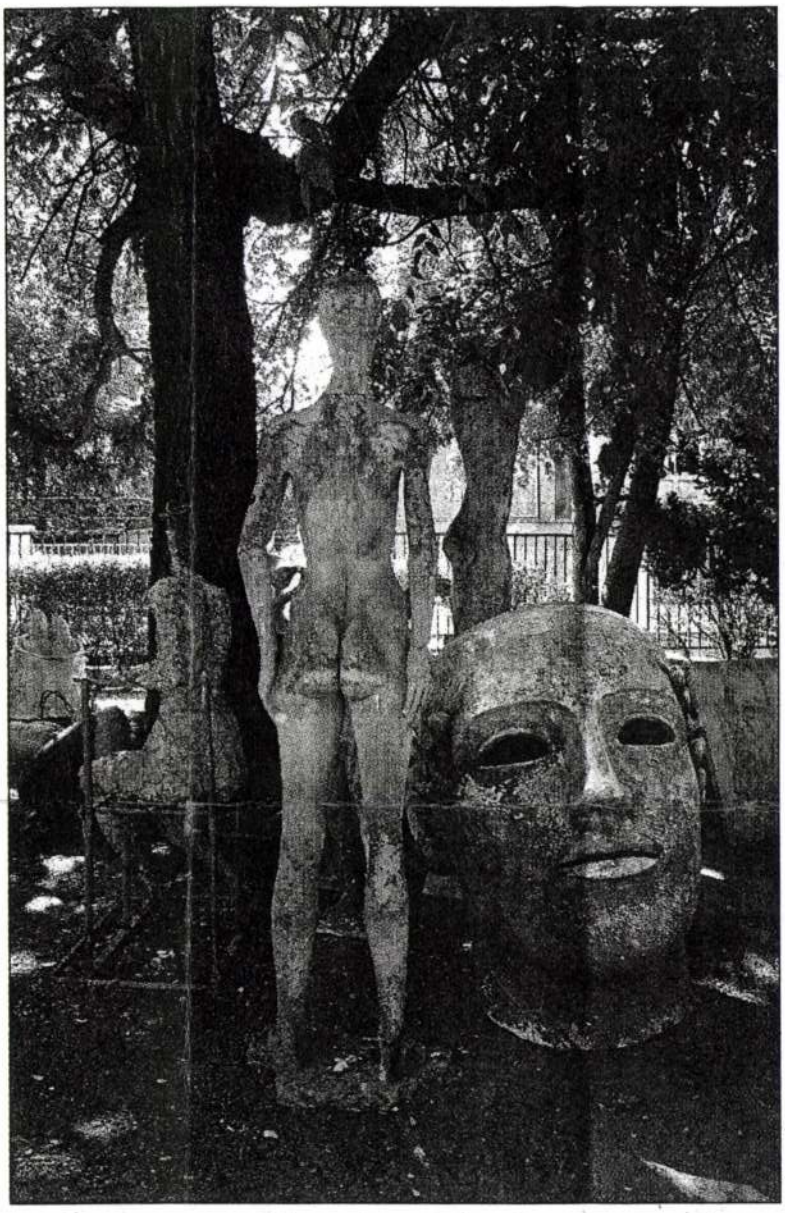

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Valódi otthonra leltek az Epreskertben a képzőművészek

Stróbl Alojzo

tartásának bizonyos adatai – a Hivatal honlapján keresztül – a széles közönség számára is elérhetővé váltak.

Együttműködés a feladatellátásban érintett más állami intézményekkel. A közgyűjteményekkel a korábbi évekhez hasonlóan jó munkakapcsolatban voltunk, sem a kiviteli engedélyezésben, sem a védési szakvéleményezésben különösebb gond, nézeteltérés nem támadt.

A rendőri szervekkel, a „műkincsrendőrséggel" (ORFK Vagyon- és Műkincsvédelmi Alosztály) sajnos ebben az évben sem sikerült megfelelő együttműködést kialakítani, bár több ízben is kaptunk adatokat, de a folyamatos adatszolgáltatás a rendőrség részéről idén sem valósult meg.

A vámszervekkel való együttműködés ígéretesebben alakult, az együttműködési szerződés előkészítése az év derekán megindult, de a nyári hivatali, majd pedig a VPOP-nál bekövetkező átszervezések ezt a folyamatot is kissé visszavetették. Számos személyes kapcsolatot eredményezett azonban az együttműködés, amely a kapcsolódási pontok felmérését és a későbbiekben intézményesülő hatékonyabb kialakítását eredményezheti.

Megtörtént a kapcsolatfelvétel a Kincstári Vagyoni Igazgatóság érintett főosztályával is, hiszen az elővásárlási jog érvényesítése révén állami tulajdonba kerülő műtárgyak esetében szükséges a két intézmény együttműködése. A levélváltásokon és szóbeli kapcsolattartáson túl azonban az együttműködés intézményesített formát itt sem öltött.

Felkészülés az Európai Unióhoz történő csatlakozásra. Ismert, hogy a csatlakozás a Hivatal három fő működési területe (régészet, műemlékvédelem, műtárgyvédelem) közül közvetlenül csak ez utóbbit érinti. Bár az Európai Unióban a kultúra tagállami hatáskör, a kulturális javak, a műtárgyak adott esetben áruk lesznek, s így rájuk közösségi szabályozás is vonatkozik, melynek alkalmazása, betartása, betartatása a Hivatal feladata lesz. A bekövetkező változások felmérése, a kötelezettségek és a lehetőségek feltérképezése már korábban megindult, de nagyobb lendületet csak 2003 elejétől vett. Ezt nemcsak a Hivatal folyóirataiban és honlapján, illetve más nyomtatott és elektronikus sajtóorgánumokban megjelent cikkek, tanulmányok kísérték, hanem a Műtárgy Felügyelet által a feladat ellátásában érintett állami szervek részére február 19-én megrendezett zárt körű konferencia is. Elkészült a Hivatal és a terület csatlakozási felkészülését szolgáló intézkedési terv is, amely megfogalmazta a legszükségesebb feladatokat és teendőket. Ugyancsak a felkészülés érdekében a vámszervekkel több egyeztetésen vettünk részt, többek között a magyar műtárgyvédelemnek az egységes európai vámtarifa-rendszerben (TARIC) történő érvényesítésével kapcsolatban. Az év folyamán a Hivatal megpályázott a csatlakozást támogató holland program keretében a felkészülésünket elősegítő hosszabbtávú projektet is, ennek az előkészítése és elfogadása még 2003-ra esett, megvalósítása azonban már ebben az évben kezdődött.

Középkori arany karikacsat
(Feltehetően magyar munka,
kb. XIII. század vége)
Állami elővásárlás révén a Magyar
Nemzeti Múzeum gyűjteményébe került

Strobl Alajos: Női mellszobor
Állami elővásárlás révén a Magyar
Nemzeti Galéria gyűjteményébe került

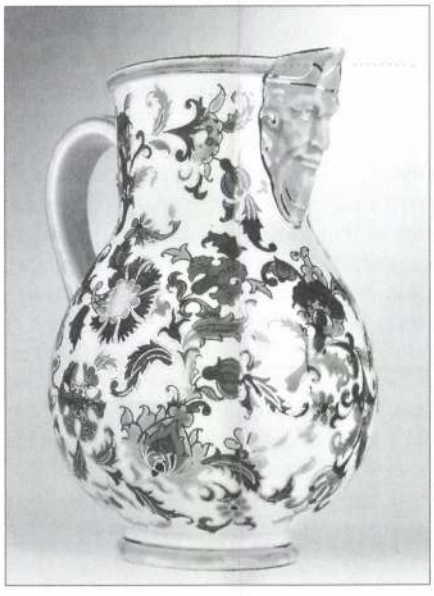

**Zsolnay-kancsó maszkos kiöntővel (1893),
a „150 év – 150 műtárgy" kiállításból**

Megtörtént ugyanakkor az EU-tagállamainak testvérintézményeivel az első kapcsolatfelvétel, az intézmények jegyzékének összeállításában, a nekik címzett levél megfogalmazásában magunk is részt vettünk.

Nemzetközi kapcsolatok. A hivatali műtárgyvédelmi munka folyamatos kiépülésének jeleként értékelhetjük, hogy a Hivatal képviseletében több külföldi konferencián is részt vettünk. Június folyamán az EU-hoz csatlakozó 10 állam rendőri, vám- és kulturális igazgatási szakemberei számára megrendezett *A Kulturális Javak Illegális Kereskedelme és Forgalma Elleni Küzdelem* című konferenciára kaptunk meghívást. 2003 októberében Párizsban az UNESCO közgyűlés ülésszakán, valamint a vele párhuzamosan az 1970. évi UNESCO Egyezmény Részes Államai számára megrendezett találkozón vettünk részt, ahol szintén a jogellenes műtárgyforgalom elleni hatékonyabb nemzetközi fellépés és együttműködés volt a téma.

A november közepén Londonban megrendezett *A műtárgyak megtartása a nemzet számára. Érvényes megközelítés a 21. században is? (Saving Art for the Nation: A Valid Approach to 21st-Century Collecting?)* című konferencián a műtárgykivitel és -védelem angliai elvi, szellemi hátterével ismerkedhettünk meg.

Társadalmi kapcsolatok. Bár ez szorosan véve nem tartozik a felügyelet feladatai közé, a munkatársak ebből a munkából is kivették a részük. Itt nemcsak a napi- és szaksajtóban megjelent számos cikkre, tanulmányra gondolhatunk, hanem rádió- és televízióműsorokban történt szereplésekre, sajtótájékoztatókra, és mindenekelőtt a Hivatal internetes honlapjára, ahol a műtárgyakkal kapcsolatos oldalakat az év végére csaknem teljes egészében feltöltötték. A műtárgyvédelemről itt megjelenő tájékoztatásnak nemcsak az a jelentősége, hogy máshol jelenleg sajnos nyomtatásban nem érhetők el, hanem az is, hogy teljes körűek (kivitel,

behozatal, védettség, kötelezettségek, szabályok, elérhetőségek, lopott és védett műtárgyak adatbázisai, letölthető formanyomtatványok stb.) és folyamatosan frissítettek is.

Itt kell megemlíteni a munkatársak által szervezett és rendezett *150 év – 150 műtárgy – Válogatás a magyarországi magángyűjtemények védett Zsolnay-kerámiáiból* című kiállítást is. A szeptemberben az Örökség Galériában megnyílt tárlat (amely kapcsolódott a Kulturális Örökség Napjaihoz is) a Hivatal történetében elsőként vonultatott fel nem építészeti jellegű, az iparművészet körébe tartozó műtárgyakat, de hosszas előkészítés után, jelentős közönségsiker mellett is sajnos csak alig több mint egy hónapig volt nyitva. Eredményként könyvelhettük el itt a tulajdonosokkal kialakult személyes kapcsolatot, valamint nyilvántartási adataink ilyenfajta frissítését, felülvizsgálatát is.

A kulturális javakra vonatkozó jogszabályok módosítása. Az Országgyűlés 2003-as tervezett napirendjén szerepelt „A kulturális örökség védelméről" szóló 2001. évi LXIV. törvény módosítását, így ennek előkészítésével is foglalkoznunk kellett. Bár végül a módosítást 2004. második félévére halasztották, az előkészítő munkálatok, egyeztetések folyamatosan haladtak, az év végére – indokolással együtt – több mint tíz oldalas javaslat állt össze. A módosító javaslatok többsége a műtárgyvédelem jelenlegi rendszerét, elveit megtartva a jogszabályok (a törvény és a végrehajtásáról szóló rendeletek) részleteinek javítását célozzák. A tervezett jelentősebb változtatások közül a legfontosabbak: a Hivatalon belül országos illetékességű, önálló Műtárgyvédelmi Iroda létrehozása, a lopott műtárgyakkal és a restitucióval kapcsolatos hivatali feladatok meghatározása, kedvezmények rendszerének kialakítása, a szankciók részletezése.

Szervezeti keretek. A Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatának júniusban bekövetkezett változásával – a régészeti és műemléki társfelügyeletekkel együtt – megszűnt a Műtárgy Felügyelet is, a személyi állomány pedig a Budapest Fővárosi Irodába került át. Ez az iroda lett ugyanis kijelölve, hogy a kulturális javakat, műtárgyak érintő valamennyi ügyet intézze. Nem lehet elhallgatni, hogy az átszervezés ugyan a műtárgyvédelem ügymenetét bizonyos pontokon egyszerűsítette, máshol azonban jelentősen megnehezítette, bizonyos feszültségeket is gerjesztve. Megszüntette ugyanakkor a Hivatal egyetlen szervezeti egységét, melyet a kulturális javakkal kapcsolatos európai uniós feladatok ellátására ki lehetett volna jelölni, így ezen még a 2004 májusában bekövetkező csatlakozás előtt ismét változtatni kell.

A munkatársak szakmai előmenetele, képzése. Bár csak az év végén készült el, mégis itt elsőként kell megemlíteni szakmai (tovább)képzési tervünket, mely a műtárgyvédelmi munkatársak és a Hivatal többi munkatársai, a szakmai körök és a szélesebb közönség számára is előirányozza a műtárgyak védelmével kapcsolatos képzés irányait. Fontosnak tartjuk, hogy a munkatársak több belföldi és külföldi konferencián is részt vettek (műszaki muzeológusok, harangtörténeti, tusnádfürdői műemléki konferencia), valamint többen folytattak rendszeres oktatói tevékenységet az örökségvédelemmel kapcsolatos felsőoktatási területeken. Mindemellett a hivatali folyóiratok szerkesztőbizottságainak munkájában is részt vettünk, képviseltük a műtárgyvédelem területét, és olykor egy-egy hosszabb-rövidebb tanulmányt is megírtunk.

Magyar–szlovák szakmai együttműködés

Fotó: Ágh András

Dr. Katarina Kosová és dr. Fejérdy Tamás aláírja a 2004. évi együttműködési munkatervet

2004. február 3-án dr. Katarina Kosová igazgató vezetésével Budapestre látogatott a Szlovák Köztársaság Műemléki Hivatalának (Pamiatkový Úrad) küldöttsége. A Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt képviselő, dr. Fejérdy Tamás elnökhelyettes vezette delegációval áttekintették a két intézmény közötti együttműködés 2003-as eredményeit. Megállapították, hogy a szlovák és a magyar műemlékvédelmi szervezetek számos területen sikeresen működtek együtt. A folytatást és a továbbfejlesztést szolgálja a 2004-re aláírt munkaterv, amely – egyebek között – *A középkori magyarországi és szlovákiai templomok falképei* című közös kiállítás további vándoroltatását, kétoldalú tudományos és szakmai konferenciák szervezését és műemlékek helyreállításával kapcsolatos konkrét kutatási, tervezési programokat tartalmaz.

* * *

2004. március 4-én újabb helyszínen nyílt meg a KÖH és a szlovák Műemlékvédelmi Hivatal együttműködésével 2000-ben készített *Középkori freskók Európa szívében* című vándorkiállítás, amely a történelmi Gömör megye falképeiről ad átfogó tájékoztatást. A krakkói Régészeti Múzeumban az igazgató köszöntője és a Szlovák Köztársaság főkonzuljának bevezetője után a számos érdeklődő (köztük a diplomáciai testület, a vajdasági vezetés és a katolikus egyház prominensei) előtt a tárlatot dr. Katarina Kosová, a Pamiatkový Úrad igazgatója és dr. Deme Péter, a KÖH Társadalmi Kapcsolatok Igazgatósága vezetője nyitotta meg. A rendezvény keretében – Káldi Gyula és Alexander Balega szervezésében – szakmai előadást és konzultációt tartott az érdeklődőknek Farbakyné Deklava Lilla (általános bevezető, Anjou és Zsigmond kori történelmi háttér), Alexander Balega (dobsinai templom falképei), Lángi József (lónyai református templom falképei) és Székely László (leleszi kápolnakolostor falképei).

D. P.

STRÓBL Alajos

Múzeumi Hírlevél
1992/3.

A gödöllői Városi Múzeum gyűjteménye vásárlás útján *Ferenc Józsefről és Erzsébet királynőről (a jelzés szerint természet után) készült Stróbl Alajos bronz szoborral* gyarapodott, melyek először az 1910. évi bécsi vadászati kiállításon voltak láthatók. A műalkotások kiállításuk előtti restaurálása folyamatban van, mivel hosszú évtizedeken át a szabad ég alatt kisebb sérüléseket szenvedtek.

XVI

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI

24 ÓRA

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE

„Az emberi szellem haladása lassú."

(Burke)

1993. október 11., hétfő

Brigitta napja

Óír eredetű név, jelentése: erényes. Virága: szalmavirág.

További névnapok: Brúnó, Celina, Csák, Csanád, Etel, Fenyőke, Germán, Gitta, Hont, Jakab, Lajos, Mária, Placida, Sándor, Szelina, Tódor.

Katolikus naptár: Róm 1,1-7. Zsolt 97. Lk 11,29-32. Református Mk 14,53-65. Bir 9,42-57. Evangélikus: Ef 5,15-21. Lk 17,11-19. Ortodox: Filip 2,12-16. Lk 6,14-30.

A Nap kel 5 óra 57-kor, nyugszik 17 óra 04-kor.

A Hold kel 0 óra 39-kor, nyugszik 14 óra 38-kor.

Várható időjárás: Folytatódik a szép, napsütéses őszi idő. Csapadék nem várható. A legmagasabb nappali hőmérséklet 8 és 15 fok között alakul.

Hirdetések

Az ÉDÁSZ RT tatabányai kirendeltsége értesíti Tisztelt Fogyasztóit, hogy 1993. október 14–én, 9–14 óráig áramszünetet tart az alábbi területeken: Tatabánya–Felső, Szent I. út 35. – Dobó Katica, Kinizsi, Batthyány, illetve Otthon út, Kolozsvári úttól Szár felé eső terület. A hálózat élet– és vagyonbiztonsági szempontból folyamatosan feszültség alatt állónak tekintendő! Kérjük az érintettek szíves megértését!

Az ÉDÁSZ RT tatai kirendeltsége értesíti Tisztelt Fogyasztóit, hogy 1993. október 11–15–ig, munkaidőben áramszünetet tart az alábbi területeken max. 1 óra időtartamra: Tata, Ady E. u., Bacsó B. u. A hálózat élet– és vagyonbiztonsági szempontból folyamatosan feszültség alatt állónak tekintendő. Kérjük az érintettek szíves megértését!

Gyászközlemények

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik felejthetetlen halottunk,

Balogh László

temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, s fájdalmunkban őszinte részvéttel osztoztak.

A gyászoló család

Fájdalommal tudatom mindazokkal, akik ismerték és tisztelték, hogy feleségem,

Nagy Istvánné született Ormosi Emília volt szőnyi tanítónő

életének 81. évében, hosszan tartó súlyos betegség után elhunyt. Temetése 1993. október 12–én, 13 óra 45 perckor lesz a szőnyi katolikus temetőben, az evangélikus egyház szertartása szerint.

Nagy István

Jogi aktus vagy gazdasági változás?

A szövetkezeti átalakulási törvény végrehajtása során az 1441 mezőgazdasági termelőszövetkezetből eddig 1273 alakult át, 168 ellen folyik csőd- illetve felszámolási eljárás. A különböző vállalkozásokba kivitt vagyon értéke – a szövetkezeti összvagyonnak 10-13 százaléka – 40-50 milliárd forint. Csoportos vállalkozásba a tagság 4-6 százaléka, mintegy 10-18 ezer ember fogott, egyéni gazdálkodásra mindössze 15-25 ezren vállalkoztak.

– Az átalakulás eddigi tapasztalatai szerint a szövetkezeti tagoknak az a rétege távozott, amelynek az üzleti részesedése meghaladta az országos átlagot – mondta *dr. Becz Miklós*, a Földművelésügyi Minisztérium szövetkezeti osztályvezetője. – Ez azt jelenti, hogy tőkeerős, nagy üzleti résszel rendelkezők váltak ki s jobbára a szövetkezetek ipari– szolgáltató részlegeit vitték be vagyonként a csoportos vállalkozásokba. Az egyénileg kiválók 400-500 ezer forint értékű üzleti részesedéssel és 5 hektár saját földre alapozva kezdtek gazdálkodni. Hatvan százalékuk magánvállalkozó lett, a többiek kisegítő foglalkozásúak.

– Hány szövetkezetnél észleltek az átalakulás során hiányosságot, szabálytalanságot és miből adódtak ezek?

– A földművelésügyi hivatalok a megvizsgált 995 szövetkezetből 466-nál nem találtak rendellenességet. 324-nél viszont kisebb-nagyobb szabálytalanságokat kellett jelezniük a cégbíróságoknak. 205 esetben fordultak az ügyészséghez törvénysértés gyanújával. A legtöbb szabálytalanság a vagyonnevesítés, a vagyonmegosztás, a vagyonértékelés és a határidők téves értelmezéséből adódott. Ez esetben a bíróság feladata lesz megállapítani azt, hogy valóban történt-e jogszabálysértés, vagy sem.

Sok szövetkezet átalakulásánál csupán a jogi aktus történt meg, lényeges gazdasági változások nélkül. Számos helyen foghíjasak az alapszabályok: nem tartalmazzák például a tagok jogait és kötelességeit, nincsenek rögzítve a gazdasági eredmény felosztásának elvei, nincsenek lefektetve a szövetkezeteknek az aktív, a nyugdíjas és a kivülálló résztulajdonosokkal szembeni kötelességei. A gazdálkodó egységek jövedelmezőségi szintje alacsony, súlyos gazdasági problémákkal kell nap mint nap szembenézniük, s az ilyen közgazdasági környezetben hosszú távra előre nem lehet tervezni. Ezért a tulajdonosi érdekből adódóan szinte törvényszerűen megindul a szövetkezetek belső működését szétfeszítő, szétbomlásukat elősegítő folyamat. Helyzetüket könnyíti majd az adósság konszolidációja és a szövetkezeti törvény módosítása.

U. G.

Kirándulás Budapestre

A Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Intézet és a Magyar Irodalomtörténeti Társaság megyei tagozata kirándulást szervez *magyartanároknak* és *társasági tagoknak* Budapestre. A Kerepesi temető irodalmi emlékhelyeinek megtekintése után részt vesznek a Nemzeti Színház Tóték című előadásán. Indulás: október 16-án, 13 órakor a tatabányai önkormányzat parkolójából. Jelentkezni lehet *dr. Farkasné Juhász Krisztina* szakértőnél a tatabányai Árpád gimnáziumban. A részvételi díj – a busz- és színházköltséggel, idegenvezetéssel együtt – 400 forint személyenként.

Közösségi televíziók

Tata. A műsor október 11-én, 20 órakor kezdődik. A tartalomból: Az elmúlt hét képekben: – Október 8-án közmeghallgatás... A magyar közoktatással ismerkedtek – japán szakember-delegáció Tatán; – Új emberek a közélet porondján: Kótai László katolikus plébános, Nagy Tibor, városi főkertész; – Helyi előkészületek az oktatás szerkezeti átalakításához; – Tatán az ÉV LAKÓHÁZA... – Az érem másik oldala; – Stúdióvendég: André László, a megyei fogyasztóvédelmi felügyelőség vezetője. A fogyasztók védelmére – vannak-e a vásárlóknak jogai? Kérdéseiket várjuk, egész nap a 383-523-as telefonon; – SPORTHÍRADÓ; – Lapszemle; Időjárásjelentés. Az adás ismétlése: október 12-én 9 és 17 órakor.

Oroszlány. Az Oroszlányi Televízió október 11-ei adásának tartalomjegyzéke. 19.30 Gyermek telefonos játék; Játékmester: Czinano Gyula. A játékra 18.30-19 óráig lehet jelentkezni a 361-766-os telefonszámon. 20 óra: Magazinműsor. Szerkesztő: Kondor Ferencné. Műsorvezető: Simon Andrea. – Hírcsokor; – Beszélnek róla... (telekspekuláció?); – Tér a térben; – Szakmunkás II.; – Akcióban – megyei ellenőrzés; – Rondella '93; – Mestersége: Kútásó; – HŐ-MÉRŐ – stúdióbeszélgetés az egyéni mérésről. Várják kérdéseiket a 361-766-os telefonszámon; – RÓMA – képekben. Adásukat október 12-án 9 órakor az OTV, 15 órakor a HBO csatornáján ismétlik meg.

Komárom. Adás október 11-én. Műsorkezdés 19 órakor. A tartalomból: – Október 6-án az aradi vértanúkra emlékeztünk; – Lakossági fórumok a Klapka iskoláról és a gázberuházásról; – Nemzetőrök problémái; – Megemlékezés 1956. október 23-ról; – Sörfesztivál Komáromban; – Jókaisok jártak Hollandiában; – Tófutás; – Asztalitenisz; – Duatlon; – Természetjárás. Adásismétlés: október 18.

Tatabánya. A TKTV október 11-ei és 12-ei adása a stúdió épületén folyó építkezési munkálatok miatt elmarad.

Visszakerül az ivókút

A tatai önkormányzat határozott: visszaállítják a tatai főtér régi ivókútját eredeti helyére, az Országgyűlés térre. *Szabó György* műhelyében, Budapesten folynak a felújítási munkák. A park tervét, mely az ivókutat körülveszi és a környékét díszíti majd, *Klimes Attila* készíti el. A kivitelezéssel, melynek november 30-áig kell befejeződnie, *Horváth Béla* tatai vállalkozót bízták meg.

Madarak II.

Egyike volt Hitchcock azon jéghideg tekintetű, tökéletes szépségű, szőke hősnőinek, akikben egy vadmacska természete lapult; a skandináv bevándorlóktól Amerikában született *Nathalie Hedren* modellt a Mester 22 éves korában fedezte föl, s első főszerepével, a Madarakkal egycsapásra karriert csinált. Ennek épp 30 éve. Nathalie most ismét a kamerák elé áll, méghozzá ugyanebben a mesében. Készül ugyanis a horror-klasszikus mai változata, Hitchcock szellemében. A még mindig szőke, 52 éves színésznő ez alkalommal mellékszerepet játszik a filmben.

A Madarak II. nem a Hitchcock-klasszikus feldolgozása. A történetet a mába helyezték, épp ezért erőteljes környezetvédő felhangot kapott: a hollók és sirályok életterük szennyezése miatt állnak bosszút az embereken. A bemutatót márciusra tervezik.

A komáromi Petőfi általános iskola ötödik osztályosaival találkoztunk a minap Dunaalmáson, ahova kerékpárral kirándultak. Elkísérték néhány szülő és természetesen az osztályfőnökük is. A környék nevezetességeivel ismerkedtek a gyerekek. Fotó: – tin

Hírek, események

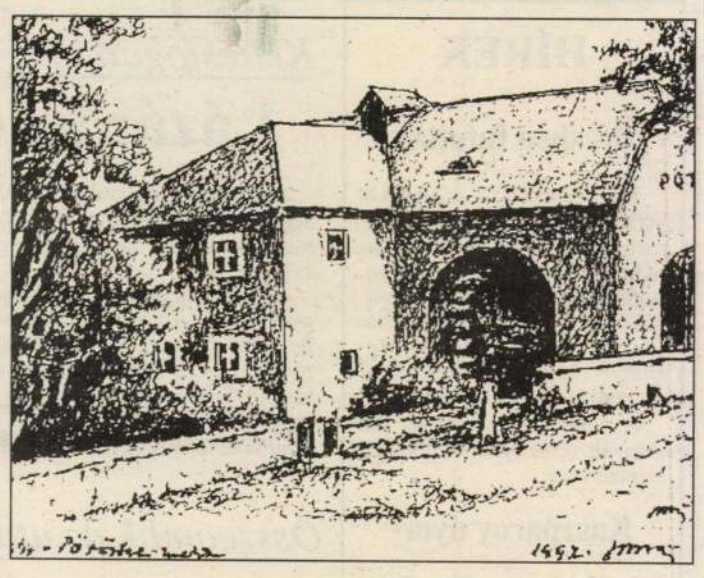

A Pötörke-malom tollrajzon

Ezzel a címmel jelent meg *Strobel Árpád* amatőr helytörténész tollrajzokkal illusztrált könyve. A szerző képein keresztül az olvasó megismerkedhet régi tatai helyszínekkel, terekkel, szobrokkal, melyek ma már nem léteznek, vagy megváltoztak az idők során. Elmúlt korok elevenednek fel, amikor még éltek a tatai források, malmok és a Kőkút „nagy vízhozama ellátta a Komáromi, a Nagykert, a Kiskert, a Kereszt utcák lakóit egészséges, iható hőmérsékletű vízzel." „Egy maroknyi történelem: fűszerezve, ízesítve néphagyományokkal, hiedelmekkel, mondákkal" – írja előszavában Strobel Árpád. Mindenkinek ajánlom e könyvet, aki érdeklődik szűkebb pátriája iránt, és azoknak is, akik egyszerűen csak egy szép és igényes kiadványt kívánnak kezükbe venni. Tollrajzokkal megörökített emlékek, melyekhez történelem tapad*L. Zs.*

Fogadónap. *Sunyovszky Károly,* Oroszlány polgármestere fogadónapot tart hivatalában október 11-én, hétfőn 14-17 óráig.

Felújították a hidat. Péntek délutántól ismét a régi autóbuszforgalmi rend lépett életbe Tatabánya-Alsógallán, ugyanis a szakemberek elkészültek a Csaba utcai híd felújításával. A sebességkorlátozás még néhány napig érvényben marad, mert a járda javítása ez ideig nem fejeződött be. Az idén már több hidat felújítottak a városban...

Nyugtaadás. Az APEH eddig 85 ezer esetben vizsgálta a nyugtaadási kötelezettség teljesítését. A 8 ezer piaci és közterületi kereskedő 21 százaléka nem vagy nem szabályos módon adott nyugtát.

Radír Rádió. Hétfő (október 11.): **5.00** Hajnalhasító. **6.00** Hopp! Föl! **8.00** Bon-bon matiné. **12.00** Punnyasztó. **14.00** Munka nélkül... **17.00** Szia! **18.00** Alive – Az élet a legjobb méreg. **20.00** Disco-zóna. **22.00** Woodstocki muki. **24.00** Műsorzárás.

HBO-mozi. Hétfő: **17.30** Kiskorú nyomozó (am. kalandfilm). **19.10** Ágyúgolyófutam 2. (am. vígjáték). **21.00** Az Atlantisz urai (angol kalandfilm. **22.40** Dalban mondom el (ír zenés film).

Traffipax. Ma, október 11-én Komárom-Esztergom megyében a 10. sz. út Dunaalmás–Tát közötti részére és az M 1-es autópályán az A-oldal 79. km-hez tervezik telepíteni a traffipax gépjárművet.

Miből élünk?

Hónapról hónapra feltesszük magunknak ezt a kérdést, s a válasz egyre nehezebb. Az árak folyamatosan emelkednek, míg a bérek, a nyugdíjak, a gyes, a gyed, a táppénz, a munkanélküli-segély pedig nem tart lépést velük.

Az élelmiszerek ára – a KSH felmérése szerint – egy év alatt 30 százalékkal nőtt. Ezen belül a kenyér 44, a tej 39, a burgonya 55, a szalonna 56 százalékkal kerül többe az idén.

„Tanulságos" a sertéshús árának alakulása. 1991 végén még csak 270 forint volt kilója, 1992 első felében is 300 forint alatt maradt, 1993 februárjában pedig elérte a 380 forintos rekordot. Ez a szint azonban tarthatatlannak bizonyult, drasztikusan visszaesett a fogyasztás, ezért a termelők idén júniusban csökkentették az árat. A 280 forintos mélypont után augusztusban már ismét 300 forintért adtak egy kiló disznóhúst, s most újabb – soha nem látott mértékű – áremelést jósolnak.

A szeszes italokért és a dohányért csupán 17 százalékkal, a ruhákért 16, a tartós fogyasztási cikkekért pedig 11 százalékkal kell többet fizetnünk idén. Vannak azonban egészen stabil áruk is a piacon. A fényezetlen rizs ára például 3 év alatt mindössze 10 forinttal emelkedett. De említhetnénk még a női harisnyát, a férficipőt vagy a farmernadrágot, amelyekért mindössze 5-10 százalékkal fizetünk többet, mint 1991-ben. Sőt, a színes televíziók ára 1-2 ezer forinttal még csökkent is! Persze, az árak még így is elmaradnak a bérektől. A létminimum augusztusban egy városban élő, négytagú családnál 44 900, míg a falusi családoknál 42 300 forint volt. A helyzetre jellemző, hogy egy hónappal korábban, júliusban, még 800 forinttal kevesebbet számoltak létminimumként a statisztikusok. A nyugdíjas házaspárok városban minimum 20 200, községben 18 200 forintból élhetnek meg.

Ehhez képest a nettó átlagkeresetek – vagyis a munkavállalói járulék, a személyi jövedelemadó, a nyugdíj és az egészségbiztosítási járulék levonása után kézhez kapott összeg – a következőképpen alakult: a bányászatban a fizikai dolgozók havi bére 19 ezer, a szellemi foglalkozásúaké 35 500 forint. Az élelmiszeriparban a fizikaiaké 16 700, a szellemieké 26 300 forint. A vegyiparban 20 500 a fizikaiak és 32 ezer a szellemiek bére. A kohászatban 17 ezer a fizikaiaké és 26 ezer a szellemieké. Az építőiparban 15 ezer a fizikaiaké és 25 ezer a szellemieké, a kereskedelemben és a vendéglátásban 13 ezer, illetve 25 ezer a bér. A szállításban és a távközlésben dolgozó fizikaiak bére 16 700, a szellemieké 21 ezer forint. A pénzügyi szolgáltatást végzők 20 ezer, illetve 30 ezer forintot keresnek főállásban.

A statisztika persze képtelen követni a hivatalos csatornákon kívül eső fekete gazdaság folyamatait. Pedig érdekes adatok derülhetnének ki, különösen ha összehasonlítanánk a szabályosan adót fizetők adataival.

Domi Zsuzsa

Komárom—Esztergom megyei napilap. Kiadja az Axel Springer–Magyarország Kiadói Kft. Felelős vezető: az ügyvezető igazgató. Szerkeszti a szerkesztőbizottság. Főszerkesztő: GOMBKÖTŐ GÁBOR. Főszerkesztő–helyettes: MADARÁSZ ANNA. Olvasószerkesztők: GYIMES ZSOLT, MISKEI FERENC, MÓROCZ KÁROLY, TÓTH ILONA, VEIZER TAMÁS, JUSZTIN TIBOR (fotó) Kiadja: az AS–M. Kft. Komárom—Esztergom Megyei Irodája. Irodavezető: VASS MIHÁLY. Szerkesztőség és kiadó: 2801 Tatabánya V., Fő tér 4. III. emelet. Postacím: 2801 Tatabánya, Pf.: 141. Telefon: 34/310–811, 311–991. Ügyeleti telefon: 34/310–468. Telefax: 34/311–010. Hirdetési iroda: Tatabánya V., Fő tér 4. földszint. Marketing, hirdetés és reklámvezető: VIDA LÁSZLÓ. Szerkesztő: PRUZSINA ISTVÁN CSABA. Telefon és fax: 34/316–055. Telex: 27–243. Terjeszti: a Magyar Posta Vállalat. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben, a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), 1990 Budapest XIII., Lehel u. 10/a., közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR Postabank Rt. 219–98636 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj egy hónapra 375 Ft, negyedévre 1125 Ft, egy évre 4140 Ft. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem adunk vissza. A lapban megjelent hirdetések tartalmáért felelősséget nem vállalunk. Készült a Komáromi Nyomda és Kiadó Kft. Tatabányai Lapnyomdájában. Felelős vezető: Kovács Jánosné igazgató. ISSN 0863–9168.

Stróbel Árpád

HÍREK

Bécsben futottak

Jól szerepeltek a magyar versenyzők az osztrák fővárosban megrendezett hagyományos utcai futóversenyen. A férfiaknál *Sági Ferenc* második helyen érkezett a célba. Őt csak az etióp *Terefe Mekonnen* tudta megelőzni, aki új útvonal-rekorddal győzött.

A nőknél *Jakab Ágnes* két szlovák versenyző mögött lett bronzérmes.

Kaszparov nyert

Londonban, a *The Times* sakkvilágbajnoki címéért folyó párosmérkőzésen *Garri Kaszparov* szombaton a 15. játszmában újra győzedelmeskedett brit ellenfele ellen. A világossal játszó orosz sakkozó a 39. lépésben megadásra kényszerítette angol kihívóját, *Nigel Shortot*.

Az egyre egyoldalúbb párharcban Kaszparov 10,5:4,5 arányban vezet.

Cselgáncsbravúr

Budapesten, a Tüzér utcai csarnokban szombaton délelőtt rendezték meg a cselgáncsozók Postabank Duna Kupa csapatversenyét, a házigazda Magyarország, Szlovákia és Ausztria válogatottjának részvételével.

A magyar színeket a bajnok Bp. Honvéd képviselte, amely *Hajtós Bertalan* nélkül volt kénytelen kiállni.

A világbajnoki ezüstérmes Hajtós korábbi kéz- és a világbajnokságon szerzett deréksérülése miatt volt kénytelen lemondani szereplését. Ennek ellenére a magyar férfi és női válogatott is valamennyi mérkőzését megnyerve lett kupagyőztes.

Postás-siker

A női asztalitenisz ETTU Kupa második fordulójában idegenben, a belga CTT Corenne csapatával játszott a Postás SE.

A találkozón a magyarok csupán egy mérkőzésen maradtak alul, így 4:1-es győzelemmel jutottak tovább.

Kettesfogathajtó világbajnokság

Lázár az élen, a csapat harmadik

Jó hírekkel szolgálhatott Fülöp Sándor szövetségi kapitány a New Jersey állambeli Gladstone-ból, ahol a kettesfogathajtó világbajnokság zajlik.

A díjhajtás és a maratonhajtás után a két magyar résztvevő vérmes reményekkel várhatja a befejező számot, az akadályhajtást. *Lázár Vilmos* remek teljesítménnyel megnyerte a maratonhajtást (8 hibaponttal kevesebbet gyűjtött össze a második helyezettnél), így – ha minimális, 0.8 pontos előnnyel is, de – az élről várhatja az utolsó napot. *Kecskeméti László* is kitett magáért, hiszen a nyolcadik legjobb maratonhajtást mutatta be, így összetettben a 13. helyen áll. A csapat jelenleg kettejük teljesítményének köszönhetően a harmadik, az osztrákok és a németek mögött.

Az összetett állás az akadályhajtás előtt: 1. Lázár Vilmos (magyar) 133.4 hibapont, 2. G. Moser (osztrák) 134.2, 3. H. Schepper (német) 138.8, ...13. Kecskeméti László (magyar) 147.4.

Csapatban: 1. Ausztria 277.0 hibapont, 2. Németország 278.8, 3. Magyarország 280.8.

Összeomlik az utolsó megyei fellegvár?

Meddig lehet csak szívvel bírni?

Megyénk labdarúgó fellegvárában, a Dorogi Bányásznál komoly anyagi gondok vannak. Ez szinte hihetetlen, mert a tavaly az első osztályról hajszállal lemaradt csapatnak sokan fűt-fát ígértek. Felvetődik a gondolat: most az NB II. legerősebb csoportjában is helytálló (a tavalyinál jóval szerényebb képességű) Bányász miért nem kapja meg legalább a működéshez szükséges támogatást? Mi az igazság? Erről kérdeztük *Csuha András*t, a Dorog ügyvezető elnökét.

– Szerény a költségvetésünk – mondta. – Ez év júliusáig – 90 százalékban – a DOSZÉN RT támogatott minket. Amikor a tavalyi évad utolsó fordulójában hazai pályán kikaptunk a Sopront ól, elúszott az előrelépés lehetősége. Éreztem, hogy baj lesz, ami sajnos be is következett. A DOSZÉN RT. eddigi támogatását csökkentve, majd október hónapban megszüntetve (labilis anyagi helyzetére való hivatkozással), úgy tűnik, magára hagyta a klubbot. Most még sikerült az októberi béreket kifizetni, azonban már hetekkel ezelőtt jeleztem, hogy ez így tovább nem megy. Összehívtam egy igazán prominens személyekből álló társaságot, bízva abban, hogy megértik a Bányász problémáját, és segítenek.

– *Kiket hívott?*

– *Hágelmayer Istvánt,* az Állami Számvevőszék elnökét (ő dorogi születésű), *Pécsi Dánielt,* a Magyarok Világszövetségének tagját, aki annak idején Dorogról került el, *dr. Kovács György Zoltánt,* a megyei közgyűlés elnökét. Meghívót kapott *Schalkhammer Antal,* a BDSZSZ elnöke, de más irányú elfoglaltsága miatt képviselőjét küldte el a megbeszélésre. Szintén hívtuk *dr. Dávid Annát,* Dorog polgármesterét, ő *Kövecs Károly*t, a testület sportbizottságának vezetőjét delegálta. Az Égetőmű Kft. főkönyvelője is részt vett a megbeszélésen. A Richter Gedeon Rt. vezérigazgatója, *Boks Erik* nem jött el, ő ekkor külföldön tartózkodott. A DOSZÉN RT-t *Matyók László* vezérigazgató képviselte, aki a Dorogi Bányász társadalmi elnöke, és nem utolsó sorban eljött *dr. Partali László,* a megye sportvezetője.

– *Mire Jutott a megbeszélés után a DBSC?*

– Sajnos a megjelentek együttérzésükön kívül más, kézzelfogható segítséget nem tudtak adni.

– *Ezek után miből fog megélni az ország egyik legpatinásabb klubja? Mert szavaiból kitűnik, hogy marad a pénztelenség, a kilátástalanság.*

– A megbeszélés után érthetően nagyon el voltam keseredve, némi vigaszt az nyújtott, hogy az önkormányzat sportbizottsága vezetőjének segítségével végül kaptunk egymillió forintot a várostól. A többiektől még csak ígéretet sem.

– *A nehézségek érthetők, de akkor miből fizettek béreket, mondjuk most, októberben?*

– Szerencsémre voltak olyan segítők akik megértették problémámat, és az október havi bért pontosan, időben, a szokásoknak megfelelően kifizették (megjegyzendő, hogy Dorogon több vállalat ebben az időpontban nem tudott bért fizetni). Külön megköszönöm az Égetőmű Kft.-nek a segítségét, a magánszemélyek hozzáállását, akik kölcsönt adtak a bérek kifizetésére, valamint *Wágner Ferenc*nek, a DOSZÉN szakszervezet vezetőjének korrektségét.

– *És a DOSZÉN RT.?*

– Kölcsön formájában augusztusban és szeptemberben még részben segítette a bérkifizetést, azonban októberben már egy fillért sem kaptunk. Azt tudom, hogy november 21-ig, az utolsó őszi fordulóig lejátsszuk a mérkőzéseinket, és mindenki megkapja az esedékes időszakra járó bérét. De utána...?

– *Évek óta sokat tett ezért a klubért. Nem úgy ismerem, mint aki feladja.*

– Egyedül maradtam, amikor nem sikerült az NB I-be jutás, most keresem azokat a szervezeteket, magánszemélyeket, amelyek-akik segíteni tudnak és akarnak. Az nem lehet, hogy egy ilyen nagymúltú, ilyen közönségbázissal rendelkező klub a közöny áldozata legyen. Hiszem, hogy városunkban és vonzáskörzetében sok olyan sportszerető ember él, aki most, a 24. órában segítő kezet nyújt. Tárgyalásokat folytatok Szűcs Györggyel, az IPOSZ elnökével (ő is dorogi), az önkormányzattal az esetleges klubátvételről, és verbuváljuk az egyszerű emberekből a pártoló tagságot.

Péntek Sándor

Kovács Antal Tatán járt

Aki kitartó, bajnok lehet

A közelmúltban *Kovács Antal* olimpiai- és világbajnok cselgáncsozónk, a Paksi Atom SE klasszisa edzőjével, *Hangyási László*val Tatán járt egy versenyen. Ezt az alkalmat ragadtuk meg, hogy a kiváló sportembert és trénerét „meginterjúvoljuk".

– Hét éve foglalkozom Antival – kezdte Hangyási László. – Alkatából adódóan fejlődése szinte kirobbanó volt. Akadt olyan esztendő, amikor egy nyár alatt tíz centit nőtt. Igaz, versenyzőm nem egy válldobós alkat, de éppen ez a szép a dzsúdóban, ha valaki megtalálja a megfelelő technikát, akkor nagyon jó lehet.

Kovács Antal mindössze 21 éves, és már olimpiai- és világbajnoki arannyal is dicsekedhet.

– Tizenhárom hónap telt el Barcelona óta – folytatta a mester –, s mi csak a világbajnokságot tartottuk szem előtt. A szaksajtó is úgy ítélte meg, hogy elérkezett az idő a nagy összecsapásra a kétszeres világbajnok francia Trenau ellen. Anti a harmadik fordulóban találkozott a francia fiúval. Nagy meccs volt. A győzelem lelki pluszt adott Antalnak. Megérdemeltük a sikert, nagyon készültünk a vébére.

Az újdonsült világbajnok a frankfurti csapat-világbajnokságra készül, majd egy koreai út vár rá. Két év múlva Tokióban lesz a vb, de a távol-keleti stílus tanulmányozását nem lehet elég korán elkezdeni.

– A végső célunk – emelte ki a szakvezető – nem lehet más: Anti legyen kétszeres olimpiai- és világbajnok!

Kovács Antal a maga két méterével, több mint 93 kilójával tekintélyt parancsoló egyéniség. De amikor megszólal, csupa szelídség.

– Most nagyon jól érzem magam – mondotta. – De az, hogy számítottam a sikerre, azt jelentené, nem magamban bíztam. Pedig mindenki készült rám. Így nem csoda, hogy egyetlen olyan technikám nem jött be Kanadában, ami az olimpián. Ennek ellenére a vb-n is tudtam újítani. A sok munka meghozta gyümölcsét.

A sikert nem adják ingyen. Kovács Antal legalább nyolc, úgynevezett kellemetlen ellenfelet ma is fel tudna sorolni.

– Pontosan ennyi idős voltam én is – mutatott a tatamin küzdő legényekre a bajnok –, amikor először nyertem. Igazából nem számítottam őstehetségnek, de jó edzőm volt. Akaratos és kitartó voltam. A csúcs eléréséhez rengeteg szorgalomra van szükség. Nagyon fontos, hogy bízz az edződben. Mindenkinek a testhezálló dolgokat kell úgy tökéletesítenie, hogy közben a dzsúdó minden elemét betéve tudja. A cselgáncs valóban technikai és taktikai küzdelem. Az embernek fejben is erősnek kell lennie, s egy pillanatra sem lazíthat. Ez talán még fárasztóbb, mint a testi „kínok".

Petrik József

Hangyási edző és tanítványa, Kovács Antal

Barkley a padlóra került

Rájár a rúd mostanában az amerikai profi kosárlabdázásra. Az NBA talán legnagyobb csillaga, *Michael Jordan* a hét elején jelentette be visszavonulását, szombaton pedig a tavalyi bajnokság legjobbjának megválasztott (Most Valuable Player) *Charles Barkley*-val történt baj.

A kopasz közönségkedvenc csapatával, a Phoenix Suns-szal az arizonai Flagstaffban edzőtáborozott, amikor a szombati edzés végeztével levezetésként társaival együtt sprinteket futott. Ekkor hirtelen Barkley összecsuklott, s magatehetetlenül esett a parkettára, ahonnét jó fél órán át fel sem kelt. A jelenlévők, köztük mintegy tucatnyi újságíró, riporter, először azt hitték: a bohém játékos ismét vicces kedvében van. Ám amikor pánikszerűen odarohant a csapat orvosa és edzője, már sejteni lehetett, hogy ezúttal tényleg baj van. Az orvos szerint Barkley esete azzal van összefüggésben, hogy augusztusban porckorong megnagyobbodást állapítottak meg nála, s lábai ezért mondták fel időlegesen a szolgálatot. Mindenesetre fél óra után a kosárlabdázó a saját lábán ment az öltözőbe, majd egyórai kezelést követően már nyilatkozott is az újságíróknak:

„Halálra rémültem, ilyet még sohasem éreztem. Egyáltalán nem tudtam mozgatni a lábaimat, egyszerűen összeestem. Természetesen megijedtem és ideges lettem, de tudom, hogy jó kezekben vagyok" – mondta később Barkley.

Maleeva, a zürichi győző

A világhírű teniszező nővérek, a Maleeva-testvérek legidősebbike, Manuela (férje a svájci edző, Francois Fragniere) Zürichben Martina Navratilova legyőzésével – 6:3, 7:6 lett a végeredmény – pályafutása során 18. tornagyőzelmét aratta.

Szeles Mónika visszatér

Szeles Mónika decemberben, a dublini tornán visszatér a teniszpályára.

– Ügynökei megerősítették, hogy itt lesz – mondta a torna egyik szóvivője. A dublini verseny december 4-én kezdődik, és Szeles Mónika mérkőzés nélküli továbbjutó a középdöntőbe, ahol ellenfele *Martina Navratilova* lesz.

A 19 éves Szeles Mónika az ellene elkövetett hamburgi merénylet, április 30-a óta egyetlen mérkőzést sem játszott, és a világranglista első helyéről a negyedikre csúszott vissza. Merénylőjének pere, súlyos testi sértés vádjával, kedden kezdődik.

Steffi Graf, aki Szeles Mónika távollétében fölkerült a világranglista első helyére, kisebb lábműtétje után elhagyta a kórházat, és hamarosan az angliai Brightonban játszik.

Jól tájékozódó magyarok

Az egyesült államokbeli Palisades nemzeti parkban – New Yorktól északra – megkezdődött a tájékozódási futó világbajnokság. Szombaton a rövidtávú selejtezőket rendezték meg.

A versenyzők nemenként vágtak neki a sziklás, köves terepnek – a férfiaknál 157-en, a nőknél 113-an neveztek. Az 5-5 selejtező csoportból csoportonként 10-10 sportoló jutott a döntőbe. A terep nehézségét mutatja, hogy nem volt köztük a finn *Alström*, a svájci *Berger*, valamint a címvédő cseh *Petr Kozak*. A nőknél kis meglepetésre a cseh *Novotna* búcsúzott.

A magyarok nagyon jól szerepeltek. A normál táv világbajnoka, *Oláh Katalin* ebben a versenyszámban sem vallott szégyent, a legjobb időt futva biztosan nyerte futamát. *Lovasi Katalin* az ötödik, *Kovács Ildikó* a tizedik helyen jutott a döntőbe. *Tóth Réka* a 14., *Horváth Andrea* a 18. hellyel B-döntős.

A férfiaknál *Pavlovics Gábor* a negyedik, *Lantos Zoltán* az ötödik, *Nagy István* pedig a nyolcadik helyen került a döntőbe. *Viniczai Ferenc* a 15., *Horváth Pál* a 18. helyen végezve a B-döntő résztvevője.

Diplomaták ütöttek

Vasárnap rendezték meg az ország egyetlen nemzetközi színvonalú, 18 lyukú pályáján a II. diplomata golfbajnokságot. A bükfürdői Birdland Golf Klubba ezúttal a hazánkba akkreditált nagykövetségek 17 képviselője jött el. A győzelmet *Kanaan Aang* (Indonézia) szerezte meg, egy holland és egy dél-koreai diplomata előtt. Az eseményen részt vett *dr. Martonyi János* külügyminisztériumi államtitkár, aki kifejtette: a magyar külügyminisztérium szándéka a jövőben is az, hogy a sporteseményeken is megteremti a diplomaták találkozóját.

Kesztyűs királyi döntetlen

Profi ökölvívó világbajnoki döntőket rendeztek az angliai Manchesterben. A WBA szervezet váltósúlyú címét a venezuelai Crisanto Espana sikerrel védte meg, miután a 10. menetben leléptetéssel győzött a kanadai Donovan Boucher ellen.

A szuperközépsúlyban két brit ökölvívó mérkőzött, ám Nigel Benn és Chris Eubank csatája döntetlennel végződött. Mindez azt jelenti, hogy Benn megtarthatja a WBC szervezet világbajnoki titulusát, míg Eubank ül továbbra is a WBO szervezet trónján. Ismerve őket, ezzel egyikük sem boldog...

Yzaga bravúrteniszt játszott Sydney-ben

Nagy meglepetéssel zárult a 875 ezer dolláros férfi ATP-teniszverseny, az ausztrál fedettpályás bajnokság Sydney-ben. A tornagyőzelmet az a 25 éves perui *Jaime Yzaga* szerezte meg a parádés mezőnyben, aki természetesen nem volt a kiemeltek között, mivel a világranglista 54. helyezettjeként érkezett Ausztráliába.

A profi tábor egyik legalacsonyabb versenyzője (1.70 magas) élete legértékesebb, legbusásabban jövedelmező ATP-sikerét aratta, elsőségéért 146 ezer dolláros csekket kapott. Yzagának négy kiemelt sem tudta útját állni, sorrendben az ausztrál *Wally Masur* (8.), az amerikai *Jim Courier* (1.), a horvát *Goran Ivanisevic* (4.) és a cseh *Petr Korda* (6.) volt kénytelen fejet hajtani Yzaga kirobbanó formája előtt.

A sydney-i torna első dél–amerikai győztese a fináléban azt a Kordát verte meg 3 óra 12 perces csatában, akit eddigi négy, csarnokban lejátszott összecsapásukon még megszorítani is alig tudott.

osztálya részéről.

dr. Bud János (1943)

Benkhardt Ágost (1942)

dr. Székelyhidy Ferenc (1940)

I. Csányi Károly (1942)
I. dr. Pasteiner Iván (1945)

I. dr. Gulyás Antal (1942)
I. dr. Mauritz Béla (1943)
I. dr. Pogány Béla (1944)
V. dr. Szabó Gusztáv (1944)
V. dr. Szarvassy Imre (1945)
I. dr. Széki Tibor (1940)
I. dr. Belák Sándor (1940)
I. dr. Vámossy Zoltán (1941)

I. dr. Ugron Gábor (1943)
I. Harsányi Zsolt (1945)
I. dr. Dohnányi Ernő (1941)

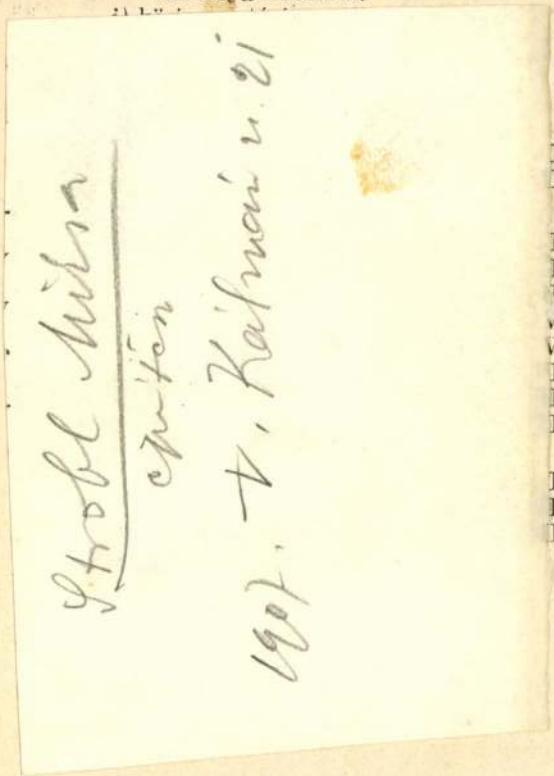

Magyar Történeti Múzeum főigazgatója:	*dr. gróf Zichy István*
Szépművészeti Múzeum főigazgatója:	*dr. Csánki Dénes*
Természettudományi Múzeum főigazgatója:	*dr. Pongrácz Sándor*

b) A külföldi magyar intézetek kuratóriumának elnöke, tagjai és az intézetek igazgatói:

A Kuratórium elnöke:	betöltetlen
A Kuratórium tagjai:*	*dr. Gerevich Tibor*
	dr. Szekfű Gyula
Bécsi Magyar Kultúrintézetek főigazgatója:	*dr. Miskolczy Gyula*
Berlini Magyar Intézetek igazgatója:	*dr. Farkas Gyula*
Római Magyar Intézetek igazgatója:	*dr. Koltay-Kastner Jenő***
Római Pápai Magyar Egyházi Intézet superiorja:	*dr. Luttor Ferenc*
Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ igazgatója:	*dr. Molnos Lipót*

* A többi kuratóriumi tag más címen is tagja a Tanácsnak, ezért itt nem soroltatnak fel, hanem nevük után *-gal jelöltetnek meg.

** Az 1940. év folyamán helyébe *dr. Genthon István* lépett.

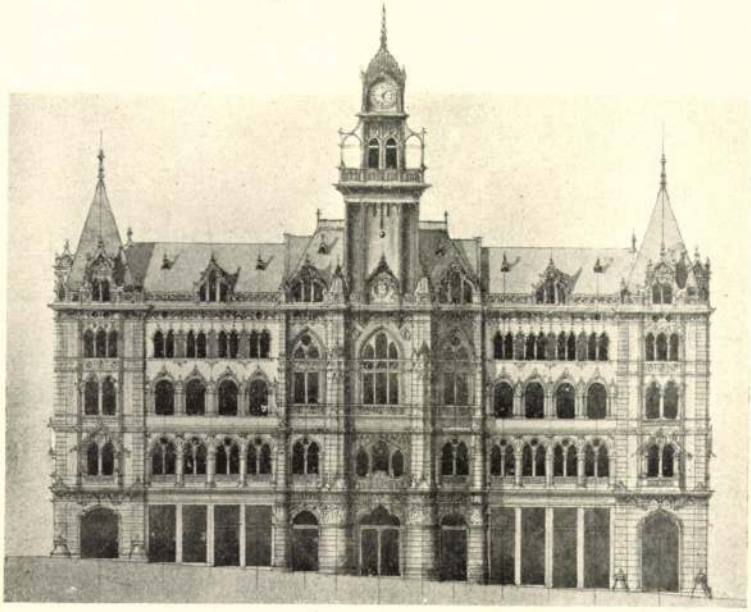

Széchényi-téri homlokzat.

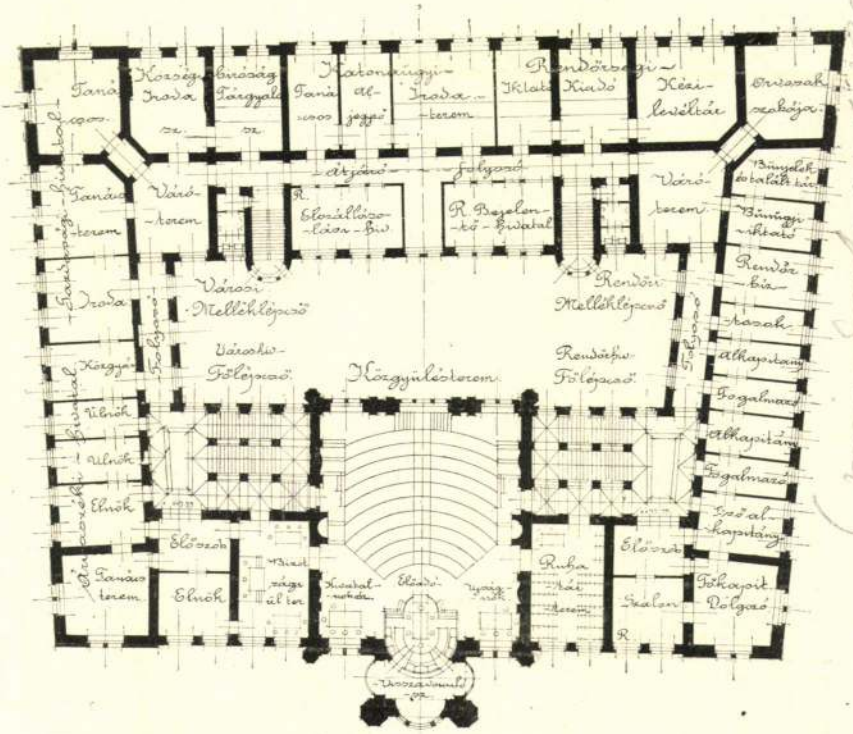

II. emeleti alaprajz.

10. sz. — Jelige : Mária Therézia.

Strobl Miksa, Budapest.

Az uj épület központi légfütéssel és szellőztetéssel terveztessék, kivéve a bolthelyiségeket, a melyek egyszerüen csak füst-vezető kéménynyel látandók el, miután a bolthelyiségek bérlőinek szabadságára kell hagyni a fütésről való szabad gondoskodást.

Az egész épület villam- és légszeszvilágitással láttassék el a czélszerü verseny miatt is.

Az összes hivatalos helyiségek kemény tölgyfa (parquette) padozattal látandók el, mig a folyosók, előcsarnok és előszobák padolatai granitto terazzo vagy metlachi padolattal készitendők. Az egyéb helyiségek, mint levéltár, irattár, raktár, árnyékszékek stb. padozatai czementlapokkal készitendők.

A levéltár, irattár és pénztári helyiségek betörés és tüz ellen biztositandók olyképen, hogy vasajtók, vasspaletták készittessenek s boltozattal látandók el.

Az árnyékszékekre nézve megjegyeztetik, hogy minden emeleten két helyen két-két ülőhely és két-két pissoir kagyló legyen elhelyezve, s ezenkivül a földszinten, az udvarban nyilvános jellegü árnyékszék két ülőhelylyel és egy vizeldével létesittessék.

Az épület tetőszerkezete cseréppel esetleg palával fedendő s ugy a torony, mint az épület villámháritóval láttatik el.

Az udvartér 300 □ méter területben meghagyassék.

A lépcsők lehetőleg hazai granitból, egyéb szerkezetek is hazai anyagból készittessenek.

Az épület összköltsége a tervezeti és berendezési költségeken kivül 650,000 korona.

Az alapfalazási költségnél az egységárak 2—2 méter mélységre kell megállapitani, megjegyezvén, hogy az alapmélységek a földszinétől átlagban legalább 4 m. mélységben veendők.

IV. Az uj városházában elhelyezendő férőhelyiségeket a mellékelt szükségleti kimutatás tünteti fel:

I. Polgármesteri helyiségek. 1. Dolgozó szoba 2 ablakkal. 2. Fogadó szalon 2 ablakkal. 3. Polgármesteri tanácsterem 2 ablakkal. 4. Előszoba a dolgozó és fogadó szalonhoz. 5. Kényelmi hely. Összesen 5 helyiség.

II. Közgyülési helyiségek. 1. Közgyülési terem 130 ülőhelylyel. 2. Ruhatár. 3. Szavazatszedő bizottsági terem 2 ablakkal. 4. Dlnöki szoba 2 ablakkal. 5. Előszoba 1 ablakkal. Összesen 5 helyiség.

III. Pénztár és számvevőség. 1. Pénztáros és ellenőr részére 1 szoba 2 ablakkal 2. Pénztár-szoba. 3. Adószámfejtés 1 nagy szoba 3 ablakkal. 4. Adószámvitel 1 szoba 2—2 ablakkal. 5. Behajtási 2 szoba 2—2 ablakkal. 6. Igtató, kiadó, másoló 1 szoba 2 ablakkal. 7. Földadó nyilvántartás 1 ablakkal. 8. Pénztári és alapitványi könyvvitel 2 szoba 1—1 ablakkal. 9. Árva könyvvitel 1 szoba 2 ablakkal. 10. Számvizsgálat 2 szoba 2—2 ablakkal. 11. Főszámvevő 1 szoba 2 ablakkal. 12. Napszámosok kifizetésére, negyedmester s végrehajtó részére egy

BÁNYAI VIKTOR
: : : : : MŰASZTALOS : : : : :
BUDAPEST, VII., Josika-utcza 12/a. Telefon 13—65.
Lak- és kastélyberendezések, modern munkák stylszerü és pontos kivitelben adott és saját tervek szerint . . . . . .

FEIWEL LIPOT UTÓDAI
FEIWEL MÓR ÉS ZAITSCHEK JAROMIR *
Alapittatott 1846.
BUDAPEST, IX., Ipar-utcza 4. * Telefon 59—30.
* Első magyar kir. szab. iskolapadok gyára *
Iskolaberendezések és tornakészülékek gyártása
M. kir. postatakarékpénztár számla 8950. sz.

nagy szoba 3 ablakkal. 13. Souterrain helyiség a zálogtárgyak elhelyezésére 1 szoba. 14. Levéltár részére 2 szoba, egy nagyobb, egy kisebb. 15. Kórházi számvevőség 1 szoba 2 ablakkal. 16. Váróterem kettő, egy nagyobb, egy kisebb. Összesen 22 helyiség.

IV. Rendőrség. 1. A főkapitány részére dolgozó szoba 2 ablakkal. 2. Előszoba. 3. A 3 alkapitány részére 1—1 szoba 1—1 ablakkal. 4. A két rendőrfogalmazó részére 1—1 szoba 1—1 ablakkal. 5. A rendőrbiztosok részére 1 szoba 1 és 1 szoba 2 ablakkal. 6. Az orvosok részére 1 szoba 2 ablakkal. 7. Az iktató részére 1 szoba 2 ablakkal. 8. A kiadó részére 1 szoba 2 ablakkal. 9. Kézi levéltár részére 1 szoba 2 ablakkal. 10. Bünügyi iktató részére 1 szoba 1 ablakkal. 11. Rendőrkapitányi nyilvántartás és bejelentő hivatal részére 1 szoba 3 ablakkal. 12. A napos rendőrbiztos részére 1 szoba 1 ablakkal 13. Házmester részére 2 szoba, konyha, kamra, összesen 4 helyiség. 14. Szakaszvezető részére 1 szoba 1 ablakkal 15. Szoba a bünjelek és talált tárgyak részére. 16. Három terem 60 rendőr részére. 17. Nyolcz zárka 1—1 ablakkal. 18. Négy közös börtön 5—5 ember részére fekvőhelylyel, 3—3 ablakkal és 2 polgári zárka 1—1 ablakkal. 19. Fürdő helyiség. 20. Kényelmi helyek. 21. Raktár a rendőri szerelvények részére. Összesen 42 helyiség.

V. Anyakönyvvezetői hivatal. 1. Diszterem 2 ablakkal. 2. Levéltári helyiség és kezelő személyzet részére 1 szoba 2 ablakkal. 3. A két anyakönyvvezető részére 1—1 szoba 1—1 ablakkal. Összesen 4 helyiség.

VI. Árvaszék. 1. Árvaszéki elnök részére 1 szoba 2 ablakkal. 2. Előszoba. 3. Két árvaszéki ülnök részére 2 szoba 1—1 ablakkal. 4. Közgyám és segédje részére 1 szoba 2 ablakkal. 5. Tanácsterem 2 ablakkal. Összesen 6 helyiség.

VII. Jegyzői és kiadóhivatal. 1. Főjegyző részére 1 szoba 2 ablakkal. 2. I. aljegyző részére 1 szoba 1 ablakkal. 3. II. és III. aljegyző részére 1 szoba 2 ablakkal. 4. A kiadó és segédei részére 1 szoba 2 ablakkal. 5. Iroda helyiség 4 ablakkal. Összesen 5 helyiség.

VIII. Levéltár. 1. A 2 iktató és 1 segéd részére 1 szoba 2 ablakkal. 2. A nyilvántartó s 1 segédje 1 szoba 1 ablakkal. 3. A levéltáros és 3 segédje részére és 4. Állványokkal 5 évre számitott ügyiratok számára 1 szoba 3 ablakkal. 5. Kézi irattár részére egy szoba 3 ablakkal, állványok 10 évre számitott ügyiratok számára. 6. 2 nagy souterrain helyiség. Összesen 6 helyiség.

IX. Mérnöki hivatal. 1. Főmérnök részére 1 szoba 2 ablakkal. 2. Osztálymérnök részére 3 szoba 1—1 ablakkal. 3. Rajzterem (lehetőleg sarok) 3 ablakkal. 4. Szertár és irattár részére 1 szoba 2 ablakkal. Összesen 6 helyiség.

X. Katonai ügyosztály. 1. A tanácsos részére 1 szoba 2 ablakkal. 2. Az aljegyző részére 1 szoba 1 ablakkal. 3. Az irnok és dijnok részére 1 szoba 2 ablakkal. Összesen 3 helyiség.

XI. Főügyészség. 1. Főügyész részére 1 szoba 2 ablakkal. 2. Ügyész részére 1 szoba 1 ablakkal. Összesen 2 helyiség.

TÓTH ISTVÁN IPARMÜVÉSZETI MÜBUTORKÉSZITŐ.
Szobrászati és bőrdomborművek kivitele.
Budapest, VII., Nefelejts-utcza 38. Alapittatott 1858. Telefon 60—55. Diszokmány Páris.

FEIWEL LIPOT UTÓDAI
FEIWEL MOR ÉS ZAITSCHEK JAROMIR *
Alapittatott 1846.
BUDAPEST, IX., Ipar-utcza 4. * Telefon 59—30.
* Első magyar kir. szab. iskolapadok gyára *
Iskolaberendezések és tornakészülékek gyártása
M. kir. postatakarékpénztár számla 8950. sz.

XII. Fogyasztási adóhivatal. 1. Hivatalfőnök részére 1 szoba 2 ablakkal. 2. Pénztári helyiség részére 1 szoba 1 ablakkal. 3. Lajstromozó részére 1 szoba 2 ablakkal. 4. Helypénz és kövezetvám leszámolás részére 1 szoba 2 ablakkal. Összesen 4 helyiség.

XIII. Erdészeti hivatal. 1. Az erdőmester részére 1 szoba 2 ablakkal. Összesen 1 helyiség.

XIV. Községi bíróság. 1. Községi biró tárgyaló szobája 1 ablakkal. 2. Az Irodaszemélyzet szobája 2 ablakkal. Összesen 2 helyiség.

XV Gazdasági hivatal. 1. Irodahelyiség 1 szoba 1 ablakkal. 2. Raktárhelyiség (souterrain) Összesen 2 helyiség.

XVI Elszállásolási hivatal. 1. Iroda helyiség 1 szoba 1 ablakkal. 2. Raktárhelyiség 1 szoba 2 ablakkal (souterrain). Összesen 2 helyiség.

XVII. Gazdasági tanácsos. 1. A tanácsos részére 1 szoba 2 ablakkal. 2. Tanácskozó terem 3 ablakkal. Összesen 2 helyiség.

XVIII. Különböző helyiségek. 1. Az „Autograf" részére egy nagy helyiség. 2. folyosók.

Ezek volnának azon utasitások, melyek a tervezésnél betartandók, mig a többi még nem emlitett részek a tervezőre bizatnának, a ki is azokat rendelkezésre álló költségek és saját művészi felfogásához mérten szabadon választhatja.

Szab. Simens-féle sodronybetétes táblaüveg ∽ Szab. Simens-féle épitő tégla üvegből
Pilkington Brothers-féle fényvetitő üvegtábla ∽ Valódi belga tükör es tükörüveg . . .
BOLGÁR PÁL-nál BUDAPEST, VI., Első erdősor 16—18.

FEIWEL LIPOT UTÓDAI
FEIWEL MÓR ÉS ZAITSCHEK JAROMIR
Alapittatott 1846.
BUDAPEST, IX., Ipar-utcza 4. * Telefon 59—30.
Első magyar kir. szab. iskolapadok gyára
Iskolaberendezések és tornakészülékek gyártása
M. kir. postatakarékpénztár számla 8950. sz.

Strobl Antal

pipametsző

Sopron

1839. márc. 13

pelg. erkü

Házi

Strobl Béla fiatal szobrász, ki a
dalmuszinház homlokzatára szánt
szobrok pályázatán feltünést kel-
lett s a reá bizott két alakot
felesen is mintázta: ujabban
Perseus szobormüve által kel-
lett figyelmet Bécsben, hol Zum-
busch Gáspár tanítványa volt.
Az ifju müvész most a magyar fő
városban telepedett le.
Képzőmüvészeti Szemle, 1881. 30.
(február)

Strobl József, szobrász.

Képzömüv. Szemle. 1880. 5. sz. 73. l.

Ströbl Zsigmond
nürnbergi

Diszebéd a magyar művészek tiszteletére

Vasárnap délben 1 órakor a nürnbergi képzőművészek a Városháza pincéjében a magyar művészek tiszteletére bankettet rendeztek, amelyen *Schmiedt-Helmbrechtsch* Károly, a német képzőművészek birodalmi szövetsége északbajorországi körzetének elnöke pohárköszöntőt mondott a Magyar Hét minél szebb sikerére.

Rakovszky Iván dr., a magyar kormány hivatalos kiküldötte, Nürnberg város vendégszeretetét és áldozatkészségét ünnepelte, amelyjel lehetővé tette a *Magyar Hét* eszméjének nagyarányu megvalósítását. Poharát a nürnbergi művészek körére emelte. *Ströbl* Zsigmond kormányfőtanácsos, szobrászművész *Schulz* professzort köszöntötte fel.

Borsodi Bevilaqua Iléa dr. lendületes pohárköszöntőjében *Körmendy Frimm* Ervin festőművészt, a nürnbergi Magyar Hét eszméjének kezdeményezőjét ünnepelte. Ezután még számos pohárköszöntő hangzott el, amelyek során *Dormitzer* dr. titkos tanácsos a magyar hölgyeket éltette *Velics* László dr. müncheni magyar konzul és neje vasárnap délután 5 órakor a nürnbergi magyar kolóniát teán fogadták, amelyen *Kánya* Kálmán berlini magyar követ is megjelent. Megjelent *Kramer* Fülöp kereskedelmi tanácsos, a Nürnbergi Magyar Egyesület elnöke, *Körmendy* Ervin festőművész, alelnök, *Birsek* Lajos, *Lengyel* Fülöp, *Szabó* János, *Adriányi* Emil, az egyesület tisztviselői és még számosan.

Neues Wiener Tagblatt
1929 II. 26

7.

Stróbl Zsigmond

"Mintázó készsége leköti az ember figyelmét"- irja müveiről Marco: "A tavaszi tárlat" cimmel közölt kritikájában, mely a Mücsarnokban rendezett kiállitásról szól.

A HÉT, Bp. 1908. ápr. 5. XIX. évf.
14. sz. 222-223. lap.

Strobl Zsigmond, szobrász l. Kisfaludi Strobl Zs.

Egy titokzatos anyag, amelyei tanácstalanul áll szemben a modern tudomány

Mik azok a „meteorkocsonyák"?

Csak kevesen tudják, hogy van egy anyag a földön — helyesebben, mint az az alábbiakból kiderül, nem is egészen a földön —, amelynek mibenlétét és eredetét máig sem sikerült megfejtenie a tudománynak.

Szavahihető feljegyzések vannak róla, hogy a világűrből, az alázuhanó meteorokon kívül, néha valami egészen furcsa kocsonyás anyag is eljut a földre, amelyet az embriológusok és fiziológusok egyelőre „meteorkocsonyáknak" neveznek, anélkül azonban, hogy többet is tudnának róluk.

Egy 1848-ból származó német feljegyzés elmondja, hogy október 18-án, röviddel esti 8 óra után, Mauschwitzban, egy odavaló polgár valami fénylő tömeget látott lezuhanni az égből. Odasietett és kocsonyás anyagot talált a földön. Felemelte, hazavitte és a kocsonyás anyag néhány nap mulva beszáradt, összezsugorodott, majd megpattant és öt darabra hullt szét. Az egyik darabot vegyi vizsgálatnak vetették alá. Az anyag teljesen hasonló volt a kiszáradt barna gumiarábikumhoz, ugyanolyan üvegfényű volt, felszine pedig homályos. Az anyag vízben nem oldódott, csak felduzzadt. A felduzzadt anyag könnyen vágható volt, gyorsan száradt, nedves állapotban halványan csillogott. A vegyi vizsgálat megállapította, hogy az anyag ből teljesen hiányzott a nitrogén, csak szén, hidrogen és oxigen volt benne kimutatható.

Más németországi hasonló feljegyzések mellett az amerikai West Pointból is származik hasonló feljegyzés. Itt egyszer napfelkeltekor egy parasztasszony látta, amint az égből sürü fénylő tömeg zuhant a földre. Amikor közelebb ment, tányér nagyságu csirizszerü, de teljesen átlátszó foltot talált a földön. Amikor néhány óra mulva visszatért, már nyomát sem találta az anyagnak, de egy fiu, aki közben arra járt, kicsiny, szabálytalan golyókat talált ugyanazon a helyen, amelyek érintésre porrá omlottak szét. Newarkban napfelkelte után hullott egyizben hasonló kocsonyás anyag a földre, amelynek anyaga a megpuhult szappanéhoz volt hasonló és felmelegitve úgy párolgott el, mint a viz. Franciaországból viszont olyan feljegyzes származik, hogy Montaigu város tanácsnoka egyizben hajnali 4 órakor vakitó meteort látott lezuhanni, amelynek darabjai körülötte hullottak szét. Odasietve, el akarta oltani a világító anyagot, de ez nem sikerült neki, mire kezével óvatosan megérintette. A világító anyag azonban teljesen hideg volt. Egy kis részét magával vitte és ez az anyag egész úton úgy világitott, mint a villamos zseblámpa. Fénye csak napfelkeltekor homályosult el.

Ezek és még sok más hasonló feljegyzés, amely a világ minden részéről hirt ad e jelenségekről, egytől egyig megegyeznek abban, hogy ezek a magasból lehulló kocsonyás anyagok valami fénylő anyagot tartalmaznak és hogy ezek a jelenségek mindig pontosan összeestek meteorok alázuhanásával. A kutatók egyideig azt a nézetet vallották, hogy ezek az anyagok talán meteorok alkatrészei, de e különös természeti jelenség eddigi vizsgálatai semmiféle határozott eredményre nem vezettek. Egy ideig azon is vitatkoztak a tudósok, hogy ezek a „meteorkocsonyák" növényi vagy állati eredetüek-e. Igy alakult ki az a feltevés, hogy talán éjszakai madarak kiköpött váladéka ez az anyag, de ez a feltevés is megdől, mert erre nézve sincs a legcsekélyebb bizonyiték sem.

Vakmerőség volna e különös természeti jelenségek felett egyszerüen napirendre térni és ezeket tévedésnek vagy valótlanságnak minősiteni. Igen sok komoly tudós foglalkozott ezzel a dologgal és egyértelmü volt az a megállapitásuk, hogy itt olyan természeti jelenségről van szó, amelyet nem szabad figyelmen kivül hagyni és amelynek megfejtése a további kutatásokra vár.

Az a félig csillagászati, félig vegyészeti feltevés, hogy ez a titokzatos anyag nem más, mint kozmikus por, amely a föld légkörében szénnel, hidrogénnel és oxigénnel vegyül, a modern kutatás megvilágitásában tarthatatlannak bizonyult, másrészt azonban máig sem sikerült még csak megközelitő magyarázatát sem adni ennek a világűrből földre zuhant kocsonyás anyagnak.

A Szent Lukács Gyógyfürdő értesiti t. Vendégeit, hogy április 2-án, **vasárnap**, áramszolgáltatás szüneteltetése miatt az iszap-, gőz- és népfürdő **pénztárai csak reggel 6—10-ig adnak ki jegyeket. A kádfürdők** nem nyitnak!

Igy temette az ország Kossuth Lajost

Egy szemtanu beszámolója a nagy temetésről — Ellentét a király és a nemzet között — Minden szív összeforrott a nagy gyászban

Az idős úr, aki szemben ül velem, *Stróbl Miksa János* épitészmérnök, *Stróbl Alajosnak*, a világhirü szobrászművésznek unokatestvére. Annak ellenére, hogy már jól benne van a korban, mégis friss, erős ember benyomását kelti. Pedig hosszu és nehéz esztendők jártak el felette, és nagyja, ahogy a régi időkről beszé meg-megcsuklik az elérzékenyedéstől és meghatottságtól. Olyasmiről beszélgetünk, ami igazán indokolttá teszi ezt a meghatódottságot, *Kossuth Lajosnak, a magyar szabadság legnagyobb hősének haláláról és temetéséről.* Stróbl Miksa épitészmérnök résztvett Kossuth temetésén, sőt mint fiatal diák tevékeny szerepet is játszott a temetéssel kapcsolatos eseményekben. Szavai nyomán egész valóságában kibontakozik előttünk a kor és a hangulat, amely a nagy államférfiu halálahirére eluralkodott a fővároson és az országon, majd a temetés valóban megrázó, fenséges képe is.

Egy gimnázista tüzi ki az Operaházra a gyászlobogót

— Kossuth halálának a hirére — kezdi visszamlékezéseit az ősz épitészmérnök — döbbent fájdalom rázta meg az országot. Az egész nemzet érezte és tudta, hogy legnagyobb fiát veszitette el. A temetést az egész nemzet akarta rendezni, hogy méltóképpen kifejezésre juttassa kegyeletét és hálaját az önkéntes számüzetésben élő és idegenben elhunyt nagy fia iránt. A király azonban nem engedte meg, hogy az állam saját halottjának tekintse Kossuthot, és Wekerlének, aki akkor miniszterelnök volt, még kormánya lemondásával is fenyegetőznie kellett, hogy legalább abba egyezzen bele az uralkodó, hogy *a főváros rendezhesse a temetést.* Végre is Ferenc József nem tehetett mást, engednie kellett. A fővárosban a turini távirat után, amelyben Kossuth Lajos elhunytáról volt hiradás, pár pillanat mulva gyászlobogó tengere borított el mindent Csupán néhány állami épületen nem lengett fekete zászló. A diákság azonnal cselekedni akart és utcáról-utcára jártunk, hogy felvonulásunkkal tüntessünk és kényszeritsük a gyászlobogó kitüzését. Én hetedik gimnázista voltam és a Barcsay gimnáziumba jártam. Bár édesapám szepesi „cipszer" volt, édesanyám pedig lengyel származásu, de az egész családom szive mélyéig magyarul érzett és magyarul gondolkozott. *Nekünk Kossuth Lajos az igazi szabadsághőst jelentette* és mint diák különösen lelkesedtem a turini számüzöttért. Érthető lelkesedéssel vettem részt tehát diáktársaim tüntető felvonulásában. Nem is egyszerü felvonulás volt ez, hanem komoly figyelmeztetés az állam felé (hiszen éppen az állami épületekről hiányzott a fekete zászló), hogy az ifjuság és az egész nemzet áll most egyetlen emberként az elhunyt Kossuth Lajos mellett. Bizony jónéhány ablakot kellett betörtünk, amig egymásután kitüzték az eddig fel nem lobogózott házakra a gyász jelét. Az Operához érve ,láttuk, hogy azon sem leng lobogó. Miután minden ajtó zárva volt és tüntető kiáltozásainkra sem jelentkezett senki, *én magam vállalkoztam, hogy a gyászlobogót, amit a szomszéd háztól kértünk, felviszem az Operaház homlokzatára. A villámhárítón kapaszkodtam fel egészen a párkányig, kezem véresre marták a kövek, ott átdobtam magam az erkélyre és az alant állók lelkes éljenzése közben lobogtattam a fekete zászlót.* Közben rendőrök rohamozták meg a tüntetőket és behatoltak az Operaházba is. Már közre is fogtak és valószinüleg be is kisértek volna, ha az ujra összeverődött diákság erélyes és ismételt tüntető kiáltozására végül is szabadon nem engednek.

Kossuth Lajos tetemének hazaérkezése

Elmondja azután Stróbl épitészmérnök, hogy diáktársaival együtt tovább tüntettek és az egyik orfeum ablakait zúzták be kövekkel, mert ott sem látták kitüzve a gyászlobogót. Akkor ujra rendőrök zárták el az utcát és az elfogott tüntetőkkel együtt, egy éjszakát maga is a rendőrségen töltött. Másnap reggel azonban minden következmény nélkül mégis szabadon bocsátották. Ekkorra már érezhető volt, hogy az egész nemzet, még a rendőrség is, egybeforrott a nemzeti gyász érzésében.

Kossuth Lajos temetésére fordul ezután a szó. Elmondja Stróbl Miksa, hogy a turini vonat, amely Kossuth Lajos földi maradványait hozta, a Nyugati pályaudvarra érkezett be. A pályaudvart ekkorra fekete drapériák borították. A koporsó után *Kossuth Ferenc* és *Kossuth Tódor* mentek, aztán *Helfy Ignác*, aki az olasz városból idáig kisérte Kossuth Lajost, mellette lépdelt gróf *Apponyi Albert*, azután Budapest polgármestere, *Kammermayer Károly*, majd *Pázmándy Dénes*, akinek az egész temetés megrendezésében igen jelentős szerepe volt.

A menet a pályaudvartól a Nemzeti Muzeumba kisérte a haza nagy halottját, két oldalon a diákság sorfala állott, mögöttük a közönség beláthatatlan tömege. Stróbl Miksa a „Barcsay" gimnazisták sorában állott, karján nemzetiszinü szalaggal, amelyet gyászfátyol takart.

Öt nap és öt éjszaka . . .

Kossuth Lajos földi maradványait a Nemzeti Muzeum csarnokában ravatalozták fel. A ravatal körül egyetemi hallgatók állottak diszőrséget, fekete magyar ruhában. A gimnazisták, köztük Stróbl Miksa is, a Nemzeti Muzeum lépcsőin teljesitettek önkéntes szolgálatot, *mert az egész ország megnézte a nagy halott ravatalát és rótta le öt nap és öt éjszaka tartó szakadatlan menetben kegyeletét Kossuth Lajos iránt.*

— Nem túlozunk — mondja Stróbl épitészmérnök —, ha azt állitjuk, hogy az országban nem volt olyan község, ahonnét küldöttség ne érkezett volna. A legcsodálatosabb azonban, hogy nemcsak a szinmagyar vidékek jöttek el Kossuth Lajos sirjához, *ugyanolyan áhitattal vettek részt ezen a kegyeletes zarándoklaton a tót, román, szerb, rutén falvak lakói is.* Ez alatt az öt nap alatt valósággal megállt az élet a fővárosban. Az üzletek önként, minden hatósági rendelet nélkül, zárva maradtak, a kávéházakban és vendéglőkben, ugyancsak saját elhatározásukból, hallgattak a cigányok.

A nagy temetés

— A temetés napján — mondja tovább az ősz épitészmérnök — már kora hajnalban elfoglaltuk a nekünk kijelölt helyet. A diákság, az egyetemi hallgatók és a középiskolások egyaránt, a rendfenntartó szolgálatot látták el. Az uralkodó még mindig zavargástól vagy forradalomtól tarthatott, mert a fővárosban a katonaság állandó felvonulásokat rendezett, hogy megfélemlitse a gyászoló közönséget. Mondanom sem kell, hogy semmi zavar nem fordult elő és az egész gyászszertartás és temetés a legnagyobb rendben folyt le. A nagyközönség fegyelmezetten viselkedett és nyugodtan fogadta egy-egy karszalagos diák figyelmeztetését. Reggel kilenc órakor indult meg a menet a Nemzeti Muzeum elől és a mai Károly király-uton s Vilmos császár-uton, az Andrássy-uton, a Teréz-körúton és a mai Rákóczi-uton át haladt a Kerepesi temető felé. Én a temető bejáratánál állottam és igy az egész menetet láttam. Mint megható körülményt kell megemlitenem, hogy a közönség igazi szeretettel engedelmeskedett a diákoknak és miután a temetés menete majdnem késő estig tartott, a környékbeli házakból hoztak nekünk enni- és innivalót.

Egyszerü szavakkal, csendes mondatokkal rajzolja meg Stróbl épitészmérnök a nagy temetés részleteit. A menet kilenc órakor indult el a Nemzeti Muzeumból és az eleje már a temetőbe érkezett, amikor a vége még a Muzeumnál volt. Lovasbandériumok, diszbe öltözött küldöttségek és a koszoruvivő kocsiknak hosszu sora ment el előttünk, megállás nélküli áradással. Körülbelül két óra körül ért elé jük a koporsót vivő gyászhintó és a temetés csak jóval négy óra után fejeződött be. Akkor ők, mint a diákság küldöttei, mégegyszer tisztelegtek a sirnál.

— Felejthetetlen látványként tárult elém — fejezi be szavait Stróbl Miksa — az a hatalmas koszoru- és virághalom, amely Kossuth sirját borította. Az olasz király koszorujától a legegyszerűbb zsellérasszony virágszáláig mindenkinek ott volt kegyeletes üdvözlete. A temetés után három napig önkéntes gyász borult az országra és a fővárosra. Ilyen temetést sem azelőtt, sem azután nem rendezett az ország sekinek sem.

Dr. Pados Pál.

A Poglavnik fogadta az uj román követet

Zágráb, márc. 31. (Német TI) A Poglavnik fogadta Mihail Mililineut, az uj román követet, megbizólevelének átvétele végett. Kölcsönös beszédeikben megemlékeztek a két állam között fennálló baráti kapcsolatokról, amelyeknek még jobban el kell mélyülniök és megerősödniök.

Mérhetetlen nyerési esélyek

Szerencsés esetben egy sorsjeggyel **Egymillió** pengőt nyerhet!

Jutalom **600.000** P., főnyeremény **400.000** P., nyeremények: **200.000** P., **100.000** P., **75.000** P., **60.000** P., **3x50.000** P., **5x40.000** P., **1x30.000** P., **22x20.000** P., **2x15.000** P., **30x10.000** P., **5.000** P.

és még számos nagy és kisebb nyeremény

Sorsjegyárak osztályonként	nyolcad:	negyed:	fél:	egész:
	P 5.—	P 10.—	P 20.—	P 40.—

Sorsjegyek kaphatók az összes főárusitóknál!

Vegyen Osztálysorsjegyet!

Húzás kezdete április 13-án!

Bátorság

Idézem egyik s másik honfitársnőm elbeszélését a maga bátorságáról.

Lent Erdélyben — igy kezdte az egyik — volt egy kis villánk, amelyik egész elszigetelten lent a völgyben állott — mig a többi villatelepbeliek a vasuti töltésen tul elég messze voltak tőlünk. Egyik este, amikor férjem nem volt otthon — bennmaradt a városban —, jön be a szakácsné jelenteni, hogy egy férfi és egy nő van itt, éjjeli szállást kérnek, mert lemaradtak a vonatról. Még mielőtt kimehettem volna intézkedni, jön be a szobalány és remegő hangon súgja nekem, hogy az Istenért, ne tessék beengedni őket, mert nézzem meg, a nőnek öltözött és mondott másik is férfi.

Határtalan rémület lett urrá az egész házon. Anyósom és sógornőm, akik vendégként voltak nálunk, az ideges félelemtől reszketve felöltözötten belefeküdtek az ágyba — háztartási alkalmazottaink letérdeltek és keresztet vetettek magukra. Csupa reszkető nő! Nem nézhettem ezt tétlenül s nem lehetett az egész éjszakát ilyen lelki állapotban eltölteni. Vettem hát a kézi lámpást — sötét holdvilág nélküli, csillagtalan éjszaka volt — és kijelentettem, hogy senki sem jöjjön velem —, megyek fel egyedül az állomásra valami segitséget, éjjeli őrt kérni éjszakára.

Reszketve ugyan — ugyhogy arra sem mert nézni, amerre az állitólagos vándorok álltak —, de mégis velem jött kis konyhalányunk, fiatal parasztlány a közeli faluból. — A két alaknak megmondtam, hogy nálunk nincs hely, majd szólunk fent az állomáson, hogy helyezzék el őket. El is indultak, de persze, olyan sötét volt, hogy a bokrok, fák között nyugodtan elbujhattak. Fel is mentem az állomásra, le is hoztam magammal egy *„felpuskázott keritőt"*, mint ahogy magyarul rosszul beszélő német sógornőm a felfegyverzett kerülőt nevezte. Másnap sült ki, hogy az egész, csak ijesztésnek szánt s nekik igen jól sikerült komédiát két falusi suhanc rendezte. A kis falubelijüket akarták megijeszteni. Az egyik legény udvarolt neki, de ő nem akart már szóba állni vele, más tetszett meg a kis hűtlennek. Erre a póruljárt gavallér egy cimborájával szövetkezve, ezt a mozitréfát eszelte ki. Az én bátorságomat azonban — igy fejezte be elbeszélését barátném — a telep egy kitünő uzsonnával honorálta.

— No — én is rendeztem egy „bravurstiklit", jó magyarosan fejezve ki magát —, vette át a szót a másik. Nagy park veszi körül nálunk a kastélyt, van vagy tizennyolc hold. Hosszu állék vezetnek lefelé, egészen a kriptáig, összeboruló platánfákkal. Künn ültünk egyszer sötét este a verandán. Valaki felvetette a kérdést fogadás alakjában, hogy melyikünk merne egyedül éjfélkor lemenni a kriptához. Ugy nézzetek rám, hogy egyesegyedül éjfélkor lementem! Nem mondom, hogy egy-egy percre nem volt rossz érzésem, mikor a sötétben egy kis szellő megmozgatta a faleveleket s ez olyan sejtelmesen riasztó hangot adott. De lementem, fel is jöttem és nyertem egy doboz jófajta csokoládét.

— Szép, szép s el is hisszük, ha mondod — szólt egy harmadik barátnőm —, de nem mindenki ilyen bátor, mint ti! Szegény édes anyám például olyan félős volt, hogy amikor nyaralni voltunk egy különálló balatoni kis házban, minden este lefekvés előtt odabeszélt az ágy alá rejtőzött rablógyilkosnak. Mert megnézni — Isten őrizz! meg nem nézte, de még nekem sem engedte meg, hogy megnézzem. Igy diskurált: „Istenem, milyen baj, hogy az ékszerdobozommal még az órám is bennmaradt a lakásban s ez a rossz kis nikkelóra olyan pontatlanul jár!"

— No és most hallgassatok meg engem — az én „hősietlenségem" egészen ujkeletü — Ezt egy szép, egészen fiatal asszony mondta. — Tudjátok, hol lakunk, kint a Városliget uj, elhagyatott részén, a Szobránci-uton. Azt is tudjátok, hogy a férjem kint van a fronton. Hát persze, legtöbbnyire nem megyek el este, de multkoriban nagy kedvem volt színházba menni rokonokkal. Előadás után nem engedhettem, hogy hazakisérjenek, hiszen visszafelé már talán villamost sem kaptak volna. Nagy hetykén jelentettem hát ki, hogy a lakásunk a villamostól nincs is már olyan messze — csak hagyjanak nyugodtan hazamenni.

— De bizony, a villamostól leszállva, még jó darabot kellett egyedül sötétben mennem. Eleinte egész bátran lépkedtem, amig egy kis világitás látszott még imitt-amott. De egyszerre egészen sötét részre értem s egyegy fáról a sötétben mindegyre ezt hittem, hogy ott áll valaki. Siettem, majdnem rohantam, s egyszerre — a hideg futott végig a hátamon — hallom, hogy a hátam mögött valaki éppen olyan gyorsan siet utánam. Hátha utolér és meglátom, ki az, miféle. De hiába lassitottam, akkor ő is lassabban jött utánam. Rettenetes félelem fogott el — már-már azt hittem, a lábaim felmondják a szolgálatot, nem tudok tovább menni. Egyszerre a lépések mintha közeledtek volna hátulról hozzám s én olyan zsibbasztó rémületet éreztem, hogy hirtelen megfordultam, megtettem azt a pár lépést visszafelé és megszólitottam azt az embert, aki utánam jött. Elég marcona kinézésü volt. Azt mondtam neki: „Nézze kérem, én ugy félek itt egyedül, legyen olyan jó és kisérjen haza, hogy ne legyen semmi bajom. Igy nem fogok ugy félni!"

— Az ember furcsán nézett rám, de aztán azt felelte: „No jó, ne tessék félni!" És szótlanul kisért azután a kapunkig. Mialatt együtt mentünk s mig csöngetésemre kinyitották a kaput, megfigyelhettem egy kicsit s láttam az emberemen, hogy elég okom lett volna féltem tőle, valószinüleg elvette volna a táskámat, talán le is ütött volna. Mikor kinyitották a kaput, megköszöntem kiséretét s megmutattam a táskámat, pénztárcámat s azt mondtam neki: „Nem lett volna érdemes, hogy valaki kiraboljon, csak két pengő van nálam és mégis féltem!" Valamit morgott erre, olyasmit, hogy mégis jobb lesz ezután nem egyedül járkálni este! Nem is megyek soha többé — igy fejezte be őszinte vallomását a mi kis asszonykánk.

De azért bátraknak, gyáváknak, idegeseknek és erős idegzetüeknek is nagyon üdvösek a légoltalmi tanácsok.

Mouche.

Napi hirek

— **Naptár.** Április 1. Szombat. Róm. kat.: Hugó pk. — Protestáns: Hugó. — Budapesten a Nap kel 5 ó. 24, nyugszik 18 ó. 13-kor, a Hold kel 11 ó. 02, nyugszik 1 ó. 58-kor.

Elsötétités este 8 órától 4 óráig

Kossuth Lajos szemfedője

Április elsején lesz ötven éve, hogy a nemzet nagy fiát, Kossuth Lajost eltemették. Egykoru feljegyzések szerint, mikor Kossuth betegségének hire hozzánk ért, Sipos János csernátfalui körjegyző felesége és leánya (később férjezett dr. Tompa Istvánné, a kőhalmi főszolgabiró felesége), elhatározták, hogy ők készitik a szemfedőt és a párnát a nagy halott koporsójába. A munkával annak idejére el is készültek, mert mikor a hirek egyre aggasztóbbak lettek, már nemcsak ők ketten dolgoztak, hanem varrólányokat is alkalmaztak, nehogy elkéssenek.

A szemfedél fehér selyemből készült, öt méter széles és öt méter hosszu volt. Az alsó szegélyzés köröskörül 18 különféle szinü selyemből varrt és babérlevelekel ábrázoló virágfüzérekből állott. A lepel fejfelőli részén a Kossuth-család arannyal himzett cimere díszlett. A szegélyek fölött egy méternyi távolságban a következő, arannyal himzett felirás volt olvasható: „A derék nem fél az idők mohától, a koporsóból kitör és eget kér." Alatta: „A hétfalusi csángó nők tisztelettük jeléül — Sipos Jánosné 1893." A lepel alsó részén letört olajfa ágat tartó női kéz volt, arannyal és selyemmel himezve. A párna szintén fehér selyemből készült, brüsszeli csipkével volt szegélyezve és szárított rózsalevelekkel töltve. A párnán gyönyörüen himzett babérkoszoru adott díszes keretet a halott fejének. (P—y)

— **Rádiószózatot intéz a magyar leventeifjusághoz vitéz Béldy Alajos vezérezredes.** A Levente Hirközpont jelenti: Nagyfontosságu beszéd hangzik el a magyar rádióban vasárnap, április 2-án délben. A leventefélóra műsorában vitéz *Béldy Alajos* vezérezredes, az ifjuság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője intéz szózatot a magyar leventeifjusághoz. A rádiószózatot Budapest I. hullámhosszán 12.15-kor közvetitik. Minden leventeifju hallgassa meg ezt a nagyjelentőségü szózatot!

— **Kitüntetés.** A kultuszminiszter megbizásából Tukats Sándor főispán ünnepélyesen nyujtotta át Veress Elemér egyetemi tanárnak, az élettani intézet igazgatójának a kormányzó által adományozott Magyar Érdemrend Középkeresztjét.

— **Egy vak honvéd vitézi esküt tétele.** Farkas Máté Sándor hadirokkant vitéznek, aki a haza védelmében mindkét szemevilágát elvesztette, vitézi birtokot juttattak és az uj vitéztől Lepsényben a községházán ünnepség keretében vette ki a vitézi esküt vitéz Takách Jenő alezredes, székkapitány. Mind a székkapitány, mind Buda István főszolgabiró beszédében hangoztatta, milyen nagyfontosságu, hogy megbecsüljük azokat, akik a haza védelmében érdemeket szereztek s testi épségüket áldozták.

— **A nyári időszámitás és a nyilvános órák.** A nyári időszámitásra való áttérés nagy feladatot ró a Magyar Telefonhirmondó és Rádió Rt. óraüzemére. A nyilvános órákat nagyszámu főóra szabályozza és ezeket most egyenkint kell a helyszínen egy-egy órával előre igazítani. Ez a munka hosszadalmas, tehát az átállás napján, április 3-án nem valamennyi nyilvános óra mutatja majd egyidőben az életbeléptetett nyári időszámitást. A „Pontos Idő" óraüzem a nehézségek ellenére is igyekszik a nyilvános órákat a nyári időszámitásra való átállitását 24 órán belül elvégezni.

— **A nagyenyedi Bethlen Kollégium volt diákjainak testvéri egyesülete** virágvasárnapra hirdetett közgyülése elmarad.

— **Hógörgeteg.** A stájerországi *Hieflau* mellett fekvő Palfauban a zergeösvényről hógörgeteg zudult alá, amely tatorzseket ragadott magával és a helység iskolaépületét teljesen rombadöntötte. A tanitó felesége és két gyermeke, valamint a kötelező szolgálati évét náluk töltő leány életét vesztette. Egy másik hógörgeteg, amely a Rax nyugati részének déli oldalán vált le, óriási robajjal zudult le a Koglertalba. Magával ragadott egy malmot és elpusztitott egy tanyát. Két ember meghalt. Nagy károkat okozott a hógörgeteg az állatállományban.

— **Hamis ékszerekkel szélhámoskodtak.** Furfangos módon fosztott ki gyanutlan diákokat egy szélhámos társaság, amelynek tagjai közül *Bazsó Károly* műszerészsegéd, *Tótisz Ervin* alkalmi munkás és *Kardos Árpád* soffőr most került a büntetőtörvényszéken dr. *Dömötör Géza* egyesbiró elé. A szélhámosságokra szövetkező társaság tagjai előre megbeszélt terv szerint jártak el. Egyikük valamelyik fővárosi ékszerész üzletének közelében álldogált, majd megszólitott egy éppen arra sétáló diákot.

— *Nem venne meg tőlem egy briliánsgyürüt?* — kérdezte.

A szélhámos elhitette áldozatával, hogy kényszerhelyzetben kell megválnia az ékszertől, az ékszerész azonban olyan keveset akar adni érte, hogy nem hagyta ott. Miközben megmutatta az „ékszert", hozzájuk csatlakozott az egyik cinkostárs, aki a diák által már-már elfogadott összegre „ráigért". Ez természetesen csak fokozta a diákban a vételi kedvet. Ha a diáknál nem volt elég pénz, a szélhámos „megértőnek" mutatkozott. Elfogadta biztositékul a diák kabátját, vagy más ruhadarabját azzal, hogy egy későbbi időpontban majd a hiányzó pénzösszeg ellenében visszaadja. A találkozón természetesen már nem jelent meg és lassankint a diák is rájött arra, hogy a brilliánsgyürü talmi. A biróság a bizonyitási eljárás lefolytatása után a társaság tagjai közül *Bazsó Károlyt 10 hónapi, Tótisz Ervint nyolchónapi börtönre, Kardos Árpádot pedig hat heti fogházra itélte.* Az itélet nem jogerős.

— **Vonatokat temetett be a homokvihar.** Mint birt hirszolgálat Kairóból jelenti, a Sinai-sivatagban olyan hatalmas homokvihar tombol, amilyet még sohasem láttak. Repülők és csapatok vonulnak ki az utasok százai segitségére. Egyiptom és Palesztina között a vihar két vonatot csaknem teljesen betemetett. A több órája élelem és viz nélkül maradt utasoknak ejtőernyővel dobtak le élelmiszert és csapatok vonultak ki a vonatok kiásására. A homokvihar következtében Egyiptom négy napig valósággal el volt vágva a világtól. Alexandriát, Kairót és a sivatag nyugati részét hatalmas köd takarta be. Alexandriában a vihar elvitte egy nagy mozi tetőzetét.

— **Vakmerő rablótámadás Lüttichben fényes nappal.** Lüttichben fényes nappal három revolverrel, géppisztollyal és kézigránáttal fölszerelt bandita feltartóztatott egy pénzszállitó postaautót a nyilt utcán, noha két fegyveres csendőr is ült a soffőr mellett. A három bandita a két belga csendőrt lefegyverezte és arra kényszeritette a soffőrt, hogy az Yser-térre vezesse az autót, ahol a hatmillió belga frankot tartalmazó negyvennyolc postazsákot egy teherautóra rakták át és a banditák zsákmányukkal kereket oldottak.

— **Ki tud róla?** A Magyar Kivándorlókat és Visszavándorlókat Védő Iroda közli: A Szamoson, 1879 március 20-án született Mezei Pál, 1941 decemberében New Jersey-államban csekély vagyon hátrahagyásával meghalt. A hagyatékra igényjogosultak az örökhagyóhoz való vérségi kapcsolatuk igazolása mellett igényüket jelentsék be a Magyar Kivándorlókat és Visszavándorlókat Védő Irodában, Budapest, Fiumei-ut 4. szám.

Mannstein és Kleist vezértábornagyok magas kitüntetése

Berlin, márc. 31. A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának: A Führer von Mannstein tábornagynak, egy hadseregcsoport főparancsnokának, mint a német véderő 59. katonájának, továbbá von Kleist vezértábornagynak, egy hadseregcsoport főparancsnokának, mint a véderő 60. katonájának a vaskereszt lovagkeresztjéhez a tölgyfalombat a kardokkal adományozta. (MTI)

— **Lelkigyakorlatok.** A Manréza férfi lelkigyakorlatosház három és félnapos lelkigyakorlatot hirdet a m. kir. Honvédség tényleges és nyugállományu tisztjei részére május 16-án estétől május 20-án reggelig. A lelkigyakorlat néhány napos magányt jelent, amelyet az ember az áhitat csendjében és az örök igazságok megfontolásában tölt el, Budapesten a Zugligetben ötvennégy szobás modern épület áll rendelkezésre, mely a férfivilágot a magábavonulás szent nyugalmára szeretettel várja. Teljes ellátás, lakás, fütés három és fél napra 50 P. Ezenkivül 16 zsir, 14 kenyér és 8 liszt váltójegyet kér a Manréza. Előre jelzett kivánságra diétás ellátás kapható. A lelkigyakorlatra jelentkezők levelezőlapon a Manréza Igazgatóság, Budapest, I., Labanc-u. 57, vagy távbeszélően 364—375 számra közöljék személyi adataikat (név, rendfokozat, lakcím), hogy a lelkigyakorlatokra előjegyezhetők legyenek. — A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége tagjai számára lelki napokat rendez. A római katolikusok triduumát dr. Szivós Donát bencéstanár tartja a Mária-utca 7 sz. alatti kápolnában. A lelkigyakorlatos előadások husvét után, április 13-án, 14-én, 15-én mindennap délután félhat órakor kezdődnek. Közös szentáldozás április 16-án, vasárnap délelőtt tiz órai szentmisén. A reformátusok számára ugyanezeken a napokon csendes napok lesznek a Kálvin-téri egyházközség Kálvin-termében, délután félhat órakor. Előadók Patay Pál, Bereczky Albert és Sebestyén Andor. Április 16-án délelőtt tiz órai közös istentiszteleten Urvacsora osztás lesz. Az ágostai evangélikusok számára az Esterházy-utca 12 szám alatt rendeznek csendes napokat. Előadók dr. Keken András, Kemény Lajos, Stréter Ferenc. Közös istentisztelet április 16-án a Deák-téri evangélikus templomban.

— **Ösztöndijas helyek a kereskedelmi iskolákban.** A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a kereskedelmi középiskolák I. osztályaiban az 1944—45. tanévre hatvan 200 pengős helyre ösztöndijat hirdet. Ebből az összegből 80 pengő a tandij fedezésére, 120 pengő tanulmányi segély céljaira szolgál. Az ösztöndijas helyekre olyan tizennegyedik életévüket betöltött fiutanulók pályázhatnak, akik a középiskolai, vagy a polgári iskola IV. osztályának első félévét ebben a tanévben legalább jó eredménnyel végezték. A kérvényeket április 30-ig a nevezett minisztérium iktatóhivatalában (II., Lánchid-u. 1—3.) lehet benyujtani, ahol bővebb felvilágositást adnak.

— **Pályázat a Vöröskereszt ápolónőképző iskolájába.** A Magyar Vöröskereszt hivatásos ápolónőképző iskolájába minden magyar állampolgár pályázhat, akinek legalább négy középiskolai végzettsége van és a tizennyolcadik életévét már betöltötte, de a harmincadikat még nem haladta túl. A négy középiskolai, vagy magasabb végzettséggel bírók pályázatukat bármikor beadhatják. Részletes felvilágositást a Vöröskereszt központi ápolónői intézete ad (Győri-ut 17—19.) hétköznapokon 9-től fél 1 óráig.

Tej, mák, rizs, bab, burgonya

Budapesten, valamint a közélelmezési szempontból hozzá csatolt városok és községek területén a tejjegyekre a kereskedők 1-én, szombaton, a 2-ára, vasárnapra járó tejmennyiséggel együtt a következő mennyiséget szolgáltatják ki: az „A" jegyre összesen 1.5 litert, a „B" jegyre 0.7 litert, a „C" jegyre 0.3 és a „D" jegyre szintén 0.3 litert. Április 3-ától, hétfőtől 6-áig, csütörtökig bezárólag az „A" és „B" jegyekre a változatlan mennyiséget, a „C" jegyre 0.2 litert és a „D" jegyre ugyancsak 0.2 litert szolgáltatnak ki a viszontelárusitók.

A „T" szelvényre kiosztandó mákot a kiskereskedők a Hangya és az Amica rt.-n kivül Godra Jenő, Tüzoltó-utca 5, Keresztes János, Bókay-utca 33, Kincses István, Kálvária-tér 17, vitéz Kiss Gáspár, Nagyvásártelep, Bárány László, Kisfaludy-utca 28/b, Blahó és Dioszegi Molnár-utca 20, Élelmiszer és Aruszállitó kft. Gizella-ut 40, Prósz István, Vörösvári-ut 126. alatti nagykereskedőknél is beválthatják.

A lisztárusitásra kijelölt kiskereskedők a rizs vásárlására jogositó 31. sz. közellátási szelvényt április 3-ig fogadhatják el beváltás végett.

Budapesten, valamint a hozzá csatolt városokban és községekben a burgonya pótlására április hónapra a közellátási szelvényiv „D" betüs szelvényére április 1—30-ig szelvényenkint fél kilogramm bab vásárolható. A kereskedők a beszedett szelvényekkel május 15-ig kötelesek elszámolni.

Budapesten és a hozzája csatolt városokban és községekben április első negyedére a burgonya vásárlására szolgáló szelvényiv 29 sz. szelvényére április 1—8-ig egy kiló burgonya vásárolható.

Falragaszokat oszt ki az Élelmiszerjegy Központ a kereskedők közt

A közélelmezési ügyosztály közli, hogy minden budapesti I—XIV. kerületi füszerkereskedő, szatócs, kenyérviszontelárusitó, burgonya kiskereskedő és tejkimérő üzlet tulajdonosa, illetve megbizottja április 1-én az Élelmiszerjegy Központ (III., Korona-tér 2.) helyiségében (megközelithető az 5, 11 és 18 villamosokkal, leszállás a Zichy-utcánál) az üzletében kifüggesztendő falragaszok átvétele céljából megjelenni tartozik. A falragaszt az üzlethelyiségekben azonnal ki kell függeszteni. Az övezeti előbb felsorolt kiskereskedők nem tartoznak megjelenni.

Vizállás

A Duna Esztergomig és Tiszaujlak között árad, lejebb apad. Alacsony vizállásu. Bécs 284 cm. 27%, holnapra 293 cm. 28%; Budapest 278 cm. 30%, holnapra 287 cm. 31%. — A Tisza Tokaj felett árad, másutt apad. Alacsony vizállásu. — A Balaton Siófoknál 102 centiméter 78%. — A Velencei-tó Agárdnál 181 centiméter 78%.

A „Berliner Börsenzeitung" Roosevelt felhivásáról

Berlin, márc 31. (Német TI) Rooseveltnek az összes szabadságszerető népekhez intézett azzal a felhivásával kapcsolatban, hogy forduljanak szembe a magyarországi zsidók jelenlegi rossz bánásmódjával, a „Berliner Börsenzeitung" rámutat arra, hogyan járnak el az Egyesült Államokban a mexikóiakkal, különösen a négerekkel. A lap felhivja a figyelmet arra, milyen bánásmódban részesitik jelenleg a mexikói gyermekeket az USA-ban, ahol — mint Welles volt alállamtitkár irta — ezeknek a gyermekeknek a számára nincs iskola és ahol a mexikóiak a szállodákat, a mozikat és szórakozóhelyeket nem látogathatják.

Hirek Eden lemondásáról

Berlin, márc. 31. Illetékes német helyről közlik: Az angol külügyminiszter körüli válsággal kapcsolatban a Wilhelmstrassen megállapitják, hogy Eden az alsóház birálatával szemben olyan érveket hozott fel, hogy az ő bukása Németországnak érdekében áll. Mint a Wilhelmstrassen kijelentik, az Eden körül támadt válságot német részről teljesen közömbösen itélik meg és a jelenlegi angol külügyminiszter visszalépése nem áll Németország érdekében, mivel az ő személye német részről egyáltalán nem volt kellemetlennek mondható. (MTI)

Vita az alsóházban az Atlanti Chartáról

London, márc. 31. (NST) Az Atlantic Chartának a brit kormány részéről történt feladása következtében Angliában beállott nyugtalanság az alsóházban éreztette hatását. Az elégedetlenkedők szószólója Reginald Soerensen munkáspárti képviselő volt. A képviselő Churchill miniszterelnökhöz kérdést intézett, hogy tekintettel arra a zavarra, amely az Atlantic Charta alapelveinek feladása nyomán keletkezett, nem keres-e alkalmat arra, hogy ezt a rossz benyomást eltüntesse és a bizalmat helyreállitsa. Churchill eleinte vonakodott állást foglalni ebben a kérdésben és multheti beszédére utalt. Az alsóházban ezután keletkezett nyugtalanság azonban mégis arra kényszeritette, hogy szándéka ellenére szólásra emelkedjék a Házban. Kifejtette, hogy mindig az Atlantic Chartát tartja szem előtt. Mások is vannak azonban, akiknek véleményét ugyanugy tekintetbe kell venni, mint a brit kormányét. Soerensen erre azzal a kérdéssel fordult Churchillhez, vajjon ez a megjegyzés azt jelenti-e, hogy az Atlantic Charta alapelvei más népek ügyének elbirálásánál módosulandók. Churchill erre kitérőleg azt válaszolta, csak annyit mondhat, hogy az Atlantic Charta és annak alapelvei Anglia lépéseit mindig irányitani fogják.

Az alsóház bizalmat szavazott a kormánynak

Stockholm, márc. 31. Az angol alsóházban a közoktatásügyi törvényjavaslat 83. bekezdése fölött történt szavazás alkalmával a kormány egy szavazattal kisebbségben maradt. A kormány most felvetette a bizalom kérdését, mire az alsóház 425 szavazattal 23 ellenében bizalmat szavazott a kormánynak.

Magyarország szerepe a nemzetközi repülőgépforgalomban

Hogyan alakitják át Nagy-Budapest közlekedését?

A Magyar Mérnök és Épitész Egylet és a Magyar Közlekedéstudományi Társaság előadássorozatában vitéz *Csicsery Gyula* repülőezredes előadást tartott a légi közlekedés kérdéseiről.

Előadása bevezető részében vizsgálta azokat a tényezőket, amelyek a légi közlekedés jövőjére befolyással lehetnek.

— A légi közlekedés elterjedésének — mondotta — előfeltétele, hogy az gyors, biztos, rendszeres, sürü, gazdaságos és kényelmes legyen. A minden időjárás mellett való le- és felszállás a városoktól távoleső nagy és akadálymentes repülőterek épitését teszi szükségessé s ezért fontos, hogy a repülőtereket a városok központjával gyors közlekedéssel kössék össze. Ennek iskolapéldája az uj budapesti közforgalmi repülőtér, amelyet elsőrangu gyorsforgalmi ut köt össze a várossal. A repülőgép gyorsaságának jobb kihasználása céljából a jegy, vám és okmánykezeléseket le kell egyszerüsiteni.

— A rendszeresség és ezzel együtt a biztonság már a békeidőben is magas fokon állott és ezt a háboru tapasztalatai még inkább kifejlesztették. A gazdaságosság szempontjából a háboru jelentős haladást hozott a szállitó repülőgépekben. A jövő légi közlekedésének három tagozata lesz. Az egyik az Európát átszelő, a másik a többi világrészeket összekötő interkontinentális, a harmadik az egyes országok területein belül lebonyolódó légi vonalak rendszere. Magyarország az interkontinentális repülésben fekvése miatt valószinüleg nem vehet majd részt. Elsőrangu érdekünk azonban, hogy ezekbe a vonalakba Budapest és az ország is bekapcsolódjék. Az uj budapesti közforgalmi repülőtér Európa egyik legnagyobb, legkorszerübb repülőtere lesz.

Csicsery Gyula ezredes érdekes előadásának befejező részében hangoztatta, Magyarországnak fontos érdeke, hogy a háboru után várható gyorsütemü fejlődésben és a várható igen erős versenyben a magyar repülés is méltó helyet kapjon.

Dr. báró *Babarczy István* Beszkárt vezérigazgató helyettes a főváros közlekedési feladatait ismertette. Rámutatott arra, hogy ezeket a feladatokat Nagy-Budapest elgondolásának nézőpontjából kell megállapitani és megoldani. A gyorsvasuthálózat kialakitásáig a tömegközlekedést a villamosvasutakra kell alapitani. Ezért ezt korszerüsiteni és teljesitőképességét fokozni kell. Részletesen ismertette azokat az elgondolásokat, amelyek a villamosvasuti hálózat fejlesztését célozzák. Ezek között szerepel több uj vonal épitése is, igy *Óbudán, a Hungária-köruton, Zuglóban, Kispest és Pestszenterzsébeten, valamint Csepel—Budapest között. A legnagyobb feladat azonban a gyorsvasuti hálózat megépitése lesz.* A már megállapitott hálózat beleilleszkedik a nagy vasuti pályaudvarok jövő elhelyezésébe.

Báró Babarczy István vázolta az autóbusz és a trolleybusz szerepét és az autóbuszhálózat későbbi bővitésével kapcsolatban fölvetette a sebesjáratok gondolatát. Végül ismertette a háboru utáni átmenetgazdálkodás programmját.

— **A veszprémi püspök megvendégelt kétszáz szegényt.** Mindszenthy József megyéspüspök abból az alkalomból, hogy átvette egyházmegyéje kormányzását, meglátogatta a városi Vass József szeretetházat és az ott ápolt kétszáz szegényt ebéden látta vendégül.

— **Menetrendi és dijszabási változások a MÁV-nál.** Április 1-től, szombattól kezdve bizonyos menetrendi és dijszabási változások lépnek életbe s ezért a MÁV igazgatósága felkéri az utazóközönséget, hogy utazása előtt a MÁV állomásfőnökségeknél és a tájékoztató, felvilágositó irodáknál a vonatok közlekedéséről érdeklődjék. Felvilágositást ad telefonon a MÁV igazgatóság: 228—010, Budapest keleti pályaudvar: 144—500 és 144—707, Budapest nyugati pályaudvar: 115—375 és 121—213, Budapest déli pályaudvar: 351—561 és 353—381, Budapest kelenföldi pályaudvar: 259—868 és 259—677 számon.

— **Hivatali sikkasztásra bujtotta fel vasutastársát.** Gombos Pál, az egyik vicinális vasut alkalmazottja, a vasuti állomás pénztárosától ismételten kért kölcsön-nagyobb összeget különböző hivatalos pénzekből. Amikor a kölcsönök már tekintélyesebb összegre emelkedtek, a pénztáros megtagadta a további kölcsönök folyósitását. Gombos Pál ekkor a pénztárost megfenyegette, hogy följelenti a hivatalnál, mert a rovancsolás, majd hiába védekezik azzal, hogy kölcsönadta a hiányzó pénzösszegeket, nem fogják neki elhinni. A kicsikart szelvények Gombos Pált hivatali sikkasztásra való felbujtás bűntettért másfél évi börtönre itélte s ezt az itéletet a tábla után a Kuria Szolnok-tanácsa most jogerőre emelte.

— **Laszkáry Gyula evangélikus egyházkerületi felügyelő meghalt.** Laszkáry Gyula romhányi földbirtokos, a dunáninneni evangélikus egyházkerület felügyelője, 68 éves korában meghalt. Az elhunyt régi lelkes munkása volt az evangélikus közéletnek. Halála egyházi és társadalmi körökben mély részvétet keltett. Budapesti bucsuztatása letlen délelőtt 11 órakor lesz a farkasréti temető halottasházában. Innen Romhányba viszik, ahol kedden délelőtt D. Kapi Béla dunántuli püspök igehirdetése után temetik a családi sírboltba.

— **A Vezuv hamuja elboritotta Capri szigetét.** Nápolyból jelentik: Olaszország egyik legszebb üdülőhelyét; Capri szigetét teljesen elboritotta a Vezuv hamuja. A vulkánkitörés vastag hamuréteggel vonta be az egész szigetet földjét.

— **Megfojtotta háromhónapos gyermekét: tiz évi fegyház.** Az ügyészség szándékos emberölés bűntette címén emelt vádat *Antal Lajosné Ferenczi Erzsébet* gyári munkás felesége ellen, aki 1942 juniusában született fiugyermekét szeptember 19-én kivitte Zuglóba és ott egy üres telken megfojtotta. Antal Lajosné a bűntőtörvényszék előtt beismerte tettét. A vizsgálat szerint, hogy gyermekét végső elkeseredésében ölte meg, mert lakásadónője akinél albérletben lakott, a folytonos gyermeksirás miatt ki akarta tenni lakásból. A büntetőtörvényszék Antal Lajosnét tiz évi, a tábla nyolc évi, most a *Kuria Bán-tanácsa ismét tiz évi fegyházra itélte, mert sulyosbitó körülményként mérlegelte a bűncselekmény elkövetésének kegyetlen módját.*

Strobl Simon, Könnüvesegéd,

+ 1771. Pozsony.

Pressburger Zeitung

1771, 76. sz.

Pozsony. Strobl Simon, Könnivessegéd, + 1771.

Pressburger Zeitung

1771, 76. sz.

Strobl Zsófia
festő

XIX. század.

250. PÜNKÖSDI RÓZSÁK. Fehér teritő, közepén vázában pünkösdi rózsák, jobbra és balra az asztalon szintén rózsák hevernek. A háttérben függöny. Jobbra lent a jelzés: Strobl Zs. Vászon. M. 50 ; sz. 124.5 cm.

Ernst Muzeum aukcioi

11-V.

Anthonie Braakman (s
239. HÁBORGÓ TEN
part. A háttérber
Fa. M. 29.5 ; sz.

Az Ernst-Muze

V.

Zichy Antal. Bp. 1884. Összesen

404. SZOMORY DEZSŐ, Harry Rus
sk. ajánlásával. — *Frangó Zoltán*

405. TÉREY GÁBOR, A Szépművész
8r. Vkts. sk. aláirásával.

406. THALY KÁLMÁN, Rákóczi-tár.
aláirással.

407. THALY KÁLMÁN, Rákóczi-emlék

408. THE RUSSO-JAPANESE WAR.

THEATRE FRANCAIS. Collectio

HIEME PREUSSER, New and
nages. 8r. 2 rész egy fbőrktsb

YDIDE, Histoire de la g
ier. 8r. 2 köt. Vktsek. E

412 .. N. GRAF, Die Ma

413. UN BLIOTHEK. Hé
aláira velli, Goethe, I

Ernst Muzeum aukcioi

XXXIII.

Jászai Mari hagyatékából

Strobl Zsófia

Strobl Zsófia született 1866.
23. BATYUS PARASZT. Jelzés lent balra: Strobl S.
Lemezpapir. 47×22.

lish langnage. Thoroughly revised and improved by C. A. 1883. 4r. Vkts. Exlibrissel.

neunzehnten Jahrhundert. Tübingen, 1903. 8r. Vkts. Sk.

und Charakter. Wien, 1919. 8r. Ered. kts. Sk. aláírással.

Bi-literal Cypher of Sir Francis Bacon. 8r. Vkts. Nagy- ve Jászai Mari skezü megjegyzéseivel.

n. — STEPNIAK, The career of a nihilist. — Marryat, 3 köt. Vktsek. Exlibrisekkel.

n Canterville. Leipzig Insel-Verlag, 1905. 8r. Heinr. Vogeler

Herausgegeben von Max Meyerfeld. Berlin, 1906. Kis 4r. ssel.

e az őskortól a honfoglalásig. Budapest, 1896. Nagy 8r.

FRANCE, BALZAC, stb. regényei eredetiben. 21 kötet.

Stróbl Zsófia

1., Csendélet, A szegedi képzőművészeti egyesület 1903-kiállításán megvette N. N.

2., Tanúlmány fej n. o. megv. Ausländer Mihály szeged.

Művészet, 1903. 354.

Strobl Zofia

Graz

Bende 1916

159. l.

Rat
197

4093. Pörge Gergely:

h. Posten 1858 május 1

A nagy Dunán.

Vétetett az 1912 febr
500 K segélyösszegen (474-912)
(201-912).-- Elszámoltatott 191

az 1912 január 17-iki 21

V.

Strobl Zsófia

284 Gólyahír olajf. 160.—

Nemzeti Szalon

1917 - máj.

kav. kat. -

ALELNÖKÖK

CSÓK ISTVÁN

GEREVICH TIBOR
FARKAS ZOLTÁN

HORVAI JÁNOS

IGAZGATÓ

HUBAY ANDOR

FŐTITKÁR

LEHEL BÉLA

TITKÁR

KANIZSAI NAGY ANTAL

Ströbl Zsófia

festő

Nemzeti Szalon

1900. tav. kiáll.

112. STRÓBL ZSÓFIA: Csendélet (olajf.) Ára 400 kor.

Strobl

S. 3. *Zsófia*, festő, * Krakkó 1860. Budapesten tanult s u. o. állította ki 1890 óta életképeit és nagyszámú arcképeket. Gróf Ladányi Niczky Andrásné képmása és Hölgy képe c. festményei a Szépm. Múz.-ban vannak.

E. G. II 479 l

Stróbl Zsófia
festő

8 órán [illegible]
1924 okt. 26. 6. l.

Strobl Zsófia festőművész.

Archaeologiai Értesítő

1915, 115–134.

Zoltai Lajos: Debrecen város
Múzeuma.

Strobl Zofia, született 1864 május 14-én Krakkóban.

Strobl Zsófia

Főherczegnők mint festőnövendékek. József főherczeg családi körében az irodalom és művészet mindig otthont talált. *Mária Dorothea* főherczegnő mint festő tünt fel. Ujabban a főherczegi család legfiatalabb tagjai, *Erzsébet* és *Klotild* főherczegnők fognak a festészettel szakszerüleg foglalkozni. A főherczegi család megbizásából *Strobl* Zsófia festőművésznő a mesterük.

Vas. Ujs
1902. 708. l.

[illegible] György
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] 78/9.

BUDAPEST

1010. Stróbl Zsófia.

Sz. Krakkóban 1864 május 14-én.

Stróbl Alajos arczképe.

Csaknem derékig, kissé jobbrafordultan, de szembe nézve van ábrázolva. Haja, bajusza és szakálla őszbevegyült, szemöldöke sötétszőke, szeme kékesszürke. Öltözete: kék házisapka piros bojttal, álló gallérú ing, csomóra kötött sötétzöld nyakkendő, kivágott kék mellény és narancssárga kabát. Jelzése alól jobbra: »*Stróbl Z.*«.

Pastell, méretei 74·6 : 74·6 cm. — Lelt. sz. 1010. — Vétetett az 1906 január 5-iki felterjesztés (174–906) és az 1906 február 20-iki 11168 (297–906), illetőleg az 1906 márczius 6-iki 18218 (381–906) sz. leirat alapján Jasznigi Sándortól 600 K-án. — Kifizettetett 1906 február 26-án és 1906 márczius 17-én. — Elszámoltatott 1906 június 5-én (787 és 788 ex 906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

55

1903

2369. Stróbl Zsófia.
Sz. Krakkóban 1864 május 14-én.
Hölgy képe.

L, melynek csokorra kötött szalagját karjára csavarta,

I melle alatt

Egész alakban van ábrázolva kissé balra fordult, de szembenéz. Jobbkezében szatyort tart, balkezével pedig uszályos vörös ruháját fogja, a melyet ugyanilyen szinű rojtos szalaggal kötött meg és a melynek ujjai rövidek. Fekete kalapját tollak ékesitik, szemöldöke és szeme barna, haja szőke. Jelzése alól jobbra: Strobl Zs.

Vászon, méretei 186: 70 cm.
Vétetett az 1903: IV. 23-án kelt 28272 sz. leirattal 1000 Kán. (293-903)

Elszámoltatott 1903: VI. 10-én (382-903).

Az elszámolást elfogadta az 1903: VII. 4-iki 13903 (449-903) és az 1903: X. 15-iki 18308 (710-903) szvsz. leirat.

Az 1903: XII. 5-iki 83212 sz. leirattal kiadatott a békés-csabai muzeumi egyesületnek (833-903).

Vid. Muz.

28272-903

1010. Stróbl Zsófia.

Sz. Krakkóban 1864 május 14-én.

Stróbl Alajos arczképe.

Csaknem derékig, jobbra fordul, de szembe tekint. Haja, bajusza és szakálla őszbevegyült, szemöldöke sötétszőke, szeme kékes szürke. Öltözete: kék házi sipka piros bojttal, álló galléru ing, csomóra kötött sötétzöld nyakkendő, kivágott sötétkék mellény és narancssárga kabát. Jelzése alól jobbra: »Stróbl Z.«

Pasztell vászonra, mér. 74.6:74.6 cm.

Vétetett az 1906:II.20-iki 11168 (297-906) és 1906:III. 6-iki 18218 sz. leirat alapján 600 Kán (381-906).

1222

Sz. n. 14-906.

Ströbl Zsófia

K

Ströbl Zsófia festőművésznő 88 éves korában Budapesten meghalt. Nővére volt néhai liptóújvári Ströbl Alajosnak, hazánk nagynevű szobrászművészének.

Új Magyarság

1941. szept. 19.

Stróbl Zsófia †

— **GYÁSZROVAT.** *Stróbl* Zsófia festőművésznő 88 éves korában e hó 17-én Budapesten meghalt. Az elhúnyt nővére volt néhai liptóujvári Stróbl Alajosnak, hazánk nagynevű szobrászművészének.

— **A MAGYAR SZÁRNYAK** szeptemberi száma megjelent. Az új szám a magyar vadászrepülők délukrajnai hősies harcairól, bombázóink sikeres támadásairól számol be gazdag képanyaggal.

Magyarország

Esti Lap. 1941. szept. 18.

Strobl Zsófia

Perállag III

1556. l.

Sovánka. — VASE, Milchglas, mit geschliffenem Gallé-

mre mellképe. XIX. század közepe. — GLAS, auf Fuss, Jahrhundert.

III. század. — FLASCHE, Glas, sechskantig, mit einge-

— ZWEI GLÄSER, auf Fuss, rubinrot, beziehungsweise

mit Weinblattranke in Rot.

I RUBINGLÄSER, mit ausgeschliffenem Rocaillendekor.

festés, ovális vaskeretben. — GRABLEGUNG CHRISTI, n, Hinterglasmalerei, in ovalem Eisenrahmen.

, század. — FLASCHE, Glas, mit Schraubdeckel und ein-

ekkel. XIX. század közepe. — DECKELPOKAL, Milch- ld. Mitte XIX. Jahrhundert.

Dezső fivérek amateur fölvétele.

Strobl Zsófia és Bruck Hermina kiállítása.

A MAGYAR MÜVÉSZNŐK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Uppingtont szállta meg. Ezután még két heves csatát vívtak angol csapatokkal, melyeket levertek, de egyúttal lőszerüket is annyira elfogyasztották, hogy alig maradt 3—4 tölténye egynek-egynek. Ekkor hallották meg a Cronje paardebergi veszedelmét s belátva, hogy hazájuktól oly távol angol területen maradniok tovább lehetetlen, 20—50 emberből álló csapatokra oszolva, Transzválba visszatérni határozták el, hová csak 4 hét múlva jutottak el temérdek küzdelmek után. De Wet ekkor Oranjeban maradt s részt vett a Dewetsdorp, Brandfort s Kronstadt mellett vívott győzelmes csatákban, melyek után a túlnyomó számú angol hadsereg egyre szorította őket Pretoria felé, melynek bevételekor ő és csapata benrekedt s elfogatván, Durbanba vitetett, hol a rájuk való felügyelet gyarló volta lehetővé tette, hogy egy franczia hajóra meneküljön, melylyel aztán Európába jött. Legelőször Franciaországban kötöttek ki, onnan Belgiumon át Hollandiába ment s Krüger megbizása folytán az európai boer-liga szervezésére Németországba ment. Innen jött hozzánk.

Mint röviden vázolt élettörténete végén mondja, Európában mindenütt nagy rokonszenvvel fogadták, de sehol se oly lelkesülten mint mi Budapesten, a melyért, hogy saját szavait idézzem: «waar voor ik ook al ons orienden nit naam van mijn gansche volk danken». (a melyért én nemzetem nevében, minden barátunknak hálás köszönetemet fejezem ki.)

Az elmondottakból kitűnik, hogy az ifjú De Wet már is fényes hadi múltra tekinthet vissza. Mint többször említé, büszke arra, hogy alig 24 éves korában már hadnagy s rá egy évre parancsnok lett hazája önvédelmi harczában, s ő volt legfiatalabb parancsnoka a boer hadseregnek.

Mint a vele való érintkezésből alkalmam volt meggyőződést szerezni: igazi hollandus, fajának minden jó tulajdonságával gazdagon megáldva. Komoly, kevés szavú, bátor s nyíltszivű. Alapos történeti ismerettel bír az európai államok múltjáról, jelenéről s a mily készséggel elismeri az angol faj kiválóságát, ép úgy gyűlöli telhetetlen kapzsiságát, s erőszakosságát. Az angol hadviselés embertelenségéről mély megbotránkozás hangján szól mindig.

Többször kifejezte előttem azt, hogy jól tudja, miszerint háborút keztyűs kézzel nem lehet viselni, de az angolok kegyetlenkedését az emberiség s a népjog legdurvább megsértésének jelentette ki. Az ünnepeltetés terhére van s mint mondotta, jobb szeretne a harczmezőn lenni, mint e körúton, bár tudja, hogy ezzel is csak hazájának szolgál.

Mint a legtöbb hollandus: ő is született szónok. Ha beszél, melegség s szent meggyőződés ömlik el szavain; kerüli a szóvirágokat, de előadásában sok a szónoki alakzat s a legtisztább európai holland nyelven beszél.

Megjelenése megnyerő, szerény, de önérzetes; nyilt arczáról igazi férfiasság sugárzik le. Hőstetteiről nem szeret sokat beszélni s számos sebei közül csak nehezen mutatott meg néhány súlyosabb természetűt. Hogy nálunk léte alatt beteg volt s ágyban maradt párszor, nem áll; de az utazás s a sok beszéd kifárasztotta s mint említé, jobban szeretné, ha hű fegyverével beszélgethetne.

Mint arczképe is mutatja, csinos férfi s gondosan öltözve szeret megjelenni a nyilvánosság előtt. Elütően holland testvéreitől, nem dohányzik soha s szeszes itallal sem él. Fő eledele a tej s talán csak most történt meg vele először, hogy néhány korty bort ivott. Hazája igaz ügyének győzelmében rendületlenül bízik s el van tökélve hona szabadságáért utolsó csepp vérig küzdeni. Rendkívül Istenfélő s vallásos.

Különösen meglepett, hogy hazánk történetéről egész alapos tájékozottsággal bir s valóban rajong magyar fajunkért, melyet Európa boer nemzetének tekint múltjáért s szabadságszereteteért.

A De Wet kiséretében levő Vilhelm Vallentin eredetére nézve porosz, s 1862-ben született nyugati porosz Frizlandban. Tanúlmányait a tübingai s berlini egyetemen végezte s ez utóbbin avatták az államtudományok doktorává. Mint porosz állami hivatalnok két évet Kamerunban töltött, majd Indiában, Új-Guineában Jáván s Ceylonban szolgált ugyanilyen minőségben. 1881-ben részt vett a Jameson-féle betörés elleni transvaali háborúban s ez időtől transvaali állampolgár lett. A jelenlegi háborúban jelen volt a Dundee, Ladysmith, Modderspruit, Tugela, Escourt melletti csatákban a német legióval.

Ezután De Wettel és Schoemannal működött együtt mint vezérkari százados; részt vett a Koosberg, Rietfontein, Rensburg melletti csatákban, majd Bothával Klippriversbergnél, honnan Pretória felé szorították s a város bevételekor itt elfogták, de becsületszóra szabadon bocsátották. Minthogy azonban viselkedése gyanut keltett, Szent-Ilona szigetére akarták deportálni. Fokvárosban azonban sikerült neki a száműzöttek hajója helyett a kiutasítottak hajójára jutnia, mely Szent-Ilona helyett Vlissingenbe szállította több más hollandi kiutasítottal s így nyerte vissza szabadságát.

Vallentin dr. rendkívül képzett ember s a Transzvált s az általán a boerokat illető irodalomban már egész kis könyvtárra valót írt össze, a melyek a boer háború alatti élményeiről, a délafrikai köztársaságról, a boerok szabadságharczáról, a háború okairól, a transzváli aranybányászatról, stb. szólnak.

Maga e puszta sorozat is mutatja, hogy Vallentin dr. rendkívül munkás és képzett ember. A külföldi lapokban Transzválra és Oranjera vonatkozó ismertetések leginkább az ő forrásmunkái ból vétettek. Műveit ő maga illusztrálja szép rajzokkal.

E mellett mint transzváli állampolgár rajongó boer-barát, s a mily bátran elitéli az angolok embertelen hadviselését, ép oly őszintén felfedi a boer hadiszervezet gyarlóságait is. Annak a rendkívüli rokonszenvnek felébresztésében, mely a nem hivatalos Németországot a háború kezdete óta a boerok pártjára szólította, oroszlánrésze van a Vallentin dr. irodalmi működésének s műveiből a kiváló szabadsághőst s jeles írót ismerhetjük meg egyszerre.

A De Wet kiséretében levő Báró Reibnitz-ról nincsenek közelebbi adataim. Ő a boer-liga diplomatája. Magába zárkózott, hallgatag férfi, erős gyakorlati érzékkel s ügyes szervezési képességgel megáldva. Ő készíti elő rendesen a küldöttség útját s vezeti a liga anyagi dolgait. Míg De Wet főként az erkölcsi siker, addig ő a szenvedő boer nemzet anyagi fölsegélésének ügyét viseli szívén s minden tekintetben nagy intelligenciájú férfi benyomását teszi az emberre.

Ennyit boer vendégeinkről.

Látogatásuk ideje alatt megérkezésük napjától eltávozásukig, mindenütt a legmelegebb rokonszenv kisérte a kedves vendégeket.

Junius 7-ikén este hét órakor érkeztek meg a nyugati pályaudvaron, hol senki se várt reájuk, míg ugyanakkor a keleti pályaudvar előtt s a kerepesi úton sok ezernyi nép gyűlt össze.

Junius 8-án délelőtt a Petőfi szobrát koszorúzta meg De Wet, meleg szavakkal áldozva a szabadság dalnoka emlékének. Innen a Nemzeti Múzeumba mentek, hol Szalay Imre igazgató kalauzolása mellett megtekintették az egyes osztályokat. Ezután a Szent István bazilika, majd az új Országház megtekintésére indúltak, aztán az Akadémiában levő Országos képtárt tekintették meg. Délután előbb az egyetemi körbe mentek el, hol Tahy Endre elnök üdvözölte őket, majd innen elmenve a budavári honvéd-szobrot koszorúzta meg De Wet rövid beszéd kiséretében, aztán a Margit-szigetet nézték meg. Innen Kossuth sírjához hajtattak, hol óriási tömeg várt rájok s De Wet megható beszéd kiséretében tette le nemzetének koszorúját, «a magyar Krüger» sirjára.

Junius 9-én délelőtt levelezéseiket végezték az Erzsébet-szállodában, melynek derék tulajdonosa *Mayer* az egész első emeletet rendelkezésükre bocsátotta ittlétük idejére. 10 órakor a Kálvin-téri református templomba mentek, hol Koréh András s. lelkész imájába és egyházi beszédébe szép szavakkal befoglalta a boer szabadságharczot. Templom után Szász Károly püspök és Papp Károly lelkésznél tisztelegtek. Az ősz főpap megható szavakkal kérte Isten áldását hazájuk igaz ügyére. Délután 5 órakor a Tattersalban óriás néptömeg jelenlétében megtartatott a népgyűlés, melyet a Ganz-gyári dalárda tagjai a Hymnus eléneklésével nyitottak meg. Majd *Hahóthy* Sándor igazgató, a boerokat fogadó bizottság lelkes elnöke bemutatta a vendégeket a közönségnek, s felkérte De Wetet beszéde megtartására, melyet e sorok irója tolmácsolt a lelkes közönségnek, s végül holland nyelven a következő beszédet intézte De Wethez:

«Ha a történelem a világ itélőszéke, akkor egy nemzet közvéleményének a miénkhez hasonló megnyilatkozását, az igazság mellett tett eskünek bátran nevezhetjük. A népek közvéleményében legtöbbször Isten-itélet nyilatkozik meg s a rokon-, vagy ellenszenv nagy horderejű események csiráit hintheti el s keltheti ki a világ összes népeinek lelkében, melynek felbuzdulása vagy pusztító viharként elsöpri az igazságtalanságot, vagy éltető melegével győzelemre juttatja a jog s igazság küzdelmét.

Ön, mint nemzete fájdalmának ékes szavú tolmácsa, elviheti távol honába hazánk fővárosa lakosságának igaz rokonszenvét, de egyúttal felháborodásunkat is tolmácsolhatja elnyomóik ellen, kik a népjogot s szabadságot lábbal tiporva, hazájuk Istenfélő s derék népét földönfutókká tették már is. De bizunk a gondviselő Isten igazságosságában, hogy igaz ügyüket győzelemre segíti, visszaadva hazájuk szabadságát, s mi büszkék leszünk rá, ha a művelt nemzetek lelkét az önök igaza érdekében lángra gyújtó szikra szabad hazánk fővárosa lelkes polgársága szivéből pattanhat ki legelőször. Fogadja szivélyes köszönetünket bennünk vetett nemes bizalmáért, melyre biztosíthatjuk, hogy nemzetünk lelkes rokonszenve lesz a legméltóbb válasz!»

Majd az Egyetemi Kör nevében a Kör elnöke *Tahy* Endre beszélt, díszes babérkoszorút adva át De Wetnek. Aztán *Simkó* Károly műegyetemi hallgató szavalta el nagy tetszés mellett Szalay Károlynak «A boerokhoz» czímű ódáját, melyet a közönség többször lelkes éljenzéssel szakított meg. Majd *Vallentin* Vilmos lépett az emelvényre s németül beszélt a boer háborúról, óriási tetszést aratva. Utána *Szalay* Károly felolvasta a gyűlés által egyhangulag elfogadott 7 pontból álló határozati javaslatot s a Krügerhez küldendő sürgönyt s egyúttal felhívta a

D. VALLENTIN VILMOS BOER VEZÉRKARI KAPITÁNY.

A BOEROK BUDAPESTEN.

Túláradó lelkesedéssel fogadta fővárosunk közönsége a vitéz boer nép képviselőit, kik a mult hét utolján ide ellátogattak: a híres De Wet Krisztián tábornok unokaöcscsét, *De Wet* Andrást, *Vallentin* kapitányt és báró *Reibnitzot*, a nemzetközi boer-liga elnökét.

Szeretettel gondolunk rájuk vissza most is, és bizonyára szivesen veszi az olvasóközönség, ha utólag néhány adatot elmondok eme férfiakról s itteni időzésüket is röviden vázolom.

A két első életére vonatkozólag saját szavaik s a kezeimben levő holland nyelvű kéziratok nyomán a következőket mondhatom el:

Andreas Gerhardus De Wet (s nem De Wett János mint a lapok általában irták) 1876-ban született a Fokföldön, atyjának nagy kiterjedésű farmján. 1896-ban Transzválba ment, hol tanulmányait bevégezvén 1899-ben szeptemberben a háború kitörésekor, mint önkéntes a hadseregbe lépett hadnagyi ranggal. A háború elején Natálban volt s részt vett az 1899. okt. 20-án Dundee mellett vívott ütközetekben. Majd Joubert tábornok alatt részt vett a Ladysmith mellett október 30-án vívott csatában s az estcourti expedicióban, honnan visszatérve, Joubert Botha tábornokhoz osztotta be. Az angolokra nézve végzetes colensói ütközetben deczember 15-én, egyike volt azoknak, kik a 11 ágyú elvételénél hősiesen küzdöttek s azokat a Tugelán átszállították.

A kormány ekkor a Fokföldre való betörés szervezésével s végrehajtásával bizta meg, Jooste kommendans mellé rendelve, mely expedició Magersfonteinból indult ki, hol ez időben Cronje tábornok tartózkodott. 200 emberrel indultak el, Swenykent mellett kelve át az Oranje folyón s útjokat Gruikalandon át vették. Egyenesen Prieska felé vonúltak, melyet a szabad állam nevében Oranjehez csatoltnak jelentettek ki s túlnyomóan holland eredetű lakosainak fegyverfoghatóit magukkal vitték az expedicióra. Céljok az volt, hogy az angol haderő hátába kerüljenek s a fokföldi vasutat De Aar mellett hatalmukba kerítsék. Minthogy pedig csapatuk gyenge volt ily nagy feladat végrehajtására, azon taktikához folyamodtak, hogy az angol községeket egyenként elfoglalják s velük tartó lakosaikat maguk közé vegyék. Prieskából Jooste és De Wet 14 emberrel Kenhart felé mentek, hol angol tisztek által vezetett 60 felfegyverzett kaffer által éjjel megtámadtattak teljesen fedetlen helyen s isten csodája, hogy csak 2 halottjuk s egy pár könnyű sebesültjök volt a támadás után. Megdöbbentek erre s azt hitték, hogy vissza kell térniök. Csapatjuk ekkor már csak 12 emberből állott, de egy része ezeknek napkeltével mégis rohamot

DE WET ANDRÁS BOER PARANCSNOK.

akart intézni a község ellen. Ezt azonban De Wet nagyon is merésznek látván, cselt gondolt ki. Kora reggel egyik társukat ultimatummal a község parancsnokához küldte, komolyan felszólítva, hogy ha egy óra alatt a helyőrség fegyvereit a község végére ki nem hordja, s fegyvertelenül oda ki nem áll, ágyúztatni fogja a községet. A csel bevált. Reggel nyolcz órakor a község megadta magát, mert a De Wet csapatának nagyságáról s felszereléséről sejtelmök sem volt. E község boer-barát lakói közül 600-an egyenesen hozzájuk csatlakoztak.

Az igy megnövekedett csapat felével Jooste éjszakfelé ment Oranje-River felé, De Wet pedig

Melkó Bertalan. Reibnitz báró. De Wet András boer parancsnok. Simon Vilmos volt boer parancsnok. Dr. Vallentin Vilmos boer vezérkari kapitány. Vándory József. Ifj. Mayer József.

Simkó Károly. Háhóthy Sándor bizottsági elnök. Szalay Károly. Rostkovitz Artur.

A BOER VENDÉGEK ÉS A BUDAPESTI FOGADÓ-BIZOTTSÁG. Uher fényképei után.

Stróbl Alajos

szobrász

Stróbl Alajos sírján 1945-ben akmabecsapódás folytán erős sérülés történt. 1967 tavaszán a Fővárosi Emlékfelügyelőség új síremlék felállítását javasolja.

--------:Strobl Alajos siremlékének leleplezése.
Müvészet, 1972.május - 22.oldal

Stróbl Alajos
Nohasz

Stróbl Alajos kívánsága szerint
egy egyszerű csiszolt gramit lapot
fehtettek síremlékül 1927 tavaszán
a mester sírjára.

------: St robl Alajos siremlékének leleplezése.
Művészet, 1972.május - 22.oldal

Stróbl Alajos
szobrász

Stróbl Alajos sírhoven lévő
Arany János ideret a mester
hedves ideréte volt, amelyet
szülőcháján is alkalmazott.

-------:Strobl Alajos siremlékének leleplezése.
Müvészet,1972.május - 22.oldal

Stróbl Alajos
szobász

A Fővárosi Emlékfelügyelőség úgy döntött, hogy az új Stróbl sírcsúlhúl a Galeriában őrzött gips 42 cm-es „Fratalkori ömaze-hep"-et használja fel.

---------: Strobl Alajos siremlékének leleplezése.
Müvészet, 1972. május - 22.oldal

.....nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

elyezem:

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Ströbl Alajos

Erod

Műcsarnok, 1901. 378. l
(Uj Szép Ilonka-szobor.)

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

yezem:

gy helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Strobl Alajos

rood

Münsarnok, Gyi. 348

(Uj tánc-szobrok a Vigadóban.)

...Ft /azaz ..Ötezer.....

nek kifizetése a megbizás

a Szerződés tárgyát képező

számitott 4 éven belül az

portjának hozzájárulása

az érvényben lévő szerzői

adók.

lép hatályba.

hó..21..nap

.....

megbizó

rosító

STROBL Alajos

[Mariay Ödön]

Myn: Ströbl Alajos 1856-1926. =

Nagybelet, IX. köt. 1927. 76-77. p.

STROBL Alajos szobrász

SÁRMÁNY Ilona: Hevesi Lajos táreái a magyar festészetről az 1888-1896 közötti időszakban. = Ars Hungarica, XVIII. évf. 2. sz. 1990 238.p.

Stróbl Alajos

szobrász

Stróbl Alajos műtermének gipsz-raktárában lakott Mihaltz Pál, Barcsay, Medveczky Jenő, Jálics Ernő és Erdey Dezső.

Dévényi Iván: Mihaltz Pál.

Művészet, 1974. augusztus - 18 lap.

Stróbl Aladár

Az Epreskert a Képzőművészeti Főiskola szerves része. A nyolcvanas években mesteriskolát alapítottak, Lotz Károly, Benczur Gyula és Stróbl Aladár.

Schneczi Tóth János: ~~Epke~~ Epreskert.
Népművelés, 1969. márc. 40. old.

Strobl Alajos

A múlt században a nyolcvanas évektől Lotz Károly és Benczúr Gyula társaságában mesteriskolát ~~alapoti~~ alapitott az Epres kertben, ahol olyan művészek bontottak szárnyakat mint Fényes Adolf, Kernstok Károly, Kisfaludy Strobl Zsigmond.

Selmeczi Toth János: Epreskert.

Népművelés 1969/3 40old.

Ströbl Alajos.

1882-ben a Bajza utcai Epreskerthen megnyílik a mesteriskola, melynek szabrászszakát vezette.
a Baross szoborra kiírt pályázat első díjáért háromszer koronát kapott, ezt az összeget Epreskertnek és osztályának adományozta.

Ónody Éva: 100 éves a Magyar Képzőművészeti Főiskola.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére _

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Strobl Alajs

---

erod

Epitő Ipar. 1890.

360 l. (A budapesti művészisko-
lák telepe.)

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

ndrényi Imre, Szeged.

Strobl Majos

Wod
e

Épitő Ipar. 1889-294 l.
(M. kir. szobrászati iskola.)

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
irása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Strobl Alajos

Arad

Mücsarnok, 1898. 91. l.

(Trefort Ágoston emlék-
szobra).

Stróbl Alajos

A lap cimlapján hozza a müvészt, mütermét és modelljét, Márkus Emiliát, s a müvésznő szobrát. Repr.
Rövid közlemény beszámol a müvésznőről készitett márvány szoborról, melyet "Stróbl egyik legzseniálisabb alkotásá"-nak tart, "Egy érdekes szobor" cimmel.

A HÉT, Bp. 1899. okt. 1. X. évf.
4o. sz. 665. lap.

Stróbl Alajos

A lap két képet közöl a müvészről munka közben amint Márkus Emiliát mintázza, a már készülő szoborral együtt.

Repr.-ók

Otthon, Bp. 1899. 11. sz. füzet
65-67. lap

Stróbl Alajos

Kritikus sign.-val "Látogatás az Epreskert-ben" címmel a Művészet c. rovatban a művész munkájáról számol be a cikk.
Pillanatnyilag a korán elhunyt Vigyázó Sándor mellszobrán dolgozik a művész. Szobrai: József főherceg, Vaszary, Wekerle, Ybl, Szalay Livia, Klotild főhercegnő. Készül az óriási Mátyás-szobor. A hét ésfél méter magas szobor Mátyást életnagyságban fogja ábrázolni. A leendő Szt.István talapzatának tanulmányozására Sziciliába utazik, ott fogja tanulmányozni Palermoban a székesegyház harangtornyát. Ezután felsorolja még néhány közéleti személyiség és művész szobrát.

ÉLET, Bp. 1895. junius 16. V.évf. 38.sz. 10-11. lap.

Stróbl Alajos

Székely Bertalan mellszobrán dolgozik műtermében. A halotti maszk után korrigálja festő barátjának szobrát.
Repr.

ÉLET, Bp. 1910. szept. 4. II. évf. 34.sz.
292. lap.

Stróbl Alajos

Undi Imre: "Látogatás Stróbl Alajosnál"
A művészt műtermében kereste fel, aki beszél napi időbeosztásáról, munkájáról, mit szeretne még tenni, kiket óhajtana megmintázni. Felsorolja a közismert neveket. Most egy öreg muzsikus megmintázásán dolgozik, Berkes Béla cigányprimás zenekaráról.

Élet, Bp. 1919. márc. 30. XI. évf. 13. sz.
303. lap.

MDK

Strobl Alajos

Az Operaház főhomlokzata szamara négy zeneszerző, úgymint Spontini, Cherubini alló, Erkel és Liszt ülő szobraival, valamint a két népszerű szfinxnek mintazasaval biztak meg.

Ybl Ervin: Liptóújvari Strobl Alajos művészete

Magyar Művészet, 1927.2.sz. 87-103.l.képekkel.

Stróbl Alajos

Egész kollekciót állitott ki a Mücsarnok tárlatán, melyet Telepy Károly rendezett. Alkotásait igen nagy elismeréssel méltatja a Képzőművészet c. rovatban közölt kritika, különösen kiemeli Justh Zsigmondról készült „rendkivül hü" mellszobrát.

A HÉT, Bp. 189o. nov. 23.
I. évf. 47. sz. 335-336. lap.

Ströbl Alajos, szobrászművész

a Képzőművészeti Főiskola Epreskertje megint olyan, amilyennek egykor elképzelték alapítói. – 1882-ben indult meg itt az újmevezett Mesteriskola – írja a Budapest Enciklopédia –, Benczúr, Gyula, Lotz Károly és Ströbl Alajos vezetésével.

(Fedor): Epreskert.
Nők Lapja, 1977. jún. 18.

Stróbl Alajos

1882-ben vndult meg a Mester
iskola Benczúr Gyula, Lotz Károly
és Stróbl Alajos vezetésével

Fedor: Egyreshert.
Nők Lapja, 1977. június 16-10. oldal.

Stróbl Alajos

A terézvárosi Epreskert története régmúlt időre nyúlik vissza, közel 100 éve otthona egy festő-szobrász kolóniának. A művésztelepet elsőként velle birtokába, három művésztársával együtt.

-erti-: Mi lesz veled, Epreskert?
Magyar Nemzet, 1942. szept. 6.

STRÓBL Alajos

Bobory József: A Kolozsvári testvérpár Szent György szobrairól. = M. Nemzet, 1985. május 6. 6.

<u>hor</u>. PÉTER Lóránd: A regeli Szent György-szobor. = M. Nemzet, 1985. május 29. 6.

TŐRÖK Gábor: A Szent-György szobor másolatai. = M. Nemzet, 1985. június 14. 6.

STRÓBL ALAJOS

LAMPERT Melánia: Józsefvárosi kálváriák.=
Heti Budapest, III.évf. 4.sz. 1991. jan.25.
14-15.p. ill.

Strobl [Alajos] szobrán

Ferenc József csánár amikor telente Budapestre látogatott, ~~mindig~~ olyan meglátogatta Ströbl műtermét

Yrjö Liipola: Művészélet. Részlet Vándoréveim c. könyvéből. 74-76. l.
Somogy, 1987. 6. a. 75. l.

Apponyi Sándor gróf emlékezete. Kiad. a Magyar Bibliophil Társaság. [Bp.] 1926, Globus ny. 9 t. — 29 cm. 57, 7 l. 163.334

Balassa-kódex. Bev. és jegyzetekkel közzéteszi Varjas Béla. Kiad. a Magyar Tudományos Akadémia. [Kritikai kiad.] Bp. 1944, XXXIV, 196 l. 92 t. — 27 cm. 153.751

Bárány Gerő: Königsbergi töredék. Szeged 1931, Városi ny. 16 l. — 27 cm. /Széphalom-könyvtár 22./ 10.011/22

Bartha Dénes: Das Musiklehrbuch einer ungarischen Klosterschule in der Handschrift von Fürstprimas Szalkai. → 780 — —: Szalkai érsek zenei jegyzetei monostor-iskolai diák korából.

Bartha Dénes: Szalkai érsek zenei jegyzetei monostor-iskolai diák korából. → 780

Bartoniek Emma: Codices manu scripti Latini. 1. Codices Latini medii aevi. → 017/019

A **Bécsi** Képes Krónika. → 943.9"0896/1526"

Berkovits Ilona: A budapesti egyetemi könyvtár Dante-kódexe s a XIII. és XIV. századi velencei miniaturafestészet története. Bp. 1928, Singer és Wolfner. 74 l. — 27 cm. /[A Budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Művészettörténeti és Kereszténynyrégészeti Intézetének dolgozatai 6.]/

Budapesti Ráday Könyv
gusa. → 017/019

Centorio Degli Hortensi
la guerra di Transilvan
943.9"1526/1711"

Codices Hungarici. [K
Pázmány Péter Tudom
mányi Intézete. 1—3. B
A 2. köt. közreadója az Er
tet kiad. a Magyar Tudomány
1. *Jókai*-kódex. (Bev. Pais
2. *Apor*-kódex. Bev. és ha
1942.
3. *Guary*-kódex. Bev. ellát
Dénes. 1944.

Csatkai Endre: Könyv
Sopronban. Sopron 1938
l. — 23 cm. /Klny. a So
Szemle kiadványai 27.]/

Csatkai Endre: A sop
suray-Krug Lajos és Th
[Bev.] Hőgyészy Pál. So
ter ny. 26 t. — 25 cm. /S

Czakó Elemér: Cyrillik

Dézsi Lajos: Gróf Ap
lékezete. [Közreadja a]
mia. Bp. 1927. 24 l. 1 t.
nyos Akadémia elhunyt
szédek XX. 3./

STRÓBL Alajos

Gábor E
Művtört.Ért. 1990 1/2 25,

U! MIIVERSITY

STRÓBL Alajos
91 9. 43

Új Müvészet

Az ábrázolásokkal Thel
ember-voltát, valóságos ist
A cibórium fedelének vésett
re utalnak: "Én vagyok az i
szőlőműves. Minden szőlőves
nem terem, lemetsz, mindazt
megtisztitgá, hogy több gyü
Ezza jézusi ige arra is eml
hogy Krisztus teste és vére
s egyuttal egymással is!

STROBL Alajos

NAGY Ildikó: Társadalom és művészet : A historizmus szobrászai. = Művészettörténeti Értesítő, XXXIX.évf. 1/2.sz.1990 1-21 p. G. ill

n: Strobl Alajos
Fadrusz János
Izala György

Stróbl Alajos

"A millenniumi diszmenet" cimü, sign. nélkül megjelent cikk Vágó Pál millenniumi diszmenet-terveit ismerteti. A részletes beszámoló felsorolja a menetben szereplő csoportokat és közli a mozgalmat megindító müvészi bizottság tagjainak nevét:

Stróbl Alajos, Zala György, Pállik Béla, Papp Bertalan, Fadrusz János és Kézdi Kovács László.

A csoportok az ország történetének egy-egy korszakát szimbolizálják,

ÉLET, Bp. 1895. juni. 23. V. évf. 39. sz. 7-9. lap.

Stróbl Alajos

A Mübarátok Köre felszólitotta a festőket, szobrászokat és épitőművészeket, hogy az Epres-kertben rendezendő művészestélyre készitsenek dekorációkat. A felépitett fantasztikus külsejü pavillonok diszitése -a művészek fantáziájának megfelelően- a legkülönbözőbb alkotásokkal, "egészében a keresztény meg a görög klasszikus, egyesitett Walpurgéjszakához"- vált hasonlóvá.

A HÉT, Bp. 1892. május 15.
III. évf. 2o. sz. 318-319. lap.

közöttük a művészt is

Stróbl Alajos

Pekár Gyula: "Stróbl mütermében" cimmel ir a müvész, -jelenleg készülő- alkotásairól: Toldi szerelmét, Piroskát, az Arany szobor egyik mellékalakját, Edelsheim Gyulai siremlékét, lovas generálisi lovagszobrával, a müvész édesanyját és szatir szobrot mintáz, mely egy Andrássy-uti hordárt ábrázol, fején szarvakkal.

A HÉT, Bp. 1893. május 14.
IV. évf. 2o. sz. 318. lap.

wolgeboren

it der geschätzten Zuschrift
01. 1907 den ersten und
so wertvollen und interes-
der Landescommission für
er zu senden, wofür ich auch
kten Bibliothek unserer Lan-
r Dank auszusprechen mich

Strobl Alajos

Vágó Pál festménye:
Pálmay Ilka Strobl-
nál, olajf.

Magyar Színészeti
Kiállítás a Városlí-
geti Múcsarnokban.
Rp. 1890. 41. l.

Stróbl Alajos

Tanilotta és segítette anyagi-
lag is Nitz Bélát.

Ország-Világ 1968/6 15 old

Zahlen Töfft Adnos: Eßv elitelelöffeff mrßvar zsopßtßzs

Mhvßzsef, 1?f1.]mtmz - el.olo.el Lßblo

Stróbl Alajos
nohán

1917-ben Stróbl Alajos meghiota
Rumi Rajki Istvánt a nohászati
mesterisko'aba ahol 4 esztendőt
töltött.

Stróbl

Az 1928 május 17-i centenáriumi ünnepségen és az akkor rendezett kiállitáson szerepelt Pécsett Steind Imre által tervezett máriafalvi oltár egy részlete, Stróblszobrok.

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay
Corvina 1974 206.o.

STROBL ALAJOS (szobrász)

Veszprém városában felállitptt Erzsébet királyné szobor Strobl Alajosnak a Parkklubban felállitott hasonló müve után készült Zala György szobortalapzatával.

Veszprémi Hirlap, 1901. máj. 19. 20. sz. 7.p.

Stróbl Alajos

Tóth István szobrászművészről szóló kritikájában Szokolay Béla 12 szobrász nevét említi meg, akiknek művészetét csupán összességükben értékeli, de alkotásaikat külön nem ismerteti.
A művészneveket lásd: Tóth Istvám nevénél és 1-3. sz. cédulján a felsorolás indoka is kiviláglik.
A Szokolay-beszámolóban feltüntetett nevek külön cédulákon is szerepelnek.

ÉLET, Bp. 1925. szept. 13. XVI. évf. 19. sz. 382-383. lap.

Stróbl Alajos, szobrászművész (1856-1926).

Az Epreskert a Képzőművészeti Főiskola egyik része a megújuló magyar művészetnek az összes emléke ide kötődik; itt volt műterme Lotz Károlynak, Székely Bertalannak, Stróbl Alajosnak és még több művésznek.

TV-Híradó,

1984. V. 3. TV 1-műsor 19.30 (Bereckiné).

Stróbl Alajos

Izsó Miklós, Fadrusz János, Zala György, Stróbl Alajos, Bezerédi Gyula, Huszár Adolf szobrászmüvészek és

Székely Bertalan, Lotz Károly, Benczur Gyula, Liezen-Mayer Sándor, Feszty Árpád, Kriesch Aladár festőmüvészek nevét sorolja fel Szokolay Béla, mint a képzőmüvészet nagyjait az 1850.-től - 1900.-ig terjedő korszakban. Fenti nevek Bezerédi Gyula müvészetét ismertető Szokolay-kritikában szerepelnek. Az elmult félszázad müvészi létesitményeit, valamint a képzőmüvészet fejlődését is megemliti a kritika.

ÉLET, Bp. 1925. febr. 1. XVI. évf. 3. sz. 58. lap.

Stróbl Alajos, szobrászművész (1856–1926).

Képző-ipar-fotó- és filmművészet.

Vázlat az Arany János-emlékmű mellék-alakjához – Arany János emlékműterv 7/25.

Budapest folyóirat, 1988., 2., 42-old.

Ströbl Alajos, szobrászművész (1856–1926).

P. Szabó Ernő: „Évzi a hő természetét

Hitelesség, az eredeti anyagok, részletek megőrzése – ezt a szempontot Szakál Ernő budapesti munkáinál is alapvető fontosságúnak tartotta. Akkor is, amikor szakvéleményével segítette a budai Szentháromság-szobor, Ströbl Alajos Mátyás-kútjának, vagy éppen a Margit-híd pillérein lévő plasztikák felújítását. Akkor is, amikor a Mátyás-templom Mária illetve délkeleti kapuját restaurálta munkatársaival.

Budapest, 1988., 7., 42–43-old,

Stróbl Alajos, szobrászművész (1856–1926)

Kossuth Lajos síremlékének felavatásakor – 73. éve – az egész magyar sajtóterről írt. A mauzóleumat Gerster Kálmán műépítész tervezte és Stróbl Alajos szobrászművész szobornűvekkel díszítette. A síremlék tervezésére kiírt pályázaton 1901-ben Gerster és Stróbl közösen vett részt, a királóbizottság joggal ítélte nekik az első díjat.

Esti Magazin

1984. XI. 23, 18.30 (K. B.)

SZERZŐDÉS

ıvégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

:észről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri
ől

e:

z alábbi feltételekkel:

feladat részletesen:

STRÓBL ALAJOS

~~Ströbl~~

emlitve ld. Borsos Miklós

Losonci Miklós: Arany János - relikviák. Nagykőrös, ~~Aran~~
UJ TÜKÖR 1982. XIX. évf. 47. sz. 3-4. o. Arany János Múzeum

naturales vel supernaturales hor
festatur.

9. Altera scientia subsudiaria
cnum, praesertim comparata, ex
ligionis fuisse monotheisticam,
onem. Ex comparatione autem rel
volutionem evidentem in quibusd
omnia phaenomena religiosa ex s
cari posse. Similitudo imo et q
signorum /vg. ablutionis, uncti
/vg. assertio alicuius trinitat
ex quo tamen nihil pro identita
haec ex re significata desumatu
eodem signo res omnino alterius

10. Examen naturae hum. purae,
in quo in praesenti rerum ordi
ret , manifestat per religioner
rationes et exigentias ipsius.
endum ad exigentias naturae in

STRÓBL ALAJOS

említve ld. Körösfői Kriesch Aladár

Sármány Ilona: A Zeneakadémia
UJ TÜKÖR 1980/XVII/44.sz.24-25.o.

STRÓBL ALAJOS

szobor
~~freskói~~ említve Id. Fesd Frigyes

Wéber Tünde:Melyik Vigadó szebb?

UJ TÜKÖR 1980/XVII/14.sz.12.o.

2

Itt sötét esélyei is érvényesülhetnek, mint Ribli Zoltán alábbi játszmájában, amely eldöntötte az I. világbajnokság Magyarország—Anglia mérkőzését 3.5:2.5 arányban javunkra.

Szicíliai védelem
Nunn (Anglia)—Ribli
Luzern, 1985.

John Nunn angol nagymester könyvet adott ki: Hogyan nyerjünk a szicíliai ellen? címmel. Ez a játszma aligha kerül be a mű

2. Az első elnök szobra a Zeneművészeti Főiskola homlokzatán (Stróbl Alajos műve)
3. A sokat utazott táska Liszt Lovagi címerével

Rajh maraś :
→ Liszt év

36-37

Új Tükör, Bp. 1986 jan. 12.

XXIII/2

Stróbl Alajos szobrászművész (1856–1926).

Kisfaludi Stróbl Zsigmond 100-éve, 1984. júl. 1-én alsó-rajkán született. – Stróbl Alajos mesteriskolájában tanult és hozzá hasonlóan lett a magyar kortárs szobrászat irányadó képviselője.

Losonczi Miklós: Kisfaludi Stróbl Zsigmond centenáriumára, Élet-Irodalom, 1984. júl. 1.

Stróbl Alajos, szobrászművész /1856–1926/.

Az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat 1911–12. évi jubiláris tárlatán egy fiatal szobrászművész tűnt fel váratlanul az ismeretlenségből, három alkotással jelentkezett mindossze a Műcsarnok kiállításán, ahol a termeket olyan elismert mesterek, mint Telcs Ede, Stróbl Alajos, stb munkái töltötték meg.

László Péter: Száz éve született Csikász Imre.
Nagyló /Veszprém/, 1984. máj. 19.

Ströbl Alajos, szobrászművész /1856-1926/.

Az adatban Rapcsányi László vendége Viski János festőművész, aki elmondja, hogy az Express-Kattben, ahol az akadémia volt, Benczur Gyula, Ströbl ~~Sigmund~~ Alajos szintén ott voltak.

Régen találkoztunk.

1984. IV. 19. Kossuth, 12v. 45 /L.F./.

Stróbl Alajos, szobrászművész (1856-1926).
Út a galériáig

1918: Stróbl Alajos mellszobrot készít Mathiász Jánosról. (említve)

V. M.: Képtár a Afrapalotában.
Petőfi Népe, 1983. okt. 9.

Alajos Stróbl. (1856–1926).

Die Budapester Basilika wurde 1851–1905 nach Plänen von József Hild und später Miklós Ybl gebaut. An den Arbeiten wirkten so bekannte Künstler mit wie Alajos Stróbl, Leo Ferzler, Gyula Benczúr, Károly Lotz und Salviati.

Tibor Franka: Die Budapester Basilika wird restauriert.

Budapester Rundschau, 1983. jul. 25.

Stróbl Alajos, szobrászművész (1856–1926).

Fadrusz János 1890-ben elkészítette lendületes vonalvezetésű Perseus és Medusa szobrát. (említve). Stróbl Alajosnál már kiiktatódik a másik test, a hős diadalában már a fejet mutatja fel csupán (említve), Fadrusz a küzdelem hevében ábrázolja őket. – Fadrusz nem Rodin eszményeit folytatja, hanem a magyar szobrászat sodrában alkot, Ferenczy István, Izsó Miklós hagyományait követi Stróbl Alajos társaként. – a szá- Zadfordulo magyar köztéri szobrászata Stróbl Alajos, Fadrusz, Róna József, Zala György révén tekintélyes erőt képvisel a térálkotásban, meghaladja az európai átlagot.

Losonczi Miklós: Emlékezés Fadrusz Jánosra.
Petőfi Népe, 1983. szept. 2.

Stróbl Alajos, szobrászművész (1856–1926).

Fadrusz János 1890-ben elkészítette lendületes vonalvezetésű Perseus és Medusa szobrát, – a küzdelem hevében ábrázolja őket. (említve).

Stróbl Alajosnál már kiiktatódik a másik test, a hős diadalában már a fejet mutatja fel csupán. (említve)

– Fadrusz János a magyar szobrászat sodrában alkot, Ferenczy István, Izsó Miklós hagyományait követi, Stróbl Alajos társaként. – a századforduló magyar köztéri szobrászata Stróbl Alajos, Fadrusz János, Róna József, Zala György révén, tekintélyes erőt képvisel a téralkotásban, meghaladja az európai átlagot.

L. M.: Emlékezés Fadrusz Jánosra.
Kisalföld, 1983. aug. 31.

Stróbl Alajos, szobrászművész (1856-1926).

A XIX. sz.-tól kezdve István különböző történelmi szituációkban jelzi azt a fajta alkotmányos szerepet, amit az új nemesség, főnemesség és, főleg a vagypolgárság kezd az István eszméinek tulajdonítani és ekkor születnek azok az alkotások, amelyeknek egyik legkiemelkedőbb darabja Benczur Gyulától a Vajk megkeresztelése. Utána aztán jön egy szünet, az unalmas portrék hosszú sorát egyetlen egy, a Stróbl Alajos-féle Halászbástyán álló lovas István szobor szakítja csak meg, ez a legismertebb Szent István-ábrázolás. (említve).

István király a művészetben.

1983. VIII. 20. Kossuth 12. 10 (S. Gyné).

Stróbl Alajos, szobrászművész (1856-1926).

Bpesten, a Hilton Szálló földszintjén, az úgynevezett Kerengőben alakították ki a Hilton Galériát, a rézkarcolók alkotó közösségének vállalkozását. – Távlati tervei közé tartozik jövő évre egy szobor kiállítás a Kerengőben, Stróbl Alajostól Melocco Miklósig bezárólag, a nagy elhúnytakkal együtt, tehát Medgyessy Ferenc, Ferenczy Béni, Pátzay Pállal mutatnák be a közönségnek.

Szombat délelőtt.

1984. VIII. 18. Petőfi 10.00

Stróbl Alajos, szobrászművész, /1856–1926/.

Alighanem a 93 éves Viski János festészetünk nesztora.
– Stróbl Alajos az Epreskertben fához kötötte modellovát, úgy mintázott és mikor észrevette, hogy Viski János lopva festi a paripát, elismerően szemlélte a képet és biztatta új megoldásokra, – mondja el Viski János.

Losonci Miklós: Festészetünk nesztora.
Népújság /Heves/, 1984. szept. 22.

MDK

Ströbl Alajos, Kisfaludi

l.: Kisfaludi-Ströbl Alajos

Ország-Világ, Bp. 1958. november 26. 8. l.

(1868. ép.eng. 10.229/243.)

ién (1869-74 között; a tervezést
839-1873/, majd halála után is-
a második világháborúban, utána
liszei **Donáth Gyulától**. - *KCSL*
.; *Rozinay*; **Ybl Ervin:** *Lotz Ká-*
1938 133-139.)
(1870-73, ép.eng. 24.500/1203.)

-71, erösen átalakítva), épitö-

. helyén (1870-72, a talán **Frey**
ábbi tervei alapján elkezdett
ép.eng 14.294/869., 7168/870.,
orúban). - *BU 1874 57.*
ony megye - *Borovszky* 111-112.,

ra megye - *Borovszky* 56.
ony megye - *Borovszky* 88.
ál megye - *Borovszky* 138-140.

STROBL Alajos

177

Oltványi 1991

(ročník 1758)" farý sv. Martina v Bratislave.

Aj keď predkladaný materiál predstavuje sonc pomerne úzkeho časového záberu, domnievame s že získané poznatky nie sú bez zaujímavosti a spre ňujú pohľad na výtvarné dianie Bratislavy v druh štvrtine 18. stor.

Častý výskyt mien murárov, staviteľov a architekt v matričných zápisoch dokazuje, že stavebný ru Bratislavy bol po definitívnom potlačení a zlome expanzívnych úsilí Turecka pomerne čulý. Na druh strane boli tieto roky v porovnaní s nasledujúcin desaťročiami 18. stor. o niečo skromnejšie v nárokoc na sochársku, kamenársku a maliarsku výzdob ako to naznačujú relatívne sporadické záznan o príslušníkoch týchto výtvarných profesií.

Popri neznámych architektoch a ich adjutantoc — Gašparovi Lenhardovi, Tomášovi Griesmillerov Matejovi Obermayerovi — sa vynára množstvo dosi neznámych mien murárov — Ján Brandterer, Al xander Claucz, Vavrinec Czithart, Matej Greinecke Ján Griebel, Jozef Holler, Ján Kreninger, August Meringer, Ulrich Mesl, Adam Musbeck, Juraj Ni dermayer, Ján Scharkmiller, Vavrinec Schwentei

POZNÁMKY

[1] V citovanej práci je zhrnutá a zhodnotená aj predchádzajú literatúra dotýkajúca sa predmetu.

[2] V ďalšom texte označujeme skratkou MS.

[3] V ďalšom texte označujeme skratkou MZ.

STROBL Alajos szobrász

Falus János: Mátyás király ércben és kőben. In. Élet és Tudomány, 1990.5o. 1578.p.

STROBL Alajos

Ybl Miklós épitész 1814-1891 : A Hild-Ybl Alapitvány kiállitása a BTM-ben 1991/1992 [katalógus] Bp. : Hild-Ybl Alapitvány, 1991

133-135, 204, 233. p

STRÓBL ALAJOS

SÁRMÁNY Ilona: Historizáló épitészet az Osztrák-Magyar Monarchiában. Bp.,Corvina, 1990 4o.p.

Andrássy u. 23. - Stróbl Alajos kariatidái

STROBL Alajos szobrász

SZÜCS György: A millennium emlékműszobrászata. In: A bánhidai Turul. I. Tatabánya, 1992

46-47,

Stóbl

Szinyei

A budai várpalota diszitésében résztvett müveivel.

205.o.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1956.

- Strobl

MDK

Kossuth mauzoleumához tervezett
márvány páduca

az 1906-os Világkiállitáson.

16.o.

Czakó: Milanoi. 1907.

M.D.K.

Stróbl Alajos

Haselbeck Olga operaénekesnő bronz mellszobrát készitette el, amelyet a művésznő végrendeletében az Operaházra hagyott. A szobor a művésznőt Brünhilde alakjában ábrázolja. A lap közli a szobor fényképét.

Képek-Hirek c rovat hiradása.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1962. febr. 2. VI. évf.
5. sz. 39. lap.

M.D.K.

Stróbl

"Blaháné szobra" cimmel beszámoló a müvésznőről és a róla készült szoborról, amelyet a mester "Török Zsófia" szerepében mintázott meg.
Blaha Lujza az interju során megemliti a müvész müterméből Pálmay Ilka, Hegyi Aranka, gr. Zichy Géza, József főherceg, Erzsébet királyné szobrát, valamint három kardinális szobráról beszél még a cikk: Schlauch Lőrinc, Samassa és Simor nevekkel.

Szinház és Divat, Bp. 1917. márc. 11. II. évf lo. sz. 15-17. lap

te meg elődeiket, ezt kellett megteremteni
en is, még akkor is, ha nem volt monostor.
k aligha vonható kétségbe.
l is felmerül a kérdés: a dinasztiát utánc
tán minden uralkodónkat - az egy Salamont
aga alapitotta templom fogadta be halála
kivülállót, Aba Sámuelt és Pétert is. Tu
áradi temetésével ez a korszak lezárult,
megszakitatlanul a fehérvári bazilika vo
özös temetkezőhelye.
hely kivalasztása, sőt a templomba történ
Egyháznak nem volt kifogása. A szokas th
hit volt, hogy az elhu yt halálától kezd
etig semmit sem tehetett saját üdvözülése
a volt hát szüksege, ezt a szerepet a tem
tirtól várhatta el leginkább. Nem minden

STRÓBL Alajos

a Kossuth-mauzóleum 42 000 K. megbízási
díjának eredeti irata

ld. Erdei 1991 83.

szalátó: 86. p.

Visitatio Canonica : Az Esztergomi Főegyházmegye Barsi Főesperességének egyházlátogatási jegyzőkönyvei 1747-1674. Vál., bev. Tomisa Ilona. Bp. : MTA Néprajzi Kutató Intézete, 1992

STRÓBL Alajos

MATTYASOVSZKY Zsolnay Tamás: Adalékok a Zsolnay díszítő épületkerámia kutatásához. = Pavilon, 8, 1993 37, 42.

jogorvoslat nehézkességét

rtozást még 1850-ben sem

a József gyermekei közti

ht behajtandó összegről

covich József Leszármazottjai

genealógiai rendjéből vi-

ebecki Blaskovich család

en meglehetősen szerte á-

ózsef és Fáy Anna kilenc

:te e köznemesi családot.

hány kiváló alakot is ta-

lágazásuk könnyebb átte-

ként követjük végig sor-

STRÒBL Alajos

Mikszáth halotti maszkjáról

Kovács Ida = Holmi, 1995/3. 373.

lsz.7664

LUKÁCS György: Balzac, Stebdhal, Zola. Bp

Dedikáció: Fülep Lajosnak a régi barátság

Bejegyzések: 8.p. l.22.fent

22. ellene mond a 8. lapon

Aláhuzások: 22. általában is a "reakciós

Kutyanyelven (22-23.p. között elhelyezve)

marxizmus 6,8,11
teljes ember 13
realizmus, tipus 15
értékelés: 16-7
minden politika 19-20
hogy lehet nagy realista, írói becsül
akinek mások a meggyőződései, „előítéletei" mint amit lát? 22; tehát
nem a progresszív a mérték, hanem
a jól
~~azért~~ látottság, művészileg? ;23
hogy hol áll az író mi a világ-

STROBL Aaljos szobrász

PROHÁSZKA László: Széchenyi István ábrázolása a szobrászatban. = Pavilon 7 (1992) 35-36.ill.

Stróbl Zsigmond

hagyományőrző stílusu képviseli ma képzőművészetünk egyik pólusát.

Artner Tivadar: Évezredek művészete. Bp. 1965. Gondolat k., 605 l., ill.

569.l.

Stróbl Zsigmond

Gyenes Lajos, Vadász Miklós, Jávor Pál, Frecskay Endre, Bednár János, Benjámin, Márton Ferenc, Littkei, Kasnya Béla, Kató, Kádár Béla, Lechner, Zádor István, Tichy, Schütz J., Tibor, Pálinkás müvészeket sorolja fel Tövis: "Balatoni és egyéb képek" cimmel a Nemzeti Szalon őszi tárlatáról. A Szalon vezetőségének müvészeti politikáját igen élesen birálja, a tehetséges, modern fiatal -itt felsorolt- müvészekkel szemben tanusitott eljárása folytán abból a szempontból, hogy ezeket a fiatalokat kihasználják saját érdekükben, becsempészve egy-egy eladásra szánt giccset a fiatalok alkotásai közé, ezek a hatalmon lévő hangadók, akik a zsebükre politizálnak, ahelyett, hogy festenének,-állapitja meg a kritika.
A HÉT. Bp. 1908. szept. 27. XIX. évf.
39. sz. 631. lap.

Ströbl Zsigmond

mütermében állt modellt Uitz Béla.

Kontha S.: L'art de Béla Uitz. Acta Historiae Artium, Budapest, 1973 3-4

3051

Stróbl Zsigmond, szobrászművész

Az első világháborúban, 1914-ben Frank Friggyes bevonult hadifestőnek; a csoporthoz tartozott a művész is.

Csapó György: Beszélgetés Frank Friggyessel
Tükör, Budapest, 1946. nov. 28.

STROBL ZSIGMOND,szobrász

Kisplasztikusain mellett szobrászaink közül többen mintáznak néha érmeket.Igy ő is.A nehéz fizikai munkát igénylő szobrok készitése közben amkisméretü érmekkel való foglalkozás pihenést és elmélyült intim müvészi élményt jelent számukra. 45.old.

SÓÓS GYULA: Az utóbbi évtized magyar éremművészete / 1945-1955/ 44.old.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI KÖZLEMÉNYEK,LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó,Bpest. 1958

Strobl Zsigmond
~~[illegible]~~
szobrász

Nürnbergi magyar képzőművészeti kiállítás-
szobrával szerepel.

Margaréta
1929 III. 6

Strobl Zsigmond szobrász

Szerepel a Műcsarnok akt

kiállításán

Emlitve: Vénus műlatása

Ad Astra

Tovasz

Nemzeti Lyság 1925 XII. 8

Strobl Zsigmond, szobrász MDK,
A soproni „Hűség kapu" az ő műve.
108 old.

Storno Miksa: A soproni Várostorony alaki változásai
103.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1957. XI. Kiadja
Sopron Város Tanácsa

Ströbl Zsigmond

az Egerbe Terült, Végvári vitézek
rompozicionáris dolgozat a
sükkö telepen

Komáromi Dolgozók Lapja, 1968,
jun. 30. – Lelze van a Zörnt..."
– cs. Nagy Lajos –

Stróbl Zsigmond

A Kép. mův. Főiskola tanára

Nemzet. Lyság 1937 III. 20.

K. Strážil Zelgmond

K. Stróbl Zsigmond

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiáll.-án, az Ernst-Múzeumban.

P.H.932.IV.3.

Stróbl Zsigmond

A Műcsarnok 1927-es tavaszi tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. ?

4 D 14

Strobl Zsigmond, Kisfaludy

l.: Kisfaludy Strobl Zsigmond

Országos Világ, Bp. 1961. 11. sz. (18. l.)

MDK

Strobl Zsigmond, Kisfaludy

l.: Kisfaludy-Strobl Zsigmond

Ország-Világ, Bp. 1961. 11. sz. (10. l.)

MAGYAR VÁLLAS ÉS
KÖZLEKEDÉSÜGYI MINISZTÉRIUM

300 -
----------szám.
22 - 1931.

A
s

m

A Közszálli

február hó 4-én tartott ülésé

hogy a kereskedelemügyi minis

kapcsolatban a Közszállitási

nek látja.

Ehhez képe

teriumoknak és egyéb főhatós

képviselőit, hogy szerezzék be

bályzattal szemben az eddigi

- - - - - - - - - - - - - - - -

vételeket, a szabályzat módo

Strobl Nándor

festő

1911

Éimisk 1930

88. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

66 1931 szám.

Ürk. 1931 év febr. hó 26. n.

Strobl József

Az albertfalvai asztalos céh atyamesterei a megalakulás tól /1819/ kezdve: Strobl József, 1819-55, Stibinger Zakariás, Machunka Alajos. Az 1906-ban a céh helyett alakult Ipartestület elnökei: Machunka Alajos, Matsky Ede, Prüller István, Pilcs István; a testület megszünt 1938-ban. - Az egykori céhláda a BTM-be került, László Ferenc faszobrász restaurátor restaurálta.

dr. Tóth Imre: Az albertfalvai asztalos céhláda.
Budapest, 1974. 1.sz. 30.l.

Strobl János

Andrásky Ede, Heckenast János és Strobl János tervei és irányitása alapján állitották helyre a szombathelyi püspöki palota homlokzatát.

Horler Miklós: Az Országos Müemléki Felügyelőség épitészeti helyreállitásai /1963-1966/. Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 229-247. l., 237. l.

1.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....303.....l.

Név: Strobl Joannes

Foglalkozás: késművesmester

Szárm.hely: Nestelbach in Austria

Hitfelekezet: R.K. Csal.állapot: nőtlen

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1801. VII 6

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

Strobl János

Heckenast János és Andráskay Ede tervei és irányítása alapján állították helyre a szombathelyi püspöki palotának homlokzatát. 1964.

Deresényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékoédelem 1963-66. Budapest 1969.

2371

Wojskowa Biblioteka

Strobl István

festő (?)

lásd életrajzához:

Péter László: Juhász Gyula a képzőművészetről.

Szabad Művészet

1955. 8 sz. 380. l.

MDK

Strobl György kőmives inas

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredé
latok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686
ból? Müvért 1957.VI.évf.4.su.300.l.

Sütő.

A háttérben a hegyek tö
bárka ereszkedik lefelé és há
dig kutya és két férfi élénki
mig másika ül. Felirata:

UNGERN
Dorf Süttoe

Kny., mér. a vk. 2

131-91-2

Strobl Franciska
1918/19 – 1920/21 I.

Ferképzőmfoiskávk

134. 1.

dr. Stróbl Éva, művészettörténész

Ma nyílik meg Kisfaludi Stróbl Zsigmond születésének 100. évfordulója alkalmából „A szobrász és modelljei" c. kiállítás a Nemzeti Galériában, a Budavári Palota Bupola szárnyában. A legérdekesebb portré-és a köztéri híres műveket a mester leánya mutatta be, dr. Stróbl Éva, akinek itt látható kislánykori karrarai márványból készült szobra és édesanyjának portréja is.

Déli Krónika.

1984. VII. 3. Kossuth 12.00

dr. Stróbl Éva, Visy Lajosné, művészettörténész

Kisfaludi Stróbl Zsigmond ma 100 éve, hogy megszületett. Centenáriumi kiállítása a Magyar Nemzeti Galéria Budavári Palatájában látható. A magángyűjtőknél lévő műveket is sikerült kiállítani, — a művész leánya Visy Lajosné, dr. Stróbl Éva szamontartotta mindig, hogy kiknek, kikről ~~alkotást~~ készített alkotást és kik vásárolták azokat meg, — így jutottak el a magángyűjtőkhöz, magángyűjteményekhez a rendezők.

Előttünk a vasárnap.

1984. VII. 1. Kossuth 5.00 /Moldvay/.

STROBEL August

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészítők. =
Tanulmányok Budapest Multjából XXIII.Bp., 1990
182-183.p.

Zrinyi Miklós:

Mellig, kissé balra
Fején sisak van forgó
gallérja lehajtott, ~~H~~ me
reten:

„Zrin

Rézmetszet, metetei

942

Strobl Miksa

bpesti építész

az alábbi terop.

III. díj

Vállalkozók Lapja

1905. febr. 15. (A

halasi szinház pályá-

zata.)

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tan

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Strobl Miksa

ép. Bpest

ired

M. Pajáratok

1904/5. 1 zz. 25 l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Strobl Miksa

ép. Bjest

ivod

M. Pályázatok

1903. 12. 27 25-26.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engec

.....

a mühelyfőnö

8. sorsz. Mühelyi min

Strobl Miksa

zvod

M. Pályázatok

1904/5. 2. z.

24-25 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Strobl Alajos

építész

iroda

Magyar Pályázatok

1905 – 6. 3 f. 11–12

Yazaky C. : (Tájkép) (581(661), 19
(250).

Stroobl Mikra

Universit 1904. 212, 278
– 1905. 126, 202

MDK

Stróbl Miksa János építészmérnök

Mint szemtanu számol be Kossuth Lajos temetéséről. Visszaemlékezésében elmondja, hogy hetedik gimnázista volt akkor, és ő is részt vett a diákok tüntetésében, amely a gyászlobogó kitüzését követelte az állami épületekre. Stróbl Miksa az Operaházra tüzte ki a gyaszlobogót.

Dr.Pados Pál: Igy temette az orszag Kossuthot

Pesti Hirlap 1944.apr.l. 5.l.

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....számu .....

.

i .....hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Strobl Miksa és Szöts Imre

építenek

K

cód

Épitő Ipar 1902. 3. 7.

(A kalocsai városház,

szövegábrákkal)

~~[illegible]~~

nem e terv szerint

épült. A

pályaratonaban

egyedül

részesült

pitatonban

Strobl Miksa, ép. MDK

A fonyódi szálloda és vendéglő pályázata.

Magyar Pályázatok. II.1.

Művészet. 1904. 212.l.

MDK

Stróbl Miksa

A kiskúnhalasi szállóda és szinház tervp. a 200 koronás harmadik dijat Stróbl Miksa műve kapta.

Művészet, 1905. 126.lap

Strobl Miksa, építész

M.D.K.

200 koronás harmadik díjat nyert a halasi sinhár pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

febr. 15. sz. 4. old.

MDK

Strobl Miksa épitész

Strobl Miksa és Szöts Imre épitészek terve,a kalocsai városház palyazaton egyedül részesült jutalomban.
A városház nem a terv szerint épült.

Épitő Ipar, 1902.3.sz./A kalocsai városhaz, szövegábrákkal./

M.D.K.

Stróbl Miksa, bpesti építész

tervei szerint 60 szobás, gőgyterammel ellátot szálloda épül Fónyodon.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

jan. 7. szl 5. old.

Strobl Miksa, bpesti épitész M.D.K.

nyerte el a kaposvári nemzeti kaszinóra kitűzött pályázat egyik diját.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII - évf.
szept. 10. sz. 7 old.

Strobe? Miksa (bpesti) építész M.D.K.

még 1897-ben első díjat nyert Bács körség új körség-házára kiírt pályázaton. Az építkezés elhúzódok-most körte és a második díjnyertes körök szűkebb pályázatot rendernek

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI-évf.

ort. 3. sz. 6. old.

MDK

Strobl Miksa

pályamunkáját az alábbi pályázaton megvásárolták

A Nyitrai Keresk. és Hitelint. által épitendő székház pályázata. Művészet 1910. 138.l.

MDK

Stróbl Miksa

Alpár Ignác mesteriskolája. Épitő Ipar-Épitő Művészet. 1924. máj. 1.

MDK

Strobl Miksa

Nagykanizsai főgimn. és társasház tervpályázata.

Művészet, 1904. 278 l.

M.D.K.

Stróbl Miksa, fiumei építész

tervét 200 K-ért megvásároltók a nyitrai Kereskedelmi és Hitelintézet bérházzal kapcsolt szérházának pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

máre: 2. sz. 10. old.

Strobl,szabó

Sopronban 1777-ben ~~Hilver~~ Hilverding szinigazgató Nagyszebenből 70 ft.adóságot küld meg Stroblnak. 179.old

Csatkai Endre: Uj adatok a soproni hivatásos színészet megindulásának történetéhez a 18.században. 178.old

Soproni Szemle.Helytört .Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

STROBL, Simon, pozsonyi kőművesegyéd

S. S., Maurergesell, † 40 éves korában, Pozsony, 1771 szept. 19. (1771, 76. szám, 41)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

STVOBL /STROBL/ PÁL, kádármester

Lajosmizséről/Szül:1895/.Családjukban 4 generáció kádár
Öregapja.apja,ő maga és a fia/unoka már nem!/.10 éves
kora óta dolgozik.1920-ban kapta az ipart Lajosmizsén.
11 fiatalt szabaditott fel erre az iparra.Régi ürmérték
szerint készitették az edényeket.Hordót,dézsát ma már
csak SZŐLŐSkert-tulajdonosok,tehát magánosok vesznek s
ilyen kevés van.Hanyatlik az ipar. 335.old

U.KERÉKGYÁRTÓ ADRIEN: Adatok Alsónémedi viseletéhez
301.old.

STUDIA COMITATENSIA, Tanúlmányok Pest megye múzeumaiból.3. Szentendre, 1975

STROBL /STVOBL/ Pál, kádármester

Lajosmizséről/Szül:1895/.Családjukban 4 generáció kádár
Öregapja,apja,ő maga és a fia/unoka már nem!/.10 éves
kora óta dolgozik.1920-ban kapta az ipart Lajosmizsén.
11 rfiatalt szabaditott fel erre az iparra.Régi ürmérték
szerint készitették az edényeket.Hordót,dézsát ma már
csak szőlőskert-tulajdonosok, tehát magánosok vesznek,
s ilyen kevés van.Hanyatlik az ipar. 335.old

U.KERÉKGYÁRTÓ ADRIEN: Adatok Alsónémedi viseletéhez
301.old.

STUDIA COMITATENSIA. Tanúlmányok Pest megye múzeumaiból.3. Szentendre, 1975

Stróbl Paula Szabolcs Károlyné

A Stúdió Aggja

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója 1953-1963.
Bev. Vajkai Aurel Bp. 1963.
39.o.

Szeged.

E lapon, a melyhez méret
sa határjában lévő
és Mennyiségeknek Összveszámo

Szines rajz, mér. a

Strobl Paula
1913/14 – 1916/17

Ferképzőmfőiskővk
134 l.

K. Strobl Zsigmond

Szerepelt a Műcsarnok Tavani tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

K. Stróbl Zsigmond

Alkotása nyereménytárgy. A művészeti sorsjáték anyagának kiállításán.

N.U. 932. II. 11.

Ehrenbürgerrecht.

Der Stadtrat Nürnberg hat in seiner Sitzung vom 10. Juli 1930 beschlossen, dem Herrn Professor Dr. Albert Einstein, z. Zt. Berlin, das Ehrenbürgerrecht der Stadt Nürnberg zu verleihen.

Dr. Luppe, Stadtrat.

Strobl Zsigmond.

az Ors. Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán portré-sorozata szerepel. (emlitve)

Esti Kurir, 1927. dec. 20.

K. Strobl Zsigmond szobrász

kerepel „A nő a művészetben"
c. kiállításon a hűvösvölgyben

Lipság 1936 X. 24

Strobl Zsigmond

Prohászka szobor terepályázatán részt vett.

PH. 929. X. 3.

Strobl Zsigmond

Prohászka szobor terupályázatán a Műcsarnokban részt vett.

8óu. 929. X. 6.

Stoll Zsigmond

A Képzőművészeti Főiskola tanára

Pest. Napló 1937 III. 20.

K. Hubbl Zsigmond

szobrász

A Tisza István gróf szobor-pályázatra beküldötte
pályaművét.-

Nemzeti Ujság
1929.VI.5.

K. Stróbl Zsigmond

szobrász

A Tisza István gróf szoborpályázatára beküldötte pályamunkát.-

Magyarország
1929. VI. 5.

Stróbl Zsigmond

szobrász

Tisza-szobor pályaterve: Ha arról lenne szó, hogy melyik pályamunkát lehetne minden változtatás nélkül azonnal megvalósitani, akkor Pogány Móricával együttes alkotását kellene választanunk. Egyik pályamunkában sincs akkora összhang épitészet és figurális rész között, mint ebben. Pogány finom klasszicitása és Stróbl eleven stilusa egy azonos müvészi gondolat és átélés eredménye. Külön dicséret illeti a főalakot és az elől lévő nagy csoport szép kompozicióját.

Budapesti Hirlap
1929 VI.16.

DECEMBER

29

Strobl Zofia

Művészeti lexikon 749 l.

Millner Otto' l. Müller O.

Strobl Zsófia

állandóan részt vesz a
Nemzeti halon tartatain.

Református Anyakönyvi Hivatal Miskolc

784/1944.sz.

Dr. Szentiványi G

Május 23.-án kelt levelé
hogy Pályi Bálint származásával kapcsola
20, a házassági anyakönyvet 1869-78, a h
néztük, de nevezettre vonatkozólag semmi

Miskolc 1944május 27.

Strobl Zófia

Jegyző

l. Arch. Ét.
1915. 122. l.

MDK

Stróbl Zsófia festőművésznő

88 éves korában 1941.szept.17.-én elhunyt.

Magyarország,Esti lap. 1941.szept.18.

MDK

Stróbl Zsófia festőművésznő

88 éves korában Bpesten meghalt. Nővére volt néhai liptóújvári Stróbl Alajosnak, hazank nagy nevű szobrászművészének.

Uj Magyarság, 1941. szept. 19.

Krasznahorkai (h. n. V. 307.

erekljemüzemu

Strobl Zsófia

festi dul. 1866. Lotz és
Deák Ebner tanítványa -

vrd

Krülk II. 522. l

Strobl Zsófia

szül. Krakóban 1860.
máj. 15. r. kath.
1909/10. II. félév. első osztály
beli rendes művésznőrendek
Tanára Olgyai Viktor.
A bécsi képz. akadémiát
végezte.

~~Abonyi Lajos levelei VIII. 138.~~

Strobl Zsófia

Műcsarnok
1914. tav. Kiáll - 179, 466.
1915. tav. Kiáll. 97
1915-16. téli Kiáll. 340
1916-17. téli Kiáll. 292
1917. tav. Kiáll. 231
1917-18. téli Kiáll. 145
1918. tav. Kiáll 161
1919-20. téli Kiáll 269, 379
1921. őszi Kiáll 208, 217
1922. jub. Kiáll 577, 591
1923. tav. Kiáll 697
1924. őszi Kiáll. 356
1927. tav. Kiáll. 618

Strobl Zsófia

1890. Budapest.

(273) Aszkalos fiu. Olaszt.

Téli kiállítás 1890.

1891. Budapest.

(91) Szerelmi vallomás. Olajt 200 ft

Téli kiállítás 1891/92

1892. u. ott.

(47) Csendélet. Olaszt 150 ft

(220) Tanulmány fej. Olaszt. "

Téli kiállítás 1892/93

Strobl Zsófia MDK

Gyermektanulmány, pasztell

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Strobl Zsófia MDK

Hölgy vörös ruhában, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Strobl Zsófia

Madonna, lemezpapir

Ernst Múzeum aukciói. XXIX. 54.l.

Strobl Zsófia MDK

Tyukudvarban, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Strobl Zsófia MDK

Magdolna, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Strobl Zsófia MDK

Pünkösdi rózsák, olf.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

MDK

Strobl Zsófia

Rózsák, of.

Ernst Múzeum aukciói. XXX. 52.1.

Strobl Zsófia MIK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Stróbl Zsófia MDK

Macskák, olf.

Mücs arnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Strobl Zsófia

MDK

Kutyatanulmány, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Strobl Zsófia

Micsarnok 1899. 13. sz. 191.1.

MDK

Strobl Zsófia

Orgonázó apáca, of.

Ernst Muzeum aukciói XXVII. 71.1.

MDK

Strobl Zsófia

Strobl Alajos arcképe, of.

Strobl. hagyatéki kiáll. /1856-1926/. Budapest 1927. máj. 9.l.

MDK

Stróbl Zsófia

Művészet 1918. 5.l.

Strobl Zsófia MDK

A tavaszi nemzetközi kiállitason megvásarolták Abrándozás c.olajképét.

Vásárlások...

Mücsarnok,1902 3.szám,18 l.

MDK

Strobl Zsófia

A N. Szalon karácsonyi tárlata. Vasárnapi Ujság 1896. 5o. sz. 842.l.

Strobl Zsófia MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Strobl Zsófia MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Strobl Zsófia MDK

Virágok, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Strobl Zsófia

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 61.l.

MDK

Strobl Zsófia

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 13.l.

MDK

Strobl Zsófia

Virágcsendélet, of.

Három barátnő, of.

Képzőm. Társ. 1899. tav. nemzetk. kiáll. kat. 43.l. #

Strobl Zsófia

MDK

Virágok, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Gefreyt Zeglis

Wyatt Cassidy, etc.

Moscow 1951. Russell Kirkland

Strobl Zsófia MDK

Nyári csendélet, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Strobl Zsófia

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Strobl Zsófia MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Strobl Zsófia MDK

Őszi rózsák, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Strobl Zsófia, festőm.

Szt.Margit. Olf.

Mücs.-OMKT - Tavaszi kiállitás. 1900. Kat.39.1.

Strobl Zsófia

MDK

Cigány, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Strobl Zsófia MDK

Őszi barack, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Ströbl Zsófia, festőm. MDK

412. Arckép. Olf.

MKMT XXXX 1912 tav.kiáll. kat. 61.l.

Strobl Zsófia

MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Strobl Zsófia MIK

Kertészleány, vizf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Strobl Zsófia MDK

Libák, vizf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Stróbl Zsófia

Csendélet, olajfm.

Képzóm.Társ. 1912/13. téli kiáll. 68.l.

Strobl Zsófia MDK

Arckép, olf.

Mucsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Strobl Zsófia MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Strobl Zsófia MDK

Szilvák, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Strobl Zsófia

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 13.1.

STROBL ZSÓFIA

18o. Virágok. Olajf.

K M T 1913.tav.kiáll.kat. 49.oldal

STRÓBL ZSÓFIA

218. Arckép. Olajf.

Képzőm.Társ.1912/13. téli kiáll.kat. 51.oldal

MDK

Stróbl Zsófia, festőm.

Gyümölcs csendéletet festett.

Műcsarnok. Kiállítás.
Művészet. 1918. 5.l.

STRÓBL ZSÓFIA

Pulykák. Vászon. 54,5x45.
Kacsák. Lemezpapir. 24x34.

Ernst Múzeum aukciói. XXXIV. 38.oldal
és 39.oldal

Stróbl Zsófia MDK

Tavasz, vizf.
Vásár Karlsbadban, vizf.
Menekülnek, vizf.

Magyar Aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. kiállítása.
Nemzeti Szalon 1916. nov.

Strobl Zsófia, MDK

Szilvák, olf.

Mücsarnok 1919-2o. téli tárlat

Strobl Zsófia MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

Strobl Zsófia MDK

Kertészleány, vizf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Strobl Zsófia MDK

Libák, vizf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Strobl Zsófia MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Stróbl Zsófia, festőm.
sz.1866.

585. Enyedi Lukácsné képmása. J.l.j.: Strobl Zs.
113 x 90. Vászon.

Ernst Múzeum aukciói. XXII. 50.l.

MDK

Stróbl Zsófia

Orgonavirág, of.

Műcsarnok. 1899. 4.sz. 55.

53. l. Vásárlások a téli kiáll.on. 53.cle

MDK

Vásárlások a Műcsarnok 1903. évi tavaszi nemzetközi kiállításán:

Strobl Zsófia: Hölgy vörös ruhában. olf.

Művészet. 1903. 222.o.

Strobl Zsófia MDK

Csendélet, repr.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Strobl Zsófia, MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Strobl Zsófia MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Strobl Zsófia

Csendélet, olf.

Milcsaznok 1896. ezredéves kiáll.

Strobl Zsófia MDK

Virágcsendélet, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Strobl Zsófia MDK

Tanulmány, olf.

Mücsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Strobl Zsófia MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1895. tavaszi kiáll.

MDK

Ströbl Zsófia, festöm.

228. Szt.Margit. Olf.

Műcsarnok.1900. tav.Kiáll. Kat. 39.1.

Strobl Zsófia MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiállitás.

Strobl Zsófia MDK

Ima, olf

Műcsarnok 1900/1 téli kiállitás

MDK

Strobl Zsófia

A Műcsarnok háborus kiállitasan szerepelt.

Cikk:Háborus kiállitás.

Művészet,1914. 541-542.l.

MDK

Stróbl Zsófia

Gyöngyösy Nándor: A mai magyar művészet. Bpest. 1916. 21.l.

MDK

Strobl Zsófia

Virágok.Olajf.

Képzőm.Társ.1913.tav.kiáll.kat.50.l.

Strobl Zsófia

MDK

Szt. Margit, olf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Stróbl Zsófia MDK

Szt. János, olf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Strobl Zsófia MDK

Cigányasszony, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Strobl Zsófia MDK

Ima, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Strobl Zsófia MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

Strobl Zsófia

MDK

Csendélet, olf.

Arckép, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

MDK

Stróbl Zsófi, festöm.

811. Leányok a kutnál. Olf. 15x2o

Árv. Csarn. 1932. I.rk.sz. 36.1.
61. sz. márc.

Strobl Zsófia MDK

Tiroli nő, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Strobl Zsófia MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

Strobl Zsófia szül.1866.

Enyedi Lukácsné képmása. Jelzés lent jobbra: Strobl **Zs.** Vászon 113x90.

Ernst Múzeum aukciói.XXII.sz. 50.1.

Ströbl Zsófia, festöm. MDK

466. Csendélet. Olf.

MKT 1912/13. téli kiáll. Kat. 68.1.

MDK

Strobl Zsófia

Juhászkutyák, paszt.

Szieszta, of.

Magyar Képzőművésznők Egyesülete X. kiáll. 1918. ápr.

MDK

Strobl Zsófia

Gondolatokban, of.

Magyar Képzőművésznők Egyesülete X. kiáll. 1918. ápr.

MDK

Strobl Zsófi, festöm.

Leány a kutnál. Olf. J.l.j.

Árv. Közl. 1931. 3.fk.sz. 67.l.

Strobl Zsófia

Tanulmányfej, olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Strobl Zsófia

MDK

Gyümölcscsendélet, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Stróbl Zsófia MDK

Szerelmi vallomás, olf.

Műcsarnok 1890/91. téli kiáll.

Storbl Zsófia MDK

Asztalos fiu, olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

Stróbl Zsófia MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

MDK

Strobl Zsófia

Arckép, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 61.l.

MDK

Strobl Zsófia

Bírsalma, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 12.l.

MDK

Strobl Zsófia

Interieur, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 12.l.

MNK

Stróbl Zsófia, festöm.

Csirkék. Vevője: Sárkány Irma. /Kar.kiáll

Műcs. - Téli kiáll. 1897-98

Vásárlások. - Műcsarnok. 1898. 54.l.

Magánosok vásárlása.

MDK

Strobl Zsófia

Macska, of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 42.1.

MDK

Strobl Zsófia

Tyukok, of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 41.l.

MDK

Strobl Zsófia, festöm.

497. Nyári csendélet. Olf.

MNT. 1913. tav.kiáll. Kat. 71.l.

MTK

Strobl Zsófia

Három barátnő. Olajf.

Képzm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiall. 43.1.

Strobl Zsófia

Virágcsendélet. Olajf.

Képzm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll. 43.1.

MDK

Strobl Zsófia

Ima, of.

Müvészeti Krónika 1. sz. 1904. jan. 15.

Storbl Zsófia MDK

Szilvák, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Storbl Zsófia MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Strobl Zsófia

MDK

Almák, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Strobl Zsófia

Budapesti Képszalon a "Müvészház"ban. Dunántul
1922. márc. 5. 11.l.

Strobl Zsófia MDK

Szilvák, olf.

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

Strobl Zsófia MDK

Szilfák, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Strobl Zsófia festő

Műcsarnok, 1900/1901. téli kiáll. 60.l.

MDK

Strobl Zsófia

Arckép.Olajf.Mgt.

Műcsarnok, 1912.tav.kiall.63.1.

MDK

Strobl Zsófia

Őszi rózsák. Olajf.

KMT. 1915/16. téli kiáll. 52.l.

MDK

Strobl Zsófia

Strobl Zsófia és Bruck Hermina kiallitasa.
/A magyar művésznők kiallitasaból./Kép 390.o.

Vas.Ü.s.1901. 48.évf. 24.sz. 390.l.

STROBL ZSÓFIA /szül.1866/

Batyus paraszt. Lemezpapir 47x22.
Női akt. Vászon. 44,5x28
Csendélet. Vászon. 48x38.

Ernst Muzeum aukciói.XXXIV. 38.oldal

mDK

Stróbl Zsófia, festőm.
sz.1866.

685. Anyai boldogság. J.l.j.: S.Strobl.1893.
31 x 53. Vászon.

Ernst Muzeum aukcioi. XXVIII. 53.l.

Stróbl Zsófia MDK

Ströbl Alajos arcképe

Műcsarnok 1927 Stróbl Alajos hagyatéki kiáll.

MDK

Strobl Zsófia

Olasz fiu, paszt.

Olasz leány, paszt.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 43.1.

Stróbl Zsófia MDK

Szent Erzsébet, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

M.D.K.

Stróbl Zsófia /1860-1942/

728. Apácák. Olajf. 109x56 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 51. l.

Strobl Zsófia.

OMKT.1895.tav.

Strobl Zsófia festő.

Csendélet. Olajf.
Tanulmány. Olajf.

OMKT.1895.tav.

MDK

Strobl Zsófia

Őszi barack, of.

Csendélet, of.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 25.1.

MDK

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs.

MDK

Stróbl Zsófia

Virágok, of.

N.Szal. 1913. tav. kiáll. 23. l.

MDK

Stróbl Zsófia

Tavasz, vf.

Vásár Karlsbadban, vf.

Menekülnek, vf.

MAPE 5.kiáll. N.Szal. 1916. nov. 23. 1.

MDK

Strobl Zsófia

Mosónők, vf.

Tájkép, of.

M.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 20. l.

Stróbl Zsófia, festőművész

1906. máj. 21.-én, Budavár visszafoglalásának 57-ik évfordulójára tűzték ki István király várbeli lovasszobrának felavatását, Stróbl alajos alkotását. A műrőn lévő több szoboralak portréját ismert emberekről mintázta a művész, így például az egyik udvarhölgy a művész testvérhúga, Stróbl Zsófia arcmását viseli /említve/.

Néhány szó zene közben.

1950. II. 21. Petőfi 11.10 /- V.J.-/

Stróbl Zsófia

A várkert bazári helyiségeiben megnyitották a "Festőnők tárlatá"-t.
A kiállitott kétszáz festmény és rajz között a müvész festményei arattak nagy sikert, néhány müvésztársa munkájával együtt.

A HÉT, Bp. 189o. juni. 29./I. évf./26, sz.
42o. lap.

Stróbl Zsófia
Szt.-János

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

88 1.

Csatt, magyar pogánszori VII-247.

Strobl Zsófia

Művenet 1911. 141

	Andrássy Irma és Etelka grófnők	festm.	vászon	9
23	*Rubens (P. P.):*			
	Isabella Clara Eugenia főherczegnő. . . .	festm.	vászon	11
24	*Stevens (Alfred):*			
	Az uzsorás.	festm.	vászon	5
25	*Stevens (Josef):*			
	Szamáron ülő majom	festm.	fa	5
26	*Tempel (Abraham van der–):*			
	Férfi képe	festm.	vászon	11
27	*Terborch (Gerard Terburg):*			
	Előkelő úr piros kendővel	festm.	vászon	12
28	*Verschuur (Wouter):*			
	Folyómenti vidék	festm.	vászon	8
29	*Wiedemann (Elias) után:*			
	Pálffy István gr.	festm.	vászon	8
	Pálffy János gr..	festm.	vászon	8
	Pálffy Miklós gr.	festm.	vászon	8
	Főösszeg . . .			

Strobl Zsófia

1909/10 II. és 1885/86 –
1890/91 Deák Ebner isk.

Ferkèpzomfoiskèvk
134. l.

4531. G.Fr.Rötig:

Téli est ~~az e~~

~~Hom~~ Slótól borított heg
előterében hat ~~darab~~ v
jobbról három ~~van~~ van
vekvő hold világítja n
alól balra: G.F. Rötig.

Vászon, mér. 30:4
100 K.-- Gróf Andrássy Dé
9-én (681-913).-- A Magya
913).-- ~~Átvétetett 1913 á~~
jelentetett 1914 márczius

Strobl Zsófia

Árverési csamok aukció kat.

36. 2. 1927 febr.

Strobl Zsófia
festőnő

Fővárosi Lapok 1896. aug. 17., 7. old.
(Művészet.)

Kalmár

Strobl Zsófia

festő

Hölgyarckép c. képe
az alábbi muzeumban:

Rell Lajos dr.: A Békéscsabai Múzeum. Békéscsaba, 1914.

78. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Strobl Zsófia

Mömerő okl.

Közlezrkiáll

1269. l.

Aszód, gimn

37

Strobl Zsofia

XXV. aukció

A Gyűjtő 1915. 214. l.

Kislibák 94×80 250.-

Almak 56×43 200.-

Pünkösdi rózsák 70×70 200.-

Margitvirágok 52×40 160.-

XXVII aukció

A Gyűjtő 1916. 46. l.

Cigányegyerek 200.-

12

Strobl Zofia

Lud

Magyar mindenkiök
Kiállítása. Vas Zsp
1901. 391.

tságot a hagyomány szerint III. Béla
:ta. Ezt megelőzően azonban egy II.
.138-ból való oklevél is említi. Az
:. században következett be, amikor a
lőtt - a törökök elől az osztrák
ek. Utolsó apátja Lukács /?/ volt
ad elejétől királyi adományként
században keresztül. 17o2-ben I. Li-
rci apátsághoz csatolta Pásztót,
si apátságot is. II. József a pili-
örli. I. Ferenc 18o2-ben az egyesi-
itja, s ismét reájuk bizza az egri
yesitik Zoroccel, majd 1878-ban, ne-
rdi apátságot is hozzájuk csatolják.

arlós Boldogasszony/
Mátyás Sembery Istvánnak kötelességé-
legendő papot tartson. 169o körül
yar királyi kamarát, hogy a muzslai
vissza, ennek jövedelméből szeretné
ni.

Stróbl Zsófia
Csendélet, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 33 l.

MDK

Stróbl Zsófia

Csendélet, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tavaszi kiáll. 19ol.

17 l.

MDK

Stróbl Zsófia

Tanulmányfej, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tavaszi kiáll. 1901.

1.

17

Stróbl Zsófia

Műcsarnok 1900. 19.sz. 270 l.

Stróbl Zsófia
Tavasz, vizf.
Vásár Karlsbadban, vizf.
Menekülnek, vizf.

MAPE V. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 23 l.

Strobl Zsófia festó M. D. 4.

r. 1866

Enyedy Lukácsné Répmiera

jel vánon! 113. 90

Enyedy Lukács és neje hagyatéka Bp.

1923 50

257. kép. Csóktábla. Friaul, 1520 körül.

— Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 285. l. — Lepold—Homor 74. l. — Gerevich PA, 198. l. — Berkovits Ilona: A budapesti egyetemi könyvtár pannonhalmi kódexe. MM, V., 1929., 192. l. (Képe 189. l.) — Lepold Katalógus 40. sz.

CSÓKTÁBLA, (257. kép)

ezüst és réz, középen Pietà-jelenet, melyet két pillér keretel, felül kagylós fülkével. Kék és zöld sodronyzománcos dísszel, virágok és a sírláda lísze.

Mag. 19·6 cm.

Friauli munka, 1520 körül.

Vétetett a műkereskedelemből, 1936.

Mihalik Sándor: Az esztergomi kincstár csóktáblája. MM, XII., 1936., 344—347. l. (Képe 345. l.) — Genthon AZEFK, 13. l. (16. kép.) — Lepold Katalógus 38. sz.

MELLCSATT (morsus), (258. kép)

ranyozott ezüst, drágakövekkel és zománc nyo-naival. Hatkarélyos, középen baldachin alatt Mária és szentek. Hátlapján nyelv, azon I S nesterjegy.

Mag. 11 cm.

Nagyszebeni munka, 1530 körül.

Polyi Arnold gyüjteményéből.

Gerevich PA, 260. l. — Egyházműv. kiáll., 1930., 361. szám. — Erdélyi kiállítás, 1931., 306. szám. — Lepold Katalógus 36. sz.

Strobl Zsófia festőművész

Juhászkutyák,
Szieszta
Gondolatokban

Magyar Képzőművésznők Egyesülete, 1918.ápr.26. X. terem.

Stróbl Zsófia

Csendélet, olaj
Parkrészlet, olaj

Magy. képzőművészek egyesülete VIII. kiáll.
N.Szal. 1916. márc. 22 l.

a szabályszerü jegykiállitási illeték

közvetlenül szolgáltassa ki.

, 1936. január hó 16.-án.

A miniszter megbizásából:

miniszteri tanácsos.

v i c h T i b o r urnak,

i ny.r.tanár

B u d a p e s t

IX.Rákos-u. 10.

Strobl Zsófia
Arckép, olaj

[illegible] [illegible] [illegible], 1919-20. 19 l.

MDK

Strobl Zsófia, festö

Csendélet. Olf.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. MNT-Mücs. Kat. 47.l.

MDK

Stróbl Zsófia, sz. 1866.

Ábrándozás, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 26 l.

MDK

Stróbl Zsófia, festö

A müvésznö arcképe. Pastell.

MK.Seg.Biz. Müv. Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 6.1.
Szépm.Muz.

ismeretes egy 1424-ben kelt oklevélből. (L. Házi enő: Sopron szk. város története I/2, Sopron 923, 263. l.)
A predellát Gerevich Tibor azonosította a képek-tel. Az az újabban felmerült nézet (Péter, Hekler) mely szerint a megmaradt képek két különböző téz alkotásai, az átfestéseken alapult és a táblák negtisztítása után tarthatatlanná vált.
Hoffmann Edit az oltármű és a predella összeartozásában kételkedik. Ennek a véleménynek tények egész sora mond ellen: 1. A méretek megfelelése (a predella 150 cm széles elvágott ímerpajzsokkal, a középkép 162 cm). 2. A feliratban említett kanonok-donátor, Szent Egyed, alamint a donátor védszentjének jelenléte a áblákon. 3. (Garam)szentbenedeki Miklós donáor neve a predellán s a képek vitán felüli garamzentbenedeki származása, a predellával közös ora és hasonlókorú emlékek ottani teljes hiánya. . A feliratok betűtípusainak teljes azonossága a redellán és a szárnyakon.

Krüchten József: Hazai művészek. Tudományos Gyüjtemény, II. kötet, Pest, 1821., 124. l. — Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek . . . Századok, VIII., 1874., 91. és 92. l. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 116. l. — Ipolyi: Besztercebányai egyházi műemlékek. Bp. 1878., 78. l. —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 19. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 523—524. l. — a. b.: Az erdélyi honismertető egyesület. AÉ, IX., 1889., 275. l. — Knauz: A Garam melletti szentbenedeki apátság. I. kötet, Bp. 1890., 52. l. (A predella képe 5. tábla.) — Maszlaghy II., 44: 1, 34: 2 és 4, 29: 3,

Strobl Zsófia
Szivák, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 15 l.

elyet. Az oldalfalakon lunettaszerü
üvegosztókkal, felettük profilozott,
ben megtörő szemöldökökkel. A két hom-
, egymástól falpillérekkel elválasztva.
ob leirthoz hasonló, de gazdagabban

gozódása megegyezik az északkeletivel:
o+a+2p.
/kerti/ ugy tagolódik mint a délke-
két falpillértől közrefogott kettős

; törtvonalu, volutás, vizszintesbe
kosdiszü koronázópárta zárja le.
vitettek.
vezet, ~~Ezt~~ amit
tü előtérbe ~~jutunk, innen~~ nagyobb
egy helyiség nyilik. A hallból
nnen
yból kétoldalt egy-egy kisebb szoba

Stróbl Zsófia

A müvésznő arczképe, paszt.

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottmány. Müvészeti kiállitás, 1914. 6 l.

MDK

Stróbl Zsófia

Spanyol nő, olaj

N.Szml. I.nagykaniszsai kiáll. 1906.
4 1.

91. kép. *Matteo, Giovanni:*

MILÁNÓI ISKOLA, XVI. század közepe

Krisztus keresztelése

Fa, tempera, 73·5 × 58 cm.

MORAZZONE, PIETRO FRANCESCO (lombard festő, 1571—1626)

Szent Ferenc (94. kép)

Vászon, olaj, 118 × 67 cm.

Z.: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 764. l. (Ann. Carracci. — Maszlaghy II., 115. szám. (Annibal Carracci.) — Gerevich PA, 240. l. (Morazzone.) — Lepold — Lippay 55. l.

MUZIANO, GIROLAMO (római festő, 1528–1592)

Krisztus és a házasságtörő asszony

Vászon, olaj, 32 × 40 cm.

Az Ipolyi-gyűjteményből.

Ipolyi Arnold képgyűjteménye. Új Magy. Sion, II., 1871., 375. l. — Ipolyi Biha vármegye, 236. szám. — Lepold—Hom 96. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi 77. szár — Lepold—Lippay 55. l.

Strobl Zsófia
Bernáthegyi kutyák, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállitása, 1906. 8 1.

.astrom felöli végében állt, ott,
:tve a szolgák szobája van. Régi fal-
.tak a földben. Kisrészben a klastrom
kapuja ott volt a jelenlegi reziden-
zött, alapfalai most is ott talál-
jobbra, a kapu mellett nem nagy ház
amelyet fából épitettek a kőfalhoz.
másik kőház is. A kolostor kapujától
ıoz, amely egybolthajtásos volt, mind-
, 17o2-ben I. Lipót Nezorin Flórián
ı nevezi ki Pásztóra, hogy ott a ko-
ıit csakugyan épithetett, legalább is
: azt állitja, hogy a wellechradi
:gkorábban 17o2-ben/ 4 rendtagnak va-
:t a Rákóczi-féle zavargások idején
: el is pusztult. 1715-ben a régi
átalakitása valóban megkezdődik,
ányzó ez év február 21-én felméri a
élessége 25 és 1/2 láb /8 m 6 cm/
44 láb /2o.2 m és 13.9 m/. A terv-
a kőmüves - irja Gonczik - akit ács-
ı hozatni. Az épitő ugy tervezzi,

Stróbl Zsófia
A mezőn

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállítása. 1904.
márc. 34 l.

Stróbl Zsófia

"Egy jóképü apácát festett"-irja a lap "A Nemzeti Szalon őszi kiállitása" c. beszámolójában s felsorolja az ott szereplő müveket.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. okt. 12.
XXIV évf. 41. sz. 655. lap

Stróbl Zsófia MDK

Az 1901 tavaszán rendzett szegedi kiállitáson megvásárolták "Tanulmányfej" c. művét.

A szegedi kiállitás.
Műcsarnok.1901.14.sz.205.1.

Stróbl Zsófia MDK

Azok között a müvészek között emlitve, akiktől a Hazai Müvásárlók alkalmi Egyesülete müveket vásárolt.

Hazai Müvásárlók Alkalmi Egyesülete.
Mücsarnok.19o1.14.sz.2o1.1.

MDK

Stróbl Zsófia, festő.

Cigánygyerek. Of.-

Szent György Céh. XXIX. műv. graf. aukc. - 1919.
IX. 29. - X. 2. - A gyűjtő. V évf. 5. sz. - Kül. sz. - 73. l.

Stróbl Zsófia
Tyukok az udvaron
Olasz fiu, paszt.

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.

16.

MDK

Strobl Zsófia

Magyar kiállitó művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Ströbl Zsófia, festő

266. Spanyol nő. Of.
280. Tyúkok az udvaron. –
281. Olasz fiú. Pastell.

A Szegedi Képzőműv. Egyl. műkiáll. – Szeged. 1907. III.
Kat. 16. l.

Mr. Mrs. Miss Dr. Prof. Rev. Hon. Sir Lord Lady Capt. Col. Gen. Rt. Hon. Sen. Rep. Gov. Pres. Amb. Supt. Atty. Gen. Sec. Treas. Mgr. Dir. Chief Judge Justice Ofc. Pvt. Cpl. Sgt. Lt. Maj. Adm. Cmdr. Ens. Gnr. Spr. Fus. Bdr. Tpr. Rfn. Rgr. Sig. Dvr. Cfn. Hon. Lt. Lt. Col. Lt. Cdr. Lt. Gen. Maj. Gen. Vice Adm. Rear Adm. Brig. Gen. Air Mshl. Air Vice-Mshl. Air Cdre. Air Cdre. Wg. Cdr. Sqn. Ldr. Flt. Lt. Fg. Off. Plt. Off. Mid. Lt. Col. Maj. Gen. Vice Adm. Rear Adm. Brig. Gen. Air Mshl. Air Vice-Mshl. Air Cdre. Air Cdre. Wg. Cdr. Sqn. Ldr. Flt. Lt. Fg. Off. Plt. Off. Mid.

MOK

Ströbl Zsófia, festő.

Pulyka. Of

Képzőm. Társ. 1909/10 téli kiáll. Kat. 60. l.

Stróbl Zsófia
Spanyolnő, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
16 l.

en a klastromba jártak régi
gy hallotta-e tanu az épü-
,kapuját,kőrakás fundamen-
merre mentek volna....? "
épet nyerjük. 1699 körül és
szterciek jelenlegi rezidén-
épületek álltak.A romépü-
kőbotók" vagyis bolthajtásos
l ki kettőre,ki háromra em-
őbotóban régebben Piliny Ist-
gy tünik,hogy két szobát is
épület egykor emeletes volt,
tüsát, és ott nagy ablakokkal
n messze volt egy kőpince az
om feléli kapujánál s régi
alatt is. Egyesek ugy tud-
őbotó a barátok "sütőháza"
sidencia klastrom felőli vé-
most a konyha illetve a szol-
gi falmaradványok több felé
isrészben a klastrom kőkeri-
puja ott volt,a jelenlegi
s a patak között,alapfalai
tók. A pataktól jövet jobb-
e nem nagy ház volt,a város
ból épitettek a kőfalhoz.
egy másik kőház is. A kolos-
ka vezetett a hidhoz,amely

Stróbl Zsófia
Csendélet, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 27 l.

tak, menedékházak fognak épülni, tehát az elő-
es és *kivándorolni kényszerülő székely népet.*
ek kivitelü és minden lakásnak legszebb díszeül
akvarrell képpel ajándékozza meg. Az ajándékul
kos-tavat, másika a zord *Remetei sziklaszorost*

s szerint választhat, sőt a kép helyett a folyó-
nát kérheti.
ietnek az 5000 példányban megjelenő folyóirat

évig tiszteletpéldányt kap és szintén részesül az

lenik meg, előfizetési díja 1 évre 10 korona. Elő-
talvánnyal vagy takarék befizetési lappal az *Er-*
svár, Mátyás-ház címre küldeni.
gjai tagdíjuk fejében ingyen kapják. Évi tagdíj
szintén megkapják a kép ajándékot. Jelentkezni

imal kérünk mindenkit, hogy fizessen elő
sebben és tanulságosabb, élvezetesebb tar-

z „ERDÉLY" kiadóhivatala.
(Erdélyi Kárpát-Egyesület.)

zsvárt, Deák F.-utca 12. sz.

Strobl Zsófia festőművész
Interieur, olajf.
Magyar Képzőművésznők tárlatának és Páris Erzsi
gyüjteményes kiállitása, Nemzeti Szalon, 1921. okt.

Strobl Eosphre

Leid

2

Vas hyp 902. 708

92, 93, 100, 101, 103, 106, III. 74, 78, IV. 30, V. 34, VI. 80,
86, 123, 133, 151, 209, VII. 13, 191–193, X. 41. — Kutatások
Felsőmagyarországon I. 19–24.

Strobl Zsófia

Műcsarnok

1909–10. téli kiáll. 643

1911. tav. kiáll. 552

1912. tav. kiáll. 412, 439

1912–13. téli kiáll. 216, 466.

1913. tav. kiáll. 180, 497

lelt. sz.

---

leltárból –

Strobl Zsófia

Gr. Ladányi Niczky
Andrásné c. olaff.
a bajsm. Múzeum
Anlajd -
Hölgy hápe c. olaff
mivel n. H -

A múzeum gyűjtemen

A használatból

Látogatási és hasz
Katalogusok elad

A könyvtár és múzeu
nyert államsegélyek s
radványok:

a) könyvtárra ...
b) régiségtárra ...
c) néprajzitárra ...
d) természetrajzi
e) butorzásra és beru
f) egyéb rendkívüli ki
g) könyvtári marad
h) régiségtári "
i) néprajzitári "
j) természetrajzitári "
k) rendkívüli segély "

Strobl Zsófia

Olajf –
a képmű vezet
Múzeumban

Faltörő Ros, Szinai V. 2 II.

Akali h.n. VIII. 216. – a római telep
VIII. 216, IX. 9, 64, X. 103.

Strobl Zsófia, Bpest.

Mucsarnok

1893/94. téli kiáll.
1894. tavaszi kiáll.
1894/95. téli kiáll.
1896. mill. kiáll.
1897. tav. kiáll.
1897/98. téli kiáll.
1898. tav. kiáll.
1898/99. téli kiáll.
1899. tav. kiáll.
1899–1900 téli kiáll.
1900. tav. kiáll.
1900–1901. téli kiáll.
1902. tav. kiáll. 487
1903. tav. kiáll. 621, 638.
1904–5. téli kiáll. 605
1905. tav. kiáll. 640, 645
1905–6. téli kiáll. 418
1906. tav. kiáll. 385, 390
424, 427
1906–7. téli kiáll. 276, 404

Maurer VI. 209

Strobl Zsófia

1921. Okt. MKE

kiill • Nemzeti Szalonban

Interieur, olaj. 2500.–

dr.Takács Menyhért s.k.

miniszteri osztálytanácsos.

Strobl Zsófia

l.

Magyvienivadkiáll

145. l

A MAGYAR KIR. VALA
TERIUM

Strobl Zsófia

Apácák, o.

Főv. Kép ár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1962

M.D.K.

Stróbl Zsófia

"Csendélet" és "Tanulmány"/c. művét kiemeli N. Istvánffy Gyula festőművész "A Képzőművészeti Társulat kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó, 23. kötet. 230-254. lap

Strobl Zsófia (1860-1942)

Apácák.
Olj f. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

STROHOFFER *Béla*, szobrász. * Budapest 1871. Itt, a mintarajziskolában tanult. 1895. részt vett a Műcsarnok téli kiállításán. A parlament épületén tőle valók I. Ulászló és III. Károly szobrai. 1902. részt vett a Vörösmarty-szoborpályázaton. A székelyudvarhelyi ipariskola tanára volt. Ragyogó tehetsége a korán ráborult gyógyíthatatlan elmebaj miatt nem fejlődhetett ki teljesen.

Lo-Z II. 480 l

Strohhoffer Béla K

Strohhoffer Béla, szobrász, szül. 1871 aug. 25-én Budapesten, 1892 okt.-től dec.-ig az ált. szobrászati szakosztályon E. Hellmer tanítványa volt.

Fleischer Beés

88. l.

Strohoffer Béla

nobrász

l.

Lyka körös

123. l

et és a Debreceni Református Egyházközség
vunk és várunk mindnyájatokat!"
hívót *Ravasz* László, *Farkas* István, *Medgyaszay*
kláry Károly püspökök, *Balogh* Jenő, *Telek-*
Vay László báró, *Farkasfalvi Farkas* Géza egyi
főgondnokok, *Kölcsey* Sándor, Debrecen város
re és főgondnoka, *Juhász Nagy* Sándor, mint
egyházközség főjegyzője, *Vasady* Béla debre-
mi tanár és *Molnár* Zoltán hajdúhadházi lelki-
RLE. főtitkárok írták alá. (Magyar Értesítő.)

mátus theologiai tanárok országos konferenciája
2. és 3. napján volt Debrecenben. Ezen a kon-
sztvettek Budapestről: Dr. Kováts J. István,
én Jenő, Dr. Csekey Sándor, Dr. Budai Gergely;
r. Pongrácz József, Dr. Tóth Lajos, Dr. Tró-
ő, Dr. Török István; Sárospatakról: Dr. Marton
Mátyás Ernő, Dr. Zsíros József és Dr. Nagy
brecenből a hittudományi kar tagjai, Csánki
s Dr. Kállay Kálmán kivételével, mivel ők
miatt nem lehettek ott. — A konferencia elő-
Dr. Kállay Kálmán foglalkozott, mint lelkész-
ti igazgató. A konferencia elnökül Dr. Erdős
elnökökül Dr. Sebestyén Jenő, Dr. Trócsányi
. Mátyás Ernő akadémiai igazgatókat, jegyzőkül
János és Dr. Nagy Barna akad. tanárokat
meg. A konferencia tiszteletteljes üdvözletét
gyetemes Konvent Elnökségének és az egyház-
üspökeinek. — A konferencia a Dr. Makkai
l vezetett áhítattal kezdődött. A konferencia
gya az ötéves theologiai tanfolyam megbeszélése
gyalás tartott másfél napon át odaadó, behatő,
vitatásokkal úgy, hogy a megállapodás egy-
rtént. Eszerint az Egyetemes Konventhez az a
ment fel, hogy a theologiai tanfolyam öt évre
s. Az új tantervben benne lesznek mindazok a
melyek eddig előadattak, ezeken kívül még
a fontos és időszerű gyakorlati collegium. Nagy
lt a konferencia arra, hogy a heti óraszám ne
n nagy, mint ahogy az a mostani tanterv szerint

Strohmayer

K

S. 3. *Ferenc Károly*, festő. * Buda 1831. Pesten Marastoninál és a bécsi képzőművészeti akadémián végezte tanulmányait. 1858—61. többnyire akvarell tanulmányfőket állított ki a Pesti Műegyletben. Utoljára 1882 tusrajzokkal vett részt a Műcsarnokban.

K-g II. 480 l

Strohmayer

festő

Budapest látkepe. láid
börebben Fuchsthaller
csomagját.

Hondern. 1846 I. 217 l.

STROHMAYER 1. *Alfréd.* festő. Budán 1835 körül. 1856—58. Pesten a Marastoni-akadémiában tanult. Utóbb Sopronban telepedett le.

K. 9 II. 479 l

Strohmeyer Antal

festő

Strohmeyer, A. (XIX. század).
548. GYÜMÖLCSCSENDÉLET. Jelezve és dat. 1849.
Vászon. 75×90 cm. 300.—

Almásy-Teleki II-1939

Strohmeyer Antal József

STROHMEYER ANTAL JÓZSEF / XIX.sz.eleje / :

181. Gyümölcs csendélet. - Olajf.,v.méret 89 x 74 cm.Jelz.l.j."A.Strohmeyer 1849".

Kopp 1939/40. Árjegy. I.

l. b.: "Szikszay Páris 91".

SZLÁNYI LAJOS :

373. Parkrészlet. - Vizf. és paszt., p. 31.2 x 22.7 cm. Jelz.l.j.:"Szlányi L".

SZÖNYI ISTVÁN :

374. Udvaron. - Monochr.vizf., p. 46 x 30 cm. Jelz.l.b.: "Sz. I. 932".

375. Belvizek. - Vizf., p. 32.5 x 19.5 cm. Jelz.l.j.: "Szőnyi I."

376. Tanuló. - Vizf., p. 29 x 43 cm. Jelz. l.j.: "Szőnyi I."

377. Tisztás. - Monochr.vizf., p. 46.5 x 30 cm.Jelz.l.j.o.:"Szőnyi 1932".

Volkmann Róbert vonószenész (1815–1883.)

Kőrajz. Josef Anton Strohmayer.

1862. —

M. T. Képes. Kat. (1922) 510.

Strohmayer Antal József

Nagy Zoltán jegyzete

Hofbauer Zsófia, Stinésmő.
mellk. könyvm. rajz. Stroh-
meyer, 1860.
19 x 24 cm.

Kim S. (32.) 2AC.

a középkorba nyulik vissza.-A mesterséges megvilágitás problémáját alkalmazza a"Madonna dei Candelabri"-n.A Madonna lesüti a szemét, van benne valami még a Madonna del Granduca-ból.A képet csaknem teljesen az alakok töltik ki.A háttér indifferens.Két példányban van meg, az egyik Londonba,a másik egy baltimoore-i magángyujteményben.A jobb oldalon lévő Giovannino- és angyalfejet valamelyik tanitványa festette be a szimmetria kedvéért.-- A bolognai San Giovanni in Monte egyik kápolnája részére festette a Szent Cecilia oltárképet,melynek keretét Cornicine,a kiváló reneszánsz keretfaragó készitette.Ma már csak a keret van a helyén,a képet a bolognai Pinacotecaban őrzik.Cecíliának centrális elhelyezést ad,amint a Madonna ábrazolásokon szokásos.Emlékeztet is egy Francia Madonnára.Jobbra és balra két-két alakot helyez. Szent Pál kéztartása Michelangelo hasonló alakjaira helyez.Az alakokat a zene utáni hangulat köti össze.Bizonyos,hogy nem teljesen Rafael festette meg.Vasari szerint a hangszerek Giovanni da Udinetől,Rafael egyik tanitványától való.-- Egyik legérdekesebb Madonna-kompoziciója a"Madonna della Sedia",a firenzei köznyelv szerint Madonna della Seggiola.A formákat ugy rajzolja meg,az alakokat ugy helyezi el,hogy vonalaik kövessék a tondoformát.A Madonna nem előkelő hölgy,hanem a nép leánya.Az öltözetben,a tarka kendőkben is a póriasságot hangsulyozza,de egyike legfestőibben szinezett képeinek.Élénk,derüs,mosolygó szineket ad.Változatos Madonna képeinek egyik érdekes példája a "Madonna della Tenda"/1516./ Szintén pórias Madonna,Monumentalis alakok,teljesen kitöltik a képet.A hátteret függöny alkotja,csak a jobb felső sarkon szürödik be fény,mely finom tónus-ellentéteket hoz létre. A San Pietro in Montorio részére festette 1517-22 között a Krisztus mennybemenetelét,melyet ma a Vatikani Képtárban őriznek.Giulio de Medici kardinalis megbizásából készült,1519-ben már nagyjában készen volt,de az alsó részt mégis Giulio Romano fejezte be.Ez volt életének és művészetének utolsó nagy álma.Mikor haldoklott ezt a képét akarta még látni.A viziós ábrázolás két részből áll.Krisztus mennybemenetelét,

Parade zu Grundsteinlegung der Pest-
ofner Kettenbrücke am 24. Aug. 1842.
[Szines Könyvmat, Körülötte hat
Képpel:] Darstellung des Bürger
Militairs der K. Freystadt Pest. —
(Jelzése:) Herausgegeben entworf
u. lithogr. v. Ant. Strohmeyer.
Gedruckt bei C. Mangold in
Pressburg.

För. Kst. — B. 769/71. —

D R . G E R E V I C H T I B O R

egyetemi nyilv.r.tanár
urnak
a budapesti Pázmány P.Tud.Egyetem Bölcsészeti Karán
az 1932/33.tanáv II.felében tartott előadása.

Ó K E R E S Z T É N Y M Ü V É S Z E T.

Kézirat gyanánt kiadja

N a g y Z o l t á n.

A pesti polgárőrök. Kinezett könyomat, amely alatt „Darstellung des Bürger Militairs der Kr. Freystadt Pesth" aláírás áll. „Herausgegeben, Entworfen u. Lithog. v. Anton Strohmayer. – Gedruckt bei C. Mangold in Pressburg". A középső nappobb képen a polgárőrség sorfalat képez az akkori pesti rakpaston, (most Ferenc-József-tér) a Lánchidnak 1842. augusztus 24-én történt alapköletétele alkalmával. A fölötte és alatta levő 3-3 kisebb kép a különböző fegyvernemhez tartozó polgárőrséget mutatja.

Szfv. Múz. Kat. V. noba 22.

A budai polgárőrség. Kinezett könyomat „Darstellung des Bürger Militairs der Königl. Freistadt Ofen" aláírással és ugyanazon jelzéssel, mint a 22. sz. képnél. A középső nappobb kép a polgárőrség díszfelvonulását ábrázolja Budán, a hent ~~[illegible]~~ Gyöngy téren. A fölötte és alatta levő 3-3 ~~kép~~ kisebb kép ugyancsak a különböző fegyvernemhez tartozó őrséget ábrázolja.

Szf. Múz. Kat. V. noba 23.

Darstellung des Bürger Militärs der königl. Freistadt Ofen. – Herausgegeben ..... lithog. v. Ant. Strohmeyer. Steinerett. könyom.: nagy folio. –

Lantos, Metsetek, 1924. – 428. –

Darstellung des k. k. Bürger Militärs ..... Pressburg. Entworfen, lith ..... von A. Strohmeyer 1841. nincs könyomat, folio. – (Hét képpel). –

Lantos Metsetek 1924. – 456. –

Strohmeijer

Prachtgebäude des königl: Freystadt Pesth.

Körépen: Plan der königl: Freystadt Pesth.

Körülötte 14 réalel:

1.) "Das von Marczibányi'sche Gebäude, in der Göller Gasse".

2.) „Ansicht des königl. Städt. Theaters"

3.) „Das königl. Städt. Redouten Gebäude, nächst der Brücke."

4.) „Das von Kämmitersche Gebäude, nächst der Brücke".

5. „Das Wurm- Hof an der Donau"

6.) „Das Königl: ung: Ludovicaeum, nächst dem B.v. Orczy'schen Garten".

7.) „Das Casino und Handelsands Gebäude, nächst dem Auslade- Platz".

8.) „Das Gräfl: Károly'sche Palais, in der Ketschkemether Gasse"

9.) „Das von Vako ehemals Deronj'sche Gebäude, nächst dem Auslade- Platz."

10.) „Das von Birly" sche Eckhaus, in der Waitner Gasse".

.1.

11.) „Ansicht des bürgerlichen Schiesstädte, nächst dem Heu-Platz."

12.) „Das von Ürményi'sche Gebäude, auf dem Markt-Platz."

13.) „Das von Kovátsch'sche Gebäude, in der kleinen Bruckgasse."

14.) „Ansicht des Donau Baades des H. Pfeffel, nächst dem Auslade-Platz."

Nach der Natur gezeichnet und lithografoh. von dem Herausgeber Ant. Jos. Strohmeyer.

Kfo. Mus. 3746.

Strohmayer Antal József 1835-ben

egy nagyobbszabású művet adott ki az akkori Pest épületeiről „Prachtgebäude der königl. Freistadt Pesth" címen. Strohmayer rajzait Schmid János kőmetsző intézetében sokszorosították és ifj. Kilián könyvárus boltjában árulták 48 ezüst krajcáron. Pestváros tervrajzán kívül ábrázolva vannak a műben a Marczibányi háza a Bálvány-utcában, a színház mindkét homlokzata, Kemnitzer, Wurm, a börze, Nákó, a polgári Lövéczek, Ürményi (új-piaczon), gr. Károlyi (Kecskeméti utcában), Birly (Váci-u.) háza, Mayer hotelje (Kishid-u.) Pfeffer dunafürdője és a Ludoviceum. (Művészet 1902. 2. 149.)

A pesti grafikusok közt említi Lyka

Tbo. m. IV. 105.

Strohmayer Ant. József

1835.

Wurzbach XL. 80. l.
LI. 262. l.
Művészet 1902. 149. —
Déri Múzeum Kat. —
Spiegel 1846. 286. l. —
Tört. képes. Kat. 1922. 45. sz.
Szi-Szi. 536 (Fuchsfüller alatt.)

Budapest látképe Fuchsfüller metszetében is megjelent 1846-ban.
V.ö. Szi-Szi. I. 536. l. (Fuchsfüller sub.)

Strohmayer I. Anton v.

Abbildung der hungarischen edlen Banderisten, wie sie im Jahre 1790 bey Gelegenheit des Landtages in Ofen und Pest, und dann bey Krönung Seyner Majestät Leopold des Zweyten in Pressburg aufgezogen sind. (4-r. 4 lev. és 26 finoman rézm. tábla.) Leipzig, Pest, Ofen und Kaschau, 1791. Bey Ign. Ant. v. Strohmayer.

Akadémiai könyvtár

Strohmayer A. festőművész

Pest sz. k. város képe, természet után rajzolva, és rézre metszve Fuchsthaler által Pesten. 1.)

1) Pesti Divatlap. 1846 évf. 218 lap.

Prachtgebäude der königl: Freystadt Pesth. /középen/ Plán der königl: Freystadt Pesth. /körülötte 14 részelet/ "Das von Mirczibány'sche Gebäude in der Götter Gasse. Ansicht des königl. Städt.Theathers. Das königl. Städt. Redoute Gebäude, nebst Brücke. Das von Kämnitzersche Gebäude, nächst der Brücke, Der Wurm-Hof an der Donau Das Königl: ung: Ludoviceum, nächst dem B. v. Orczy'schen Garten Das Casino und Handelstands Gebäude, nebst dem Auslade-Platz. Das Gäfl: Károly'sche Palais, in der Ketschkemether Gasse. Das von Nako ehemals Derony'sche Gebäude, nächst dem Auslade-Platz. Das von Birly'sche Eckhaus, in der Waitzner Gasse. Ansicht der bürgerlichen Schiesstätte, neächst dem Heu-Platz Das von Ürmény'sche Gebäude, in der kleinen Bruckgasse Ansicht des Donau Bades des H.Pfeffer, nächst dem Auslade-Platz. Nach der Natur gezeichnet und lithograph. von dem Herausgeber Ant. Jos. S t r o h m e y e r". Föv.Muz.ltsz.3846.

Strohmeyer A. J.

!!!

Vd. P-B. Körajzoljegyzé

Strohmayer Antal József, fedő és Körajzoló Pozsonyban a XIX. sz. derekán. Litografiái: Pozsony. — Ansicht der Belagerung von Pressburg im Jahre 1809. — Tempel der Israeliten in Pesth (1833). — Darstellung des Bürger Militairs der k. Freystadt Pesth. (1842). — Peter Teufelsdorfer, Wahlbürger (1845). — A győri Nemzeti Őrsereg 1-ső zászlóaljának Zászló-Szentelési Emlékül 1846-i nyárhó 26-án 62.5 x 46.5 cm. — Emlék Magyarország hatalmas tettére 1848-ik évi Mártzius hóban. (1848). — a Magy. Tört. Képes. Graf. gyűjt.

Mathias Petrus Katancsich

O. M. S. P. F. O. P. C.

AA. LL. PHILOS. DOCTOR

in Reg. Scient. Univers. Hung.

Archeol. et Numism. Prof. Emerit.

Aetatis Suae LXXV.

Katancsich: Istri Adolarum

Weiss Zsigmond, lásd Vajda Zsigmond.

Strohmeyer Ant. Tóis.

rajzoló!

„Prachtgebäude der Königl. Freistadt Pesth." cím alatt jelent meg legközelebbi napokban ~~egy~~ nagy legfinomabb baseli regaliven Strohmeyer Ant. Tóis. ur. rajzolatja szerint Pesten Schmid Lajos Kömetszöi intézetéből egy igen érdekes tábla, melynek közepén Pest városának terv rajza, ennek négy oldalait pedig Pestnek nevezetesb épületei foglalják el, mm. Marczibányi háza a bálvány utcában, a szinhár mind két homlokzata, Kemnitzer, Wurm, börze, Nákó, polgári lövészek, Ürmenyi (uj piacon) gr. Károlyi (Kecskeméti utcában), Berly (váci utcában) háza, Mayer hotelja (kis hid n), Pfeffer Onnatördöje, Ludovica. Ára 48 ezüst kr.

Szépmű. Honnűvész. 1835. 524. l

Strohmayer

S. 2. *Antal József*, festő és kőrajzoló. Alighanem Bécsben tanult, azután Pozsonyban, az 1830-as évektől Pesten arc- és tájképeket rajzolt kőre. 1852. egy arcképét állította ki a Pesti Műegyletben, az 1860-as években Magyar írók arcképcsarnoka címen egy nagy kőrajzot készített Vahot Imre részére. 1862. Pesten Beliczay Jónás képmását rajzolta kőre.

Ee. G II. 479 l

Strohmeyer, Ant. Jos.

Ansicht

Pest;

Bades des H. Pfeffer, nächst dem Auslade—Platz. — Nach der Natur gezeichnet und lithograph. von dem Herausgeber *Ant. Jos. Strohmeyer*". — Főv. Muz. Lt. 3746. —

Gebäude, in der kleinen Bruckgasse. — Ansicht des Donau
Buda a lánchiddal és a hajóhiddal a pesti part déli része-
[illegible] nézve 1845 körül. *Körülötte 14 kisebb összesen 15) hyd-*

Strohmayer Antal

A lánchíd alapkőletétele. (Parade zur Grundsteinlegung der Pesth-Ofner Kettenbrücke am 24. Aug. 1842. (Színes kőnyomat. Körülötte hat képpel.) Darstellung des Bürger Militairs der k. Freystadt Pest. — Jelz.: Herausg., entworf. u. lithogr. v. *Ant. Strohmayer*, Gedr. bei *C. Mangold* in Pressburg. — Főv. Kvt. B. 769/71.

Hochherzige Handlung. Sr. k. k. Hoheit, der durchlauchtigste Erzherzog Stephan, der . . . , 11. Franzstadt. — 37×27 cm. — Föv. Múz. Lt. 3320/1—11.

„Scene der Grossen Ueberschwemmung von Pesth und Ofen. Lithogr. von Seitle". 376×246 mm. — Föv. Múz. Lt. 3133.

Blindeninstitutsgebäude in Pesth der Überschwemmung

STROHMAYER ANTAL JÓZSEF, festő, rajztanár és kőrajzoló Pozsonyban a 19. század első felében. Kőrajzai: Pozsony (Ansicht der Belagerung von Pressburg im Jahre 1809.), Tempel der Israeliten in Pesth (1833.), Prachtgebäude der königl: Freystadt Pesth (1835. leírását ld. P-B. jegyz.-ben), A budai polgárőrség (Darstellung des Bürger Militairs der Königl:

Freystadt Ofen (1841.), A pesti polgárőrség(Darstellung der königl: Freystadt Pesth, Herausgegeben, Entworfen u. Iithog. v. Anton Strohmayer — Gedruckt bei C. Mangold in Pressburg, " 1842.) Peter Teufelsdorfer, Wahlburger (1845.), „A győri Nemzeti Őrsereg első zászlóaljának Zászló-Szentelési Emlékül 1846 i nyárhó 26-án." 62.5×46.5 cm. „Emlék Magyarország hatalmas tettére 1848-ik évi Mártzius hóban" (1848). — Bibl.: Déry Múzeum Katalógusa. — Főv. Múz. Lt. 3746. — M. T. Kpcs. Kat. 45. — Művészet, I. — Der Spiegel, 1846. 286. l. — Lyka: Tbv. m. IV. — Sz-Szi. Lex. I. 536. l. (Fuchstaller sub). — Wurzb. Lex. XL. 80. l. és LI. 262. l. —

SZABÓ JÁNOS (1794—1851.) kolozsvári portréfestőnek több festménye, illetve rajza után jelent meg kőnyomat: Bánffy György gróf, jelz: „Decker nach Szabó." — Haller István gróf (Kriehuber kőrajza), — Báró Jósika Miklós. — Szász Károly, jelz.: „Lithographiert bey J. M. v. Hermann in München. Szabó, 1836." — Kiljéni Székely Mihály, jelz: „Szabó lith. Ged.

SIKÓ MIKLÓS arcképfestő Erdélyben, az 1850—60-as években, 1856-ban egy kőrajza is megjelent, amely Szentpétert színészt ábrázolja. Jelzése: „Sikó 1856". — Bibl.: Emlékkönyv a Székely Nemzeti Múzeum 50 éves jubileumára, 1926. — Sepsiszentgyörgy, 1929. 737. l. — Lyka Tbv. m. IV. — Művészet, XI. — Pásztortűz, 1926. — Wurzb. Lex. XXXIV. 281. l. —

SIMÓ FERENC székely arcképfestőnek több kőrajza is ismeretes: Bod Péter, Szentiványi Mihály, Szathmáry Pap Mihály, Farkas Sándor arcképei. Valamennyi a M. T. Kpcs. graf. gyüjt.-ben. — Bibl.: Emlékkönyv a Székely Nemzeti

Buda-Pest:

A Lánczhid alapkövének letetéle:

Középütt, a Lánczhidtéren a polgári őrség négyszöget formál, melyen belül a két hatfogatos hintón érkező főherczegeket a vendégek meghajlással fogadják. Az őrségen innen a polgárok, nejeik s hozzátartozóik foglaltak állást. Az Europa-szálloda, a Nákóház, a Coburg palota, a Dianna-fürdő s a Fürdő s Dorottya utcza sarkán álló ház s a Lloyd-épület ablakaitól, erkélyeiről és tetőiről nagyszámú közönség nézi az ünnepélyt. A partnál három csónak van: kettő üres és egy urakat és hölgyeket visz Budára. E főkép felett a gyalog - s alatta a lovas polgári őrség van három-három kisebb képben föltüntetve. Az ősrzes képeket keret veszi körül, melyen hadi jelvényekkel diszitett kisebb keretekben s fölül a város és az ország czimere közt és mellett, különféle katonai mozdulatokat végző gyalog és lovas polgári őrök szemlélhetők. Felirata a középső kép alatt:

„Parade zur Grundsteinlegung der Pesth-Ofner Kettenbrücke am 24. August 1842."

a keret alsó részén:

„Darstellung des Bürger Militairs Der K. Freystadt Pesth"

alól balra: „Herausgegeben, Entworfen, u. Lithog. v. Ant. Strohmeyer"
s jobbra: „Gedruckt in Pressburg".

Szines könyomat, méretei a keretnek 47:63 c/m.

Ltfa T. 4399.

A n. Muzeum régiségtárától átvétetett 1893. oktob. 7-én. Cl. a vallás s közokt. ügyi minister 35880/93 sz. rend. 128/93 N=2.

Buda-Pest:

A Lánczhid alapkövének letétele:

Középütt a Lánczhidtért szemléljük, hol a polgári őrség négyszögbe van felállítva, melyen belül a meghívott vendégek a két hatfogatos hintón érkező főherczegeket meghajlással fogadják. Az őrségen innen a polgárok és nejeik, meg hozzátartozóik foglaltak állást. Az Európaszálloda, a Nákó-ház, a Koburg palota, a Diana fürvő, a Fürdő s Dorottya utcza sarkán álló ház és a Lloyd épület ablakaiból, erkélyeiről s teteiről nagyszámú közönség nézi az ünnepélyt. A partnál háromcsónak van: kettő üres és egy urakat és hölgyeket vísz Budára. Ezen főkép felett a gyalog s alatta a lovas polgári őrség van három-három kisebb képben feltüntetve. A képeket keret veszi körül, melyen hadi jelvényekkel díszitett kisebb keretekben s fölül a város és az ország czimere mellett, különféle katonai mozdulatokat végező gyalog és lovas polgári őrök szemlélhetők. Fölíratai a középső kép alatt:

„Parade zur Grundsteinlegung der Pesth-Ofner Kettenbrücke am 24 Aug. 1842";

a keret alsó réfén: „Darstellung Des Bürger Militairs Der K. Freystadt Pesth"

alól balra: „Herausgegeben, Entworfen, u. Lithog. v. Ant. Strohmeyer"
s jobbra: „Gedruckt bei C. Mangold in Pressburg."

Könyomat, mérete a keretet véve 47: 63 c/m.

Ltsza a barna alányomásunak 2513.

~~a szinezettnek~~ ~~(NB. Feliratai körül az alól jobbra lévőnek szövege: „Gedruckt in Pressburg).~~

Teufelsdorfer Péter. 10683.

Csaknem derékig, balra fordul, vadászegyenruhában szolgálati jelvénnyel. Jobbkezében csákó van, baljával pedig kardjának markolatát fogja. Felirata:

PETER TEUFELSDORFER
Wahlbürger
und ältester Hauptmann des löbl. bürg. Jäger-Bataillons in Pesth
geboren zu Wien am 15 ten October 1784, gestorben in Pesth am 3 ten
August 1845.
ZUM ANDENKEN.

alól balra: Lithographirt v. A. Strohmayer.
jobbra: Gedr. b. C. Mangold in Pressburg.
a hozzávaló versnek pedig kezdete: Wer so wie Du die Bahn vollendet
és befejezése: Jenseits - werden wir vereint.

Kny., mag. 21.5 cm.

Sz.n. 166-901
187-901-11.
W-t aláírású és négy nyolczsoros szakaszú

Budapest. T. 4399. III.

Ezen DARSTELLUNG DES BURGER MILITAIRS DER K. FREYSTADT PESTH czimü lap közepén a katonai mutatványok között a Parade zur Grundsteinlegung der Pesth-Ofner Kettenbrücke am 24. Aug. 1842 szemlélhető. Jelzése

alól balra: Herausgegeben, Entworfen, u. Lithog. v. Ant. Strohmeyer.

jobbra: Gedruckt in Pressburg.

Szines kny., mér. a vk. 48: 60.2 cm.

Budapest. T.2513. III.

Ezen DARSTELLUNG DES BURGER MILITAIRS DER K. FREYSTADT PESTH czimü lap közepén a katonai mutatványok között a Parade zur Grundsteinlegung der Pesth-Ofner Kettenbrücke am 24. Aug. 1842. szemlélhető. Jelzése

alól balra: Herausgegeben, Entworfen, u. Lithog. v. Ant. Strohmeyer.

jobbra: Gedruckt in Pressburg.

Kny., mér. a vk. 48: 60.2 cm.

Budapest. T. 5301.

E lapon a pesti ~~izraelita imaháznak~~ dohány-utczai izraelita imaháznak belsejét, különösen pedig főoltárát szemlélhetjük. Felirata:

TEMPEL DER JSRAELITEN IN PESTH
nach der Natur gezeichnet, u. lithographirt im Jahre 1833.
von Jos. Ant. Strohmeyer.

alól balra: Gedruckt i.d. Göttergasse No 229.

Vélemenyem szerint sablonnal szincrett kőmetszet.

Szines kny., mér. a vk. 19.3 : 25 cm.

Megvizsgáltam 1934 jan. 13.

140-95.

Pozsony:

A középtérben terül el a város, melynek csinos épületei körül föleg a templomok válnak ki. Jobbra a domb tetején a vár emelkedik, melynek díszét a négy tornyos épület képezi. A háttér sik terület, melyet az ide-oda kanyargó Duna szel át. Az előtérben a szőlőhegyek vannak, hol a gunyhóból balra az út mentén egy szőlőmüves foglalatoskodik s lehajolva a fürtöket szakgatja, hogy azokat az előtte álló puttonba rakhassa, jobbra pedig a köveken egy rajzoló ül s készíti ~~el~~ a város látképét. Mellette a kutyájától kísért vadász áll s nézi a munkát. A müvész kalapja s bosja a földön hever. Feliratai a kép alatt:

„Pozsony"

alól balra: „Természet után fölv. 's köre rajz. Strohmayer Antal"
s legalól középütt: „Nyomtatta 's kiadta Schmid Antal."

Könyomat, méretei a keretet véve 30 : 45.8 c/m.
Rajzolta: Strohmayer Antal

Ltsa T. 4331.

112/93 № 1.

Strohmayer Antal

Pozsony. T. 4331.

A középtért a város és a vár foglalja el, a háttérben a Dunától átszelt síkság látszik, az előtérben pedig hol a szőlőben egy munkás dolgozik, a zsindelytetős gunyhótól jobbra a rajzoló munkáját egy vadász nézi, ki előtt kutya áll. Felirata:

POZSONY.

alól balra: Természet után fölv. s köre rajz. Strohmayer Antal.
legalól középütt: Nyomtatta s kiadta Schmid Antal.

Kny., mér. a vk. 30: 45.8 cm.

112-93-1.

Pozsony. T. 6148.

A háttérben látjuk az ostromlott várat, melynek aljában az osztrák csapatok küzdenek és tüzelnek, mig az előtérben balról a harczoló francziák haladnak a hid felé, melyen egy tiszt vágtat a holt-testeken keresztül baljában koszorúba foglalt M N-nel jelzett lobogóval. A hid alatt számosan küzdenek a Duna hullámaival. Felirata:

Ansicht der Belagerung von Pressburg im Jahre 1809.

alól jobbra: A. Strohmayer fecit.

Rm., mér. a vk. 14.7 : 20.1 cm.

140-95.

Győr:

Az 1846-diki zászló szentelés:

A nemzetőrség által bekerített hely közepén a tisztikar és a meghivott vendégek élén, a zászló-anya közelében a „HAZÁÉRT... KIRÁLYÉRT" feliratú s czimerrel ékesitett zászlót látjuk, a melyet egy nemzetőr tart. A háttérben a sátor alatt, mely fel van lobogózva, a szertartást végző püspök fényes segédlettel várakozik az oltár előtt. Oldalt tribuneök állítvák föl, honnan nagyszámú ~~közönség~~ előkelőség nézi az ünnepélyt. A nemzetőrök mögött a közönség foglalt helyt s az előtérben, balra az árbocznál a zenészek állnak, s a lovastiszteken innen a tisztikar több tagja beszélget; míg jobbról a ~~püspök~~ dász fogatja várakozik. Felirata a kép alatt

„A győri Nemzeti Őrsereg' 1ső Zászlóaljának Zászló-Szentelési Emlékül 1846i nyárhó 26án"

s alól jobbra: „Természet után felvéve, köre rajzolta és kiadva Sttohmeyer Antal által".

~~Könyv~~mat, méretei 62.5 : 46.5 c/m.

8519

Kossúth Lajos:

A sárkánynak, melyet a Magyarország czimerét tartó magyar vitéz leszúr, hátsó részén a rabság bilincsét széttört Kossuth Lajos áll, kit két előkélő férfi: az egyik térdre ereszkedve s a másik állva s kalaplengetve üdvözöl. A háttérben a zászlók alatt kivonult nép ujong s a szikla tetejéről hirnök közli az örvendetes eseményt. A zászlókon: „Egyeség" – „Kossuth" – „Szabadság" olvasható. Fönt a magasban a csillagfelé mutató angyal babérkoszorút tartva lebeg. Az előtérben balra az „Áladalmi pe..." -t tartalmazó láda körül, mely felé a sárkány fejét fordítja, rendjelt, érmeket, kardot, mérleget, iratokat, könyvet jogart és koronát látunk. Felirata a kép alatt három sorban:

„EMLÉK MAGYARORSZÁG HATALMAS TETTÉRE
1848ik évi Martzius hóban.
Erinnerung an Ungarns mächtiges Werk im Monath März 1848

s alól jobbra tükörirással: „A. Strohmeyer."

Könyomat, mérete az utólsó sórtól a csillagig 31.8 c/m.
Köre rajzolta: Strohmayer A.

Ltsza 8519

198/94 № 8

DEBRECZEN
1924 JUN 16-N11
3
MAGYAR KIR. POSTA
1000
KORONA
1000
DEBRECZEN
1924 JUN 16-N11
3
MAGYAR KIR. POSTA
400
KORONA
400
Debreczen, Peterlia 46.

Strohmeyer, Anton

litogr.

l.

Mag NM Cent

41-l-

Strohmayer Ferenc

festő

1850. szept 15. Marastoni növendékek kiáll. dicsérettel említ.

Ney Ferenc, Az első magyar festészeti akadémiai [illegible] nyilvános kiállítás [illegible] évkönyve. I. f. 1846–1857 Pest. 1852.

→ 52. 1

Jegyzet	Ívek száma	Példány	Alakja	... és címe

Strohmeyer F. K Bpest.

A Képzőművészeti Tarsulat tárlatain a következő műveivel vett részt:

1882. őszi kiáll.: Tanulmány természet után, tusrajz, 15 fft. – Tanulmány természet után, tusrajz, 15 fft. – Tanulmány természet után, tusrajz, 15 fft. – Tanulmány természet után, tusrajz, 15 fft.

Külföldi előkelőségek a margitszigeti galamblövő-versenyen

— A Reggelt Ujság tudósitójától —

Pazar autótábor, remek női toalettek, fülsiketitő puskadurrogás fogadta vasárnap a szigeti csucshoz érkezőket, ahol harmadik napja folynak már a Magyar Galamblövő Egyesület nemzetközi versenyei.

Egyelőre még nem kerültek sorra az élőgalambok, csak agyagkorongra lövöldöz az éppen startnál álló öt katonatiszt... Most dől el a csapatverseny.

Az elegáns társalgóban nemzetközi társaság ül. Az egyik sarokban német, a másikban francia és angol beszélgetést hallani. Két elegáns ur vitatkozik: Goeldel Horst és Werner Ihnen, hamburgi és berlini gyárosok. A két német ur ezer és ezer munkást foglalkoztat otthon, de most egyetlen kérdés fontos csak a számukra, hogy melyik fegyver jobb és hogy gróf Hadikékhoz menjenek-e Seregélyre vadászni, vagy a dobozi Wenckheim birtok erdejében kergessék a vadkant?... Szembe velük a magyar urakkal tárgyal egy szemüveges fiatalember. Görög dr.-nak szólitják, de kiderül róla, hogy jugoszláv bajnok, a jugoszláv színekben indul. Hadnagy Domonkos tábornok éppen két román résztvevő bemutatkozását fogadja, de máris ujabb vendégek jönnek. Franciák és egy amerikai: John Kristóffy, aki magyar származásu, de már csak törve beszél magyarul.

Sárkány József, az Egyesület titkára, sajnálkozva mutatja nekünk a cseh csapat táviratát, amelyben közlik, hogy valutanehézségek miatt nem érkezhettek meg. Aztán a magyar bajnokság résztvevőit szólitja a lőállásokba.

Dr. Halasi, a párisi olimpiai győztes vezérkedik itt is és Dóra Pálon kivül egy «titokzatos» ellenfél szorongatja erősen. Doctor Sándor a nagyszerü galamblövő neve. Sárkány József elárulja nekünk a «titkot». Doctor Sándor csak — álnév, amely alatt Lumnitzer Sándor dr., világbajnokunk rejtőzik. Lumnitzer dr. ismert klinikai főorvos, aki ugylátszik, páciensei előtt titkolódzik.

Már a kétszáz agyagkorong közül százhuszonötöt ledurrantottak a versenyzők, sok törött darabra még a kijelölt keritésen belül, de bizony nagyon sok kirepült a Dunába, — teljesen épen. A nyirkos, hideg levegő nem kedvez a céllövésnek...

Közben el is ered az eső, szünetet tartanak. Addig pihenhetnek az — agyaggalambok...

r. l.

Komoly müvészi értékek kerülnek eladásra a Postatakarék aukcióján

— A Reggeli Ujság tudósitójától —

Vasárnap nyilt meg a *postatakarékpénztár* árverési csarnokának LXXIX-ik müvészi aukció-kiállitása. Olyan *páratlanul ritka és értékes anyagot halmoztak itt fel,* hogy érthető a közönség nagy érdeklődése és a kiállitás komoly sikere. *XIX. századbeli festmények, ezüstök és porcellánok mellett külön figyelmet érdemelnek a mübutorok,* melyek csoportjából egy csodálatos müvészettel készitett *ebédlő emelkedik ki.* A keletázsiai rész *bronz és porcellán isten-szobrai, füstölői és vázái* a külföldiek figyelmét is felkeltették.

Egy Budapesten tartózkodó *londoni régiségkereskedés* főnöke néhány napra tervezett budapesti tartózkodását meghosszabbitotta, mivel az a szándéka, hogy *a keletázsiai csoport legtöbb darabját megveszi az árverésen.* Pompás darabja a kiállitásnak *egy másfél méter magas kinai váza,* melynek kikiáltási ára 500 pengő, de a szakértők jóslása szerint a kikiáltási árat tizszeresére is felverik majd az érdeklődők. Lehelletfinomságu *elefántcsontfaragványok, egy csodálatos «Fu-kutya», szőnyegek, selymek, antik üvegtárgyak és néhány kötet remek unikum-könyv* teszik ezt a kiállitást páratlanul érdekessé. *Tizennegyedikén bezárul a kiállitás* és ugyanakkor megkezdődik az aukció, mely *október 30-ig tart.*

VIGSZINHÁZ

Szerdán, október 14-én először

ERZSÉBET

AZ ELÉRHETETLEN ASSZONY

Irta ANDRÉ JOSSET
Forditotta ZÁGONI SIVÁN

DARVAS LILI

Góth Sándor, Tolnay Klári, Perényi László, Ajtay Andor, Köpeczy-Boócz Lajos, Greguss Zoltán, Gárday Lajos

Jegyrendelés: 1-153 44

Gróf Bubna-Litic Miklósné fekete perzsaujjas kabátban
A Paulette szalon modellje

(Foto-Angelo.)

Nem kell Páris divat-fulzásait elfogadni!

— A Reggeli Ujság tudósitójától —

Paulette-el beszélgettem a napokban a legujabb divat fény- és árnyoldalairól. Azokról a tagadhatatlan tulzásokról, amelyeket Párizs zuditott hirtelen a nyakunkba.

— A legnehezebbnek látszó problémák — mondta filozofikusan — rendszerint a *legkönnyebben oldhatók meg.* Ez áll mindenre, a divatra is. Párizs kiadta a parancsot: *tournure, frakk, glokni.* Megtartottam belőle annyit, amennyi még szép, a többit egyszerüen *nem veszem tudomásul* Az egész csak egy kis önkritika kérdése. Hány nő van Pesten, akinek alakját előnyösen érvényesitené a *tournure?* Nem sok! Az ember maradjon meg a saját egyéniségénél. Ez mindennek az alfája és omegája. Tehát hiába *tournure, frakk* és minden tulzás, nyugodtan megmaradok, főleg *délelőttre, az angolos vonalnál,* legfeljebb hátul *egy-két hól* Hogy azonban az előirásos *harangszabás* is szóhoz jusson, ezt inkább végigtüzött, lefelé szélesedő szegőzéssel oldottam meg. Idenézzen, mindjárt mutatok is néhány példát...

Először egy *terracotta jersey* kosztümöt mutat. *(Mainbocher*-model.) A szoknya alig *gloknis.*

Aztán előkerült *Madeleine de Rauch* zöld spriccelt *angora-kompléja.* A ruha elől sima és egészen magas, hátul magasan beállitott hólrész. A derék egyik oldalán elől *crevette* szinü monogram, az öv szintén *crevette* és sötétzöld. A háromnegyedes laza kabáton *nutria zsebek és gallér.*

És előkerült egy igen egyszerü délutáni *Rosevienne* ruha. A vicc tulajdonképpen az anyagban és annak feldolgozásában van. Ez egy fekete *angora piébe* szött anyag. A ruha maga, mondom, a legegyszerübb: elől magas, hátul végig gombolva, hosszu, szük ujjal. Hozzá egy tizenkét centiméter széles, dohányszinü antilop-öv. *C'est tout!* Mégis sláger.

Paulette szerint estére persze mindig többet megengedhet magának az ember és szabadabban csaponghat a fantázia. Megcsinálta tehát *Lanvin* aubergine szinü *velour sans peur* estélyi ruháját, hátul nem tulzott tournure-rel és empiros vállkivágással.

Sokat mutatott még egyszerüt, viselhetőt — ruhát, kosztümöt, kabátot. Legvégül pedig egy hosszu, szük, fekete *posztószoknyát, ecrü csipkebluzzal,* rajta *fekete posztóból* — amely kimondott, szabályos *férfifrakk.*

— Ez kinek a kreációja? — kérdezem.

— *Saját* — feleli és nem tudja, büszke legyen reája, vagy szégyelje. Pedig inkább büszke lehet reá.

(l. k.)

DÁN TESTVÉREK

MEGBIZHATO BUNDÁK
IV., VÁCI-UTCA 6 (SAROK)
KATALÓGUST KÜLDÜNK

Nincs jobb, nem is lehet,
mint az
UNIÓ
amerikai rendszerü
folytonégőkályha
Gyártja: **OETL ANTAL** vasöntőde és gépgyár r.-t.
Mintaraktár és eladási iroda:
Budapest, VI., Andrássy-ut 9
Telefon: 1-161-08
OETL UNIÓ STANDARD
ASZTALTÜZHELYEK
minőségben legjobbak kivitelben legszebbek árban legolcsóbbak

Nyolc országban tervezi a legelegánsabb mulatókat egy fiatal magyar müvész

A *Matin,* a nagy francia világlap harmadik oldalán féloldalas fénykép egy szőke fiatalemberről és a kép alatt az aláirás: *Strohmayer* Ferenc a legdivatosabb magyar tervezőmüvész, aki most épiti Páris legszebb mulatóját.

Strohmayer a *«legdivatosabb»* itt ül velünk szemben a zsufolt kávéházban. Csendes, szerény fiatalember. Mi mutatjuk meg neki a Matin fényképét, ő még nem is látta:

— Örülök neki — mondja — de nem vagyok nagyon meglepődve. Álomszerü, hogy mi van körülöttem egy félév óta. Nézze meg kérem ezeket a külföldi lapokat — és táskájából egy csomó ujságot huz elő. *Svéd, dán, lengyel, angol világlapok. Hasábos cikkek, fényképek,* sőt az egyik dán lapban a *«Dagens Nyheter»*-ben verses kroki jelent meg *Strohmayer* Ferencről, aki nemrég épitette fel Koppenhága legnagyobb mulatóját, az Ambassadeurt.

— Hogy lehet, hogy külföldön ilyen hires és Pesten csak a szakemberek ismerik a nevét? — kérdezzük.

— Pedig Pesten kezdtem — mondja kicsit szomoruan — az én munkám az *Arizona bár* és a dunaparti *Prince of Walesz.* A *kékesi nagyszálló belsejét* is én terveztem. A világ minden részén tudják, hogy ezeket én csináltam, — *csak éppen Pesten nem.* Nehéz itt márkának lenni. Ha külföldön csak egy tanácsot adok, arról már oldalas cikkek jelennek meg. Tudja mit csinálok most? *Levelezés utján épitek egy lokált Sanghaiban.* Soha nem fogom látni, de a nevem nagy betükkel lesz a falba vésve a bejáratnál.

— Most ismét Dániába utazom, fel egészen a fjordokhoz, ott épitek egy palotát, lesz benne mozi, szinház és bár. Onnan Varsóba utazom, ahol a hires *«Sjelanka»* mulatót modernesitem.

Egy kis füzetet huz elő a zsebéből:

— Tudja mi ez? *Repülőbérlet.* Háromezer kilométert repülhetek vele tetszésszerinti vonalakon. Máskép nem győzném a munkát. Holnap már Dániában vagyok és holnapután hirtelen el kell talán utaznom *Algirba,* — lekopogja, — Hála Istennek.

— Hány mulatót tervezett eddig?

— *Tizenkettőt.* Nyolc országban, — és mosolyogva hozzáteszi, — de csak *tervezem.* Használni nem használom. Minden este *legkésőbb éjfélre ágyban vagyok.*

Székely Béla uj könyve: *«Az antiszemitizmus és története»,* amely a napokban került a könyvpiacra a *Tabor* kiadásában, értékes és hasznos könyv. Kivánatos volna, hogy minél szélesebb rétegek olvassák és szivleljék meg igazságait. Mert Székely Béla nem «dolgozik» a felszinen, hanem valóban igazságot keres; meg akarja ismerni és ismertetni azokat a *lelki* és *gazdasági* hatóerőket, amelyek az antiszemitizmust előidézik. *Nem ir martirológiát és nem ir apológetikát, hanem a lélektan legujabb eredményei alapján és a gazdaságtudomány legmaibb eszközeivel vizsgálja az évezredes «pört.»* **(s.)**

MAGYAR SZINHÁZ

Csütörtökön, október 15-én először

az évad eseménye:

DISRAELI

Louis Napoleon Parker hires szinjátéka

Forditotta és rendezte: **HEVESI SÁNDOR**
DISRAELI **TÖRZS JENŐ**
LAZÁR MARIA — ACZÉL ILONA
Péchy Blanka, Sennyei Vera, Bársony Erzsi, Aknay Margit, Szakáts, Földényi, Pataky, Szigeti, Vándory, Pethes

Diszlettervező: **UPOR TIBOR**

Harangkötél és zászlórud segitségével szökött meg a váci fogházból Csobay földbirtokos huszonegyévre itélt gyilkosa, akit szombaton elfogtak Budapesten

— *A Reggeli Ujság tudósitójától* —

A váci fegyház egyik celláját péntekén hajnalban vakmerő körülmények között megszökött *Begre Albert, a fegyintézet egyik legsulyosabbban elitélt rabja.* Amikor a fegyház őrségét alarmirozták, a gyilkosságért elitélt fegyenc már tul volt a börtön falain és a környékbeli mezőkön bujkált. *Begre* Albertnek sikerült is szombaton délelőtt *Budapestre jönnie,* de a fantasztikus kalandok és életveszély árán megszerzett szabadságot csak néhány óráig élvezhette, mert

szombaton este a budapesti rendőrség már elfogta

és e pillanatban *a gyilkosságért elitélt fegyenc a főkapitányság foglya.*

Vasárnap reggel óta egy középtermetü, beesett arcu, szakadozott ruháju, mezitlábas ember áll a rendőrtiszt előtt. Ez

Begre Albert, az utóbbi esztendők egyik legnagyobb büntényének hőse,

aki immár *másodszor kisérel meg szökést a fegyházból.*

— *Azért szöktem meg,* — mondja — *mert ártatlannak érzem magam ...*

Az arca borostás, gyürött; *két napja nem aludt,* fáradt és kimerült. De azért, mikor vakmerő szökésének történetét elmondja, egyszerre *kigyullad a szeme,* fáradt mozdulatai megélénkülnek és bár tudja, hogy *sulyos fegyelmi büntetés jár* a szökésért, leplezetlen dicsekvéssel beszél a péntek éjszakai kalandjáról.

A 32 éves fiatalember 21 évi fegyháza

Most *harminckét éves* és ezideig összesen

huszonegy esztendei fegyházra itélték,

amelyből *kilenc évet le is töltött.* Eredetileg *cipészsegéd volt Csobaj községben,* amikor *Csobay* József földbirtokos meggyilkolása miatt őt és fivérét *letartóztatták.*

1926. augusztus 7-én este — mint emlékezetes — kilenc órakor ismeretlen tettes

lelőtte Csobay József földbirtokost.

aki kastélyának ablakánál tartózkodott. A golyó az ablakon keresztül hatolt be, fejen találta az asztal mellett ülő *Csobayt,* aki belehalt sérülésébe.

A büntény akkoriban óriási feltünést keltett, mert különböző körülmények *rendkivül komplikálttá tették a nyomozást,* amely azonban csakhamar sulyos bizonyitékokat produkált *Begre Albert bünössége mellett,* akinek padlásán *egy fegyvert és kilőtt töltényeket találtak.* A gyilkosságot, szakértők szerint, *erős horderejü katonai fegyverrel, valószinüleg manlicherpuskával követték el.*

Begre mindvégig hangoztatta ártatlanságát, a nyiregyházi törvényszék azonban bünösnek találta és ezért *életfogytiglani fegyházbüntetéssel sujtotta,* fivérét azonban felmentette. Ezt az itéletet a debreceni tábla megváltoztatta s *Begre büntetését*

tizenötévi fegyházra mérsékelte.

Az itélet jogerőre való emelkedése után *Begre* Albert *Hartára* került, ahol megkezdte *büntetésének kitöltését, de 1929-ben már megszökött a fegyházból.* Hosszu vándorlás után sikerült Debrecenbe jutnia, ahol egyik korábban kiszabadult fegyenctársával együtt *behatolt egy fatelepre, az őrt leütötték, majd a kézipénztárból*

nyolcszáz pengőt elvittek.

Begrét nemsokára ismét elfogták,

ujabb *hatévi fegyházra itélték* s most *már a váci fegyházban töltötte büntetését.* Itt a cipészműhelybe osztották be, ahol szorgalmasan dolgozott, de közben állandóan

ártatlanságát hangoztatta

és többizben kijelentette, hogy alkalomadtán *meg fog szökni a fegyházból.* Egyszer *Altorjay* Sándor dr. meglátogatta a fogházban, ismét kijelentette, hogy a gyilkosságban ártatlan.

— Vegye tudomásul ügyvéd ur, — mondta, — *hogy én ujból megszökőm és*

addig nem nyugszom, amig ártatlanságom ki nem derül.

Begre ezt az igéretét a mult héten be is *váltotta.* Csütörtökön délelőtt — mint vallomása során kiderült — a lépcsőházat sepergette a váci fegyházban, amikor a földön *becsomagolva egy*

finomfogu acélfürészt talált.

A fürészt elrejtette a ruhájába és dolga végeztével visszament a cellájába, ahol *azonnal hozzákezdett az ablakrács kifürészeléséhez.* Mint *«külön cellás»* fegyenc, nyugodtan dolgozhatott és hajnal felé

a rácsot már annyira szétfürészelte, hogy ki tudott bujni az ablakon.

A külön cella ablaka a fegyház ugynevezett *«diszudvarára»* néz, ahol nincsen őrség, ellenben nagyon *ki van világitva.*

Szökés az orgonán keresztül

Begre lecsuszott a diszudvarra és belopózott a *kápolnába.* Gyorsan kellett cselekednie, de néhány szempillantás alatt már készen is volt tervével. Az orgonán keresztül felmászott a harangkötélhez, amelyet levágott. Most levetette bakancsait, összefüzte, a nyakába akasztotta, a harangkötelet a derekára csavarta és *mezitláb, a diszudvar csatornáján felkuszott a fegyház tetőzetére.* A tetőélen, macskaügyességgel mászott tovább, amig eljutott egy alacsonyabb *lapos tetőig.* Itt az egyik *padlásszelelőnyilás rácsozatába meghurkolta a harangkötelet és derekára kötötte.* Csakhamar kiderült azonban, hogy

a harangkötél rövid

és *ily módon nem tud lejutni.* A következő pillanatban már feltalálta magát és *elkuszott a padlás egy másik ablakához, ahol egy zászlórud volt kitéve.* A zászlórudat leszerelte, hozzákötötte a harangkötélhez és igy *meghoszszabbitva a kötelet, már lejutott az alacsonyabb tetőre.* Innen lemászott a fegyház *Dunára nézö oldalán a főutra* és

a mezőkön át Budapest irányába menekült.

Már világos volt, amikor *Begre* életveszélyes vállalkozását befejezte. Utközben a mezőről egy madárijesztő karóról levette a *kabátot,* de a cipőjét, amely a nyakába volt akasztva, a tetőről való leereszkedése alkalmával — *elvesztette.* Igy hát mezitláb érkezett a fővárosba, ahol egész nap *éhesen, fáradtan rótta az utcákat.* Végre beesteledett és ekkor a XIV. kerület *Irottkő-utca 13.* számu házában bekopogott *egy ablakon, Gál* Kálmán iparos lakásába.

Begre benyitott a szobába,

elmondta, hogy *vidékről jött Pestre,* nincs se lakása, se pénze és arra kérte *Gált,* hogy adjon neki pár pengőt, amiből *táviratot küldhet Csobajon lakó rokonainak. Gál* Kálmán leültette a teljesen kimerült embert és megdöbbenve látta, hogy *a fegyencek szürke darócnadrágját viseli.* Azzal az igérettel, hogy majd pénzt szerez, kisietett az utcára és

rendőrt hivott.

Amikor a rendőr megérkezett, *Begre minden ellenkezés nélkül megadta magát.*

— *A váci fegyházból szöktem meg,* — mondta — kisérjen biztos ur a főkapitányságra, majd ott mindent elmondok ...

Begrét még ma délután erős fedezettel *visszakisérik a váci fegyházba.*

SIKERÜLT!

elkésziteni egy tartós, megbizható, meleg

férfi átmeneti kabátot

P 56.— és P 60.— ért

mely dacára olcsóságának, époly fazonu és kiállitásu, mint a megszokott

NEUMANN minőség.

IV., MUZEUM-KÖRUT 1

Nagy izgalom a Zeneakadémián a meglepetésszerü uj tanári kinevezések miatt

— *A Reggeli Ujság tudósitójától* —

Budapest zenei életében nagy meglepetést keltettek azok a személyi változások, amelyek a *Zeneművészeti Főiskola* tanári karában történtek és amelyek csak most kerültek nyilvánosságra. Most, a tanév elején szerzett ugyanis tudomást a zenei világ arról, hogy

az intézet zongora, illetve énektanszakára olyan kinevezések történtek, amelyeket senki sem várt

és amelyekkel kapcsolatban joggal felmerülhet a kérdés: *e kinevezések nem sértenek-e olyan törekvéseket, amelyek nagyvonalu művészi munkásságuk alapján formálnak jogot a főiskolai katedrára?*

Arról van szó, hogy

Ember Nándor, eddig Spanyolországban élő zongoraművészt és Ditrói Csibi Józsefet, a zongora-tanszékre, Walter Margitot pedig az ének-tanszékre hivták meg tanárnak.

Nem lehet kétségbevonni e három művészpedagógus képességeit, de azért meg kell említenünk, hogy *az ő kinevezésükkel háttérbe szorult több olyan művész, aki talán még nagyobb joggal pályázott a Zeneművészeti Főiskola katedrájára.* Elég, ha — a zongora-tanszakkal kapcsolatban — *Kentner* Lajos, vagy *Engel* Iván neveit emlitjük, hiszen mindenki előtt ismeretes e két művész külföldi karrierje és megbecsülése.

Jól informált körökben ugy tudják, hogy

az uj kinevezések nem mindenben felelnek meg Dohnányi Ernő főigazgató intencióinak sem.

Sőt, arról beszélnek, hogy *a kultuszminiszteriumban már a multban is előfordult, hogy nem vették figyelembe Dohnányi Ernő előterjesztéseit.* Igy például: *Dohnányi még az elmult tanévben felterjesztette Székely Arnoldot és Kodály Zoltánt az V. fizetési osztály cimére és jellegére.* A minisztérium leirata erre felhivta a főigazgatót, hogy terjesszen föl egy *harmadik tanárt is ugyanerre a kinevezésre.* Amikor Dohnányi eleget tett a minisztérium kivánságának, akkor az történt, hogy

a harmadik urat kinevezték, de Székely és Kodály kinevezése elmaradt.

Dohnányi Ernő, aki *Hubay* Jenő örökébe lépett, rövid működése alatt bebizonyitotta, hogy alkalmas a *Zeneművészeti Főiskola* megreformálására. A *főigazgató tehát igazán nem érdemli meg, hogy munkáját a protekció érvényesülésével felsőbb helyről megnehezitsék.*

Radó Komlós Feleki Lopós Sárosi

Az ötös kanadai ikrek

MOULIN ROUGE

idei első revüjében

Harmath-Buttola

MOULIN SZERENÁDJÁBAN

Minden vasár- és ünnepnap 5 órai müsoros tea

A hét nagy eseménye!

KAY FRANCIS

az ünnepelt amerikai filmdáma első idei filmje

FEHÉR ANGYAL

A világ egyik legnagyobb asszonyának történelmi élménye ● Rendezte:

William Dieterle

Premier csütörtökön!

OMNIA • CITY • ATRIUM

Magyar királyi

Osztálysorsjáték

főárusitói kérik

hogy mindazok, akik a postán küldött sorsjegyek árát még nem egyenlitették ki, sziveskedjenek a megfelelő összeget azonnal megfizetni, mert a nyereményigény csak ugy biztositható, ha a sorsjegyek ára az előirt 30 fill. költséggel együtt a huzás előtt kiegyenlittetett

Aki azonban bármely oknál fogva a sorsjegyet nem akarja megtartani, küldje azonnal vissza az illetékes helyre, mert az idejében ki nem fizetett sorsjegyek semmi jogot nem biztositanak, a főárusitóknak azonban kárt okoznak, ha azokat nem kapják vissza

Strohmeyer Károly

Strohmeyer Károly, építész, festő fia, Budáról, 19 éves korában, 1851-ben iratkozott be az építészeti szakosztályba.

Fleischer Béla

86. l.

Kun S.Arckj.32.-34.

50-es évekből.10.5-11 cm.,13.5-2
Kun S.Arckj.32.-35.

BATTHÁNYI KÁZMÉR gróf /arcképe.J
Kiadta Vereby Soma.Druck v.H.Gert
in Wien.19-21 cm.
Főv.Kvt.B.769/293.

BITTÓ ISTVÁN igazságügyminiszter,
kőnyom.a 60-as évekből.20-26 , 3
Kun S.Arckj.32.-74.

BITTÓ ISTVÁN igazságügyminiszter,
kőny.a 60-as évekből.22-27 , 35-
Kun S.Arckj.32.-75.

Strohmayer Károly pésti kör
Róbert és Dop

Strohmayer Károly

Doppler Károly:

Mellig, hétnyolczad balra, fekete háttérrel. Hátrafésült hajas, bajuszt és álán szakált hord. Ingének gallérja lehajtott, csokorra kötött nyakkendője rojtos, mellénye kivágott s kabátja zsinoros. Felirata a kép alatt aláírásának másául:

„Doppler Károly"

balra: „C. Strohmäyer 862. nach der Natur"

s alól jobbra: „Ny. Rohn és Grund Pest 1862."

Könyomat, a háttér mérete 21.5: 17.5 Cm.

Rajzolta: Strohmayer Károly 1862.

Ltsza: 1137.

Volkmann Robert:

Mellig, hétnyolczad balra, fekete háttérrel. Feje elől kopaszodik, haját előre fésüli, bajusza hosszú s arcza leberetvált. Ingének gallérja lehajtott, nyakkendője fekete, mellénye magas s kabátja egy elejű. Feliratai a kép alatt aláírásának másakép:

„Robert Volkmann"

balról lefelé haladó sorban: „C. Strohmeÿer 862. nach Natur"
s alól jobbra: „Ny. Rohn és Grund, Pest 1862."

Könyomat, méretei 22:19.7 cm.
Körerajzolta: C. Strohmeÿer 1862.

Ltfa 4622. (fekete nyomás)
4495 (chinai papiros)

Strohmayer Kálmán

Strohmayer Kálmán és Strohmayer Ferenc belsőépítő, iparművészek műterme és mintatermeik, IV. Váci-u. 11/a. 187-596

Eptávb 1940 szept.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1973 NOV 18

Népszava

Strohmayer László

1021

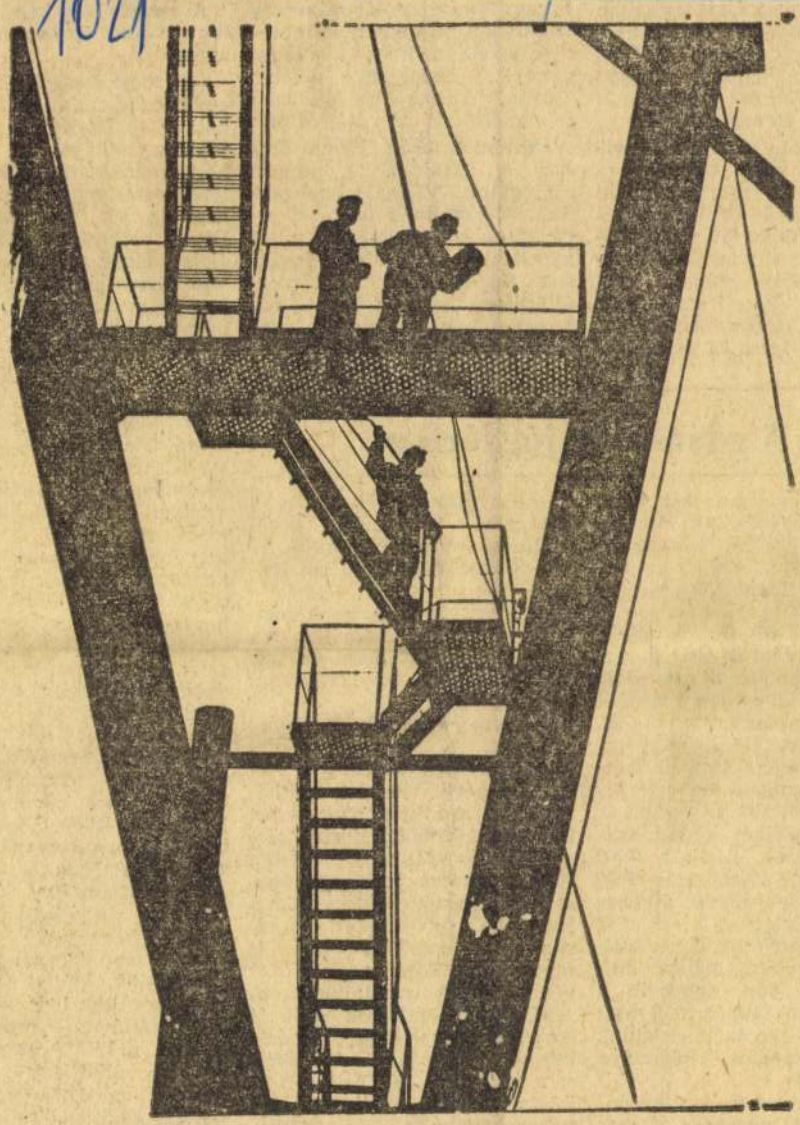

Strohmayer László: Daruépítők

A gdanski hajógyárban

A csarnok túlsó sarkában óriási füldugókkal felfegyverkezve a zajártalmak ellen, háromtagú ifjúsági brigád gépkarbantartást végez.

Mierzwa Henryk 26 éves:

— Havonta 4000 zlotyt viszek haza. Elég sok pénz ez nekem. Még takarékoskodom is, havonta 5—600 zlotyt teszek a bankba. Már két betétkönyvem is van. *Az új gazdaságirányítási rendszer számomra azt jelenti elsősorban, hogy több fizetést kapok.*

Adam Kulesza 24 esztendős: taltam, hogy az áruv Gdyniában bőségesebb. nek azonban komoly gondok. Szombat Gdansk óvárosában a tek zsúfoltak a vásárl

Hétfőn délután háro kor a hajógyár kap álldogálok. Vége a m nak. A hatalmas üzemi révével sietnek hazafelé a kások. Jól öltözöttek, e sak. Varsó után ismét megállapítom, hogy a lengyel ruházati ipar az elmúlt évek során sokat fejlődött.

Bent a gyárban már várnak rám. *Wladyslaw Kita*, a propagandaosztály igazgatója, és *Leon Sobolewski*, az exportosztály főmérnöke. Két év mérlege.

— *Körülbelül 30 százalékkal emelkedett a gyár dolgozóinak a fizetése. S nem utolsósorban komolyan megjavult a hatalmas üzem munkakooperációja.*

— Évente a korábbi kétszázzal szemben *ma már ötszáz család jut új lakáshoz.*

— A gyárban a legmagasabb fizetések elérik a *7000 zlotyt.* Az átlagfizetés *4000 zloty.* A mérnökök fizetése *4600—4800* zloty.

— *Lehetőségünk van növelni a termelést, többet dolgozni.* S bár nehezebb a munka, nem félünk tőle, mert így több fantáziát találunk benne. Exportra dolgozunk, pénzért.

— *Az üzemben kiteljesedőben van a munkásdemokrácia.* Munkásaink helyzete és egyben véleménye is megváltozott, hiszen életszínvonaluk emelkedett.

— Az elmúlt két évben a hajógyári munkások közül kétezren vásároltak autót.

— *Okosabbak kezdünk lenni.*

— Most tanuljuk gyakorolni a demokráciát. A kritika ma jóval konstruktívabb. Ha úgy adódik, engem, az igazgatót is megbírálnak.

A vezetésbe sok új ember érkezett. A párt, az állami apparátus és a társadalmi élet minden területén ott találhatók. Ez azonban nem lezárt folyamat. *Mindezt pozitív társadalmi mozgásként értékelik. Megfiatalodott az apparátus.* A pártvezetők átlagéletkora jóval alacsonyabb lett. Magasabb a képzettségi szint is mindenütt. Több a felsőfokú végzettséggel rendelkező vezető, olyan emberek, akik jó szakmai képzettséggel rendelkeznek. A régi káderekről sem mondtak le. Teljes tisztelettel adóznak korábbi tevékenységüknek, de életkoruknak, vagy képességeiknek megfelelő beosztásba kerültek. A kicserélődési folyamat folytatódik.

életet elnek munkásaink. A munkástanács minden hónapban megvitatja a legfontosabb problémákat. Elvárják, hogy vitáiknak eredménye is legyen.

— *A párt politikája az életszínvonal emelésével jó fogadtatásra talált. Az emberek értékelik a konkrét eredményeket.* Gyakorlatilag minden család életében változás történt. Ez reményeket kelt bennünk, hogy amit elkezdtünk, képesek leszünk tovább folytatni. Sok üzemben bevezettük a kísérleti jellegű irányítást, és kísérleti bérrendszert. Bizonyos idő után az egész gazdasági életre kiterjesztjük majd. Az új gazdaságirányítással dolgozó üzemekben ugrásszerű fejlődés ment végbe a munka termelékenységének növekedésében. *Meggyőződésünk, hogy az emberek jobban akarnak dolgozni, mert jobban is keresnek.* A munkásosztály, ha viták árán is, de elfogadta az új gazdaságirányítást. Hasonló a helyzet az értelmiségnél is. Úgy véljük, ezúttal szerencsésen elkerültük bizonyos hibák megismétlését — mondta végezetül a LEMP varsói székházában *Zdislaw Andruszkiewicz* osztályvezető-helyettes. — *Az új gazdaságirányítás fontos és konkrét változásokat hozott a lengyel nép életében.*

Szémann Béla

Strommayer M.

A pesti műegylet 1853. évi november-deczember havi kiállitásán: Tanulmányfő, olajf., (40 ft).

Strommeyer Mátyás

festő.

1850. szept 15 Marastoni növendé
Kiall dicserettel eml.

Ney Ferenc. Az első ~~festés~~ magyar festészeti akadémiát gyámolító társulat ei-könyve. I. f. 1846-1851. Pest 1852.

Stohmayer

S. 4. *Máté*, festő. * 1825, † Budapest 1890. Pesten a Marastoni-akadémiában és Bécsben tanult. Rajztanára volt a bpesti IV. ker. főreáliskolának. 1835-től főleg arcképekkel és tanulmányfőkkel szerepelt pesti tárlatokon.

Ke. Gy. II. 480

Strohmayer Máté
rajzlanár

l.

Lykaköröm
131. l.

767.

I
361.

767. Francisco Pacheco.

Sz. Sevillában 1571-ben. † ugyanott 1654-ben.

Mózes a pusztában. (Mózes II. k. 17. r. 6.)

Radifim pusztában Mózes az ellene zugolódóknak vizet fakaszt. Szemközt látjuk a sziklát, melyből a forrás bugyog, mig jobbról Mózes áll ég felé emelt tekintettel és kezében a csodatévő vesszővel. Körülötte az izraeliták vannak. Többen közülök térdre ereszkedve fogják fel az italt; egy pedig az előtte leborulón, ki a földön tovacsörgedező vizet szájával szivja fel, átnyul és a kezében lévő edénykét tartja a vizsugár alá. Mózes mellett egy asszony kis fiát tartja karján és csészéjéből oltja szomját; balról a térdelő fiatal nő gyermekét szorítja magához és a férfiak egyike kőedényt czipel vállán. A háttér sziklás vidék és az égbolt felhős.

Vászon, méretei 203 : 257·5 cm. — Mündler: XIV. 6. Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban, 1812: V. 17. *F. Rosa*

Művészet

A IV. ker. reál művészgyerekei

Irta: **Lyka Károly**

A kiállítás, amelyről itt szó lesz, egyetlen a maga nemében. Egy reáliskola rendezte, hogy megmutassa: hetvenöt év alatt mi lett a gyerekeiből. Ezek közül is csak azokat válogatta össze, akikből művész lett. S ki telt belőlük egy jókora kiállítás, amely betölti a Nemzeti Szalon minden zúgát. A zúgokon kívül még egy egész sor ablakot is, amelynek szép üvegfestménye fejezte és itt vannak a legifjabb vasbeton- és kúbusz-építészek, akik már nem is a ma, hanem a holnapután számára építenek. Szinte nehéz elképzelni, hogy ezek mind-mind egyazon iskolából kerültek ki, *a IV. ker. reál*ból, amely ily módon igazi főhőse lett a kiállításnak.

A katalógus háromszáz száma csupa ismert nevet sorol fel. Nem is lehet velük itt foglalkozni. De mert csupa művészről van szó, illik és hasznos dolog visszagondolni azokra, akik ezt a gyerekseregét a művészet felé irányították. Főképpen a *reál*nak két rajztanára jön itt tekintetbe: Szemlér Mihály, a főtanár és Strohmeyer Máté, a segédtanár. A köztük levő rangkülönbség már messziről látható volt: Szemlér vállas óriás volt, Strohmeyer egy incifinci emberke. A főtanár csupa erély, a segédtanár pirosas hajzata kedélyes és szerénykedő ábrázatot keretelt körül. E kettő volt a döntő időkben, tehát jó régen, a fent jelzett művészgyereksereg dirigense.

Szemlér még a Marastoni-akadémiának volt növendéke. Tehát abban a világban gyökerezett, amelyet nálunk bécsiesen biedermeiernek szoktak nevezni. A IV. ker. *reál* művészi multja ezen hagyományok alapján nekünk ősréginek látszik. Azonban a lagymatag Marastoni-stílus idővel erőteljesebbé lett, mert Szemlérnek a heroikus Székely Bertalan volt a barátja, akivel évek során át együtt nyaralt és festett Szadán. A segédtanárnak, Strohmeiernek is volt egy nagy barátja és semmi sem jellemzi jobban a kettő közt fönnállott különbséget, minthogy a segédtanár legbensőbb barátja viszont Lotz Károly volt, a galambszívű, érzékenylelkű Lotz, aki, mikor meghallotta, hogy hű barátja, Strohmeier, holtan fekszik stációutcai szerény szobácskájában: odaszaladt s a halott ágya szélén keservesen sírt órákon át. Egyébként az akkori embereket jellemzi az az apróság is, amelyet Gellért Jenő mesélt el: a segédtanár urat egy szép napon valódi tanárrá léptették elő, csaknem háromszoros fizetéssel. A szegény Strohmeier úgy megijedt a tenger pénztől (200 frt), hogy Lotzhoz futott tanácsért: mit csináljon vele.

Nem mondhatjuk, hogy csupán a rajztanári működésben merült ki minden vágyuk. Törekedtek egyébre is. Az akkori közhit a művészet Csimborasszóját a történelmi képben látta. A *reál* két rajztanára ezt a meredek utat nem tartotta megjárhatatlannak. Mert ime, Szemlér egyszer egy hatalmas csata forgatagával borított egy igen nagy vásznat, a békésebb irányzatú, szelíd Strohmeier viszont megállott egy „Szent István megkereszteltetésénél". Mind a ketten megmutatták, hogy a történelem ormain is otthonosan érzik magukat.

Ilyenfajta rajztanárok irányították a *reál* gyerekeit a művészet magaslatai felé, a *reál* régibb korszakában. Illett róluk is megemlékezni, mert egyrészt megérdemlik, másrészt a magyar rajztanítás története ezúttal katalógus-számot kaptak, mert véletlenül ezeket is a IV. ker. *reál* egykori nebulója, Róth Miksa készítette. Azonfelül üvegszekrényeket is kellett beállítani, hogy ott a *reál*nak egy másik gyereke mutogattathassék, Hubay Jenő nevezetű, mert hogy rengeteg kottát szerzett azzal a másik *reál*-ifjonccal egyetemben, akit Poldini Edének hívnak. Persze ma világhírű mester mind a kettő, de itt ma is csak a IV. ker. *reál*nak iskolásgyerekei és ott állnak rengeteg kottáikkal egy szögletben, mintha az osztályfőnök úr valami huncutságon kapta volna rajta őket.

Akiket eddig említettünk, ma mind híresek a maguk nemében. Azonban őket számbelileg messze a háttérbe szorítják a *reál*nak ama gyerekei, akikből a jó sors építészt faragott. Tessék csak ezt a gyereknévsort elolvasni: Lechner Ödön, Schulek Frigyes, Steindl Imre, Pecz, Kauser, Gerster, hogy csak a régiek közül említsek néhány nevet. Hirtelen emlékezetünkbe villan a postatakarékpénztár palotája, a Halászbástya, a parlament, a lipótvárosi bazilika . . . Ezek a gyerekek átépítették Budapest felét s kissé nehéz őket visszaképzelni a *reál*ba, ahol a Kauser összeverekedik a Gersterrel egy radír miatt és a Lechner kiállíttatik a sarokba, mert szabálytalanul satírozott.

A szobrászok némileg alul maradnának, ha megint verekedni kellene az építészekkel. Mert csak kilencen vannak, bár például ezen gyerekek közt igen vállas és markos alakok is találhatók, teszem azt Zala meg a Gách vagy a Berán.

A főszerep mégis a festőké. Azt hiszem, ennyi piktort még nem hozott létre semmi más reáliskola. Vannak köztük világhírűek is, teszem László Fülöp, aztán kitűnőek, mint például Strobentz vagy Tölgyessy, hogy csak a rég elmúltakról emlékezzem. Mindegyiktől van itt látnivaló s ha végignézzük munkáikat, egy darab műtörténetet néztünk végig. Mert megjelentek itt a *reál* ős-piktorai is, Szemlér atya vezetésével és az

Ujdonk 1932. 43 sz

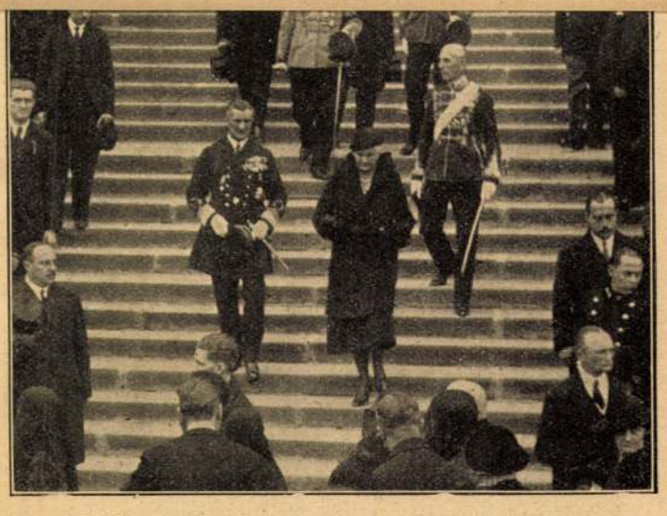

Klebelsberg Kunó gróf volt közoktatásügyi miniszter temetése. A gyászmenet megindul a Nemzeti Múzeum előcsarnokából, legelől a kormányzó és hitvese, utánuk a főhercegek és a hercegprimás

Ida néni és Samu bácsi

— Regény —

Copyright by Singer és Wolfner

Irta: **Kosáryné Réz Lola**

10. folytatás

Aztán Sanyi csengetett és ők mind leborultak és érezték a Mindenható lehelletét a szívükben.

Mikor mise után megvárták egymást a kápolna előtt, egyik sem szólt Sanyinak a ministrálásról. Mintha összebeszéltek volna. Jancsika a nyakába kapaszkodott a bátyjának és kis hideg orrát az ő orrához szorítva, megcsókolta.

— Jól van, Jancsi, jól van. Erre jobbra indulunk.

Márta és Irénke összekapaszkodtak, Sanyi Karcsival indult előre gyorsan, nagyon gyorsan, mintha félt volna tőle, hogy mondani találnak neki valamit, vagy a szemébe néznek. Hanem mikor aztán távolabb értek az emberektől, fenn, a járatlan, sziklás hegyoldalon, énekelni kezdett halkan magában. Az éneket mindenki tudta. Jancsika vékony hangon, Karcsi rekedten, Mártus és Irénke csengőn, mind együtt fújták.

Mire megérkeztek a hársfák alá, ki voltak pirulva és megéheztek. Megdézsmálták az ennivalót. Morzsáné leült Soóryné mellé, de a gyerekek nem hagyták őket pihenni. El kellett jönniök mindenféle bolondos játékot játszani, Komámasszony, hol az olló?-t, Kint a bárány, benn a farkas-t.

Végre belefáradtak a játékba is, az evésbe is. Égetően tűzött le a nap. Leheveredtek a takarókra. Karcsi horkolt. Jancsi szuszogott. Az anyjuk betakarta őket kinőtt kabátjukkal, de hol a nyakuk látszott ki, hol a térdük.

A magyar színművészet nagy halottja: Varsányi Irén. Angelo fényképe

Sanyi hanyattfeküdt, összekulcsolt két kezét a szemére szorította. Irénke és Mártus összebújva sugdostak.

Csend volt. Itt-ott egy tücsök próbálta a hegedűjét. Semmi más nesz nem hallatszott sehol. A város mintha elsüllyedt volna.

És Sanyi valami halk, bohó, szégyenlős suttogást hallott a fű között:

— Tudod, Mártikám, nekem sokszor úgy fáj a szívem. Látod, nem vagyok sem okos, sem szép!

— Dehogy nem vagy szép ...

— Nem vagyok szép ... ha fekete hajam lenne és magas volnék és olyan, mint anyu ... mondom, nem vagyok szép, hanem azért hálát adok a jó Istennek, merthogy mindent úgy át tudok érezni és az olyan jó! Nem baj! ha szomorú vagyok is néha. Mindenkit szeretek. Szeretem az egész világot. És sajnálok mindenkit, akinek valami baja van. Ha tehetném, mindenkit megsegítenék. És csak azt szeretném, ha engem is mindenki szeretne. Inkább lennék még szegényebb, inkább koplalnék, inkább éhen halnék meg, mint hogy senki ne szeressen és én ne szerethessek senkit ...

Félénk, lágy, bizonytalan és gyöngéd lányhang volt, olyan, mint valami könnyű cirógatás. Mélységesen, önkéntelenül őszinte, akár valami ima.

Sanyi érezte, hogy a keze alatt, a szemhéjja megnedvesedik kissé. Ezt nem szégyelte. Azt szégyelte, hogy hallgatódzik.

Kissé oldaltfordult. Valami szeméremérzés kényszerítette reá. Igy nem érthette a suttogó hangot. Tudta, hogy nem szabad hallania, ami még következik.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

Rozi azt hitte, hogy sokkal kevesebb dolga lesz az ebéddel, mint más vasárnapokon. Csalódott. Most is éppen csak három óra után lett készen a mosogatással, mint máskor.

Pedig olyan szépen sütött a nap! Még a konyhába is betűzött. Miért is tűzött be? Csak annál jobban szomorítja az ember szívét.

Most otthon a leányok mezőre mennek, karonfogva, sárga virágot szednek és láncot fűznek a szárából, a láncot a legények felé feszítik és aki nem tudja átugorni, azt kinevetik.

De akinek szolgálni kell, az csak a villamos nótáját hallja, nem a sánta Mihály bácsi dudáját, amely pedig százszor szebben szól minden rádiónál is, hogy a pesti vendéglőkből kihallatszó, dünnyögő muzsikát ne is említsük.

Hanem azért az utolsó lábas is tiszta lett, ha a kormos alját nem surolta is meg tökéletesen Rozi. Megmosakodott. Szagos szappannal. Felöltözött. Rózsaszín szoknyába.

Indult. Kispestre volt hivatalos a keresztanyjához.

Egy darabig gyalog ment, aztán a Nagykörútnál felszállott a villamosra.

Sokan voltak. Alig tudta a szoknyáit bepréselni két kövér úr közé. De legalább leült. Kimosolygott a két, feketekabátos, kövér férfi közül, mint valami roz-

Stromeyer (?)

festő"

Budapesti Szemle, 1873. II.

183–198. l. — Keleti Gusztáv:

Képzőművészeti szemle.

Strohmayer Antal József /?/

festő

Pesther Handlungszeitung, 1846. márc. 7
XIX. 12./48.

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
Wurm háza pesten, 1835.

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
Marcibányi háza a Bálvány
utcában/1835/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
Mayer hótelje a Kishid utcában
1835.

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
Náko háza Pesten, 1835.

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Térkép

Strohmayer Antal József:
Pest város tervrajza/1835/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
A pesti színház dunai hom_
lokzata, 1835

M Ű V É S Z E T
I. évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
A pesti színház homlokzata
1835

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép.

Strohmayer Antal József:
A polgári lövészek háza Pesten,
1835.

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
Pfeiffer Dunafürdője Pesten
1835.

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
Prachtgebäude der königl. Freistadt
Pesth, 1835.
14 pesti kőrajz, térképpel

M Ű V É S Z E T
I. évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
Ürményi háza az uj piacon
/Pest, 1835/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
gr.Károlyi háza a Kecskeméti
utcában/Pest,1835/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
Kemnitzer háza Pesten,
1835.

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
A Ludoviceum Pesten

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
Birly háza a Váci utcában
1835.

M Ű V É S Z E T
I.évf.1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Kőnyomat - Városkép

Strohmayer Antal József:
A börze Pesten, 1835

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

S t r o h m a y e r

Antal József
grafikus

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

A pesti színház dunai homlokzata
/Strohmayer kőrajza, 1835/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

Kemnitzer háza Pesten
/Strohmayer kőrajza, 1835/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
/Strohmayer A.J./

Budapest

Wurm háza Pesten
/Strohmayer kőrajza, 1835/

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

B u d a p e s t

A börze Pesten/:a Lloyd palota:/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

Nákó háza Pesten
/Strohmayer kőrajza, 1835/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

A polgári lövészek háza Pesten
/Strohmayer kőrajza, 1835/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

Ürményi háza a pesti uj piacon.
/Strohmayer kőrajza, 1835/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

gr.Károlyi háza a pesti Kecskeméti
utcában/1835/
- Strohmayer kőrajza -

M Ű V É S Z E T
I.évfő 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

A Ludoviceum
/Strohmayer kőrajza, 1835/

M Ű V É S Z E T
I. évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

Pfeiffer Dunafürdője Pesten
/Strohmayer kőrajza, 1835/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

Mayer hotelje a Kishid utcaban
/:mai Türr Istvan utca:/
- Strohmayer kőrajza, 1835 -

M Ú V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

Birly háza a pesti Váci utcában
/Strohmayer kőrajza, 1835/

M Ú V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

Pest város tervrajza
/Strohmayer A.J./

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

Pest:Marcibányi háza a Balvány utcában/Strohmayer kőrajza/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

A pesti színház homlokzata
/Strohmayer kőrajza, 1835/

M Ű V É S Z E T
I. évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Budapest

Pest épületeinek kőnyomatai:
Strohmayer Antal József,
Prachtgebäude der kön. Freistadt
Pesth, 1835

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Strohmayer, grafikus

Honderü, 1846. 1. 217.

Heti szemle

Müvészeti szociológia

Strohmayer kőrajz-albumanak
eladási ara

M Ú V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Strohmayer A.J."

Strohmayer festő

Magyar Művészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc

MDK

B.A: XII. Tavaszi Szalon...
Magyarság, 1937. máj. 16. 24 l.

MK

Stromayer Antal épitész

Épitőipar, 21.sz. 1909. máj. 23. 195 l.

Strohmeyer Antal József

Gyümölcsesendélet,
alajt. 1879
Székesfőv. Képtár Anlajd.

Kopp Ism. 33 l.
Repr. u. o. XLIV.
tábla

 M. D. K.

Stuchmayer Antal F., festő és grafikus Bécsben tanult, 1835-1862 között Pozsonban működött, 13 lapból álló bájos sorozatott készített Pozsony város külömböző részeiről, ez a litografált sorozat teljes számban megvan a Bratislavai Városi museum grafikai gyüjteme nyében.

Anna Petrová Pleshová: Slovenské vrytvárné umenie Obdobia národného obrodenia Bratislava, 1966 32 és 69. old

Strohmayer József A., festő.
a XIX. sz. közepén Pozsonyban mü-
ködött. „Loversény Pozsony mellett
1839". Felenleg Városi Museum
Bratislava.

Anna Petrová - Plesková: Slovenské
výtvarné umenie obdobia narodného
obrodenia.
Bratislava, 1966. 25. és 68. old.

M.D.K.

Strohmayer Antal, rajzoló

körajzát közli dr. Seenger Ervin „A Lánchid alapköletételének 125. évfordulója." c. cikkének illusztrációja képpen.

BUDAPEST, 1967. V. évf. 8. sz. 39. old.

MDK

Strohmeyer Antal József

Darstellung des Bürger... szin.kőnyomat

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Strohmeyer Antal József

Pracht Gebaude der. Königl.Freistadt Pesth, 14

keretkép és 1 térkép

Egyéb köztulajdonból elveszett mütárgyak jegyzéke

Bp. 1952.

M.D.K.

Strohmayer Antal

litografus

Beisben tanult.

Gerri, H magy. Mörajz. 1960 26.

Strohmayer Antal M.D.K.

litografus

Pozsonyban működött. Prachtgebäude der königlichen Freistadt Pest c. munkáját Schmidt nyomdájában sokszorosítottak.

Pozsony – körajz, 8. lép

Gerszi, A magy. körajz. 1960 35.

Strohmayer Antal litografus M.D.K.

Litográfia a pozsonyi lóversenyről
A Lánchid alapkőletétele. 1842.
(25. lép.

Gerszi, A magy. Zörajz. 1960 56

Strohmeyer Antal József M.D.K.

XIX. sz. hőrepe

654) Pracht Gebäude der Königl Freistadt Pesth

655) Darstellung des Bürger Militairs der K. Freystadt Pest.

Egyéb-közulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke. 46 l
Bp. 1952.

Postkarte

Firma

KARL W. HIERSEMANN

Buchhändler und Antiquar

LEIPZIG C1

Königstraße 29 • Postschließfach 163

Datum .....

Von **Karl W. Hiersemann, Leipzig**

erbitte regelmäßige kostenlose Zusendung von Katalogen über folgende Gebiete:

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

Ich suche besonders: — Mes desiderata: — Special wants:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Name: .....

Ort: .....

Straße: .....

M/0630

Stromajer Antal

l.

Barcsayegrivárnusz

15 l.

M.D.K.

Strohmeyer Antal József /XIX. szzd. közepe/

554. /Tévesen számozva 654 helyett/
Pracht Gebaude der Königl Freistadt Pesth.
14 keretkép és 1 térkép. Kőnyomat.
655. Darstellung des Bürger Militairs der K.
Freystadt Pesth. Szinezett kőnyomat 57x76.5
papir.

Elvesztek. /Főv. Tört. Muzeum./

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
46. l.
MUMOK. Bp. 1952.

NAPLEMENTE. OLAJFESTMÉNY.

— *Ferenc Fischer (?) : Tramonto del sole. Dip. a olio.*

Strohmeyer Antal József

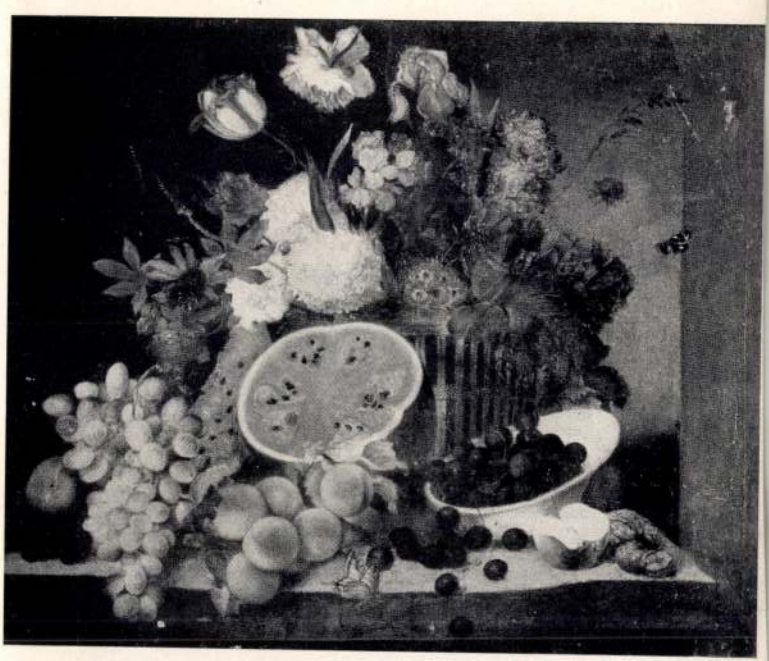

STROHMEYER ANTAL JÓZSEF (XIX. SZ.): GYÜMÖLCS CSENDÉLET. OLAJFESTMÉNY.

Antal József Strohmeyer (XIX. Jahrhundert): Stilleben mit Früchten. Ölgemälde. — József Antal Strohmeyer (sec. XIX.) Natura morta. Dip. a olio.

Szépművészeti
1941. 4. sz.

STROE KRISZTIÁN

Új művészet

1996/ NOV

14.o.

Stromajer Antal

A győri nemzetőrség
1. osztályának felvételi
okmánya. Kinerett
litográfia. Rajzolta
Zenti. Nyomtatta Walzel
Pesten.

Az Egri Vármuzeum
Baresay-gyűjteményének
vezetője. Bpest,
1937. 245. sz.

Strohmayer Antal

Józef

(1830–70 k)

l

Vayer Kecheny

113. l

Stromeier Alfred

Jestō

Láid:

Bernwaller Mōrer

Strohmayer Alfréd

festő növendék.

1857/8 tanévben a Marastoni féle akadémiában tanúttatta a festészeti akadémiát Gyámolító társulat, hol 1858. julius 31'en 2 fokn kitüntető oklevelben reisesült az ~~[illegible]~~ fejrajzból.

N

11. l

Strohmayer Alfred

1856-7

II folm Kit. Eber
a termeszet utani
Eretaragyból.

N3 11 C.

Strohmayer Alfred

1856–7

Marasztoni akadémia.

Karačsonyi Guidó alapít.
nejabot tamlt.

N3 10 l.

Fametszet

"

"

Szines rajz

"

"

Rajz

"

"

sangvigna

Strohmayer

L.

LykaMagyműI300-50

184, 190, 448, 533-4. f

Csontlap, elliptikus ösköri X. 47

Strohmeyer

Stab IV. 105

A. Stohmayer fecit

Ansich der Belagerung von Pressburg im Jahre 1809.

Rezkarcz vass Eonet
Het.
inkább az utobbi.

Szarvasagancs VIII. 174.

Stromayer

1834-ből egy Athen látképe
előt szirlás tenger part,
háttérben egy ~~[illegible]~~ szinház
~~[illegible]~~ hátul az Akropolis
képe. olajf. Magántulaj-
donban. Kátlan 1924-ben.

..... nevü munkás igazolta.

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
láírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

Strohmayer

läsd

Bmk 91.

Noviodunum h. n. V. 265.

Strohmayer

Darstellung des Bürger-
militärs der königlichen
Freistadt Ofen 1848.
Knies litografia.

A Gruptö 1913. 328. b.

Strohmayer, soproni festö III. 145.

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

.....*tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Strohmayer festö

1870 sajčkan Sopronban
čtt.

Vrod

Mké 145.l

Stromeier — Jestö Pesten

1 „Arczképet" állitott ki az 1852-iki Pesti mükiállitáson. 1.)

1.) Budapesti Viszhang. 1852 év. 318 lap

Strohmayer

Magyar írók arckép
csarnoka
Kőjat, nagy folio-
kiadta Vahot Imre.
Köre rajz feriti"

Strohmeyer 862

Beliczay Tomás
(intanzott alázarial
ellátott arcskép)

Kezet, folio

fenti jelz.

Nyomt. Langer
Ede Pesten 1862.

..... *mühely.*

/főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Strohmeyer

Ivod

Keleti Jnoztán, Mūvesze-
ti dolgozatok. Bpest
1910. 105 l.

Ivod

Budapesti Hence. 1873.
II. 3 sz. (Képzőmū-
vészeti Jenle)

Maté

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühel

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

Strohmeyer

festö

Irod

Keleti 1873. II. 191

Heut Istvan keresztelse ein
Eipend a tösten elmi Eippaghnetben
vett rest

Máté

nemzeti vagy egyedi jelleget. Bátran
nak leküzdése sokkal több gondot a
gyel való festés (acupictura).

Az őskori népek primitiv szövőszé
ki ezen jelentékeny iparág történetét -
Az egyptomiak, phœniciaiak és görög
tek, hogy az ismert világ népeit szöv
és a saracenok léptek föl e téren na
élet, a fejedelmi udvarok és az egyház
századig csaknem kizárólag a byzanc
bibor szöveteket, melyek keleti tarka
ből merített jelenetekkel és képzelt i

Különben meg kell itt jegyeznün
a mai értelemben vett rikító piros
mint gyűjtő nevezet alatt, a viola és vö
XVI—XVII. századi magyar leltáraink

Az egyház mintegy a X. századig
vett jelenetekkel mustrázott szövetek
kezeiből. Igen tanulságos egy régi

visszasüllyedjen a másodrangú csinálók
s eltörpült fához hasonló maradjon,
em tart lépést? Akkor kárba veszett
t. És vajjon a közönség és az iparos
ársulatot? El fogja-e végül hinni, hogy
egyenlő haszna lehet? Hiszszük és

Radisics Jenő.

Mezöberény

Strohmeyer

l.

Lykanemzromantika

84, 93, 106, 114,
202, 217 l.

Besonders fruchtbar erwies sich vor allem der sozial- und wirtschaftsgeschichtliche Teil des Bauhüttenwesens. Hier spüren wir noch irgendwie jene symbolische Nabelschnur, welche das Kunstschaffen mit der Wirtschaftsentwicklung verbindet.

Die grossen Lücken im Denkmälermaterial und in der schriftlichen Überlieferung drängen die ungarische Kunstgeschichtsschreibung dazu, den Begriff der Geschichtsquelle nach Möglichkeit zu erweitern und nach eindringlichster Quelleninterpretation und intensivster Denkmaluntersuchung zu streben. Diese Betrachtung geht aber durchaus nicht auf Kosten der seelischen und geistigen Werte, sondern entspricht dem eigentlichen Wesen der Künste und besonders der Architektur. Dieser methodische Realismus schliesst eine geistesgeschichtliche Einstellung nicht aus, sondern macht diese erst im eigentlichen Sinne möglich.

Aus den obigen Überlegungen ergibt sich die von ähnlichen Arbeiten einigermassen abweichende Einteilung unseres Buches:

1. Morphologie. Steinbearbeitung und Steinmetzzeichen.
2. Biographie. Steinmetzen und Baumeister.
3. Soziologie. Hüttenwesen und Zunftverfassung.
4. Theorie. Konstruktion und Entwerfen.
5. Historie. Baukunst und Geschichte.

Strohmayer

Thieme Becker

XXXII. 202. (Lyka)

HDK

Strohmayer
litografus

Március 15-ről néhány litografiája.

Gerszi Teréz: A magyar történelmi litografia

M.M.M. Évkönyve 1952, 52 l

IRODALOM

JEGYZET

Strohmann János

György

váci kőmüves

A váci kőmüves és kőfaragó céh 1778-ban avatta mesterré.

Duray 162. l.

Stróhoffer Béla, szobrász MDK

Az Országház épületét 253 szobor díszíti, közöttük az övé is.

Bajó Gyula: Budapest újabbkori épületszobrászata. Bp. 1942. Pázm. P. Tud. Egy. dolgozatai. 63. l.

Limes füxeter V. 244. 246.

Strohofer Béla

vul. Budapest 1871

Rk. Grim. vetts.

1890/91 I II. I ontály,

1891/92 nobrázati ontály

~~Agyagedény VI. 178.~~

Strohoffer Béla

kobrász

kub. 1871 -

l.

Medvey 134. l.

Miseing, fehér szifon, szélei (csipkéje) szimmetrikus barokk rajzzal, benne czigás és S-alaku díszek közt vázából kinövő palmetták és virágcsokrok váltakoznak. Szél. 12 cm. Milanoi munka 1720 körülről.

Csernyánszky 99 l.

Strohhofer Béla

Hobrai az Országházon

A képviselőházi árkádok fölött

I. László; III. Károly

Zamborszky Ilona

A magyar Országház

Bpest, 1937, 129. l.

Strohoffer Bela

ürd

Vas Lp. 1902. 642

A vörösinas

mobor gefüterven

MŰVÉSZET

V., Mária Va

hren

ESI

ÉS

Strohoffer Béla

l.

Liber Bpest wobrui

278. l.

Abrahamovits, pozsonyi főiskolai

IX. 88.

Strohoffer B.

helg mies Eitève.

Mücsarnok
1895/96-téli Eiäll.

Strohoffer Béla

zobrazit

Uj. országhár. Külsején

I. Ulászló, III. Károly,

Cx 20

Strohofer Bella

Good

NB. 22 l

Határidő: 1931.III.1.
- - - - - - - - - - - -

Közszállitási Szabályzat módositá-
ára vonatkozó vélemények.

ellöklet száma: 2

tási Tárcaközi Bizottság folyó évi
ben a bizottság elnöke bejelentette,
ster ur az ipartörvény módositásával
Szabályzat átdolgozását is szükséges-

t felhivta a bizottság elnöke a minisz-
igoknak a bizottságban helyet foglaló
a jelenleg érvényes Közszállitási Sza-
- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -
tapasztalatok alapján felmerült észre-
- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -
sitása és pótlása iránt netalán felme-

Strohofer Béla

zobrazit

1896.

Římisk 1930

88-l.

MDK

Stroh István

Májusi ünnep, szob.

Magy.művészet 1800-tól. Szépm.Mus. 1949. 15.1.

Strohlendorf. Chr d.

1788

l

Eperjesy 1929

81. l.

Strogh György

tervezte a Hotel Budapestet

Rajztanitás 1975/1/1

Dr Makay: Képzőművészetünk 30 éve

Uram!

k folyó hó 12-dikén 43/1931. sz.a. kelt
encsém van tisztelettel jelenteni, hogy
mindeddig egészségi állapotom késlel-
időre lehetetlenné tette számomra a

lenleg a következő:
t 74 vár, 86 képtáblával.
64 vár, 77 képtáblának megfelelő szö-
e egy-egy kis monografia dióhéjban.
g 10 vár szövege, amelyekből 5 kettős

ezettel azon leszek, hogy a hátrálékot
az Egyetemi Nyomdának.

Strofinszky Rezső

Kisplasztikus

1907–9.

Elmisk 1930

88. l.

Stróff József

Kőfaragómester dolgozik az egri Széchenyi
n. 1-5. sz. a. érseki palota átépítésénel
1828-30.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. kö
Budapest, 1972. 5021

Stróff József

Kőfarago dolgozik 1840 körül az egri megyeháza épületén.

Veit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

3510

Zsámbok.

A középtérben emelkedő he
röndökkel megerősitett vár, az
tott oroszlánfogat köti le fig
tövében házak képeznek csoport
lámzanak. Felirata a czimerpai

SCHOMBOCK in U

fölül középütt: AMOR AFFECTUS
jobbra: H 72.
alól: Flagra ferunt pueri junct
AMOR affectus inter
legalól: Cupido klein die Löwen
Und sie in seinen Wa
Die grimmig Thier mit
Lieb ist der aller

Rm., mér. a vk. 9.

140-95.

a előtérben az uton: L

Strodl Lőrinc

ötvös

1846 jan 26 Székesfehérvár

Forchtenauból való

Magyarországi ötvösök 461.

MDK

Strohhofer Béla szobrasz

III.Karoly c. szobormúve a képviselohazi arkadok felett.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országhaz.Bpest. 1937./képekkel./ 130.l.

Strohoffer Béla MDK

V.F.A. urnő arcképe, mellszobor

Műcsarnok 1895-96. téli kiáll.

MDK

Strohhofer Béla szobrász

III.Károly

Zámborszky I: A magyar Országház. Bp.1937, 129-132 l.
/az épület külsején elhelyezett szobrok/

MDK

Strohhoffer Béla szobrasz

1871.aug. 25.-én szül.Bpesten. 1892 okt-tól dec.-ig az alt.szobraszati szakosztalyon E. Hellmer tanitvanya volt.

Fleischer Bécs 88.1.

MDK

Strohoffer Béla

Országházon kivül: I. Ulászló

Igazságügyi palotán /kétes/: Tudomány,

" Épitészet

Medvey 134.l.

MDK

Strohmayer Máté, festöm.
19.sz.

494. Közös bánat. vászon.
28 x 24

Ernst Muzeum a ukeiói. XIII-XIV. 41.1.

MDK

Strohmeyer Máté rajztanár

A Nemzeti Szalonban a IV.ker.reáliskola rendezett kiállitást,hogy megmutassa hetvenöt év alatt mi lett a gyerekeiből.Strohmeyer rajztanar volt egyike azoknak,akik a művészet felé irányitották azt a gyereksereget,akiket a katalógus felsorol.

Lyka Károly: A IV.ker.real művészgyerekei.

Uj Idők,1932.43.sz.

MDK

Strohmeyer Máté rajztanar

"Szent Istvan megkereszteltetése" c. történelmi festménye.

Lyka Karoly: A IV.ker.real művészgyerekei.

Uj Idők,1932.43.sz.

M.D.K.

Strohmayer Ferenc

Lakásberendezések terveinek fényképét bemutatja a lap, "Az Otthon Müvészete" c. rovatban.

Szinházi Elet. Bp. 1934. ápr. 1/ 8-14. XXIV. évf. 16. sz. 90-91. lap

Strochmayer Ferenc, [építén] MDK

Siraky Lóránd és Strochmayer Ferenc mérnökök kénítették a BVSC új uszodájának építészeti terveit.

(Repr.)

— : Új verseny uszoda 4. l.

ESTI HIRLAP Bp. 1962. nept. 4.

MDK

Strohmayer Ferenc

Gerő Ö.: Hogyan rendezzük be lakásunkat. Magyar Iparművészet 1933. 3.l.

MDK

Strohmayer Ferenc, ip.müv.

az installációk müvészi tervezöje az alant megnevezett kiállitás elökészitésében./Pesti Vigadó. /

Nemzeti öntudat a magyar nö öltözködésében. Pesti Vigadó nagyterme.
Magyar Iparmüvészet. 1940. 2c.1.

MDK

Strohmayer Ferenc Károly festő /1831 -/

1831-ben szül.Budán.Pesten Marastoninal és a bécsi képzőművészeti akadémian végezte tanulmanyait.1858-61. többnyire akvarell tanulmanyfőket allitott ki a Pesti Műegyletben.Utoljara 1882 tusrajzokkal vett részt a Műcsarnokban.

E.G.II. 480.1.

MDK

Strómayer Antal építész

Magánépitési eng. Bp. Vállalk. Közl. 1909. jun. 21.
3.1.

MDK

Stromayer Antal, ép.m.

7oo63. Liptai András, Erzsébet-királyné-ut 25. földszintes ház.

Uj épitkezésre nyert engedély: ..
IP-IP.1909. aug. 22. 34.sz. 309.1.

M.D.K.

Strohmayer épitő iparmüvész

Az "Országos Magyar Ipamüvészeti Társulat" kiállitásán mutatták be Strohmayer és Gergely épitőiparmüvészek által tervezett diófaebédlőt.

Simon Blanka: "Az otthon müvészete" c.
Szinházi Elet. Bp. 1933. febr. 26.-márc. 4.
XXIII. évf. lo. sz. 83-84. lap.

MDK

Stromajer Antal, ép. m.

185844 .Schubert Jakab,/VII.Hajtsár-u.113./
u.o. földszintes épület.

Magánépitési engedélyek Budapesten.-Váll.Közl. 1905.
szept.27. 4.1.

MDK

Strmeyer, festöm.

Vizhordó leány. Vizf.Jelz.

Árv. Csarn.1937.okt.83.sz./Árv.Közl.rk.sz./ 37.sz.

MDK

Strohmayer, festöm.
1870 táján

A képtár helyi müvészetét szolgáló fenntartott
termében kap helyet alkotásával, bár nem soproni
születésü, de Sopronban tartózkodott egy ideig.

A helyi müvészet megbecsülése.
Muz.és Kvt.Ért. III. 1909. 2-3.sz. 144-145.l.

Stróff József 2.

1852-ben a maklári templom toronykiépitésében résztvesz /Voit 1956/.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Roosevelt-tér 12.
Telefon: 127-837.

~~Fuchstaller verin~~

Strohmayer vayzolo

Pest látkepe a Láncbiddal és a Hajóbiddal.

Fentichtól

Repr.

Lestyán Sándor:

A Láncbid vegénye. Budapest 1945. I. évf. 8, 9. l.

STROHMAYER, Anton, festő és kőrajzoló

A. S. acad. Maler und Lithograph, archépet, tájat, címert fest olajban és akvarellben. Hirdetés. (1840, 1881)

Preßburger Zeitung
(Geuthen)

MDK

Strohmayer

Budapest látképe, Strohmayer után:
Fuchsthaler Alajos

Esti Szemle, Honderü, 1846, I. 217.

STRÓFF /STRAFF/ József egri kőfaragó. Az összeírás csak 1845-ben emliti, de tudjuk, hogy 1839-ben a --+ Markmüller által tervezett megyei börtön bővitésének kőfaragómunkáit ő végzi. Ugyanott 1842-45-ben kőfaragó javitó munkákat végez. 1843-47 között együtt dolgozik --+ Streimmelwőger épitésszel az érseki palota délkeleti szárnyán, majd ugyancsak övele 1844-5o között a borsodnádasdi rk.templomon.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Stróff (Straff) József, egri hőfaragó

1839-ben végri a Markmüller által tervezett megyei börtön bővítésének hőfaragó munkáit. Az adóösszeírás csak 1845-ben említi: 1843-47 körött együtt dolgozik Streimmelwöges építésszel az érseki palota délkeleti szárnyán, 1844-50 körött szintén vele építi a borsódnádasdi templomot. 1852-ben részt vesz a markári templomtorony ki építésé

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 405. old.

MDk.

308. Stroch K. /?/:

LOVASCSATA. Olajfestmény.

Magyar Nemzeti Reneszánsz Társaság V. akció.
Bp. 1923. 19. l.

1903 VII. 7. Budapest

Miniszterhez. Az „Erdélyi Kárpát-Egylet" ~~ezek~~ folyamodása a székely rovás irás felkutatásának támogatása iránt nem teljesíthető. (163/903)

Stroch József

1878/9. I. esti tanfolyam.
nül. Verseczen 1858 jul. 19.
Rk. 1 gim., 3 kál. Szoba-
festő"
1878/9. II. esti tanf.

Claudia Maximilla II. 49

STROBOL, gerencsér/Kazekas/

1638.aug.17.-1638.aug.17.Kivonat Festetics Pál németujvári tisztttartó számadásaiból.-44/b.oldal. Vy kereztien Gerenczernek adatot buza cub.5. 602.old

KATONA IMRE: Szemelvények a Batthyány-levéltár anabaptista emlékeiből 601.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 4.szám, Szombathely

STROBOL, gerencsér/fazekas/

1638.aug.17-1839.augxii 17.kivonat restetics Pal német ujvari tiszttartó számadásaiból.-7/b.oldal. "Vy kereztie Gerenczernek f.10. d.-" 602.old

KATONA IMRE: Személyek a Batthyány-levéltár anabaptista emlékeiből 601.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 4.szám, Szombathely

STROBOL, gerencsér/fazekas/

1636.aug.17-1638.aug.17.-Kivonat Németujvar...bevételi és kiadasi szamadasaiból:....18/a. oldal.1937.októbe
9.Die eodem attam /Strobol/vy kerezten Gerenczernek fe-
jer mazos kliha és egyeb féle edénnek egeteszehez kó
soot no l." 602.old.

KATONA IMRE: Szemelvények a Batthyány-levéltár ana-
baptista emlékeiből 601.old

VASI SZEMLE, XXXII.évf. 1969. 4.szám, Szombathely

STROBOL, gerencsér,/Tazekas/

1636 aug.17-1638.aug 17.-Kivonat Németujvar ...bevétel: és kiadasi számadásaiból:.---15/b oldal."2 April adot Strobol vy kereszten Gerenczernek Tejer kemensze égetesshez nemet soot no 1." 602.old

KATONA IMRE: Emlékiratok a Batthyány-levéltár anabaptista emlékeiből 601.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 4.szám, Szombathely

STROBOL, gerencsér/fazekas/

1637.aug.15.-1638.aug,15.Kivonat Németujvar pénz bevételi és kiadasi szamadásaiból.--17/a.oldal.szept.10. "Die eodem horatam rinkuafoldrul egi masa szold mazot, zöld kalhas kemenczekhez wy kereztienGerenczlernek /Strobol/ flor.hung.xx.xxx 15." 602.old

KATONA IMRE: Személynevek a Batthyány-levéltár anabaptista emlékeiből 601.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 4.szám, Szombathely

Strobl Zsuzsanna

1914/15 - 1912/19 I.

Ferképzomfoiskàvk

134.(

Strohmayer Ferenc, építész DSk

Magyar építészt, Strohmayer Ferencet, bízták meg Koppenhága egyik legelőkelőbb szállodájának a Palace Hotel éttermének átépítésével. Őt bízták meg az oslói Bristol Hotel belső átépítésével is.

—:Hír

Népszabadság. Bp. 1960. jún. 1. 8.

Betriebsgesellschaft mbH. Wirtschaftsstelle. M.S.B.L. 1960.

Schriftleitung V.

MDK

MDK

Strohmayer F. építész

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 196o.

Hivatal

műemléki

Strohmeyer C.

és H. Kvetar rajzai 1849.

A Marastoni akadémia növendékeinek rajzai a Békesfőv. Múzeumban.

ANT. S T R O H M A Y E R, textiofestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVUILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freien Stadt Pressburg.
Név:.- 387.- Herr ANT. S T R O H M A Y E R
Felvétel ideje: 1825. 4. July.
Hová vették fel: Gedero, / ? /. 161.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Strohmayer A.

Kőrajza: a Lánchíd pesti hídfőjének alapkőletételi ünnepsége 1842. augusztus 24-én. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2621

Strohmayer Anton

rézm. és litografus
az 1840-es években
Pozsonyban működött
2 műve az alábbi mú-
zeumban.

Kat Bratislavy

305. l.

Strohmayer Antal festő M. D. M.
körajzoló
mük. 1835 – 1862 között Pozsonyban

litográfiái felsorolva

Gerni, A magy. köraj. 1960 201 – 202

Strohmayer Antal litograf. M.D.K.

1835 Prachtgebäude der königlichen Freistadt Pesth

Jeremi, A magy. könyvj. 1960 20.

Stromajer Antal

litografus, rajzoli

A győri nemzetőrség
1. osztályának felvételi
okmánya. Szinezett
litografia 1845.
fentitől.

Bares 245. n.

A lánchid alapkőletétele. /Parade zur Grundsteinlegung der Pesth-Ofner Kettenbrücke am 24. Aug. 1842. /Szines kőnyomat. Körülötte hat képpel/ Darstellung des Bürger Militairs der k. Freystadt Pest. - / Jelz: Heruasg., entworf. u. lithogr. v. Ant. Stromeyer, Gedr. bei C. Mangold in Pressburg. - Főv.Kvt.B.7 769/71. -

Pest-Buda dunai képe a lánchiddal. Tükörkép, "Ofen

Strohmeyer Ant

fordits

ELOLVASTUK, JUT MÉG AZ EGÉSZ HÉTRE
LÓ VERS, TRÉFA, ADOMA, JÁTÉK,
TVÉNY, SZINDARAB, KÖSZÖNTŐ ÉS
-SOK GYÖNYÖRŰ KÉP. GYEREKEK
ÉRJÉTEK AZ ÉN UJSÁGOM-AT!

SZERETETTEL KÖSZÖNTENEK

BALOGH BANDI ÉS PIROSKA.

ELŐFIZETÉSI DIJ KÜLDENDŐ
ÉN UJSÁGOM KIADÓHIVATALÁNAK
BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 10.

Strohmayer Antal József

1835. ben kiadott „Prachtgebäude der königl. Freistadt Pesth" c. művéről.

Művészet 1902. 149. l.

620),

Strohmayer Antal József

Müveriet 1902 149 l.

Strohmayer, Anton Joseph

Maler, Zeichenlehrer, Li-
thograph machte sich ver-
dient durch seine vielen
Kunstblätter, welche sich
auf Pressburg beziehen.
Er und Lantz Joseph
Anton machten in Press-
burg den Steindruck
heimisch.

Csákó 2. l.

Strohmayer Antal

Porsony.

Természet után fölvé
Eöre sajz Strohmayer
Antal

Kiadta Schmidt
Antal

Könyvt folio.

ERZS

űvészek

ES KIÁ

ől április

lij nincs

Strohmeyer József Antal

lásd

Lay Bpestiparmüvkiall
59.l.

A Strohmayer

Korajzoló

Peter Teufelsdorfer
(s még 4 sor szöveg
németül.)
Velz. Lithographirt
v. A. Strohmayer.
Gedr. C. C. Mangold
in Pressburg.
Körjonat, folio.

Strohmayer Josef Antal

festo

Lásd

Wurzbach 40 K. 80 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta

Strohmayer Antal

lásd

Bruk 50. l

Ant. Strohmeyer

Darstellung des Busser Militairs der K. Freystadt Pesth.

~~Königl.~~ Königsmarie Kayant folio.

Herausgegeben, Entworfen u. Lithogr. v. Ant. Strohmeyer.

Gedruckt in Pressburg.

Strohmeyer F. K

1882. Budapest.

(115) Tanulmány természet után. Tusrajz 15 f.

(116) " " " "

(119) " " " "

(120) " " " "

Önálló kiállítás 1882. I vor.

Strohmayer Ferne

festo

N

MDK

Strobentz Frigyes

A N. Szal. modern magyar különkiállitásának mesterei. Uj Idők 1906. XII. 18. sz. 428.l.

Strohmayer

"Az állandó mütárlat" cimmel Apafi számol be a lapban a kiállitáson szereplő müvészekről.
Két müvész nevét emliti meg: Strohmayer és Grimm Rudolf, akik tanulmányfőket küldtek a tárlatra.

/Nem lehet tudni, hogy a festőcsalád melyik tagjára gondol a kritikus. Antal József, vagy Máté keresztnevére, -amit nem jelöl- életkoruknál fogva bármelyikük lehet./

DÉLIBÁB, Bp. 1853. dec. 18.
XXV. sz. 786. lap.

Strohmayer rajza

Fuchsthaller acélmetszete

1846 körül

A Lánchíd képe a Várból

Rexa: 101 kép a régi Pest-Budáról

Helikon 1959

121.

Strohmayer rajza,
Fuchsthaller metszete 1846.

Pest látképe a tervezett
Lánchíddal.

Rep. 101. kép a régi Pest-Budáról
Helikon 1959

123.

1907. II. 11.

Poprád (101/1907.)
rk. segély.

Strohmeyer

grafikus

l.

Hevesi Oest

100 - l -

~~Almásy grif II. 80.~~

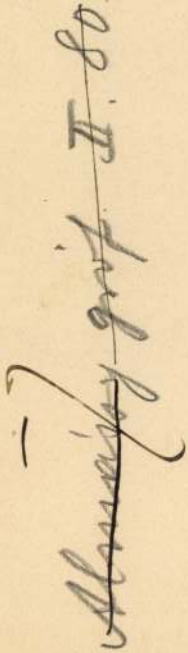

l. Strohmayer

Strohmeyer A

Perálltörtképes

445 l.

MDK

Strohmeyer

A mücsarnok kiállitása. Vas. Ujs. 1882.
6888.1.

47. kép. *M. S. mester, 1506: Krisztus az Olajfák hegyén.*

3. *Szent Mária és Szent Dömötör*

Fa, tempera, egyenkint 75×42 cm.
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 42., 44., 43. szám. — Csánky Dénes: Az O. M. Szépművészeti Múzeum Évkönyvei, VIII., 1937., 173. l. (Tévesen tulajdonítja az apostolvértanúságok mesterének s tévesen idézi Benescht.)

MAGYAR (?) FESTŐ 1500 körül

Maximianus püspök megáldoztatja Magdolnát

Fa, tempera, 82×54·5 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Ipolyi Biharvármegye, 76. szám. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 18. szám. — Jajczay János: Az eucharisztia a művészetben. Tükör, VI., 1938., 332. l. (Képe 327. l.) — Jajczay János: A művészet hódolata az eucharisztia előtt. Bpest 1938., 75. kép.

Strommayer Máté

szül 1825 Bp + 1890
máj. 21 -

1861 - 1890.
szabadkeri rajzot
tanitott -

lása
-
Erődi - Bodnár
169. l.

Strohmayer Máté

festő

l Őnarcképe

Szépm. Muz. Évk

X. 207. l.

Strommayer Máté

a IV Ker. föreáliskola vagy
tanára 65 éves korabn

1890 ben meghalt
6.5
1825

Vas. Ugy 1890. 362.

Strommayer Máte

festő

lásd életr.

ascrkeprel

E. 77-78l

Strommayer Nuate

arcskepe

Osm. Vilay

1905. 97 l

Királyhágó V-76,

Strohmeyer Máté

festő

vövid életrajza

Ujházy Ferenc feljegyz.

Szépm. Múz. M. Múz

Adattár.

15.	Veszek Hajós Józseftől, hben. hitelse 10
20.	t szövet ára m-ként 1-P övel szál
22.	Elador kp. 1.000 m. szöv. á 36-P,
25.	tányi Ferencnek firet meglizásom b
30.	Kisebb költségek a hó folyamán
30.	Berendezés avulása.
	Forga
	Átvite

Strohmayer Máté

Müvenet 1908. 1.

Strohmayer Máté

Ernst Múzeum aukciói

XIII – XIV (1920) 494. sz.

STROHMAYER Máté ács ? 182o körül tervezi a beregszászi rk. templom átépitését --+ Kronovecz Gy. épitésszel együtt /Tervj.122./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Strohmayer Mátyás

festő

Strommeyer Mátyás

festő

Pest.

1857. maj — jún.

L

Strommayer M.

festo életrajzat

Lisd.

Hr. Ker föreälisko-
la årsberitoje

1897-8 år.
258 l

Strommayer M

1853 Pesten.

L.

Edénysimító csontból : őskori / XII. 109

Strommayer M. Pesten.

1853. nov.-dec. kiäll. Müegylet.
Tanulmányfő, olajf., 40 ft.

Strommeyer Mátyás Pesten

1857. máj.-jun. kiäll.: Tanul-
mányfő, olajf., 60 ft.

Strohmayer Máté M.F.19.2.

1861. IV.ker. reálisk. rajztan. képmásokat is festett. (Ly.93.o.)

Marastoni tanitv. /Lyka N.r. 106./

1851 Bécs

1857 kőrajzban egy arcképe /Carrison/

1858-61 vizfestésü tanulmányfejek Ly.N.r.114-5.o

1862 Volkmann Robert arckép. —o— 202.

A MAGYAR POSTA BETEGSÉGI BIZTOSITÓ INTÉZETE

BUDAPEST 4. — POSTAFIÓK 373.

32.24 szám.
19.....

FELVÉTELI IGAZOLÓLAP

a közkórházi ápolási és a betegszállítási költségnek a nyilvános betegápolási átalány terhére való elszámolására a 6000/1931. M. E. sz. rendelet 5. §-a alapján.

5. Igazolom, hogy IGAZOLOM. posta 15 ..... nevű felesége — gyermeke — m. posta betegségi biztosító intézeténél biztosított — igényjogosult családtag és ezért az intézeti alapszabály 33. §-a értelmében a közkórház vagy állami klinika legalsó osztályán „rendes betegség"-gel ..... napi kórházi ápolásra van igénye.

Budapest, 19 19 19 19 19 19 19.

P.B.B.I.
intézeti igazgató.

P. B. B. I. 921 sz. ny. Jakab nyomda, Budapest

Strohmayer Máté. F. M. 19. 2.

Bp. i reáltolni tanár. 1873 [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (Ly. III, 131.)

Nagyságos

BUDAPEST 938 MAJ 17 HL 4 AL

A TELEFON MA MÁR NÉLKÜLÖZHETETLEN

KÉSZPÉ ZEL BÉRME TESITI

dr. Szentiványi Gyula úrnak
műemlékek Orsz. Biz. titkára

H.

Hőgyes Endre u. 10

Strohmayer Mátéé

festő

önarcképe

repr.

Képm. dur. Erk

X. IX. tábla

MDK

Strohmayer Károly

Önarckép, festm.

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc.

12. 1.

MNK

Stróhmayer Károly

Kossuth Lajos arcképe 1849

Szinnyei VI. 1125-1126 l.

Strohmayer Károly festő M.D.K
és kőrajzoló

működ. a 19 sz. II. felében Pesten

litográfiái:

Gerni, A magy. kőraj. 1960 202

Strechmeyer Károly M.D.K.

Doppler Ferne arcképe ,litográfia. 1862.

repr.

Keresztury-Vécsey-Felvy: A magyar zenetörténet képeskönyve

Bp. 1960. 220.l.

Hivatalból

Edvi Illés Ödön

Idrányi Tibor fertő

Hilberth Bélane

Vaszkó Ödön

Pán Artur

Rába folyó

Hentyi

Halmagyi - Sztrán szobrász

Halicsky Béla egyetlen

Mentirmai Rudolf stros.

Ronai

Blahalajos

IV. 94.

Strohmayer Károly

festő.

1923. márc. Alkotás-Mű-
vészház önarchép kiáll.

Önarcheje kiáll.

Kosztolácz h. n. II. 206.

Strohmayer Karl

Maler

5 Gymn. végzett

Geb. in Ofen.

19. J. alt.

1850-51

19

1831

Bècsi akadèmia
könyv

Várak látképei III. 206–209

Strohmeyer Károly Pesten

1858. jan. – febr. kiáll. műegylet: Arckép, olajf.

Strohmayer Károly

1861. nov. – dec. kiáll.: Tanulmányfő, virf., 100 ft. – Tanulmányfő, virf., 80 ft. – Tanulmányfő, virf. – Tanulmányfő, virf.

Strohmeyer Karl

laid müegl. Katalog

M.D.K.

Strohmayer Antal

eleinte Pozsonyban, majd a 30-as évektől Pesten működött mint festő és kőrajzoló.
"Emlék Magyarország Hatalmas tettére . 1848-ik évi Mártzius hóban" felirattal egy lihtográfiát készitett, mely azonos a Hagenburg metszette kompozicióval

Pataky Dénes: Az 1848-as szabadságharc grafikai ábrázolásairól 180.l.
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III; Bp. 1961.

M.D.K.

Strohmayr Mátyás, építőmester (?)

1820 körül tervezi a bereg-szászi gotikus r.k. templomot átépítését Kronovecz Gy. építéssel együtt.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémai Kiadó, 405 old.

Strohmayer Tanós

festő

Lásd

Wurzbach 40k. 80l

Sorszám	A művész neve s a mű tárgya	neme szerint	anyaga szerint	ma c
	Áthozat			
19	*Németalföldi festő:*			
	Férfi képe nyaklánczczal	festm.	vászon	
	Férfi képe vértben	festm.	vászon	
	Madonna a gyermek Jézussal	festm.	fa	
	Madonna a gyermek Jézussal	festm.	fa	
	Madonna a gyermek Jézussal	festm.	fa	
	Nő képe	festm.	vászon	
20	*Piloty (Karl Theodor):*			
	Gr. Pálffy János	festm.	vászon	2
21	*Régi olasz festő:*			
	Madonna a gyermek Jézussal	festm.	vászon	
22	*Richter (Wilhelm):*			

Strohmayer Ilona

1913/14 – 1916/17

Ferképzomfoiskàvk

134. 0.

M.D.K.

STROHMAYER Ilona festő

1914.-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Réti: Nagybánya... Bp., 1954. 331.l.

STROHMAYER Flóra festő M.D.K.

1915-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Kéti: Nagybánya... Bp. 1954. 331.l.

M.D.K.

STROHMAYER Ilona

1916.ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 332.l.

M.D.K.

STROHMAYER Ilona

1918-ban Nagybányán a SzabadisKol[illegible]tagja

Réti: Nagybánya... 1934. 333.l.

STROHMAYER Ilona

MoD.K.

1917-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Rótl: Nagybánya... Bp. 1954. 332.l.

STROHMAYER, Georg, pozsonyi kőművesmester
G. S. Maurermeister, 71 éves telesége meghalt (1834, 510 l)
G. S., bürgerl. Maurermeister, + 85 éves korában, Pozsony, 1836 január 5. (1836, 42 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Stróhmájer Ferenc, [építész?] M Dh

A Koppenhágai Ambassadeur Dancing Restaurant újjáépítésének egyik tervezője.

–: Magyar építészek nagy sikere Dániában

11. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. ápr. 9.

Strohmayer ferenc, építész MDh

A főváros legnagyobb élelmiszerkombinátja építésének terveit készíti.
(A klotild palotában lesz.)

Békés Attila: Világváros neon nélkül 3.

ESTI HIRLAP bp. 1964. aug. 8.

Strohmayer Ferenc

épitész elhunyt

Magyar Nemzet, 1967. II. 15. 6. o.

Strohmayer F.

és Sipeky L., Szilágyi K.

Kollektív pályaudvar korszerűsítés, kormányzati fogadó, gyermekváró, 1960. terve

A felszabadult Budapest művészete, Kiállítás-katalógus, Budapest, 1960. 16 l.

Strohmayer F.

és Thomas A., Giraky L.

Közlekedési Muzeum, Május 1 ut, Városliget, 1960. terve.

A felszabadult Budapest művészete.
Kiállítás-katalógus, Budapest, 1960
16 l.

Strohmayer Ferenc, [építész?] MDh

Az újjáépítés terveit készítette
Siraky Lorántfal közösen.

— : Nyolcvankétezer kiállítási tárgy az
újjáépülő Közlekedési Múzeumban 7

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. aug. 18.

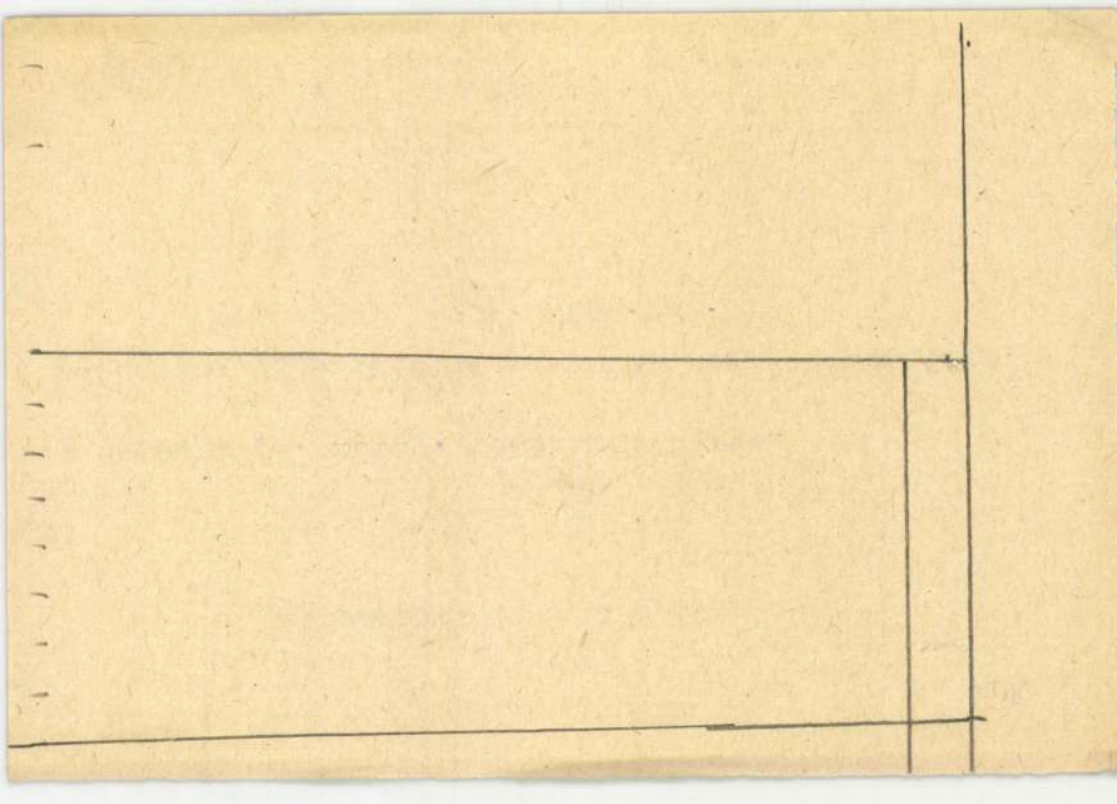

Itsz

EA

MDK

Strohmayer Ferenc épitész

a Nyugati pu. kötny. rendezési terve

Moldován: Ujjászületik Pest két nagy pályaudvara.
Népszava, 1958. febr. 23.

MDK

Strohmáyer Ferenc

Az O.M.Iparművészeti Társ.Lakásművészet kiállitásán hálószoba-terve.

Gerő Ödön: Hogyan rendezzük be lakásunkat.

Magyar Iparművészet, 1933. 2-4.l.

MDK

Strohmayer Ferenc

Gergely Sándor és Strohmayer Ferenc együtt tervezett úri szobájával és ebédlőjével vett részt az O.M.Iparműv.Társ. Lakásművészeti kiállitásán.

Gerő Ödön: Hogyan rendezzük be lakásunkat.

Magyar Iparművészet, 1933. 2-4.l.

Strohmayer Ferenc

és Siraky Lóránt tervezték a bp-i Szőnyi úti fedettuszodát. 1964. 423 sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1390

Strohmayer Ferenc

Kővári György /ism/: Strandbisztró, Balatonalmádi /Strohmayer Ferenc építész/. - Müszaki Tervezés, 1968.11.sz. 17-19. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Irt. 1971.2.sz. 149-182. l.

183. l.

id. Strohmayer ferenc, [építész?] Mosk

A Középülettervező Vállalat
műterem vezetője.
Meghalt 1967. jan. 11-én. Temetése:
febr. 18-án.

– : Halálozás 15.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1967, febr. 18.

Strohmayer Ferenc

iparmüvész

Iparmüvészeti Társulat kiállitása - Technológiai Iskola csarnokában - terveivel szerepel. Tarba-bercudezés

Pesti Hirlap
1933.I.22.

Strohmayer Ferenc

Iparmüvész

Iparmüvészeti Tárculat kiállítása - technológiai Iparmuzeumban - terveivel szerepel. Lakóhelység

Ujság -
1935.I.22.

Strohmayer Judit, építész

A Nagyvárad téri állomás belső tere a lejárat acélszerkezetű lépcsőjével. A burkolatok még hiányoznak. Az állomás légtere több mint kétszerese a mélyállomásokénak (Építész tervező: Strohmayer Judit, UVATERV) (Bojtár Ottó felvételei)

2-2476.
I/52.

ózatot és az
járókkal, a
közlekedé-
stb. együtt.
Farostlemez-
te: a színes
ost vagy ré-
ajd átlátszó
l vonták be.
k, és jól ol-

ti és a mil-
t megnyitott
azonos mé-
illetőleg *sár-*
eznek el. Így
élhetünk kék,
ról is.

Enyedy László
okl. mérnök

A Klinikák-állomástól az alagút gyorsan emelkedik a felszín felé. A *Nagyvá-*

Kultúránk a világban

Néma gyereknek...?

A szerző: Szász Zsuzsa

Könyvének angol kiadása. Címe szó szerinti fordításban: A gyermekek testnyelve

Manapság már közhely, hogy a nyelv nem az egyetlen „nyelv", csupán egyike a lehetséges jelrendszereknek. Mert jelrendszerként működő nyelv a film, a zene, a tánc, sőt, a jeltudomány művelőinek tanúsága szerint hétköznapi szokásaink és ünnepeink egész sora, a divat stb. Ezek a nyelvek mind kifejeznek valamit, éspedig úgy, ahogy más jelrendszer nem képes rá. Csak érteni kell a nyelvükön. Egy Amerikában elő magyar származású fotográfusnő, Suzanne Szasz a gyermekek mimikájának és taglejtéseinek nyelvén tanult meg olvasni a fényképezőgépével. Sajátos életművéből egyébként jövő év áprilisában nyílik kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában.

„Néma gyereknek anyja se érti a szavát", szoktuk mondogatni. Suzanne Szasz könyve, amely 192 fényképet tartalmaz magyarázó szöveg kíséretében, arról győz meg, hogy a beszélni még nem tudó gyermek korántsem néma, és hogy az anyja igenis megértheti a szavát. Csak nagyon alaposan oda kell figyelni rá. Arckifejezéssel, gesztusokkal a gyerek meghökkentően bonyolult lelki tartalmakat is képes kifejezni. Ösztönösen és utánzás nyomán olyan kifejezőkészség birtokába jut, amelyhez képest a fáradságosan elsajátított és csekély spontaneitást megengedő nyelvi klisék akár elszegényedésnek is tűnhetnek. Legfeljebb a színész meg a táncos őriz meg vagy hódít vissza valamit ebből az egyébként veszendőbe menő képességből.

Suzanne Szasz nemcsak fotóművészeti sorozatként bocsátotta közre „testnyelvi" tanulmányait, hanem szülőknek szóló tankönyvként is. Ezt tanúsítja, hogy könyvéhez sokunk gyermeknevelési kalauza, dr. Benjamin Spock írt előszót, amelyben kisgyermekeink jobb megértése érdekében Suzanne Szaszéhoz hasonló megfigyelésükre biztat.

GY. M.

„Üdítően eredeti ötlet"

lyi *Interfórumnak*, melyet az idén rendeztek meg ötödször.

„Az Interfórum a világ egyik legmuzikálisabb nemzetének megkapóan felvilágosult kísérlete arra, hogy megtalálja a kiválasztás helyes módszerét. Az ötnapos rendezvényre húsz-harminc hangszeres művész és énekes gyűlt össze a világ minden tájáról, hogy a Festetics-kastélyban ötven-ötven perces műsort adjon" — írja Max Loppert a *Financial Timesban*, majd így folytatja: „... A légkör nyugodt volt. A kritikusokból, impresszáriókból, valamint a koncertszervező, lemezgyártó és rádiós cégek képviselőiből álló közönség szigorúsága elfogulatlansággal, nyitottsággal párosult, ezért a bírálat nem hatott bénítóan a versenyzőkre... Az Interfórum és a szokásos versenysorozatok közt talán az a legfontosabb különbség, hogy itt nemcsak az előadást, hanem magát a zenét is élveztük."

„Indulásakor, tíz évvel ezelőtt, az Interfórum üdítően eredeti ötlet volt" — vélekedik a *Daily Telegraph* kritikusa, Robert Henderson, majd nagy elismeréssel szól az idei verseny néhány résztvevőjéről, elsősorban Jurij Basmetről, a szovjet brácsaművészről, a cseh Prazhak-vonósnégyesről, Jean-Yves Thibaudetről, a francia zongoristáról, az angol Michel Collins—Nigel Clayton klarinét-zongora duóról, a magyarok közül a fuvolista Drahos Béláról és a 19 éves Stullen Gyula „ösztönösen virtuóz" hegedűjátékáról. „Bár az Interfórumot sok helyütt megpróbálták már utánozni, valószínűleg nemcsak a fiatal művészek nemzetközi fórumaként marad egyedülálló, hanem pihentető légköre és nagylelkűsége miatt is, mellyel a vendégeit fogadja" — fejezi be cikkét Henderson a Daily Telegraphban.

HORVÁTH TAMÁS

A Takács-kvartett a keszthelyi rendezvénysorozat ünnepélyes megnyitóján

A zenei világ bennfentesei egyetértenek abban, hogy a zenei versenyek légköre (a rangsorolás, a gyors siker ígérete és a reklámként felröppenő hírnév) gyakran csak akadályozza a pályakezdő előadóművészeket, mintsem segítené őket. Minden versenynek van egy-két szenzációs felfedezettje, de a többiek: a vesztesek, akik talán a lámpaláz, a pillanatnyi indiszponáltság miatt nem nyújtották azt, amire képesek, hosszú időre visszaeshetnek és elkedvetlenedhetnek. A kiválasztásnak egyelőre nincs más formája, kérdés azonban, hogy a versenyek szervezői mennyire veszik tekintetbe a fiatal tehetségek további fejlődését a díjak odaítélésénél? Ebből a szempontból igen jó híre van a keszthelyi *Interfórumnak*, melyet az idén rendeztek meg ötödször.

„Az Interfórum a világ egyik legmuzikálisabb nemzetének megkapóan felvilágosult kísérlete arra, hogy megtalálja a kiválasztás helyes módszerét. Az ötnapos rendezvényre húsz-harminc hangszeres művész és énekes gyűlt össze a világ minden tájáról, hogy a Festetics-kastélyban ötven-ötven perces műsort adjon" — írja Max Loppert a *Financial Timesban*, majd így folytatja: „... A légkör nyugodt volt. A kritikusokból, impresszáriókból, valamint a koncertszervező, lemezgyártó és rádiós cégek képviselőiből álló közönség szigorúsága elfogulatlansággal, nyitottsággal párosult, ezért a bírálat nem hatott bénítóan a versenyzőkre... Az Interfórum és a szokásos versenysorozatok közt talán az a legfontosabb különbség, hogy itt nemcsak az előadást, hanem magát a zenét is élveztük."

„Indulásakor, tíz évvel ezelőtt, az Interfórum üdítően eredeti ötlet volt" — vélekedik a *Daily Telegraph* kritikusa, Robert Henderson, majd nagy elismeréssel szól az idei verseny néhány résztvevőjéről, elsősorban Jurij Basmetről, a szovjet brácsaművészről, a cseh Prazhak-vonósnégyesről, Jean-Yves Thibaudetről, a francia zongoristáról, az angol Michel Collins—Nigel Clayton klarinét-zongora duóról, a magyarok közül a fuvolista Drahos Béláról és a 19 éves Stullen Gyula „ösztönösen virtuóz" hegedűjátékáról. „Bár az Interfórumot sok helyütt megpróbálták már utánozni, valószínűleg nemcsak a fiatal művészek nemzetközi fórumaként marad egyedülálló, hanem pihentető légköre és nagylelkűsége miatt is, mellyel a vendégeit fogadja" — fejezi be cikkét Henderson a Daily Telegraphban.

HORVÁTH TAMÁS

AMOR Assisiban

László Margit

Az elegáns kiállítású műsorfüzet fedőlapja

László Margit kiváló művész, Operaházunk magánénekese az olaszországi Assisi városából tért haza, ahol az *AMOR fesztiválon* vendégszerepelt.

— Az AMOR-nak ebben az esetben nincs köze a szerelemhez — kezdi beszámolóját. — Rövidítés, mely az *Accademia Musicale Ottorino Respighi* kezdőbetűiből állt össze. Respighi özvegyének pártfogásával jött létre a nemzetközi zenei találkozó, melynek keretében Telemann *Máté passiójában* énekeltem a szoprán- és az altszólót... Valóban nemzetközi zenetalálkozó volt ez, hiszen csak a Telemann-mű előadásában német volt a tenorista — Theo Altmayer; a baritonszólót Bruce Abel énekelte — ő amerikai; basszistánk Phillipp Längshav volt — ő ausztráliai; karmesterünk Kurt Redel, az NSZK polgára. A zenekar svájciakból állott, ám vezetőjük, Mészáros János magyar, csakúgy, mint az orgonista, Virágh Endre... Címe ellenére tagadhatatlanul volt bizonyos magyar jellege a fesztiválnak. A harminc koncert közül hétnek a műsorában szerepelt Bartók-mű, pontosabban több hangversenyen kizárólag Bartók kompozícióit hangzottak el. Megismerhette a közönség Weöres Sándor *Hanyistók* című „balettre írott magyar legendáját". Vámos László Respighi *Lucrezia* című operáját rendezte. Szerepelt az Éder-kvartett is.

Részt vett a fesztivál munkájában Kroó György és Bónis Ferenc. A külföldön tevékenykedő magyar művészek közül fellépett Sirokay Zsuzsa, Sándor György, Végh Sándor. Úgy érzem, a zenei hatalomnak számító Olaszországban talán nem méltatlanul képviseltük a magyar zenemővészetet.

K. J.

IRODALMUNK KÜLFÖLDI BARÁTAI

A rokonság hármaskönyve

Három a magyar igazság. De úgy látszik, a finn is. Most a három igazság az a három könyv, amit Viljo Tervonen mint egy remek trilógiát most már végképp letett a két nemzet asztalára. Mind a három könyv a Finn Irodalmi Társaság szép és gondos kiadásában jelent meg.

Több mint három évtizeden át azzal ért el általános elismerést, hogy magyar tudása — ejtése is — olyan volt, mint egy magyar emberé; idegenszerűséget a legérzékenyebb fül sem vehetett észre beszédében. Én mindig tudtam, hogy sokkal többre hivatott ő, mint hogy tanulmányokat, cikkeket írjon és előadásokat tartson a két nemzet irodalmi kapcsolatairól — hiszen tudtam róla, hogy a bölcsészettel egyidőben végezte a Sibelius-akadémiát is. Sokszor serkentettem, hogy magyar irodalmat, költészetet fordítson — ennek egyik eredménye lett Németh László *Galileij*ének finn változata, mely egyszer talán színpadra is kerül. (Egyelőre, úgy látszik, akadálya az előadásnak Brecht *Galileije*, melyet több finn színház előadott és a színigazgatók félnek egy másik azonos című színdarab előadásától).

Tervonen azok közé a kevés számú külföldiek közé tartozik, akik az Eötvös Kollégium tagjai voltak. Már ott feltűnt tiszta magyar beszéde — egyesek meg voltak győződve, hogy édesanyja magyar. Ez a mi vámtisztjeinkkel is előfordult azóta, akik csak nagy nehezen hiszik el, hogy nem magyar. Viljo nyelvtudását vidéki utazásokkal tökéletesítette — így például bejárta a Székelyföldet, ahol népdalokat gyűjtött. Ennek a gyűjtőútnak aztán később, mint látni fogjuk, igen nagy hasznát vette.

Viljo 1977-ben megjelent első könyve: *Tonavalta puhaltaa* (Ha Dunáról fúj a szél), mely 64 régi magyar népdalt közöl, dallamokkal és a dallamokra énekelhető finn szöveggel, nagy meglepetés volt finneknek, magyaroknak egyaránt. Nekem nem, hiszen eleitől fogva megküldözte nekem fordításait, és én, megtéve rájuk megjegyzéseimet, visszaküldtem őket fordítójuknak. A könyv megjelenése óta szakadatlan kézben van a finneknél, rádiószerkesztők és zenei szakemberek forgatják és igen nagy érdeme már eddig is, hogy cigánynótáink és műdalaink finnországi sikere után igazi népdalainkkal is megismerteti a finn közönséget.

Viljo Tervonen

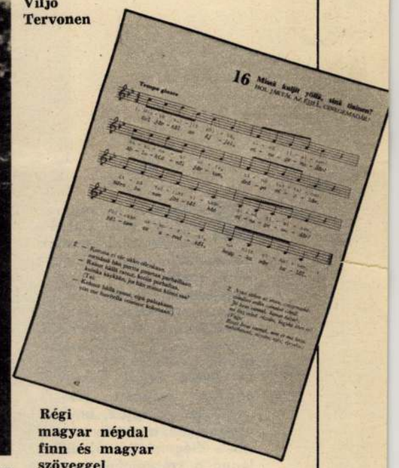

Régi magyar népdal finn és magyar szöveggel

Illusztráció A halálra táncoltatott lány finn kiadásához

Az erdélyi magyar népmesékhez készített finn rajz

Lapunk 30. számában új sorozatot indítottunk. Bemutatjuk olvasóinknak irodalmunk külföldi barátait, akik munkájukkal — fordításokban, tanulmányokban, tudományos művekben — népszerűsítik régi és mai irodalmunk legjavát.

Az első könyv sikere után a szerző hozzálátott terve második részének megvalósításához. A régi magyar népballadák kötete *A halálra táncoltatott lány* 25 ballada, szintén dallamokkal, magyar és finn szövegekkel — ez utóbbiak fordítása Tervonen munkája — 1979-ben jelent meg. No és éppen ismertető cikket készültem írni mind a két kötetről, mikor hozta a posta a harmadikat: *A másfél éves királyfit*, az erdélyi magyar népmesék finn fordítását. Azóta gondosan — és izgatottan — megolvastam ezt is. Nyugodtan megvallhatom: ezek a versek és mesék úgy olvashatók, mintha finnül keletkeztek volna. A népdalok és balladák naiv népi hangját kitűnően eltalálta a fordító — a daloknál és balladáknál kerülte a csiszolt rímmegoldásokat, inkább a magyar népköltészet nyersebb asszonáncrendszerét igyekszik a finnbe is bevezetni. Szólnunk kell még Gy. Szabó Béla erdélyi magyar grafikus munkájáról, aki a balladás- és meséskönyv metszeteivel hozzásegíti a külföldi olvasót a magyar népi világ légkörének érzékeléséhez.

Íme, ez Viljo Tervonen *Hármaskönyve*. Én erősen remélem, hogy serkentő hatással lesz a régi finn dalok és dallamok kutatására is.

KÉPES GÉZA

BUDAPEST SZOBRAIBÓL

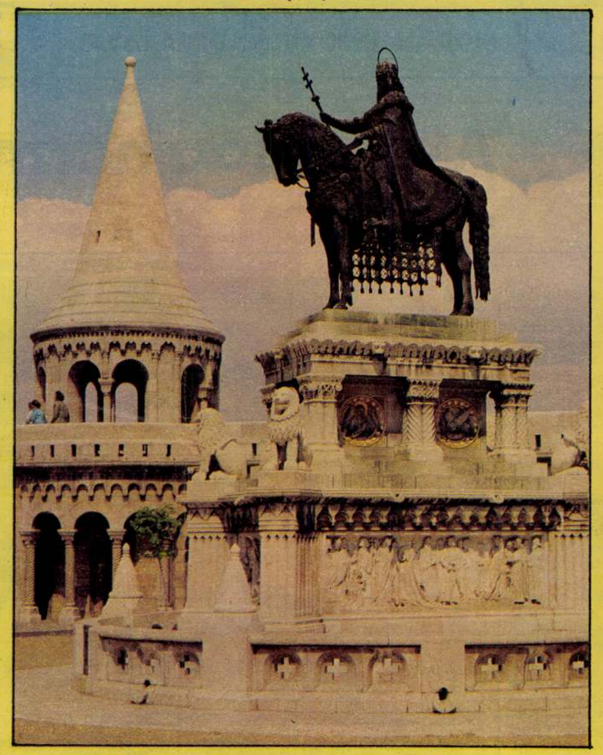

Az ifjú Fülep Lajos híres riportjaiban vicclapfigurát csinált a történelmi stílusokat keverő Stróbl Alajosból, és igen rossz véleménnyel volt készülő Szent István-szobráról. Ma némileg megenyhülten tekintünk e jellegzetesen historikus műre — tiszteljük benne a kor tanúját és a technikai felkészültséget (Halászbástya)

1.

Képzeljük el, hogy az orvosok nem csupán a születendő gyermek nemét tudják majd befolyásolni (előbb-utóbb alighanem tudják), hanem azt is, hogy a pici melyik rokonra hasonlítson! A várandós anyuka ágya körül összegyűlne az összes Manci néni és Gyula bácsi, rendelve egy-egy testrészt, amely „egészen az apjáé, anyjáé, nagyanyjáé, a postás bácsié stb.". Elég rémes újszülött lenne a szépreményű embrióból, úgye? Hát gondoljuk meg, hogy valahogy így születik a zsürizett tervű, városi és egyéb intézmények által rendelt köztéri plasztika. Néha a szobrász sem ismer rá az eredeti ötlet petesejtjére, de hát neki is élni kell valamiből, s a végeredmény néha nem is rosszabb, mint az első ötlet volt.

A fényképezés mai technikai lehetőségei mellett szinte alaptételként szögezhetjük le, hogy „nincs rossz szobor, csak fantáziátlan fotoművész". Minden szobor esetében meg lehet találni azt a megvilágítást, látószöget és távolságot, amikor alkotója is felkiált — igen, épp ezt akartam kihozni belőle! Inkey Tibor, a 30-as és 40-es évek kiváló fotoriportere és portrétistája emberábrázolási készségét Budapest szobrain is kamatoztatta, bizonyítva, hogy egy jó fényképész megingathatja a „Budapest egyetlen igazán jó köztéri szobra Ligeti Miklós Anonymusa" szövegű közhely tételét.

SZ. A.

A budai Várpalota többféle anyagot használó Mátyás-szobrában (szintén Stróbl Alajos-mű) már-már korai pop-artot is hajlamosak vagyunk felfedezni

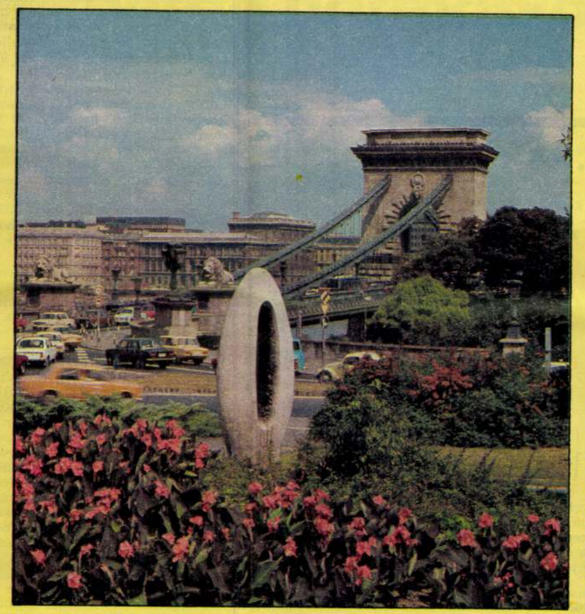

Borsos Miklós műve ez az absztrakt 0-kilométerkő, amely tulajdonképpen csak szobornak absztrakt, nullának úgyszólván naturalista. A budai Clark Ádám téren áll, ahonnan az utakat számolják. Előzménye a Horthy-korszakban egy Mária-szobor volt, az 50-es években pedig egy optimista távlatokat kémlelő munkásfigura

Stróbl munkatársa volt Ligeti Miklós, a finoman mintázott városligeti Anonymus-szobor alkotója

INKEY TIBOR FELVÉTELEI

Kisfaludi Strobl Zsigmond szintén Stróbl Alajos tanítványa volt. 1952-es Kossuth-csoportja is elsősorban a kor tanújaként jelentős — a virágerdő jótékonyan enyhíti színpadiasságát